ARKADI și GHEORGHI WEINER

ERA CARITĂȚII

enigma

ARKADI ŞI GHEORGHI WEINER

Era carității

ARKADI ŞI GHEORGHI WEINER

Era caritătii

În româneşte
de Şerban Velescu
şi Ariadna Bour

Bucureşti – 1983
● EDITURA UNIVERS ●

Coperta de *Mihai Mănescu*

ВАЙНЕР А.А. И ВАЙНЕР Г.А.
ЭРА МИЛОСЕРДИЯ
Москва, Воениздат, 1976

Toate drepturile asupra acestei versiuni
sînt rezervate Editurii UNIVERS

I

Diferite instituţii şi întreprinderi angajează : contabili-şefi, ingineri, tehnicieni, constructori, ingineri mecanici, ingineri auto, mecanici auto, şoferi, hamali, expeditori, secretare-dactilografe, planificatori, şefi de echipă, constructori pentru şantiere, muncitori-constructori cu orice categorie de calificare.

Anunţ

— Deocamdată, stai jos, ascultă şi caută să înveţi, spuse Gleb Jeglov, care apoi uită cu totul de mine. Ca să nu mai atrag atenţia celorlalţi asupra mea, mă aşezai lîngă peretele împodobit cu o placardă veche, decolorată, pe care scria : „Lucrători ai Comisariatului Poporului pentru Afacerile Interne, economisind energia electrică, sprijiniţi frontul !“

Frontul nu mai exista demult, însă deşi energia electrică trebuia economisită, becul din cameră mai pîlpîia şi acum. Ziua cenuşie de septembrie se transforma treptat într-o seară umedă şi posomorîtă, iar para galbenă de o sută de waţi se răsfrîngea ca o pată fumurie pe florile de gheaţă albăstrui de pe geam. În birou era frig. Pe sub oberlihtul oval al ferestrei pe care rămăseseră pînă acum lipite benzi de hîrtie albă pătrundea un curent rece.

Nu mă supărasem că cei de faţă discutau de parcă pe scaunul vienez, cu picioare rahitice, absurde, ar fi stat un manechin, nu eu, Şarapov, noul lor colaborator şi coleg. Înţelegeam doar că aici nu-i pur şi simplu miliţia judiciară, ci iadul însuşi : secţia de combatere a banditismului, şi că în instituţia asta drăgălaşă n-avea nimeni timp să se ocupe de iniţierea mea în problemele operaţiunilor poliţieneşti. Mă simţeam totuşi amărît şi stînjenit, probabil tocmai din cauza acestei situaţii în care îmi revenea rolul unui şcolar ce a chiulit de la cursuri tot anul şi acum ascultă fără să

priceapă nimic, în timp ce colegii lui, harnici, rezolvă probleme foarte complicate. Așa că începui să urmăresc inconștient tot ce spuneau, încercînd să surprind o fisură cît de mică în raționamentul lor sau vreo deducție pripită. Dar nu era ușor, pentru că amănuntele operației pe care o discutau cu atîta însuflețire nu-mi erau cunoscute, iar de întrebat nu voiam să-i întreb, astfel încît doar pe baza unor fraze disparate — replici, întrebări și răspunsuri — mi se contura sensul operației denumite „pătrunderea în bandă".

Senka Asul, un hoț pe care Jeglov fie că-l speriase, fie că-l convinsese — asta n-am putut-o lămuri, dar oricum despre el era vorba — îi promisese acestuia să-i înlesnească un contact cu banda „Pisica Neagră". El acceptase să le comunice bandiților că un „tip cu idei" caută niște hoți de mîna-ntîi pentru o afacere din care s-ar putea cîștiga un milion de ruble.

Pentru pătrunderea în bandă fusese chemat special un lucrător operativ de la Iaroslav, pentru ca nimeni, nici chiar din întîmplare, să nu-l recunoască la Moscova. Iar azi dimineață Senka Asul telefonase anunțînd că „tipul cu idei" va fi așteptat la ora nouă seara pe Bulevardul Țvetnoi, pe a treia bancă din stînga, cum vii dinspre Piața Centrală.

Lucrătorul operativ Vekșin care urma să joace rolul „tipului cu idei" nu-mi plăcea. Avea un păr care-i stătea drept în sus, de culoarea paiului, ochi rotunzi de pasăre, iar pe mîna dreaptă își tatuase cu albastru numele „Vasea". Se străduia din răsputeri să dea impresia că întîlnirea care urma să aibă loc nu-l frămîntă cîtuși de puțin, că la Iaroslav a mai văzut el de-alde astea. De aceea glumea tot timpul, presărînd în discuție glume nesărate de care rîdea primul și, alegîndu-mă pe mine ca fiind mai nou și mai puțin experimentat decît el, mă întrebă :

— Știi să vorbești în argou ?

Comandasem un detașament de pedeapsă și avusesem de-a face cu niște criminali cum Vekșin nici măcar nu visa,

așa că stăpîneam la perfecție argoul borfașilor, dar acum nu se cuvenea să vorbesc despre asta — putea să pară o lăudăroșenie din parte-mi. Vekșin rîse scurt și-i zise lui Jeglov :

— N-aveți nici o grijă, tovarășe căpitan. În vocea lui de băiețandru mi se păru că deslușesc o notă de încordare isterică. Totul o să meargă strună. Nici n-o să aibă timp să se dezmeticească și i-am și făcut marț !

Stătusem mult timp nemișcat și, fiindcă-mi amorțise un picior îmi schimbai poziția, scaunul vienez scîrțîi puternic și toți se întoarseră spre mine. Apoi, pentru că eu continuam să stau nemișcat și să tac chitic, se întoarseră din nou spre Vekșin, în timp ce Jeglov lovind cu muchia palmei în masă îi spunea :

— Ia aminte, Vekșin, nu ți se cere nici un fel de inițiativă personală, să nu încerci să faci pe grozavul sau pe borfașul trecut prin ciur și prin dîrmon. Sarcina ta e simplă, tu ești un pion neînsemnat, un bleguț cu caș la gură și ai fost trimis să vezi dacă e cumva pe acolo cineva cu care s-ar putea discuta. Dacă ei sînt de acord să jefuiască o agenție CEC la care lucrează o complice de-a noastră, atunci o să vină să discute cu ei chiar șeful în persoană. Voi căutați o legătură, fiindcă sînteți prea puțini și n-aveți decît o singură armă.

— Și dacă o să-ntrebe de ce n-a venit șeful de la bun început ?

Lui Vasea Vekșin îi luceau ochii rotunzi de coțofană, în timp ce-și freca într-una palmele roșietice cu încheieturi subțiri de copil, care ieșeau din mînecile vestonului scurt, cafeniu.

— Să le spui că șeful nu-i atît de prost încît să se bage singur în gura lupului, de unde să știți voi că n-aveau să vină cu ei și sticleții ? Și-n afară de asta, că ție nu ți-e frică, fiindcă n-ai nimic pe suflet și că nici n-ai putea să „ciripești“ nimic despre treaba plănuită, fiindcă habar n-ai de ea.

Fața lui Jeglov părea îngîndurată și tristă totodată. Îmi făcea impresia că n-are nici el prea mare încredere în

băieţandrul ăsta. Şi deodată îmi trecu prin minte să mă propun pe mine în locul lui Vekşin. E drept că de-abia venisem la DMJ *, dar cred că aş fi putut îndeplini şi eu misiunea flăcăului ăstuia. La urma urmei, chiar dacă aş fi dat greş, şi banditul care trebuia să vină la întîlnire m-ar fi mirosit, oricum tot aş fi fost în stare să-l înhaţ şi să-l aduc viu în strada Petrovka nr. 38, ceea ce n-ar fi fost tocmai rău. Şi cum în timpul războiului capturasem destui informatori din liniile inamice, ştiam foarte bine ce mărturisiri poate face un om luat prin surprindere. N-aveam nici o îndoială că pe banditul prins de mine o să-l facă să vorbească la DMJ. Iată de ce toată povestea asta în care rolul principal fusese atribuit tînărului Vekşin mi se păree riscantă şi chiar contraindicată.

Mă răsucii din nou pe scaunul care scoase un scîrţîit puternic. Era un scăunel caraghios pe al cărui spate curbat atîrna o bucată de tinichea rotundă ca o medalie.

— N-ar fi poate mai bine să-l înhăţăm pe bandit şi să discutăm cu el mai serios aici ?

Toţi se întoarseră spre mine şi, pentru o clipă, în birou se lăsă liniştea, după care urmă o explozie asurzitoare de rîs. Rîdea nestăpînit, într-un falset subţirel, Vekşin, vocea baritonală a lui Jeglov hohotea reţinut şi cu mici pauze, Ivan Pasiuk, abia mişcîndu-şi buzele crăpate de vînt, răcnea în lege — un adevărat rîs de sergent —, iar Grişa, fotograful, îşi ştergea lacrimile pe sub lentilele groase ale ochelarilor.

Îi privii pe fiecare fără grabă. Jeglov se opri brusc din rîs şi toţi ceilalţi tăcură ca şi cînd le-ar fi comandat „drepţi !“ Doar Vekşin nu se putu opri şi mai hohoti un pic.

Jeglov puse o mînă pe umărul meu şi-mi spuse :

— Aici, la noi, amice dragă, nu-i ca pe front. N-avem nevoie de prizonieri informatori !

Mă miră faptul că Jeglov îmi ghicise atît de exact gîndurile. Fireşte, ar fi fost mai bine să tac şi să las să se uite propunerea pe care o făcusem şi care, judecînd după reacţia tuturor, li se păruse o absurditate, vădind o totală

---

* Direcţia miliţiei judiciare (n.t.).

nepricepere. Dar mă aprinsesem și atunci cînd mă aprind sînt cuprins nu de o exaltare prostească, ci de o îndărătnicie de tanc. De aceea, întrebai calm, cu voce nu prea tare :

— Și de ce, mă rog, n-aveți nevoie de prizonieri informatori ?

Jeglov își răsuci o țigară, suflă în ea șuierînd și ridică din umeri.

— Fiindcă pe front regula-i simplă : cel pe care l-ai prins e dușman, și problema rămîne simplă pînă la capăt, dar pe banditul pe care-l înhați îl poți numi dușman doar atunci cînd dovedești că a comis o infracțiune. Chiar dacă îl prindem, el ne poate trimite la plimbare.

— Cum să ne trimită la plimbare ? Doar de aia-i informator, ca să răspundă cînd îl întrebi. Iar de dovedit, putem dovedi și mai tîrziu.

Jeglov își aprinse țigara, dădu drumul unui rotocol de fum și mă întrebă :

— Pe front, cînd un prizonier nu vrea să vorbească, ce pățește ?

— Cum ce pățește ? rostii eu mirat. E tratat, cum se spune, conform legilor de război.

— Întocmai, mă aprobă Jeglov. Dar de ce ? Fiindcă e soldat sau ofițer al unei armate dușmane, luptă împotriva ta cu arma în mînă, iar vinovăția lui nu mai necesită dovezi...

— Dar banditul nu are și el armă ? mă încăpățînai eu.

— La întîlnire poate veni foarte bine și fără armă.

— Și ce-i cu asta ?

— Este, fiindcă-n buletinul lui nu scrie că-i bandit. Ba, dimpotrivă, scrie că-i cetățean. Și că locuiește, știu eu, pe strada Încurcată nr. 5. Mai înhață-l dacă poți !

— La drept vorbind, acum, un infractor versat e mult mai periculos decît un fascist, spuse Vekșin rotindu-și ochii ca niște mărgele gălbui. Cu buletinul ăsta îi jefuiește și-i omoară pe-ai lui ! Sînt mai răi decît fasciștii, repetă el pentru a fi mai convingător.

„Multe mai ştii tu despre fascişti !“ îmi zisei eu fără să mai deschid gura. Înţelegeam că greşisem amestecîndu-mă în discuţie. Acum, după ce dădusem dovadă de atîta nepricepere, nu mai aveam nici o şansă să fiu trimis la întîlnirea cu bandiţii în locul lui Vekşin.

Consfătuirea luă sfîrşit. Timpul se scurgea insuportabil de încet. Jeglov îmi dădu un bon de masă şi merserăm cu toţii să mîncăm la cantina de la parter. În afară de Vekşin, care, pentru orice eventualitate, rămase în birou. Îi aduserăm o jumătate de pîine şi o cutie cu stufat cu carne de porc pe care le înfulecă iute, bău apă dintr-o carafă, lingîndu-şi apoi degetele subţiri.

Lîngă numele „Vasea“, tatuat cu litere stîngace, pe mînă avea o mulţime de excrescenţe şi privindu-le, nu ştiu de ce mi-am amintit de o superstiţie auzită în copilărie, care spune că dacă atingi o broască rîioasă, îţi cresc negi pe mîini.

„E încă un puştan, mi-am spus îngăduitor, iertîndu-i lui Vasea aroganţa. Puştan de-a binelea.“

Atunci nu ştiam că la activul acestui „puştan“ se numărau nu numai vreo treizeci de pungaşi prinşi, ci şi banda de tîlhari a lui Iaşa Lălîul, capturată graţie excepţionalei iscusinţe a lui Vekşin de a pătrunde în adîncul sufletului infractorului.

— Ai arma la tine ? îl întrebă Jeglov.

— Cum să nu ! şi Vekşin îşi ridică puţin poala vestonului de lustrină, lovind uşor cu palma tocul revolverului. Nu mă despart de el niciodată.

Jeglov zîmbi.

— O să trebuiască să-l laşi aici. Acolo n-ai nevoie de el.

— Chiar deloc ? zîmbi şi Vekşin, descingîndu-şi tocul revolverului.

Timpul se scurgea încet, minutele picurau leneşe şi dacă limba de aramă înverzită a pendulei nu s-ar fi legănat monoton în cutia ei lungă, ai fi crezut că încremeniseră pe vecie. Ploaia şuiera în geam insuportabil de uniform, cu sunet de muzicuţă stricată ; din stradă răsună deodată

sirena stridentă a unei salvări ; de pe coridor se auziră tropăituri grele, iar la opt și jumătate, cînd Jeglov se ridică spunînd : „Gata, să mergem !“, toți săriră și începură să se îmbrace cu impermeabilele și să-și pună chipiele, îngrămădindu-se pentru o clipă în fața ușii. Jeglov răsuci comutatorul și becul slab, gălbui, fu parcă înghițit de întunericul ce năvăli din colțurile camerei, iar în beznă, pîlnia difuzorului mai murmură în urma noastră : „Este ora douăzeci și treizeci de minute, ora Moscovei. Transmitem lieduri și arii din opere, în interpretarea artistei emerite a R.S.F.S.R. Pantofel-Necețkaia...“

Pe aleea Kolobovski, Vekșin o luă înainte. Noi îl urmam la vreo sută de metri distanță, apoi ne împrăștiarăm. Pe bulevardul Țvetnoi, Vasea se așeză pe a treia bancă din stînga, cum vii dinspre Piața Centrală, situată în luminișul unui boschet. De la distanță era vizibilă din toate părțile. Eu și Jeglov ne ascunserăm lîngă o prăvălioară de chimicale închisă, în spatele unei lustragerii, pe a cărei ușă fusese bătută în cuie o scîndură groasă.

De aici puteam vedea silueta plăpîndă a lui Vekșin, gîrbovită pe bancă, sub ploaia rece și măruntă de septembrie. Oaspetele așteptat de toți nu putea să apară fără să-l vedem și nici să plece neobservat. Pe stradă nu se mai vedeau trecători aproape deloc. Trecu un tramvai luminat cu becuri albăstrui. Îmi privii ceasul cu cadran fosforescent.

— Nouă și un sfert... șoptii eu.

Jeglov îmi strînse mîna cu putere. Lîngă Vekșin se oprise un bărbat înalt, care stătu puțin în picioare, apoi se așeză alături de el. Nu reușeam să-mi dau seama de unde apăruse : toate trecerile erau supravegheate și nu se putea apropia neobservat. Mă uitai la Jeglov, și el îmi șopti foarte încet, ca și cum banditul l-ar fi putut auzi de unde se afla :

— A sărit din mersul tramvaiului...

Mai tîrziu nu puteam să-mi amintesc cît timp trecuse, pentru că în minutele acelea puține fierbeam de necaz și indignare : uite banditul, stă la o sută de pași de noi,

n-ai decît să-ntinzi mîna să-l apuci de guler. Iar noi trebuie să stăm aici, pitiţi în spatele gheretei şi să vorbim în şoaptă, arzînd de nerăbdare să aflăm cum o să se înţeleagă Vekşin cu el.

Dinspre Piaţa Trubnaia se apropia huruind zgomotos alt tramvai şi mă gîndii că atunci cînd o să treacă pe lîngă noi, o să-l pierdem din vedere pentru o clipă pe Vekşin. Dar banditul se ridică, îl bătu pe Vekşin pe umăr şi mi se păru că-i strînge mîna, apoi se întoarse, sări peste grilajul de fier al bulevardului şi, alergînd cîţiva paşi pe lîngă vagonul care huruia şi zdrăngănea, sări sprinten pe scara tramvaiului. Luminile din spate ale tramvaiului se îndepărtau spre Samoteka, iar Vasea continua să stea liniştit pe bancă.

Trecuseră cinci minute şi nu ştiu de ce Vekşin nu voia să plece de acolo. Jeglov fluieră încet şi prelung, dar Vasea nici nu întoarse capul...

— Poate s-au înţeles să mai vină cineva, îmi dădui eu cu părerea.

Jeglov ridică din umeri.

După ce mai trecură vreo zece minute, ne ridicarăm şi ne îndreptarăm încet spre Vekşin, care continua să stea liniştit şi nemişcat. Cînd ajunserăm lîngă el, eu care văzusem multe în război, înţelesei că Vasea e mort. Ne privea cu ochii rotunzi larg deschişi, pe geană îi sticlea o lacrimă mică, transparentă, şi un firicel de sînge i se prelingea din colţul gurii. Un cuţit lung îi pătrunsese în inimă, străpungîndu-i trupul firav de băieţandru, apoi se înfipsese în spătarul de lemn al bancii. Iată de ce şedea Vasea drept, ca un elev silitor la lecţie, şi, deodată, mi se păru atît de mic, lipsit de apărare şi umilit pentru totdeauna, încît mă trecură fiorii.

— L-a dibuit blestematul de bandit, rosti Jeglov cu voce surdă.

— Trebuie să-l răzbunăm ! răspunsei eu şi, întorcîndu-mă spre Pasiuk care amuţise, îi ordonai : Cheamă Salvarea !

II

Facultatea de drept a Universității de Stat Lomonosov, decorată cu ordinul Lenin, anunță că pe data de 10 octombrie 1945, ora 18, în cadrul ședinței Consiliului științific, va avea loc susținerea publică a dizertației lui H. F. Evsikov, cu tema : Depoziția acuzatului — sursă a dovezilor în Codul penal sovietic, *prezentată în vederea obținerii titlului de doctor în științe juridice.*

Anunț

Ne-am întors în strada Petrovka pe la miezul nopții. Jeglov s-a dus numaidecît la conducere. În birou ne-am așezat așa cum stătusem cu trei ore și jumătate înainte : Pasiuk pe fotoliul înfundat și prăpădit, Kolea Taraskin pe canapeaua rabatabilă de dermatină care lucea sinistru, iar fotograful Grișa, așezat pe pervazul ferestrei pe sub care pătrundea un curent rece, strănuta tot timpul, dar nu se hotăra să se dea jos. Eu rămăsesem pe scăunelul meu vienez de care era agățată tinicheaua rotundă cu numărul de inventar.

Doar Vasea Vekșin lipsea. Cu toate că și scaunul lui Jeglov din fața biroului uzat era gol, judecînd după actele aruncate în dezordine, după călimările mișcate din loc, după dosarele deschise, era limpede ca stăpînul ieșise pentru cîteva clipe și că avea să se întoarcă îndată la locul lui. Dar Vekșin stătuse prea puțin ca să lase vreo urmă cît de mică a prezenței sale în încăperea asta oficială și atît de impersonală. Parcă nici nu trecuse vreodată pe aici și nici nu avusese loc pregătirea operației, nici discuția privind capturarea „informatorului", parcă rîsul lui subțirel de puștan nici n-ar fi răsunat în încăpere. Dar pe pervazul ferestrei încă se mai afla cutia americană de

conserve de carne din care Vekşin mîncase cu cîteva ore mai înainte, lingîndu-şi degetele subţiri. Iar după uşa blindată a seifului se afla pistolul lui.

Stăteam acoperindu-mi ochii cu palma şi nu puteam uita cum băgaseră brancarda cu corpul ţeapăn al lui Vasea în maşina Salvării, uşa albă a maşinii cu cruce roşie închizîndu-se cu un scrîşnet surd, ca şi cum şi-ar fi înghiţit prada, apoi sforăitul zgomotos al ZIS-ului care pornise vijelios, învăluindu-ne în fumul dulceag al benzinei arse.

Locul crimei n-a fost fotografiat şi nici descris, nu s-au făcut măsurători şi nici nu s-a încheiat vreun proces-verbal ; în mintea mea astea erau principalele măsuri care se luau în cazul unei crime şi, întrucît acum fuseseră neglijate, am încercat aceeaşi senzaţie ca pe timpul războiului, cînd n-aveai vreme pentru nici un fel de formalităţi şi proceduri.

Mă gîndeam că Vasea Vekşin pierise ca pe front şi în adîncul sufletului socoteam întru totul justificat faptul că Jeglov nu se apucase să îndeplinească pe Bulevardul Ţvetnoi, noaptea sub ploaia duşmănoasă, procedura penală cu proces-verbal, cu examinarea cadavrului cu fotografii din poziţie laterală, de sus, în prim-plan. Cu siguranţă că s-ar fi adunat o mulţime de gură-cască şi moartea lui Vasea ar fi fost cumva înjosită, ca şi cum n-ar fi fost un cercetaş mort în luptă, ci un trecător oarecare, lipsit de apărare, o victimă nenorocită, iar noi, Jeglov, Pasiuk, Taraskin şi ceilalţi, agitîndu-ne pe lîngă cadavrul lui, sub ochii trecătorilor, le-am fi părut acestora nişte lucratori de miliţie grozav de puternici şi de curajoşi, din cei care nu cad răpuşi de cuţitul vreunui bandit, ci dimpotrivă îl înhaţă pe ticălos fără frică, în timp ce nenorocitul ăsta nici măcar nu se putuse apăra.

Cînd am plecat pe front eram un băieţandru şi toată experienţa de viaţă am dobîndit-o în război. Pesemne de aceea priveam întregul univers cu ochii omului care a ţinut întotdeauna o armă în mînă, în timp ce oamenii paşnici, neînarmaţi, îmi păreau, fără să vreau, slabi, avînd

mereu nevoie de ocrotire. Şi Vasea Vekşin care, conştient, voise să facă o armă din însăşi lipsa lui de apărare, nu trebuia, din punctul meu de vedere, să dea prilej de compătimire sau spaimă mulţimii de trecători ocazionali. Şi pentru că nu le puteam striga acestor oameni că el murise primind o lovitură de cuţit îndreptată de fapt împotriva lor, a tuturor, se cădea să luăm corpul tovarăşului nostru şi să plecăm fără vorbe de prisos, fără jurăminte şi promisiuni că o să facem tot ce trebuie făcut ca să-l răzbunăm aşa cum se cuvine.

În general, aşa a şi fost. Numai că, atunci cînd a venit Salvarea, Jeglov a împins-o uşor la o parte pe tînăra doctoriţă care coborîse cu mantaua pe umeri. „O clipă, vă rog !", a rostit el iute, şi-a scos fularul de la gît, a înfăşurat cu grijă mînerul cuţitului şi, cu o smucitură, l-a smuls din rană. Doctoriţa l-a privit mirată, iar Jeglov i-a întins lui Pasiuk cuţitul înfăşurat în fular, spunîndu-i :

— Ţine-l cu grijă, Ivane, poate că au rămas „urme".

Iar acum Jeglov se dusese la conducere să raporteze eşecul operaţiunii. Şi cu toate că nu cunoşteam încă pe niciunul dintre şefii din strada Petrovka, îmi închipuiam lesne ce papară înghite el acum...

S-au scurs minute, apoi ore. Kolea Taraskin aţipise pe divan şi pesemne că visa ceva neplăcut, fiindcă gemea încetişor şi prelung. Pasiuk întinsese un ziar pe masă şi, după ce îşi demontă revolverul TT, unse cu grijă fiecare piesă. Grişa fluiera trist o melodie.

— Ce fel de bandă-i asta, „Pisica Neagră" ? îl întrebai pe Pasiuk.

Pasiuk mă privi cu ochii lui cenuşii, limpezi, ridică din sprîncene şi rosti rar :

— Bandă. Tăcu o clipă, apoi continuă : Bandă ca orice bandă. Ucigaşi şi tîlhari. Ticăloşi înveteraţi. Dacă-i prindem — dă, Doamne — pe toţi îi spînzurăm. Da' mai bine să-ţi povestească Şase-pe-nouă, el e palavragiul nostru numărul unu...

Fotograful se obişnuise probabil cu porecla lui ciudată şi fie că părerea lui Pasiuk nu-l deranja, fie că dorinţa de

a povesti era prea puternică, nu-i răspunse acestuia nimic, doar dădu din mînă și rosti cu dispreț :

— Bandă ca orice bandă ! Nu seamănă cu nici o altă bandă și de aceea ni s-a și dat sarcina să ne ocupăm de ea...

— Mai ales ție, zise Pasiuk zîmbind în zeflemea cu buzele-i subțiri, crăpate de vînt. Toată nădejdea e-n tine !

Dar fotograful continuă, adresîndu-mi-se numai mie :

— E al doilea an de cînd o caută, dar n-au reușit să-i dea de urmă. Dacă aș fi Lev Șeinin aș scrie neapărat o carte despre asta.

— Dar despre ce să scrii, dacă nu există urme ? mă interesai eu.

— Nu sînt, dar or să fie, spuse cu convingere Șase-pe-nouă. Deși, firește, sînt foarte dibaci, ticăloșii. Jefuiesc apartamentele celor mai înstăriți cetățeni, alimentarele, depozitele, pe oameni îi împușcă fără rost. Și acolo unde au operat desenează cu cărbune o pisică sau aruncă un pisoi viu.

— De ce ?

— Din mîndrie banditească. Își bat joc de noi, semnîndu-se.

Ușa se deschise și intră Jeglov. Toți ne întorserăm spre el.

— Deci așa, rosti el. Tu, Pasiuk, pleci mîine dimineață la Iaroslav cu corpul lui Vekșin. Îl conduci, pe ultimul drum în numele nostru, al tuturor, încerci s-o consolezi pe maică-sa. Cu toate că nu văd ce consolare s-ar putea găsi, fir-ar a dracului de treabă !

Fața lui Jeglov era întunecată, iar mușchii încordați ai fălcilor i se mișcau nervos.

Pasiuk își șterse degetele unsuroase de ulei cu o bucățică de ziar pe care apoi o împături cu grijă și o aruncă în coș, se ridică și spuse scurt :

— Am înțeles, se face...

— Voi, Taraskin și Șarapov, mîine sînteți de serviciu cu mine prin oraș.

— Şi eu ? întrebă supărat Grişa Şase-pe-nouă. Eu ce fac ?

— Vii şi tu cu noi, ce să facem cu tine ? Acum toată lumea la culcare, neîntîrziat !

Am avut un somn agitat ca ceaţa din zori. Abia închisesem pentru o clipă ochii, că am şi tresărit speriat, părîndu-mi-se că nu m-am trezit la timp. În cameră era întuneric şi foarte frig. Îmi părea rău să ies din aşternutul cald. Am scos mîna de sub pătură şi m-am uitat la cadranul ceasului care lucea verzui : limbile arătau şase şi jumătate. Am oftat de necaz : pierdeam o jumătate de oră de somn. M-am gîndit că începusem să mă dezvăţ de obiceiul căpătat pe front : de a dormi pînă-n ultima clipă, folosind fiecare minut, recuperînd din timpul de somn pierdut ieri şi încercînd să cîştig fie şi o clipă din odihna de mîine.

Am luat de pe scaunul de lîngă pat o ţigară, am aprins-o cu bricheta şi am tras adînc în piept. Nimic nu-i mai dulce decît acest prim fum de ţigară pe care-l simţi pătrunzînd fierbinte şi uscat în plămîni, ameţindu-te uşor, în timp ce corpul ţi-e cuprins în întregime de o senzaţie de beatitudine trîndavă, cînd ştii precis că mai ai la dispoziţie cîteva minute fără alergătură, forfotă sau griji, minute în care poţi privi fără vreun scop anume în tavan, bucurîndu-te de gustul delicat-amărui al tutunului.

Fereastra camerei dădea spre intersecţia de la Porţile Sretenski, şi cînd maşinile treceau huruind de pe bulevard pe strada Dzerjinski, luminile farurilor loveau în geamuri ca nişte stîlpi albi, puternici şi, pătrunzînd în cameră, se opreau pe pereţi stăruind o clipă acolo, ca şi cum ar fi şovăit încotro s-o ia. Apoi sareau brusc pe tavan ca nişte pete luminoase, îl traversau în diagonală şi se ascundeau într-un colţ după galerie, de parcă ar fi găsit acolo o gaură în care dispăreau pentru totdeauna.

Stăteam culcat, privind petele de lumină albăstrui care săreau de pe pereţi pe tavan, fumam şi mă gîndeam că probabil n-o să-mi fie uşor să lucrez la DMJ. Trecuseră ceva mai mult de douăzeci şi patru de ore din clipa în care intrasem în casa galbenă cu trei etaje a Direcţiei Miliţiei

Judiciare, unde, prezentînd la intrare permisul, am urcat la etajul întîi și am bătut la ușa camerei nr. 64.

— E deschis ! s-a auzit o voce subțirică din birou.

Am intrat și m-am prezentat reglementar :

— Sînt lucrătorul operativ, locotenent-major Șarapov, m-am prezentat la ordin !

Stăpînul biroului, pesemne chiar celebrul Gleb Jeglov, lucrător operativ superior, șeful brigăzii de combatere a banditismului, la care fusesem trimis să-mi efectuez stagiul, stătea la un birou pe care erau îngrămădite dosare și foi de hîrtie dactilografiate. Mă surprinsese faptul că renumitul detectiv e atît de puțin prezentabil : lung și slab, purta ochelari foarte puternici, cu ramă de os, care-i stăteau strîmb, mai jos de rădăcina nasului. Conștient probabil de fizicul său firav, stătea foarte țanțoș, privind pe deasupra mea, cu capul dat pe spate și bărbia ridicată. Deși asta se datora mai curînd defectului de vedere, părea, cu toată stîngăcia lui, foarte arogant.

— Bună ziua, Șarapov, spuse el în sfîrșit. Mi-au telefonat de la cadre, în legătură cu tine. În general, cam așa ne-am închipuit și noi că arăți...

N-am înțeles cine sînt acești „noi", dar nu știu de ce m-am simțit stînjenit și am răspuns ridicînd din umeri :

— Sînt un om obișnuit...

— Sigur că obișnuit, numai că tocmai de băieți dintr-ăștia obișnuiți, veniți de pe front, avem noi nevoie. Știi cu ce ne ocupăm, nu ?

Am dat din cap, dar probabil nu prea convins, fiindcă spuse plin de importanță, ridicînd un deget :

— Banditism. Crime. Jafuri. Asta nu-i floare la ureche. Pe front ai fost cercetaș ?

— Exact. Comandant de companie.

— O să te obișnuiești aici. La primăvară se dă admiterea la facultatea de științe juridice, te trimitem acolo urgent.

În clipa aceea, ușa s-a deschis cu zgomot și în birou a dat buzna un flăcău oacheș, cu părul negru ca pana corbului, cu ochi veseli și răutăcioși, pe care abia-l cuprindea haina. Mă privi în treacăt și începu să rîdă ușor.

— Tu ești Șarapov ? Bună ! Jeglov mă cheamă...

Am privit mirat spre omul de la masă, iar Jeglov îi strigă :

— Hai, părinte Grigori, marş de pe scaun !

— Am lucrat ceva aici, a zis Grigori, gînditor, plin de importanţă şi, dezdoindu-şi încetişor nenumăratele lui articulaţii, s-a îndreptat ca o lumînare.

— Probabil că v-aţi şi cunoscut ? a întrebat Jeglov.

— Ei, mai mult sau mai puţin, am bolborosit eu, iar Grigori a dat energic din cap.

— Pînă una alta, i-am vorbit tovarăşului despre munca noastră...

Jeglov l-a privit cu coada ochiului, a început să rîdă, apoi a spus :

— Şarapov, ţine minte, ăsta-i om mare, Grişa Uşivin, fotograf neîntrecut, fiul cel mare al baronului Münchhausen. Ar putea să cîştige bani cu ghiotura făcînd ilustrate, dar el iubeşte în mod dezinteresat anchetele judiciare...

— Ştii ce, Jeglov, m-am săturat de afrontuirile tale ! a strigat Grişa. Obrajii i s-au acoperit de pete roşii, iar lentilele ochelarilor i s-au aburit. Dacă vrei să te cerţi cu mine...

— Ferească Dumnezeu, Grişa, a zis Jeglov rîzînd în hohote. Şarapov e militar, el o să te înţeleagă mai bine decît toţi. Doar nu-i vina ta că nu te admite Comisia medicală la atestare. Dar oare totul e să ai epoleţi ? Ce zici, Grişa ? Nu, ci o inimă vitează şi o minte ageră ! Aşa că tot o să ne mai comanzi pe toţi cei de aici !

Grişa a vrut să-i răspundă lui Jeglov cum se cuvenea, dar în birou au mai intrat doi oameni : unul masiv, cu o figură cenuşie, ştearsă, şi un flăcăiandru foarte tînăr. Am aflat că-i cheamă Pasiuk şi Vekşin, iar după o clipă şi-a făcut apariţia Kolea Taraskin, care, gîfîind, ne comunică în şoaptă că Senka Asul telefonase şi bandiţii au fixat întîlnirea...

Aşa am intrat în grupa lui Jeglov, acum douăzeci de ore, şi-n ziua aceea se întîmplaseră atîtea, încît acum n-o să mai am timp să mă aclimatizez, să învăţ, să capăt mai întîi experienţă : trebuie să-l înlocuiesc din mers pe tovarăşul nostru care murise...

În bucătăria acelui imens apartament cu dependințe comune se afla un singur om : Mihail Mihailovici Bomze. Stătea pe un taburet șchiop la masa lui — erau nouă în bucătărie — și mînca niște cartofi fierți și ceapă. Lua în gură cîte o bucată albă de cartof sfărîmicios, înmuia cu grijă în solniță cîte un sfert de ceapă, îl studia atent cu ochii săi miopi, ca și cum ar fi vrut să se convingă că ceapa n-a pățit nimic din cauza sării și apoi o ronțăia fără grabă și zgomotos. Mă privi tot atît de distant și gînditor cum privise mai înainte ceapa.

— Volodea, dacă vrei, te tratez cu ceapă. Are vitamine, fitoncide, iuțime și, în plus, conține sfidare socială, adică tot ce nu există în viața mea. Clătinînd din capul lui ascuțit și chel, începu să rîdă încetișor.

— Ceapa-i amară, Mihal Mihailîci, rostii eu, așezîndu-mă în fața lui. Așa că mai bine te servesc eu pe dumneata cu omletă din praf de ouă.

— Mulțumesc, prietene, dar tu trebuie să mănînci mult, ești încă tînăr și probabil că ți-e foame întruna. Mă privea mijindu-și ochii. Toată fața îi era brăzdată de riduri fine, iar pielea maronie — presărată cu pete de bătrînețe, întunecate. Și poate din pricină că Mihal Mihalîci își tot trăgea în sus gîtul din trunchiul bondoc și îndesat, cu mîini grăsuțe și picioare mici, mi se părea că seamănă cu o broască țestoasă bătrînă și blajină. Purta o haină maro în carouri, care și prin culoare și prin lărgime îmi amintea de un fagure.

Am aruncat în tigaie o bucată de untură albă, am amestecat într-o ceașcă praful de ouă, și terciul galben s-a răspîndit pe fundul de fontă neagră sfîrîind și gîlgîind. Apoi am adus din camera mea o pîine neagră și cele șase bucăți de zahăr care-mi mai rămăseseră. Bomze avea niște ceai la fiert, astfel că micul dejun a fost minunat.

Bătrînul mînca puțin și fără grabă, vedeam că mîncarea nu-i face nici o plăcere. Mănînci, fiindcă dacă nu mănînci mori curînd ! El mînca fără să simtă vreun gust, indiferent, ca și cum ar fi îndeplinit o muncă plictisitoare. Apoi puse la o parte furculița și zise :

— Dealtfel, nu mai ești un băiețandru. De acum ești bărbat. Cîți ani ai împlinit ?

— Douăzeci şi doi.

— Douăzeci şi doi, douăzeci şi doi... Bătrînul îşi scoase din carapace căpşorul ascuţit, apoi îl piti iarăşi. Ce fericit eram eu la douăzeci şi doi de ani !

Sub povara amintirilor, îşi coborî pleoapele subţiri albăstrui. Dacă-l priveai dintr-o parte, ai fi crezut că aţipise. Dar nu dormea, fiindcă îşi mişcă lăbuţele pe masă şi mă întrebă :

— Dar tu, Volodea, eşti fericit la douăzeci şi doi de ani ai tăi ?

Am dat din umeri.

— Nu ştiu, dar totul pare să fie în regulă.

— Eu ştiam precis că sînt fericit. Dar fericirea, cîndva uriaşă, a scăzut treptat, pînă cînd a rămas mică de tot, ca o piatră la rinichi.

Îl privii cu coada ochiului : în colţul ochilor negri, tulburi, i se cuibărise tristeţea, ca o lacrimă care nu mai picură. Mi-era milă de bătrîn, prea era deprimat.

— Mihal Mihalîci, de ce te perpeleşti singur aici ? Ai doar nişte rude sau prieteni la Kiev, du-te la ei, ar fi mai vesel împreună...

Bomze clătină din căpşorul lui scofîlcit şi ridat, apoi zîmbi trist cu gura-i lată, de broască ţestoasă.

— Melcul, orice-ar face, nu-şi mai poate părăsi căsuţa. Şi-n afară de asta, spuse el după ce se gîndi o clipă, sînt toţi bătrîni, şi bătrînii nu trebuie să stea împreună. Bătrînii trebuie să se aciuiască pe lîngă tineri. Asta face ca viaţa pe care au trăit-o să capete mai mult sens.

Băiatul lui Bomze — student în anul IV la Conservator — fusese ucis lîngă Moscova, în octombrie 1941. Cînta la violoncel, era foarte miop, şi cînd primea bursa îi aducea mamei sale flori. În apartamentul nostru nimeni nu aducea vreodată flori cuiva, iar acele buchetele stîrneau un sentiment de milă şi totodată de respect faţă de băiat, pentru că, deşi era absurd să cheltuieşti banii pe flori, devreme ce puteai culege cîte voiai la marginea oraşului, vecinii recunoşteau în ele ceva sublim şi mişcător.

Florile au căpătat un sens concret atunci cînd bătrînii Bomze au primit vestea morţii fiului lor. Mama, care pînă

atunci nu fusese niciodată bolnavă, a mai trăit după asta trei zile și a murit noaptea în somn. Vecinii care au îmbrăcat-o și au înmormîntat-o la cimitirul german își aminteau cel mai mult de aceste flori, ca și cum ar fi fost lucrul cel mai important pe care-l țineau minte din scurta viață a băiatului aceluia vioi, miop și care scotea din violoncelul lui melodii prelungi tremurătoare, dar nu prea lesne de înțeles.

— Ești mulțumit de noua ta muncă, Volodea ? întrebă Mihal Mihalîci.

— Cum să vă spun... încă nu-mi dau seama, răspunsei eu evaziv, amintindu-mi de Vasea Vekșin și gîndindu-mă că poate era ceva mai mare decît fiul lui Mihal Mihalîci. Și n-am mai adăugat nimic, pentru că bătrînul nu trebuia să știe cum îmi petrecusem prima zi la DMJ. M-am uitat la ceas și am început să mă pregătesc în grabă de plecare.

— Lasă, Volodea, spăl eu vasele mai tîrziu, că doar eu nu întîrzii la lucru, fiindcă nu-i niciodată prea tîrziu să faci glume bune, spuse bătrînul.

Munca lui Bomze era neobișnuită. În general, înainte de război nu înțelegeam cum poate fi considerată muncă o astfel de prostie : Mihal Mihalîci era umorist profesionist. Născocea glume pentru ziare și reviste, era foarte prost plătit și niciodată la timp, dar el nu se necăjea, le ducea altele și dacă nu erau acceptate le lua înapoi sau le modifica. Îl plăcea să repete că, din fericire, pentru cele mai reușite glume și anecdote nu i se fixa onorariu. Profesia lui era de „realizator de pilule umoristice“ și întotdeauna m-am mirat cum poate născoci glume și istorioare într-adevăr nostime un om atît de trist și de liniștit.

Aveam impresia că Mihal Mihalîci vrea să spună ceva important, dar în bucătărie dădu buzna Șurka Baranova cu toate cele cinci odrasle ale ei și deodată se stîrni o zarvă nemaipomenită, cu îmbulzeală, alergătură, tropăituri și strigăte, rîsete și plînsete, toate deodată. Copiii înșfăcară cartoful lui Bomze din farfurie, unul mă trase de centură, altul mi se strecură sub poalele mantalei ca să pipăie tocul revolverului, altul se cățără pe genunchii bătrînului. Toți voiau să trăiască. Atunci am înțeles de ce nu vrea bătrînul să plece de aici la Kiev, la prieteni sau la rude.

III

PEŞTELE TRAGE LA UNDIŢĂ

Din zi în zi creşte cantitatea de peşte prins în eleşteele din jurul Moscovei. Ştiuca trage cel mai bine în bazinul Istrinski. Aici se prind exemplare de cîte 4—5 kg. Trage bine la undiţă şi bibanul, adeseori destul de mare, de 600—700 gr.

„Vecerniaia Moskva"

În secţie era zarvă mare : lucrătorul operativ de gardă Soloviov cîştigase cu o obligaţie dinainte de război cincizeci de mii de ruble. Foarte mulţumit şi mîndru, fericitul cîştigător, puţin stingherit, mulţumea pentru felicitările pe care i le adresau chiar şi oameni mai puţin cunoscuţi. Triumful culmină cu apariţia redactorului ziarului de mare tiraj al Departamentului, venit împreună cu fotograful. E adevărat că, în acel moment Soloviov se arătă stingherit şi începu să refuze, bălmăjind că n-a făcut nimic deosebit, dar redactorul îl convinse repede să accepte, şoptindu-i că o să-i publice fotografia nu pentru ochii lui frumoşi, ci pentru că asta-i o problemă importantă din punct de vedere politic. Apoi apăru Jeglov, căruia Soloviov îi povesti pentru a mia oară cum ieri „aşa, pur şi simplu de plictiseală, ca să-şi omoare timpul", verificase numerele obligaţiilor la prima tragere de după război.

— Mă uit, şi ce văd ? Fraţilor, seria corespunde ! Şi cînd am văzut şi cîştigul — cincizeci de mii — mi-a fost frică să mai verific numărul. Dacă nu-i ăsta, mi-am zis, mă pot aştepta la formula : „celorlalte numere le revin...." Am pus ziarul pe divan şi m-am dus să fumez o ţigară...

— Şi-ţi bătea inima de emoţie, zise compătimitor Jeglov.

— Îhî, confirmă naiv Soloviov. O chem pe Zinka. Zina, spun, tu ai mînă bună, verifică numărul... Da, fraţilor, n-are parte oricine de aşa noroc...

— Sigur că n-are, îl aprobă Jeglov. Soarta, frăţioare, e vicleană, îi alege pe cei care merită. Şi cum o să-i cheltui ?

— Ei, cum o să-i cheltui ! rîse fericit Soloviov. Bani să fie, că de cheltuit nu-i o problemă...

— Nu vorbi aşa, clătină din cap Jeglov. Cum „nu-i o problemă" ? O treabă ca asta trebuie tratată cu toată seriozitatea. Eu, de pildă, cred că Fedea Melnikov din secţia a treia a procedat într-un mod demn de toată lauda...

— Dar ce-a făcut ? întrebă Soloviov curios.

— Cu puţin timp înainte de război, a cîştigat la loterie un ZIS—101, de douăzeci şi şapte de mii de ruble.

— Şi ?

— Cum şi ? Ca un adevărat patriot, Fedea a considerat că nu-i just să se plimbe în maşină personală, într-un moment în care situaţia internaţională era atît de complicată. Şi a donat cîştigul Osoaviahimului *, ai înţeles ?

Auzind cele spuse de Jeglov, Soloviov se întunecă la faţă, şovăi puţin mişcînd din buze, căutînd un răspuns demn, apoi spuse :

— Tovarăşe Jeglov, noi sîntem oameni deştepţi şi trebuie să înţelegem că războiul s-a terminat, că statul a organizat special o tragere ca să-i ajute pe oameni, că s-au cam jerpelit în vremurile astea grele. Şi nici Osoaviahimul nu mai există...

Jeglov zîmbi şiret, îl bătu pe umăr pe Soloviov şi spuse jumătate în glumă, jumătate serios :

— Ei, Soloviov, tu eşti ăla deştept, iar eu vorbesc ca să mă aflu în treabă. În locul Osoaviahimului, ţi-aş putea da, bineînţeles altă adresă. Dar văd că ideea asta te cam pune pe gînduri. Aşa că, fie, o să ne mulţumim cu un coniac din capitalul pe care l-ai cîştigat. De acord ?

Soloviov se bucură în mod vădit de această soluţie.

— Nici nu încape vorbă, între prieteni ! spuse el solemn. Udăm cîştigul aşa cum se obişnuieşte !

---

* Asociaţia pentru sprijinirea apărării şi dezvoltării aviaţiei şi chimiei în U.R.S.S.

— Nu ne păcălești ? De făgăduit e ușor, dar să vedem și faptele, clătină Jeglov neîncrezător din cap și, neputîndu-se stăpîni, adăugă : Și pe urmă, de la cine să ne mai împrumutăm și noi pînă la leafă ?

Soloviov dădu din cap în semn că acceptă, dar nu mi se păru prea bucuros de planurile lui Jeglov.

— O să-i cumpăr fetiței o pianină, spuse el. Merge la școală cu trei tramvaie, nu mai avem liniște din cauza asta. Pentru Zinka, nevastă-mea, o bucată de catifea. Am văzut la Consignația de pe strada Stoleșnikov, un cupon roz extra, costa două și jumătate...

— Dar elefănței pe servantă ai ? se interesă Jeglov.

— Ce fel de elefănței ? întrebă nedumerit ofițerul de gardă.

— Șapte elefănței din ce în ce mai mici, aduc noroc.

— Tu ai elefănțel dintr-ăștia ? întrebă Soloviov după o clipă de gîndire.

— Am, minți Jeglov.

Soloviov începu să rîdă bucuros și strigă :

— Vezi, tu ai și eu n-am, dar norocul tot peste mine a dat ! Curată superstiție, tovarășe Jeglov, nu te baza prea mult pe elefănțeii ăștia...

— Măi, ce prost, spuse Jeglov și voi să mai adaoge ceva, dar zbîrnîi telefonul. Gleb ridică receptorul și pe parcursul discuției zîmbetul îi dispăru, fața i se alungi, iar buzele i se strînseră într-o grimasă aspră. „Bine, răspunse el scurt în receptor. Plecăm acum". Puse jos receptorul și dădu comanda :

— Brigadă, plecarea ! Pe strada Ulansk s-a găsit un cadavru de copil !"

În curte, lîngă cantină, se afla un autobuz vechi, roșu-albăstrui, purtînd pe flanc o inscripție pe jumătate ștearsă : „Miliția". Șase-pe-nouă îmi strigă :

— Privește, Șarapov, și minunează-te ! Autobuzul autopropulsat ! Minunea secolului ! Se mișcă fără ajutorul omului...

„Opel-Blitz"-ul, captură de război, văzuse, pesemne, multe în lunga lui existență. De bătrîneți și din pricina încărcăturilor prea grele pe care trebuise să le transporte

timp de mulţi ani, arcurile i se turtiseră, amortizoarele îi slăbiseră, aşa că maşina părea lipită de pămînt cu caroseria ei masivă, pîntecoasă, cocoţată pe cauciucurile pipernicite, peticite de nenumărate ori, iar silueta ei greoaie, botul turtit, o făceau să semene cu un uriaş buldog bolnav.

Şoferul Kopîrin umbla de jur-împrejurul autobuzului înghiontind gînditor roţile. Dădea din cap nemulţumit, fără să acorde vreo atenţie privirilor ironice ale tovarăşilor săi. Mă privi şi, poate pentru că eram singurul care nu-mi băteam joc de maşină, îmi spuse confidenţial :

— Ah, dacă aş face rost de două cauciucuri de „Dodge" să i le pun la roţile din spate, „Ferdinand" ar fi nepreţuit...

— Care „Ferdinand" ? întrebai eu serios.

Kopîrin începu să rîdă :

— Ei, aşa au botezat gogomanii noştri maşina, şi acum toţi îi spun aşa. Cică, seamănă mult cu tunul german autopropulsat „Ferdinand"...

Într-adevăr, maşina scundă şi boantă avea ceva din înfăţişarea obtuză, energică a tunului autopropulsat.

— Ai dat vreodată ochii cu el ? mă întrebă Kopîrin.

— S-a întîmplat şi asta, răspunsei eu, şi în clipa aceea apăru în fugă Jeglov.

Kopîrin se sui în cabină. Uşa pentru pasageri o deschidea cu o pîrghie lungă, care pe vremuri fusese nichelată, dar acum era cojită pînă la cocleală. Primul sări în autobuz Abrek, un cîine ciobănesc uriaş, cu blana fumurie, apoi se urcă fără grabă stăpînul şi dresorul lui, Alimov, urmat de Kolea Taraskin, de Şase-pe-nouă care, tîrîndu-şi articulaţiile şi zdrăngănindu-şi aparatele, parcă urca într-o barcă, de medicul legist şi de mine. Jeglov urcă pe scară, privindu-ne în tăcere pe toţi, chibzuind parcă dacă e cazul să ne ia cu el, după care îi făcu semn şoferului.

Kopîrin apăsă pe pedală, iar starterul începu să se vaiete atît de puternic şi ascuţit — probabil din cauza oboselii şi a bătrîneţii acumulatorului — încît Abrek ridică alarmat capul şi răspunse cu un urlet gros. Şase-pe-nouă, care stătea pe locul taxatorului, deschise gura să aprecieze aşa cum se cuvenea situaţia, dar Jeglov îl privi pătrunzător şi-i spuse tăios :

— Ţine-ţi gura !

Motorul strănută o dată şi încă o dată, exploziile se transformară într-un şir de pocnituri dese, apoi scoţînd un urlet de triumf, „Ferdinand" porni umplînd curtea de un fum gros, înţepător, se tîrî pînă la Bolşoi Karetnîi şi de acolo o coti spre Sadovaia.

Lîngă intrarea unui bloc de cinci etaje de pe strada Ulansk se strînsese un grup de oameni. Kopîrin frînă voiniceşte, Abrek şi dresorul lui săriră primii, iar după ei, bocănind cu tocurile în treptele metalice ale autobuzului ieşiră şi ceilalţi. Ne veni în întîmpinare o fată în uniformă de miliţian, salutînd reglementar cu mîna la cozoroc.

— Să trăiţi ! Raportează sergentul Sinicikina : chemarea s-a dovedit neîntemeiată, copilul trăieşte, e vorba pur şi simplu de un copil părăsit !

— Şi cum de nu v-aţi dat seama de la început dacă trăieşte sau nu ? întrebă supărat Jeglov. De ce dracu' deranjaţi pentru prostii brigada DMJ ?

Fata răspunse repede, roşind :

— Vecinii telefonaseră ofiţerului de serviciu înainte ca eu să ajung la faţa locului. Am venit de la postul meu de vreo zece minute şi am sunat imediat în Petrovka, dar plecaseră...

— Şi unde-i acum copilul ? se interesă Jeglov.

— L-au dus într-un apartament de sus, arată Sinicikina cu mîna. De ce să se chinuie în frig ?

— Dar de ce au spus că-i mort ? continuă Jeglov s-o descoasă, încă supărat.

— Lăcătuşul Mileaev l-a descoperit pe trepte, lîngă scara podului.

În spatele ei apăru un flăcău nu prea înalt, cu un picior de lemn, îmbrăcat într-o manta de marinar neagră, ponosită şi care începu să turuie repede-repede, înghiţind sfîrşitul frazelor.

— Păi ce mai tura-vura, ce să mai stau pe gînduri ? Cînd merg în pod să repar o conductă, dau de pachetelul ăsta, o păpuşă în scutece, care tăcea mîlc, nu tu plîns, nu tu suspin, şi m-a apucat groaza cînd m-am gîndit că vreo nemernică, vreo criminală şi-a omorît copilul, şi fără să mai stau pe gînduri am dat fuga la apartamentul 32, acolo

au telefon, şi am chemat meliţia să-l găsească ea pe diavolul ăsta cu chip de femeie...

— Totu-i limpede, spuse Jeglov. Dacă tot am venit, hai, Şarapov, să-l vedem şi noi...

— Şi ce să facem cu micuţul ? întrebă Sinicikina. E un năpîrstoc, nu ştiu ce-o să facă fără mamă...

— Ce nu ştii ? O să crească ! replică Jeglov, sărind repede din treaptă-n treaptă. O să-l crească statul, şi nu se ştie, poate că o să fie mai bun decît alţi copii răsfăţaţi.

Fata insistă :

— Pe maică-sa o s-o căutăm ? Mi-e milă de copil...

— Ce nevoie are de aşa o mamă ? spuse Jeglov. Totuşi va trebui să încercăm să aflăm cine e, de la o ticăloasă ca asta te poţi aştepta la orice...

Cînd am ajuns pe palierul etajului al patrulea ne-au întîmpinat nişte ţipete puternice, uşa apartamentului 32 era întredeschisă şi am văzut o bătrînică legănînd în braţe pruncul înfăşurat într-o pătură.

— Uite că s-a trezit şi cere de mîncare, zise întinzîndu-ne pacheţelul, de parcă noi puteam să-l hrănim. Am luat cu multă grijă copilul în braţe şi m-am mirat cît de uşurel era. I se înroşise faţa de atîta plîns şi deschidea într-una gura mică fără dinţi, ţipînd strident şi mînios. I-am spus încurcat :

— Mai rabdă un pic, mititelule, mai rabdă un pic... încă puţin, păpuşico, găsim noi o soluţie...

Jeglov mă privi şi zîmbi ironic :

— Crezi în semne ?

— Cred, am recunoscut eu.

— Ăsta-i semn bun pentru tine. Băieţelul ăsta găsit e semn bun, spuse el zîmbind şi-i ordonă Sinicikinei să desfeşe copilul.

— De ce ? se miră fata, neînţelegînd de ce trebuie desfăşat copilul flămînd şi probabil îngheţat.

— Fă cum îţi spun...

Sinicikina desfăşă copilul pe masă, cu mişcări iuţi şi îndemînatece. Îmi făcea plăcere să-i privesc mîinile albe, delicate, slăbuţe, cu încheieturi fine care, aşa cum ieşeau din manşetele mantalei de postav grosolan păreau lipsite de apărare. Încrunta supărată din sprîncene, care se vă-

deau a fi în contrast cu moda, groase și arcuite spre tîmple, nu subțiri, pensate, ca niște dungi fine, abia vizibile.

Jeglov luă copilul în brațe și acesta începu să urle și mai tare. Ținîndu-l cu grijă, dar strîns examină rapid ghemotocul moale care țipa, scoase de sub el un scutec ud, apoi îi dădu puștiul înapoi Sinicikinei.

— Gata, înfașă-l. Uite, Șarapov, are pe cap o aluniță...

Pe căpșorul neted și pufos, după urechea stîngă se vedea o mică pată cafenie, cît un bob de fasole.

— E bine. În primul rînd, pentru că o să aibă noroc în viață. În al doilea rînd, aici în colțul scutecului se vede o ștampilă pe jumătate ștearsă, deci scutecul este sau de la o Casă a copilului, sau de la o maternitate. Împătureşte-l, o să-l dăm experților noștri, să stabilească ei ce scria pe ștampilă. După aluniță o să aflăm și cine-i stăpînul. Cam ce vîrstă crezi că are ?

— Cred că vreo două-trei săptămîni, mi-am dat eu cu presupusul fără convingere.

— Ei, asta-i ! Cum așa ? spuse cu îndoială în glas Jeglov. Are două luni.

— Băiatul are o lună, zise Sinicikina. E atît de micuț...

— Ei, copii, începu să rîdă bătrîna, care pînă atunci ne observase în tăcere, se vede că nu i-ați dădăcit pe ai voștri ! Soldatul ăsta are trei luni. Vedeți că părul de la naștere a început să-i cadă, și-i crește la loc păr adevărat, așa că merge pe luna a patra...

— Foarte bine, o să crească mai repede, zîmbi Jeglov. Deci așa facem : Șarapov, tu, și cu Sinicikina mergeți fără întîrziere la o maternitate. Care-i cea mai apropiată ? Pe Arbat, maternitatea Grauerman. Să examineze puștiul, să vadă dacă nu-i cumva bolnav, dacă n-are nevoie de vreun ajutor, și să-l hrănească așa cum se cuvine. Pînă deseară aranjăm noi să-l transfere la Casa copilului...

— Ascultă Jeglov, s-ar putea cumva să nu-l primească la maternitate ? am întrebat eu.

Jeglov se strîmbă supărat :

— Ce-i cu tine, Volodea, ai înnebunit ? Tu ești reprezentantul autorității și ții în brațe un copil care-i de acum înfiat de această autoritate. Cine o să-ndrăznească să discute cu tine pe tema asta ? Dacă totuși o să-ndrăz-

nească cineva să sufle vreo vorbă, pune-l la punct. Gata, plecați !

Eu duceam copilul care, cuibărit în brațele mele, tăcuse. Jeglov mergea înaintea noastră pe scară și-mi spunea peste umăr :

— Taică-meu a fost un țăran voinic. După ce ne-a făcut pe noi, cinci frați și surori, a plecat la oraș ca să cîștige mai bine. E adevărat că nu ne uita niciodată : în fiecare lună ne trimitea o scrisoare nefrancată. Odată chiar a venit și ne-a adus în dar bomboane și pastă de dinți, iar a treia zi a plecat cu vaca din bătătură, și, ca să nu-i găsim urmele, a încălțat-o în niște ghete rupte. Poate că de atunci mi se trage pasiunea pentru anchete ? Ei, Șarapov, ce zici ?

Am bălmăjit ceva confuz.

— Vezi, Șarapov, ce poveste nostimă ți-am povestit... Dar glasul lui Jeglov nu era deloc vesel, iar fața nu i se zărea în semi-întunericul de pe scară.

Am ieșit afară. Aici erau încă adunați niște gură-cască, iar Kolea Taraskin le spunea blînd :

— Circulați, tovarăși, circulați, nu s-a întîmplat nimic, circulați !

Lăcătușul Mileaev, în mantaua lui marinărească, se legăna ușor pe piciorul de lemn și-i explica, plin de candoare, lui Kopîrin, agitînd pe sub nasul acestuia un deget negru și uscat :

— Îți spun eu, la om principalul e să fie om de omenie...

Jeglov scutură din cap, vrînd parcă să se elibereze de povara amintirilor care-l năpădiseră, și după felul în care-mi ocolea privirea mi-am dat seama că-și regreta sincoritatea. Apoi rîse scurt și-i spuse aspru și încruntat șoferului :

— Ascultă, Kopîrin, dat fiind că tu ești omul cel mai de omenie de la noi, du-i repede pe Șarapov și pe sergentul Sinicikina pe Arbat, la maternitate, și vino degrabă îndărăt, la secția 61 de miliție, asta-i aici aproape, noi ne ducem pe jos pînă acolo. O să telefonez în Petrovka și o să vă așteptăm acolo.

Sinicikina urcă în autobuz, iar eu îi dădui copilul. Jeglov mă apucă de umăr șoptindu-mi la ureche.

— Uită-te cu atenţie la sergent. Pare să fie fată bună. Şi ţine minte adresa maternităţii, poate că o să ai şi tu nevoie de ea...

Nu ştiu de ce mă simţii tulburat. Doar n-o priveam ca pe o femeie, ci ca pe un miliţian ca toţi miliţienii. În Direcţie mai mult de jumătate din personal este format din miliţience. Toate posturile la circulaţie fuseseră completate cu fete.

„Ferdinand"-ul porni. Jeglov ne făcu semn cu mîna. Sinicikina, strîngînd copilul în braţe, privea prin geamul aburit de ploaie. Faţa ei rotundă şi delicată, aproape copilărească, era înceţoşată de o umbră de tristeţe, diafană ca un abur. Şi deodată îmi trecu prin minte că nu se cade s-o privesc atît de stăruitor, asta fiindcă spusele lui Jeglov îmi alungaseră plăcerea simplă şi firească cu care o priveam adineauri, cînd înfăşase copilul cu mîinile ei iuţi şi îndemînatice. Şi totuşi o priveam cu lăcomie şi interes. Ar fi fost bine să pot discuta ceva cu ea dar, nu ştiam de ce, nu găseam subiectul potrivit.

Iar ea tăcea.

— De ce v-aţi întristat aşa ? o întrebai în cele din urmă.

Mă privi şi zîmbi :

— Mă gîndeam ce-o să ajungă omuleţul ăsta cînd o să crească mare...

— General, am spus eu.

— Ei, nu-i obligatoriu. Poate că o să ajungă medic, un medic minunat, care să lecuiască oamenii de boli. Vă daţi seama ce bine ar fi ?

— Da, ar fi minunat, mă învoii eu. Dar poate că o să ajungă miliţian sau detectiv ?

Sinicikina începu să rîdă :

— Cînd o fi el mare, n-o să mai existe pungaşi. Cîţi ani aveţi ?

— Douăzeci şi doi.

— Iar el o să aibă douăzeci şi doi în 1967. Vă daţi seama ce viaţă minunată o să fie atunci ?

— Probabil că da...

— Lucraţi de mult la miliţia judiciară ?

Nu-mi convenea să spun că azi e de fapt a doua zi, aşa că răspunsei pe ocolite :

— Nu, nu de mult. Am venit de pe front.

— Eu m-am rugat să mă trimită pe front și nu m-au lăsat. N-ați auzit cumva cînd o să fie demobilizate femeile din miliție ?

— N-am auzit, dar cred că în curînd. Cînd am fost la cadre să-mi fac formele de angajare, am auzit că în curînd o să se facă o completare masivă cu cei veniți de pe front.

— Vai, de s-ar face mai repede...

— Ce-o să faceți cînd o să renunțați la uniformă ?

— Cum ce-o să fac ? Mă întorc la institut. Am plecat din anul II.

— La ce institut, la Medicină ?

— Nu, oftă Sinicikina. Am dat, dar n-am reușit, am intrat la Institutul pedagogic. Dar mi se pare că și asta-i o profesie frumoasă — să-i înveți carte pe copii. Nu-i așa că-i frumoasă ?

— Așa-i, zîmbii eu.

Autobuzul traversă Piața Sobacia și frînă lîngă maternitate. Sinicikina spuse :

— Nu vă pierdeți timpul cu mine, întoarceți-vă și nu vă faceți griji pentru flăcău, o scot eu la capăt...

Tare aș fi vrut s-o întreb cum aș putea s-o mai văd, sau măcar să-mi notez telefonul, dar Kopîrin deschisese ușa cu pîrghia lui nichelată și, rezemat de spătarul scaunului, ne privea zîmbind ironic, așa că mi-am închipuit că la întoarcere o să le povestească tuturor că noul ofițer operativ, în loc să-și vadă de treabă, s-a apucat să facă ochi dulci simpaticului sergent și că toți o să înceapă să se amuze și să se distreze pe seama mea, așa că am spus neașteptat de rece :

— Bine. Îndeplinește toate formalitățile cum se cuvine și trimite-ne raportul. Noi plecăm.

Fata mă privi mirată și genele îi tresăriră :

— Am înțeles. La revedere.

Silueta ei înaltă, subțirică a dispărut după ușa maternității, iar eu am rămas privind după ea, pînă cînd l-am auzit pe Kopîrin spunînd în spatele meu :

— Prost mai ești, Șarapov. Mîndrețe de fată, și tu îi spui „trimite-ne raportul". În locul tău, eu i-aș da raportul în fiecare zi...

IV

La uzină, unde tov. Golubin e şeful secţiei produse de larg consum, s-a început fabricarea lămpilor de gătit cu petrol, denumite „Kerogaz". Acestea se deosebesc de lămpile cu petrol obişnuite nu numai prin forma exterioară şi finisarea îngrijită, ci şi prin construcţia de tip nou, economicitate şi silenţiozitate.

„Vecerniaia Moskva"

Pe la ora două, Jeglov aruncă o privire prin cameră şi zise :

— Plecarea ! A fost împuşcat un ţăran... Haideţi repede ! Şi închise uşa.

Mi-am pus grăbit mantaua şi, împreună cu ceilalţi, am alergat la autobuz. Înăuntrul autobuzului era umed, frig, şi mirosea tare a mahorcă. M-am uitat compătimitor la dulău, care deschisese convulsiv botul uriaş şi dădea din cap, şi mi-am zis că, dacă dulăii ar putea să leşine, Abrek, cu mirosul lui fin, ar trebui să cadă pur şi simplu în nesimţire. Dar Abrek căscă, se suci un pic şi, aşezîndu-se comod cu capul lui uriaş pe genunchii stăpînului, aţipi, deschizînd din cînd în cînd ochii, atunci cînd şoferul dădea drumul sirenei, care urla strident.

Autobuzul mergea cu mare viteză — cincizeci pe oră cel puţin — şi vedeam cu satisfacţie cum, la sunetul sirenei, celelalte maşini încetineau şi se dădeau la o parte, lăsîndu-l pe „Ferdinand" să treacă. Pe parbriz se scurgeau picături de ploaie murdare, geamul era opac, dar am observat că, de fiecare dată cînd vreun pasager din maşinile depăşite se uita spre noi, Şase-pe-nouă îşi lua o înfăţişare de om serios, copleşit de griji şi probleme de stat extrem de importante, deşi nimeni nu-l putea vedea, pentru că pe străzi era întuneric, iar autobuzul era luminat de un singur beculeţ anemic de cincisprezece vaţi.

Profitînd de ocazie, Jeglov dormea, iar medicul legist, întors spre Taraskin, discuta în șoaptă cu acesta. Chiar și Șase-pe-nouă se astîmpărase, își ridicase gulerul de catifea al vestonului și căzuse pe gînduri, trăgîndu-și pe ochi șapca în carouri.

Undeva, în raionul Nijnie Kotlî, autobuzul începu să scrîșnească, se poticni de vreo două ori și se opri. Kopîrin deschise cu pîrghia ușa din față. Sării afară primul și după mine ceilalți. Mă întîmpină sectoristul, un locotenent foarte înalt și slăbănog, îmbrăcat într-o manta veche, ponosită. Încerca să-l descopere printre cei sosiți pe șef, iar figura lui prelungă și melancolică exprima dezorientarea și nemulțumirea. Hotărînd, pesemne, că eu sînt cel mai mare în grad, ridică mîna la cozoroc :

— Tentativă de asasinat, tovarășe șef. Cu armă de foc — o pușcă de vînătoare. Apoi se prezentă : Sînt sectoristul, locotenent de miliție Vorobiihin.

Jeglov schiță un zîmbet și ordonă :

— Raportează concret : unde, cînd, cine, pe cine ! Haide ! S-a asigurat paza locului ?

Vorobiihin, fîstîcit că nu-l recunoscuse pe șef de la bun început, pocni stîngaci din călcîie și începu să explice încurcat, arătînd cu mîna în direcția unei căsuțe cu un singur cat, în dreptul căreia se îngrămădiseră trecătorii :

— Păi, aici, în casa asta, s-a întîmplat... Aici locuiește Firsov Elizar Ivanîci, un om de treabă. Astăzi a avut ca musafir un prieten. Au stat la masă, apoi Elizar Ivanîci a început să joace, iar prietenul lui să cînte la armonică. Și nici una, nici alta, o împușcătură prin geam, geamul s-a spart, bineînțeles...

— Pe cine a nimerit împușcătura ? întrebă Jeglov.

— Pe Elizar Ivanîci, în cap și-n umăr... cu alice de vînătoare.

— Și ?

— L-a luat „Salvarea". Mai trăia, dar își pierduse cunoștința.

— Să mergem ! dădu din mînă Jeglov și porni spre casă, continuînd să pună întrebări din mers. L-a văzut cineva pe criminal ?

— Nu l-a văzut, oftă amărît Vorobiihin. Prietenul s-a repezit imediat spre Elizar Ivanîci și îndată ce soția

acestuia a dat buzna în cameră, el fuga în stradă... Dar nici urmă de cel care trăsese...

— Bănuiești pe cineva ? întrebă Jeglov, intrînd pe portița grădinii din fața casei și îndreptîndu-se nu spre ușa casei, așa cum mă așteptam, ci spre fereastră. Una dintre ele era spartă. Jeglov se opri lîngă ea.

— E greu de spus, rosti Vorobiihin. Avem și noi, firește, mulți golani, dar n-am zărit pe nimeni. Cum să-i tragi la răspundere ?

— Cu asta o să mai așteptăm, se învoi Jeglov. Mai întîi, trebuie să găsim o urmă corespunzătoare... Așa, deci... Taraskin, Grișa, ia luminați cu lanternele în fața ferestrei !

Pămîntul ud și moale din fața ferestrei fusese călcat în picioare. Surprinzînd privirea nemulțumită a lui Jeglov, Vorobiihin spuse descumpănit :

— Asta s-a întîmplat înainte de a ajunge eu aici, tovarășe căpitan. S-au perindat o mulțime de oameni pe sub fereastră.

Jeglov fornăi ușurel și privi întrebător către Alimov. La rîndul lui, acesta se uită la Abrek și dădu din umeri.

— O să-i dau drumul în grădiniță, tovarășe căpitan. Acolo pămîntul a fost călcat mai puțin. Și, înfășurînd zgarda în jurul mîinii, porni în fugă cu cîinele dincolo de portiță.

Jeglov examină cu atenție rama ferestrei sparte, se întoarse și văzîndu-mă, mă chemă la el :

— Vino încoace. Vezi că gaura din geamul exterior nu-i prea mare, în timp ce geamul interior e spart mai mult. În rama de lemn sînt puține urme de alice. Ce înseamnă asta ?

— Că încărcătura nu s-a împrăștiat mult, am spus eu.

— Adică ?

— Adică au tras de aproape, din grădiniță.

— Așa-i, aprobă Jeglov. Și acum, cercetează, împreună cu Taraskin, toată grădinița, porțiunea din fața ferestrelor, mai ales tufa aia de agrișe. Să-mi găsiți urmele criminalului. Dacă-mi găsiți vreun nasture sau o batistă, vă răsplătesc în mod special.

Taraskin dădu din cap grav, ca și cum ar fi spus „e clar, se face", dar mie nu mi se părea chiar atît de clar ca

criminalul să fi pregătit special pentru noi probe împotriva sa însuşi, aşa că întrebai :

— Şi dacă nu găsim nimic acolo ?

— Atunci găsim neapărat un „pont". Ştii ce-i asta ? Îşi miji ochii Jeglov. Cine caută găseşte. Daţi-i drumul ! Eu mă duc în casă, e timpul să arunc o privire şi pe acolo...

Spre marea mea uimire, după cîteva minute, în adîncul tufei de agrişe găsirăm, într-adevăr, urme intacte de încălţăminte ; era foarte clară urma cizmei drepte, întipărită adînc în solul moale, argilos.

— Chiar de-aici a tras, ticălosul, spuse Taraskin. Vezi ? Linia dreaptă duce la geam şi tot ce-i în cameră se vede ca-n palmă. Iar din stradă nu putea fi văzut, din cauza tufişului. A tras şi s-a dus.

Luminînd terenul cu o lanternă, ne-am aşezat pe vine şi am cercetat cu grijă toată porţiunea din faţa ferestrelor, dar n-am mai găsit nimic interesant. Eram pe punctul de a termina, cînd am descoperit un ghemotoc de hîrtie îndesat în pămînt de tocul cuiva. L-am scos cu grijă cu un cuţit, l-am luminat cu lanterna, l-am netezit atent cu palma şi am văzut că-i vorba de o bucăţică de hîrtie ruptă dintr-un ziar, care mirosea puternic a praf de puşcă. Ăsta era „pontul".

Alimov se întoarse din stradă cu cîinele : Abrek nu mirosise nici o urmă, iar stăpînul lui bombănea că oamenii nu-s conştienţi, nu-ţi creează nici un fel de condiţii de lucru. Jeglov ieşi din casă. Fără să stau pe gînduri, uşor emoţionat, îmi începui raportul, savurînd cu anticipaţie laudele pentru primul succes pe care-l repurtasem. Dar Jeglov reacţionă ca şi cum era de datoria mea să fac această descoperire.

— Aha, bine, zise el, întorcîndu-se spre Grişa : Acum Kopirin se duce la spital. Mergi şi tu cu el şi treci pe la redacţia ziarului nostru, avem acolo colecţiile ziarelor. Trebuie să cauţi, mai întîi, în „Pravda", „Izvestia" şi „Vecerniaia Moskva". Ia cu tine bucata găsită, încearcă să afli din ce ziar a fost ruptă şi vino repede cu ea înapoi. Ai înţeles ?

— Am înţeles, dădu din cap Şase-pe-nouă. Odată, cu ajutorul unei pagini rupte dintr-o carte, l-am descoperit pe proprietarul cărţii.

— Bine, bine, îl întrerupse Jeglov. Gata, dă-i drumul. Ai plecat ?

Grişa se îndreptă spre autobuz, iar Jeglov îl întrebă pe sectorist :

— Vorobiihin, cine are arme de vînătoare pe teritoriul sectorului tău ?

— Nu-mi amintesc să aibă cineva, spuse gînditor Vorobiihin. Nu prea sînt vînători pe la noi, lumea se ocupă mai mult de pescuit...

— Pronin Senka se fudulea cu o puşcă, spuse pe neaşteptate un bărbat uscăţiv, îmbrăcat într-o pufoaică cenuşie şi care pînă atunci tăcuse. Era vecinul lui Firsov, luat ca martor de Jeglov.

— Pro-onin ? întrebă sectoristul. Nu, el a schimbat demult puşca pe o bicicletă.

— Trebuie totuşi să-l vedem şi pe el. În ce relaţii este cu Firsov ? întrebai eu.

— Normale, n-a fost nimic între ei, răspunse Vorobiihin.

— Chiar dacă n-a fost, poate că ştie mai multe despre vînători decît tine, spuse Jeglov. Cine se aseamănă se adună. Şi cu vînătorii se-ntîmplă la fel.

Pronin confirmă spusele sectoristului, arătîndu-ne şi bicicleta, o bicicletă veche, rablagită, cu cauciucuri de culori diferite — unul negru, iar celălalt verde. În legătură cu vînătorii, spuse convins :

— Nu-i nici unul în toată regiunea şi cred că tocmai din cauza asta am vîndut puşca : n-aveam cu cine să merg la vînătoare.

Pe stradă, pe cînd ne întorceam acasă la Firsov, ne ajunse din urmă Pronin care ne spuse gîfîind :

— Am uitat cu totul că acum vreo două săptămîni, Tolik Şkandîbin a împrumutat de la mine praf de puşcă şi alice pentru vreo cinci cartuşe. L-am întrebat : „Ce faci, te-ai gîndit să mergi la vînătoare ?“ Iar el mi-a răspuns : „Mă duc la ţară, şi poate dau o raită cu puşca prin pădure. Altădată, zice, era mult vînat pe-acolo“.

— Va să zică are puşcă ? întrebă Jeglov, privindu-l ironic pe Vorobiihin.

— Nu, n-are, răspunse grăbit Pronin. De aia am şi uitat de el. Zicea că bunicu-său are una cu două ţevi şi păzeşte grajdul colhozului.

Jeglov îl bătu aprobator pe umăr şi-l lăsă să plece. Vorobiihin spuse gînditor, cu jumătate de voce, de parcă s-ar fi sfătuit cu sine însuşi :

— Şkandîbin ăsta e un răufăcător înrăit. A fost închis de mai multe ori, dar tot bandit a rămas. Şi-i vecin cu Firsov.

— S-au certat vreodată ? întrebă Jeglov cu un aer preocupat.

— Nu ştiu, n-am auzit nimic şi nici n-am primit sesizări de la cetăţeni.

Se părea că Jeglov se săturase de nepriceperea sectoristului, fiindcă îl apostrofă maliţios :

— Ascultă, Vorobiihin, pe ce primeşti tu leafă aici, hai ? De cutare lucru n-ai auzit, pe cutare nu l-ai văzut, de altul nu ştii nimic şi de restul n-ai habar !

Vorobiihin se strîmbă jignit, bălmăji ceva dezvinovăţindu-se, dar Jeglov nu-l mai asculta. Pornise pe stradă cu pasul lui mare, uşor săltăreţ, iar sectoristul încerca disperat să-l ajungă, în timp ce el, ignorîndu-l cu totul, se depărta de parcă n-ar fi existat, n-ar fi vorbit şi nu l-ar fi întîlnit vreodată.

În seara aceea m-am gîndit pentru prima oară că Jeglov nu cunoaşte jumătăţile de măsură şi că cel care l-a dezamăgit sau l-a supărat ar face mai bine să nu-i stea în cale. Atunci, în seara aceea de demult, nu-mi dădeam seama dacă asta îmi place sau mă enervează, pentru că eram încîntat de experienţa lui Jeglov, de iscusinţa lui de a-i face pe toţi să lucreze repede şi cu randament deplin. Totodată, mă speria capacitatea lui de a şterge pe cineva din minte, într-o clipă, definitiv, ca şi cum ar fi şters cu buretele un cuvînt scris pe tablă.

Intrînd în casă, Jeglov întrebă pe soţia şi pe vecinii victimei :

— Vă rog, prieteni, amintiţi-vă, gîndiţi-vă şi spuneţi-mi, nu cumva Tolik Şkandîbin avea vreun dinte contra lui Elizar Ivanîci din vreun motiv sau altul ?

Soţia nu putu spune nimic concret, dar omniprezentul vecin zise :

— Cum să nu ! A fost scandal mare între ei. Tolik Şkandîbin ăsta, după ce a ieşit ultima dată din închisoare, a început să se plictisească. Pe toţi prietenii lui i-au prins ai voştri, adică tovarăşii de la miliţie. Nu-i mai rămăsese altceva decît să proptească pereţii. Atunci şi-a găsit altă ocupaţie : îi aduna pe puştii din cartier şi începea să le povestească despre viaţa uşoară a hoţilor. Ei, firește, îl ascultau cu gura căscată, şi banditul le sucea minţile. Elizar Ivanîci şi-a dat seama de ce-i adună pe băieţi şi-i tratează cu ţigări şi vin. Acum o săptămînă trece Elizar Ivanîci pe lîngă o adunare dintr-astea, şi-l aude pe unul din băieţi înjurînd urît. N-a mai putut răbda, pesemne, s-a dus la ei şi i-a spus lui Tolik : „Uite ce, termină cu chestiile astea, tu n-ai decît să trăieşti cum vrei, nu mai eşti mic, dar pe băieţii ăştia lasă-i în pace". Dar Tolik a rîs : „Eu, zice el, nu-i chem, să ţin scai de mine, ce să fac, să-i gonesc ?" Ei, şi Elizar Ivanîci n-a mai stat să pălăvrăgească, el e om simplu, i-a vîrît sub nas lui Tolik un pumn cît un baros şi i-a explicat : „Ţi-am spus ce-am avut de spus. Dacă nu mă asculţi, n-o să chem miliţia, dar te aranjez eu însumi în aşa fel că n-o să te mai recunoască nici maică-ta care te-a făcut". Şkandîbin a sărit în sus, parcă-şi ieşise din minţi, făcea spume la gură şi temîndu-se probabil să nu-şi piardă autoritatea i-a strigat lui Firsov : „Ia vezi, aşa şi pe dincolo, că-ţi vărs maţele !" Elizar Ivanîci nu s-a enervat, dar l-a croit pe Tolik uşurel peste bot, de l-a podidit sîngele şi nu s-a mai putut ţine pe picioare. Apoi i-a gonit pe copii acasă şi cu asta s-a terminat povestea.

— După cum se vede, nu s-a terminat, spuse gînditor Jeglov şi se ridică. Hai să-l gîdilăm un pic pe Tolik ăsta...

În uşă apăru Kopîrin, care ne informă că din fericire rana lui Firsov nu-i periculoasă şi că doctorii promiseseră să-i dea drumul peste o săptămînă-două.

— Mici reparaţii curente, ne asigură el. Schimbare de ulei, şprituire, grunduire, cîrpeli de culoare şi dă-i drumul...

— Ce schimbări de ulei ? se sperie nevasta lui Firsov.

Jeglov începu să rîdă.

— Nu-i dați atenție, Kopîrin al nostru e convins că bunul Dumnezeu l-a creat pe om după chipul și asemănarea automobilului...

Îl trăsei nerăbdător de mînă pe Jeglov :

— Să n-o șteargă cumva Șkandîbin ăsta, în timp ce noi stăm de palavre.

— Mergem, mergem, se învoi el și-i spuse vecinului lui Firsov : Pe tine, prietene, te rog să ne conduci la „activistul" ăsta...

În apropierea casei lui Șkandîbin, Jeglov se opri.

— Ia-o înainte cu Abrek, îi spuse el lui Alimov, și lasă cîinele să-l latre bine.

— Gheb Gheorghievici, glumești ? întrebă cu reproș Alimov. Abrek nu latră pe oricine. Dacă i-ar fi luat urma...

— Dacă Abrek i-ar fi luat urma, îl întrerupse nerăbdător Jeglov, l-aș lătra eu însumi pe Șkandîbin ăsta, mai bine decît cîinele tău. Fă ce-ți spun !

— Am înțeles, spuse Alimov, strîngînd din buzele-i subțiri și uscate. O luăm înainte, dar după expresia feței mi-am dat seama că o să facă tot ce vrea el.

Intrînd în cameră, Abrek mîrîi, apoi latră o dată, dar, după părerea mea, o făcu strict formal, doar ca să execute ordinul stăpînului lui. Dar flăcăul negricios, tolănit pe pat și acoperit cu o pătură peticită, reacționă la apariția cîinelui uriaș. Se ridică în capul oaselor și uitîndu-se cu teamă la dulău, întrebă pe un ton impertinent și, totodată, intimidat :

— Ce vreți ? Cine sînteți ?

Întrucît împreună cu oamenii noștri intrase în cameră și Vorobiihin, întrebarea sună fals. Pesemne că flăcăul își dădu seama, că se strîmbă de parcă i s-ar fi strepezit dinții și spuse cu glas tărăgănat :

— De ce vă legați de mine ? N-am nimic pe suflet, lucrez la artel.

— Îmbracă-te, Șkandîbin, rosti Jeglov calm, dar cu răutate în glas. Sîntem de la DMJ...

— Văd și eu că nu sînteți de la biserică. Dar de ce vă legați de mine ?

— Îmbracă-te, îți spun, rosti cu voce și mai calmă Jeglov.

Îmi dădui seama că și eu mă speriasem de vocea șefului meu. Probabil că și Șkandîbin se temu să mai stea la discuții, pentru că își puse în tăcere pantalonii, încălță niște cizme elegante, apoi își luă haina de pe scaun.

— Și acum, spune-ne, dragă prietene, unde-i pușca ? întrebă liniștit Jeglov.

— N-am nici o pușcă, răspunse repede Șkandîbin. Puteți percheziționa toată casa !

— O percheziționăm noi, promise Jeglov. Dar e mai bine să nu ne faci să pierdem timpul, că tot ție ți-l trecem la socoteală. Ajută, cum se zice, ancheta...

— V-am spus că n-am. Nu țin nimic de genul ăsta în casă.

— Taraskin, fii cu ochii pe el, ordonă Jeglov. Noi o să căutăm...

Percheziția nu se terminase cînd în cameră intră Șase-pe-nouă, care, fără o vorbă, îi puse lui Jeglov un ziar în față. Gleb ordonă să se elibereze masa, apoi întinse ziarul pe ea. Era un număr din „Vecerniaia Moskva", de pe 2 septembrie, perforat pe margini. Netezi apoi ziarul și-l întrebă cu indiferență pe Șkandîbin :

— Citești „Vecerniaia Moskva" ?

— La ce bun ? negă acesta. Fumez țigări de fabrică...

— Înțeleg, spuse Jeglov și, apropiindu-se de șifonierul pe care eu îl percheziționasem, scoase afară sertarul cu lenjerie. În sertar erau cămăși, șosete, maiouri. Jeglov le trase în silă cu degetul mic, iar de pe fundul de placaj al acestuia, desprinse un ziar jerpelit. Ai pus singur ziarul aici sau ai rugat pe cineva ?

— Singur, spuse uimit Șkandîbin.

— Ciudat, dădu din cap Jeglov, apoi privi atent ziarul și-l puse pe masă deasupra celui adus de Șase-pe-nouă.

Am lăsat etajera pe care tocmai o cercetam și m-am apropiat de masă. Ziarul din sertar era tot Vecerniaia Moskva și am descoperit cu uimire că era tot din 2 septembrie.

— Vino-ncoace, Șkandîbin, uită-te aici și ascultă-mă cu atenție, spuse Jeglov. Vezi ziarul ăsta ? Am dat ordin să-mi fie adus de la redacție, încă înainte de percheziție. Este din 2 septembrie. Din sertarul tău am scos un ziar la fel, ia uită-te, așa-i ?

— Așa-i, dădu încruntat din cap Șkandîbin.

— Se pune întrebarea, cum naiba am putut ghici chiar așa, la fix !

— Nu știu, ridică din umeri Șkandîbin.

— Uite ce, amice, să nu dai din umeri cînd te întreabă Jeglov. Gîndește-te și răspunde la obiect !

— Zău că habar n-am, spuse implorator Șkandîbin și era vădit că nu pricepe cum se putuse întîmpla una ca asta. Nu înțelegeam nici eu unde vrea să ajungă Jeglov.

— Ei, dacă nu știi, o să afli acum, îi promise acesta și-i făcu semn lui Grișa. Dă plicul încoace !

Șase-pe-nouă îi întinse plicul și Jeglov scoase din el peticul de ziar rupt.

— Vezi, hîrtiuța asta a fost tare mototolită, iar apoi, netezită, spuse Gleb. Noi am netezit-o. Iar înainte ca noi s-o netezim, tovarășul ăsta — Jeglov arătă spre mine — a găsit-o boțită și ușor arsă sub fereastra tovarășului Firsov în care ai tras cu pușca...

În timp ce vorbea, Jeglov potrivea peticul la ziarul de deasupra, pe marginea ruptă. Și cînd în sfîrșit, fragmentul se potrivi, exact, rîse satisfăcut :

— Hîrtiuța asta mototolită, dragă cetățene Șkandîbin, e un corp delict de la pușca ta pe care acum o s-o găsim neapărat. Privește și minunează-te cum se potrivește la ziarul tău, chiar în locșorul ăsta din care ai rupt-o cînd îți meștereai blestematul tău de cartuș. Dar nu ți-a mers, cu noi, frățioare, nu-i bine să glumești !

— Cu cît mi se reduce pedeapsa, dacă predau singur pușca ? întrebă Șkandîbin cu voce surdă.

— Ei, asta zic și eu discuție bărbătească. Doar ți-am propus de la bun început să nu ne faci să pierdem timpul, rîse scurt Jeglov. Cu o treime, cred, o să am eu grijă de asta.

Se înnoptase. Afară continua să cearnă o ploaie mărunță și murdară. În birou era frig, îmi înghețaseră picioarele, dar cînd mă văitai, Jeglov începu să rîdă :

— În schimb la vară n-o să-ți fie cald. Din cuptorul de afară o să ți se pară că intri în rai...

Asta nu mă consola prea mult, dar n-aveam timp de discuții căci telefonul suna fără încetare.

— O să lipsesc puțin, zise Jeglov. Își aranjă uniforma, se pieptănă în fața oglinzii, montată, nu știu de ce, pe partea interioară a ușii seifului, și se făcu nevăzut.

Zgomotul pașilor lui încă mai răsuna pe coridorul lung, cînd sună telefonul.

Ridicai receptorul :

— Locotenentul Șarapov la aparat.

Raporta milițianul de gardă de la secția 37.

— A venit la noi un cetățean, constructor de meserie. Astăzi reparau o căsuță pe strada Vorontovskaia și au descoperit în perete, sub tencuială, după ce au desprins șipcile, o ascunzătoare, și în ea un borcan de sticlă... Alo...

— Ascult, ascult.

— Douăzeci de monede de aur de zece ruble, din timpul țarului Nicolae erau ascunse acolo...

— Și ?

— Tovarășul de muncă al acestui cetățean, cel care a scos primul borcanul, i-a dat cinci monede și i-a cerut să tacă. Restul aurului l-a luat el. Ce ordonați ?

— Cum ce ordon ? mă mirai eu. Prindeți-l pe pungaș cu mîța-n sac și gata...

— Am înțeles, spuse milițianul de gardă și puse receptorul în furcă.

Deodată mă cuprinse îndoiala. Nu o dată, astăzi, avusesem ocazia să mă conving că unele lucruri, care mi se păruseră indiscutabile și evidente, se dovedeau a nu fi chiar atît de simple din punctul de vedere al miliției judiciare și cereau soluții ce nu decurgeau, în mod obligatoriu, din experiența de viață. Mi-am mai spus că milițianul de serviciu de la secția 37 nu-i de ieri de azi în miliție și că dacă a considerat necesar să ceară indicații, treaba nu i se pare chiar atît de simplă cum mi se pare mie... Gîndindu-mă puțin, cerui centralistei numărul și sunai secția 37. Milițianul de gardă răspunse numaidecît.

— Alo, am spus eu cu voce joasă, tușind. Aici Șarapov de la DMJ, în legătură cu aurul...

— Chiar în clipa asta plecam, raportă milițianul de gardă.

— Stai puțin, am spus eu. Să nu cumva s-o dăm în bară. Știi, eu sînt nou aici...

— Da ? se miră bucuros miliţianul. Şi eu sînt nou, doar de două săptămîni şi fac de gardă, dar probleme dintr-astea n-am mai întîlnit. Iar şefii, parcă-i un făcut, nu-s pe aici...

— Aşteaptă, am spus eu grav. Dacă ne grăbim, putem s-o zbîrcim. Mă duc să mă sfătuiesc cu cineva, nu închide...

Lăsai receptorul pe masă şi intrai în biroul de alături, la Taraskin, care tocmai se întorsese de la restaurantul „Moscova", unde se luaseră la harţă două grupuri de consumatori afumaţi zdravăn. Cu o mutră gravă, tocmai o prelucra pe o fetişcană sulemenită strident, din pricina căreia se iscase tărăşenia. Ea plîngea în hohote, iar Taraskin o judeca aspru :

— Ai venit în local cu nişte oameni, poartă-te cum se cuvine. Da' tu ce faci ? Cochetezi, se poate spune că faci avansuri altora, în loc să te porţi cuviincios...

— Taraskin, vreau să-ţi şoptesc ceva. Expresia asta „să-ţi şoptesc ceva", o auzisem la Jeglov şi-mi plăcuse, fiindcă nu se face să vorbeşti în şoaptă faţă de alţii, dar dacă spui asta aşa, în glumă, merge.

— Kotova, ieşi puţin pe culoar, îi spuse Taraskin fetei care se opri din plîns şi se ridică. Am văzut cu mirare că rochia ei elegantă era ruptă în fîşii aproape pînă în talie şi că ţinea în mîini o coadă frumoasă de păr, groasă, probabil falsă, smulsă din coafură în timpul încăierării.

I-am spus repede despre ce era vorba, iar Taraskin, fără să stea o clipă pe gînduri, începu să declame, imitînd vădit tonul lui Jeglov.

— Un tezaur, adică o comoară, ascunsă în pămînt sau zidită într-un perete, constituie proprietatea unică şi indivizibilă a statului. Ca atare, trebuie predată obligatoriu autorităţilor, minus recompensa care se acordă găsitorului. Însuşirea unei comori se pedepseşte conform legii. Taraskin îşi trase sufletul apoi adăugă, de data asta cu vocea lui obişnuită : Le-ai dat o indicaţie corectă, Şarapov, pe noi cei de la DMJ cazul ăsta nu ne interesează. Dă-i mai departe tot aşa... Hai, Kotova, intră !

Am încheiat discuţia cu miliţianul de serviciu şi m-am întors la lectura unui text de metodologie criminalistică, privind măsurile urgente pe care trebuie să le ia ancheta-

torul atunci cînd descoperă cazuri de folosire ilegală a însemnelor Crucii Roşii şi Semilunei Roşii. Tocmai cînd îmi însuşisem metodologia anchetării acestei infracţiuni, apăru Jeglov, ras proaspăt, mirosind frumos a colonie „Carmen", fercheş, cu un guler alb ca zăpada. Deschise seiful, se admiră din nou în oglinda ascunsă acolo, vădit mulţumit de sine, pentru că, închizînd uşa seifului, începu să cînte cu voce tare, foarte fals : „Mai întîi, mai întîi avioanele... Ei, dar fetele ? Fetele pe urmă"... Făcu vreo cîţiva paşi prin birou scîrţîind din cizmele lui strălucitoare, apoi se opri în faţa mea :

— Ei, amice, cum merge ? Te descurci ?

— Mă descurc, răspunsei imperturbabil.

— Şi-ntre timp lui Liahovski i-au furat maşina.

— Ce anume ? Care maşină ?

— Una obişnuită, un „Moskvici", care înainte de război costa nouă mii de ruble. Dar nu despre asta-i vorba...

— Dar despre ce ?

— Despre păgubaş. Aviatorul Leahovski, erou al Uniunii Sovietice, decorat, îl cunoşti ?

— Oho ! Nu mi-am dat seama de la început. Dar cum s-a întîmplat ?

— Foarte simplu...

Telefonul începu să sune. Ofiţerul de gardă îi comunică lui Jeglov că pe Maslovka, lîngă „Dinamo", arde o casă.

— O casă de lemn ? întrebă Jeglov. Arde tare ?

Ofiţerul de gardă confirmă că-i o casă de lemn cu un cat şi că arde tare.

— Atunci, pînă ajungem acolo arde cu totul, nu-i aşa ?

Ofiţerul de gardă confirmă şi asta.

— Deci aşa, zise Jeglov. Dacă nu se vede nici un criminal, n-avem ce face acolo. Să se ocupe de chestia asta vitejii pompieri...

— Ce să fac, spuse ofiţerul de gardă, am sunat ca să vă informez...

— Bine, bine...

Jeglov puse receptorul în furcă şi rosti gînditor :

— Şefii noştri au avut o idee grozavă cînd au împărţit serviciile astfel încît o secţie să se ocupe de hoţii de buzu-

nare, alta de hoţii de apartamente, a treia de escroci şi traficanţi de valută, iar a patra, a noastră, de bandiţi. Ei, dar n-a ţinut fiindcă toate fleacurile pică pe capul nostru şi nu prea mai avem timp să ne gîndim la lucrurile importante...

— Păi nu sîntem noi SCB — secţia de combatere a banditismului ? mă mirai eu. Da sau nu ?

— E şi nu-i aşa. Vezi şi tu cu ce te ocupi.

— Văd. Dar azi sîntem noi de serviciu, nu ? Şi pe urmă, bandiţii nu cresc în sere. Presupun că au legături cu tot felul de pungaşi mai mărunţi...

Jeglov îşi arcui sprîncenele dese şi stufoase.

— Zi mai departe...

— Ce vreau să spun ? continuai eu puţin încurcat. Uite, pe front de pildă, artileriştii, infanteria, cercetaşii şi aşa mai departe, acţionează în strînsă legătură : artileria bombardează, infanteria o susţine cu forţă vie, cercetaşii procură informaţii... Şi duşmanii sînt diferiţi : şi mai mărunţi, să zicem în genul hoţilor de buzunare, şi fiare periculoase, cum era — îmi amintesc — o unitate de vînători de elită cu care am luptat, asasini sadea. Pe ăştia nu-i poţi prinde de unul singur, cu mîinile goale...

Jeglov îşi puse un picior pe scaun, trase de carîmbul cizmei ca să nu mai facă nici o cută, o privi cu satisfacţie şi spuse :

— Dar ce-ai fi zis tu, dacă în loc să te trimită împotriva vînătorilor asasini te-ar fi trimis în spatele frontului după cizme ?

— Şi ce-i cu asta ? S-au mai văzut cazuri, răspunsei eu netulburat. Soldatul fără cizme nu-i soldat, trupa trebuie îmbrăcată, încălţată, hrănită şi aşa mai departe. Nu-i nevoie să fie toţi eroi în linia întîi. Cred că şi hoţul de buzunare le face sînge rău oamenilor.

— Ce talmeş-balmeş mai e şi-n capul tău, zîmbi ironic Jeglov. Pentru fiecare caz ai o teorie, bazată pe experienţa de front.

Voiam să ripostez, dar telefonul începu din nou să sune, iar Gleb, după ce ascultă, îi explică interlocutorului său,

fără să-şi aleagă cuvintele, că a telefonat la DMJ, care nu numai că nu se ocupă de furturile de porumbei din hulubării, dar are cîteva sarcini *specifice*, privind stîrpirea delictelor deosebit de grave, în timp ce secţiile de miliţie tocmai pentru asta există, ca să rezolve operativ problemele de interes local.

— Altfel, în curînd n-o să mai prindeţi nici şoareci... Jeglov privea pieziş, şi înţelesei că lecţia mi-era destinată mai ales mie. Gîndindu-mă că o să mai am timp să abordez problema în discuţie, întrebai :

— Şi cum e cu „Moskviciul" lui Leahovski ?

— A, cu „Moskviciul"... A trecut omul pe-acasă ca să se schimbe... Uşa se deschise şi ofiţerul de gardă ni se adresă :

— Jeglov, plecarea ! A fost jefuit un apartament în strada Peceatnikov...

Am terminat treburile pe la trei dimineaţa. Cu toate acestea, pe culoarele Direcţiei numărul oamenilor nu scăzuse, dimpotrivă, învălmăşeala parcă sporise. În toate birourile ardea lumina, era un permanent du-te-vino de personal în uniformă şi în civil, miliţienii de escortă se perindau fără încetare cu hoţi şi speculanţi prinşi, din dreptul tuturor uşilor se auzea zvon de glasuri, iar în biroul de la capătul culoarului răsunau urletele tîlharului Vaska Tremurici, care simula o criză de epilepsie. Mai eram în biroul de serviciu cînd l-au adus. Numaidecît începuse să facă pe nebunul.

M-am dus la toaletă, am deschis robinetul şi m-am spălat îndelung, suflînd şi pufăind, şi mi se părea că stropii reci care mi se scurgeau pe sub guler îmi alungau cît de cît apăsarea insuportabilă a oboselii acumulate în decursul acestei zile atît de lungi. Apoi m-am pieptănat cu cărare la mijloc — privit în oglindă părul meu părea bălan, aproape alb, iar pieptenele gros din duraluminiu abia trecea prin el — m-am şters cu bastista şi m-am dus la Jeglov.

Chiar şi pe el părea să-l fi ajuns oboseala după cele două zile de zbucium. Stătea la masa lui, privind concen-

trat o hîrtie, scrisă parcă într-o limbă străină, atît de încordat examina textul, încercînd să pătrundă sensul neînţeles al cuvintelor. M-am apropiat de masă, iar el a ridicat spre mine o privire buimacă, spunîndu-mi :

— Gata, Volodea, am terminat, du-te să te culci. Mîine dimineaţă o să am nevoie de tine proaspăt şi bine dispus.

— Dar tu ?

— Mă-ntind îndată pe divanul de colo. N-are rost să mai merg pînă la cămin, pe Başilovka. Tu unde stai ?

— Pe Sretenka.

— Bravo ! Te-ai aranjat bine.

— Hai să dormi la mine. Aici n-o să poţi închide ochii de cîtă zarvă e-n jur.

— Puţin îmi pasă de zarvă. Dacă m-ar lăsa, aş fi în stare să dorm vreo treizeci de ore neîntors. Dar mai bine-i să dormi acasă. Tu ai duş ?

— Am, dar ce folos, că trebuie încălzit cazanul.

— N-are importanţă, mă spăl şi cu rece. La noi, la cămin, cîte-o săptămînă întreagă n-avem apă deloc. Mai stai cu cineva în cameră ?

— Sînt singur şi am loc destul. Îţi pun la dispoziţie un divan elegant.

Jeglov deschise seiful şi scosese trei cărţi pe care mi le întinse :

— Ia-le şi citeşte-le cum ai o clipă liberă. Asta o să fie acum universitatea ta. Pune în ele cîte o foaie de hîrtie pe care să notezi tot ce nu-nţelegi şi pe urmă să-ntrebi. Iar cînd o să citeşti acasă, deşi sînt puţine speranţe s-o poţi face, conspectează într-un caiet...

Pe fundul seifului, Jeglov mai găsi două cutii plate de conserve, le puse în buzunarul hainei şi începu să se îmbrace, iar eu începui să răsfoiesc cărţile. *Codul penal al R.S.F.S.R.*, *Codul-penal-procesual al R.S.F.S.R.*, *Criminalistica.* Codurile erau de format mic, grosuţe, cu nenumărate articole şi la fiecare articol, multe puncte şi paragrafe, încît pur şi simplu mă îngrozii la gîndul că toate astea trebuie învăţate pe de rost. În *Criminalistică*, cel puţin, figurau multe ilustraţii, mulaje de urme, bucăţi de

funii şi sîrme, probabil de la spînzuraţi, imagini cu diferite mărci de pistoale, de boxuri, fel de fel de scheme şi tabele.

— Mergem ? întrebă Jeglov.

Îndesînd cărţile prin buzunare şi îndreptîndu-mă spre uşă, întrebai :

— Ascultă, Jeglov, nu cumva ai memorat toate astea ?

— Ei, mai mult sau mai puţin, dar fără asta nu ne putem descurca nicidecum. Legea cere precizie. Dacă te abaţi de la ea, fie şi cu o iotă, poţi omorî pe cineva.

— Dar tu unde ai învăţat ? Ce studii ai ?

Jeglov începu să rîdă :

— Nouă clase şi atît. Cînd nu urmezi cursuri la vreun institut, ci te ocupi de cazuri judiciare reale, atunci şi învăţătura merge mai repede. După ce o să lichidăm împreună drojdia asta a societăţii, scursoarea asta umană, o să mergem şi la institut, o să fim jurişti cu diplomă. Ştii cum îi spune specialităţii noastre ?

— Nu.

— Jurisprudenţă. Iac-aşa !

— Deocamdată, eu ca jurist...

— Ţine minte, Şarapov, în activitatea noastră lucrul cel mai important este să ai simţul revoluţionar al justiţiei. Încă nu cunoşti dreptul şi nici nu-l poţi cunoaşte, dar conştiinţa trebuie să-ţi fie revoluţionară, de comsomolist. Conştiinţa trebuie să te conducă întocmai ca o busolă în apărarea dreptăţii şi a legilor societăţii noastre !

Scara era pustie şi întunecată, iar cuvintele lui răsunau foarte puternic, se rostogoleau vuind printre arcadele înalte. Părea că vorbeşte de la tribună, în faţa unei săli pline. Fără să vreau, am întors capul să văd dacă nu cumva sîntem urmati de o multime de colegi tineri cărora Jeglov, venit obosit din serviciul de noapte, hotărîse să le dea cîteva poveţe.

Intrarăm în biroul de gardă, unde acum era mai multă linişte, iar Soloviov bea ceai dintr-o cană de aluminiu, muşcînd dintr-o bucată de pîine neagră, presărată cu zahăr tos, galben.

Jeglov scrise ceva în registrul de serviciu, cu scrisul lui drept, citeţ, în care fiecare literă era separată de cele-

lalte, de parcă le-ar fi desenat cu grijă, cu peniţa subţire, deşi, de fapt, scria foarte repede, fără ştersături, iar paginile scrise de el nu-ţi venea să le mai transcrii la maşină. Apoi semnă. Avea o semnătură cursivă, aplecată, cu o mulţime de cerculeţe, înflorituri, sinuozităţi, terminată cu o codiţă lină, rotunjită.

— Ei, Petiunea, nu prea te omori cu treaba, spuse el tărăgănat şi mă gîndii că lui Gleb Jeglov îi displace să vadă că locotenentul major Soloviov stă trîndăvind la masă, bea ceai cu pîine gustoasă, şi nu-i poate da nici o însărcinare, sau să-l trimită să facă vreo treabă folositoare, într-un cuvînt, că acum Soloviov se destrăbălează fără rost.

Ofiţerul de serviciu avea gura plină, aşa că, drept răspuns, mîrîi ceva nedesluşit. Lui Jeglov îi luciră ochii şi îmi dădui seama că născocise ceva care să justifice trîndăvia fără noimă a lui Soloviov în timpul nopţii.

— De unde ai tu, Petiunea, zahărul ăsta nemaipomenit ? Nouă pe cartelă nu ni se dă aşa ceva. Hai, mărturiseşte, de unde ai făcut rost de el ? Spunînd acestea, Jeglov rîdea şi nu puteam să-mi dau seama dacă glumeşte sau vorbeşte serios.

Soloviov înghiţi, în sfîrşit, îmbucătura, şi din cauza sforţării îi dădură lacrimile.

— Ce te tot legi de mine, de unde, de unde ? De nicăieri ! Sora neveste-mi ne-a trimis un pachet de la Kokand. Sarcastic mai eşti, Jeglov !

Jeglov deschise unul din sertarele biroului acestuia spunînd :

— Petiunea, nu sînt sarcastic, ci drept ! N-au toţi noroc ca tine : lozul cel mare l-ai tras, cumnată la Kokand ai... Uite, Şarapov şi cu mine n-avem nici o rudă, nici de sămînţă. De cîştigat cîştig doar la popice, aşa că prin muncă cinstită n-aş avea nici de un ceai. Deci fii om, nu te zgîrci şi dă-ne şi nouă un pic de zahăr...

Înjurînd, Soloviov ne turnă din zahărul galben, cu cristale mari, într-un cornet din hîrtie de ziar, şi în timp ce era absorbit de treaba asta şi stimulat de vocea baritonală grăbită a şefului : „Toarnă, toarnă, de ce-ţi tremură mîinile, verşi mai mult pe jos !", Jeglov scoase din buzunar

un cuțit, apăsă pe un buton și lama țîșni din mîner, apoi tăie repede o jumătate din pîinea lui Soloviov și o băgă în buzunar.

Soloviov se supără :

— Știi ce, Jeglov, asta-i chiar porcărie ! De pîine n-a fost vorba...

— Nici de zahăr nu fusese vorba, începu să rîdă Jeglov. Harpagon mai ești, Petiunea, și individualist, n-ai simțul colectivului. Nici prin gînd nu-ți trece să-ți împarți norocul care te-a lovit prostește și să cumperi pentru secție o sută de pîini la liber. Organizația de Comsomol n-a prea lucrat cu tine, trebuie să le atragem atenția !

— Mai bine uită-te la tine ! bolborosi nemulțumit Soloviov. În loc să-mi mulțumești, mă mai și insulți !

— Vezi, Petiunea, și-n privința simțului umorului, ai, pentru moment, unele dificultăți. Nici nu te gîndești să-mparți de bună voie prisosul cu tovarășii tăi flămînzi după o zi grea de muncă...

— Dar ce, tu crezi că eu sînt aici la odihnă ? întrebă Petiunea zîmbind și am văzut că tot năduful îi trecuse și că îndrăzneala și impertinența lui Jeglov chiar îi plăceau cumva, conștient fiind că el însuși n-ar fi reușit să ia jumătate din pîinea altuia fără ca respectivul să se supere.

— Tu, Petiunea, faci muncă intelectuală stînd pe loc, dar noi facem muncă fizică, toată ziua în picioare, așa că ar fi trebuit să ni se dea o rație mai mare. Acestea fiind zise, te îmbrățișăm și o să-ți scriem, la revedere. Ah, era să uit, dimineață o să vină Ivan Pasiuk, să-i spui să nu plece nicăieri, o să am nevoie de el.

Întorcînd capul din ușă, zării un zîmbet vesel pe fața rotundă și pistruiată a lui Soloviov, care clătina ușor din cap, de parcă voia să spună : mare pișicher, bravo lui !

Afară ne întîmpină brusc un vînt umed, foarte tăios. Mergeam pe bulevard aplecîndu-ne înainte, ca să nu ne zboare chipiele. La jumătatea drumului spre Piața Trubnaia, ne ajunse din urmă un tramvai de noapte rătăcit, gol, zdrăngănind, luminat în interior de niște becuri albastre, care dădeau o lumină neplăcută. Sărirăm din mers pe scară, și pînă la Sretenka, Jeglov îi făcu curte conductoarei — o tinerică.

Intrarăm la mine, aprinsei lumina, iar Jeglov examină camera dintr-o privire, de la ușă la fereastră, de la dulap la pat, de parcă ar fi măsurat-o cu o ruletă, apoi, fără să-și scoată impermeabilul, se așeză obosit pe un scaun, spunînd mulțumit :

— Palat boieresc ! Asta zic și eu o casă ! În zece minute ajungi pe jos la serviciu. N-ai nimic împotrivă dacă o să stau o vreme la tine ? Pentru că e pur și simplu un chin să mă tîrăsc pînă pe blestemata aia de Bașilovka, la cămin, dracu să-l ia ! Timpul tot nu-ți ajunge niciodată, și să-ți mai pierzi o oră și jumătate pe drum, în fiecare zi, n-are nici un rost. Ce zici, ne-am înțeles ?

— Ne-am înțeles, acceptai eu bucuros. Era mult mai plăcut să locuiesc cu Jeglov de la care mi se părea că pot învăța multe.

— Ce-ai zice să îmbucăm ceva înainte de culcare ? întrebă Jeglov. Îmi chiorăie mațele de foame.

Intrai la bucătărie să pun ceainicul, iar el scoase pe masă cornetul cu zahăr, bucata de pîine, cutiile de conserve americane cu *luncheon meat*. Pe fundul cutiilor de tablă multicolore erau lipite niște cheițe. Jeglov învîrti o cheiță, înfășurînd pe ea o fîșie subțire de tablă, repede, dar totodată cu grijă și, pentru că ținea cutia la nivelul ochilor, mi se părea că întoarce un ceas complicat, urmărind cu atenție ca nu cumva, doamne ferește, să se rupă arcul și ceasul să se strice definitiv. Dar o scoase cu bine la capăt, capacul zăngăni, iar Gleb răsturnă în farfurie o bucată de carne conservată nefiresc de roșie, care nici ca aspect, nici ca miros nu semăna cu vreuna din conservele noastre.

— Se zice că americanii le fac din carne de balenă, special pentru noi, rostii eu privind vrăjit carnea și simțind cum îmi lasă gura apă.

— Precis că nu le fac din carne de vită proaspăt tăiată, aprobă Jeglov. Cu asta se îndoapă ei. Imperialismul mondial se îngrașă din necazurile noastre. Noi — sînge și suferințe în război, ei — profituri !

— Așa se-ntîmplă întotdeauna, încuviințai eu înghițind cu plăcere din conserva gustoasă. În iulie, la Obermargau le predam mașinile „Studebaker", care ne fuseseră date în conformitate cu *land-leas*-ul. Pretindeau să fie în per-

fectă stare, dacă lipsea o singură piuliță le refuzau. Apoi, sub ochii noștri, le striveau la presă. Ce porcărie !

— Așa-i, așa-i ! Iar la noi la sate femeile trag singure plugurile sau înjugă vacile. Mi-a scris de curînd maică-mea cum muncesc ele acolo, cum își refac gospodăriile. Nu-i nimic, așteaptă numai puțin și o să ne construim noi mașinile noastre, mai bune decît „Studebakerele" lor. O să vină vremea, Șarapov, sînt sigur, cînd fiecare muncitor o să poată intra într-un magazin universal să-și cumpere o limuzină. Te pricepi la mașini ? Îți plac ?

— Foarte mult ! Pentru mine mașina-i o ființă vie, am spus eu.

— Atunci, cu timpul, o să ai și tu una, promise cu fermitate Jeglov, adăugînd : Haide, adu ceainicul... Foarte gustoasă carnea asta de balenă, nimic de zis...

Băurăm ceaiul dulce, care, din cauza zahărului galben, avea un ușor miros de petrol. Apoi, Jeglov se ridică, se întinse de-i trosniră oasele și zise :

— Eu o să dorm pe divan, n-ai nimic împotrivă ?

Ne dezbrăcarăm repede și cînd ne culcarăm băgai de seamă că Gleb, cu un gest automat, își scoase pistolul din teacă — un „parabellum" lung, negru — și-l strecură sub pernă.

Pe întuneric, ghemuindu-mă sub pătură, rostii :

— Bine l-ai mai aranjat azi pe Șkandîbin...

— Pe cine ? Pe idiotul ăla care a tras cu pușca ?

— Da. Ai rezolvat totul limpede, ingenios și repede. Mi-a plăcut. Dacă aș putea învăța și eu...

— O să înveți. Astea nu-s treburi serioase, ci fleacuri. Trebuie să înveți ce-i mai important : să lucrezi cu martorii. Fiindcă în meseria noastră lucrul cel mai dificil și de răspundere este cel cu martorii.

— De ce ? întrebai eu ridicîndu-mă în coate.

— Pentru că atunci cînd prinzi criminalul asupra faptului nu mai ai nimic de făcut. Dar asta se-ntîmplă rareori... Omul cel mai important la anchetă este martorul, fiindcă și în cazul cel mai încurcat se poate găsi cineva care fie a auzit, fie își amintește, fie bănuiește ceva. Iar sarcina ta este să scoți toate informațiile astea de la el...

— Şi cum se face că tu ştii să obţii informaţiile astea, iar Kolea Taraskin nu ?

Îl auzii rîzînd încet în întuneric.

— Fiindcă, în primul rînd, el e tînăr, iar în al doilea rînd, nu ştie cele şase porunci ale lui Gleb Jeglov. Ţie, fie ce-o fi, o să ţi le spun.

— Milostiveşte-te şi spune-mi-le. Zîmbeam, crezînd că glumeşte.

— Ţine minte odată pentru totdeauna, fiindcă nu ţi le mai repet. Prima poruncă e ca „Tatăl nostru" : cînd discuţi cu oamenii, zîmbeşte cît mai des. Asta-i prima condiţie ca să placi oamenilor, iar un lucrător operativ care nu ştie să pătrundă în sufletul martorului degeaba a primit legitimaţie. Ai băgat la cap ?

— Da. Numai că-s cam ciupit de vărsat, are vreo importanţă ?

— N-are, e chiar mai bine, pentru că dă impresia de naivitate. Acum ţine minte a doua poruncă a lui Gleb Jeglov : învaţă să-l asculţi pe om cu atenţie şi caută să-l faci să vorbească despre sine. Ştii cum trebuie să-l faci să vorbească despre sine ?

— E greu de spus, mormăii eu nesigur.

— Tocmai în asta constă cea de a treia poruncă : găseşte cît mai repede tema de discuţie care să-i fie apropiată şi să-l intereseze.

— Halal sarcină, să ghiceşti o temă de discuţie interesantă pentru un necunoscut !

— Pentru asta există cea de a patra poruncă : arată-te interesat din primul moment de interlocutor fără ca el să-şi dea seama, ci străduindu-te din răsputeri să-l pătrunzi, să-l înţelegi, să afli ce preocupări are, ce fel de om este, pricepi ? În direcţia asta trebuie, bineînţeles, să faci un efort maxim. Dacă reuşeşti, îţi spune tot.

Vocea lui Jeglov, şovăitoare şi somnoroasă, se stinse treptat, pînă cînd amuţi cu totul. Adormise fără să reuşească să-mi vorbească despre celelalte porunci. Dormea liniştit, nu sforăia, nu se răsucea, nu vorbea în somn, şi nici un arc al divanului nu scîrţîia sub el, iar eu aţipind la rîndu-mi, am mai avut timp să mă gîndesc că probabil aşa de uşor şi fără zgomot dorm fiarele mari şi puternice...

V

LA DEPOZITELE DEPARTAMENTULUI DE APROVIZIONARE CU COMBUSTIBIL ALE ORAŞULUI MOSCOVA SE GĂSESC LEMNE DIN BELŞUG

Locuitorii Moscovei pot primi combustibil la timp, fără să-şi facă griji că se epuizează. Este totuşi normal ca fiecare cumpărător de lemne să nu vrea să amîne achiziţionarea combustibilului, pentru că sezonul rece se apropie. Din această cauză, la depozite domneşte o activitate febrilă.

„Vecerniaia Moskva"

Primele zile de lucru la DMJ m-au ameţit prin numărul mare de evenimente, de oameni, prin şuvoiul de dureri şi necazuri umane pe care, de acum înainte, mi-era sortit să le descurc, să le constat, să le rezolv. Ideile mele vagi despre activitatea miliţiei judiciare au fost spulberate într-o singură zi : era foarte puţin romantism în activitatea de asigurare a drepturilor şi securităţii oamenilor, în schimb, aveam parte de muncă istovitoare, de neputinţa neştiinţei, de sentimentul stînjenitor al propriei mele inutilităţi, de senzaţia că sînt o povară pentru brigadă. Mă temeam că n-o să dobîndesc niciodată vicleenia răzbătătoare şi perseverenţă a lui Jeglov, isteţimea ponderată, dar întotdeauna surprinzătoare a lui Pasiuk, energia tenace a lui Taraskin...

Dar a mai trecut o zi, apoi încă una şi săptămîna s-a sfîrşit fără nici un repaus, iar aceste gînduri au dispărut de la sine. Pur şi simplu nu mai aveam timp pentru ele, eram toată ziua la lucru, fără o clipă liberă, iar cînd mă întorceam seara acasă, cu Jeglov, nu mai aveam putere nici să-mi beau ceaiul : cădeam ca un buştean într-un somn vîscos ca păcura, fără vise, din care mă smulgea so-

neria asurzitoare a vechiului deşteptător pe care mi-l dăruise Mihal Mihalîci.

Jeglov se împrietenise cu toţi locatarii apartamentului. Şurka Baranova îl privea cu admiraţie, nu numai pentru că era „extrem de prezentabil", ci şi pentru că ştia să-l potolească pe soţul ei Semion, un beţiv şi scandalagiu. Chiar de prima dată cînd Semion s-a îmbătat şi a început să facă scandal, Jeglov, auzind zgomot, a ieşit pe coridor şi, cu o mişcare lină de învăluire, i-a răsucit mîna, punîndu-l cu multă uşurinţă jos, într-o poziţie foarte incomodă, apoi i-a spus cu voce joasă, dar răspicat, şi Semion desigur că l-a înţeles :

— Dacă mai faci vreodată pe nebunul — aud eu sau mi se plînge Şura că ai bătut-o — te bag la zdup imediat ! Faci un an şi jumătate de nu te vezi, diavole ce eşti !

Fie că vocea calmă şi ameninţătoare a lui Jeglov şi-a făcut efectul, fie din cauza situaţiei umilitoare în care fusese pus atît de repede şi de uşor, dar de atunci Semion, chiar cînd se îmbăta criţă, se ferea să mai provoace scandal.

Altor vecini Jeglov le plăcea pentru că era ordonat şi curat : în fiecare dimineaţă intra în baie şi făcea un duş rece ca ghiaţa, oftînd, gemînd sau chiar ţipînd de plăcere şi de frig. Apoi mergea la bucătărie şi aşteptînd să fiarbă cafeaua sau ceaiul, îşi aşeza piciorul lung şi zvelt pe un taburet şi îşi lustruia lună cizmele sale ofiţereşti. Chiar înainte de a-şi îmbrăca, peste maioul albastru, cămaşa, îşi punea pistolul în tocul prins de centiron. Vecinii priveau tocul cu teamă şi respect, dar, în general, Jeglov le era foarte simpatic, pentru că, deşi era limpede că-i mare şef, cu ei, oameni modeşti, se purta simplu, era îngăduitor şi chiar accesibil, ştia să glumească şi să povestească lucruri instructive şi interesante din viaţa lui neobişnuită.

Doar Mihal Mihalîci era rezervat faţă de Jeglov şi cînd îl întîlnea în bucătărie sau pe coridor, mormăia :

— Oamenii care m-au întîlnit în cale... Sau ceva cu totul de neînţeles :

— Spre stele oamenii merg printre spini, nu-i ocolesc...

Pesemne că-şi născocea pilulele lui umoristice. Tuturor celorlalţi vecini, Jeglov le era simpatic. Nu era arogant sau închipuit, aşa-mi spuneau vecinii despre prietenul meu şi-mi părea bine că lucrurile se aranjaseră astfel.

În douăzeci şi unu ale lunii, pregătindu-ne să plecăm la lucru, Jeglov mi-a spus :

— Ei, Volodea, astăzi trebuie să ne terminăm mai devreme treaba.

— De ce ? m-am mirat eu, deşi n-aveam nimic împotrivă să terminăm mai devreme.

— Astăzi e zi de leafă, iar pentru tine e prima de cînd lucrezi la noi, aşa că o să te „udăm", cum se cuvine.

Dar în ziua aceea n-am reuşit să terminăm lucrul mai devreme şi n-am putut nici să „udăm" primul meu salariu, pentru că, la drept vorbind, nici nu l-am primit atunci. Nici măcar nu mi-am închipuit ce importanţă o să aibă pentru întreaga mea viaţă ziua aceea posomorîtă de septembrie, după cum n-am bănuit ce influenţă avea să aibă ea asupra relaţiilor mele cu Jeglov.

Şi totul s-a întîmplat pentru că în ziua aceea a fost omorîtă Larisa Gruzdeva. De fapt, fusese ucisă cu o zi înainte, dar nouă ni se comunicase abia atunci, iar expertul chiar aşa spusese :

— Moartea a survenit acum optsprezece-douăzeci de ore, adică aseară...

Cînd am intrat în cameră am văzut peste umărul lui Jeglov corpul unei femei zăcînd pe duşumea, nefiresc de drept, aşezat cu picioarele spre uşă. Capul nu i l-am putut vedea, capul, ca într-un joc de-a v-aţi ascunselea, era sub masă, iar o mînă a moartei era încleştată de piciorul scaunului.

În urechi îmi răsună ţipătul surd al unei fete — sora femeii ucise. „Nadia", se prezentase ea cu cinci minute înainte lui Jeglov, întinzîndu-i mînuţa, în timp ce urcam scara ca să forţăm uşa aceea dinapoia căreia de ieri nu mai răspundea nimeni. Împingîndu-ma la o parte, Nadia vru să se năpustească în cameră, dar Jeglov o apucă de mînă :

— N-ai ce căuta acum acolo ! Şi fără să se întoarcă strigă : Grişa, stai cu fata la bucătărie !

Dar pe fată o părăsiseră puterile dintr-odată şi fără să se împotrivească, îl lăsă pe fotograf s-o ducă la bucătărie ; picioarele n-o mai ţineau şi, cu o privire pierdută, se aşeză pe scaun, fără să mai ţipe. Doar plînsul ei con-

vulsiv, gîtuit, mai răsuna acum în apartamentul pustiu și mut.

Din explicațiile pe care ni le dăduse pe cînd urcam scara, reieșea că Nadia locuiește cu maică-sa, iar aici e locuința soră-si, Larisa, și că se înțeleseseră să-și telefoneze. Ea o sunase aseară tot timpul, dar nu răspunsese nimeni, și nici azi, așa că era foarte neliniștită pentru că venise aici și văzuse din stradă că la bucătărie arde lumina — și de ce trebuia să ardă ziua ?

Am forțat ușa, am intrat într-un antreu strîmt în care n-aveai loc să te învîrți și, chiar din prag, am văzut picioarele goale, albe ca laptele, întinse de-a curmezișul camerei spre ușă. Capoțelul albastru, de mătase, era ridicat și simțeam o rușine insuportabilă privind picioarele acelea zvelte, înțepenite, ca și cum criminalul mă silea să iau parte la o acțiune nedemnă, expunînd în mod nefiresc și nerușinat, corpul gol al unei femei necunoscute, neputincioasă și lipsită de apărare, privirilor unor bărbați străini, care n-ar fi putut vedea niciodată așa ceva, dacă ucigașul, prin crima lui, n-ar fi comis o faptă îngrozitoare, în fața căreia devin zadarnice și fără noimă toate opreliștile umane care-i fac pe oameni, în ansamblu, o societate și nu o haită de fiare sălbatice.

Jeglov intră în cameră, se opri o clipă lîngă corpul întins pe dușumea, ca și cum s-ar fi gîndit la ceva, apoi flexibil și îndemînatic îngenunche și privi sub scaun. Părea că acceptă să ia parte la jocul acesta groaznic de-a v-ați ascunselea și că acum avea să spună : „Ieși de-acolo, te-am văzut", dar se întoarse spre noi și-i spuse medicului legist :

— Rană de glonte la cap. Începeți. Noi, pînă una alta, o să aruncăm o privire... Taraskin, adu repede martori. Pe urmă iei toți vecinii la rînd, să spună fiecare ce știe...

Mi se părea cu neputință să faci ceva în camera asta, să umbli, să examinezi circumstanțele, să notezi, să fotografiezi, în timp ce femeia ucisă zace acolo goală. M-am aplecat să-i trag în jos căpotul, dar Jeglov, care mi se părea că stă cu spatele la mine, strigă fără să se adreseze cuiva în mod special, dar ghicii numaidecît că mi se adresează :

— Nu puneți mîna pe nimic ! Nu atingeți nimic cu mîinile !

M-am ridicat, am dat din umeri și ca să-mi maschez tulburarea, mi-am ațintit privirea spre masa pregătită pentru ceai. Pe una din cești, abia începută, mai rămăsese, abia vizibilă, o urmă de ruj de buze. Brusc, am avut o senzație de vomă. M-am repezit la bucătărie și am început să beau apă rece, direct de la robinet. Apa mă stropea pe față și senzația de vomă s-a atenuat, apoi a dispărut cu totul. Mai simțeam doar o ușoară amețeală și un sentiment insuportabil de jenă și de vinovăție. Am înțeles că senzația de vomă fusese provocată de vederea cadavrului și asta m-a surprins : în anii lungi de război văzusem atîtea, încît sensibilitatea ar fi trebuit să-mi dispară, cu atît mai mult, cu cît nu fusesem niciodată prea sensibil. Dar moartea pe front avea cu totul alt aspect. Era moartea unor militari, care, în decursul lunilor și anilor, devenise într-un fel obișnuită, deși era întotdeauna neașteptată. Fără să meditez prea mult asupra acestor lucruri, intuiam legea tristă, tragică a războiului : moartea multor oameni. Dar aici moartea era o nedreptate groaznică, ceva strigător la cer, care contravenea legilor vieții pașnice. Mi se părea un paradox faptul că, după ce supraviețuise unui război atît de îndelungat, atît de ucigător, de sîngeros, un om tînăr, plin de viață, fusese șters dintre cei vii, prin hotărîrea arbitrară a unui ticălos.

În bucătărie cînta radioul. Pîlnia neagră a difuzorului zbîrnîia ușor intrînd în rezonanță cu vocea înaltă a Ninei Panteleeva, care „ținea" îndelung acutele melodiei „Talianocika". Nadia, tamponîndu-și cu batista fața umflată de plîns, întinse mîna ca să închidă difuzorul. În mod neașteptat pentru mine însumi, am prins-o de mînă :

— Nu face asta, Nadenka, las' să rămînă totul așa cum a fost...

În bucătărie își făcu apariția Jeglov :

— Nadiușa trebuie să-ți pun cîteva întrebări...

Fata dădu din cap supusă :

— Cu ce se ocupa sora ta ?

Nadia oftă spasmodic, silindu-se din răsputeri să nu plîngă, dar îi dădură iarăși lacrimile.

— Larocika era foarte talentată... Visa să ajungă actriță... După ce a terminat liceul, n-a reușit să intre la

Institutul de teatru, ştiţi cît de greu este... Dar studia tot timpul, lua lecţii...

— Şi nu lucra ?

— Ba da, lucra. Se angajase costumieră la Teatrul de dramă, avea un gust desăvîrşit... Şi învăţa, cum avea o clipă liberă... Ştia toate rolurile pe dinafară...

Mi-am amintit de un film pe care-l văzusem nu demult : o actriţă în vîrstă, rea şi infatuată, profitînd de influenţa pe care o avea, o împiedecă pe rivala ei talentată să apară pe scenă. Odată însă, dintr-un capriciu excesiv, nu vine la spectacol şi regizorul e obligat s-o înlocuiască cu fata care lucrează la teatru ca peruchieră, pare-se. Prin jocul ei strălucit, aceasta îi cucereşte pe toţi : şi trupa, şi pe regizor, şi publicul... Flori, aplauze, lacrimi de necaz ale actriţei detronate... Probabil că şi fata asta, sărmana, visa să fie chemată cîndva de la atelierul ei de costume şi rugată să joace rolul principal în locul artistei emerite, care se va fi îmbolnăvit.

— Şi cine-i soţul ei ? întrebă Jeglov.

Nadia se fîstîci.

— Ştiţi... s-au despărţit...

— Da ? întrebă politicos Jeglov. De ce ?

— Cum să vă spun... ridică din umeri Nadia. S-au căsătorit din dragoste, trei ani au trăit ca doi porumbei... apoi totul a început să meargă alandala.

— Aha, dădu din cap Jeglov. Totuşi, de ce ?

— Înţelegeţi, el e microbiolog, medic... Ei, şi nu-i plăcea pasiunea Larocikăi pentru teatru... La drept vorbind, nu-i numai asta...

— Dar ce ?

— Vedeţi, viaţa în teatru îşi are legile ei... cumva specifice... Spectacolele se termină tîrziu... Adesea, urmează invitaţii la cină, se primesc flori...

— Admiratori, spuse Jeglov, pe acelaşi ton. Nu-i aşa ?

— Da, probabil, răspunse Nadia fără convingere. Să nu vă gîndiţi la ceva serios, dar Ilia Sergheevici nu voia să înţeleagă nici cea mai nevinovată idilă...

— Mda, e clar, rosti Jeglov, iar eu mă gîndii că o idilă, fie ea şi nevinovată, nu mi-ar fi plăcut nici mie.

— Deci, aşa, continuă fata. Au început certurile, s-a ajuns la divorţ...

— Erau divorţaţi ? întrebă Jeglov cu un aer preocupat.

— Nu, n-au reuşit... Ştiţi, Larocika nu prea şi-a dat osteneală să divorţeze, cu atît mai mult cu cît... Nadia se poticni.

— Cu atît mai mult cu cît ce ? întrebă tăios Jeglov. Trebuie să-nţelegi Nadia, că nu te-ntreb din curiozitate. Pe mine personal, problemele lor nu mă interesează cîtuşi de puţin. Vreau doar să am o imagine clară, ca să-l prind pe ucigaş, înţelegi ?

— Înţeleg, spuse Nadia fîstîcindu-se. Nu vă ascund nimic... Să vedeţi, Ilia Sergheevici îşi găsise altă femeie şi vroia să se însoare cu ea. Dar Larocikăi nu i-a plăcut povestea asta, deşi nu-l mai iubea, aşa că s-au despărţit...

Din cameră îşi făcu apariţia Pasiuk, care se apropie de Jeglov.

— Gleb Gheorghevici, ia te uită ce hîrtiuţă am găsit în bufet.- Şi-i întinse lui Jeglov o foaie ruptă dintr-un bloc-notes. Pe ea erau scrise în grabă cu stiloul cîteva rînduri : „Lara ! De ce nu răspunzi ? E timpul să ne rezolvăm odată problemele. N-ai timp pentru asta sau n-ai hîrtie ? Hotărăşte-te, altfel aranjez totul singur". Urma o semnătură indescifrabilă.

Jeglov mai citi o dată bileţelul, îl împături cu grijă şi îl puse în porthart, spunîndu-i lui Pasiuk :

— Continuaţi. Şi se întoarse spre Nadia. Da, mai departe.

— Ce să fie mai departe ? Asta-i tot, oftă Nadia.

— Bănuieşti pe cineva ? întrebă Jeglov.

— Nu, ferească sfîntul ! exclamă fata, ridicînd mîinile spre faţă ca şi cum ar fi vrut să se apere. Pe cine aş putea bănui ?

— Poate pe Gruzdev Ilia Sergheevici, spuse gînditor Jeglov. Dacă te-am înţeles corect, Larisa nu voia să divorţeze, iar el voia să se însoare cu alta... Aşa-i ?

— Ce spuneţi ! exclamă îngrozită Nadenka. Ilia Sergheevici e om bun, nu-i în stare de aşa ceva !

— Parcă poţi spune cu siguranţă de ce-i în stare cineva ? Tu nu te pricepi încă la oameni, rosti tărăgănat Jeglov, privind-o pe Nadia fix cu ochii lui căprui, bulbucaţi, în care desluşeam sclipirea pe care o mai văzusem în suburbia Perovskaia, cînd l-a prins pe Şkandîbin, cel care

își împușcase vecinul pe fereastră... În ce raporturi erau în ultimul timp Larisa și Gruzdev ?

— Se știe în ce raporturi erau, spuse Nadenka încet. Se știe în ce raporturi sînt oamenii care divorțează.

— Ei vezi ? spuse Jeglov. Chiar așa o să și scriem : raporturi proaste.

Nadenka însă, nu știu de ce, se încăpățînă, nevrînd să accepte concluzia lui Jeglov.

— Firește că nu le-am putea numi bune, spuse ea. Dar Larocika îi spunea deunăzi, față de mine, unei prietene de-a ei, de la teatru, că oamenii civilizați divorțează civilizat, liniștit, pașnic, politicos. Ilia Sergheevici îi dădea Larocikăi bani, îi cumpăra alimente, îi plătea chiria...

— Al cui este apartamentul ? întrebă brusc Jeglov.

— Al lui, al lui Ilia Sergheevici. Și cînd s-au despărțit, Ilia Sergheevici a decis că pentru Lara ar fi incomod să se întoarcă la mama, unde nu-i spațiu suficient. Noi două n-avem acolo decît doisprezece metri pătrați.

— Și atunci ?

— Dar nici el n-avea unde să se mute și a închiriat la o bătrînă în strada Losinka, o cămăruță cu balcon. Au hotărît să cedeze locuința asta pentru două camere într-un apartament cu dependințe comune.

— E cla-ar, zise tărăgănat Jeglov.

Mi-am dat seama că are un gînd ascuns. Apoi o întrebă pe Nadenka unde lucrează Gruzdev și trimise un milițian să-l aducă, ordonîndu-i acestuia să nu-i comunice nimic, decît că în apartamentul lui s-a petrecut ceva neplăcut. După care, scoțînd din porthart bilețelul pe care-l găsise Pasiuk, o întrebă pe fată :

— Cunoști cumva scrisul ăsta ?

Nadia citi biletul, făcu o mică pauză, apoi spuse :

— Ilia Sergheevici l-a scris...

Fără să privească bilețelul, Jeglov rosti :

— „Hotărăște-te, altfel aranjez totul singur". Ce poate să însemne asta, ce crezi ?

— Cred că-i în legătură cu schimbul de locuință. Ilia Sergheevici găsise ceva, dar Larocikăi nu-i prea plăcuse și... și nu se putea hotărî nicicum.

— Dar nu se ocupa ea personal de schimb ? întrebă Jeglov.

— Nu-u. N-ați cunoscut-o pe Larocika... Era atît de lipsită de simț practic... Nadenka începu iar să plîngă în hohote.

— Mda... spune-mi... începu Jeglov, și după expresia lui, din felul în care își mijise ochii deodată, mi-am dat seama că-i venise altă idee. Spune-mi, asta era prima variantă de schimb sau...

— Să vă spun drept, nu, n-a fost prima, răspunse Nadenka simplu. Ilia Sergheevici găsise pînă acum cîteva camere bune, vă dați seama că pentru un apartament separat se găsesc mulți amatori...

— Înțeleg, spuse Jeglov și începu din nou să examineze biletul, privindu-l de la distanță, ca prezbiții, deși, fără îndoială că n-avea nici un defect de vedere. Ce zici, o amenință cumva în biletul ăsta ?

— Ce spuneți... începu Nadenka, dar tocmai atunci, pe scară se auzi un tropăit, iar Jeglov o întrerupse :

— Nu te grăbi, mai gîndește-te... Discutăm despre asta mai tîrziu... Pînă atunci, te rog, dă o raită prin apartament și vezi dacă toate sînt la locul lor, dacă nu cumva lipsește ceva, asta-i foarte important...

Ușa de la intrare se trînti și apartamentul se umplu de lume : venise Pankov, anchetatorul procuraturii, iar în spatele lui se zărea Taraskin, care adusese martorii : portăreasa și un contabil bătrîn de la administrația blocului.

— Respectele mele, Serghei Ipatîci, îi spuse Jeglov lui Pankov, și în glasul lui se deslușea o nuanță de respect, amestecat cu impertinență.

Pankov își coborî ochelarii spre vîrful nasului și ne privi pe deasupra lentilelor, părînd că vrea să-l împungă pe Jeglov și se gîndește cum s-o facă mai bine.

— Bună ziua, Jeglov, rosti el, iar în salutul lui se amestecau la fel de imperceptibil bunăvoința și o ușoară ironie. Pesemne că ei doi se cunoșteau bine și de multă vreme. Apoi privi spre noi și spuse cu voioșie. Vă salut, viteji copoi !

Anchetatorul procuraturii era bătrîn, plăpînd și avea o expresie somnoroasă. Poate că așa mi se părea, fiindcă tot timpul își mijea ochii după lentilele fără ramă ale ochelarilor de modă veche. Își scoase galoșii cu căptușeală roșie și-i așeză cu grijă într-un colț al antreului, iar umbrela

mare, neagră, o desfăcu şi o puse să se usuce în bucătărie. Apoi intră în cameră, privi în treacăt cadavrul îşi frecă una de alta palmele înghețate, îi şopti ceva lui Jeglov şi, în sfîrşit, ordonă :

— Cu ajutorul lui Dumnezeu, să ne apucăm de treabă ! Ascultaţi comanda la mine : nu vă învîrtiţi fără rost, nu puneţi mîna pe nimic, anunţaţi-mă dacă găsiţi ceva interesant ! Daţi-i drumul !

Jeglov se întoarse spre mine :

— Tu, Şarapov, o să scrii procesul verbal.

— Eu ?

— Chiar tu. Ia un blocnotes şi scrie repede, dar citeţ. Trebuie să te obişnuieşti...

„...Constatarea s-a efectuat ziua, am început eu să scriu la dictarea lui Jeglov, pe timp mohorît, la lumină naturală... Camera este de 5 × 3,5 m, dreptunghiulară, cu o singură fereastră cu trei canaturi, orientată spre nord-vest... uşa de la intrare şi ferestrele din cameră şi din bucătărie au fost închise la începutul cercetării şi nu prezintă urme vizibile de efracţie..."

Ceva mai tîrziu, mergînd la bucătărie să fumăm o ţigară, l-am întrebat pe Jeglov ce rost are prezenţa bătrînului Pankov, care după ce mai dăduse cîteva dispoziţii, după părerea mea destul de lipsite de sens, se cuibărise comod într-un fotoliu şi părea să se fi detaşat de tot de ce se petrecea în apartament.

— A, nu, amice ! spuse Jeglov. Bătrînelul ăsta nu se amestecă în ciorba noastră. E o vulpe bătrînă. Nici nu-ţi închipui cîte cazuri de crime a descurcat. La unul pe care l-am anchetat împreună, am fost citaţi amîndoi, ne-au dat şi bilete la o casă de odihnă. Dealtfel, legea cere ca în cazurile de crimă, ancheta să fie condusă de procuratură. Asta din punct de vedere formal, fiindcă ancheta şi munca operativă rămîn tot în sarcina noastră.

Parcă simţind că-i vorba de el, Pankov intră în bucătărie şi-i puse dinainte lui Jeglov, pe un ziar, o bucăţică lunguiaţă de metal :

— Ei, Gleb Gheorghevici, avem glonţul. Ce părere ai ? Şi începu deodată să rîdă cu un rîs bătrînesc, hîrîit.

Jeglov scoase din buzunar o lupă, luă de la Pankov penseta şi începu să examineze pe toate părţile proba

materială. O sucea, o învîrtea, o privea de aproape, doar că n-o mirosea, şi mă aşteptam chiar s-o încerce cu dinţii. De ce o studia atîta, că doar glonţul tot glonţ e, obişnuit, de pistolet ?...

— Trebuie să căutăm tubul cartuşului, atunci o să fim mai siguri, spuse Jeglov.

Pankov zîmbind ironic, remarcă :

— Şi mai bine ar fi să vedem arma...

Jeglov, scîrţîind din cizmele lui elegante, se învîrti prin bucătărie şi, frecîndu-şi cu putere fruntea cu palmele, rosti :

— Va să zică aşa, Serghei Ipatîci, glonţul ăsta e de 6,35 şi a fost tras dintr-un pistol „Omega" sau „Bayard".

Am rămas cu gura căscată de uimire. Văzusem şi eu pînă atunci multe gloanţe şi pot deosebi unul de puşcă de unul de revolver. Dar să indici şi marca armei, asta-i într-adevăr ceva nemaipomenit ! Ca şi cum m-ar fi înţeles, Pankov îl întrebă modest pe Jeglov :

— Din ce rezultă asta, domnul meu ?

— Din examinarea glonţului, Serghei Ipatîci, răspunse calm Jeglov. Şase crestături spre stînga, e limpede.

— Atunci cum explici asta ? Pankov scoase din buzunar un pachetel împăturit cu grijă în hîrtie de ziar, îl desfăcu şi scoase dintr-o bucată de vată, un cartuş mic, galben-arămiu, purtînd semnul clar al loviturii percutorului. Cartuşul, adăugă el, după felul în care e marcat, e de-al nostru, autohton...

— Unde era ? întrebă grăbit Jeglov.

— Acolo unde trebuia să fie, în stînga corpului ; trebuie să presupunem că a fost aruncat normal după percuţie.

— Hm, cartuşul, fără doar şi poate e de-al nostru. Ei, ce să facem, o s-o trecem şi pe asta în rîndul enigmelor... Jeglov căzu pe gînduri. Oricum, trebuie să căutăm arma... Daţi-i drumul...

O mare parte a camerei, pe lîngă pereţi, fusese cercetată ; mai rămăsese porţiunea principală : centrul camerei, corpul victimei şi masa.

Jeglov o întrebă pe Nadia dacă în casă există cumva vreo armă. Ea clătină din cap şi, fără să răspundă, ridică din umeri. Jeglov se întoarse către Pasiuk şi Grişa :

— Împărţiţi între voi camera şi mai căutaţi o dată prin toate locurile unde ar putea fi ascuns ceva : arma şi orice altceva în legătură cu ea. Repede ! Apoi se întoarse spre mine : Scrie !

„...Apartamentul este curat, nu se observă nici un fel de dezordine, şi, după cum declară sora victimei, toate lucrurile sînt la locul lor...

...În centrul camerei se află o masă, acoperită cu o faţă de masă albă, curată...

Împrejurul mesei sînt patru scaune, nr. 1, 2, 3, 4 (v. schema).

Scaunele nr. 2 şi nr. 4 sînt depărtate de masă cu aproximativ 50 cm fiecare...

În mijlocul mesei se află un borcan cu dulceaţă (după aspect de vişine), un ceainic de faianţă, o pîine tăiată în felii (pe cît se pare, de ieri), un cuţit de masă, o jumătate de tabletă de ciocolată „Serebrianîi Iarlîk", în ambalaj...

Pe masă, în dreptul scaunului nr. 2 — o ceaşcă cu un lichid, care pare a fi ceai, plină în proporţie de două treimi. Pe marginea ceştii se observă o urmă de culoare roşie, probabil ruj de buze... Alături, o farfurioară cu dulceaţă şi un pahar cu picior, pe jumătate plin cu un lichid roşu-închis, probabil vin...

Pe masă, în dreptul scaunului nr. 4, se află o ceaşcă plină cu un lichid care pare a fi ceai. O farfurioară cu dulceaţă. Un pahar cu picior, pe fundul căruia se observă un lichid roşu-închis, probabil vin... O sticlă de 0,5 l cu eticheta : „Vîn de Azerbaidjan Kiurdamir", aproape plină cu un lichid roşu-închis, asemănător, după aspect, cu vinul din pahare... Pe o altă farfurioară — o jumătate de tabletă de ciocolată, muşcată într-un loc... O scrumieră de cristal, în care se găsesc trei mucuri de ţigări „Delhi", cu capetele muşcate într-un anumit fel... O linguriţă de ceai..."

Nadia se apropie de Jeglov, trăgîndu-l sfioasă de mînă :

— Scuzaţi-mă... m-aţi rugat să mă uit prin lucrurile Larisei...

— Şi ?

— Mi se pare... Nu găsesc ceva... Avea o valiză nouă, mare, galbenă, dar n-o văd nicăieri...

— Mda, înţeleg, spuse Jeglov dînd din cap. Dar lucrurile ?

— În dulap avea o haină de blană, imitație de lutru... o rochie roșie de catifea, un taior bleumarin, cîteva bluze... Nu văd nimic din toate astea.

— Te-ai uitat peste tot ? Poate că-s în alt loc ?

Nadenka începu să plîngă :

— Nu-s nicăieri, m-am uitat... Și bijuteriile i-au dispărut din casetă. Priviți...

Îl conduse pe Jeglov la bufet, deschise ușița de sus, scoase o casetă mare din lemn de santal, încrustat cu fag și deschise capacul : pe fundul ei erau niște podoabe ieftine, nasturi, cîteva chitanțe, o maimuțică de bronz.

— Ce bijuterii erau aici ? întrebă Jeglov preocupat.

— Un ceas de aur, niște cercei cu turcoaze, o șopîrlă...

— Ce fel de șopîrlă ? întrebă iarăși Jeglov.

— O brățară răsucită, în formă de șopîrlă, cu ochi de smarald... Un ochi se pierduse... încercă fata să-și amintească. Purta și inele pe degete.

Jeglov se întoarse spre victimă și se aplecă spre ea : n-avea nici un inel pe degete... Nadia o privi îngrozită pe soră-sa, își acoperi fața cu mîinile și izbucni din nou în hohote surde, spunînd printre lacrimi :

— Au jefuit-o ! Au jefuit-o... Au ucis-o ca s-o jefuiască... Biata de ea...

Pasiuk, stînd pe scaun în fața bibliotecii, spuse :

— Gleb Gheorghevici, cartușele... Și-i întinse lui Jeglov o cutie mică albastră.

Examinînd-o, acesta zîmbi satisfăcut și i-o arătă lui Pankov : pe cutie scria cu litere mari, gălbui-roșcate, „Bayard". Pankov deschise cutia și, din ambalajul gofrat ca un fagure, apărură ca niște fuse gloanțele ascuțite. vinetii. Dar triumful lui Jeglov a fost de scurtă durată, fiindcă i l-am întrerupt chiar eu.

— Gloanțele astea sînt de „Bayard", asta-i sigur, dar cutia-i plină. Toate sînt la locul lor, nu-i nici unul lipsă.

— Nu-i nimic, spuse Jeglov apăsat. Cum se zice, aici e „cald", o să căutăm și o să găsim. Ține bine minte, Șarapov, cine caută, găsește, să nu te deprinzi cu descurajarea, ai înțeles ?

Dădui din cap, iar Jeglov îmi și găsi ceva de lucru.

— Vezi pachetul de hîrtii pe care Ivan l-a găsit în dulap ? Cercetează-le cît mai repede, poate găseşti pe acolo ceva în legătură cu cazul nostru.

Nadia spuse în grabă :

— Sînt scrisorile personale ale Larisei, nu merită...

Dar Jeglov o întrerupse autoritar :

— Acum, n-are importanţă dacă sînt personale sau de serviciu, dar de văzut trebuie văzute, poate că apare din ele o urmă cît de mică. Citeşte-le pe rînd, Şarapov, pe urmă mi le rezumi...

Nadia dădu uşor din mînă, duse batista la ochi şi începu să plîngă amar, dar Jeglov se întorsese cu spatele la ea şi începu să înfăşoare cartuşele în hîrtie. Mă simţeam întrucîtva stînjenit, fiindcă trebuia să citesc nişte scrisori străine, totuşi Jeglov avea, probabil, dreptate : dacă în apartamentul ăsta confortabil intrase nu un hoţ de ocazie ca să ucidă şi să jefuiască, atunci toate rădăcinile cazului în speţă le puteam afla chiar în problemele personale ale Larisei, iar scrisorile sînt, oricum, cel mai bun indiciu în privinţa asta.

Aşezîndu-mă la măsuţa de scris de lîngă fereastră, am început să sortez pe îndelete şi cu atenţie hîrtiile, printre care, în afară de scrisori, erau telegrame, bilete şi note de plată pentru servicii comunale. Le-am aranjat în funcţie de expeditor, în teancuri separate. Erau puţine teancuri, pentru că şi expeditorii erau, în general aceiaşi : mama Larisei, soţul ei Gruzdev, o femeie, prietenă probabil, pe nume Ira, şi un oarecare Arnold Zelentul, cu care am şi hotărît să încep. Prima scrisoare începea cu declaraţii de dragoste veşnică, nestinsă şi cavalerească, împănate cu referiri la clasici — „îţi aminteşti cum spune Schiller ?“ — şi fiindcă nu avusesem ocazia nici să scriu, nici să citesc astfel de scrisori, le-am parcurs rapid, cu interes, pînă cînd au început să mă plictisească, dat fiind că focul pasiunii lui Arnold, începuse să scadă de la o scrisoare la alta, preschimbîndu-se repede într-o proză de toate zilele, cu explicaţii asupra dificultăţilor vieţii în comun, doar cu salariul lui modest de intendent... Am avut un sentiment straniu de ruşine şi am trecut la ultima scrisoare, datată cu mai bine de un an în urmă şi care se încheia cu lamentaţii privind soarta crudă care nu-i îngăduie nicicum să

se căsătorească cu Larisa într-un viitor previzibil, ceea ce face ca întîlnirile lor, pe viitor, să nu mai aibă nici un rost... Ce oameni !

Am pus deoparte scrisorile lui Arnold și mă pregăteam să mă apuc de scrisorile Irinei, cînd, în cameră a intrat în grabă un milițian.

— Tovarășe căpitan, l-am adus pe cetățeanul Gruzdev. Putem intra ? l-a întrebat el pe Jeglov.

Dar Gruzdev intrase. Se ținea strîns de tocul ușii și, nu știu de ce, în prima clipă, m-am uitat, nu la figura lui, ci la mîna crispată convulsiv, albă, parcă turnată în ghips. Fiecare articulație ieșea în evidență printr-o pată gălbuie și, brăzdată de dungile albastre ale venelor, întreaga mînă trăda o spaimă atît groaznică, un asemenea zbucium în nemișcarea ei, încît nu puteam în nici un chip să mă desprind de ea și să privesc în ochii lui Gruzdev, revenindu-mi abia în clipa cînd i-am auzit vocea :

— Ce s-a întîmplat ?

Toți tăceau, fiindcă întrebarea nu cerea răspuns. Nadia, socotindu-l ființa cea mai apropiată, cel căruia-i putea împărtăși durerea pierderii și care i-o putea alina cumva, i se aruncă la piept cu un țipăt.

Gruzdev își descleștă mîna de pe ușă, dezlipindu-și parcă fiecare deget în parte și toate mișcările lui păreau filmate cu încetinitorul, iar mîna i se roti lin prin aer și se așeză orbește pe capul Nadiei, în timp ce buzele uscate de vînt șoptiră abia auzit :

— Uite, Nadenka... uite ce nenorocire s-a întîmplat...

O privea pe Larisa, fără să-și poată desprinde privirea de ea, și desigur, nu puteam ști la ce se gîndește : la prima lor întîlnire, sau cum se despărțiseră ultima oară cînd s-au văzut ? Cum venise ea pentru prima dată în casa asta ? Sau cum de s-a întîmplat că ea zace acum aici pe dușumea, pe jumătate goală, cu capul străpuns de gloanțe, și casa e plină de oameni străini, care se poartă de parcă ei ar fi stăpînii, în timp ce el vine aici ca un spectator întîrziat, după ce s-a ridicat cortina, iar pe scenă e în plină desfășurare o piesă groaznică și încîlcită.

Pe fața lui osoasă și urîtă se citea o uimire nespusă, amestecată cu frică, dar cu fiecare clipă uimirea îi dispărea, așa cum dispare umezeala de pe asfaltul încins, și

pe chip i se deslușea, zugrăvită cu pete inegale, roșietice, frica, doar frica...

Din clipa în care Gruzdev intrase în cameră, Jeglov nu încetase să-l privească cu ochii lui pătrunzători și bulbucați, iar Gruzdev pesemne că, în cele din urmă, îi simți privirea, fiindcă întoarse neliniștit capul spre Gleb și-l întrebă :

— De ce vă uitați așa la mine ?

Jeglov ridică din umeri.

— Ciudată întrebare... Mă uit normal.

— Nuu, mă priviți ca și cum m-ați bănui. Gruzdev dădu din cap.

— Știți ceva, tovarășe, hai să nu ne abatem de la subiect, spuse Jeglov, iar după tonul lui și după felul cum își răsfrîngea buza de jos, mi-am dat seama că se supărase. Spuneți-mi, mai bine, cînd v-ați întîlnit cu victima ultima oară ?

— Acum vreo zece zile.

— Unde ?

— Aici.

— Cu ce scop ?

— Voiam să facem schimb de locuință și i-am adus Larisei planurile cîtorva variante...

Gruzdev vorbea tărăgănat, abia dezlipindu-și buzele uscate, și nu-mi era limpede dacă se gîndește mult înainte de a răspunde sau încă nu-și poate reveni.

Pankov intră și el în discuție :

— Bănuiți pe cineva ?

Gruzdev îi aruncă o privire haină.

— Ca să bănuiești pe cineva, trebuie să ai motive. Eu n-am astfel de motive. Rostise fraza asta rar, răspicat, iar în glas i-am deslușit o notă de ostilitate.

— Bineînțeles, zîmbi Pankov cu simplitate. Dar poate că există vreo persoană care să merite s-o observăm mai cu atenție, ce credeți ?

— În ultimul timp, în jurul Larisei se învîrteau destul de mulți oameni de genul ăsta, spuse Gruzdev cu răutate, apoi tăcu și oftă adînc. Am prevenit-o că viața pe care o duce în preajma Melpomenei n-o să se termine bine...

— Vă referiți la anturajul ei din teatru, preciză Jeglov și, parcă în treacăt, întrebă : Cum stați în prezent cu locuința, totul e-n ordine ?

— Nu-i în ordine ! răspunse tăios Gruzdev și adăogă provocator : Dar asta n-are legătură cu cazul... Apoi își scoase din buzunarul paltonului o batistă și își șterse fruntea transpirată.

— Mai știi, mai știi ? spuse Jeglov cu o voce neașteptat de subțirică și, scoțînd din porthart biletul, îl răsuci în mînă apoi îl puse la loc. Aveți vreo armă ?

Aș putea jura că, la întrebarea asta neașteptată, Gruzdev tresărise. Era, desigur, tulburat, fiindcă și-a scos din nou batista și, pentru prima oară în viață, mi-a fost dat să văd cum un om palid ca un mort poate, totodată, să transpire în așa hal.

— Nu... răspunse Gruzdev rar și tărăgănat. Nu se poate... Nici nu mi-a trecut prin gînd...

— Ce nu v-a trecut prin gînd ? întrebă Jeglov liniștit.

— Am uitat cu totul de ea...

— Și, și ? îl îmboldi Pankov pe Gruzdev.

— Nu cumva cu el s-a tras ? Aveam un pistolet primit ca recompensă... Gruzdev vorbea încîlcit, cu greutate, de parcă buzele și limba îi amorțiseră. Am uitat cu totul de el...

Se ridică și se îndreptă spre bufet, dar cînd ajunse în mijlocul camerei se opri și se întoarse spre Pankov :

— L-ați găsit ? Cu el s-a tras ?

— Arătați-ne unde l-ați pus, spuse liniștit Pankov.

Gruzdev se apropie de bufet, deschise ușa de sus și scoase caseta din care, după spusele Nadiei, dispăruseră bijuteriile. Cu mîinile tremurînde, deschise capacul și privi nedumerit înăuntru. Pankov se ridică, se îndreptă spre Gruzdev, iar odată cu el și oamenii noștri.

— Nu-i aici... Îl țineam în casetă.

— Și cînd l-ați luat ? întrebă repede Jeglov.

Gruzdev, parcă nevrînd să discute cu el, îi răspunse lui Pankov :

— Nu l-am luat... Credeți-mă, habar n-am unde e !

Pankov dădu din mîini, parcă voia să spună : „Dacă nu știți, nu știți, vă credem..." Jeglov desfăcu pachețelul învelit în hîrtie de ziar și-i arătă lui Gruzdev cutia cu cartușe :

— Cunoaşteţi obiectul ăsta ?

— Da, răspunse Gruzdev privind undeva în lături, îl cunosc, îl cunosc... Sînt cartuşele mele...

Cu degetele tremurînde, puse mucul în farfuria de pe bufet, scoase din pachetul de „Delhi“ o ţigară, suflă în capătul de carton, apoi îl turti cu degetele şi o aprinse. Îl vedeam că suferă şi mi-era greu să mă uit la el, aşa că am început să privesc scrumiera de cristal de pe masă. În ea erau, ca şi mai înainte, mucurile, şi mi-am amintit că Jeglov îmi dictase, iar eu scrisesem în carnet „trei mucuri de ţigări Delhi“.

Privind mai atent mucurile, am simţit că-mi zvîcneşte ceva în piept şi că mi se taie respiraţia : capetele de carton care semănau cu cozile stabilizatoarelor de bombe, dar fără tija transversală, erau strivite în cruciş. Exact aşa îşi turtise acum Gruzdev ţigara. Cu privirea aţintită undeva în gol, fuma trăgînd des şi cu sete din ţigară, cu obrajii supţi şi cu mărul lui Adam mişcîndu-se fără încetare în sus şi-n jos. Asta-i o „dovadă“ m-am gîndit eu şi, brusc, mi-a trecut prin gînd că spusese că n-a fost aici ; să fi minţit ? Tot ce se poate... Şi, în mod neaşteptat pentru mine însumi, am întrebat cu voce răguşită :

— Cetăţene Gruzdev, spuneţi-mi... soţia dumneavoastră fumează ? Adică, fuma ţigări cu carton ?

Jeglov mă privi surprins şi nemulţumit, dar în momentul acela mi-era indiferent, eram aproape de ţintă şi, fără să-i dau atenţie lui Jeglov, îl mai întrebai odată, nerăbdător, pe Gruzdev care nu se grăbea să răspundă :

— Fuma... ţigări ? Şi am privit stînjenit spre corpul Larisei. Gruzdev îşi privi cu atenţie ţigara, apoi fără să-şi ascundă nedumerirea, răspunse trist :

— Nuu... Nu suporta nici măcar mirosul de tutun. Ca să fumez, mergeam întotdeauna la bucătărie...

— Atunci cum explicaţi..., începui eu, dar Jeglov interveni pe neaşteptate şi ridicînd mîna cu un gest de scamator, pocni cu putere din degete şi spuse cu voce tare şi aspră :

— O clipă, vă rog ! Cetăţene Gruzdev, acum trăiţi cu altă femeie ?

Privindu-l chiorîş, Gruzdev dădu din cap cu ostilitate, parcă spunînd : „Da, trăiesc, şi ce-i cu asta, ce vă priveşte ?"

— Adresa ei, vă rog, ceru Jeglov.

— Bine, se strîmbă Gruzdev, dar sper că n-aveţi de gînd s-o interogaţi. Ea n-are nici o legătură...

— Ne descurcăm noi, promise Jeglov, vag. Scrie adresa Volodea !

Gruzdev îmi dictă adresa şi, în timp ce o notam în carnet, adăugă, adresîndu-se mai mult lui Pankov decît lui Jeglov :

— V-aş ruga să n-o informaţi pe gazda noastră... Sîntem siliţi să mai locuim acolo... Trebuie să ţineţi seama de asta...

— Deocamdată nu pot promite nimic, spuse pe un ton sec şi oarecum vag Pankov, muşcîndu-şi buza superioară, flască. Ancheta va decide...

Gruzdev obiectă cu o voce iritată, subţirică :

— Scuzaţi-mă, eu nu sînt specialist, dar mi se pare... Nu-i deajuns cît s-a învîrtit ancheta în jurul modestei mele persoane ? Timpul trece...

Fără să-l privească, Jeglov spuse calm :

— De ce în jurul persoanei dumneavoastră ? Procedăm cum se cuvine...

— De ce mă prostiţi ? începu să ţipe Gruzdev. Ce, parcă nu văd că mă bănuiţi ? Ce tîmpenie ! Pistolul, cartuşele, mucurile, pe toate vreţi să le folosiţi ! Gruzdev mă privi dispreţuitor, îşi aprinse altă ţigară de la cea veche, aruncă supărat mucul în farfurioară, dar nu o nimeri şi acesta căzu fumegînd pe carpetă.

Jeglov îl ridică, şi-l stinse cu grijă în farfurioară

— Nu vă enervaţi, tovarăşe Gruzdev, spuse el blînd, aproape prieteneşte. Vă înţelegem, vă compătimim, putem spune, pentru... nenorocirea asta. Dar înţelegeţi-ne şi dumneavoastră pe noi, nu lucrăm de capul nostru. Lămurim noi cazul. Hai să mergem, Şarapov, am să-ţi dau nişte indicaţii. Se îndreptă spre uşă cu mersul lui iute, elastic, şi, cînd să iasă, îl mai rugă pe Gruzdev : Nu vă supăraţi, Ilia Sergheevici, mai bine ajutaţi-i pe tovarăşi să se descurce cu lucrurile din casă. Vedeţi dacă sînt toate la locul lor...

Cînd am ajuns pe culoar, Jeglov îmi spuse repede şi cu răutate, împingîndu-mă spre cuier :

— Uite ce e, viteazule, ascultă-mă cu atenţie. Să nu te mai prind că pui întrebări dintr-astea savante ! Tu aici eşti a cincea roată la căruţă... Să nu te amesteci în vorbă...

— Dar... mă sumeţii eu.

— Să taci cînd îţi spun ! strigă el şi continuă aproape în şoaptă. Ai observat ţigările, bravo ! Află că şi eu le-am observat de cum a intrat, dar vezi că nu m-am dat de gol. Să-ţi intre-n cap odată pentru totdeauna : în meseria noastră întrebarea cîntăreşte foarte greu ! Trebuie să întrebi la timp ca să nimereşti drept la ţintă, ai înţeles ?

Am clătinat din cap, ridicînd din umeri, în semn că nu.

— Acum n-avem timp, o să-ţi explic mai tîrziu, asta-i treabă serioasă, promise Jeglov. Pînă atunci, deschide bine ochii şi bagă la cap ! Cum se spune la voi în armată : fă ca mine ! Asta-i tot. Şi fără iniţiative personale, ai înţeles ?

Am încuviinţat. Mă simţeam ca un cîine căruia cineva îi trece pe sub nas o bucată de zahăr, pentru ca apoi s-o bage în buzunar. Ce dovadă serioasă găsisem, mă gîndeam eu, acum e momentul să atac repede şi cu forţă. Pe dracu ! Se pare că nu-i aşa de simplu ! Pesemne că Jeglov ştie mai bine...

— Am înţeles, tovarăşe şef, să fac ca tine ! Trec pe recepţie. Jeglov zîmbi şi-mi dădu în glumă un pumn în burtă, apoi continuă :

— Uite-l şi pe Taraskin, a adus un popîndău, să vedem despre ce-i vorba...

Taraskin, pe care Jeglov îl însărcinase să treacă pe la vecini să-i chestioneze dacă nu cumva văzuseră sau auziseră ceva, şi totodată să afle ce spune lumea despre crimă, venise cu un martor foarte interesant.

Acesta, vecin de palier cu familia Gruzdev şi semănînd într-adevăr cu un popîndău — mic de statură, adus de spate, cu umeri înguşti — povestea, iar ochii negri şi ageri îi străluceau pe sub sprîncenele stufoase :

— Mă trimite nevastă-mea să arunc gunoiul şi chiar cînd să ies pe uşa din faţă, îl văd pe Ilia Sergheevici care cobora scara. Sigur că ne-am întîlnit şi ne-am salutat : Bună ziua, îi spun, Ilia Sergheevici, da'el mie : Bună

ziua Fiodor Petrovici... Așa a fost, tovarăși șefi, așa a fost...

— Și pe urmă ce s-a mai întîmplat ? întrebă Jeglov cu blîndețe.

— Ei, pe urmă... Eu cu găleata am ieșit pe ușa din spate, iar Ilia Sergheevici pe cea din față, în stradă.

Jeglov clipi din ochi, privi spre camera în care-l lăsase pe Gruzdev și deschise larg brațele ca și cum ar fi vrut să îmbrățișeze pe toată lumea :

— Ei, băieți, aici nici așa n-avem loc să ne-nvîrtim. Haideți înapoi... Iar pe vecin îl întrebă foarte politicos : Nu vă deranjăm dacă intrăm în apartamentul dumneavoastră ? Dacă se poate, desigur... Și spunînd aceasta avea un aer atît de serios și de poruncitor, încît vecinul dădu repede din cap, parcă fericit și foarte onorat de rugămintea lui.

— Doamne, da' nici vorbă, poftiți, tovarăși șefi, locuința e liberă.

Am trecut în camera vecinului și ne-am așezat la o masă șchioapă, acoperită cu o mușama veche.

— Așa, aici o să fim mai liniștiți, spuse Jeglov și se întoarse spre vecin, ca și cum ar fi discutat o zi întreagă și acum ar fi întrerupt conversația pentru o clipă : Deci, Ilia Sergheevici a ieșit în stradă, iar dumneavoastră pe ușa din spate...

— Exact, confirmă vecinul.

— Cînd spuneți că a fost asta ?

— Ieri, pe seară... Am tras un somn bun după serviciul de noapte, am pus cartofii să fiarbă și, cum vă spuneam, am ieșit cu găleata...

Mă trecu un fior : se părea că Gruzdev minte ; n-avem decît să-l confruntăm cu vecinul si n-o să se mai poată fofila. Jeglov era din ce în ce mai serios, iar Taraskin zîmbea ironic, neputîndu-și ascunde satisfacția. Jeglov se ridică, făcu prin cameră cîțiva pași și privi pe fereastră. Toți tăceau așteptînd întrebările șefului. Iar el se adresă răspicat și serios stăpînului casei :

— Noi sîntem de la secția de combatere a banditismului. Mă cheamă Jeglov, n-ați auzit de mine ? Gazda se ridică cu respect, iar el îi întinse mîna peste masă : Să facem cunoștință !

Stăpînul casei apucă palma lată a lui Jeglov cu ambele mîini, o strînse și se prezentă în grabă :

— Lipatnikov mă cheamă. Lipatnikov Fiodor Petrovici, îmi pare bine...

Fără să se așeze, punîndu-și piciorul pe șipca transversală a scaunului, după obicei, parcă oferindu-le tuturor posibilitatea de a-i admira cizmele elegante, Jeglov îl privi țintă pe vecin și-i spuse confidențial :

— Cazul pe care-l anchetăm este dintre cele mai serioase, Fiodor Petrovici, înțelegeți și dumneavoastră... Vecinul dădu din capul zbîrlit. Deci totul să fie precis, cît se poate de precis...

— E clar, tovarășe Jeglov, înțelese deîndată vecinul.

— De aici întrebarea : nu cumva vă înșelați ? Ieri s-a petrecut asta, sau zilele trecute ?

— Ce spuneți, tovarășe Jeglov ! se necăji vecinul. Sînt om serios, nu vreun bețivan care să-ncurce pe azi cu ieri ! Ieri a fost, să mă bată Dumnezeu, ieri !

— Deci așa, bine, se învoi Jeglov. Să mergem mai departe. Vă rog să vă amintiți cît mai exact cu putință, Fiodor Petrovici, cît era ceasul.

Vecinul răspunse repede fără să stea pe gînduri.

— Asta, tovarășe Jeglov, n-aș putea să vă spun, nu știu cît era ceasul. Era pe seară, sînt sigur, dar cînd anume habar n-am. În casă n-avem ceasuri, pendula ni s-a stricat și nu ne-am învrednicit s-o reparăm...

Pendula veche de pe perete arăta într-adevăr ora două și n-avea balansier.

— Și cum mergeți la serviciu, se miră Jeglov.

— Mă trezesc la timp, ne asigură vecinul. Toată viața m-am trezit cu noaptea-n cap. Și radioul urlă, cum să nu mă trezesc ?

Jeglov privi cutia neagră, ruptă într-o parte, a difuzorului antediluvian, din care se auzea vocea răsunătoare a lui Mark Reizen cîntînd aria lui Konceak, din opera „Cneazul Igor“ de Borodin. Stătu un pic pe gînduri, apoi privi din nou difuzorul, de data asta ceva mai atent, și spuse neîncrezător :

— Cum, la dumneavoastră funcționează zi și noapte ?

— Da, nu mă deranjează, eu și după schimbul de noapte dorm în timp ce el merge, zîmbi Fiodor Petrovici, arătîndu-și dinții lungi din față.

Lui Jeglov îi sclipiră ochii cînd întrebă repede :

— Poate că vă amintiți ce se transmitea cînd ați ieșit cu găleata, Fiodor Petrovici...

Vecinul îl privi uimit, i se părea ciudată întorsătura pe care o luase discuția, totuși se gîndi un pic, își aminti și, după cîteva clipe, spuse :

— Era un meci de fotbal. Și adăugă ca să fie cît mai clar : O transmisie de pe stadionul Dinamo.

Am început în sfîrșit să pricep unde voia să ajungă Jeglov, l-am privit admirativ, iar el răspunse vesel :

— Va să zică sîntem amîndoi microbiști, Fiodor Petrovici. Ce repriză se transmitea ?

Fiodor Petrovici oftă adînc și dădu din cap :

— Nuuu... Nu mă ocup cu de-astea, cum se spune... Pur și simplu am ascultat neavînd ce face, nu vă supărați. Nu vă pot spune ce... asta... zi-i pe nume, se transmitea.

— Ei, dar poate că vă amintiți ce se spunea în momentul în care ați ieșit cu găleata, întrebă Jeglov cu speranță în glas.

Vecinul dădu din umeri.

— Păi, tocmai se terminase. Daa, se terminase, și m-am dus să pun cartofii la fiert, și pe urmă am ieșit cu găleata.

— Vă amintiți precis că se terminase ? zîmbi din nou Jeglov.

— Precis.

— Cu cartofii ați pierdut mult timp ?

— Nu prea mult, erau gata curățați, doar i-am pus și am luat găleata...

— Va să zică, la cinci-zece minute după terminarea meciului v-ați întîlnit cu Ilia Sergheevici ?

Fiodor Petrovici privi în tavan, își mișcă gînditor buzele și spuse :

— Cred că da...

Jeglov își miji ochii și, luîndu-și piciorul de pe scaun, se plimbă gînditor prin cameră, murmurînd ceva ca pentru sine, apoi îl întrebă pe Taraskin :

— La zi, cine a jucat ieri ?

— Ţ D K A cu Dinamo, spuse sigur de sine, Taraskin.

— Exact, aprobă Jeglov. A fost 3—1 pentru ai noştri. Deci : începutul la ora 17, plus 45, plus încă vreo 15 minute pauza, asta face ora 18. Apoi alte 45 minute de joc, plus 10 minute... Aşaaa... ora 18,50 cel mult 19... Apoi băutul ceaiului şi alte poveşti. Totul se potriveşte ! Îţi dai seama, Şarapov ?

Îmi dădeam seama : pe la ora şapte seara, Nadenka îi telefonase Larisei care o rugase să o sune din nou peste o jumătate de oră, fiind ocupată cu o discuţie importantă. Acum era clar cu cine avusese discuţia asta... Deci aşa stăteau lucrurile...

Ne-am despărţit prietenește de Fiodor Petrovici, strîngîndu-ne mîinile şi ne-am întors în apartamentul Gruzdevilor unde procedura era pe sfîrşite. Medicul legist îi dicta lui Pankov rezultatele examinării cadavrului, iar anchetatorul îşi nota cu grijă datele în procesul verbal, cerînd uneori explicaţii în legătură cu unii termeni medicali. Pasiuk, amator de ordine şi curăţenie, punea lucrurile la locul lor, închizînd sertarele şi uşile rămase deschise. A venit şi duba de la morgă, sanitarii au intrat în cameră şi, ca să nu văd cum ridică şi scot corpul Larisei m-am dus în bucătărie unde, supravegheat de Grişa, se afla Gruzdev, ţinîndu-şi capul plecat între palme şi privind fix într-un anumit punct. După cîteva minute, în bucătărie intră Pankov, care fusese informat despre discuţia cu vecinul, şi-l întrebă pe Gruzdev :

— Ilia Sergheevici, unde aţi fost aseară pe la ora şapte ?

Gruzdev, ridicînd capul, ne privi cu duşmănie pe toţi şi sughiţă convulsiv.

— Aseară la şapte am fost acasă. Prin acasă înţeleg locuinţa de pe Losinka... Tăcu o clipă şi adaugă : Vă pierdeţi timpul zadarnic, n-am omorît-o eu pe Larisa.

— Ancheta dispune de informaţii conform cărora aseară la şapte aţi fost aici, spuse Jeglov cu o voce metalică.

— Ancheta ! repetă cu ură Gruzdev. N-aveţi altă grijă decît să băgaţi pe cineva la puşcărie, indiferent pe cine. În loc să căutaţi criminalul...

— Ascultă, Gruzdev, îl întrerupse Pankov, vecinii te-au văzut, la ce bun să negi ?

— M-au văzut nu la şapte, ci la patru ! strigă furios Gruzdev.

— Dar la începutul discuţiei aţi afirmat că n-aţi mai fost pe aici de zece zile, se repezi Jeglov, şi mi-am dat seama că-i nemulţumit de Pankov, aşa cum fusese de mine cînd îl întrebasem pe Gruzdev despre ţigări.

— N-am afirmat aşa ceva, spuse Gruzdev, şi i-am surprins o sclipire de ură în ochi, cînd îl privi pe Jeglov. Am spus că n-am mai văzut-o pe Larisa de vreo zece zile...

— Dar ieri ? întrebă alene Jeglov.

— Nici ieri n-am văzut-o, răspunse fără voie Gruzdev. N-am găsit-o acasă.

— Deci totu-i clar... Jeglov îşi puse mîinile la spate şi începu să se plimbe foarte gînditor prin bucătărie.

Pankov se duse în cameră, îi puse pe martori să semneze procesul-verbal, apoi le dădu drumul şi se întoarse în bucătărie împreună cu Pasiuk.

— Vă rog să semnaţi şi dumneavoastră. Îi întinse procesul verbal lui Gruzdev, dar acesta se trase înapoi şi, întinzînd mîinile cu palmele înainte, dădu hotărît din cap.

— Nu intenţionez să semnez actele voastre, rosti el posomorît.

— Cum să înţeleg asta ? întrebă Pankov sever. Doar aţi asistat la cercetare.

— Luaţi-o cum vreţi, răspunse Gruzdev răspicat, iar după ce se gîndi puţin, adăugă : Dealtfel, cînd am venit eu, totul era întors cu fundu-n sus...

Pankov strînse din buzele-i subţiri şi clătină din cap cu reproş :

— Degeaba vă purtaţi aşa, degeaba...

Gruzdev dădu din mînă a ciudă în direcţia lui şi se întoarse spre fereastră. Tăcerea o întrerupse Jeglov care întrebă cu un aer firesc :

— Ilia Sergheevici, cei din strada Losinka pot să confirme că aseară aţi fost acasă ?

— Sigur că da... rosti dispreţuitor Gruzdev, fără să se întoarcă spre el.

— Pot să vă întreb cine anume ?

— Ei, dacă aşa stau lucrurile, şi nevastă-mea şi gazda.

— Am înţeles, dădu din cap Jeglov. Sînt acasă acum ?

— Probabil. Unde să fie ?

— Perfect... Jeglov îşi puse piciorul pe un taburet, trase în sus carîmbul cizmei şi admiră un pic strălucirea acesteia, apoi repetă operaţia şi cu cea de-a doua cizmă. Pasiuk, avem ceară şi ştampilă ?

— Cum să nu ! răspunse Pasiuk.

— Bine. Nadiuşa, pe tine o să te rog să goleşti, temporar desigur, valiza asta, ca să punem în ea probele materiale.

Nadia dădu din cap, deschise valiza şi începu să pună lucrurile dinăuntru în şifonier, iar Jeglov îmi ordonă :

— Aşază bine toate lucrurile. Împachetează-le cu grijă şi nu lăsa amprente. Pune dopul la sticlă, să nu curgă vinul. Şi nu uita scrisorile, strînge tot pachetul, o să ne ocupăm de ele la noi...

— Dar sticla de ce ? mă mirai eu.

— Sticla este un indiciu, spuse Jeglov. Datoria noastră este să-l prezentăm experţilor. Ei o să hotărască dacă-i folositor sau nu. Şi, întorcîndu-se spre Gruzdev, i se adresă cît se poate de prevenitor : Ilia Sergheevici, daţi-mi vă rog cheile dumneavoastră de la apartamentul ăsta.

Gruzdev continua să privească pe fereastră, tăcînd, iar eu mă gîndeam că nu mi-ar fi trecut niciodată prin minte să-l întreb de chei ca şi cum aş şti dinainte că le are ; dimpotrivă, m-aş fi gîndit că dacă oamenii s-au despărţit e firesc să n-aibă la el cheile.

Dar Gruzdev tăcea, iar Jeglov, deschizînd porthartul, scoase din el un formular şi-l întinse lui Pankov. Acesta începu să scrie ceva pe el şi, privind mai atent, am văzut că-i un mandat de percheziţie. Iar Jeglov, fără să se gîndească deloc, i se adresă din nou lui Gruzdev :

— Avem nevoie de chei, Ilia Sergheevici. Şi-i explică : Va trebui să sigilăm temporar apartamentul.

Gruzdev se întoarse brusc spre el :

— N-am nici un fel de chei ! Şi nici n-am cum să le am. Daţi-vă osteneala să pricepeţi că un om civilizat n-o să ţină la el cheile de la apartamentul unei femei care-i e străină. Străină, înţelegeţi, străină !

— Totuşi, degeaba vă purtaţi aşa... spuse cu ostilitate Pankov şi-i întinse lui Jeglov mandatul de percheziţie. Bine, hai să terminăm odată.

— Plecăm cu toţii ! ordonă scurt Jeglov. Dumneavoastră, cetăţene Gruzdev, va trebui să veniţi cu noi în strada Petrovka nr. 38. Să mai lămurim unele lucruri...

Pe scară, rămase ceva mai în urmă, cu Pasiuk şi Taraskin şi le dădu mandatul, spunîndu-le în şoaptă :

— Duceţi-vă în strada Losinka. Acolo faceţi numaidecît o percheziţie la adresa asta. Căutaţi orice poate avea vreo legătură cu cazul, e clar ? În special corespondenţa — luaţi tot ce găsiţi. Apoi le interogaţi separat pe concubina lui şi pe gazdă : unde a fost aseară, ce-a făcut, minut cu minut, toată ziua. Şi veniţi degrabă înapoi !

VI

În capitală sînt în prezent o sută unsprezece mame cu mulţi copii, decorate cu înaltul ordin „Mamă eroină". Fiecare dintre ele a născut şi a crescut cîte zece sau mai mulţi copii.

„Moskovski bolşevic"

Pankov plecă acasă, rugîndu-ne ca a doua zi de dimineaţă să i arătăm materialele pe care le strînsesem. Am ajuns în Petrovka străbătînd repede şi cu zgomot străzile întunecate ale oraşului. Tot drumul am tăcut şi tot în tăcere am urcat scările şi am intrat în camera de gardă. Jeglov îl aşeză pe Gruzdev la masă, îi dădu hîrtie şi un toc şi-i spuse :

— Vă rog să relataţi cît mai amănunţit toată povestea vieţii dumneavoastră cu Larisa, ce părere aveţi despre cele petrecute, să-i enumeraţi pe toţi cunoscuţii ei pe care-i

ştiţi. Separat, vă rog să scrieţi tot ce-aţi făcut ieri, pe ore şi minute, întocmai.

— Viaţa mea cu Larisa e problema mea personală, răspunse enervat Gruzdev. Iar în ceea ce-i priveşte pe cunoscuţii ei, căutaţi pe altul să-i toarne. Pe mine, scuzaţi-mă, nu-s turnător...

— Ascultă, Gruzdev, replică obosit Jeglov. M-am săturat. Ce tot cauţi ceartă cu lumînarea ? Nu eşti turnător, ci martor în cazul de faţă. Cel puţin, pînă acum. Şi eşti obligat prin lege să dai declaraţii care să intereseze ancheta. Aşa că hai să nu... Scrie ce-ţi spun...

Gruzdev dădu supărat din umeri. Toată fiinţa lui arăta că n-are ce face, că-i silit să se supună forţei brutale. Înmuie tocul în cerneală, apoi îl puse deoparte :

— Cui să mă adresez ? Şi ce titlu să pun ?

— Puneţi titlul „Explicaţie". Şi vă adresaţi şefului miliţiei din Moscova, general-locotenent Mahankov. Pe urmă includem datele astea în procesul-verbal al interogatorului. Hai să mergem, Şarapov, mă chemă Jeglov, şi ieşirăm pe coridor.

— De ce l-ai pus să se adreseze generalului ?

— Ca să sune mai convingător ; asta o să-i dea sentimentul responsabilităţii. Dacă intenţionează să mintă, n-o să mintă pe oricine, ci chiar pe general. Să sperăm însă că o să se abţină. Hai la mine să mîncăm ceva.

Am intrat în biroul nostru, am pus ceainicul pe reşou şi ne-am aprins ţigările. M-am uitat la ceas, era douăsprezece şi cinci. Jeglov a luat de pe pervaz o cutie frumoasă de tablă pe care scria cu litere latine „Prince Albert" ; ţinea în ea zahăr tos, fiindcă mirosul tutunului dispăruse demult. Apoi scoase din seif o pîine pe care [illegible] — astăzi sau, mai exact, ieri, înainte de masă. Mi-am scos cuţitul de cercetaş cu mîner colorat de plexiglas, am tăiat în felii subţiri pîinea apetisantă de secară, am presărat-o din belşug cu zahăr tos. Între timp, Jeglov fiersese ceaiul. A fost o cină de-a dreptul împărătească. Eu mi-am tăiat bucata de pîine în romburi mici ; îmi era mai comod să le ţin în palmele făcute căuş, ca să nu împrăştii zahărul. Sorbind tacticos ceaiul fierbinte şi gustos, am întrebat :

— Ce părere ai despre Gruzdev, Gleb ?

— El a făcut-o, nu-ncape vorbă. Și adăugă mestecînd : Cazu-i ușor, le-am dat eu de capăt și altora mai complicate. Îmi amintesc de unul care înscenase odată un atac banditesc : venim noi — nevastă-sa moartă, el în cealaltă cameră rănit cu un cuțit, legat și cu căluș în gură. În apartament — prăpăd, totul cu fundu-n sus, bijuteriile furate. Începem noi ancheta, el se da de ceasul morții : fără iubita mea nevastă, zice, viața n-are nici un rost, mă sinucid ! Jeglov strînse cu grijă în palmă fărîmiturile de pe ziar și le aruncă în gură, apoi rămase pe gînduri.

— Ei, și pe urmă ?

— Pe urmă, am aflat că are o amantă. Și, cum îl bănuisem din prima clipă, i-am spus direct : „Mărturisește de ce-ai omorît-o pe iubita ta nevastă !" Ei, și ce-a făcut după asta, nici nu-ți pot spune, m-a reclamat pînă la Mihail Ivanîci Kalinin.

— Și tu ce-ai făcut ?

Jeglov se ridică și întinzîndu-și corpul suplu se mîngîie satisfăcut pe burtă zîmbind viclean :

— L-am arestat, ca să se mai răcorească puțin. L-am ținut vreo cinci zile fără să-l interoghez, și între timp am luat-o la întrebări pe amanta lui : ea își cumpărase o căsuță, dar cu ce bani, asta era un mister. A trebuit să mărturisească totuși că banii — treizeci de mii — i-i dăduse amantul. Dar el se plînsese că tocmai de banii ăștia îl jefuiseră, că rămăsese fără nici o copeică. Îl scot din celulă pentru o confruntare cu iubita. Da... Și cum o vede, spune : „Scutiți-mă de interogatorii, trebuie să mă mai gîndesc..." Bine. Îl chem a doua zi și, fără să-l las să deschidă gura, îi prezint concluziile expertizei

— Care expertiză ?

— Știi, acolo în cameră, printre alte lucruri, zăcea aruncat un aparat de radio „Telefunken" captură de război. Țin minte ca acum. Iar tipul țipa întruna că hoții căutaseră bani în aparat și că negăsindu-i, de ciudă, îl trîntiseră pe jos, cu toată puterea. Experții însă au stabilit în mod categoric că dacă radioul ar fi fost trîntit de podea, fragil cum era, ar fi suferit stricăciuni ireparabile și n-ar mai fi putut funcționa. Cînd colo, el funcționa perfect...

— Va să zică îl pusese dinadins pe podea, ca să creeze impresia devastării...

— Întocmai. Așa i-am și spus, iar el s-a pierdut cu firea : „Cruțați-mi viața, vă implor, o să-mi răscumpăr vina..." Vezi, deci, că există și tipi dintr-ăștia, iar tu trebuie să înveți să lupți contra lor, așa cum ne cere poporul.

— Dar Gruzdev ?

— I-a ajuns cuțitul la os, dădu Jeglov nepăsător din mînă. O să se mai țină bățos puțin și pe urmă o să cedeze, ce să facă ? Toate dovezile sînt clare, iar el e slab, nervos...

— Mă duc să mai văd ce face acolo, zisei eu, ridicîndu-mă.

— În nici un caz, mă opri Jeglov. Trebuie să ajungă să discute între patru ochi cu propria-i conștiință. Dar să nu crezi că totul s-a aranjat, treburile astea nu se rezolvă ușor, o să mai avem de lucru...

— Am înțeles. Mi-ai promis să-mi vorbești mai amănunțit despre problemele privitoare la anchetă.

— Aha. Se poate. Bineînțeles, nu poți explica totul prin cuvinte, teoria asta a anchetei trebuie aplicată în practică...

Am zîmbit ironic.

— De ce te hlizești așa ? se supără el. Treaba-i serioasă. Trebuie să înțelegi că un infractor, atunci cînd îl anchetezi, e ca o fiară, încordat și înspăimîntat : Ce știe anchetatorul ? Ce poate dovedi ? Ce-o să-l mai întrebe acum ? Și tocmai încordarea asta, spaima lui trebuie amplificate pînă la groază, înțelegi ? Cum faci asta ? Foarte simplu. Întrebările trebuie puse crescendo : la început îl întrebi fleacuri, de una, de alta, mărunțișuri, ce-a spus cutare, ce-a văzut cutărică, ce-a auzit mai știu eu cine... Infractorul își dă seama că ești la curent cu cazul și ca n-ai venit acolo doar ca să bați cîmpii. Bun. Și deodată îi arunci în față un fapt incontestabil...

— Să zicem că tăgăduiește.

— E bine ! E minunat ! El tăgăduiește și tu îi servești o confruntare — una la mînă ! Iar la confruntare îl dă de gol un complice...

— Și dacă totuși tăgăduiește ?

— Îi aduci un martor — una la mînă — și-i trîntești pe masă o expertiză — două la mînă ! Vreo probă mate-

rială ceva mai serioasă — trei. Şi gata cu flăcăul, e silit să recunoască, să explice în scris cu mînuţa lui de ce a minţit pînă atunci...

— Să zicem că-i aşa. Şi pe urmă ?

— Pe urmă, îi propui să povestească singur despre activitatea lui infracţională. Bineînţeles o să jure că a păcătuit doar o dată în tinereţe şi, pe deasupra, la beţie. Tu te întristezi, dai din cap : îmi pare grozav de rău, băiete, îi zici, dar nu ştiu ce-o să se-ntîmple cu tine dacă nu eşti sincer. El spune : „Cum aşa ?“ Atunci îi pomeneşti, în treacăt, cu multă grijă, de cazul de pe strada Monetcikovski, unde, după cum ştii, s-a comis un furt, dar nu există nici cea mai mică dovadă contra lui.

— Şi-ţi închipui că o să mărturisească ceva ?

— Ba bine că nu ! Îl întrebi aşa, mai pe ocolite, şi despre primul episod. El îţi toarnă o grămadă de gogoşi, tu îi dai fapte concrete, confruntări şi aşa mai departe, după care vine şi timpul să recunoască şi să se dezvinovăţească. Atunci se ridică, se uită ţintă în frumoşii tăi ochi albaştri, se bate cu pumnul în piept şi-ţi mărturiseşte „sincer“ şi cea mai măruntă infracţiune pe care a comis-o în viaţă. Urmează procesul verbal, semnăturile şi toate celelalte poveşti...

Telefonul începu să sune : Pankov se interesa de acasă dacă Gruzdev mărturisise.

— Deocamdată nu, spuse Jeglov. Dar nu vă faceţi griji, Serghei Ipatîci, o să mărturisească... Punînd receptorul în furcă, Jeglov spuse în glumă : Dormi în pace, tovarăşe drag... A îmbătrînit procurorul Pankov. Înainte vreme, nu se lăsa pînă nu-l făcea pe inculpat să mărturisească, chiar dacă-l ancheta zi şi noapte. E nostim...

— Nu te abate de la subiect, Gleb. Îmi povesteai despre problemele anchetei. Vezi bine că n-am timp să învăţ după carte.

— Bravo, Şarapov ! mă lăudă Jeglov. Cu tenacitatea ta o să ajungi un detectiv de mîna-ntîi. Atunci ascultă. Deci, clientul nostru a mărturisit episodul al doilea. Tu i-l torni imediat pe al treilea. Care să fie tot beton armat. Între timp, el începe să priceapă că la cel de-al doilea caz a mărturisit prosteşte, fără să existe dovezi, şi bineînţeles că turbează de ciudă. Sare-n sus, frîngîndu-şi mînuşiţele

albe, și se jură pe toți sfinții că nu mai are nimic de mărturisit, că a spus tot ce avea pe suflet. Atunci începi toată povestea de la început, într-o variantă nouă : cu martorul, cu trecătorul care a văzut, cu complicele adus la confruntare. Și iarăși n-are ce să mai zică și regretă din suflet, cerînd iertare cu fel de fel de jurăminte. Asta-i momentul să-ți ieși din țițîni și să-i explici ticălosului că, dacă de fiecare dată trebuie să scoți mărturisirea de la el cu cleștele, nici asesorii populari n-o să-și piardă timpul cu un nemernic mincinos și înrăit ca el. „Nici pe Iakimanka n-ai fost, nici pe Babiegorodski nu-i mîna ta, cu cazul din strada Pliușciha n-ai nici în clin nici în mînecă și așa mai departe", îi citezi toate cazurile dintr-un an care i s-ar putea potrivi ca stil de lucru.

— Te pomenești că, de frică, o să recunoască și ce n-a făcut, mă neliniștii eu. Adică să-și asume și isprăvile altora.

— Fii liniștit ! Jeglov își turnă în pahar ceaiul care se răcise și bău jumătate dintr-o sorbitură. Un hoț în toată legea n-o să recunoască niciodată ceva ce n-a făptuit. Mă refer la o anchetă de genul ăsta. Dar tu ce păzești ? Trebuie să verifici ! Iar el, atunci cînd îl anchetezi cum trebuie, îți mărturisește toate matrapazlîcurile, cele de azi, de mîine și de încă trei ani de-acum încolo. Învață, băiete, cît timp mai trăiesc ! Și, mulțumit de sine, se lovi peste buzunarul de la piept.

— Învăț, răspunsei eu cu seriozitate. Metoda asta mi-am însușit-o foarte bine. Să-mi mai povestești și altele, o să-mi dau toată silința...

De pe coridor s-a auzit un tropăit răsunător. Am deschis ușa și m-am uitat : Pasiuk și Taraskin veneau grăbiți, aproape alergînd. Pasiuk intră primul în birou, răsuflînd din greu, merse direct la masa lui Jeglov, scoase din buzunarul uriaș al impermeabilului niște hîrtii înfășurate sul, dădu cu grijă pîinea la o parte și, punînd sulul pe masă, spuse :

— Asta-i procesul verbal al percheziției și interogatoriile femeilor.

— Ați găsit ceva ? întrebă interesat Jeglov.

— Nimic deosebit, zîmbi șiret Ivan.

— Dar femeile ce-au spus ?

— Nevastă-sa a spus că a fost acasă de la ora opt-sprezece...

— Dar gazda ?

Începu, în sfîrşit, să vorbească Taraskin.

— Gazda a spus că nu l-a văzut de dimineaţă şi că seara, pe veranda lor, era linişte. Aşa că nici vocea nu i-a auzit-o. De cînd Gruzdev a plecat la serviciu, nu l-a mai văzut.

— E limpede, spuse Jeglov. Înseamnă că n-a fost acolo.

— Bine, dar nevastă-sa ? am întrebat eu.

— Naiv mai eşti, Şarapov ! începu să rîdă Jeglov. Ai mai pomenit vreodată ca nevasta să nu-i asigure un alibi soţului ? Ar trebui să pricepi...

Asta-i adevărat, fără îndoială. Luai de pe masă procesele verbale să le citesc, iar Jeglov, după ce se plimbă puţin prin birou, gînditor, îşi aminti :

— Dar ce-aţi găsit voi acolo „nimic deosebit" ?

Pasiuk băgă din nou mîna în buzunarul impermeabilului şi scoase de acolo un pachet nu prea mare, învelit în hîrtie de ziar, şi-l puse fără grabă pe masă, alături de procesele verbale. Jeglov îl desfăcu.

În mîinile lui lucea, rece şi mat, oţelul negru al unei arme. Era pistoletul „Bayard" !

În cameră se fumase extrem de mult, iar fumul de ţigară se lăsase în jos pe la colţuri, cum se aşterne ceaţa peste o mlaştină ; ochii ne lăcrimau, şi, cu toate că era frig — încă nu începuseră să ne dea căldură — am deschis fereastra.

Ploaia încetase şi se părea că la noapte avea să îngheţe, norii zdrenţuiţi şi joşi care atîrnaseră toată ziua deasupra oraşului se risipiseră, iar pe bolta de cerneală a cerului răsăriseră stelele.

Stăteam la geam respirînd adînc aerul proaspăt al nopţii şi mă gîndeam cît de complicat se împletesc destinele oamenilor. Pe front, totul era mult mai simplu, chiar dacă ţinem seama de raporturile cu duşmanul. Şi, la drept vorbind, ce fel de raporturi erau acelea ? „Ucide fiara fascistă !" şi basta ! Iar aici, oricît mă străduiam, nu reuşeam să-mi închipui, să înţeleg cum poate un intelectual, om cult, medic, să ucidă o femeie, pe propria-i

soţie — fostă, e drept, totuşi soţie — oricum, un om apropiat, din cauza unei nenorocite de locuinţe. Nu într-un acces de răutate ori furie, sau din dorinţa de a scăpa de o obligaţie plictisitoare, nici măcar din gelozie, ci pur şi simplu pentru un apartament oarecare !

În privinţa mobilului, nu încăpea nici o îndoială. Jeglov se pronunţase în acest sens, iar eu presupuneam acelaşi lucru. E adevărat că stîrnea unele îndoieli faptul că în strada Losinka într-o nişă din spatele contorului electric, împreună cu revolverul „Bayard", fusese găsită şi o poliţă de asigurare pe numele Larisei. Fusese încheiată pentru o sumă mare, cu o zi înaintea crimei şi, după cum îmi explică Jeglov, Gruzdev, rămînînd formal soţul Larisei, avea toate temeiurile legale pentru a primi suma respectivă ca moştenire.

După părerea mea, exista încă un element important, anume dispariţia lucrurilor de preţ şi a bijuteriilor Larisei ; dar cînd l-am întrebat pe Jeglov cum trebuie interpretat lucrul ăsta, el mi-a explicat zîmbind :

— Înţelegi, Volodea, crime fără precedent nu există ; de fiecare dată, ceva asemănător s-a mai întîmplat undeva, cîndva, cu cineva. Pe asta se şi bazează detectivul : pe asemănarea între circumstanţe, pe motivele identice, pe folosirea aceloraşi şiretlicuri...

— Tu ai mai avut de-a face cu astfel de cazuri ? l-am întrebat eu.

— Nu numai o dată. De pildă, un soţ îşi prinde nevasta cu amantul. Îşi pierde cumpătul, scoate pistolul şi pac-pac, omoară doi oameni. Apoi îşi vine în fire, începe să plîngă amarnic şi vine fuga la noi : pedepsiţi-mă, oameni buni. mi-am omorît nevasta. Dar se întîmplă şi altfel, ca în cazul nostru : omul pregăteşte totul pe îndelete, se gîndeşte cum să facă să nu fie bănuit, iar alteori şi cum să îndrepte bănuiala asupra altcuiva. După ce pregăteşte totul din timp, comite fapta cu sînge rece şi se dă la fund. Ia pe „nu ştiu" în braţe şi voi, copoilor, căutaţi, răscoliţi cerul şi pămîntul, dar găsiţi-l pe ucigaşul fiinţei unice pe care-o iubeşte de-o viaţă !

— Deci rezultă că lucrurile le-a luat pentru ca noi să credem că-i vorba de un jaf ? mi-am dat eu cu presupusul.

— Exact ! aprobă Jeglov. Raţionezi corect. Poate că nici n-are nevoie de ele... O fi făcut-o doar aşa, ca să ne arunce praf în ochi. Dar poate să şi aibă nevoie. Pistolul găsit mă face să cred asta. Altul în locul lui ar fi aruncat arma la mama dracului, ca să scape de o dovadă împotriva lui, dar el a ascuns-o, înseamnă că are grijă de lucruri, ţine la ele, înţelegi ? A luat pînă şi inelul Larisei, moştenit de la bunica-sa, care, după cum spune Nadia, era foarte scump...

Taraskin îl aduse pe Gruzdev. Acesta parcă se veştejise, era epuizat, gîrbovit şi îşi ascundea bărbia în gulerul ridicat al paltonului. În aceste cîteva ore, figura i se scofîlcise cu totul, căpătase o nuanţă pămîntie, ca şi cum ar fi stat o lună în celulă şi nu o oră la noi în birou. Pleoapele i se umflaseră şi se înroşiseră, sclipirea răutăcioasă din ochi i se stinsese şi numai buzele subţiri, strînse puternic, trădau o hotărîre neclintită şi încredere în sine.

— Aţi scris cam puţin în atîta timp, se lamentă Jeglov, luîndu-i cele două file scrise rar, cu un scris strîmb, parcă şovăitor.

Gruzdev strînse mai tare din buze şi nu răspunse, iar Jeglov, fără să dea vreo atenţie acestui fapt, se aşeză în fotoliu şi începu să citească, subliniind cu creionul cîte ceva în text. După ce termină, se ridică, începu să se plimbe prin birou, apoi se opri în faţa lui Gruzdev care stătea — parcă dinadins se potrivise aşa — pe un scaun chiar în mijlocul camerei, astfel încît nici n-avea cum să se sprijine de ceva, şi-i spuse apăsat :

— Va să zică aşa, cetăţene Gruzdev. Hai să vorbim deschis : n-ai vrut să scrii adevărul ! Şi flutură neglijent filele. Păcat. Lucrurile s-au petrecut altfel, şi cu minciuni ne agravăm situaţia, înţelegi ?

— Cum vă permiteţi ! sări Gruzdev de pe scaun. Cum îndrăzniţi să vorbiţi aşa cu mine ? Nu sînt unul dintre pungaşii cu care, după cum am auzit, vă purtaţi fără mănuşi în instituţia asta ! Sînt medic ! Sînt candidat în ştiinţe medicale, dacă e vorba pe-aşa ! O să vă reclam !

Pe faţa lui palidă apărură din nou pete cărămizii de frică şi emoţie ; era foarte aproape de Jeglov şi părea gata să-l ia de gît.

Acesta făcu, sau mai bine zis schiță, o ușoară mișcare înainte cu corpul spre Gruzdev, care se trase involuntar înapoi, dar acolo era scaunul și căzu pe el greoi, ca un sac. Parcă fixîndu-l în poziția asta, Jeglov puse neglijent piciorul pe stinghia scaunului și rosti aspru, cu un glas în care se delușea amenințarea :

— În ce privește reclamațiile, am mai auzit povești de-astea, am avut destule ocazii. Cît despre pungași, e adevărat. Nu ești pungaș. Ești asasin...

Mi se tăie răsuflarea, atît de neașteptată fusese trecerea asta. Mi-am dat seama că acum începe partea cea mai importantă : Jeglov urma să-l facă pe Gruzdev să mărturisească !

Dar pînă una-alta se lăsase o liniște grea, vîscoasă, încordată, tulburată doar de respirația răgușită a lui Gruzdev și de scîrțîitul ritmic al scaunului sub piciorul lui Jeglov, care sub cizma lui elegantă prinsese poala paltonului lui Gruzdev, astfel că atunci cînd acesta încercă să se ridice nu putu, fiind parcă fixat de scaun.

— Te-ai pregătit îndelung... întrerupse, în sfîrșit, tăcerea Jeglov, iar vocea lui răsună ciudat, ascuțită și deslușeai în ea un singur sentiment — disprețul nemărginit. Ești șmecher ! Numai că noi știm să ne purtăm cu șmecherii...

— Dumneata... Ce tot îndrugi acolo ? Gruzdev se înecă de indignare și, în cele din urmă, cuvintele îi țîșniră într-un țipăt furibund : Ai înnebunit !

— Hai, potolește-te... zîmbi Jeglov aspru. Fii bărbat ; te-am prins, fii curajos și recunoaște. E în folosul tău dealtfel : legea spune clar că mărturisirea sinceră micșorează vina...

În codul pe care-l citisem ieri dimineața, formularea era întrucîtva diferită, dar gîndul acesta m-a străfulgerat și a dispărut deîndată, pentru că Gruzdev începuse să vorbească :

— Ascultă-mă, e o neînțelegere groaznică... Nu cred. Vorbești cu mine ca și cum aș fi într-adevăr un asasin... Glasul îi răsuna răgușit, întretăiat, și-i dăduseră lacrimile. Dar dacă *pe mine* nu mă crezi trebuie *să dovedești* cumva asta...

— Ce să mai dovedesc ? spuse nepăsător Jeglov. Principalul l-am și dovedit, iar amănuntele o să se confirme cumva pe parcursul anchetei. Ca, de pildă, faptul că glonțul a fost tras din revolverul dumitale. Dealtfel, asta am și stabilit-o din ochi, la locul faptei...

— Dar cu revolverul meu putea să tragă altcineva ! Doar te-ai convins că n-a fost găsit la locul crimei ! spuse Gruzdev și mi se păru că deslușesc în vocea lui o nuanță interogativă. Am privit spre Jeglov, iar el îmi făcu discret cu ochiul : „Vezi cum încearcă să mă descoasă ?" dar continuă politicos și răbdător ca un profesor care explică o temă simplă unui elev greu de cap :

— Am spus doar că ăsta-i un amănunt. O să ne descurcăm, n-avea grijă, îți garantez. Cînd anchetezi o crimă, principalul e să stabilești cui îi folosește. Asta o știe orice student. Ia să vedem dacă-ți folosește crima asta.

Grzudev se smuci de pe scaun, reușind de data asta să-și tragă paltonul și se ridică :

— Dar e absurd ! Așa poți justifica orice ! Din punctul dumitale de vedere rezultă că, de pildă, copiii trag foloase de pe urma morții părinților, soția — de pe urma morții soțului și așa mai departe, fiindcă toți sînt moștenitori...

— Cazul dumitale e puțin diferit, îl întrerupse Jeglov. Ești moștenitor, dar de mult nu mai ești soț. Și ordonă : Stai jos ! Și ascultă cu atenție ce-ți spun. E-n interesul dumitale...

Își luă piciorul de pe stinghia scaunului, se plimbă puțin prin birou, se opri iarăși înaintea lui Gruzdev și vorbi mai departe cu asprime, subliniind cu mîna fiecare frază :

— Nu mai vrei să trăiești cu fosta dumitale soție, Larisa... Îți găsești altă femeie, pe Galina Jeltovskaia, asistenta dumitale... Totodată, peste tot, pe unde poți, te străduiești să dai impresia că ești în relații bune cu fosta soție, îi dai bani, alimente, îi plătești chiria. Dar Larisa n-are unde să se ducă și atunci dai sfoară-n țară că ai hotărît să faci schimb de locuință, să cedezi garsoniera pentru două camere cu dependințe comune. În realitate, nu-ți

surîde perspectiva să te ciocnești mereu de vecini într-o bucătărie comună... Și locuința este, de fapt, a dumitale, rămasă de la părinți... Iar Larisa nu se grăbește să facă schimb... Cheltuielile cresc, e greu cu două familii... și atunci te hotărăști...

Gruzdev începu să tușească, ori să rîdă, nu știu, apoi își șterse ochii cu batista și spuse strîmbîndu-se cu răutate :

— Toate astea ar fi de rîs dacă...

— Dacă n-ar fi purul adevăr, îl întrerupse Jeglov hotărît. Ai chibzuit să scapi de Larisa, ba chiar să mai și cîștigi ceva cu ocazia asta. Printr-un bilet de amenințare, ăsta — Jeglov scoase din porthart foaia descoperită la percheziție și i-o flutură pe dinaintea ochilor — o silești în cele din urmă să acționeze conform intereselor dumitale în ce privește schimbul de locuință. Și încă ceva... Vii la ea cu vinul dumitale preferat, cu ciocolată, bei ceai, stai la taclale și, cînd prinzi momentul potrivit, tragi... Apoi înscenezi un jaf — sînt furate cele mai scumpe lucruri, chiar și inelele de pe degete ! — închizi binișor ușa și pleci în Losinka, unde te înțelegi cu Jeltovskaia să spună că ai fost acasă toată seara. Ăsta-i alibiul !

Jeglov îl privi pătrunzător și îndelung pe Gruzdev drept în ochi, iar acesta, nemaiputîndu-i suporta privirea, întoarse capul și spuse cu voce surdă :

— Toată povestea asta stupidă e rodul imaginației dumitale înfierbîntate. Încă nu știu cum voi dovedi... M-am cam pierdut cu firea... Dar să nu crezi...

— Mai ești și încăpățînat pe deasupra, rosti răspicat Jeglov. Ei, aunci va trebui să folosesc cu dumneata limbajul dur al procesului verbal, dacă nu înțelegi de vorba bună. Șarapov, ia un mandat de arestare și scrie...

Plimbîndu-se prin birou, Jeglov îmi dictă fără gravă fondul chestiunii, datele anchetei referitoare la Gruzdev, apoi oprindu-se lîngă acesta și privindu-l, fără încetare, drept în ochi, trecu la enumerarea probelor. Eu scriam sîrguincios : „...în afara celor de mai sus, este învinuit de următoarele probe : biletul de amenințare (proba materială nr. 1) ; declarațiile Nadejdei Kolesova, sora victimei ;

alimentele (proba materială nr. 2) ; mucurile de ţigări „Delhi“, descoperite la faţa locului, ţigări din care fumează şi cetăţeanul Gruzdev (proba materială nr. 3) ; declaraţiile martorului Lipatnikov care l-a văzut pe Gruzdev părăsind locul crimei în intervalul de timp în care a fost ucisă Gruzdeva Larisa ; daclaraţiile martorei Nikodimova, gazda lui Gruzdev, care dezmint alibiul acestuia ; glonţul, tras dintr-un pistolet „Bayard“ (proba materială nr. 4), care, conform mărturiei bănuitului era păstrat la victimă...“

Jeglov se opri, se întoarse pe călcîie, se îndreptă spre biroul lui, scoase din sertar o foaie de hîrtie scrisă şi i-o întinse lui Gruzdev :

— Ia cunoştinţă de procesul verbal al percheziţiei făcute la dumneata pe Losinka. Recunoşti semnătura Galinei Jeltovskaia ?

— Da, oftă din greu Gruzdev. E mîna ei...

— Citeşte, spuse Jeglov şi, fără ca Gruzdev să observe, scoase din acelaşi sertar pistoletul şi poliţa.

— Ce dracu' ? spuse Gruzdev răguşit, citind atent procesul verbal şi amuţi cu totul. Ce pistolet ? Ce poliţă ?

Jeglov, nedîndu-i nici o atenţie, mi se adresă mie :

— Scrie mai departe : „...şi pistoletul „Bayard“, descoperit cu prilejul percheziţiei efectuată acasă la Gruzdev, pe strada Losinoostrovskaia (proba materială nr. 5) ; poliţa de asigurare pe numele Larisei Gruzdeva, încheiată cu o zi înainte de asasinat, descoperită în acelaşi loc (proba materială nr. 6)...“ Şi întorcîndu-se spre Gruzdev cu arma în palma deschisă a mîinii drepte şi cu poliţa în mîna stîngă, strigă : Pistoletul ăsta ! Poliţa asta ! Ei, ce zici ? Recunoşti ?

Gruzdev păli, lăsă capul în jos şi mai mult am ghicit decît am auzit :

— Toate... Dumnezeule !

Jeglov vorbi sacadat şi aspru, de parcă ar fi bătut cuie :

— Te-am prevenit... Vezi şi dumneata că avem dovezi pentru zece crime. Dă-i drumul !

Urmă o pauză lungă, apăsătoare, iar eu aşteptam cu nerăbdare să se curme odată liniştea asta groaznică, şi

Gruzdev să înceapă, în sfîrşit, să vorbească, să explice *el însuşi* de ce şi cum a omorît-o pe Larisa. Nu încăpea nici o îndoială că asta avea să se întîmple acum, totul era clar. Dar Gruzdev tăcea, astfel că Jeglov îl grăbi, aproape prietenește :

— Timpul trece, Ilia Sergheevici... Nu mai tergiversa degeaba...

În birou era tot frig, dar Gruzdev îşi descheiase paltonul şi nasturii de la cămaşă, gulerul îl strîngea şi pe frunte îi apăruseră broboane de sudoare. Mărul lui Adam i se mişca spasmodic de cîteva ori în sus şi-n jos şi omul deschise gura, fără să poată rosti nici un cuvînt.

Jeglov spuse cu sinceritate în glas :

— Înţeleg... E greu... Dar descarcă-ţi sufletul şi o să te uşurezi. Crede-mă, eu ştiu.

— Ştii dumneata... răsuflă din greu Gruzdev, cu tristeţe şi ură. Dumnezeule, ce provocare monstruoasă ! Şi întorcîndu-se brusc, nu ştiu de ce, spre mine, începu să strige din răsputeri : N-am omorît-o ! N-am omorît-o eu, înţelegeţi odată, fiarelor ce sînteţi !

Ţipătul ăsta chinuitor, care-mi spărgea timpanul, îmi biciuia nervii, m-a făcut să mă cutremur şi m-am simţit cuprins de panică, neputîndu-mi închipui ce avea să urmeze. Dar Jeglov spuse liniştit :

— Aşa, va să zică, provocare... Hm, mare şmecher mai eşti... Scrie mai departe, Şarapov : „...Avînd în vedere rafinamentul cu care a fost comisă fapta... deosebita ei gravitate... precum şi posibilitatea ca... aflîndu-se în libertate... Gruzdev Ilia Sergheevici... să împiedice ancheta... sau să dispară... Ca măsură de prevedere... pentru a nu se sustrage de la judecată şi anchetă... *va fi reţinut în stare de arest...*"

Gruzdev şedea fără să se uite la nimeni, indiferent, parcă nici n-ar fi auzit cuvintele lui Jeglov. Gleb îmi luă mandatul din mînă, îl citi în fugă şi, fără să se aşeze la masă, îl semnă cu iscălitura lui uimitoare, cursivă, înclinată, cu o mulţime de arabescuri, înflorituri şi meandre sfîrşind cu codiţă rotunjită. Flutură hîrtia prin aer, să se usuce cerneala, şi-i zise lui Pasiuk :

— Du-l în celulă...

VII

Leningrad 11 octombrie, TASS. La Leningrad au sosit din Sverdlovsk două garnituri de tren cu toate exponatele tezaurului de artă universală al Muzeului de Stat Ermitaj, evacuat la începutul războiului.

Anchetatorul Pankov telefonă la zece fix, interesîndu-se cum merg treburile cu Gruzdev.

— Ce-ar putea să mai facă ? zise Jeglov nepăsător şi-l încredinţă din nou pe Pankov că totul avea să fie aşa cum se cuvine.

Puse receptorul în furcă, îşi aprinse o ţigară, stătu o clipă pe gînduri, apoi ne ordonă, mie şi lui Taraskin, să mergem să vedem ce face arestatul.

— Nu angajaţi nici un fel de discuţii cu el, ne spuse. Amintiţi-i doar de pedeapsa grea care-l aşteaptă şi citiţi-i din Codul penal despre reducerea ei dacă regretă sincer cele săvîrşite. Tatonaţi-l să vedeţi ce intenţii are, dar fără să-i arătaţi prea mult interes. Oricum, tot el răspunde...

Taraskin, care tocmai scria ceva, renunţă bucuros la îndeletnicirea lui — de fiecare dată cînd trebuia să scrie un raport, oricît de neînsemnat, căuta să paseze treaba asta altcuiva — şi ne îndreptarăm spre intrarea din spate, care ducea spre curte, unde se afla arestatul preventiv. Încă din birou începuse să-i povestească lui Pasiuk, auditorul lui permanent şi credincios, subiectul unui nou film, iar pe drum hotărî să mă agaţe şi pe mine. Depăşindu-mă pe scară, încerca să mă privească în ochi şi să-mi povestească grăbit, de parcă s-ar fi temut să nu-l opresc :

— Şi deodată, vine Gribov, zi-i pe nume... Şmaga, şi spune : „Hai s-o întindem, Grişka ! Locul nostru e la bufet !“ Taraskin începu să rîdă satisfăcut şi ochişorii lui

cenuşii, jucăuşi, luceau de neastîmpăr. La bufet ! Ai înţeles ! ? Şi Drujnikov îl cuprinde pe după talie şi pleacă amîndoi făloşi. Iar Tarasova leşină, da' ei se cară şi nici nu se uită la ea ! *

Ieşirăm într-o curticică interioară, luminată slab de soarele palid de toamnă, care reuşise totuşi să usuce băltoacele de pe asfalt, trecurăm pe lîngă cuştile cîinilor, de unde se auzeau scheunături, lătrături, şi mîrîituri înfundate. Probabil că tocmai le dădeau de mîncare, pentru că, altfel, stau liniştiţi. Ne-am apropiat de clădirea din cărămidă a arestatului preventiv, care părea oarbă din pricina ferestrelor, pe jumătate acoperite de gratii metalice.

— Da' tu de ce te bucuri ? îl întrebai pe Kolea.

— Cum de ce ? se miră el. Păi, Tarasova a crezut că el o să sară-n sus de bucurie, şi cînd acolo, amîndoi s-au cărat la bufet...

Uşa grea zdrăngăni din zăvoarele de fier, supraveghetorul ne controlă actele şi ne lăsă înăuntru. La corpul de gardă ne luă pistoalele, le puse într-un seif şi ne conduse la etajul I, unde deschise o celulă.

— Gruzdev ! La interogatoriu !

Vedeam pentru prima oară o celulă pe dinăuntru, aşa că mă uitai curios de jur-împrejur. O cameră mică, destul de curată, cu o fereastră zăbrelită şi două paturi de scînduri vopsite. Pe unul dintre ele stătea întins Gruzdev cu spatele spre noi. Încă de pe drum îmi închipuiam cu cîtă încordare pîndea probabil fiecare sunet, fiecare foşnet de pe coridor, întrebîndu-se dacă nu cumva vine cineva după el, sau îi aduce vreo veste din afară.

Dar la strigătul paznicului, nu răspunse deîndată, se mişcă încet, ridică apoi capul şi abia după aceea se întoarse spre noi. Îmi dădui seama că dormea. Dormea ! Nici chiar eu, după ziua de ieri, nu reuşisem multă vreme să adorm, cît despre el, n-aveam nici o îndoială că n-o să închidă ochii toată noaptea. Şi cînd colo, dormea dus, ca şi cum

---

* Este vorba de ecranizarea piesei *Vinovaţi fără vină* de A. Ostrovski (n. t.).

nimic nu s-ar fi întîmplat. Ce nervi de oţel ! De la un om ca ăsta, chiar că te puteai aştepta la orice !

— Gruzdev, pregăteşte-te pentru interogatoriu, repetă gardianul, apoi închise uşa celulei şi ne conduse în biroul de anchetă — o încăpere strîmtă cu o ferestruică prin care abia se strecura lumina, cu o măsuţă şchioapă şi cu scaune fixate în podea — asta ca să nu poată fi folosite vreodată ca armă, ghicii eu.

Gruzdev intră, îmi aruncă o privire neprietenoasă, somnoroasă şi nici măcar nu dădu din cap. Iar lui Taraskin nu-i acordă nici o atenţie. Trebuie să nu mă las pradă sentimentelor : orice ar spune, într-un fel e ca un prizonier de război, inofensiv, şi trebuie să fiu cît mai politicos. Aşa că-i spusei civilizat :

— Bună ziua, Ilia Sergheevici. Cum te simţi ?

Zîmbi ironic, maliţios. Desigur, spusesem o prostie : cum putea să se simtă ? Îmi răspunse cu o strîmbătură :

— Cum îmi doriţi voi. Ei, ce mai aveţi să-mi spuneţi ?

— Voiam să te întrebăm dacă nu cumva doreşti să-ţi descarci sufletul. Ar cam fi timpul şi-i mai bine şi pentru dumneata...

Mă privi ţintă, iar ochii lui mici, umflaţi de somn se micşorară şi mai mult.

— Ia te uită ce duhovnic cu pistolu-n brîu mi-am găsit ! şi rîse strident.

Fără să iau în seamă cele spuse, i-am explicat textul articolului 48, referitor la regretul sincer în astfel de situaţii şi aşa mai departe. Mă ascultă pînă la capăt, fără să mă întrerupă, apoi rosti, lovind masa cu palma de parcă ar fi pus o ştampilă :

— Tinere, înţelege odată pentru totdeauna că n-ai dat peste omul care, pentru milostenia voastră, să regrete o faptă de care nu se face vinovat. Adevărul tot o să iasă la iveală. Şi cel mai bun lucru ar fi să mă lăsaţi în pace şi să-l căutaţi pe adevăratul asasin şi nu pe cel care vă este mai la îndemînă şi-l puteţi ancheta mai lesne, e clar ? Apoi rămase pe gînduri cîteva clipe şi îşi frecă fruntea cu palma de parcă ar fi chibzuit dacă nu cumva uitase să spună ceva. Chibzuise, probabil, pentru că începu să zîm-

bească și continuă : Știu cum o să mă apăr. Vă declar în mod oficial că, de acum înainte, n-o să mai scot nici o vorbă, așa că nu mai veniți aici degeaba. Poate că în felul ăsta o să fiți nevoiți să priviți mai cu atenție în jurul vostru. Asta-i tot.

Degeaba m-am străduit eu să-i explic că își face singur rău, că judecătorul o să fie nemulțumit de atitudinea lui negativă și așa mai departe, nici n-a clipit, s-a întors spre fereastră ca și cum n-ar fi fost vorba de el, și n-a mai scos o vorbă, de parcă era surdomut.

Aș fi încercat să-l aduc la sentimente mai bune, dar Taraskin, plictisit, începuse să caște :

— Lasă-l, Volodea, ce mai vrei de la el ? Nu vrea omul să vorbească, treaba lui ! Cînd o să-i pară rău, o să fie prea tîrziu. Face la fel ca Drujnikov care n-a spus maică-si de la început despre ce-i vorba, și ce dandana a ieșit pe urmă ! Hai să mergem...

Ne-am întors la Direcție. I-am povestit lui Jeglov discuția cu Gruzdev, dacă asta se putea numi discuție. Credeam că o să se supere, dar nu s-a supărat. Dimpotrivă, a zîmbit strîmb, așa cum numai el știa.

— N-are decît ! Conform legilor noastre, acuzatul are dreptul să se apere. Dacă vrea să tacă, e dreptul lui, fiindcă și asta-i o metodă de apărare. Probabil că figura mea exprima surpriza, fiindcă Gleb mi-a explicat : Nu te mira, eroule, pentru că noi aici nu practicăm doar lupta corp la corp. Se întîmplă destul de des să ne punem capul la contribuție și să folosim viclenia. Iar cînd acuzatul trece, parcă ne invită : dați cărțile pe față, eu nu le dau, am dreptul, fiindcă nu-i rîndul meu să joc, ai înțeles ? Eu văd ce cărți aveți și pe urmă îmi scot atuurile. Așa că lasă-l să tacă !

— Și noi ce facem ? am întrebat eu.

— Foarte simplu. Avem treburile noastre — o să ne ocupăm de probe. Pankov o să vină îndată și o să ne dea dispoziții. Gruzdev n-are decît să stea acolo și să mediteze. Vreo cinci zile trebuie să-l lăsăm în pace, să fiarbă în suc propriu. În vremea asta își revede toată viața și își amintește de toate păcatele ! Se mai gîndește și cum a

greşit, unde a omis ceva, ce-am mirosit noi, ce-o să-i punem sub nas mîine... Acum a adormit sub efectul unui şoc nervos, dar în curînd n-o să mai poată dormi, te asigur...

Sosi Pankov. Jeglov mă puse la dispoziţia lui, iar el plecă în grabă cu Taraskin.

Pankov îşi puse galoşii eleganţi într-un colţ, îşi agăţă umbrela în cuier şi mă privi pe deasupra ochelarilor, părînd din nou să mediteze dacă să mă împungă ceva mai tare sau să mai zăbovească.

Hotărî pesemne ca, deocamdată, să nu se atingă de mine, pentru că îşi mestecă sîrguincios buza de sus şi-mi ordonă scurt :

— Dă-mi procesul verbal al anchetei !

Îi adusei dosarul deschis la prima pagină, iar el îşi scoase ochelarii şi începu să-i şteargă cu grijă. Îi ştergea foarte încet, cu o batistă veche, curată, şi mă gîndii iarăşi cît de vechi trebuie să fie modelul acela pe care acum nu-l mai poartă nimeni : rotunzi, fără ramă, cu arc galben şi şnur. Îşi puse din nou ochelarii, îmi făcu un semn distrat cu mîna, invitîndu-mă parcă să mă aşez lîngă el, şi începu să citească procesul verbal, făcînd pe margini semne cabalistice cu un creionaş aurit. După ce termină de citit, îmi spuse :

— Caz clasic de omor din interes. Fii atent, tinere : în cazul crimelor pasionale, adică săvîrşite sub imperiul unor pasiuni puternice, acuzaţii sînt sinceri. Dimpotrivă, atunci cînd avem de-a face cu interese materiale, de cele mai multe ori neagă totul, pînă la ultimul dram de speranţă. Chiar deunăzi îi vorbeam despre asta prietenului nostru Gleb Gheorghievici, dar el s-a arătat cam... încrezut. De aici reiese că, fără să ne aşteptăm ca acuzatul să recunoască, trebuie să-i dovedim vinovăţia cu ajutorul probelor directe şi indirecte. Dumneata abia acum îţi începi cariera ? Îşi scoase ochelarii şi la rădăcina nasului îi rămase o urmă adîncă, roşie de la arc. Dădui din cap, dar el continuă, fără să mă privească : Cazul ăsta îmi pare un caz de manual, tocmai bun să-ţi formezi o primă im-

presie trainică asupra principalelor caracteristici ale muncii căreia te pregătești să te consacri...

— Serghei Ipatîci, dar de ce considerați că-i un caz de manual ?

— Pentru că este o crimă comisă de un om complet lipsit de experiență, care ne-a lăsat dovezi suficiente pentru trei omoruri. Nouă ne rămîne doar să le cercetăm, să le înlănțuim și să le legăm, ca să spun așa, în ordinea legală, de cazul respectiv. Atunci îl putem înainta tribunalului, chiar dacă acuzatul nu vrea să mărturisească : probele îl învinovățesc ele singure !

— Dar dacă probele nu se confirmă ? întrebai eu.

— Cum așa „nu se confirmă" ? se mira Pankov. Trebuie să se confirme ! Dealtfel... dar să nu ne dăm cu presupusul, nu sîntem la seminar.

Dar eu sînt meticulos și, deși Jeglov îmi reproșase nu o dată că-l sîcîi, continuai :

— E bine dacă totul se potrivește, dar dacă nu ? Dacă Gruzdev nu cedează...

Pankov tuși, dădu din umerii lui înguști, ca și cum i-aș fi pus o întrebare neroadă :

— Hm, hm... Ei, dacă nu se potrivește, iar acuzatul nu-și recunoaște vina... atunci instanța îl achită...

— Și cu crima cum rămîne ? insistai eu. Cine răspunde pentru ea ?

— Vezi dumneata, tinere, știința consideră că nu există crime perfecte... Teoretic, ca să spun așa... Așa că va trebui să ne opintim...

— Atunci, hai să ne opintim, zisei eu plictisit de atîta pierdere de timp. Ce dispoziții dați ?

Pankov păru să se bucure că-l lăsasem în pace cu întrebările mele stupide, dădu satisfăcut din cap și-mi spuse :

— Ia un toc și hîrtie și scrie...

Toc n-am găsit, dar în porthart aveam un creion adus de pe front. Mă pregătii de scris, iar bătrînul începu să-mi dicteze :

— Expertiza balistică. Probleme. De stabilit dacă glonțul și cartușul descoperite la locul faptei sînt părți com-

ponente ale aceluiaşi proiectil. S-a putut oare trage acest cartuş cu pistoletul „Bayard", descoperit în strada Losinoostrovskaia ? Glonţul a fost tras din acelaşi pistolet ? Tubul a fost ejectat din acelaşi pistolet ? Pistoletul este în stare de funcţionare ? Atît prin cercetare, cît şi pe cale operativă, se va căuta răspuns la întrebarea : de ce criminalul, deşi avea la dispoziţie cartuşe „Bayard", a folosit un cartuş de altă marcă ?

Scriam grăbit, temîndu-mă să nu sar vreun cuvînt, cu toate că nu pricepeam cui îi erau necesare toate amănuntele astea care, oricum, erau evidente. Dar m-am gîndit că Pankov ştie mai bine ce trebuie făcut.

— Expertiza medicală, dictă el. Probleme. Se poate stabili cu mai multă precizie momentul morţii... Se va executa, stomatologic, mulajul muşcăturii din bucata de ciocolată pentru compararea ulterioară cu mostrele de control... Se va face şi un mulaj al muşcăturii acuzatului Gruzdev... Mai departe. Se va stabili grupa de salivă de pe mucurile de ţigări „Delhi"... Expertiza dactiloscopică. Se vor mări toate amprentele digitale descoperite şi se vor compara cu amprentele victimei, ale soţului şi ale surorii ei, pentru identificare... Expertiza complexă, chimică şi organoleptică. De stabilit dacă lichidul din sticla cu eticheta „Vin de Azerbaidjan. Kiurdamir" este într-adevăr vinul menţionat. De stabilit prezenţa sau absenţa unor eventuale amestecuri în lichidul cercetat. În caz afirmativ, se vor analiza amestecurile...

Nu eram obişnuit să scriu atît de mult şi de repede, degetele îmi amorţiseră şi le-am dezmorţit. Pankov îmi promise :

— Terminăm îndată. Scrie : Expertiza grafologică. Se va stabili cine a scris — Gruzdev ? — biletul cu ameninţări. În acest scop, se vor lua mostre de scris spontan, un text de control scris liber şi un text scris de acuzat sub dictare... Mai departe : ancheta va cerceta conţinutul tuturor documentelor scrise, ridicate de la locul crimei. Vor fi interogaţi colegii victimei şi ai acuzatului, concubina acestuia. Prin instrucţie şi pe cale operativă se vor lua măsuri energice şi imediate pentru recuperarea lucrurilor vic-

timei, furate de la domiciliul acesteia... Asta-i tot. Pankov mă privi cu ușurare, dar părînd și mulțumit de sine.

— Nu prea e clar, rostii eu. Noi o să facem toate astea?

— Ținînd legătura cu mine. Pentru început o să dau o decizie de efectuare a expertizelor, iar voi luați legătura cu experții.

După ce ne lăsă o listă întreagă de „măsuri energice operative și de instrucție", Pankov își puse ochelarii în toc, încălță galoșii uriași, își luă umbrela și plecă. Îndată după plecarea lui, sosi Jeglov care părea foarte mulțumit de ceva. Nu-l întrebai nimic, socotind că, dacă o să vrea, o să-mi spună singur, și-i arătai lista lui Pankov.

— Nu-i de glumit, rîse el pe înfundate. Dar totul e corect. Dracul ăsta bătrîn ar fi putut să-și oprească și lui unele probleme de instrucție, nouă cele operative ne ajung pînă peste cap. Dar ce să-i faci ? La ei fiecare anchetator are cîte treizeci de cazuri în lucru. Dacă am aștepta să facă el singur totul... Ei, nu-i nimic. Mergem să mîncăm ceva ?

Să mîncăm — ce grozav lucru ! Eram în stare să mănînc în orice clipă, mi-era foame tot timpul, ceva de speriat, ca unui troglodit. Mă străduiam să fumez mai mult, se spune că asta îți taie pofta de mîncare. Poate altora, dar nu mie. Americanii, cînd ne-am întîlnit cu ei pe Elba, mestecau tot timpul gumă. Desigur, nu pentru că le-ar fi fost foame — acolo eram cu toții sătui — ci din răsfăț, ăsta era obiceiul pe la ei. Ah, dacă aș avea acum o rezervă de gumă de-asta, aș mesteca tot timpul și nu mi-ar mai fi așa de foame. Dar de unde s-o iau ? Cît despre mîncărurile noastre de pe front, nici nu vreau să-mi mai amintesc de ele...

Am înțeles, tovarășe șef, să mîncăm. Permiteți să plec ?

Dar nici nu apucă Jeglov să deschidă gura și cineva bătu la ușă. Intră un general de aviație, cu un impermeabil pe braț. Avea pieptul plin de decorații — aviatorii au mai multe decît alții — și steaua de erou. Luarăm îndată poziția de drepți.

— Să trăiți, tovarășe general !

— Pe loc repaus, spuse el. Aici e DMJ ?

— Da, tovarăşe general, răspunse Gleb şi se prezentă : Sînt lucrătorul operativ, căpitanul Jeglov !

— Îmi pare bine, zîmbi generalul. Pe mine mă cheamă Leahovski.

— Da, tovarăşe general, începu şi Gleb să zîmbească. Mi-am amintit că în timp ce eram de gardă începuse să-mi povestească de maşina care-i fusese furată generalului. V-am găsit-o, ne-am străduit cum se cuvine...

— Aşa-i. Totul e-n ordine. Îmi părea rău, că mă obişnuisem cu ea şi mi-era necaz că mi-au suflat-o ticăloşii de sub nas. Dar viteaza noastră miliţie a fost la înălţime...

— Nici nu se putea altfel, tovarăşe general, spuse mîndru Jeglov. Doar n-o să le permitem infractorilor să-şi facă de cap în glorioasa noastră capitală ! Ba chiar să fure şi maşini de la eroii noştri ! Niciodată !

Leahovski se apropie de Jeglov şi luîndu-i mîna, spuse cu înflăcărare :

— De asta am şi venit. Mi-am zis : hai să le mulţumesc personal tovarăşilor. Bravo băieţi !

— Aveţi dreptate, Alexandr Vasilievici, încuviinţă Jeglov. Băieţii noştri lucrează pe brînci, dar la recunoştinţă să nu te aştepţi niciodată. Desigur, nu muncim ca să ni se mulţumească, dar o vorbă bună, şi încă de la un om ca dumneavoastră, contează mult.

Generalul zîmbi cu bunăvoinţă. Se vedea că vorbele lui Gleb îi fac plăcere. Iar acesta se simţi şi mai la largul său.

— Alexandr Vasilievici, n-avem nevoie de nimic, nici de scrisori la ziar, nici de alte de-astea. Aţi venit la noi şi lucrul ăsta ne face o plăcere deosebită.

Pe faţa lui Liahovski apăru deodată o expresie de îngrijorare şi, totodată, de uşurare.

— Ascultaţi, e o idee grozavă asta cu ziarul ! Nici nu mi-a trecut prin minte. Aveţi un ziar al vostru ?

— Da, redacţia e tot aici.

— Minunat ! E o idee pur şi simplu grozavă ! Scuză-mă, dar nu ţi-am auzit bine numele, cum te cheamă ?

— Jeglov, căpitan de miliţie, spuse Gleb cu modestie.

— Dar pe dumneata ? se întoarse generalul spre mine.

— Locotenent major Şarapov, tovarăşe general-maior, am răspuns eu reglementar şi am adăugat : Permiteţi-mi să raportez că n-am nici o legătură cu cazul ăsta...

— E clar, dădu din cap generalul şi-şi notă ceva într-un carneţel îmbrăcat în aluminiu, apoi îşi luă rămas bun de la noi, strîngîndu-ne mîna, şi plecă.

— Gleb, ce tot spuneai ? îl întrebai eu. Cu ce-am participat noi la treaba asta ? Maşina, după cîte înţeleg, a fost găsită de băieţii de la cercetări, nu-i aşa ?

Jeglov mă privi uimit.

— Şi ce-i cu asta ? Cum aşa : „cu ce am participat noi“ ? Ce, băieţii de la cercetări ne sînt străini ? Mai lasă naibii ideile astea năstruşnice, Şarapov, toţi facem acelaşi lucru. Dacă ne laudă cineva pe noi, îi laudă şi pe ei ; dacă-i înjură pe ei, ne înjură şi pe noi. Şi zău nu ştiu, Vladimir, unde te-ai deprins să fii atît de sensibil, parcă nici n-ai fi cercetaş...

Mă simţeam întrucîtva ruşinat, apoi, amintindu-mi de ziar, rostii :

— O să scrie la ziar că tu i-ai găsit „Moskviciul“ şi atunci să te văd pe unde scoţi cămaşa...

— Dacă ai fi ceva mai deştept, Şarapov, ai şti că ziarul nu menţionează numele lucrătorilor operativi. O să publice o notă care va fi apoi decupată şi trimisă cui trebuie. Iar Jeglov, dacă va trebui, o să-l invite la o adunare de Comsomol pe aviatorul-erou Leahovski şi treaba asta o să fie folositoare şi interesantă pentru toată lumea. Ai priceput?

Toate astea mi le spunea în drum spre cantină, iar mie nu-mi mai rămînea decît să mă minunez de ingeniozitatea şi de prezenta lui de spirit. Îi mărturisii asta, adăugînd că la noi la cercetaşi tare am mai fi avut nevoie de un băiat ca el. Dar Gleb începu să rîdă — vorbele mele îi făcuseră plăcere — mă luă prieteneşte pe după umeri şi-mi spuse :

— Bine, bine, filozofule. Hai să mîncăm şi să mergem la experţi, n-avem prea mult timp de pierdut cu cazul lui Gruzdev, să-l terminăm mai repede ; e timpul să ne ocupăm serios de „pisici“, că am început să mă cam satur de ele...

VIII

MĂRFURI PENTRU POPULAŢIE. NOI ARTICOLE

Printre produsele cooperativei „Metpromsoiuz", broaştele de uşi, diferitele scule, articolele din metal, vasele din aluminiu ocupă un loc important. Sau asimilat în producţie scaune, dulapuri, somiere cu arcuri. Printre noutăţile care urmează să apară încă în acest an, menţionăm săniuţele metalice pentru copii, triciclurile, picup-urile, jocurile de dame domino din material plastic.

„Trud"

A doua zi, abia intrasem în biroul de gardă, cînd Soloviov aruncă receptorul în furcă şi strigă :

— Pe cai, băieţi ! „Pisica neagră" a spart iarăşi un magazin...

În timp ce bătrînul şi credinciosul nostru „Ferdinand" gonea spre gara Savelievskaia, mă gîndeam că Jeglov avea probabil darul de a presimţi viitorul, pentru că nu mai departe de ieri după-masă vorbise cu mine despre „pisici". Acum stătea în faţă, la geam, şi ne privea supărat şi sumbru.

Taraskin îl întrebă pe Grişa :

— Da' de ce-i spune filmului „Vinovaţi fără vină" ?

Grişa începu să rîdă în hohote, iar Jeglov spuse supărat:

— Dacă mai aud că ascunzi de nevastă-ta o sută de ruble în ţeava pistolului, te fac eu vinovat cu vină...

— Da' ce să fac, Gleb Gheorghievici ? imploră Kolea. Cu flerul ei, nevastă-mea ar trebui să lucreze la noi ! Data trecută am ascuns suta în tocul pistolului şi-a găsit-o ! Oricum, de pistol nu se-atinge, că se cam teme...

Mă aşezasem pe banca din spate şi încercam să prind cu o bucăţică de sîrmă, talpa ghetei, care se desfăcuse rău.

Din păcate, sîrma era de oțel, rigidă, ieșea din cusătură și nu ținea. Speram totuși să țină măcar pînă deseară, fiindcă acasă aveam să mă ocup mai serios de ea.

De fapt, nu era un magazin, ci un depozit de produse mic gros pe Bașilovka, nu departe de căminul miliției. O casă veche de cărămidă, cu un etaj, fără ferestre, cu un șopron lung pentru mașini și căruțe, o curte mică și murdară, împrejmuită de formă cu un gard vechi. În curte, lîngă ușa căptușită cu tablă care dădea în depozit, se îmbulzeau niște oameni îmbrăcați cu pufoaice peste halatele albe, iar un bărbat scund, cu haină de piele și cu șapcă de ofițer îi chestiona supărat. După felul respectuos în care-i răspundeau, am bănuit că nenea ăsta, bine hrănit și îmbrăcat în piele trebuie să fie vreun ștab în alimentația publică. Lîngă ușă stătea sectoristul, care, cu o expresie plictisită și nepăsătoare, păzea locul infracțiunii.

— Unde-i paznicul ? îl întrebă Jeglov pe sectorist. Acesta arătă cu capul spre un bătrîn cu o barbă verzuie din pricina mahorcii. Jeglov îl chemă, iar unchiașul, mormăind și suflîndu-și fără încetare nasul pe jos, începu să explice îndelung și încurcat că plouase, că el se adăpostise sub șopronul din față, că aude prost din cauza bătrîneții și că „ei, hoții, intraseră prin spate". Bătrînul nu auzise nici cum intraseră hoții în depozit, nici cum ieșiseră, probabil că dormea dus, iar furtul îl observase în zorii zilei, cînd văzuse lacătul depozitului smuls împreună cu belciugele.

Pasiuk rămase să examineze ușa și lacătul, iar noi, ceilalți, însoțiți de director, intrarăm în clădirea depozitului. Lacătele mai fuseseră sparte la încă două uși : cele de la secția de vinuri și articole de băcănie și de la cea de carne. Am cercetat mai întîi secția de carne, unde era foarte frig din cauza instalațiilor frigorifice.

Pe o ladă răsturnată stătea un pisoi aproape înghețat, mic, negru care, deschizîndu-și gura roșie și triunghiulară, mieuna jalnic.

Directorul spuse speriat :

— Ăsta-i semnul bandiților...

O prostie, desigur : ce semn poate fi un pisoi obișnuit! Dar fiindcă ghemotocul ăsta care mieuna fusese lăsat acolo de bandiți, toți îl priveau cu mirare și interes, iar unii

chiar cu spaimă, de parcă nefericitul de cotoiaş ar fi fost otrăvit.

Jeglov îl luă de ceafă şi-l privi atent, chibzuind parcă dacă nu cumva poate obţine de la el vreo informaţie. Dar pisoiul continua să miaune mişcînd convulsiv lăbuţele răşchirate.

— Nu cumva l-a lăsat aici vreunul dintre salariaţi ? întrebă Gleb.

— Ce spuneţi, tovarăşe şef ! îşi agită directorul, mînecile din piele lucitoare. Inspecţia sanitară nu permite aşa ceva şi nici n-are cine s-o facă...

Jeglov îi întinse pisoiul lui Taraskin. Kolea îl băgă în sîn şi animalul tăcu imediat.

— „Şi rănile-începurăm atunci a număra", cită Jeglov. Hai să vedem ce-au furat...

Şeful de secţie, un bărbat voinic, cu nas roşu şi cu nişte ochişori de urs, mormăi privind în toate părţile :

— Toate par să fie la locul lor... Hm... Hm... A două cameră era deschisă, goală... Hm... Deodată glasul i se frînse, iar omul se întoarse înfricoşat spre director : Vartan Ivanîci, melanjul !

— Ce-i cu melanjul ? întrebă supărat directorul. L-au furat ?

— L-au furat... spuse cu vocea stinsă şeful de secţie şi ne explică ! Aveam un butoiaş de douăzeci de kilograme, îl păstram pentru sărbători...

— Ce-i ăla „melanj" ? întrebă Jeglov.

— Praf de ouă, răspunse grăbit directorul. De calitate superioară, din import... Vai, de mine, îl pregătisem pentru un spital, şi ei, ticăloşii...

— Şi conservele au dispărut, ne anunţă şeful de secţie. Trei lăzi de conserve americane, cu cheie...

— Carne ? întrebă scurt directorul.

— Nu, bacon, carnea o repartizasem mai înainte...

— Lăzile erau mari ? se informă Jeglov. Erau grele ?

— De un metru lungime, murmură şeful de secţie şi late de o jumătate de metru. Aproximativ, desigur. Iar greutatea brutto o să v-o spun îndată cu precizie... Scoase din buzunar un maldăr de facturi şi le făcu să foşnească. Aşa... douăsprezece duzini de borcane, aşa, netto... Uite şi brutto : şaptezeci şi două de kilograme fără ladă...

— E clar, dădu din cap Jeglov. Restul a rămas ?

— Da, așa se pare, spuse nesigur șeful de secție. Trebuie să facem inventarul...

De la secția de vinuri și articole de băcănie, hoții furaseră o ladă cu coniac, o cutie cu ciocolată „Serebrianîi iarlîk", o ladă de zaharină de treizeci și cinci de kilograme, cinci pachete de țigări „Herțegovina Flor".

— De ce crezi că lipsesc cinci pachete ? o întrebă Jeglov pe șefa de secție, o fată tînără care-i privea cu spaimă pe milițieni.

— Nu cred, știu precis, spuse ea cu convingere. Într-o cutie sînt douăzeci de pachete. Erau cu totul trei cutii, două sînt acolo, una era începută, eu personal am livrat zece pachete la Narkomat. Deci trebuiau să mai fie zece, dar mai sînt — vedeți ? — doar cinci.

— Așa, deci... Jeglov începu să se plimbe prin secție, apoi mi se adresă : Ei, viteazule, ce părere ai ?

Mă simțeam stînjenit pentru că n-aveam nici o părere deosebită, ba chiar de vreo două ori mă pomenisem visînd fleacuri ; ce bine ar fi fost dacă aș fi putut pica la locul infracțiunii chiar în clipa în care hoții dădeau lovitura ; atunci le-aș fi arătat eu lor, ticăloșilor, ce i-aș mai fi aranjat ! Dar fiindcă astea erau gînduri neserioase, tușii în pumn ca să-mi dau importanță și începui să turui :

— Presupun că hoții au fost cinci, fiecare dintre ei a luat cîte un pachet de „Herțegovina". N-au luat mai mult, fiindcă asta ar fi însemnat răsfăț, pe de altă parte, mîinile le erau ocupate cu marfă... Nu-i așa ? Și pentru că Jeglov nu zicea nimic, îmi răspunsei singur : Asa presupun. Acum : nu puteau înnopta aici, lăzile erau grele, doi oameni abia le puteau duce. Să vedem mai întîi cîte erau... O dată trei, plus una, fac patru, plus încă trei, fac șapte, va să zică șapte drumuri dacă erau doi hoți... Asta însă, orice s-ar spune, prezenta un risc, puteau fi prinși în orice moment. Presupunînd că au fost patru oameni, asta însemna trei-patru drumuri cu totul. Să examinăm în curte urmele, din cauza greutății poverii trebuie să fie adînci, și spărtura din gard pe unde au scos marfa...

Cînd ieşirăm în curte, descoperirăm lîngă gard patru perechi de urme clare, iar la capătul drumului parcurs, trei scînduri rupte din gard şi prinse înapoi cu grijă ; Jeglov spuse zîmbind :

— Bravo ţie, vînătorule de urme ! Ai noroc cu vremea asta umedă, pe pămînt se păstrează fiecare urmă. Dar ce ne facem pe asfalt ?

Într-adevăr, lucrurile s-au complicat cînd am ajuns pe trotuarul de asfalt : era murdar, călcat de sutele de oameni care trecuseră pe aici de dimineaţă, aşa că era greu de apreciat încotro o apucaseră hoţii. Dealtfel, am convenit cu toţii că cel mai plauzibil era ca hoţii să fi tras maşina în dreptul spărturii din gard, să fi încărcat repede prada şi să fi dispărut.

În timp ce expertul făcea mulaje în ghips după urmele din curte, Jeglov organiză o mică şedinţă în biroul directorului.

— Iată cum stau lucrurile, tovarăşi, spuse el clar şi răspicat. Despre modul în care păziţi bunul poporului o să discutăm separat, iar cei vinovaţi o să răspundă conform rigorilor legii. Am evaluat că s-au furat mărfuri de vreo optzeci de mii de ruble, la preţurile pieţii, se-nţelege. Asta-i una la mînă. Mai departe : formaţi o comisie care să constate ce a rămas şi să facă inventarul, stabilind dacă tot ce s-a furat era înregistrat şi aşa mai departe. Ţin să vă previn, fără supărare şi fără să fac vreo aluzie la cineva anume, să ferească sfîntul ca vreunuia dintre gestionari să-i dea prin cap să adauge ceva la inventarul mărfurilor furate, pentru că hoţii o să spună tot cînd o să-i prindem...

În vocea lui Jeglov răsuna atîta încredere nestrămutată că o să-i prindă pe hoţi — de parcă n-ar fi avut decît să dea colţul străzii şi să-l aducă pe portarul casei vecine — încît gestionarii dădură din cap aprobativ, cu mîna pe inimă : lucrurile erau limpezi şi pe înţelesul tuturor. Păi altfel cum ?

Jeglov continuă :

— Asta-i a doua la mînă. Şi a treia : asiguraţi chiar de astăzi paza proprietăţii socialiste aşa cum trebuie, altfel musafirii de ieri vă calcă din nou. Asta-i tot...

Am sosit la Direcţie pe la ora şase şi m-am dus numai-decît la cantină. Observasem că în ultimul timp mă chinuie o senzaţie de foame nepotolită, dar nu chiar de foame propriu-zisă, ci de insaţietate cronică. Probabil că organismul meu sănătos se revolta împotriva tainului orăşenesc sărăcăcios, obişnuit fiind cu raţia bună de la armată, pe care, în plus, cercetaşii reuşeau s-o completeze şi s-o diversifice prin „mobilitate de luptă şi manevre tactice în spatele frontului inamic", după cum se exprima plutonierul major Formaniuk.

Un petic de hîrtie prins deasupra ghişeului casei aducea la cunoştinţă că „se vînd sufleuri de albuş ca supliment la cartelă". Am plătit cu dragă inimă trei porţii de sufle, socotind că după o şedere îndelungată în aer liber e bine să-ţi refaci forţele istovite, şi am intrat în sală. La ghişeul unde se distribuia mîncarea era pe cale să izbucnească un scandal. Roşu de indignare, Pasiuk, ţinînd în palma lui uriaşă o farfurie, o întreba pe o bucătăreasă tinerică şi pistruiată :

— Ce fel de supă-i asta ? Pentru prima oară văd aşa ceva : apă rece cu orez şi fructe uscate. Cum s-o mănînc ?

— Vă rog să înţelegeţi, încerca tînăra cea cîrnă să se justifice, este o supă care se serveşte la restaurantele din străinătate, foarte gustoasă şi hrănitoare, supă de fructe !

— Ce-mi pasă mie de străinătate ? Am străbătut-o pe jos în lung şi-n lat. Ce supă-i asta ? Dacă-i dulce, nu-i supă, ci compot ! Mie să-mi dai caşă de orez, nu compot... Să-mi dai ciorbă ! Şi Pasiuk îi întinse fetei, cu un gest hotărît, farfuria.

— Ce oameni inconştienţi, se plînse bucătăreasa, dar nu mai continuă discuţia şi-i puse lui Pasiuk o farfurie de ciorbă plină ochi. El plecă mulţumit, aşezîndu-se la o masă, iar în jur, inconştienţii, rîzînd cu poftă, începură să-i ceară fetei ciorbă la felul întîi şi supa la modă, la felul trei.

Am reuşit să capăt de la ea ambele supe, de la altă bucătăreasă am luat gulaşul şi trei pahare de sufle — un lichid gros, cenuşiu, cu o nuanţă violetă, nu prea apetisant ca aspect — şi m-am aşezat pe un loc liber, la fereastră, lîngă Pasiuk, care, terminîndu-şi ciorba, mi-a comunicat ultimele noutăţi. Din însărcinarea lui Jeglov, se dusese la

teatrul unde lucrase Larisa Gruzdeva şi acolo aflase că, înainte cu o zi de a fi ucisă, îşi dăduse demisia. La atelier spusese că vrea mai întîi să meargă la odihnă, undeva în sud.

— Unde anume şi cu cine ?

— Spunea că pleacă în Crimeea, sau aşa ceva... Dar cu cine, nu se ştie. Costumierele ziceau că era o femeie foarte frumoasă, bună la suflet şi blîndă. Cînd şi-a luat rămas bun a adus un tort şi părea bine dispusă.

Am supt ciolanele botezate gulaş, meditînd cu voce tare:

— Ciudat ! Nadia n-a spus nimic despre demisia ei şi nici despre călătoria în sud. Ar trebui s-o mai întrebăm o dată, nu se poate să nu ştie nimic despre planurile Larisei.

— Ar fi trebuit să ştie, se învoi Pasiuk. Cu atît mai mult cu cît, în aceeaşi zi, Larisa şi-a scos de la casa de economii toţi banii.

— Ce bani ? mă mirai eu. Ce, avea bani ?

— Avea, confirmă Pasiuk. Jeglov a aflat prin telefon la ce agenţie îi depusese, şi eu m-am dus acolo. Casiera mi-a dat şi o adeverinţă, ia te uită...

Pasiuk scoase din buzunarul bluzei o foaie împăturită în patru — adeverinţa de la casa de economii. Contul Larisei fusese deschis în 1939 şi, treptat, crescuse, ajungînd, la 20 octombrie, la opt mii cinci sute de ruble, sumă pe care în ziua aceea ea o primise integral.

Nu-mi venea să cred.

— A scos toţi banii deodată ?

— Mi-a spus şi casiera că a rugat-o să nu lichideze contul, să mai lase măcar 50 de ruble. Dar Gruzdeva a refuzat...

Am gustat sufleul, era destul de bun, şi am băut cu plăcere toate cele trei pahare. Pasiuk m-a aşteptat şi am mers împreună la birou. S-a aşezat la o masă să-şi scrie raportul despre ceea ce făcuse, iar eu, sătul şi pe deplin satisfăcut de prînz, care era totodată şi cină, am început să mă plimb prin birou, gîndindu-mă la ştirile aduse de Ivan. Mi se părea că trebuie să aibă vreo legătură cu evenimentele petrecute, dar încă nu puteam s-o descopăr...

IX

DACĂ-ŢI TREBUIE OŢET, CUMPĂRĂ ŞI SOS „KABUL“ !

La alimentara nr. 3 (de pe bulevardul Staropetrovski) dăinuie obiceiuri ciudate. Dacă un client are nevoie de oţet, îl poate cumpăra doar dacă ia şi sos „Kabul“. Pastele vitaminoase se vînd împreună cu o cantitate egală de magiun de fructe şi legume (pe cartelă). La protestele consumatorilor, responsabilul răspunde : „Aşa-i obiceiul la noi. Nu vă place, nu luaţi !“

Dintr-o scrisoare sosită la redacţie

Spre seară, mişcarea şi forfota de pe culoarele Direcţiei au sporit. Începusem să simt ritmurile interne ale instituţiei complexe la care lucram şi, astfel, mi-am dat seama că se pregătea o acţiune, obişnuită în oraş. În astfel de cazuri, Jeglov ne explica : „S-a schimbat situaţia operativă în oraş“. Fusese chemat la conducere, cu o jumătate de oră în urmă, şi-i văzusem pe şefii de secţie, de brigăzi şi de grupe operative înşiruindu-se pe culoarul lung care ducea spre biroul comandantului DMJ.

Taraskin stătea la masa mare şi scria nişte cereri. Fie că hîrtia era de proastă calitate, fie că peniţa zgîria, dar mai curînd din cauza cunostinţelor lui precare în ale scrisului, rîndurile se lăbărţau pe foaie, petele de cerneală şi ştersăturile se înmulţeau, pînă cînd, Kolea lua, înjurînd, altă foaie şi se apuca să scrie cererea din nou.

Ivan Pasiuk citea un manual de istorie. Din cînd în cînd, ridicînd capul şi plescăind gînditor din buzele-i uscate, spunea fără să se adreseze cuiva anume :

— Cum dracu' o fi cu putinţă un război de o sută de ani ? Cum se poate să te lupţi o sută de ani ? Poţi să-nnebuneşti nu alta !

Pasiuk era într-a şasea la seral, învăţa mizerabil, şi-l ameninţaseră că-l pun să repete clasa a cincea. Profesoara de literatură refuzase să-l treacă pe primul pătrar, fiindcă într-o temă pentru acasă, intitulată „De ce-l iubim pe Griniov şi-l urîm pe Şvabrin * ?“ Pasiuk scrisese : „Nu-mi place Griniov, pentru că-i un boiernaş fără minte, şi nu pot spune că-l urăsc pe Şvabrin, pentru că, oricum, a luptat împreună cu Pugaciov împotriva ţarismului odios.“

Auzind despre compunerea asta, Jeglov rîsese cu lacrimi şi spusese că-i normal ca Pasiuk să fie eliminat din şcoală ; dacă-i atît de deştept să meargă la Academia de Ştiinţe, nu în clasa a şasea...

Şase-pe-nouă tocmai îmi spunea o poveste neverosimilă, cum că, odată, îl iubise la nebunie o cunoscută îmblînzitoare de fiare, însă i-o suflase un scamator polonez, care nu i se adresa fetei decît cu „mult stimată domnişoară“. Grişa minţea fără iscusinţă, dar plin de însufleţire şi, privindu-i ochelarii groşi, aburiţi de emoţie, pieptul slab care inspira şi expira lacom aerul, gesturile largi ale mîinilor slăbuţe, nu mă îndoiam că el însuşi crede într-adevăr în dragostea asta inexistentă cu îmblînzitoarea. Probabil că Grişa ne-ar mai fi povestit o sumedenie de amintiri din romanul lui închipuit, dar Jeglov intră zîmbind şi ordonă :

— Sus, fraţilor ! Razie generală în oraş...

Şefii ordonaseră ca grupurile operative, cu sprijinul miliţiei teritoriale, să controleze toate locurile rău famate, unde se adună, de obicei, infractorii, indivizii fără ocupaţie şi fetele de moravuri uşoare.

Jeglov rîdea cu vocea lui răsunătoare de bariton şi dădea din cap de parcă îl gîdila cineva.

— Nu vad nimic de rîs, spuse Pasiuk. O razie ca oricare alta. Normală, de curăţire a oraşului...

— Aşa-i, dar hazu-i altul, se veseli Jeglov. Popa de la biserica de pe Pokrovka, episcopul Filimon a dus ieri acasă două tîrfe, nu ştiu cum le-o fi spovedit, da' s-au îmbătat cu şliboviţă. Fireşte, popa nu poate să tragă la măsea ca fetele astea şi a aţipit. Iar ele i-au şterpelit crucea de aur şi au întins-o...

---

* Personaje din *Fata căpitanului* de A. S. Puşkin.

— Cum aşa, din cauza unui popă destrăbălat s-a iscat toată tevatura asta ? strigă indignat Taraskin de la masa unde stătea cu hîrţoagele lui de care se plictisise de moarte.

Jeglov se opri brusc din rîs, de parcă cineva i-ar fi cusut buzele cu maşina. Îl privi pe Taraskin de sus în jos, îşi puse mîinile în şolduri, ca şi cum ar fi vrut să vadă de unde o mai fi apărut şi lighioana asta, şi rosti fără grabă, iar vorbele, asemeni cojilor de semînţe, abia i se desprindeau de pe buze :

— După părerea dumitale, tovarăşe Taraskin, dacă nu-i strungar, ci slujitor al bisericii, dreptul de a fi apărat nu-i este garantat în ţara noastră ?

— Să nu se ţină de tîrfe ! spuse sumbru Taraskin.

— Treaba ta e să-i prinzi pe infractori, Taraskin, nu să te îngrijeşti de moralitatea episcopilor. Cît priveşte destrăbălarea lor, asta-i treaba Sinodului... Noi trebuie să găsim un obiect de mare valoare artistică, ai înţeles ? Mîine fetele o să vîndă crucea asta bizantină unor speculanţi, care or s-o topească, fiindcă-i doare-n cot de valorile noastre culturale.

Nu prea înţelegeam de ce Gleb se agită atît de mult pentru crucea episcopală furată, dar învăţasem să desluşesc nuanţele intonaţiei lui, mai ales atunci cînd „făcea educaţie“ grupului său operativ, şi mi s-a părut că discuţia asta n-are nici un sens. Încă de dimineaţă îl văzusem în camera de gardă pe popă — un bărbat scund, fără nimic deosebit, boţit ca o cîrpă, cu o figură slabă, acră, căruia nu-i puteai ghici vîrsta. Mi se păruse de necrezut ca pe un om atît de puţin arătos să-l mai intereseze femeile.

Dar acum, ascultîndu-l pe Jeglov, am înţeles că nu din cauza păţaniilor popii ordonase conducerea razie generală. Probabil că în urma unor indicaţii primite de undeva era căutat vreun criminal care era în legătură cu femeile acelea şi se considerase inoportun să fie informat tot aparatul. Totodată, se ordonase şi căutarea prostituatelor care furaseră crucea.

M-am convins definitiv că presupunerea mea era corectă cînd Jeglov ne-a comunicat semnalmentele — semnalmentele a trei femei. M-am uitat la Pasiuk şi după figura lui liniştită şi inexpresivă am înţeles că şi el gîndeşte ca mine. Taraskin tot mai mormăia ceva în barbă, dar

curînd se lăsă antrenat de Grișa în frenezia raziei ce urma să înceapă...

Se stabilise să ne încheiem peregrinările nocturne — care se dovediseră infructuoase — la restaurantul „Narva". Prinsesem mai mult „plevușcă", borfași mărunți. Ne îndreptarăm spre intrare, dar un portar cu fața roșie, osoasă începu să strige la noi supărat, că venele i se umflară pe tîmple ca niște funii :

— Toate locurile sînt ocupate ! Nu dați buzna, tovarăși ! Aveți puțin bun simț și purtați-vă cum se cuvine !

Jeglov începu să rîdă :

— Păi o să-mprumutăm chiar de la tine ! Deschide, sîntem de la DMJ...

Venele de pe tîmplele portarului se dezumflară. Omul arboră deîndată un zîmbet mieros, arătîndu-și dinții îngălbeniți, ca și cum l-ar fi întîmpinat pe propriul său tată, care venea să ciocnească un pahar și să stea la o șuetă.

— Intrați, tovarăși, intrați, pentru dumneavoastră facem rost imediat de un locșor...

— Am făcut noi rost de loc și fără dumneata ! spuse Taraskin mîndru.

Jeglov îl privi cam chiorîș, își drese glasul și continuă nu prea tare, dar răspicat :

— Pui zăvorul la ușă și nu mai lași pe nimeni să iasă ; facem controlul actelor. Tu, Șarapov, stai la ușă...

Intrară în sală în grup compact. Jeglov făcu un semn orchestrei care cînta de zor melodia la modă „Rosamunda". Muzicanții îl ascultară numaidecît, ca pe un dirijor bun. Zumzetul monoton al restaurantului mai răsună surd o clipă, izbindu-se de tavan, în timp ce într-un colț, un bețiv buhăit mai strigă cu încăpățînare : „Oo. Rosa-munda !"

— Vă rog să mă scuzați, cetățeni, spuse Jeglov. E vorba de o simplă formalitate : pregătiți-vă actele și stați liniștiți la locurile dumneavoastră...

Trecu repede de la o masă la alta a micului restaurant și, cercetînd atent actele îi privea scrutător pe posesorii lor ; privirea lui era atît de scormonitoare și de grea, încît și mie care stăteam mai departe, mi se părea că Jeglov pipăie pur și simplu fețele oamenilor. Iar aceștia, sub privirea lui probabil că nu se simțeau prea la largul lor,

pentru că mulţi dintre ei, primindu-şi înapoi actele, răsuflau uşuraţi şi spuneau „mulţumesc".

Pe cei care n-aveau acte, Jeglov îi invita politicos dar ferm să treacă de o parte, unde-i aştepta Pasiuk, tăcut şi de neclintit. Toţi se arătau indignaţi şi-i demonstrau lui Pasiuk că nimeni n-are dreptul să-i reţină. Acesta îi aproba dînd din cap :

— Aveţi perfectă dreptate ! E foarte just. Dar actele trebuie să le ai întotdeauna la tine !

Eram atît de captivat de acest spectacol, încît mă apropiasem de uşă, intrasem în sală şi, în primul moment, n-am auzit scîrţîitul uşii de la intrare în spatele meu. M-am întors imediat şi am văzut cum portarul ciolănos închide la loc, încetişor, zăvorul, iar uşa de la toaleta femeilor mai era întredeschisă. Am strigat tare :

— Taraskin, treci repede în locul meu ! L-am îmbrîncit pe portar şi am ieşit repede în stradă. În faţa mea fugea o femeie, traversînd Sadovaia. M-am repezit după ea, dar la marginea trotuarului m-am poticnit cu gheata stîngă de o piatră şi blestemata de talpă care în zilele din urmă abia se mai ţinuse, s-a desprins cu un pocnet. Mi-era foarte greu să fug cu talpa smulsă, totuşi fugeam mult mai repede decît femeia. Nu pricepeam ce naiba spera de nu se oprea.

— Stai pe loc ! i-am strigat eu supărat, dar ea a luat-o la sănătoasa şi mai repede, iar după viteza cu care alerga, am dedus că-i tînără şi foarte zdravănă.

De la şcoala de muzică din colţul străzii, ieşeau o grămadă de copii împreună cu părinţii. Nu ştiu de ce îmi trecu prin minte că şcolile lucrează în trei schimburi, pînă seara tîrziu, şi gîndul ăsta cu totul deplasat mă înfurie şi mai tare. Fata, care abia se zărea în întuneric, dădu buzna în mulţimea oamenilor cu serviete şi cutii de vioară. Dar ochii mi se obişnuiseră cu întunericul, astfel că i-am putut desluşi baticul de culoare deschisă şi am văzut că apucase de mînă un băieţel, îi luase servieta şi începuse să meargă, cuviincios, alături de el. Tîrîndu-mi talpa complet desprinsă, am ajuns-o din urmă şi am apucat-o de umăr :

— Ei, cucoană, de dumneata e vorba ! Dumitale îţi strig !

— Mie ? ridică ea din sprîncenele albicioase, trasate cu creionul. Şi ce doriţi ?

Băiatul cu cutia de vioară, zăpăcit de cele întîmplate, ne privea mut.

— Dă-i înapoi copilului servieta şi urmează-mă ! rostii eu cu severitate.

Fata mă privea mijîndu-şi ochii, apoi, desigur dîndu-şi seama că n-o să reuşească să se fofileze şi că şmecheria nu-i izbutise începu să rîdă spunînd :

— Ei, drăcie, nici măcar să termini conservatorul nu te lasă cîinii ăştia !

Apoi dădu băiatului servieta şi veni cu mine.

Intrai cu ea în holul restaurantului, ţinînd-o de mînă, şi mă apropiai ameninţător de portar, care se trase înapoi spre măsuţa lui, lîngă uşa toaletei.

— De ce i-ai dat drumul ?

— Ştiţi... eu... cum să vă spun... m-am gîndit... n-am înţeles... am crezut că-i cu dumneavoastră... se bîlbîi speriat bătrînul, iar capul său chel, cartilaginos îşi schimbă treptat culoarea, ca un felinar chinezesc, de la cenuşiu la roşu aprins. Tocmai atunci Jeglov ieşi din sală şi, ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic, spuse :

— Bravo, Şarapov, alergi bine ! Cînd o să fii ceva mai atent, o să devii nepreţuit. Ei, dar văd feţe cunoscute ! exclamă el deschizînd larg braţele, de parcă ar fi vrut s-o îmbrăţişeze pe fata reţinută de mine, fireşte fără să aibă de gînd s-o facă ;

— Văd, Manea, că vorbele mele n-au nici un efect asupra ta, ai rămas aceeaşi libelulă zvăpăiată, rosti el aspru. Te anunţ că zilele fericite s-au terminat şi că a sosit timpul să-ţi trîntim o interdicţie de şedere în oraş...

Abia acum am reuşit s-o privesc pe Manea cum trebuie : avea o mutrişoară drăguţă, rotunjoară, cu ochi ca de păpuşă, cu buzele rujate, în formă de inimioară, iar buclele-i blonde erau strînse într-un fileu modern cu noduleţe. Sub unul din ochii ei verzi avea o umflătură vînătă, lucioasă, care-şi schimba nuanţele ca o jucărie dintr-un pom de iarnă.

Întorcîndu-se spre sală, Jeglov ordonă :

— Pasiuk, Taraskin, duceţi-i pe cei fără acte la autobuz. Apoi se întoarse spre mine : Poftim, Volodea, ai avut

prilejul să faci cunoştinţă cu Manea Obligaţia, o doamnă plăcută în toate privinţele. Numai că nu vrea să muncească, ba chiar dimpotrivă, duce o viaţă antisocială...

— M-ai ţinut pe genunchi, copoi blestemat, de-ţi permiţi să trăncăneşti de faţă cu toţi despre felul meu de viaţă ? ţipă furioasă Manea Obligaţia şi începu să înjure, că privindu-i buzele în formă de inimioară cum slobozeau salve de expresii care nu sînt la îndemîna oricărui răcan de la artilerie, am rămas cu gura căscată de uimire.

Jeglov începu să rîdă :

— Vai, Manea, Manea, o să mi-l strici de tot pe băiatul ăsta...

Apoi privind în jur, îl zări pe portar care se pitise în umbră, lîngă garderoabă, şi-i făcu un semn din cap :

— Cît pe-aci să te uit, bătrîne, în zăpăceala asta. Se apropie de măsuţa acestuia, deschise fără să se jeneze dulăpiorul şi începu să scoată de acolo cu amîndouă mîinile pachete de ţigări americane „Camel", sticluţe de colonie, prezervative străine, ilustrate obscene. Da... ai aici un întreg depozit de obiecte de speculă. Depozit pentru depravaţi. Gata, pregăteşte-te, moşule, mergi cu noi...

Ajungînd lîngă „Ferdinand", Manea Obligaţia alunecă. O apucai de braţ şi, ajutînd-o să urce în maşină, atinsei cu mîna o brăţară pe care o purta la încheietura mîinii drepte. În lumina chioară din autobuz era greu s-o desluşeşti clar, dar mi se păru că are forma unui şarpe.

Jeglov urcă pe scara maşinii, privi împrejur şi făcu un semn cu mîna :

— Dă-i drumul, Kopîrin. Zbori, locomotivă dragă...

Cei reţinuţi discutau aprins între ei. Manea îi privi cu dispreţ :

— Hei, fraieri nenorociţi ce sînteţi, de ce tremuraţi ? începu să rîdă cu hohote şi să fredoneze un cîntec obscen.

Kopîrin ascultă cuvintele cîntecului, dădu mirat din cap şi spuse gînditor :

— Ciudate lighioane, tîrfele astea : nu le trebuie nici casă, nici familie, nici linişte, nici bunăstare, ci numai ruşine !

Mă aşezai lîngă Jeglov, pe scaunul din faţă şi-i spusei cu voce joasă :

— Mi se pare că Manea poartă pe mînă o brățară în formă de șarpe.

— Da ? se interesă Jeglov și se întoarse spre fată : Manea, în numele vechii noastre prietenii, nu-mi spui și mie cu cine te-ai odihnit așa de frumos ?

— Ce-ți pasă ? Nu cumva ești gelos ? N-ai decît să-mi spui și o să-ți fiu credincioasă pe vecie. Ești un tip valabil ! Ai buze groase și dosul îngust, înseamnă că ești arzoi în dragoste...

— Despre asta o să mai vorbim noi, dar pînă una-alta, spune-mi cîte ceva despre cavalerul tău. Nu cumva îl cunosc ?

Manea începu să rîdă :

— Poate că tu îl cunoști, da' eu n-am avut timp nici măcar să-l întreb cum îl cheamă...

— Atunci de ce ai luat-o la fugă ?

— Așa, tocmai ieșeam de la toaletă, cînd v-am văzut dînd buzna pe ușă. Ei, mi-am spus eu, hai să-i las să treacă, nu de alta, dar nu-mi place să ne salutăm prea des ! Dar ce-i cu voi, se pare că v-ați pus pe razie în toată legea...

— Dar de ce n-ai vrut să dai ochii cu mine ? Și blînd, aproape tandru, o luă de mînă, îi netezi mîneca, apoi parcă uitînd de ea, îi lua palma în mînă și încet-încet, o trase spre el, astfel încît încheietura mîinii ei ieși la iveală.

Chiar și așa, în semi-obscuritate, am văzut deslușit o șopîrlă galbenă, de aur, cu un ochi verde lucitor.

— Păi, ce nevoie aveam ? Nu mi-ai promis și data trecută că mă priponești ? se miră Manea de stupiditatea vădită a întrebării lui Jeglov.

Acesta îi lăsă mîna și se ridică.

— Da, Manea, cred că ai dreptate. De data asta, chiar că te priponesc...

Intrarăm cu toții în camera de gardă, iar Manea din obișnuință, urmîndu-i pe ceilalți, se îndreptă spre arest, dar Jeglov o opri.

— Manea, cu tine am de discutat separat, ceva confidențial. Iar ofițerului de gardă îi strigă : Soloviov, verifică-i pe ăștia cinci. Dacă-s în regulă, dă-le drumul. Portarului să nu-i dai drumul, mai am de discutat cu el diverse treburi. Băieții o să-ți aducă raportul...

Îmi făcu semn cu mîna să-l însoțesc. Urcarăm împreună cu Manea la etajul întîi, liniștit și pustiu acum, intrarăm în birou, ne așezarăm tacticoși.

— Ce brățară frumoasă ai, Manea, spuse Jeglov pe neașteptate, de parcă atunci o văzuse întîmplător.

— Te cred, e lucru vechi, de mare preț !

— Cît ai dat pe ea ?

Manea se gîndi un pic, îl privi pe Jeglov în față cu ochișorii ei tandri de păpușă :

— N-am cumpărat-o. E moștenire. Amintire de la maică-mea...

— Așaaa ? se miră Jeglov. Dar data trecută mi-ai spus că nu-ți mai aduci aminte de maică-ta...

Manea clipi din genele lungi rimelate, dar ochii îi rămaseră imobili, goi, lipsiți de expresie.

— Și ce-i cu asta ? Nu neg ! Amintirea asta de la maică-mea mi-a transmis-o taică-meu, mort în război. Cînd a plecat pe front mi-a spus : „Fetița mea, păstrează singura amintire de la mama ta dragă !" și el a murit, iar eu am rămas orfană, singură-singurică pe lume. N-am nici un ajutor, nici un sprijin de la nimeni, iar voi vă căzniți să mă obijduiți și să-mi faceți cît mai amară viața, care și așa e destul de păcătoasă.

Jeglov se strîmbă :

— Manea, nu mă face să plîng ! Despre maică-ta n-am nimic de spus, n-am cunoscut-o, dar pe eroul tău de tătic îl știu. E drept că n-a luptat pe front, dar ca spărgător a fost renumit, deschidea seifurile în doi timpi și trei mișcări.

— Toate astea sînt scorneli pe seama familiei mele, spuse Manea cu amărăciune. Nu-i adevărat, nătărăule ce ești ! Și se porni din nou să înjure birjărește.

— Bine, bine, spuse Jeglov. M-am săturat să mă cert cu tine.

Manea își deschise poșeta, scoase din ea o bucată de zahăr și, cu multă îndemînare, o aruncă în gură, unde o învîrti cu limba ei de pisicuță, lipind-o de falcă, întocmai ca micul hîrciog de cauciuc din vitrina magazinului „Lumea copiilor" de pe strada Kirovskaia. Ședea în fața milițienilor, sugînd zahărul cu plăcere și privindu-i cu ochii ei limpezi. Jeglov se așeză alături, aplecîndu-și ușor capul spre ea. Văzuți din profil, semănau cu îndrăgostiții de pe

o ilustrată în culori pe care scria : „Îmi iubesc mîndruliţa ca hulubul hulubiţa". Şi tandru, ca un adevărat îndrăgostit, rosti :

— Stai prost, fetiţo ! Ai încurcat-o rău de tot...

— De ce, mă rog ? întrebă Manea liniştită, fără pic de supărare. Îşi aruncă în gură altă bucată de zahăr, întorcîndu-se puţin într-o parte, ca şi cum s-ar fi jenat de slăbiciunea ei pentru dulciuri.

— Brăţăruşa ta, lucrul ăsta vechi şi de preţ, a fost furată de la o femeie asasinată acum trei zile...

Jeglov se ridică de pe scaun, trecu la biroul lui şi cu un aer absent, începu să examineze hîrtiile pe care le avea dinainte, cu o expresie de parcă i-ar fi comunicat Manei că afară tocmai începuse o ploicică, adică un fleac, cunoscut de toţi, şi nu aşteaptă nici un răspuns de la fată, şi nici nu-l interesează absolut deloc ce-ar putea ea să-i spună.

Am scos din gheată afurisita de sîrmă şi am început să leg cu o sfoară talpa ruptă, dar nu ţinea nici aşa ; i-am arătat gheata lui Jeglov şi i-am spus :

— Cred că o să trebuiască să le arunc. O să-mi iau cizmele în fiecare zi...

— Du-te la magazie, conform listei de dotare, ai dreptul la două perechi de tălpi de piele pe an.

— Dar unde-i magazia asta ?

— Pe Şelepiha, îmi răspunse el şi mă lămuri cum să ajung mai uşor acolo. Totodată, o să primeşti şi echipamentul de iarnă.

Am mai discutat unele fleacuri, apoi Jeglov se ridică, se întinse şi-i zise Manei :

— Hai, drăguţo, pregăteşte-te, o să înnoptezi la arestul preventiv, iar mîine te predăm procuraturii...

— Da' de ce ? întrebă ea, încetînd o clipă să mai sugă zahăr.

— Manea dragă, doar ştii cu ce ne ocupăm noi. Trebuie să pricepi odată că noi, poliţia judiciară, în general ne ocupăm de fleacuri. Iar cazurile care se pot lăsa cu condamnare la moarte prin împuşcare, cu alte cuvinte crimele, le anchetează procuratura.

— Vrei să spui că pentru brăţara asta veche a nu ştiu cui, pot să mă bage la un articol cu condamnare la moarte ? realiză ea.

— Da' ce vrei să-ţi dea pentru aşa ceva ? Bonuri de supraalimentaţie ? Aţi omorît un om, trebuie să daţi socoteală...

— Vrei să mă sperii, împuţitule, spuse neîncrezătoare Manea, iar eu îmi dădui seama că Jeglov o biruise.

— Vai, Manea, ce expresii groaznice foloseşti ! dădu el din umeri. Doar ţi-am spus că, de regulă, treaba asta nu ne priveşte pe noi. Spune-le totul celor de la procuratură, nouă puţin ne pasă...

— Cum aşa, puţin vă pasă ? se revoltă Manea. Ce, mă cunoşti doar de ieri, de azi ? Ştii doar că n-am avut niciodată de-a face cu criminalii...

— Ştiu, dădu din cap Jeglov. Asta a fost cîndva. Dar timpul trece şi totul se schimbă. În afară de asta, eu sînt miliţian, nu avocatul tău. De unde să ştiu, poate că ai omorît-o într-adevăr pe femeia aia şi ţi-ai pus brăţara ei pe mînă. Aşa că vezi, n-o să-mi pun obrazul pentru tine.

— Păi Valka Afumatul mi-a dat-o ieri ! începu ea să ţipe. Ce-ai fi vrut să fac, să-i cer bonul de la magazin, sau ce ? Cum puteam să ştiu de unde o are ?

— Termină, Manea, asta nu-i discuţie. Dar hai să zicem că aş putea să intervin pentru tine. Ce-o să spun ? Că infractorul Valka Afumatul, după cum declară Manea Obligaţia, i-a făcut acesteia cadou brăţara ? Cine o să creadă aşa ceva ? Gîndeşte-te şi tu, astea-s vorbe goale...

— Atunci ce să fac ? întrebă Manea, holbîndu-şi ochii rotunzi şi nătîngi.

— Ei, asta-i ! Ce să faci ! Trebuie să-ţi aduci aminte că nu eşti Manea, ci Maria Afanasievna Kolîvanova, că eşti om şi cetăţean şi nu dracu' ştie ce, să te aşezi uite aici, la masa asta şi să scrii limpede cum, cînd şi în ce împrejurări hoţul recidivist Valentin Biseaev ţi-a dăruit brăţara.

— Daa... Să scriu... rosti ea tărăgănat. Şi pe urmă, pentru treaba asta o să mă bată de-o să mă lase lată !

— Scrie tu şi am eu grijă să nu te lase lată. În biroul ăsta o să-i fie cam greu să te necăjească...

— Lui da, dar cu prietenii lui ce mă fac ? Ăştia cum află că l-am turnat, cum bagă şişu-n mine.

— Nici vorbă că o să-l bage, se învoi Jeglov. De fapt, pot s-o facă chiar dacă nu-l torni. Asta în cazul în care

o să mai umbli lelea prin bombele lor, prin gări și restaurante. Trebuie să începi să muncești ; îi e greață omului să se uite la tine : fată tînără, sănătoasă și se poartă în halul ăsta ! Curată porcărie !

— Lasă morala și predicile ! Mă duce și pe mine capul, nici mai rău, nici mai puțin decît pe tine...

— De-aia ai și ajuns aici, că te duce capul... În sfîrșit, e timpul să plec și eu acasă. Scrii declarația așa cum ți-am spus ?

Manea se gîndi un pic și dădu din cap cu hotărîre :

— O scriu ! De ce să răspund eu pentru ei ? Aproape că m-a băgat la zdup și eu să mă chinui pentru el !

Se așeză comod la biroul lui Jeglov, privi gînditoare foaia de hîrtie din fața ei și începu să scrie, țuguindu-și buzele, gata parcă să primească o bucată de zahăr care urma să sară dintre rînduri.

Jeglov se apropie de mine și-mi spuse încet :

— Du-te repede în camera de gardă și adu doi martori, trecem la confiscarea brățării... Găsește-i pe Pasiuk și Taraskin : să se ducă acasă la Valka Afumatul și să-l aresteze...

X

Roma, 30. TASS

După cum ne informează presa, dintr-un depozit din orașul Como au fost furate 27 lăzi care conțineau arhiva lui Mussolini, în special vasta lui corespondență cu Hitler, Ciano și Churchill.

Pe Valentin Biseaev poreclit Afumatul, n-au reușit să-l aducă în noaptea aceea la DMJ. Nu mai dăduse pe acasă de două săptămîni, iar Pasiuk și Taraskin, care vizitaseră

și cîteva femei unde bănuiau că ar fi putut înnopta, s-au întors cu mîinile goale.

Căutările ar fi putut dura mult și bine, dacă Manea Obligația, pe care începuse să o apesé singurătatea și teama că n-avem să reușim nicicum să-l prindem pe Valea Afumatul, ca să-i confirme spusele și să recunoască darul făcut, scoțînd-o astfel de sub acuzația de crimă și furt, nu i-ar fi spus într-o dimineață lui Jeglov :

— N-ar fi rău să dați o raită și prin Parcul de cultură, fiindcă el cam arde gazul pe acolo și joacă biliard...

Jeglov, care scosese de la arhivă toate dosarele anchetelor în legătură cu Valka Afumatul ca să-și întocmească un plan cum să-l prindă, ridică privirea spre ea și spuse gînditor :

— Ideea ta merită toată atenția, Manea. Văd că se trezește conștiința cetățenească în tine !

— Scuip pe conștiința ta cetățenească ! El stă acolo ascuns printre cartofori, ca o ploșniță în covor, și eu să răspund în locul lui ? N-are nici un rost să fierb aici pentru faptele altora !

Jeglov transcrise din dosare cîteva adrese și nume, îi dădu foaia lui Pasiuk, ordonîndu-i să dea o raită pe la „candidați" împreună cu Taraskin.

— Chemați-l pe Kopîrin și plecați cu „Ferdinand". Eu cu Șarapov și cu Grișa luăm metroul. Ne întoarcem peste vreo două ore. Tu să-mi telefonezi de pe drum să-mi spui ce vești ai...

Cît timp am mers cu metroul, apoi cînd am traversat podul Crimeii și am străbătut cheiul pe jos, în diagonală, prin expoziția de tehnică militară capturată de la fasciști, Șase-pe-nouă ne a povestit cît de formidabil jucase el pe vremuri biliard, încît „vă spun cinstit, pur și simplu trăiam din banii cîștigați la joc..."

Povestea era foarte lungă, încurcată și, în treacăt, am auzit că fusese determinat să renunțe la patima asta de către o pitică, iubita lui, care locuia în Novoslobodskaia și avea viză permanentă de ședere în Moscova.

— Și ce nevoie aveai de pitica asta ? întrebă Jeglov agale și zîmbind ironic.

— De fapt nu era pitică, ci o femeie de statură foarte mică, dar care avea un corp de zeiță...

Eu mă uitam la mașinile germane și nu încetam să mă minunez la gîndul că grămezile astea de metal, monstruoase, greoaie, arse, vopsite grosolan, pătate, care zăceau acolo neputincioase și respingătoare, cu numai șase luni în urmă mă puteau ucide.

Și deodată, am simțit că nu mai există nimic pentru mine, nici ziua asta blîndă și cenușie de toamnă, în care mergeam să-l prindem pe infractorul recidivist Valka Afumatul, nici parcul care ațipise, pe jumătate desfrunzit, nici apa plumburie, nemișcată, a rîului pe care aluneca un vaporaș de pasageri, alb ca zăpada, purtînd o inscripție albastră deasupra cabinei de comandă : „MOLOKOV". Mi-am amintit de seara aceea de aprilie din raionul berlinez Pankow, cînd stăteam culcați sub estacada căii ferate orășenești, și cînd, din spatele nostru, au apărut pe neașteptate un tanc *Panzer* și două transportoare blindate cu boturile boante, încărcate cu trupe SS care au deschis focul și ne-au aruncat de acolo ca o mătură uriașă. Am înțeles atunci că încearcă să pătrundă spre Schoenehauser-allee, unde nemții mai aveau puternice forțe de sprijin. Dacă reușeau să treacă, aveau să lovească din mers spatele bateriei noastre antitanc care nu reușise încă să se desfășoare, iar *Panzer*-ul avea să distrugă într-o clipă toate tunurile cu servanți cu tot. Eu și iakutul Mitrofan Zaharov, ne-am tîrît repede pe ambele laturi ale estacadei spre intersecție ca să tăiem calea tancului care se întorsese, blestematul, și se pregătea să intre într-o străduță. O salvă de mitralieră de mare calibru a răpăit pe șine ca un bici asurzitor deasupra capetelor noastre. M-am lipit instinctiv de traverse și, cînd am ridicat capul, am văzut că, din vitrina unei prăvălioare distruse, sare Parahin, un soldat tăcut, nu prea tînăr, grăjdar din Vologda, care avea o față palidă, bolnăvicoasă și părea întotdeauna preocupat de ceva. A traversat strada alergînd în zig-zag drept spre tanc, iar în mînă n-avea automatul, ci doar o legătură cu grenade, și mi-am dat seama că Parahin n-o să mai aibă nevoie de automat. Știa și el asta și alerga puțin aplecat înainte, de frică și parcă așteptînd o lovitură groaznică, dar alerga fără să se oprească, într-un trap mărunt, ner-

vos și simțeai în acest Parahin slăbuț și încovoiat, atîta hotărîre, o asemenea acceptare a morții, încît nu mă îndoiam că *Panzer*-ul n-avea să cadă în spatele servanților bateriei noastre, n-avea să turtească țevile tunurilor de afeturi și n-avea să depene carne omenească pe șenile.

Cei de pe transportorul blindat l-au observat pe Parahin și mitraliera lor și-a întors spre el botul rău și ascuțit, scuipînd foc, astfel încît gloanțele au părut că-l ridică în sus pe soldat, iar el, în acest ultim zbor chinuitor, a aruncat legătura de grenade sub roata motoare a șenilei...

— Hai Șarapov ! Ce te-ai oprit, n-ai mai văzut tancuri? mă strigă Grișa. Într-adevăr, nu mai văzusem tancuri ? Și am alergat să-i ajung.

În sala de biliard era destulă lume, deși era devreme. Din prag, Jeglov îi privi atent pe jucători și-mi spuse :

— Uite, acolo, în colț, la masa a patra, e Afumatul...

Abajururile din pînză cadrilată atîrnau deasupra meselor verzi, iar fețele oamenilor erau ascunse în penumbra plină de fum.

Aplecîndu-se ca să-și potrivească tacul pentru lovitură, un tînăr intră în conul de lumină, lovi, apoi îndreptîndu-se, dispăru din nou în întunericul purpuriu-cenușiu. I-am zărit fața oacheșă, curățică, pieptănătura modernă, mîniile slăbuțe și insigna GTO * pe reverul hainei. Apoi în pătratul luminat apăru un uzbek cu tichie, care lovi și el bila. Întunericul îl șterse și pe el de la masă. Flăcăul cu insigna GTO exclamă în falset, înainte de a lovi :

— Din două mante, în colț ! Bila adversă o trimit în colțul din dreapta, pe a mea la mijloc ! Klopstoss !

Uzbekul pierdu foarte repede, plăti și începu să așeze din nou bilele, dar Jeglov interveni autoritar :

— O clipă, vă rog ! Cine pierde, iese din joc. Acum e rîndul meu...

Flăcăul cu insigna îl privi pe Jeglov și zîmbi ironic :

— Respectele mele, cetățene șef. Cum așa, ați început să jucați biliard ?

— Ce să fac ? Dacă nu vine muntele la Mahomed...

— Nu cumva ați avut nevoie de mine ?

---

* Gata pentru muncă și apărare (n. t.).

— Am avut ; caut un partener bun...

— N-ați fi avut decît să mă fluierați, aș fi venit singur...

— Nu-i chiar atît de simplu. Cu tine lucrurile se petrec ca într-un joc de copii : Valka-i nebun, trage tutun, fură găini, doarme-n vecini...

— Găini n-am furat de cînd sînt, spuse cu seriozitate Afumatul.

— Știu asta, dădu Jeglov din cap. Dar nu prea respecți regulile sălii : joci pe bani, nu-i așa ?

— Numai copiii joacă pe nasturi, jucătorii adevărați joacă pe bani, rîse Afumatul. Jucăm pe o jumătate de bătrînă ?

Jeglov strîmbă cu dispreț buza groasă de jos :

— Cu Jeglov vrei tu să joci pe o jumătate de bătrînă, mucosule ?

— Dar pe cît ? se interesă Afumatul.

— Pe o mie.

— Pe o bătrînă întreagă ? E valabil, acceptă hoțul cu plăcere.

Pesemne că, în principiu, îl încînta perspectiva de a-l jumuli la biliard pe faimosul Jeglov. Legenda asta s-ar fi transmis de-a lungul anilor în mediul hoților ca o mostră de vitejie infracțională.

— Înainte de a juca pe o mie, arată-mi-o, să văd dacă o ai sau încerci să joci pe datorie.

Afumatul se simți jignit :

— Cum adică, crezi că nu știu rînduiala ? Și scoase din buzunar un teanc de bani.

— Atunci e-n regulă. Aranjează-le.

— Piramidă sau americănește ?

Piramidă.

Jeglov luă o bucată de cretă, șterse cu grijă vîrful tacului apoi cu mișcări lente, circulare, îl frecă cu cretă și-l întinse înainte să vadă dacă-i drept, și, întorcîndu-se spre Grișa, îi spuse :

— Du-te la directorul sălii, acolo-i un telefon, sună la noi la birou și anunță ca atunci cînd se întorc Pasiuk și Taraskin să vină degrabă încoace. Tu o să-i aștepți la intrare...

— Cetăţene Jeglov, întrebă politicos Valka Afumatul, n-ar fi bine să vă scoateţi haina, ca să nu vă incomodeze la joc ? Sau vă temeţi cumva să nu vă dispară tunul ?

— Nu vinde castraveţi la grădinar, răspunse diplomatic Jeglov. Şi nu-i purta de grijă tunului meu. Hai dă-i drumul...

Afumatul nu ţinti direct, ci împinse bila în mantă, de unde aceasta ricoşă încet şi abia clătină piramida din mijloc. Jeglov se aşeză pe vine, aprecie din ochi traiectoria spre punga din mijloc a mesei şi cu o lovitură uşoară, abia simţită, trimise spre ea bila şase.

— Vă felicit, Gleb Gheorghievici, aţi început bine, spuse Afumatul. Ar fi trebuit să vă cer puncte avans...

— N-aveai decît să ceri, eu vinerea nu fac pomană. Jeglov lovi din nou bila, de data asta destul de tare, de-a curmezişul mesei, cu mîna stîngă, şi, imprimîndu-i un efect, începu să rîdă satisfăcut : Pocăieşte-te din adîncul sufletului, căci totul e deşertăciune...

Priveam vrăjit cum se întoarce bila la el pe partea liberă a mesei, ca să-i fie mai comod să lovească. Dar cea de-a treia lovitură nu-i reuşi ; bila galbenă se rostogoli pe verdele strălucitor al postavului, se împiedică de gura pungii şi ricoşă înapoi.

Afumatul intră în pătratul luminat de deasupra biliardului şi aproape că se culcă pe masă, încercînd să ajungă bila îndepărtată, aşezată ispititor, chiar în faţa marginii înguste a pungii.

— Jos picioarele de pe biliard ! îi ordonă Jeglov. Vino cu pîslari şi n-o să se vadă că-ţi atîrnă copitele deasupra podelii !

Afumatul alunecă jos de pe masă, începu din nou să-şi caute o poziţie mai comodă şi tocmai se pregătea să lovească bila, cînd Jeglov îi spuse încet chiar la ureche :

— De unde ai brăţara ?

Afumatul se înfioră, mîna îi tremură, tacul alunecă pe bilă; iar bila, rostogolindu-se pe lîngă pungă, se împiedică de margine şi se opri.

— Ce brăţară ?

— De ce ratezi ? Lasă că ţi-arăt eu cum se dă chix ! Asul în colţul din dreapta ! ordonă Jeglov, apoi rostogoli

bila lin și-i explică : Brățara de aur în formă de șopîrlă, cu un ochi de smarald.

— Habar n-am despre ce vorbești, șefule ! răspunse Afumatul, și ochii lui albaștri exprimau o sinceritate desăvîrșită, încît dacă l-aș fi întîlnit aici întîmplător, mi-aș fi pus capul jos că nu-i un hoț înrăit, ci fie student la fără frecvență, fruntaș la învățătură fie vreun muncitor modest sau activist sportiv.

— Va să zică, n-ai habar ? rosti tărăgănat Jeglov. Atunci să mergem la noi și-acolo o să discutăm uite-așa ! Și pe neașteptate, cu o lovitură teribilă, zgomotoasă, trimise bila drept în mijloc. Uite cum o să discut cu tine ! repetă el, alunecînd ușor cu cizmele lui ca oglinda în jurul mesei și lovind din nou cu toată puterea punga biliardului, zgîlțiind-o. Decarul în colț ! O să discut cu tine uite-așa, cordial și limpede, ca să ajungă întrebarea mea pînă la tine — pînă la mintea ta, la inima ta, la ficatul tău, la măruntaiele tale și la toate ticăloasele tale de mădulare ! Dacă vrei să te joci cu mine, o să-ți dai seama că eu nu-s Manea Obligația pe care s-o bați pînă o lași lată... Șeptarul în stînga !

Bila șapte se lovi cu putere de mantă, ricoșă în altă bilă și căzu în pungă. Afumatul păli, iar fața slabă i se ascuți și mai tare. Cu palma transpirată își netezi coama bogată.

— Cetățene Jeglov, nu prea pricep despre ce tot vorbești...

Jeglov se opri, răsuflă adînc, îl privi compătimitor și dădu trist din cap :

— Nu pricepi ?

— Pe cuvîntul meu de onoare că nu pricep !

— Ascultă, Afumatule, poate n-ai fi tu vinovat ? Pesemne că la tine s-au gîndit cînd au scris în manualul de psihiatrie judiciară : „Idioția este gradul cel mai înalt al imbecilității". Ce, nu ești în toate mințile ? Și își răsuci degetul lîngă tîmplă.

Loviturile lui Valka Afumatul erau nesigure, slabe, bilele se rostogoleau la întîmplare, cu toate acestea, înaintea fiecărei lovituri a lui, Jeglov îi punea cîte o întrebare, ceea ce-l împiedica să se concentreze și să lovească precis.

— Hai, lovește ca lumea că ai încurcat-o rău de tot ! zîmbi Jeglov cu răutate. Cu ultima bilă cîștig partida...

Apropiindu-se de Valka îl călcă pe picior, ca din întîmplare, apoi aplecîndu-se spre el, îi zise :

— Tu ești spărgător, Afumatule, nu criminal, așa că spune, pînă nu-i tîrziu, de unde ai luat brățara de aur. Și dacă-mi vinzi gogoși, ți-am explicat cum o să discutăm...

Discutau amîndoi cu voce joasă, aplecîndu-se unul spre celălalt, ca doi prieteni și parteneri care fac o pauză ca să fumeze după o partidă grea și neinteresantă ; iar jucătorii de la masa vecină, dacă ar fi avut timp și ar fi vrut, i-ar fi putut admira pe prietenii ăștia care pînă și în pauză discutau în șoaptă, neputîndu-se dezlipi unul de altul.

Stăteau la masa de joc pe partea opusă mie, astfel că nu auzeam totul, nu prindeam decît crîmpeie de frază. Vedeam doar cum Afumatul își apasă pieptul cu mîinile, holbează ochii limpezi, și chiar își șterge o lacrimă cu mîneca hainei, iar ca să fie mai convingător, se închină. Iar cuvintele săreau ca niște stropi din ciorba fierbinte a discuției lor :

— La cărți... punctul... Kotea Cărămidă... n-avea bani... la Croitorească... nu-l cunosc... hoț priceput... Kotea-i hoț de buzunare... să n-apuc să mai ies de la gherlă...

Nu auzeam ce-i răspunde Jeglov, pînă cînd acesta se întoarse spre mine și-mi spuse zîmbind strîmb :

— Ticălosul se jură că a cîștigat brățara la cărți de la Cărămidă. Ce ne facem, Șarapov ? Ai vreo idee ?

— Am, dădui eu din cap. Trebuie să-l prindem pe Cărămidă.

— Grozav de spirituală idee ! Și mai ales, surprinzatoare ! Apoi îl întrebă pe Afumatul : Ascultă, Biseaev, unde „lucrează“ Cărămidă ?

— Fură prin troleibuze, prin tramvaie...

Jeglov rămase îngîndurat, lăsîndu-se încet de pe călcîie pe vîrful picioarelor. Apăru Șase-pe-nouă, urmat de Pasiuk și Taraskin.

— „Ferdinand“-ul e aici ? întrebă Jeglov.

— Da, am venit cu el, răspunse Pasiuk.

— Asta-i bine, foarte bine, murmură Jeglov, gîndindu-se în mod vădit la altceva, apoi i se adresă pe neașteptate lui Biseaev : Ascultă, Valentin, nu vrei să facem împreună o plimbare cu troleibuzul ?

— De ce ?

— Ei, poate că-l întîlnim pe Cărămidă și ne faci cunoștință, să ne împrietenim, rînji Jeglov arătîndu-și dantura albă.

— Credeți cumva că sînt vreun turnător ? spuse Afumatul jignit. Să dau un hoț pe mîna miliției judiciare, așa ceva nu fac nici să mă tăiați !

— Dar l-ai și dat, începu Jeglov să rîdă vesel. Păi, pe Cărămidă azi-mîine tot îl prind și o să-i povestesc neapărat, cu lux de amănunte, cum te-am luat pe nepusă masă și te-am descusut ca pe un mucos...

Afumatul oftă cu jale și amărăciune :

— Vai, cetățene Jeglov, ce om rău sînteți ! Eu v-am povestit cu sinceritate, ca unui prieten, pot spune, și dumneavoastră îmi răspundeți așa...

— Ia nu mai minți ! De cînd e Jeglov prieten cu infractorii ? V-am strîns de gît toată viața, cît am putut și asta o să fac și de acum înainte, pînă cînd o să vă nimicesc cu totul ! Mi-ai povestit toate astea fiindcă știi că-i o crimă la mijloc. Deocamdată, rămîi în continuare suspect, o să mai avem de lucru împreună dacă nu vrei să mă ajuți. O să dormi pe pat de scînduri și o să meditezi la rosturile vieții...

Afumatul ridică mîndru capul :

— Nu-i nimic, o să ne arate ea, viața... Băgă mîna în buzunar, scoase niște bani, numără o mie de ruble și-i întinse lui Jeglov : Ăsta-i cîștigul dumneavoastră, cît despre rest, o să ne socotim... cu timpul.

Îi întinse banii lui Jeglov, iar acesta, cu mîinile în șolduri, continua să se legene pe călcîie și pe vîrfuri, privindu-l cu atenție drept în ochi, încît îți făcea impresia că hoțul vrea nu să-și achite datoria, ci să-i ceară de pomană.

Făcînd o pauză îndelungată, menită parcă să-i consolideze poziția, Jeglov începu să rîdă răguşit :

— Văd că ești într-adevăr nebun, Afumatule ! Ți-ai închipuit cumva că Jeglov o să se atingă de banii tăi

spurcaţi ? Ce-aş mai putea discuta cu tine, în cazul ăsta ? Apoi, întorcîndu-se spre Pasiuk : Ivan, vezi că are buzunarele pline de bani, fă-i un proces verbal de confiscare, pentru nerespectarea regulilor sălii de biliard. Iar pe el, pînă una-alta, duceţi-l, la arestul preventiv, o să vin şi eu să mai discutăm...

După ce miliţienii îl luară pe Valka, Jeglov îmi spuse :

— Ne ţinem de prostii ! Ne pierdem timpul degeaba, prosteşte.

— De ce ?

— Pentru că trebuie să căutăm probele vinovăţiei lui Gruzdev, nu să ne ţinem de fleacuri !

— Dar brăţara...

— Ce-i cu brăţara ? Înţelege o dată — deocamdată ţi-e greu să înveţi asta — că hoţul de buzunare reprezintă calificarea infracţională cea mai înaltă, îndemînarea se dobîndeşte după ani de zile, şi iată de ce, niciodată, nici unul dintre ei n-o să se amestece în vreo crimă. Cînd se duc să şterpelească, nu iau cu ei nici măcar o lamă de ras inofensivă, se folosesc de o monedă ascuţită ! Aşa că pot spune dinainte : acest Cărămidă n-are nici o legătură cu asasinarea Larisei Gruzdeva...

— Dar brăţara cum a ajuns la el ?

— De unde ştii că n-a dispărut înaintea crimei ? Gruzdeva ar fi putut s-o piardă, s-o vîndă, s-o dăruiască, s-o dea cuiva pentru unt ; tot astfel, e cu putinţă să i-o fi şterpelit cineva, poate chiar Cărămidă ăsta !

— Atunci, trebuie să ne dăm osteneala să-l găsim !

— Dar ca să-ţi astîmperi tu curiozitatea va trebui să pierdem dracu' ştie cît timp ! Doar lui Valka Afumatul i-am putut promite cu atîta uşurinţă că mîine o să-l găsesc pe Cărămidă. Dacă treaba asta ar fi chiar atît de simplă, am fi pus demult mîna pe toţi !

Am tăcut un timp, m-am gîndit un pic, apoi i-am spus rar :

— Ştii ceva, Gleb, pînă acum tot nu v-am fost de prea mare folos. Dacă n-ai nimic împotrivă, aş încerca să-l prind singur pe Cărămidă...

Jeglov îşi ieşi din sărite :

— Ascultă, Şarapov, ceea ce nu-mi place mie la om şi nu pot suferi cu nici un chip e încăpăţînarea ! Încăpă-

ţînarea e primul semn al prostiei. Omul, în munca noastră, trebuie să fie maleabil, să ştie să se adapteze la împrejurări, la evenimente, la oameni ! Doar nu strunjim piuliţe la strung, ci muncim cu oamenii, iar încăpăţînarea cînd lucrezi cu oamenii e cel mai prost lucru...

— Asta nu-i încăpăţînare, am spus eu, străduindu-mă din toate puterile să nu las să se vadă că m-a jignit. Chiar tu spui că lucrăm cu oamenii, şi eu consider că nu putem să nu-i acordăm unui om o ultimă şansă...

— Şi cui, mă rog, nu-i acordăm o ultimă şansă ?

— Lui Gruzdev.

— Cum aşa, tu nu crezi că şi-a ucis soţia ? se miră Jeglov.

— Nu ştiu ce să-ţi răspund. S-ar părea că, în afară de el, nimeni n-ar fi putut s-o facă. Dar brăţara asta e ultima lui şansă de a i se face dreptate.

— Cum să te-nţeleg ?

— Uite cum : dacă şi-ar fi ucis soţia şi ar fi luat din casă toate lucrurile de preţ, n-ar fi dat fuga a doua zi să vîndă brăţara. Mie personal, acest Gruzdev nu mi-e simpatic, dar nu-i un infractor, nu-i Afumatul sau Cărămidă ca să cheltuie pe băutură şi pe chefuri lucrurile furate. E aici ceva care nu merge. Iată de ce vreau să-l prind pe pungaşul ăsta şi să aflu cum a ajuns brăţara la el.

— Aş putea să-ţi aduc o sută de contraargumente, dar hai să admitem că ai dreptate. Poftim, l-ai prins pe Cărămidă, ce faci mai departe ?

— Îl întreb de unde a luat brăţara.

— Dacă o să-ţi spună, e în regulă. Dar dacă te trimite la plimbare şi-o ţine tot aşa ?

— Cum aşa ? m-am indignat eu. Dar declaraţiile lui Valentin Biseaev ?

— Cărămidă o să scuipe pe declaraţiile lui Valentin Biseaev şi o să spună că-l vede pentru prima oară în viaţa lui. Ce faci mai departe ?

— Mai departe ? am căzut eu pe gînduri.

Într-adevăr, mai departe nu ajungeam nicăieri, dar simţeam cu toată fiinţa mea că şi după impasul ăsta trebuie să mai existe o manevră care să mă apropie de adevăr, dar n-o puteam ghici singur, deoarece cunoaşterea ei nu mai depindea de perspicacitatea şi de prezenţa mea de

spirit, ci de niște reguli precise ale jocului, pe care încă nu le cunoșteam, reguli numite măiestrie operativă.

Îmi dădeam seama că Jeglov trebuie să cunoască manevra asta, eram convins. Dar n-o considera oportună, nu voia s-o facă, iar mie nu-mi mai rămînea decît să-i mulțumesc că nu-mi interzicea să mă gîndesc la ea.

Așa ne-am și despărțit, plecînd fiecare la treburile lui, nemulțumiți unul de celălalt și cînd ne-am spus la revedere, l-am întrebat :

— Gleb, cine se ocupă la DMJ de hoții de buzunare ?

Jeglov începu să rîdă :

— Oho, o figură impozantă : maiorul Murașko ! Du-te și sfătuiește-te cu el, poate că-ți dă un sfat mai ca lumea...

Maiorul Kondrat Filimonovici Murașko mă ascultă cu atenție și cu înțelegere. Dar nu mi-a promis nici un ajutor concret.

— Nu reușim s-o scoatem la capăt nici cu cazurile reale, cum să-l mai căutăm și pe Cărămidă, doar în baza unei bănuieli vagi ? schiță el un gest de neputință cu mîinile lui mici și subțirele. Era un omuleț cărunt, curățel, șters, îmbrăcat cu o cămașă de saten cîrpită cu grijă, cu pete albicioase la coate. Munca noastră nu mai are nici un sens.

— De ce ?

— Cum să-ți explic, tinere, ești venit de curînd la noi, nu cunoști cazurile vechi...

— Povestiți-mi-le și o să le cunosc, am răspuns eu, așezîndu-mă hotărît pe scaun.

— Lucrez aici de douăzeci și doi de ani și toate etapele luptei împotriva criminalității s-au desfășurat sub ochii mei. Astfel că, înainte de război, spuneam cu deplină îndreptățire că criminalitatea organizată fusese complet eradicată. I-am lichidat pe spărgători, pe hoții care operau în trenuri, pe „bisericoși“, nici urmă n-a mai rămas din ei...

— Ce sînt „bisericoșii“ ?

— Hoții care jefuiau bisericile. Ăștia erau ca niște fiare ! Deci, în general, am terminat cu spărgătorii. Dar cu clienții mei, cu hoții de buzunare, n-am reușit nicicum ; aici lucrurile sînt mai delicate, un adevărat hoț de buzu-

nare e un aristocrat al tagmei, specialist de înaltă calificare...

— E nostim, am dat eu din cap. Mai înainte credeam că hoții de buzunare sînt cei mai neînsemnați, de cea mai joasă speță...

— Greșeală ! Kondrat Filimonovici și-a ridicat năsucul ascuțit ca de pasăre. Gîndește-te și dumneata ce tehnică perfecționată trebuie să aibă, ce îndemînare a degetelor, ce precizie a mișcărilor și ce stăpînire de sine, pentru ca într-o clipă să-i scoată totul din buzunare unui om normal, care nu doarme, nu-i beat și nici narcotizat ! Iar hoțul după isprava asta să rămînă și impasibil pe deasupra !

— Dar de ce spuneți că munca noastră acum nu mai are sens ?

— Pentru că mă mustră conștiința. Războiul, foametea, pierderea părinților, au transformat în hoți niște oameni care pur și simplu vor să mănînce. În general, ăștia sînt cei pe care-i prindem, dar sînt atît de mulți încît ne copleșesc și n-avem timp să-i prindem pe hoții adevărați...

— Dar cum se poate una ca asta ?

— Se poate, am oameni foarte puțini, iar pe cei pe care-i am, infractorii au început să-i cunoască foarte bine la față...

— Și asta-i bine ? m-am mirat eu. E bine că-i cunosc la față ?

— Cum să fie bine ? Iată, de pildă, omul nostru patrulează în zona lui, în troleibuz, și deodată urcă un hoț. Acesta, în general, nu face nimic pînă la prima stație, doar se uită de jur-împrejur. A văzut cum stau lucrurile, l-a văzut și pe omul nostru și-l salută cuviincios : „Bună ziua, Pioti Ivanici !" și la stația următoare coboară din troleibuz...

— Și le dați drumul ?

— Dar ce vrei să facem ? Uneori îi reținem o jumătate de zi, le facem morală și după asta stau ascunși cîteva zile. Pe urmă ies iarăși la vînătoare.

— Aveți cumva vreo fotografie a lui Cărămidă ?

— Desigur. Îl cheamă Konstantin Saprîkin, născut în 1920, judecat de trei ori. Acum cinci luni a fost judecat pentru viață parazitară și refuz de a se încadra în muncă.

A fost expulzat din Moscova, cu interdicția de a locui în localități situate la mai puțin de o sută unu kilometri de capitală, dar conform datelor pe care le dețin, locuiește permanent în oraș.

— Kondrat Filimonovici, de unde i se trage porecla asta ?

Maiorul Murașko ridică din umerii lui slăbuți :

— E greu de spus. Poate pentru că are capul dreptunghiular. Lunguieț ca un calup... Începu să răsfoiască un album gros, apoi dădu înapoi cîteva pagini. Ăsta-i, privește cu mîndrețe...

După fotografie nu-ți puteai da seama că Saprîkin are capul ca un calup : avea o figură prelungă de cal, cu maxilare proeminente, ochi mici, ascunși cu totul de pometii masivi, și sprîncene stufoase. Un nas cîrn cu nări răsfrînte...

În cele din urmă, Murașko mi-a făgăduit :

— O să le spun băieților mei. Dacă-l întîlnește vreunul pe Cărămidă, vi-l aducem...

Cînd m-am întors la secție, Jeglov m-a întîmpinat vesel :

— Ei ce succes ai avut, as al detectivilor ?

— Deocamdată, nici un fel de succes. Am discutat cu Murașko.

— Și ce ți-a povestit Akaki Akakievici * al nostru ? începu Jeglov să rîdă și probabil că gluma-i plăcu și lui deoarece repetă : maiorul de miliție Akaki Akakievici...

Mie însă gluma nu-mi plăcu și răspunsei privind într-o parte :

— Mie nu mi-a părut un Akaki Akakievici. E un om cumsecade, care își iubește meseria. După mine, e un om de treabă.

Cu totul pe neașteptate se auzi vocea lui Pasiuk :

— Eu pe Akaki Akakievici nu-l cunosc, dar Murașko face treabă bună. Știu că hoții de buzunare se tem de el ca de dracu', cu toate că-i atît de mititel. Tu, Gleb Gheorghievici, degeaba îți bați joc de el...

---

* Eroul nuvelei *Mantaua* de N. V. Gogol.

— Dacă lucrează atît de minunat, de ce nu te transferi în brigada lui ? întrebă Jeglov privindu-l chiorîș.

— Fiindcă am degetele prea groase ! răspunse Pasiuk întinzînd spre noi o palmă uriașă. Nu pot nici să intru în tagma hoților de buzunare, nici să-i prind, pentru că nu-s îndemînatic.

Jeglov și cu mine izbucnirăm în rîs.

— Dar tu ce fel de degete ai ? mă întrebă Gleb.

— De furat nu pot fura, dar în legătură cu prinderea, am o idee, am răspuns eu zîmbind.

— Hai s-o discutăm, spuse el dînd din cap.

— Mi s-a întipărit bine în minte figura lui Saprîkin, i-am văzut fotografia. Trebuie să merg pe drumurile pe care le bate el și să-l prind cu mîna în vreun buzunar, atunci ne-ar fi mai ușor să-l facem să vorbească despre brățara Larisei Gruzdeva...

Jeglov mă privi gînditor. Figura îi era calmă și severă, dar după expresia ei nu-mi puteam da seama dacă e de acord cu planul meu, sau îl consideră total stupid. Poate că-l socotește acceptabil, dar susceptibil de îmbunătățiri ? Cît dură această pauză îndelungată, spre sfîrșitul căreia începusem să mă foiesc pe scaun, nu se putu citi nimic pe fața lui Gleb, pînă cînd, surprinsei privirea lua Pasiuk care-mi făcea cu ochiul aprobator. Înțelesei că trebuie să insist în continuare. Gleb deschise gura și rosti scurt, nu prea tare, dar răspicat :

— Bravo ție, ai ghicit...

Și cu toate că ideea asta nu era cine știe ce de grozavă, nu rezolva nici o problemă serioasă și nici nu știam cum urma s-o punem în aplicare, am avut deodată sentimentul că repurtasem o mare victorie. Simțeam că sînt necesar și util în îndeplinirea uriașului ceremonial al dreptății, sentiment care mă copleșise în întregime.

Parcă ghicindu-mi gîndurile, Jeglov zise :

— Ziua de mîine ți-o consacru ție. O să ne plimbăm împreună cu mijloacele de transport în comun. O să vezi că s-ar putea să-ți fiu și eu de folos cumva...

I-am răspuns sincer și din toată inima :

— Îți mulțumesc, Gleb. Sînt convins că amîndoi o să-l prindem.

Jeglov se ridică și se înclină ceremonios :

— Mulțumesc pentru încredere. Deci crezi că mai știu și eu cîte ceva.

Poate mi se păruse, poate nu, dar am deslușit în vocea lui o oarecare ciudă. Sau enervare...

XI

La Moscova, azi-noapte, temperatura minimă a fost de — 2 grade. Astăzi la ora două au fost + 6 grade. După cum ne informează Institutul Central de Prognoză, timpul va fi noros, fără precipitații masive. Noaptea, temperatura va fi de — 3 pînă la — 5 grade, iar ziua de + 5 pînă la + 8 grade.

Buletinul meteorologic

Dimineața, înainte de a porni în lunga noastră călătorie cu troleibuzele, Jeglov ceru să fie adus Biseaev din celulă. Borfașul părea șifonat, nedormit și flămînd.

— Ia zi, nu-ți place traiul la noi ? îl întrebă Jeglov.

— Ce poate să-i placă omului la voi ? se oțărî Biseaev cu teamă și cu răutate. Doar nu-i sanatoriu pentru anemici...

— Dar mie, sincer să fiu, tare mult îmi place să te știu aici...

— Da ? zise neîncrezător Biseaev.

— Tare mult îmi place să te știu aici. Mă uit la mîinile tale și mă minunez.

— Și ce ați găsit atît de interesant la mîinile mele ? întrebă Biseaev, ascunzîndu-și-le, instinctiv, în buzunare.

— Nu ești profesor, nici scriitor, nici medic, ci un dobitoc de analfabet, dar ai mîini delicate, albe, netede, cu degetele îngrijite, palmele n-au bătături și nici o venă

nu-i umflată. De ce ? Biseaev tăcea. Taci ? O să-ţi spun eu de ce. De cînd eşti n-ai făcut nimic folositor cu mîinile astea ale tale. Uite, ai trăit aproape treizeci de ani pe pămînt şi tot timpul n-ai făcut altceva decît să înfuleci, să bei bine, să dormi fără griji, în timp ce tot poporul muncea pentru tine, te hrănea, te încălţa şi te cocoloşea. Poporul lupta, în timp ce tu, cu aşa-zisa ta hernie, te ascundeai în spatele frontului. Iată de ce mîinile îţi sînt netede, nebătucite, nedeprinse cu munca şi fără vlagă în ele...

— Îmi faceţi educaţie ? întrebă Biseaev, aruncîndu-şi pe spate, cu un gest al capului, coama bogată şi mătăsoasă. Degeaba, acuma-i prea tîrziu.

— Tîrziu ? se miră Jeglov. Cum să fie tîrziu ? De data asta o să-mi dau toată osteneala să ţi se dea în mînă un tîrnăcop, o lopată sau un topor şi un fierăstrău... E timpul să te duci să tai buşteni sau să construieşti vreun canal. Aici, în oraşul ăsta zgomotos, te-ai împotmolit tare rău...

— În treacăt fie zis, nici dumneavoastră, cetăţene Jeglov, n-aveţi mîini de miner, strigă Biseaev zîmbind strîmb şi se sperie singur de cele spuse. Jeglov se ridică de la masă, veni foarte aproape de el şi, începînd din nou să se legene pe călcîie şi pe vîrfuri, spuse, privindu-l drept în ochi :

— Ai spus adevărul, Afumatule. Şi adevărul constă în aceea că eu, ţăran tînăr, puternic şi deştept îmi irosesc viaţa ca să scap poporul de nişte bestii ticăloase ca tine ! Şi cu toate că n-am bătături la mîini, dacă prind într-un an vreo zece ca tine, îi ajut pe oameni să facă economii mai mari decît salariul pe care-l primesc eu. Dar, din fericire, într-un an de zile prind mult mai mulţi de alde voi. Ăsta i răspunsul pe care ţi-l dau, şi ţine minte, Afumatule, acum m-ai supărat foarte tare !

— Dar ce-i asta, nu mai poate omul nici să glumească ? spuse îngrijorat Biseaev. Cîte nu spui într-o discuţie, cu glume ? Şi dumneavoastră aţi glumit şi eu am rîs, dar acum aţi luat-o în serios...

— Eu n-am glumit cu tine, i-o reteză Jeglov, mai bine răspunde-mi, dacă te-ai gîndit la întrebările mele în legătură cu Konstantin Saprîkin.

— Cine mai e şi ăsta ? întrebă sincer mirat Biseaev.

— Konstantin Saprîkin e prietenul tău, poreclit Cărămidă.

— Da ? Nici n-am ştiut că-l cheamă Saprîkin. Şi nu mi-e prieten, ci doar o cunoştinţă ; ştiu că toţi îi spun Cărămidă...

— Ciudaţi mai sînteţi voi, borfaşii ! spuse Jeglov dînd din cap. Sînteţi aidoma cîinilor vagabonzi : n-aveţi nici nume, nici neam, ci doar nişte porecle murdare. Deci, ce poţi să-mi spui despre Cărămidă ? Adică despre Saprîkin ?

— Zău că nu ştiu. Stă undeva în strada Aşceulov, are o bombă pe acolo...

N-am mai putut scoate nimic interesant de la Biseaev, aşa că am plecat în oraş.

— Ei, Şarapov, avem trei trasee de troleibuz. Pe care-l alegem ? Sau dăm cu banul ?

— Hai să mergem cu 9 pe Sretenka. Ne plimbăm vreo două ore, pe urmă schimbăm cu tramvaiul B.

— De ce ?

— Cărămidă stă în strada Aşceulov, deci îi e mai la îndemînă să-nceapă vînătoarea pe Sretenka. Sau merge pînă în Piaţa Kolhoznaia şi pe urmă pe centura Sadovaia.

— Nu, nu, n-o să fure chiar lîngă casă. Dar în Piaţa Kolhoznaia, poate. Să mergem...

Mergeam cîte o staţie cu troleibuzul, îi priveam cu atenţie pe călători, apoi la prima coboram şi luam vehiculul următor. În prima oră, ocupaţia asta mi s-a părut chiar interesantă, după două ore am simţit că încep să obosesc, după trei ore îmi vîjîia capul din cauza zgomotului troleibuzelor, a înghesuielii, a mirosului de cauciuc ars, a huruitului puternic al motorului, a pocnetului pedalei reostatului, a scurgerii neîntrerupte a miilor de feţe pe care trebuia să le privesc cu atenţie pe fiecare în parte. Astfel ne-am învîrtit kilometri şi kilometri prin Moscova şi în cea de-a patra oră, şi în cea de a cincea. Dincolo de geamurile troleibuzelor, străzile defilau fără întrerupere, autoturismele claxonau strident, începuse să se întunece, se furişa o seară molcomă de toamnă, ploaia se pornise şi nu întrezăream nicăieri capătul acestei călătorii nesfîrşite.

Capul mi se învîrtea şi mă chinuia o foame cumplită, dar privind faţa impasibilă a lui Jeglov, pe care, după cît

se părea, ziua de azi nu-l obosise cîtuşi de puţin, mi-era ruşine să-i cer să ne retragem.

Iar Gleb trecea metodic dintr-un troleibuz în altul şi începusem să cred că hotărîse să mă înveţe minte fiindcă am vrut să fac pe grozavul.

Zîmbi ironic :

— Bucură-te că avem bilete gratuite, altfel ţi-ai fi cheltuit leafa pe o lună...

La şase şi jumătate ne suirăm într-un troleibuz „10" în Piaţa Smolenskaia. Îl înghiontii brusc pe Jeglov : pe culoarul dintre rîndurile de scaune, stătea un tînăr înalt, solid, cu o privire stinsă şi cu nişte fălci de cal. Se ţinea cu o mînă de bară şi dormita, înghesuit de călători din toate părţile.

— Vă rog daţi mai departe banii pentru un bilet, spuse cu voce tare Jeglov, întinzîndu-mi o monedă, apoi îmi şopti : nătărăule, de fericire erai cît p-aci să mă azvîrli din vagon. Strecoară-te înainte şi aşază-te cu spatele la el, cam la trei paşi distanţă...

— Dar cum...

— Fă ce-ţi spun !

Am început să mă strecor pe culoarul dintre scaune înţesat de lume şi cînd am trecut, în înghesuială, pe lîngă Saprîkin, mi-am dat seama pe cine pîndeşte : alături stătea o femeie corpolentă, bine îmbrăcată, cu o geantă mare din piele. Mulţimea vuia surd, rostogolindu-se în pîntecul troleibuzului, călătorii răsuflau din greu, se împingeau, îşi dădeau din mînă-n mînă banii şi trimeteau înapoi biletele cu restul ; brusc izbucni un scandal care se stinse imediat — careva fusese călcat pe picior ; altul duhnea insuportabil a usturoi ; răsuflarea caldă a zecilor de oameni se aşternea pe geamuri într-un strat gros, calificat, de năduşeală ; se aprinse o lumină chioară ; un tip cu pince-nez, rezemat comod de spatele meu, citea „Vecerniaia Moskva", în timp ce taxatoarea striga monoton :

— Următoarea staţie — Bulevardul Novinski... Următoarea — Piaţa Revoluţiei... Următoarea — Strada Spiridonievski !

Muream de curiozitate, nu mai aveam răbdare să aflu ce se petrece în spatele meu. Dar deprinsesem noţiunea de oportunitate operativă, şi dacă Jeglov mă pusese să stau

înaintea lui Cărămidă, cu spatele la el, însemna că așa trebuie și datoria mea sfîntă este să execut ordinul.

Nu înțelegeam ce așteaptă Cărămidă, dar faptul că stătea mai departe lîngă femeia cu palton maron, m-a convins că bănuiala mea era întemeiată.

— Următoarea stație : Maiakovskaia... Următoarea : Intrarea Lihov... și deodată se auzi vocea lui Jeglov răsunînd subțirică, stridentă, de emoție :

— Stai așa ! Stai, îți spun ! Tovarășă, ia uită-te la poșeta dumitale !

M-am întors fulgerător și l-am prins în brațe pe Cărămidă, care se smucise din mîinile lui Jeglov. Am început să-l zgîlțîi de umeri și să zbier, de parcă ne-am fi jucat de-a hoții și vardiștii.

— Nu te mai zbate, te-am prins !

Iar Cărămidă ascultîndu-mă deîndată, încetă să se mai zbată și rosti cu voce tare, mirat și nedumerit :

— Cetățeni ! Tovarăși ! Ajutați-mă ! Uitați-vă cum se poartă cu un om, ziua-n amiaza mare, bandiții ăștia doi.

Pentru o clipă, în troleibuz se făcu o liniște surdă, doar roțile mormăiau, huruiau și fîșîiau pe caldarîm, iar în clipa următoare liniștea asta fu întreruptă de un vacarm uriaș și de țipete. Pasagerii din față și cei din spate nu văzuseră, de fapt, nimic și țipau necontenit, încercînd să se cațăre unul în spatele celuilalt :

— Ce-i acolo ?

— Cine-i ?

— Au prins un hoț !

— Unde ?

— Doi tipi care fură !

— De la cine ?

— E și o femeie cu ei, ia te uită ce cumsecade pare !

— Ba nu, ăla-i hoțul, uite-l acolo, ăla ciufulit...

— Pune mîna pe el !

— Să oprească troleibuzul !

— Cine a fost martor ?

— Au băgat cuțitu-n el...

Cărămidă începu să țipe tot mai tare, pe un ton plîngăreț :

— Uitați-vă, tovarăși, cum îl leagă pe un om care a luptat pe front ! Cînd eu îmi vărsam sîngele la Berlin, voi

pe unde vă piteați, jivine fricoase ce sînteți ? Puneți mîna pe ei, sînt niște criminali !

Privirea mea îl surprinse cînd aruncă jos, cu o smucitură, o monedă care se lovi de piciorul meu, dispărînd apoi pe undeva prin dușumeaua din șipci de lemn a troleibuzului.

Abia acum își reveni din stupoare și femeia. Își ridică poșeta grea deasupra capului și începu să țipe strident :

— Ia uitați-vă, a tăiat-o și a scos portofelul cu toate cartelele ! Aveam cartelele întregii familii ! Cum se poate una ca asta ?

Hoțul care se zbătea în mîinile mele ca un epileptic îi strigă :

— Tovărășico dragă, ei ți-au luat portofelul și acum dau vina pe mine ca să te aiurească ! Uită-te bine împrejur, probabil că au aruncat portofelul pe jos. Trebuie să-i percheziționăm !

Din cauza vacarmului care se dezlănțuise, troleibuzul păru să se umfle ca un balon purtat de vînt de colo-colo. Doar Jeglov zîmbea imperturbabil. Deodată îmi veni în minte maiorul Murașko și mă gîndii că nu-i deloc un Akaki Akakievici, asta cu siguranță. Trebșoara pe care o fac ei e mai grea decît oricare alta, și pesemne că-i mai plăcut să ai de-a face cu bandiții.

Pasagerii se înghesuiseră ca la comandă, formînd un mic cerc în jurul victimei. Aceasta se uită de jur-împrejur și, deodată, un băiețel strigă :

— Tanti, uite portofelul pe jos !

Portofelul pe care Cărămidă nici măcar nu reușise să-l deschidă, avînd însă timp să-l arunce, era pe jos. Jeglov își mușcă buzele de ciudă, toată treaba era compromisă și începu să strige tare și autoritar :

— Liniște, tovarăși ! Sîntem de la miliția judiciară și am arestat în prezența dumneavoastră un hoț de buzunare recidivist. Vă rog să ne faceți loc și să ne lăsați să-l scoatem din troleibuz. Pe martori și pe păgubașă îi rugăm să ne însoțească la Secția a 17-a de miliție, e aici aproape, pe strada Kolobovski...

Și întorcîndu-se spre Cărămidă, îi spuse printre dinți :

— Ridică portofelul de jos, Saprîkin ! Ridică-l, că altfel o să-ți pară rău de-a binelea !

Cărămidă îmi rîse în nas, îmi făcu cu ochiul și-mi spuse cu voce joasă :

— Nătărău.mai e prietenul ăsta al tău ! Să-mi ridic singur de jos condamnarea ! Și începu din nou să se văicărească : Tovarăși, nu vă lăsați influențați de provocările ăstora ! V-au spus că am furat portofelul, dar nici tovarășa nu crede chestia asta ! Nimeni n-a văzut așa ceva. Pentru ei e important să-și facă planul și să bage omul la răcoare ! Și cu ce aș fi putut să tai poșeta ? Poftim, percheziționați-mă, n-am nimic de genul ăsta la mine, e o minciună !

Abia acum îmi trecu prin minte că moneda pe care Cărămidă o aruncase pe jos era un ban ascuțit la una din muchii, ca un brici. În plus, situația se complica prin faptul că nici unul dintre pasageri nu văzuse și nici nu putea să vadă, cum tăiase hoțul poșeta — doar de asta și era hoț adevărat.

Începui să mă uit cu înfrigurare pe dușumea împrejurul meu după moneda aruncată, rugai și pe vecini s-o caute. Băiețelul se tîrî în patru labe pe culoarul de trecere și pe sub scaune, degeaba, nu era nici urmă de ea, nicăieri. Cînd coborîrăm, în sfîrșit, din troleibuz la stația Lihovoi ne însoțea doar păgubașa.

Jeglov ducea portofelul în mînă, iar eu îl țineam pe Cărămidă de mînecă. Fără să-și ascundă bucuria, hoțul își bătea joc de noi :

— Nu, șefilor, chestia asta nu ține, absolut deloc. La tribunal voi nu sînteți martori valabili, femeia a început să facă gît abia după ce m-ați înhățat voi, portofelul e-n mîna voastră, banul n-o să-l găsiți cît îi hăul, așa că ați dat-o-n bară. Șefii voștri o să vă tragă o săpuneală că ați lucrat atît de grosolan. Ehei, n-ați găsit încă o metodă valabilă contra lui Kotea Saprîkin...

Pe tot parcursul drumului Jeglov tăcu posomorît. Abia cînd ne apropiarăm de secția de miliție spuse cu o voce neutră, inexpresivă :

— Avem și contra ta metode, Saprîkin. Avem, degeaba te agiți...

În fața ușii grele, umflată de umezeală, a secției de miliție, Jeglov se opri și-l lăsă pe Saprîkin să treacă înainte :

— Deschide, milogii n-au slugi...

Saprîkin trase de ușă, dar ușa nu cedă, atunci se opinti cu ambele mîini și o deschise cu un efort vădit. În acel moment, Jeglov se năpusti asupra lui.

În timp ce ambele mîini ale lui Saprîkin erau ocupate, Gleb îl cuprinse de mijloc — și cu o singură mișcare îi vîrî în sîn portofelul. Ținîndu-l strîns ca într-o menghine, strigă cu vocea gîtuită :

— Șarapov, ușa !

Deschisei ușa într-o clipă, iar Jeglov îl tîrî pe Saprîkin, care se zbătea cu furie în mîinile lui și răcnea, pe culoar, direct în camera de gardă. De aici veneau în fugă milițienii, iar Gleb le strigă :

— Cît îl țin eu, aduceți martori ! Repede ! Are-n sîn un portofel furat ! Dați-i drumul !

Patru oameni străini, fără să-i mai socotim pe milițienii de gardă, văzură cum lui Cărămidă îi fu scos portofelul din sîn și, bineînțeles, nimeni nu crezu în țipetele lui disperate, cum că blestematul de copoi, javra dracului, i l-ar fi vîrît în sîn, sub palton, chiar cînd să intre pe ușa miliției.

Păgubașa, înmărmurită de pe urma celor întîmplate, nu putea să îngăime nimic inteligibil, ci doar confirmă că, într-adevăr, portofelul e al ei.

— Deci acum ai condamnarea, îl încredință Jeglov, zîmbind, pe Cărămidă. Și tu, nătărăule, rîdeai de mine. Știi zicala : nu tulbura apa cît timp e liniștită. Acum, la cererea spectatorilor, urmează partea a doua a concertului... Formă un număr de telefon : Maiorul Murașko ? Te salută Jeglov, Kondrat Filimonîci. Șarapov și cu mine te-am ajutat un pic în muncă. Da, l-am prins pe Cărămidă. Și încă cum ! Bineînțeles, în flagrant delict. Uite de ce îți telefonez : probabil că mai are o mulțime de isprăvi la activ, trimite pe cineva la secția 17, noi ne odihnim aici cu toții, să discute cu el, așa, ca de la om la om. Puneți-i în spate tot ce aveți, nu de alta, dar e păcat, să nu dea socoteală la tribunal pentru tot ce are pe suflet. De ce să-l menajăm ? Salut...

Întunecat la față, Saprîkin privea fix peretele, atent la ceea ce auzea, așa că nu văzuse ceea ce văzusem eu :

Jeglov formase doar cinci cifre. Nu discuta cu nimeni, ci vorbea în receptorul mut !

— Ei, Saprîkin, am găsit metode pentru tine ? întrebă Jeglov punînd receptorul în furcă.

— Văd că ești meșter mare la invenții, spuse Saprîkin printre dinți, tremurînd de ură.

— Mie să nu-mi scrîșnești din dinți, răspunse Gleb calm. Chiar dacă ți i-ai sfărîma scrîșnind, mie puțin îmi pasă. Acum ești în mîinile mele ca o cîrpă : Dacă vreau, te las în pace, dacă nu, șterg dușumeaua cu tine !

— De la tine mă și pot aștepta...

— Ai înțeles bine. De aceea, îți propun o discuție serioasă : fie te-ncăpățînezi ca un catîr, și-n cazul ăsta maiorul Murașko te ia în primire să te învețe minte...

— Kondrat Filimonîci n-a făcut în viața lui figuri deastea împuțite, spuse Cărămidă.

— Așa-i. Tocmai de-asta el prinde borfași ca tine, iar eu — criminali și bandiți. Dar treaba și-o cunoaște și o să-ți asigure o condamnare maximă, mai ales că te-am prins în flagrant delict. Ai înțeles ?

— Să presupunem...

— Nu-i nimic de presupus aici, totu-i clar. Ar mai fi însă și o a doua variantă...

— Ce fel de variantă ? întrebă temător Saprîkin, așteptîndu-se în orice clipă, din partea lui Jeglov, la o capcană.

— Să-mi spui tot ce știi despre un lucrușor : anume cum, cînd și în ce împrejurări a ajuns la tine. Atunci îți întocmesc eu singur dosarul, fără Murașko, primești doi ani pentru furtișagul comis și pe urmă te întorci la casa părintească liber ca păsările cerului. Ai înțeles ? îl întrebă apăsat Jeglov.

— Am înțeles. Dar despre ce lucrușor e vorba ? îl privi Cărămidă neîncrezător.

— Despre ăsta, răspunse Jeglov scoțînd din buzunar brățara de aur în formă de șopîrlă.

Saprîkin o privi, ridică privirea spre Jeglov și dădu din cap.

— O să-ți spun. Dar de unde știu eu că n-o să mă strîngi iarăși cu ușa ?

— Ce, vrei să-mi fac cruce ? Nu cred în Dumnezeu și nici cruce n-am la mine. Pot să mă jur ca hoții, dar pentru mine nici jurămîntul ăsta n-are valoare...

— Dar poți într-adevăr ?

— Sigur că da ! Jeglov își puse o mînă pe inimă, alta pe frunte și începu să turuie :

Porc să fiu ca la Tambov,
Și cățea ca la Rostov,
Rău caftit cum fui la Pskov,
Soarele să nu-l mai văd !

Și începu să rîdă seducător, arătîndu-și dinții albi, iar Saprîkin zîmbi și el. Nimănui, asistînd din întîmplare la scena asta, nu i-ar fi putut trece prin cap că acum o jumătate de oră, unul dintre ei îl tîra direct la închisoare pe celălalt care se zbătea și țipa ca din gură de șarpe.

— Atunci pot să am încredere ? N-o să mă strîngi cu ușa ? întrebă din nou Cărămidă.

— Ascultă, pur și simplu mă jignești ! spuse Jeglov dînd din mîini. Eu nu mint niciodată, iar în ce privește portofelul, noi doi știm că tu l-ai luat și că eu doar am eludat unele formalități de procedură, inutile. Pe chestia asta trebuie să ai și mai multă încredere în mine...

— Treaba stă așa : brățara-i „curată", Afumatul n-a furat-o. A cîștigat-o la cărți de la mine. Am pus-o jos pentru o jumătate de miar...

— Dar tu de unde ai luat-o ?

— Tot la cărți am cîștigat-o, acum cîteva zile, am făcut un pocheraș la Vera Croitoreasa. Am cîștigat-o de la Fox.

— Dar ce, Fox n-avea bani ? întrebă Jeglov netulburat. Eram bucuros, pentru că, după tonul lui, era vădit că-l cunoaște bine pe acest Fox.

— Da de unde, are întotdeauna buzunarele pline. E om cu stare...

— Și de ce a jucat pe brățară ?

— Nu știu cum o fi pe la voi la judiciară, dar la noi pentru o vorbă în plus poți să rămîi fără limbă.

— Dar tu ce crezi ?

— Ce să cred ? A șterpelit-o de undeva, dădu din umeri Saprîkin, iar fața lui prelungă cu ochișori înguști ca niște crăpături, era imobilă ca o bucată de lut.

— Dar ce nevoie ai avut de brățara asta furată ?

Saprîkin își mișcă buzele greoaie, ridicînd din sprîncenele stufoase.

— Păi, n-am cumpărat-o, am cîștigat-o. Și nici n-aveam de gînd s-o păstrez. Voiam s-o vînd, dar nu mi-a ieșit pasența, așa că i-am dat-o nătărăului de Afumatul. Dar ce-i cu el, l-ați prins ?

Jeglov se făcu că nu aude și întrebă pe negîndite :

— Fox tot pe la Vera își face veacul ?

— Nu știu, nu cred. Ce să facă acolo ? A predat marfa și s-a cărat !

— Ei asta-i ! Dar ce, Verka acum primește marfă ? se miră Jeglov.

După strălucirea febrilă a privirii lui, după încordarea ce i se citea pe față, înțelegeam, în sfîrșit, că n-are habar cine-i Verka și nici Fox și că bîjbîie prin întuneric, pipăind drumul înainte cu palmele întinse ale întrebărilor lui prudente.

— Păi de ce să nu primească ? Doar nu-i a ei, se chinuie pe bani puțini pentru niște intermediari. Ce vrei, trebuie să le dea ceva de mîncare celor doi plozi ai ei...

— Va să zică așa, răsuflă ușurat Jeglov. Cumpărătorii de lucruri furate îi dau și ei ceva, cît să-și ducă zilele, și-i mulțumită, i se cuvine un procent pentru că le păstrează lucrurile. Domnul s-o aibă în pază, e o femeie necăjită !

Eram foarte mirat văzînd cît de sincer, cu cîtă milă o compătimea Jeglov pe femeia asta necunoscută care avea un depozit de lucruri furate.

— Și tu pe Fox nu l-ai mai văzut ? întrebă Jeglov.

— Unde să-l mai văd ? M-am dus cu el pînă la femeia la care stă și m-am cărat.

— Ia spune, Saprîkin, ce crezi, Fox e de-al vostru sau nu ? întrebă Jeglov, ca și cum, după vreo zece întîlniri cu Fox, nu putea să rezolve problema asta și-i trecuse prin minte să se sfătuiască cu un om atît de experimentat cum era Cărămidă.

— Nu știu ce să-ți spun... După cum se poartă pare un fel de fraier, dar nu e, asta-i sigur. Pentru el, să înjunghie un om e la fel de ușor, ca și cum ți-ai sufla nasul. Nu, la noi are multă autoritate, zise Saprîkin clătinînd din capul lui lunguieț și dreptunghiular.

— Nu cumva și-o fi schimbat obiceiurile ? întrebă gînditor Jeglov.

— La noi, după părerea mea, nimeni nu știe cu ce se ocupă. Nu-mi amintesc să se fi discutat vreodată despre asta. Prin bombe aproape că nici nu calcă, lucrează singur ca un lup bătrîn și priceput. Apare cînd și cînd, lasă marfa și iarăși nu-l mai vede nimeni...

Jeglov se ridică, făcu vreo cîțiva pași prin camera strîmtă și se întinse :

— Am cam obosit pe ziua de azi ! Ridică receptorul și formă un număr : Kondrat Filimonovici ? Jeglov te deranjează din nou. Deocamdată, anulez invitația pe care ți-o făcusem, ne-am descurcat singuri cu Cărămidă. Nu, se poartă minunat. Ei, și noi la fel. Salut...

Puse cu zgomot receptorul în furcă și-i spuse lui Cărămidă :

— Jeglov se ține de cuvînt. Totul va fi așa cum ne-am înțeles. E-n regulă ?

— E-n regulă ! spuse Cărămidă dînd din cap satisfăcut.

— Numai că acum o să luăm o mașină și dăm o fugă să-mi arăți casa în care a rămas Fox atunci...

— Stai puțin, stai puțin ! Nu așa ne-a fost vorba, se înfurie Cărămidă, dar Jeglov își și pusese impermeabilul și-i îndesă șapca în mîini.

— Haide, haide ! Și ține minte sfatul meu : nu te opri niciodată la jumătatea drumului. Să mergem, știu să ajung și singur acolo, dar cu tine o să meargă mai repede. Tot vorbind, Jeglov îl împingea înainte spre ușă, blînd dar ferm, iar vorbele lui susurau ca un pîrîiaș liniștitor și adormitor, anihilînd voința lui Cărămidă, care se străduia să-și dea seama dacă nu cumva spusese ceva ce nu trebuia, dar Gleb nu-i lăsa timp să reflecteze și, pînă cînd să se hotărască hoțul, intraseră în mașina miliției al cărei motor duduia, chemător, parcă în așteptare. Atunci Saprîkin cedă, făcînd un gest cu mîna :

— Să mergem pe Bojedomka. La numărul șapte...

Acolo examinară rapid o căsuță cu un etaj și se întoarseră la Direcție, pe strada Petrovka 38, unde Jeglov stoarse de la Cărămidă tot atît de rapid, adresa Verei Croitoreasa...

La nouă fără un sfert, Jeglov îl expedie pe Saprîkin sub escortă și ordonă grupului operativ să urce în „Ferdinand".

— Mergem în Mariina Roșcea, la Vera Croitoreasa, spuse el scurt și nimănui nu-i trecu prin minte să obiecteze că-i tîrziu, că azi e sîmbătă, că toți sîntem obosiți, după o săptămînă de trudă, ca niște cai de dîrvală, că tuturor ne e foame și că am vrea să ne întindem în pat și să zăcem în nesimțire vreo opt-nouă ore, fie și șapte.

Ne așezarăm cu toții pe locurile noastre obișnuite pe băncile reci și alunecoase ale autobuzului. De pe scară Jeglov se uită la noi, verificînd ca întotdeauna dacă sîntem toți, apoi îi făcu semn cu mîna lui Kopîrîn, care pocni din manivela lui nichelată, și „Ferdinand"-ul se urni din loc huruind zgomotos.

Jeglov ședea lîngă mine pe bancă și nu-mi dădeam seama dacă ațipise sau se gîndește la vreo problemă personală.

Șase-pe-nouă ședea lîngă Pasiuk și-i povestea că niște inventatori — știa precis — descoperiseră un aparat asemănător unui radio obișnuit, dar în care era montat un ecran mic ca o farfurioară. Pe el puteai vedea filmul care rulează la cinematograful „Uranus". Sau, de pildă, la Sala Coloanelor are loc un concert, și pe farfurioara asta se vede totul. Și chiar se și aude.

Pasiuk dădea din cap încîntat și repeta :

— Al dracului șmecher ! Măi, ce minte ! Fiecare cuvîntel e o minciună. Of, Grișka !

Și repeta iarăși extaziat :

— Ce mincinos mai e Grișka ăsta ! Dacă s-ar face un concurs de minciuni, ai fi campion mondial !

Șase-pe-nouă, înfuriat, încerca să-i demonstreze că tot ce spune e adevărat și că el, Pasiuk, e un ignorant, incapabil să priceapă progresul tehnic.

Jeglov mă întrebă, rostind rar și parcă în treacăt :

— De ce taci ? Ești obosit ? Sau te nemulțumește ceva?

Foindu-mă puțin, îi dădui un răspuns evaziv :

— Cum să-ți spun... Nici eu nu știu...

— Întreabă-te pe tine însuţi şi o să afli !

După o clipă de tăcere, făcîndu-mi curaj, rostii cu greu, parcă aveam pietre în gură :

— Nu-s mulţumit... Nu-i de demnitatea noastră... Cum te-ai purtat cu Cărămidă...

— Cee ? se miră peste măsură Jeglov. Ce-ai spus ?

— Am spus... continuai cu voce mai hotărîtă, trecînd de prima frază şi cea mai greu de suportat, cea a rostirii în faţă unui adevăr neplăcut. Am spus că noi, cei de la miliţia judiciară, nu trebuie să recurgem la metode mişeleşti !

Jeglov rămase atît de uluit, încît nici măcar nu se supără. Mă întrebă buimăcit :

— Ce-i cu tine, ţi-ai ieşit din minţi ? Despre ce vorbeşti ?

— Vorbesc despre portofelul pe care i l-ai vîrît în sîn lui Cărămidă.

— Aaa... rosti el tărăgănat. Cînd începu să vorbească, spre mirarea mea, gîtlejul păru să i se prefacă într-o clipă într-un jghiab pe care se scurgeau nu cuvinte, ci oţel topit, scînteietor. Ai dreptate, mai ales dacă ţinem seamă de dreptul tău de a vorbi în numele tuturor lucrătorilor de la DMJ. Doar tu eşti cel care, împreună cu noi, ai scos-o din ştreang pe femeia aceea, mamă a trei copii, care s-a spînzurat pentru că un hoţ, cum e Cărămidă, i-a furat toate cartelele şi banii. Tu eşti cel care, la percheziţii, ai găsit la ei milioane, în timp ce întregul popor trăgea din greu pentru front. În tine trăgeau bandiţii noaptea, pe la spate, pe străzi ! Prin tine au înfipt cuţitul drept în inima lui Vekşin !

Începusem să mă simt cuprins de o furie grea ca plumbul.

— Nici eu pe vremea aceea, nu mă lăfăiam pe la vreo bază de aprovizionare. Timp de patru ani am stat în tranşee în linia întîi, am trecut prin cîmpuri minate şi reţele de sîrmă ghimpată ! Şi în mine au tras şi au vrut să mă înjunghie la fel ca pe tine ! Poate că n-am simţ operativ ca tine, dar ştiu bine — pe front asta se-nvaţă repede — ce înseamnă onoarea de ofiţer !

Băieţii de pe băncile din spate tăcuseră şi ascultau discuţia noastră violentă. Jeglov sări în sus şi, clătinîndu-se în mers din cauza autobuzului care se hurduca şi se legăna, se aplecă brusc spre mine :

— Şi cum crezi tu că mi-am pătat onoarea de ofiţer ? Spune-le băieţilor, n-am secrete faţă de ei !

— N-aveai dreptul să-i bagi portofelul în sîn !

— Ştii ce ? Nu-i tîrziu, hai să ne-ntoarcem la secţia 17, să dăm amîndoi cîte o declaraţie cum că n-a tăiat poşeta şi n-a scos portofelul din ea, că eu l-am luat de pe jos şi i l-am băgat în sîn ! Îi cerem şi scuze, mai exact eu o să-i cer scuze drăguţului de Kotea Saprîkin, şi-i dăm drumul.

— Ce vorbă-i asta ? A furat portofelul, nici nu încape discuţie, dar nu ne putem injosi recurgînd la o minciună, chiar dacă aceasta e formală şi în fond nu schimbă nimic !

— Ba schimbă ! începu să urle Jeglov. Schimbă ! Pentru că fără minciuna mea, recidivistul Cărămidă n-ar sta acum în celulă, iar noi am dormi pe la casele noastre. Da, am minţit ! Am minţit ! I-am băgat portofelul în sîn ! Dar pentru cine am făcut-o ? Pentru mine ? Pentru tata ? Pentru tata mare ? Eu muncesc pentru tot poporul, pentru dreptatea omenească ! A fi îngăduitor faţă de un hoţ e ca şi cum i-ai fi complice ! Şi întrucît Cărămidă e hoţ, locul lui e la puşcărie şi oamenilor le e indiferent cum îl trimit acolo ! Pentru ei e important ca el să fie la închisoare, asta-i tot ce-i interesează. Şi dacă vrei, hai să oprim autobuzul, să coborîm şi să întrebăm o sută de trecători, ce preferă, adevărul tău sau minciuna mea ? Atunci o să şi afli dacă am dreptate sau nu...

Privind într-o parte, spusei :

— Dar tu ce crezi, tribunalul acţionează oare în numele tuturor oamenilor ăstora de pe stradă ? Sau doar în numele lui personal ?

— La noi tribunalul, printre altele, se numeşte popular. Şi ce vrei să spui cu asta ?

— Vreau să spun că deşi acţionează în numele tuturor oamenilor de pe stradă, n-ar accepta povestea cu portofelul vîrît în sîn. Şi că i-ar da drumul lui Cărămidă...

— Şi după părerea ta, asta ar fi just ?

Mă gîndii îndelung, apoi am rostit rar :

— Probabil că da. Eu consider că dacă legea e nesocotită într-un caz, apoi în altul şi de fiecare dată începem s-o cîrpim la repezeală după cum avem chef, asta nu mai e lege, ci ciomag ! Da, ciomag...

Toţi tăceau şi în liniştea asta nu se mai auzea decît vuietul şi zdrăngănitul motorului vechi şi uzat. Deodată Kolea Taraskin spuse rîzînd încetişor :

— Pe cuvînt că mie îmi place cum l-a aiurit Jeglov pe borfaşul ăsta...

Pasiuk îl privi zîmbind şi-l mîngîie cu palma lui uriaşă pe creştet.

— Nimeni nu se naşte învăţat... spuse el îngăduitor, apoi tăcu.

Şase-pe-nouă începu să ne dea nişte explicaţii în legătură cu prezumţia de nevinovăţie, în timp ce Kopîrin frînă şi pocni din pîrghia lui :

— Gata, certăreţilor, am ajuns. Daţi-vă jos, aici o să vă împăcaţi...

Casa de pe Mariina Roşcea, oarecum izolată de celelalte cocioabe, era mică, veche şi stătea într-o rînă. Se vedea lumină doar la o fereastră. Jeglov îi ordonă lui Pasiuk să dea ocol casei, să vadă dacă nu cumva mai există vreo ieşire prin spate, sau dacă se poate sări pe geam.

Noi ne ascunserăm după nişte tufişuri desfrunzite. Pasiuk înconjură casa suflînd din greu, privi atent ferestrele şi ne făcu semn cu mîna. Jeglov bătu în uşă brusc şi cu putere, dar nimeni nu răspunse, apoi o voce de femeie întrebă în şoaptă :

— Tu eşti Kolea ?

— Da, deschide, mormăi nedesluşit Jeglov şi în răstimpul care urmă, de dincolo de uşă se auzi zgomotul zăvoarelor trase. Apoi uşa se deschise şi femeia, care ţinea o lumînare în mînă, spuse speriată :

— Vai de mine ! Cine sînteţi ?

— Miliţia. Sîntem de la Judiciară. Poftim ordinul de percheziţie.

Intrarăm în casă şi parcă ne-am fi cufundat deodată într-o baie de aer fierbinte, stătut, mirosind a varză acră, turtiţe de cartofi, lemn vechi, uscat, gaz lampant ars şi şoareci. Mă uitai după o perdea şi văzui într-un pat doi băieţi care dormeau, unul de vreo cinci ani, altul de vreo şapte. Mă întorsei spre colegii mei care tîrau cu zgomot scaunele prin cameră, spunîndu-le cu jumătate de glas :

— Nu faceţi tărăboi, dorm copiii...

Jeglov îmi zîmbi dînd din cap și se așeză hotărît la masă :

— Hai, șefule, ordonă !

Luai buletinul care se afla pe un mic bufet, îl deschisei și citii din el, privind-o fix pe stăpîna casei :

— Motorina Vera Stepanovna ?

— Eu sînt. De emoție, femeia își tot boțea și netezea șorțul, frecîndu-l în mîini, și mișcările acestea dezordonate îți dădeau impresia că-l spală fără încetare, într-o copaie nevăzută.

— O să vă facem o percheziție. Dacă aveți bani, lucruri de preț, arme, vă propun să le predați...

— Ce arme să am ? întrebă Motorina. Toate lucrurile mele de preț dorm acolo, în pat. În afară de asta, n-am nimic. Cartelele de alimente și bani, vreo patruzeci de ruble...

— Atunci chemăm martorii și începem percheziția, o avertizai eu.

— Căutați ! spuse ea, dînd din mîini. Ce-oți găsi, al vostru să fie.

— Nu te miri că ți se face o percheziție acasă, dragă tovărășico ? întrebă Jeglov stînd cu coatele pe masă și cu capul rezemat în pumni.

— Da de ce să mă mir ? Doar n-ați venit de capul vostru, în miez de noapte, în cocioaba mea. Dacă v-ați apucat să căutați ceva, înseamnă că vă trebuie...

— Din ce trăiești ? Ce mijloace de existență ai ? o întrebă Gleb privind-o fix cu ochii mijiți.

— Sînt croitoreasă, îmi dau oamenii să le cos tot felul de lucrușoare, mai ciupesc ceva de ici, mai împrumut de colo, îmi duc și eu zilele de azi pe mîine...

— Cine-ți dă lucruri la cusut ? Vecinii ? Cunoscuții ? Poți să ne spui și nouă niște nume ?

— Păi, tot felul de oameni, spuse Motorina stingherită. Parcă-i poți ține minte pe toți ?

— Va să zică așa, spuse tărăgănat Jeglov. Nu-i poți ține minte ! Atunci o să-ți amintesc eu, dacă ți-a slăbit memoria : iei lucruri de la hoți, le transformi și pe urmă misiții le adună și, profitînd de sărăcia generală, le vînd pe piață sau la negustorii de haine vechi. Uite așa trăiți voi de pe urma necazurilor și a nevoilor oamenilor...

— Păi sigur, se învoi Motorina dînd din cap. Se şi vede cum m-am îmbogăţit de pe urma nenorocirii altora şi cît de mult îmi rămîne, de pot să împart şi cu tine...

— Nu-ncerca să mă înduioşezi, spuse Jeglov. Ia priviţi, a organizat un club de jocuri şi distracţii pentru hoţi...

Făcu un gest larg cu mîna, parcă invitîndu-ne pe toţi să admirăm un patefon cu un set de discuri şi, pe perete, o ghitară împodobită cu o fundă bogată.

— Pe tine, după cum văd, nu te pot înduioşa, spuse Motorina şi întorcîndu-se spre mine, îmi propuse : Vă rog să căutaţi ce doriţi. Dacă vreţi, întrebaţi-mă şi dacă ştiu, poate că vă pot spune ceea ce vreţi să aflaţi, să nu vă pierdeţi timpul...

— Cînd a mai venit Fox pe la dumneata ? o întrebai la întîmplare.

— Fox ? Acum vreo două, trei zile...

— De ce a venit ? Ce-a făcut ?

— N-a făcut nimic. Îşi ţine lucrurile la mine, nu stă cu nevastă-sa. Şi-a luat haina de blană şi a plecat...

— Ce lucruri îşi ţine la dumneavoastră ?

— O valiză, spuse liniştită Motorina. Se duse după perdea şi aduse de acolo o valiză galbenă de piele, legată cu o curea la mijloc, după descriere, exact valiza Larisei Gruzdeva.

— Şi ce haină de blană a luat ?

— Dar ce, m-am uitat ? Una neagră, parcă imitaţie de lutru. A pus-o într-o faţă de pernă şi a plecat cu ea.

În valiză se aflau o blană de vulpe argintie, o rochie de catifea, un costum bleumarin tricotat, două bluze femeieşti de lînă, aproape toate lucrurile furate din apartamentul Larisei Gruzdeva. Era un succes atît de nemaipomenit, încît părea incredibil. Ne mai rămînea doar să descoperim cum ajunseseră lucrurile astea de la Gruzdev la acest necunoscut Fox. Dacă am fi reuşit să-l arestăm, totul s-ar fi limpezit.

— Dar cum a ajuns Fox la dumneata ? o întrebai eu.

— Mi l-a adus acum cîteva luni Petea Mînuşiţă. Spunea că-i un cunoscut de-al lui, că vine deseori la Moscova în delegaţie şi cum situaţia cu hotelurile e grea, m-a rugat să-l găzduiesc. Îmi plătea ceva pentru asta...

— Cum arăta Fox ultima dată cînd l-aţi văzut ?

Motorina mă privi uimită şi mă lămuri pe îndelete :

— E un om cuviincios, îmbrăcat în haine militare, fără epoleţi. E un bărbat foarte cult. Să auzi de la el vreo vorbă grosolană, sau să te piseze cu prostii — asta niciodată ! Rareori rămîne peste noapte, de cele mai multe ori aduce lucruri, apoi vine să şi le ia. Nu, nu pot spune nimic rău despre el, e un bărbat cumsecade...

— Spune-mi, Vera Stepanovna, începui eu, alegîndu-mi cu multă greutate cuvintele, ce părere aveţi, aţi văzut destui hoţi, îi puteţi deosebi... Fox ăsta, e criminal sau nu ?

— Nu cred, spuse ea gînditoare. Lucrează ceva în domeniul ştiinţei.

Şi deodată, îmi trecu prin minte un gînd neaşteptat, dar mai înainte să pot deschide gura, Jeglov scoase din porthart fotografia lui Gruzdev — din faţă şi din profil — şi i-o întinse Motorinei.

— Ce zici, Vera, el e ?

Femeia învîrti îndelung fotografia în mîini, o privi cu atenţie, apoi spuse nehotărîtă :

— Nu pare să fie el. Ăsta-i mai bătrîn. Are nasul mai lung... Şi nu-i atît de simpatic...

— Ce-nseamnă „nu pare să fie" ? se supără Jeglov. Doar nu l-ai văzut numai o dată, nu cumva ai uitat ?

— Dar ce nevoie aveam să-l privesc atent ? Doar nu voiam să mă mărit cu el ! Totuşi, ăsta din fotografie nu-i el. Fox seamănă cu tine, îi spuse ea lui Jeglov. Înalt prezentabil, vioi. Sprîncenele-i sînt arcuite spre tîmple, iar părul creţ şi negru...

— Despre valiză ce-a spus ? Cînd vine după ea ? întrebai eu...

A promis că trece pe aici zilele astea, înainte de a pleca acasă. Atunci, a zis el, îmi iau lucrurile...

În timp ce colegii mei terminau percheziţia îl întrebai pe Jeglov :

— Gleb, cine-i Petea Mînuşiţă ?

— Un hoţ înrăit. Un nemernic, altfel nu-i pot spune...

— E greu de găsit ?

— Dracu ştie, habar n-am unde să-l căutăm.

— Pe ce căi am putea ajunge la el ?

— Nu ştiu. Trebuie să ne gîndim. Am putea încerca să ajungem la el prin intermediul unor femei. Dar nu le face nici lor confidenţe. Jeglov se sculă şi se întoarse spre Motorina : Doi oameni de-ai noştri rămîn la dumneata. O să-ţi fie chiriaşi !

— De ce ? se miră ea.

— Pentru că pregătim o capcană în casa dumitale. Pînă nu pleacă ei de aici, n-ai voie să ieşi din casă...

— Şi cît timp o să rămînă capcana asta în casa mea ?

— Pînă cînd apare Fox...

Nu se făcuse încă ora unsprezece cînd am ieşit grăbiţi în stradă. Mergînd spre autobuz prin hîrtoapele de neînchipuit ale străzii, inspiram cu deliciu aerul proaspăt al nopţii, care mi se părea şi mai plăcut după atmosfera irespirabilă din casa Verei, şi mă gîndeam ce minune reprezintă totuşi cercetarea individuală, atunci cînd într-un oraş uriaş cu milioane de locuitori n-a ajuns să se topească, să dispară în gloata de oameni, firicelul firav al pîrîiaşului urmelor, care pornise din locuinţa Gruzdevilor, pierise apoi sub pămînt, apăruse din nou pe neaşteptate, ţîşnind ca un izvor la restaurantul de categoria a doua „Narva", făcuse nenumărate meandre capricioase şi ieşise la suprafaţă în pasajul ăsta din Mariina Roşcea. Se mai punea doar o singură întrebare : după toate indiciile, acest Fox e un criminal de clasă şi oricum ar arăta, face parte din lumea criminalilor. Iar Gruzdev e totuşi medic, candidat în ştiinţe, om cu o specialitate onorabilă şi este cu totul de neînţeles ce anume îl poate lega de un criminal. Gruzdev l-ar fi putut angaja pe Fox sau l-ar fi putut forţa cumva să ia parte la crimă, mai auzisem de aşa ceva, dar cinstit vorbind, o asemenea variantă mi se părea că seamănă mai mult cu balivernele lui Grişa.

Am ajuns la autobuz şi ne-am aşezat în tăcere pe locurile noastre. Kopîrin a zdrăngănit din pîrghia lui, închizînd uşa şi „Ferdinand"-ul s-a urnit din loc. Străzile erau pustii. Am trecut în viteză pe lîngă un parc al copiilor, pe lîngă un cimitir părăsit, am ieşit în strada Trifonovskaia, apoi în Oktiabrskaia. Cînd am ajuns în Piaţa Comunei, Taraskin exclamă deodată bucuros.

— Ia uitați-vă, se scoate camuflajul de pe teatru, ce ziceți ? Teatrul Armatei Roșii era puternic luminat și pe coloanele lui zvelte erau agățate platformele zugravilor. Desenele verzi, respingătoare, care mascau teatrul în timpul raidurilor aeriene și care înfățișau niște copaci nemaipomenit de urîți, erau acum acoperite cu vopsea iar coloanele își recăpătau frumusețea lor austeră dinainte...

Jeglov îmi spuse :

— Deci așa, Volodea : noi mergem acum la Direcție, trebuie să cercetăm dosarul Verei și să examinăm cu atenție valiza cu lucrușoare. Tu și cu Taraskin mergeți mai departe pe Bojedomka, s-o găsiți pe femeia despre care ne-a vorbit Cărămidă. Cercetezi repede locul și-i faceți o vizită, dar fiți foarte prudenți : dacă individul ăsta e la ea, vă puteți pomeni cu un glonte. Mai departe acționați în funcție de împrejurări. Aștept !

Autobuzul a oprit pe Karetnaia, la intrarea camerei de gardă, băieții au sărit jos, iar eu și Taraskin am pornit spre Bojedomka.

Am oprit ceva mai înainte de casa cu numărul șapte și am pornit-o pe trotuar agale, ca la plimbare, ca să nu atragem cuiva atenția asupra noastră, și păream doi prieteni puțin afumați după chef. Lumina era slabă, felinarele de pe stîlpii rari licăreau parcă în silă. Un vînt tăios și pătrunzător de octombrie șuiera tîlhărește pe sub porțile caselor. La numărul șapte am găsit de fapt nu numai o casă, ci trei și pe fiecare dintre ele era cîte o tăbliță : „numărul 7, corpul 1“, „numărul 7, corpul 2“, „numărul 7, corpul 3“. Erau niște clădiri nu prea arătoase, vechi, acoperite cu scînduri înnegrite, putrede. Cărămidă ne indicase corpul 2, dar în hol n-am găsit lista locatarilor și, dealtfel, la ce ne-ar fi folosit de vreme ce nu știam numele cunoscutei lui Fox ? Trebuia să-l găsim pe portar.

— Of, ar fi fost bine să-l căutăm pe sectorist, șopti cu regret Taraskin. Nici nu apucasem să-i spun că sînt de acord cu el, cînd din curte ieși un om încălțat cu pîslari căptușiți, purtînd pe cap o căciulă de iarnă cu clape. Era portarul. Pufăind dintr-o țigară uriașă, se apropie de noi, ne privi bănuitor și întrebă cu o voce neașteptat de subțire și scîrțîitoare :

— Căutați pe cineva, tovarăși ? La ce apartament ?

Scosei repede din buzunarul bluzei legitimația mea nou-nouță, de care mă serveam pentru prima oară, și i-o arătai satisfăcut portarului, spunîndu-i cu voce joasă :

— Îl căutăm pe administratorul de la numărul șapte. Urgent !

Portarul pufăi din țigară, învăluindu-se într-un nor mare de fum înțepător, ce părea ca o perdea de gaze toxice, și răspunse cu jumătate de voce, ca și cum ne-ar fi încredințat un mare secret :

— Este Voronov, Boris Nikolaevici. Locuiește lîngă sediul administrației. Probabil că doarme...

— Du-ne la el ! ordonă Taraskin.

Conduși de portar, pornirăm spre administrator, care, după cum se văzu deîndată, nu dormea, ci stătea la birou, ținînd în unica-i mînă o ceașcă mare de ceai, și citea o carte de aventuri, unsuroasă și zdrențuită.

Am răsfoit cartea de imobil, care, pentru noi, era mai interesantă în clipa de față. În corpul 2 locuiau patru familii. Soții Feinstein, ambii născuți în 1873. Svetovii — Maria Fominicina, născută în 1903 și băieții ei gemeni, născuți în 1935. Numele lui Svetov Ivan Nikolaevici, născut în 1900, era șters cu o linie, iar alături era scris cu cerneală roșie „mort pe front“ în Războiul pentru Apărarea Patriei, la 17 dec. 1944“. Kurnakovii suferiseră și ei două asemenea ștersături, rămăseseră femeile, probabil soacra și nora, Kurnakova Zinovia, născută în 1890 și Kurnakova Raisa, născută în 1920. Lista locatarilor „corpului 2“ se încheia cu Sobolevskaia Ingrid Karlovna, născută în 1915. Familiile Kurnakov și Sobolevskaia locuiau la etajul I.

— Boris Nikolaevici, descrie-ni-le pe scurt pe locatarele de la etajul I...

— Cu plăcere. Voronov apăsă cutia de chibrituri de masă, scăpără îndemînatic un chibrit și își aprinse țigara. Sobolevskaia e o femeie cultă, e cîntăreață, merge adeseori în turnee. E modestă, își plătește chiria la timp...

— S-a măritat încă înainte de război, se amestecă și portarul în discuție. S-a mutat la soț, dar cînd a început războiul, el a murit pe front, era voluntar. Ea s-a întors aici... E o locatară cumsecade, se respectă, nu cum face

Katea Mokruhina de la douăzeci și șapte, că n-avem liniște din cauza ei; nici ziua nici noaptea...

— Oprește-te, Spiridon, turui ca o moară stricată! grăi administratorul, iar portarul tăcu jignit. Acum familia Kurnakov : Zinovia Vasilievna lucrează la o fabrică, e țesătoare, iar noră-sa, Raia, e casnică ; e bolnavă, a suferit o contuzie, vede prost, are fața lovită... Altfel, sînt femei simple, de treabă...

Eu și Taraskin ne uitarăm unul la altul. Nu prea aveam de ales. Ne luarăm rămas bun de la administrator, îl chemarăm cu noi pe portar și plecarăm. La etajul I, la o singură fereastră se vedea o lumină slabă de după o perdea de tul. Portarul arătă cu mîna spre ea și mormăi :

— Sobolevskaia...

— Ascultă, prietene, i-am spus punîndu-i o mînă pe umăr. Nu cumva ai văzut dacă vine pe la ea un bărbat destul de tînăr..

Spiridon se scărpină după ceafă și spuse nesigur :

— Cine știe ? Vin, desigur, tot felul de oameni. Vin și tineri. Da' cum arată ăsta ?

În grabă, nu-i cerusem lui Cărămidă o descriere amănunțită a lui Fox. Dealtfel ar fi fost o greșeală tactică să-i arătăm că-l căutăm și de fapt nici nu-l cunoaștem, așa că, acum, în afară de descrierea sumară pe care ne-o făcuse Vera : „Prezentabil, cu sprîncenele arcuite spre tîmple, înalt, brunet", nu puteam spune nimic despre Fox. Tot așa l-am și descris portarului :

— Înalt, prezentabil, cu sprîncenele arcuite spre tîmple, cu părul brunet...

— Parcă am văzut pe-aici pe cineva în genul ăsta, spuse gînditor portarul. Se vedea cît de colo că spune asta numai cînd din dorința de a face plăcere lucrătorilor de miliție, care se deranjaseră seara, atît de tîrziu. Și repetă fără să stea pe gînduri :

— Înalt, prezentabil...

— În uniformă militară, dar fără epoleți, mi-am amintit eu.

— Păi acum toți umblă în uniformă fără epoleți, obiectă pe bună dreptate portarul. Chiar deunăzi am auzit o persoană înțelegîndu-se la telefon cu cineva cum să se recunoască : eu, zice omul, o să fiu în tunică și cu galoși.

— Şi asta-i adevărat, se învoi Taraskin, şi adăugă : Gata cu vorbăria, să mergem la ea şi vedem noi ce-o fi...

Intrarăm în holul întunecos, mirosind a lemn vechi vopsit, a pisică, a ciorbă şi a chiftele din coajă de cartofi, cărora toată lumea le spunea „vomitive". O scară veche, strîmbă, ducea la etaj şi, doar privind-o, aveai impresia că scîrţîie îngrozitor. Între etaje, pîlpîia un beculeţ anemic, prizărit, abia luminîndu-se pe sine.

— Aşteptaţi-mă aici, şoptii eu, urcînd fără zgomot cu paşul lin, de care începusem să mă dezvăţ de cînd părăsisem armata. Îmi lipii urechea de uşa cîntăreţei Sobolevskaia. Nu se auzea absolut nimic şi începui să mă gîndesc sub ce pretext mi-aş putea îngădui să bat la uşă.

Pe de o parte, Cărămidă putea să ne fi minţit, indicîndu-ne altă casă. În cazul ăsta, acum o să trezim un om nevinovat, o femeie singură. N-avea să-i fie tocmai plăcut să deschidă uşa oricui în toiul nopţii. Pe de altă parte, dacă adresa e bună, Fox poate fi acum aici şi, fiindcă era băiat serios, putea să tragă în noi ca să-şi scape pielea, doar nu degeaba ne prevenise Jeglov. Dacă Gleb ar fi fost aici sigur că ar fi găsit el vreo soluţie...

De fapt, orice variantă am fi ales, tot trebuia să intrăm. Şi dacă Fox era acolo, venirea noastră trebuia să pară cît mai naturală, fiindcă pretextele de genul : „V-a sosit o telegramă" sau altele asemănătoare puteau să-i stîrnească bănuieli.

Am coborît şi am ordonat repede :

— Taraskin, pentru orice eventualitate, treci sub fereastră ; poate că vrea să sară pe geam, distanţa pînă jos e mică, aşa că o să-l întîmpini. Dumneata, nene Spiridon, vii cu mine. Ea te cunoaşte ?

— Mă cunoaşte, mormăi portarul.

— O să-i spui că ai venit cu miliţia, fiindcă se face verificarea actelor şi o să te scuzi.

Portarul aprobă din cap şi urcarăm la etaj. Băturăm destul de mult la uşă, pînă cînd, în cele din urmă, o voce somnoroasă şi speriată de femeie întrebă :

— Cine e ?

— Sînt eu, portarul, Spiridon Ivanîci, spuse unchiaşul, tuşind. Vă rog să ne scuzaţi, tovarăşă Sobolevskaia, deschideţi o clipă...

Ușa se întredeschise, probabil avea pus lanțul. N-o puteam vedea pe Sobolevskaia în coridorul întunecat, dar probabil că ea îl recunoscuse pe portar pentru că spuse ceva mai liniștită, dar puțin enervată :

— Ce s-a întîmplat, Spiridon Ivanîci ?

— Păi, au venit de la miliție, se face verificarea actelor, vă rog deschideți, spuse portarul cu un aer vinovat, iar Sobolevskaia, scoțînd lanțul, deschise ușa și aprinse lumina în antreu.

Am spus bună seara îndată și după aceea, mormăind un „scuzați-mă", străbătui rapid apartamentul. Nici în cele două camere — erau două cu totul — nici în bucătărioara minusculă, nici în toaleta la fel de mică, nu era nimeni. Convins de asta, m-am întors în antreu și i-am spus stăpînei casei :

— Vă rog să mă scuzați, tovarășă. Așa-i serviciul ! Și făcînd un gest larg cu mîinile i-am explicat : Sînt vremuri grele, trebuie să respectăm regimul actelor de identitate.

Ea dădu încruntată din cap, fără să arate vreo înțelegere. Purta un halat gros și pufos, iar pe cap avea legat strîns, pînă la sprîncene, un batic de mătase. Fața îi era acoperită cu un strat atît de gros de cremă albă, încît nu i se puteau desluși bine trăsăturile. După o clipă de șovăială, o rugai :

— Aș vrea să vorbesc ceva cu dumneavoastră. Se poate ?

Sobolevskaia dădu din umeri :

— Mă rog... Dacă-i necesar... Scuzați-mă pentru aspect... Fața e instrumentul meu profesional... Poftiți în salon...

Trecurăm în salon, o cameră mică, dar, după părerea mea, bogat mobilată, în totală discordanță cu aspectul exterior, mizerabil al „corpului 2".

Multe lucruri mi-au plăcut aici și, totodată, m-au uimit : covorul frumos, pufos, pe care mulți l-ar fi pus pe perete, dacă l-ar fi putut procura ; mi-era pur și simplu milă să calc în picioare un lucru atît de frumos ; apoi lampa de pe podea, în formă de vază chinezească, lungă și îngustă, cu un abajur uriaș, roșu-închis, ușor, măsuța cu picioare scurte pe care se afla o scrumieră de cristal și o grămadă de reviste străine și fotoliile joase și moi. Atît de

mult am privit la toate astea, încît aproape uitasem de scopul sosirii mele, dar gazda, fără să mă invite măcar să stau jos, mi-a amintit cu răceală :

— Vă ascult...

M-am uitat la portar, care încremenise ca o stană de piatră în antreu. În discuţia care urma să aibă loc el era de prisos, aşa că i-am spus :

— Îţi mulţumesc pentru serviciu, Spiridon Ivanîci. Eşti liber !

Portarul a plecat, iar eu m-am aşezat cu grijă pe colţul unui fotoliu — ziua fusese istovitoare — pregătindu-mă să-i pun întrebări, desigur nu directe, ci prudente, bine chibzuite. Sobolevskaia, strîngînd din buze, şi-a aprins o ţigară lungă şi parfumată, apoi s-a aşezat şi ea.

— În ultima vreme, umblă prin oraş fel de fel de oameni... am început eu cam vag, fiindcă nu reuşisem încă să-mi schiţez un plan de bătaie, şi toate cuvintele şi gîndurile potrivite îmi zburaseră din minte. Mi-am amintit iarăşi, cu invidie, de Jeglov — el nu s-ar fi pierdut cu firea — dar întrucît el era acum în cu totul alt loc, am făcut, în sinea mea, un gest resemnat cu mîna şi am continuat la întîmplare : Pretinzînd că sînt funcţionari ai statului... ăă... se ţin de pungăşii... Vrem, cum să spun, să vă prevenim... Cine a mai fost pe la dumneavoastră în ultimul timp ?

— Doar oameni pe care-i cunosc bine, spuse răspicat Sobolevskaia, tăindu-mi astfel complet posibilitatea de a mai discuta pe tema vizitelor unor eventuali necunoscuţi. Atunci lăsînd la o parte orice prudenţă, o întrebai direct :

— Acum patru zile, a venit cineva la dumneavoastră, seara... Cine era ?

Prinzînd cartonul lung al ţigării cu două degete şi îndepărtînd cu eleganţă degetul mic, Sobolevskaia trase adînc în piept, apoi suflă un norişor de fum parfumat şi, fără să se grăbească, rosti tărăgănat :

— Aha... Va să zică, despre asta-i vorba... Ce să vă spun... Pe omul ăsta, într-adevăr, nu prea îl cunosc... Apoi tăcu un timp.

Am scos din buzunar un pachet mototolit de ţigări „Nord“, am înmuiat una, am aprins-o cu bricheta şi am început să fumez şi eu. Tăcerea se prelungea, dar pentru

mine unul nu-i o problemă să tac, să nu scot o vorbă mult timp ; pot face treaba asta în mod serios, așa că am tras liniștit din țigară, am strîns cu grijă scrumul în palmă, pînă cînd tutunul a ars în întregime și a început să miroasă a hîrtie aprinsă. Atunci m-am ridicat, am aruncat scrumul și cartonul în scrumieră și am privit-o întrebător pe Sobolevskaia :

— Nu vă ascund că aș fi vrut să-l cunosc mai bine, spuse ea, ca și cum n-ar fi avut loc nici o pauză. Desfăcu amărîtă brațele : Din păcate n-am reușit...

Tăcu iarăși, suspină adînc, probabil că se gîndea la ceva, trist sau neplăcut, fiindcă ochii i se umeziră, apoi se întristară, strivi cu putere mucul în scrumieră.

— Este amantul meu, continuă ea. A fost. Ne-am cunoscut acum o jumătate de an, întîmplător, și mi s-a părut că... Of ! Își aprinse altă țigară. N-a ieșit nimic din toată povestea asta și ne-am despărțit. Fox, așa îl cheamă. De fapt îl cheamă Evgheni, dar prefera să-i spun pe numele de familie...

— Lucrează undeva ? mă interesai eu preocupat.

— E secret ! Nu mi-a spus unde lucrează, unde locuiește... Secret total !

— Da ?

— Odată mi-a dat de înțeles că are legături cu SMERJ...

— Cu SMERȘ *, o corectai eu.

— Se poate, spuse Sobolevskaia indiferentă. Nu mă pricep. Și nu-i vorba de așa ceva. Nu știu ce isprăvi a făcut pe linia voastră, dar eu... nu l-am crezut. Și am fost întotdeauna convinsă că o s-o termine rău...

— De ce ?

— Eh, nu știu dacă o să mă înțelegeți... Este, cum să vă spun, un om neobișnuit. Nu mă refer la aspectul lui exterior, nu... Deși e un flăcău frumos. Ci la altceva : e în stare de orice. E îndrăzneț. Curajos. Puternic. Nu ca ceilalți bărbați...

M-a trecut un fior, atît de mult dispreț față de „ceilalți bărbați" se simțea în vocea ei, și m-am gîndit, compătimind-o, că tare mult trebuie să se fi chinuit în viață,

* Prescurtare a denumirii Serviciului de contrainformații (n.t.).

ca să fie acum atît de pornită. Dar ne cam abătusem de la subiect și i-am reamintit :

— În legătură cu ceea ce spuneați, că o s-o termine rău...

— A, da. Lui toate calitățile astea îi prisosesc. Oamenilor de acest gen le e greu să se mențină în limitele permise.

— Am înțeles, am răspuns eu dînd din cap. V-ați despărțit demult ?

— Acum trei luni. Și nu ne-am mai văzut decît în ziua de care m-ați întrebat.

— Dar ce s-a întîmplat ? De ce a venit ?

— Doar pentru un aparat de ras.

M-am gîndit puțin, apoi am întrebat, chipurile în glumă :

— Voia să se bărbierească urgent ?

Dar Sobolevskaia îmi răspunse absolut serioasă :

— Avea la mine un „Gilette", o marcă străină, bună, și ținea mult la el.

Motivul ăsta nu prea m-a convins, dar îmi dădusem seama că nu se poate discuta în contradictoriu cu o astfel de interlocutoare, așa că am spus împăciuitor :

— Aha, e clar. Și unde locuiește ?

Pentru prima oară de la începutul discuției, Sobolevskaia zîmbi :

— Mi-e rușine că am fost atît de ușuratică, dar... el nu voia să-mi spună, iar eu nu l-am întrebat...

Am înțeles că-i este într-adevăr rușine, pînă la lacrimi, pînă la suferință și că-și bătea singură joc de superficialitatea ei, ca nu cumva să rîdă alții de ea mai înainte.

— A făcut ceva grav ? Dacă nu-i secret, desigur... a întrebat ea.

Femeia nu mi se părea suspectă, nu știu de ce, îmi era milă de ea, dar dat fiindcă, după cum spune Jeglov, prima însușire a unui detectiv e șiretenia, și aici sînt întru totul de acord cu el, am folosit și eu un șiretlic :

— Ei, cum să vă spun... Am impresia că-i un fel de rău-platnic al pensiei alimentare. Și-a părăsit cei doi copii și umblă creanga... Și făcînd o figură nedumerită, am zîmbit larg și am adăogat cu jumătate de voce : Portarul dumneavoastră ni l-a descris după semnalmente... Pe fața

ei a apărut iarăşi expresia dispreţuitoare de mai înainte, dar fără să-i las timp să se gîndească, am rugat-o : Numele nu ne spune mare lucru, v-aţi uitat vreodată în buletinul lui ? Descrieţi-mi-l, cum arată ?

Fără să mă privească, Sobolevskaia a spus cu dispreţ :

— Mi-aţi rezervat un rol nu prea onorabil... Dar pentru că e vorba de doi copii părăsiţi, flămînzi şi nefericiţi, fie, treacă de la mine, vă spun...

N-am deslușit în vocea ei nici un fel de compătimire pentru nefericiţii copii părăsiţi ai lui Fox, ci mai curînd paraponul amantei părăsite. Privind fix într-un colţ al camerei, a început să-l descrie cu voce monotonă :

— Este înalt, zvelt, lat în spate, îngust în talie, cap frumos, mîndru, cu păr negru, bogat, ondulat... Palid, fruntea înaltă, ochi albaştri, sprîncenele frumos arcuite, nas acvilin, gura... Gura îi cam strică înfăţişarea, buzele sînt prea subţiri, dar pentru un bărbat asta n-are prea mare importanţă... Dinţi regulaţi, egali, gropiţă în bărbie... Vocea răguşită, dar tandră. E deştept şi curajos, dar probabil că asta nu vă interesează. Asta-i tot !

Şi, în mod cu totul neaşteptat, a început să plîngă.

XII

Se apropie iarna şi mulţi moscoviţi se îngrijesc de pe acum să-şi confecţioneze pîslari. Pînă în prezent, această operaţie se executa manual. În acest scop, inginerul Diatlov a construit o maşină specială, cu ajutorul căreia un meşter va putea confecţiona 150 perechi de pîslari pe zi.

„Vecerniaia Moskva"

M-am trezit de frig, pe la şase fără un sfert. Cînd se culca, Jeglov deschidea întotdeauna larg ferestrele, spunînd că omul se satură de somn de două ori mai repede în

aer curat. Zgribulindu-mă de frig, am dat fuga la fereastră în vîrful picioarelor, am închis-o și am început să-mi fac gimnastica de dimineață. Cu cît dădeam mai repede din mîini și din picioare, cu atît mă încălzeam mai mult. De după clădirea cenușie a Comisariatului Poporului pentru comerț se ivea un soare roșu, puțin acoperit de nori, tonurile violete și cenușii se strecurau pe sub cornișe, pe sub acoperișurile pe care acum se zărea pojghița argintie a gerului de dimineață. Aerul era limpede și dens, străbătut de curenți și mirosea a zăpadă și a cetină. M-am uitat eu ce m-am uitat, apoi am deschis fereastra din nou.

De sub plapumă apăru capul zbîrlit al lui Jeglov.

— Hei, nu cumva ne-am trezit prea tîrziu ? mă întrebă el neliniștit, cu vocea răgușită de somn.

— Hai, scoală-te mai repede, acuș e gata ceaiul...

Pentru ceai aveam patru pachețele de zaharină, o căldărușă de cartofi fierți, reci e adevărat, totuși gustoși, cu sare fină „Extra", și două conserve de crabi. Le cumpărasem alaltăieri de la prăvălioara de alături, se vindeau împreună cu sufleu de albuș la liber și întregul magazin era tixit cu piramide de cutiuțe strălucitoare de conserve cu eticheta „SNATKA" și „AKO".

— Crabul, firește, nu-i mîncare, cugetă Jeglov la masă. E un fleac, un gîndac de mare, nici nu te satură, nici gust n-are. Nu se compară cu racul de rîu, deși dacă-l sărezi vîrtos și bei o bere, ar putea fi un fel de gustărică. Da' oricum nu-l putem socoti drept hrană.

Eu, în calitatea mea de responsabil cu aprovizionarea, mă simții jignit :

— Doar tu m-ai rugat să nu folosesc zilele astea cartelele, să le păstrez pentru sărbători, poate că atunci se dă ceva mai ca lumea ! Avem acum bonuri pe zece zile și mai și bombăni...

— Dar ce-am spus ? Bine ai făcut ! Dar știi, cînd critici o mîncare, asta te face să crești în propriii tăi ochi. Dar cu noi luăm ceva ? Acolo în aer liber o să ne fie o foame de lup...

— Am împachetat merindele și le-am pus în sacoșă. Propun următorul meniu ! Două cutii de concentrat de mazăre, o pîine, trei cepe dulci de apă, o bucățică de slă-

nină şi trei bucăţi de zahăr. Bineînţeles, cîte o porţie de ceai. Ajunge ?

— Ajunge. Poate mai luăm şi două cutii de crabi ?

— Să ştii însă că acolo nu ţi-am şi pregătit bere pentru ei, îl prevenii eu maliţios.

— Nu mă las eu în nădejdea voastră, replică el şi, furişîndu-se după divan, scoase de acolo o sticlă de o jumătate de litru. Ce zici, merge ?

— Trai neneacă, începui eu să rîd. Atîta doar că n-am cu ce să mă încalţ, ghetele mi s-au rupt de tot.

— Dar cizmele ?

— Tu ce-ţi închipui ? N-am decît o pereche de cizme bune, ofiţereşti, n-o să intru cu ele în noroiul de acolo ! Altfel ce mai încalţ mîine ?

— Ce contează ? Sănătoşi să fim că facem rost de altele noi.

— Nici vorbă, am spus eu şi m-am dus la Mihal Mihalîci.

Jeglov şi-a încălţat cizmele lui elegante şi le-a mai curăţat pentru drum, de parcă n-ar fi mers la o grădină de zarzavat, ci la conducere.

Era gata cînd m-am întors eu încălţat cu nişte pîslari scurţi, cu talpă sintetică şi care, pe deasupra, mă mai şi strîngeau.

— O să rîdă lumea de tine, spuse Jeglov. Afară-i soare şi tu cu pîslari...

— Nu-i nimic. Doar nu merg la dans, ci la lucru, aşa că o să vedem noi cine rîde la urmă...

Mergeam pe străzile oraşului pustiu în dimineaţa aceea de duminică şi soarele devenise acum galben, catifelat, iar aerul mi se părea că-l pot pipăi cu mîna. Pe bulevardul Sretenski, teii păreau încremeniţi.

— Păcat, i-am spus cu tristeţe lui Jeglov. Acum, după îngheţ, o să se-ncălzească, şi frunzele o să înceapă să cadă...

Pe Kirovskaia, nişte muncitori scoteau de pe pereţii de sticlă ai clădirii Direcţiei Centrale de Statistică placajul cu care fuseseră acoperiţi în toţi anii lungi de răzoi.

În Piaţa Komsomolskaia scrîşneau şi vuiau tramvaiele, oamenii alergau de colo-colo cu saci şi valize. Vacarmul de neînchipuit era întrerupt doar de vocile stridente ale

băieţilor care cumpăraseră revista „Krokodil" şi o vindeau acum cu zece ruble bucata, deşi ea costa numai o rublă şi douăzeci de copeici.

Ne-am îndreptat spre peronul liniei a şaptea, unde trebuia să ne întîlnim cu alţi colegi la trenul electric. Am zărit de departe un grup compact din care ne făceau semne Pasiuk şi Taraskin. Cînd ne-am apropiat, mi-a ieşit în întîmpinare o fată :

— Bună ziua, tovarăşe Şarapov ! Şi pentru că eu mă zăpăcisem şi nu-i răspundeam, m-a întrebat : Nu mă mai recunoşti ?

Mă uitam la Varea Sinicikina, blestemîndu-mă în sinea mea pentru zgîrcenia mea ţărănească, şi în loc s-o salut mă gîndeam la Jeglov, care întotdeauna şi în toate privinţele mi-o lua înainte; pentru că nu-i e milă de singura lui pereche de cizme şi cînd e să meargă la cules cartofi nu împrumută de la Mihal Mihalîci nişte pîslari vechi, cîrpiţi, ci îşi încalţă cizmele lustruite lună, iar dacă soarta-i scoate în cale o fată pe care odinioară a pierdut-o din stîngăcie, jenă şi timiditate prostească, nu apare în faţa ei în scroambele astea caraghioase.

— Mă cheamă Sinicikina, zise fata şovăind. Am dus împreună la maternitate un copil găsit...

Purta o pufoaică strînsă în talie cu o curea, pantaloni sport şi nişte cizme elegante, din pînză impermeabilă. Era atît de subţirică, de înaltă, avea faţa atît de gingaşă şi de frumoasă, ochii ei mari, cenuşii erau atît de buni şi de liniştiţi, încît am simţit un fior trecîndu-mi prin inimă.

— M-ai uitat ? întrebă din nou Sinicikina, şi, în mod cu totul neaşteptat pentru mine însumi, i-am spus :

— Îmi amintesc mereu de dumneata. Chiar de cînd ai plecat atunci, mă gîndesc întruna la dumneata, roştii eu cu totul neaşteptat.

— Şi la serviciu ? începu să rîdă Varea. Chiar şi cînd lucrezi te gîndeşti la mine ?

— Cînd lucrez nu, recunoscui eu cinstit. Pentru mine munca asta afurisită e tot timpul ca un examen, mă tem mereu să nu uit ceva, mă străduiesc să judec, să mă descurc, să-mi aduc aminte de cine ştie ce. Îmi crapă capul de toate filozofiile astea...

— Nu-i nimic, o să le-nveți, mă încredință cu seriozitate Sinicikina. La început și mie mi-a fost tare greu. Am primit chiar și cîteva zile de carceră. Dar pe urmă m-am obișnuit.

— Dar de ce ai făcut carceră ?

— Mă angajasem abia de o lună, cînd într-o bună zi, o prietenă căreia îi venise logodnicul de pe front, mă invită la nuntă. Și eu eram de serviciu pînă seara tîrziu, nici vorbă să pot da o fugă să mă coafez. Ei, îmi zic, ce-o să se întîmple dacă lipsesc și eu o jumătate de oră. Și din post, dau fuga la coafor, că tare mult doream să-mi fac un permanent. M-am dus cu pușca ; pe atunci făceam de serviciu cu arma. Și tocmai atunci pică un control și-n loc de nuntă încasez cinci zile la răcoare ! Varea rîdea cu poftă și privind sclipirea umedă a dinților ei mari și regulați, începui să zîmbesc fermecat. Eram uimit că nu mi-e deloc rușine să-i povestesc despre stîngăcia și nepricepe-rea mea, că-i destăinuisem din prima clipă ceea ce ascundeam tot timpul cu atîta grijă de tovarășii mei. Nu știu de ce, pe nesimțite îmi trecuse și stînjeneala provocată de blestemații de pîslari, rămînîndu-mi doar senzația zîmbetului bun, a purității acestei fete și dorința neînfrînată de a o lua de mînă.

Probabil că așa aș fi făcut, dar Varea îmi arătă un om care mergea pe peron, și-mi spuse :

— Moșulică ăsta acuș-acuș cade...

Un bărbat în vîrstă, corpolent, cu înfățișare de profesor și purtînd ochelari cu lentile groase, căută, mijindu-și ochii, locul de urcare în trenul electric. Ținea în mînă niște puieți de pomi, înfășurați în pînză de sac și tîra după el pe peron șireturile dezlegate ale bocancilor. Pînă să apuc să scot o vorbă, Varea Sinicikina a și dat fuga la el.

— Stai puțin, nene, să nu calci pe șiret ! Se aplecă și-i legă repede, îndemînatică, șireturile la amîndoi bocancii. Gata, acum totu-i în ordine ! Și înainte ca grăsanul jenat să poată spune ceva, ea se întoarse spre mine, întrebîndu-mă din mers : Pe dumneata cum te cheamă ? Nu mi-e la îndemînă să-ți spun „tovarășe Șarapov" !

— Volodea, mă recomandai eu, simțind că mă fîstîcesc din nou. Ce prostește mă prezentasem, ca la grădiniță !

Adult, de douăzeci şi doi de ani, locotenent major — şi Volodea ! Bine că n-am spus Vova !

— Vladimir, spuse ea. Frumos nume, şi vechi. Îmi plac numele astea. A fost cîndva o modă a numelor străine, cîte prostii au mai ieşit şi din asta ! Am avut un coleg de şcoală, Kurguzov, pe care părinţii îl botezaseră Adolf. Închipuieşte-ţi cît a avut de pătimit mai pe urmă : Adolf Kurguzov ! Era băiat bun, a murit lîngă Iaşi...

Jeglov îmi ciocăni în spinare, cu degetul îndoit, ca într-o uşă :

— E voie ? Îndată soseşte trenul, aşa că, te rog, trezeşte-te, va trebui să ocupăm locuri...

De peron se apropia încet trenul electric supraaglomerat, despicînd cu fruntea lui plată aerul compact şi transparent. La uşile deschise ale vagoanelor se înghesuiau pasagerii care coborau, iar cei de pe peron fuseseră siliţi să se dea cu un pas înapoi. Atunci Jeglov, zvîcnind de pe peron cu tot corpul, se încovoie în aer, elastic şi uşor, iar în clipa următoare se şi afla în vagon. Cei care coborau îl loveau cu boccele, genţi, cutii şi saci, ţipau la el şi-l ocărau în fel şi chip, dar el continua să înainteze în mulţimea lor compactă, certîndu-se, rîzînd şi glumind şi nici nu ieşiseră toţi din vagon, cînd scoase capul pe geam :

— Avem două bănci la dispoziţie. Grăbiţi-vă...

Varea rîse din toată inima, eu îl privii cu invidie, Taraskin consideră lucrul firesc, iar Pasiuk dădu din cap, spunînd : „Mare şmecher, măi ce şmecher !", în timp ce Şase-pe-nouă începu să ne povestească cum transportase el un butoiaş de sticlă plin cu miere, călătorind şapte zile pe acoperişul unui vagon de tren. Aproape toţi lucrătorii Direcţiei încăpură într-un singur vagon şi dintr-odată începu să se audă zumzetul uniform al discuţiilor mulţimii de oameni care se cunoşteau între ei.

Jeglov făcu imediat pariu cu Mamîkin de la secţia a doua, că brigada lui o să culeagă mai mulţi cartofi decît ei.

— Muncim mai bine ca voi şi o să vă îngropăm în cartofi !

Şase-pe-nouă, în mijlocul unui grup de fete de la circulaţie, îşi terminase povestea cu butoiaşul de miere şi

acum le spunea că directa lui de dreaptă are o forță de nouăzeci de kilograme, iar cea de stînga, de nouăzeci și cinci de kilograme și că însuși campionul țării la box, Segalovici, refuzase să se întîlnească cu el. Milițiencele îi pipăiau bicepșii cu respect și rîdeau din toată inima. Ramzina, o blondă solidă de la secția de gardă îl mîngîie pe spatele încovoiat și-i spuse :

— Grișa, însoară-te cu mine și n-o să dau voie nimănui să te jignească... Mai ales lui Lev Segalovici...

Alți colegi jucau domino pe o valijoară răsturnată, iar Taraskin îi privi chiorîș și, probabil, invidios că nu se găsise un loc și pentru el, spuse arogant :

— După trasul funiei, ăsta-i cel mai deștept joc !

Pasiuk se furișă într-un colț și adormi deîndată adînc. Varea îl privi cu milă și spuse :

— Ce păcat ! O treime din viață omul și-o petrece dormind. Îți dai seama ce păcat e să dormi douăzeci și cinci de ani ! Groaznic ! Douăzeci și cinci de ani te tăvălești în pat și nu ți se întîmplă nimic interesant ! Bine că măcar visezi. Spune-mi, Vladimir, tu visezi ?

— Rareori. După tonul meu s-ar fi părut că sînt vinovat, sau că-mi lipsește ceva și din cauza asta visez rareori. Adăugai, dezvinovățindu-mă : Sîntem foarte obosiți...

— Eu visez adesea ! spuse fata bucuroasă, privindu-mă cu ochii ei cenușii strălucitori. Simții deodată dorința nestăvilită de a pătrunde în visul ei, să aflu și eu ce vede ea în văile albastre și verzi ale prefacerilor fermecate ale realului, în toropeala cețoasă a unui vis apărut pe neașteptate.

— Azi-noapte ai visat ? întrebai eu serios.

— Da ! Dar nu-mi amintesc visul în întregime, am visat doar cu cîteva clipe înainte de a mă trezi. Nu știu cum s-a întîmplat, dar se făcea că mă plimbam printr-o casă uriașă și că băteam la toate ușile, împărțind oamenilor albăstrele și romanițe și nu știu de ce aveam doar albăstrele și romanițe. Cu toate că împărțisem multe flori, buchetul din mîna mea nu se micșorase deloc. Dar nu-mi pot aminti nicicum dacă oamenii aceia mi-erau cunoscuți sau nu...

Am luat-o de mînă, ea nu și-a retras palma subțirică, iar eu tare aș fi vrut să-i povestesc visul uimitor pe care-l avusesem iarna trecută, în adăpostul blindat, pe jumătate distrus, la marginea orașului polonez Radom : înainte de răsăritul soarelui, visasem o pajiște albastră cu flori orbitor de galbene pe care le mesteca liniștită iapa batalionului nostru, Pacika, și în vis, voiam să strig s-o alunge de acolo, fiindcă locul era minat, dar rămăsesem mut și fără vlagă, și se făcea că prin lunca albastră spre Pacika alerga Liubocikin, un soldat cîrn și bălai, iar eu, în somn strigam și mă zbăteam încercînd să-l opresc. M-a trezit un bubuit prelung întretăiat de strigăte : „Pe Liubocikin l-a sfîrtecat o mină !"

Dar n-am pomenit nimic despre visul pe care-l avusesem în război, doar m-am aplecat un pic apropiindu-mă de ea și i-am spus în șoaptă :

— Varea, să-ți spun la ce visez ?

— Spune-mi ! Mă interesează întotdeauna ce visează oamenii !

— Visez că, odată, o să-mi bată cineva la ușă, eu o să deschid și o să te văd pe tine...

— Cu romanițe și albăstrele ? începu ea să rîdă. Sîntem în octombrie...

— Nu contează. Numai să vii, am spus eu privind puțin într-o parte.

Ea zîmbi și-și retrase încet, cu grijă, mîna dintr-a mea. Jeglov luă de la cineva o ghitară și începu să cînte, cu vocea lui plăcută de bariton, un cîntec, subliniind prin acompaniament finalul frazelor.

Mie îmi plăcea și cîntecul și cum îl cînta Jeglov, dar nu-mi plăcea deloc cum îl privea Varea pe Gleb. Parcă nici nu țipase cîndva la ea în curtea casei de pe strada Ulansk, și aș fi preferat să fie mai ranchiunoasă ! Jeglov mai cîntă vreo cîteva cîntece, înapoie ghitara și începu să-i șoptească Varei ceva la ureche ; rîdea întruna, ochii lui căprui luceau lacomi, iar buzele-i groase se umflaseră parcă ținea în ele un cartof fierbinte. Varea îl asculta cu plăcere, iar eu nu mai puteam îndura : vedeam cît de mult o interesează poveștile lui. Apoi ea schiță un gest cu mîna spre el, și spuse :

— Da de unde ! Niciodată, n-am pomenit, în nici un film, vreun erou pozitiv să poarte *pince-nez !* Nici în filme, nici în cărţi, eroii pozitivi nu poartă *pince-nez.* Dacă aş avea nevoie de ochelari, mi-aş cumpăra un *pince-nez* doar ca să le fac în ciudă tuturor !

— Varea, dar ce fel de erou pozitiv eşti tu ? întrebă serios Jeglov. Eşti profund negativă, ia priveşte cum se uită la mine Şarapov ! Să mă-njunghie nu alta ! Şi asta din cauza ta !

M-am simţit stînjenit de atacul acesta neaşteptat şi Jeglov se pregătea să mă ia în tărbacă aşa cum trebuie, dar Taraskin interveni :

— Staţia Sofrino. Prima e Aşciukinskaia, trebuie să coborîm...

Pînă la grădinile de zarzavat era cam un kilometru şi jumătate şi mergeam în grup de-a lungul terasamentului căii ferate, printr-o pădurice, pe malul unui pîrîiaş adormit. Pe el pluteau băşici solzoase de lintiţă verde, iar în adînc se vedea fundul nisipos al apei şi pletele încurcate ale algelor. Un vînt slab adia fără încetare, purtînd cu el firişoarele lipicioase ale funigeilor care ni se aşezau, abia simţit, pe faţă. Iarba lovită de primul îngheţ, încremenise. Un afin cu frunzuliţele lui tari se înroşise, iar în pădurice încă se mai vedea, printre frunze şi ierburi, cîte un porumbar liliachiu parcă acoperit de chiciură.

Varea mergea înainte cu Jeglov, eu rămăsesem dinadins în urmă, conştient că faţă de Jeglov, par caraghios în pîslarii mei, tăcut şi stîngaci. Îmi pierise tot cheful şi nici nu mai voiam să mă uit înainte, acolo unde, alături de Jeglov, păşea Varea cu picioarele ei zvelte, pe drumul bătătorit, iar Gleb, încălţat cu cizmele lui de piele lucitoare, îi tot povestea ceva şi în acelaşi timp dădea din mîini, fluiera şi imita pe cineva ca un adevărat actor.

Pasiuk mă bătu pe umăr, zîmbindu-mi larg :

— Nu te necăji, băiete.

— Ce mă priveşte ? Nu-i treaba mea...

— Văd eu că nu te priveşte, ca pe ăla căruia i-au furat ţiganii calul...

Fără să răspund, dădui nepăsător din mînă, iar Pasiuk remarcă :

— Drăguță fată. Jeglov o s-o plictisească, prea dă buzna. Pe una ca asta n-o cucerești cu focuri de artificii... Mă privi șiret, drept în ochi, și adăugă : Dar nici un papălapte n-o să-i placă, ia arată-i și tu de ce ești în stare...

În timp ce mă gîndeam cum să-i arăt Varei de ce sînt în stare, ca să-i fiu pe plac mai mult decît Jeglov, am ajuns la grădinile de zarzavat. Acolo, într-un colț era și bojdeuca de placaj în care locuia paznicul, moș Maxim. Bătrînul ne întîmpină bucuros, interesîndu-se dacă nu cumva am adus ceva cu care să-și poată „încălzi ciolanele bătrîne", ne dădu lopeți, sape și saci, ne arătă parcelele pe care urma să le lucrăm, apoi se așeză pe un coș răsturnat și începu să pufăie dintr-o pipă scurtă.

— Ei, băieți, v-ați plimbat, ați luat aer, ați șușotit, acum dați-i drumul ! ordonă el.

Varea se apropie de mine și, privindu-mă în față, spuse :

— Volodea, pot să sap alături de tine ?

— Poftim ! mă bucurai eu. Am crezut că vrei cu Jeglov...

Varea zîmbi șiret și clătină din cap :

— Nu, cu tine vreau...

Jeglov își așezase băieții din brigadă în șir de-a curmezișul straturilor de cartofi :

— Eu sînt primul, Pasiuk al doilea, Taraskin al treilea, pe urmă Grișa, iar ultimul Șarapov...

— După mine e Varea, spusei eu ferm.

Jeglov clătină din cap :

— Dacă-i așa, brigada lui Mamîkin o să ne-ntreacă, ei au luat-o pe Ramzina și cu ea poți căra și saci...

— Nu mă interesează, rostii eu, iar Jeglov, privindu-mă cu coada ochiului, dădu din umeri :

— N-am nimic contra Varvarei. Voiam doar să-i fie mai ușor...

Nu-i mai dădui atenție, îmi scosei tunica și scuipînd în palme, apucai cu îndemînare lopata.

— Începem ? întrebai eu cu o nuanță de ordin în glas și toți deodată, veseli, înfipserăm pînă la mîner lopețile lucioase în pămîntul reavăn, roșietic.

Pămîntul fîșîi, pîrîi, lipindu-se de fierul lopeții, rădăcinile plantelor se rupseră troznind, iar eu apăsai pînă la

refuz pe lopată, apucînd-o cu mîna stîngă cît mai aproape de fier. Scoarța uscată a solului crăpă, smulsei tufa cu totul, aruncînd-o în lături, iar pămîntul fărîmițat se acoperi de tuberculi mari, galbeni-trandafirii...

Toți cîți eram acolo în șir am scos primii cartofi și am început să strigăm extaziați cuvinte fără noimă, așa cum strigă de mii de ani, oamenii cînd doboară, cu greu, vînatul... Am mai scos o plantă, m-am uitat la Varea care era lîngă mine, la o lungime de braț, și faptul că era alături, strigînd și rîzînd cu mine, mi-a dat atîta forță, încît mi se părea că înăuntrul meu a început să lucreze un tractor, iar în clipa aceea m-am simțit în stare să sap singur tot cîmpul.

Am apucat tufa altui cuib de cartofi, m-am uitat spre Jeglov care înaintase cu un pas, și mi-a venit să rîd : putea el, cu cizmele lui grozave, să se măsoare, cu mine ? Și am înfipt iarăși lopata în brazdă, răsucind-o, răsturnînd apoi la o parte pămîntul și cartofii. Apoi am înfipt-o iarăși și iarăși...

Ah, cu ce înverșunare fericită săpam pămîntul roșiatic și umed ! Doamne, cui aș fi putut spune ce mulțumire și desfătare era să sap la cartofi în dimineața aceea liniștită, în stația Așciukinskaia, cu Varea alături, rîzînd și luminînd cu ochii ei minunați ? Era altceva decît atunci cînd săpam inundat de sudoarea amară și înțepătoare, în miezul unei zile de iulie, o capcană pentru tancurile inamice lîngă satul Prohorovka, fără să mă opresc nici o clipă, fără să-mi pot îndrepta spinarea, mort de sete, știind că ne acoperă doar o baterie de tunuri de 45 mm și un pluton de aruncătoare de grenade antitanc pe jumătate distrus, convins fiind că, dacă nu terminăm la timp, peste o oră sau o jumătate de oră, ori poate peste un minut, o să apară, urmîndu-se, de după deal, tancurile *Panzer* care aveau să ne strivească și să zdrobească bateria, prefăcîndu-ne într-un terci însîngerat... În timp ce din spate auzeam vocea subțirică și rugătoare a unui căpitan de artilerie : „Măcar trei capcane să faceți, băieți, dați-i drumul pentru Dumnezeu, barem vîlceaua asta să o acoperim, că pe aici n-o să poată trece, numai voi să ne protejați flancul, dragii mei..." La care i-am răspuns cu vocea răgușită, „Aduceți, mai repede, niște vreascuri și crengi verzi..." iar cînd spre

seară, un *Panzer* negru-roşietic în razele piezişe ale soarelui care apunea, învăluit într-un nor de gaze de eşapament, atinse marginea gropii uriaşe, acoperite cu nuiele şi iarbă, se clătină şi se prăbuşi cu un zgomot cumplit, lăsîndu-şi în afară doar partea posterioară, cu blindajul vopsit cu pete de camuflaj, tot ca acum, începuserăm să urlăm toţi odată, fericiţi şi inconştienţi ; şi atunci, sau poate mult mai tîrziu, la spital, dar cred că atunci, mi-am amintit de un desen dintr-un manual şcolar care înfăţişa nişte vînători omorînd un mamut care căzuse într-o groapă uriaşă...

Aruncam cartofii voios, cu uşurinţă şi repeziciune şi abia cînd am ajuns la capătul tarlalei m-am întors şi i-am strigat lui Jeglov care asuda din greu cu mult în urma mea :

— Fii atent, să nu laşi locuri nesăpate, să sapi peste tot, pînă la ultimul cartof !

Jeglov s-a îndreptat din spate şi, masîndu-şi şalele, a răspuns :

— Tu din greşeală ai nimerit la noi în secţie ! Nu ţi-ai ales bine meseria... Şi a început din nou să arunce furios pămîntul...

Deodată, cineva mi-a pus uşor mîinile pe umăr şi în prima clipă nu mi-am dat seama că-i Varea, pînă cînd n-am auzit vocea ei subţirică de fată :

— Volodea, nu te mai omorî atîta, o să oboseşti...

M-am întors, am privit-o şi abia atunci am observat că are ochii de culori diferite, unul de un cenuşiu deschis iar celălalt verzui şi din pricina asta faţa ei părea încrezătoare şi lipsită de apărare. Pe nas îi apăruseră cîţiva pistrui abia vizibili, buzele îi zîmbeau, iar la rădăcina nasului avea picături mici de sudoare. În clipa aceea, pentru că mă tutuise pentru prima oară, m-am hotărît în mod neaşteptat pentru mine însumi, să mă însor cu ea. M-am gîndit că pe tot pămîntul ăsta uriaş n-o să găsesc o fată mai bună decît Varea. Poate că există fete mai frumoase şi mai deştepte, dar nu prea cred şi eu n-aveam nevoie de ele, ci de ea. Nici prin gînd nu-mi trecea să i-o cedez lui Jeglov.

Iar Varei, care nici nu visa că o alesesem de nevastă și pesemne că s-ar fi prăpădit de rîs dacă i-aș fi spus, i-am răspuns :

— Nu mă omor deloc. Nu mi-e greu...

— N-ai vrea să comanzi altora ? a zîmbit ea și mi-am zis iarăși că femeilor le plac bărbații comandanți, șefii, palavragiii și cei care dau dispoziții. M-am gîndit, de asemenea, cît e de greu să le explici femeilor că, dacă ai ajuns ca la nouăsprezece ani să comanzi peste o sută douăzeci și trei de oameni care împreună alcătuiesc o companie și că de felul cum îi comanzi depinde cîți dintre ei o să se întoarcă teferi din luptă, în foarte scurt timp îți piere pofta să te mai simți comandant și preferi să răspunzi doar pentru tine. Dintre toți comandanții pe care mi-a fost dat să-i văd pe front, cu adevărat comandanți au fost doar cei care au considerat puterea ca pe o povară de răspundere și nu ca un drept de a da dispoziții...

— Nu vreau ! am răspuns eu foarte sincer. Zău că n-aveam chef să comand pe nimeni.

— Glumeț mai ești ! a spus Varea.

Am dat din umeri :

— Cînd o să termini institutul, o să mergi la o școală și o să comanzi acolo cît vrei.

— După ce termin institutul, vreau să merg la o casă de copii, e mai interesant acolo. Și școală și familie în același timp...

Jeglov strigă :

— Vorbăreții să treacă-n front ! Nu s-a dat „pe loc repaus" ! Săbiile sus, lopețile-n pămînt !

— Mi bine du-te și vezi ce se aude cu masa, îi zisei eu.

Am făcut pauza de masă pe la ora unu. Ici-colo au început să fumege focurile. Ne-am împărțit pe grupe și am scos din sacoșe proviziile și vesela improvizată. Jeglov se duse să numere sacii lui Mamîkin și se-ntoarse mulțumit. În ceaune fierbeau cartofi, iar pe cei foarte frumoși, egali ca mărime, îi puserăm pe jeratec. Așezarăm merindele pe ziare. Jeglov scoase sticla de vodcă, o destupă lovind-o puternic de tocul cizmei :

— Ia s-o-ncercăm noi acum pe ticăloasa asta care și la umbră are patruzeci de grade...

Kolea Taraskin scoase şi el de undeva încă o sticlă cu un lichid uşor gălbui şi i-o întinse lui Jeglov :

— Hai să gustăm şi otrava asta care, cum se spune, a trecut prin foc, prin apă şi prin ţevi de aramă !

Pasiuk îşi frecă bucuros palmele ca nişte lopeţi :

— Of, fraţilor, tare-mi place rachiul de casă !

Jeglov îi întinse Varei o ceşcuţă de aluminiu în care clipocea lichidul transparent, dar ea clătină comic din cap şi spuse :

— Nu, nu...

— Bea doar o picătură, îţi face bine. Şi călugării beau aşa ceva, spuse Jeglov, dar ea îl privi cu ochii mijiţi, şi zîmbi :

— Dumneata, tovarăşe căpitan, semeni acum cu un adevărat căpitan de piraţi...

Jeglov ridică din sprîncene şi-şi puse mîinile în şolduri.

— ...Care îi tratează pe băştinaşi cu „apă de foc", termină ea fraza cu seriozitate, şi mi se păru că Jeglov se supărase, dar Varea veni să se aşeze lîngă mine, îmi luă ceşcuţa de aluminiu din mînă şi îşi înmuie buzele :

— În sănătatea ta !

Pe înserat, după ce soarele apusese dincolo de vîrfurile ascuţite ale pinilor negri-verzui, apăru şi „Ferdinand"-ul nostru, clătinîndu-se greoi prin hîrtoapele drumului, ca şi cum Kopîrin i-ar fi umplut rezervorul nu cu benzină, ci cu rachiu. În urma lui veneau două camioane ale secţiei agricole.

— Retragerea ! ordonă Jeglov, iar Mamîkim, de pe parcela lui, strigă că trebuie să lucrăm pînă cînd se întunecă ; ei rămăseseră cu cîţiva saci în urma noastră.

— Chiar pînă dimineaţă ! îi propuse Jeglov. Dar, de fapt, noi nu mai avem de lucru, am putea doar să vă dăm vouă o mînă de ajutor !

Atunci, pentru prima oară în ziua aceea, mă simţeam obosit ; mă dezobişnuisem, şi din pricina asta mă durea spatele şi-mi ardeau palmele.

S-au numărat sacii. Mamîkin şi Jeglov s-au luat la ceartă. Mamîkin spunea că ai noştri sînt mai mici decît ai lor, Jeglov îi propuse să răstoarne un sac şi să numere cartofii. Apoi, veseli, am încărcat în grabă sacii în maşini

și ne-am adunat lucrurile, în timp ce Kopîrin dădea nemulțumit tîrcoale autobuzului, lovind cu piciorul în roți și bombănind că nu se găsesc amortizoare. Apoi mașinile au început să huruie tîrîndu-se pe drum, iar noi ne-am îndreptat cu toții spre stație.

Trenul era plin. Pasagerii o împingeau din toate părțile pe Varea spre mine, astfel niciodată aglomerația nu mi se păruse atît de plăcută, pentru că nu se vedeau pîslarii mei urîți, ci doar ochii Varei, unul verzui și altul cenușiu, care sclipeau lîngă obrazul meu. Ea îmi spunea ceva, dar nu înțelegeam nimic și-i răspundeam anapoda, fiindcă vagonul ăsta vechi, care huruia tixit de lume, mi-o arunca în brațe inconștient și generos ca soarta însăși, iar eu, amețit de fericire o strîngeam la piept și-i simțeam, cu fiecare fibră, cu fiecare centimetru de piele, corpul cald și elastic, iar capul mi se învîrtea nebunește, într-atît erau de aproape de mine buzele ei moi, plinuțe și dinții strălucitori...

În gara Iaroslavskaia, cloeotul mulțimii ne-a aruncat din vagon. I-am strigat lui Jeglov, căruia nu-i vedeam decît capul rotund într-un vîrtej de lume :

— Ține, Gleb ! Și i-am aruncat cheia de la apartament.

— Și tu ? Capul lui Gleb ieși la iveală, preț de un arșin, dintr-o grămadă de lăzi, panere, lopeți, săpăligi printre care era chiar și o plasă cu un cocoș viu.

— Vin mai tîrziu...

În Piața Komsomolskaia, am luat, împreună cu Varea, tramvaiul.

— Ia te uită, Volodea, mi-a arătat ea pe geam, e pentru prima oară după război...

Pe un acoperiș, se aprinsese cu litere inegale de neon o inscripție uriașă : Gara Leningrad. Nu știu de ce mi s-a părut că-i un semn bun.

Am înconjurat tot orașul cu tramvaiul care zăngănea pe șinele-i de fier, și cînd am coborît, se lăsase ultima noapte caldă de toamnă. N-aveam chef să mă gîndesc la nimic, înflăcărarea mă părăsise, un singur gînd nu-mi dădea pace, așa că am întrebat-o, șiret, pe Varea :

— Nu-i așa că Jeglov e un tip grozav ?

Nu mi-a răspuns nimic. Abia cînd am ajuns la intrarea principală a blocului ei a spus ca și cum s-ar fi gîndit tot timpul la întrebarea mea :

— E băiat deștept. Bravo lui... Tonul cu care pronunțase cuvintele astea era ciudat, dar nici n-am reușit să mă dezmeticesc, că a și deschis ușa. Nu uita telefonul meu... Cînd ai timp, sună-mă...

Pe cer se roteau buimace stele mari și reci, ca niște boabe de grindină care nu apucaseră să cadă. Vîntul ridica de pe trotuare bucăți de ziare și frunze căzute, iar eu mă luam la întrecere cu ele, cîntam și vorbeam cu mine însumi. Pînă acasă am mers pe jos, uitînd că tramvaiele încă mai circulă, și mă tot gîndeam, mă socoteam dacă Jeglov îi place sau nu, iar cînd am intrat în cameră el dormea cu capul înfășurat în pătură. Uitase să stingă lumina...

Paznicul fusese ucis într-o încăpere anexă. Sistemul de pază al marelui magazin era astfel organizat încît paznicul rămînea noaptea în clădire pînă dimineața la deschidere. „Magazinul fiind lung, durează mult pînă să-l înconjori pe dinafară, hoții pot intra prin zece locuri, și-n primul rînd, prin curte", ne explică responsabila o femeie scundă și slabă, îmbrăcată într-un palton albastru de postav, cu guler negru din blană de vulpe... Ea locuia în apropiere și venise în goană atunci cînd brigadierul formației de pază locală, care tocmai făcea controlul pe strada Trifonovskaia, dăduse alarma. Acesta bănuise că-i ceva necurat la mijloc, fiindcă paznicul nu răspunsese la bătăile repetate în ușă. Acum, femeia, stăpînită de un tremur nervos, se străduia să nu privească trupul firav al paznicului care zăcea pe podea lîngă un șir de bidoane de lapte și tot încerca să explice de ce se afla paznicul înăuntrul magazinului, ca și cum ea ar fi fost vinovată de faptul că-l omorîseră acolo și nu pe stradă. În timp ce medicul legist, anchetatorul și criminalistul se învîrteau în jurul cadavrului, eu, Jeglov și cu responsabila am urcat în sala de desfacere a mărfurilor. Tejghelele, rafturile dinapoia acestora și spațiile de trecere erau pline de mărfuri, sertarul casei fusese forțat, iar pe peretele văruit în alb al raionului de încălțăminte era desenată cu un creion negru, gros, sau poate cu cărbune, o pisică neagră. Bandiții desenaseră o pisică foarte

simpatică, cu urechile ciulite, cu ochii mijiți și lingîndu-și botul cu limba lungă și îngustă. La gît avea, ca în cărțile pentru copii, o fundă bogată. Jeglov dădu din cap plescăind din limbă. Nu-ți dădeai seama ce-l supără mai mult : jaful sau desenul insolent prin care bandiții voiau să arate că nu se tem cîtuși de puțin de noi, că puțin le pasă și sînt mîndri de isprava lor.

— Ascultă, Gleb, totuși de ce fac ei chestia asta ? Am arătat spre desen. Îmi închipui că o se ne fie mai ușor să-i prindem cu ajutorul pisicii, fiindcă asta-i deosebește de ceilalți răufăcători...

— S-ar putea să fie și așa, spuse Jeglov dînd din umeri. Dar s-ar putea socoti și altfel. Poate că se împăunează cu obrăznicia lor prostească. N-au fost încă pedepsiți și cred că n-o să-i prindem niciodată. Se poate și altceva, și asta-i mai prost : să-și dea seama, dar să accepte riscul ca să bage groaza-n oameni. Să le anihileze capacitatea de a li se opune : Noi sîntem „Pisica neagră", mîinile sus, și fără vorbă că o-ncurcați !

— Asta dacă ar jefui pe particulari, am obiectat eu. Dar ei jefuiesc tot mai mult magazinele...

— În primul rînd, e tot una dacă jefuiesc magazinele sau particularii. Mîine, cincizeci de vînzători și de muncitori auxiliari au să dea de veste în toată Moscova că „Pisica neagră" a ucis un om și că a furat bunuri de un milion de ruble. Asta-i reclamă ! În al doilea rînd, mai înainte de a veni tu la noi, „Pisica neagră" fura mai mult din locuințe, abia acum au început, nu știu de ce, să-și extindă activitatea la bazele de aprovizionare și la magazine. Se pare că-i mai rentabil...

Am privit încă o dată pisica desenată și mi s-a părut că-mi face răutăcios cu ochiul. Nu pricep cum, dar faptul mi-a sugerat alt gînd pe care m-am grăbit să-l împărtășesc lui Jeglov :

— Ascultă, Gleb, să știi că s-ar putea să fie și mai rău, pentru noi în orice caz...

— Da ?

— Dacă printre pungași se găsesc unii nu atît de obraznici și de întreprinzători ca ăștia, în schimb, mai șmecheri, ar putea începe să opereze sub firma „Pisicii". Îți aduci aminte că în povestea cu Vekșin începusem să dăm de

niște urme, dar ei, șnapanii, au operat în altă parte și s-au dat la fund.

— Nu te teme ! mă bătu Jeglov pe umeri. De noi oricum tot n-o să scape. Cu eroi ca tine... Firește, dacă o să ne ținem de treabă și nu de teorii...

Anexa, o clădire complicată, era după cum spunea Jeglov, un adevărat labirint : aici fuseseră depozitate mărfuri pentru un magazin universal de mari dimensiuni, cu nenumărate sortimente industriale și alimentare. Cîte lucruri nu erau îngrămădite în cele cîteva boxe mari, cimentate, cu pereți netezi, văruiți ! Uleiul, făina, zahărul și alte produse nemirositoare erau separate cu strictețe de cele mirositoare — cîrnați, mirodenii, pește, butoaie cu heringi. Tot separat, erau puse mărfurile industriale : suluri de stofe, un stelaj mare cu încălțăminte, vrafuri de haine. Toate prezentau acum un aspect de haos și distrugere : hoții căutaseră ce era mai de preț și, în graba lor, devastaseră restul. Sala de recepție a mărfurilor era încăperea principală și, totodată, locul unde se petrecuse crima : o cameră lungă, care dădea în curte printr-un tunel de scînduri, înclinat, pe unde se aduceau mărfurile pe cărucioare cu rotile. Tunelul era despărțit de sală printr-o ușă mare cu două canaturi, aproape ca o poartă, care se închidea din interior cu un cîrlig din fier forjat. Afară, în curte, tunelul avea o ușă la fel ca cealaltă, zăvorîtă cu un lacăt uriaș de hambar, prins pe o bandă groasă de tablă. Hoții scoseseră ușor lacătul din lemnul putred, cu belciuge cu tot. Ușile care dădeau în încăpere fuseseră forțate : alături zăcea aruncat un cuțit ascuțit — un șiș masiv, hoțesc, de o jumătate de metru, cu care scoseseră o tăblie a ușii, apoi, pur și simplu lăsaseră în jos cîrligul. Acum era greu de spus cum se nimerise paznicul în sală : fie că-și făcea rondul, fie că, atras de zgomot, venise să vadă despre ce-i vorba. Era cert, în orice caz, că-l întîlniseră aici, în penumbră. Grișa pusese un bec puternic de o sută de lumini în locul becului chior din depozit, ca să înlesnească examinarea și fotografierea locului. Paznicul fusese lovit în cap, pe la spate, cu un topor și, pesemne, ucis pe loc : judecînd după stropii de sînge de pe perete, după poziția corpului, expertul a stabilit fără dubii că după ce-l loviseră pe bietul om nu-l mai mișcaseră din loc. Se putea

chiar presupune din ce parte îl loviseră : într-un perete lateral al încăperii fusese amenajată o nişă, în genul unei cămări de 1,5 m × 1,5 m, cu o uşă groasă, căptuşită cu tablă, care se deschidea în afară. Era foarte probabil că paznicul fusese lovit de acolo. Am observat că pe tăişul toporului şi pe coadă erau urme de var. Examinînd cu atenţie pereţii şi tavanul cămării, am descoperit sus, o crestătură proaspătă, destul de adîncă — pesemne că ucigaşul atunci cînd lovise, atinsese tavanul cu toporul.

În sală îşi făcu apariţia Abrek, iar după el, stăpînul său, Alimov. Se pare că terminaseră cu cercetarea magazinului. Abrek înconjură camera, dădu de o cîrpă, începu să latre şi să-l tragă pe Alimov spre ieşirea din tunel, aruncîndu-se cu atîta putere, încît acesta abia se putea ţine pe picioare.

— A găsit o urmă proaspătă ! îi strigă el lui Jeglov. Să vină cineva cu mine !

Încă nu avusesem ocazia să văd la lucru un cîine poliţist care găsise o urmă, aşa că privindu-l pe Gleb, am făcut un semn cu degetul spre mine. Jeglov a dat din cap încuviinţînd, iar eu m-am luat după Alimov, am ieşit în stradă şi am văzut că traversase un teren viran, trecuse în fugă pe lîngă un teren de joacă pentru copii şi se îndrepta spre nişte şoproane de lemne, aflate în fundul unei curţi. Am făcut un salt, aşa cum mă învăţase caporalul Formaniuk, şi l-am ajuns pe Alimov lîngă ultimele şoproane. Între ele era o trecere largă spre curtea următoare, care se afla la aproape doi metri sub nivelul celei dintîi, aşa că am sărit pe acoperişul unui şopron mic cu un porumbar la margine, iar Abrek, care fugea la cinci metri înaintea noastră, cît îi permitea cureaua, a făcut un salt uriaş, întinzîndu-se în aer ca într-un tablou. Alimov şi cu mine am sărit după el şi, agăţindu-mi picioarele în plasa de sîrma a porumbarului, era cît pe-aci să cad. Traversînd la fel de repede curtea, Abrek a ieşit într-o străduţă liniştită, pavată cu bolovani, cu trotuare de pămînt năpădite de buruieni murdare şi ofilite. Privind în jur, am constatat că asta nu-i o străduţă, ci o fundătură care dădea la antrepozitele gării Rjevsk. Traversînd-o în fugă, cîinele intră într-o altă curte cu şoproane identice, din cele care răsăriseră ca ciupercile în timpul războiului : de jur-împrejur erau case din cărămidă

cu încălzire centrală ; se folosiseră și lemne, dar numai în timpul războiului, cînd oamenii erau siliți să-și asigure singuri încălzirea cu ajutorul unor sobițe mici de fier, care înghițeau multe lemne, fumegau groaznic și sluțeau locuințele cu coturile întortocheate ale burlanelor ieșind pe ferestrele de aerisire...

Din nou un loc de joacă pentru copii, apoi o pantă care dădea pe un acoperiș din nou porumbare, și toate astea într-un ritm atît de rapid, încît, în fugă, mi-am descheiat gulerul tunicii și l-am privit cu respect pe Alimov care gonea înainte la fel de neobosit ca și impetuosul și musculosul său Abrek.

Am ieșit din nou într-o fundătură acoperită cu iarbă veștedă de toamnă și la capătul ei am zărit o cabină de transformator din cărămidă roșie, pe ușa căreia era desenat un craniu cu inscripția : „Pericol de moarte" ! Lîngă cabină, Abrek s-a oprit brusc și a început să scurme pămîntul cu labele din față. Lipindu-și pe pămînt capul uriaș și ridicîndu-și coada în sus, își mișcă iute botul la dreapta și la stînga, apoi, ridicîndu-se deodată pe labele dinapoi s-a proptit cu cele din față de ușa cabinei — era enorm, de statura unui om — și a prins să latre gros puternic și voios, privind spre Alimov, parcă invitîndu-l să treacă numaidecît la acțiune. Alimov l-a mîngîiat pe cap, arătîndu-mi ușa :

— Aici !

Sincer să fiu, am privit cu îndoială lacătul uriaș, apoi am făcut înconjurul cabinei ; Exista o singură ușă, iar în afara ei, în peretele de cărămidă, nu mai era nici o ieșire. Am scos batista și, înfășurînd cu ea lacătul, am tras de el cu putere și mi s-a părut că cedează. Am tras și mai tare și, spre marea mea uimire, belciugul a ieșit și lacătul s-a deschis. L-am scos repede din balamale, am tras de clanță deschizînd ușa spre mine, dar Alimov m-a oprit :

— Stai puțin, Volodea... Dacă o fi cineva acolo...

Ne-am așezat de o parte și de alta a ușii, am deschis-o cu prudență, iar Alimov lăsă cîinele să intre, ținîndu-l de lesă cît mai aproape de el. Lătratul vesel al acestuia, alternat brusc cu un fel de schelălăit de cățeluș, ne-a dat de știre că nu-i nimeni în cabină, iar noi am intrat, deschizînd larg ușa ca să intre lumina. Sub un transformator

prăfuit, de-alungul pereților, erau îngrămădite diverse lucruri : două suluri de stofă, cîteva costume, paltoane, cutii cu încălțăminte, doi saci cu zahăr și încă multe altele ; în grabă nu le-am putut vedea pe toate...

De bucurie, l-am bătut pe umăr pe Alimov, care mi-a făcut vesel cu ochiul și amîndoi am început să rîdem în hohote mulțumiți de noi înșine și de cîinele nostru minunat. Alimov a privit cu părere de rău sacii de zahăr, a oftat și a scos din buzunar un cornet : avea în el o bucată cenușie de zahăr nerafinat. A mai oftat odată, a privit sacii și a aruncat bucata în sus. Abrek parcă abia a mișcat din capul lui uriaș, a clămpănit din fălci și un pîrîit ușor ne-a înștiințat că binemeritata răsplată fusese primită cu recunoștință.

Observasem privirile pofticioase pe care Alimov le aruncase sacilor precum și oftaturile lui.

— Ar trebui să-i dai dulăului ceva în plus, am spus eu. A meritat din plin !

— Nu, nici vorbă, obiectă Alimov. Dulăul trebuie să lucreze fără să aștepte vreo recompensă, înțelegi ? Din patriotism și cinste, aș putea spune. Altfel devine răsfățat. Crezi că el nu înțelege ? Înțelege tot... Alimov strînse la piept pentru o clipă capul lui Abrek, și în gestul acesta scurt era atîta gingășie și afecțiune, iar în privirea și scîncetul abia auzit al cîinelui atîta devotament, încît am simțit ceva asemănător invidiei.

— Să mergem totuși mai departe, a spus Alimov și am ieșit din cabină, iar eu am pus cu grijă lacătul la loc, închizîndu-l. Ne-am uitat de jur-împrejur. Era o dimineață de toamnă timpurie, pustiu, nici țipenie de om. Alimov i-a ordonat lui Abrek :

— Caută !

Și a început din nou o cursă frenetică, obositoare, prin curți, șoproane, ulicioare, fundături, pînă cînd urma, proaspătă încă, ne-a condus pe strada Pervaia Meșceanskaia, plină de lume, unde la ora asta matinală sute de muncitori se grăbeau spre fabrici și uzine, și fiecare dintre ei lăsa pe asfaltul umed mirosul său caracteristic și irepetabil. Mirosul otrăvitor al gazelor de eșapament, parfumurile femeiești ieftine, izul cremei de ghete și al nenumăraților galoși, derutau mirosul sensibil al cîinelui. Abrek și-a

încetinit mersul, a început să privească spre stăpîn, să șovăie, trădînd prin toată înfățișarea lui nehotărîtă complexitatea situației. Apoi s-a oprit cu totul, a fornăit nemulțumit, parcă a strănutat cîinește, și a căscat prelung de i-au trosnit fălcile, arătîndu-și colții teribili, dar pentru moment nefolositori.

— Gata, am terminat lucrul, a zis Alimov oftînd. Ei, dacă eram la țară...

— Țăran ce ești, l-am maimuțărit eu. Cîte lucruri a găsit cîinele, poți să-i mulțumești... Știi ce, Alimov, sincer să fiu, nu prea nădăjduiam să găsească ceva...

— De ce, mă rog, nu nădăjduiai ? s-a supărat Alimov de-a binelea. Avem cîini care au restituit oamenilor mai multe bunuri decît unii milițieni în toată cariera lor...

— Nu exagerezi cumva ?

— Ce să mai discut cu tine ! a exclamat Alimov făcînd un gest cu mîna. Ai auzit de Erich ? Sau de Gheta ?

— N-am auzit, am recunoscut eu.

— Ei, vezi ? Ăștia ar trebui decorați ! Căpitanul Ghetman i-a dresat. Numai Erich a prins opt bandiți înarmați. A fost omorît într-o încăierare. Era un cîine grozav și cu toate că și Abrek al meu e bun, cinstit vorbind, nu se poate compara cu Erich.

— Și Gheta ?

— Și ea a fost de mare clasă. Nu era de rasă pură, Ghetman a găsit-o cînd era mică. Asta a descoperit lucruri furate în valoare de două milioane de ruble, înțelegi ? Tu n-ai văzut în viața ta atît bănet. Dar cîinii trăiesc prost, termină el în mod neașteptat.

— De ce ? m-am mirat eu.

— Din pricina atitudinii inconștiente a oamenilor față de ei, cam ca a ta, de pildă. Abia acum au început să-și dea seama, dar înainte, cînd nu erau decît patru suflete cu totul, ne mutau dintr-un loc în altul, nu izbuteau să ne găsească un adăpost. Pe urmă, ne-au dat un șopron gol. L-am curățat singuri, Ghetman, Rubțov și cu mine, l-am reparat, l-am izolat termic, l-am amenajat, așa încît cîinii să ducă o viață normală. E nevoie de o crescătorie adevărată, organizată după toate regulile ; cîinii ar justifica toate cheltuielile.

— Văd că tare mult iubești cîinii, Alimov...

— Cum să nu-i iubești ? Doar sînt ca oamenii ! a zis Alimov cu înflăcărare și s-a apucat să-mi prezinte genealogia milenară a lui Abrek. Așa am aflat că toți cîinii ciobănești — cel german, cel englezesc, cel din Briard sau din Bosnia și cel austriac — au ca strămoș vechiul cîine asiatic, iar acesta provine din așa-numitul „cîine de bronz", care-i o corcitură de lup cu șacal, al căror părinte comun este *tomarctus primigenius*. Și oricît ar fi de bun dobermanul pincher polițist englez, în condițiile de climă de aici nu se compară cu cîinele nostru ciobănesc, pentru că la ger își pierde mirosul... Și fiindcă Alimov nu putea fi oprit, mergeam alături de el fără grabă și mă gîndeam că fiind devreme, era puțin probabil să ne fi văzut cineva lîngă cabina transformatorului. Dacă nu ne mai învîrtim pe-acolo, ci întindem o capcană în limitele razei noastre vizuale, hoții o să vină neapărat după marfă, și-i prindem asupra faptului. Mai trebuie lămurit care dintre electricieni se ocupă de cabina asta, cine vine mai des pe aici și, în sfîrșit, dacă nu cumva însuși electricianul nu-i părtaș la furt.

I-am împărtășit lui Gleb toate gîndurile astea, iar el îi trimise pe băieți să facă o recunoaștere și să aleagă locul ambuscadei, apoi îmi relată succint rezultatele cercetării. Bandiții lucraseră neglijent : în curte se descoperiseră urme de încălțăminte ; expertul luase mulaje de ghips și plecase la laborator ca să le compare cu cele de alaltăieri, iar pe cuțit, praful de argentorat scosese la iveală trei amprente.

Îl ascultam pe Jeglov doar cu o ureche, fiindcă în timp ce examinam din nou cămara, mi-a venit o idee interesantă :

— Ascultă, Gleb, aș vrea să verific ceva... Am luat cu grijă toporul, înfășurîndu-i coada cu o batistă și am încercat să-l ridic deasupra capului, dar n-am reușit, pentru că plafonul cămării era foarte jos, doar cu cîțiva centimetri deasupra capetelor noastre. Jeglov privea interesat manevrele mele, iar eu am încercat de cîteva ori să ridic toporul deasupra capului ca să lovesc o victimă nevăzută, fără să izbutesc, fiindcă toporul se lovea de tavan, chiar dacă îndoiam tare brațul din cot. M-am aplecat într-o poziție cu totul nefirească și abia atunci toporul descrise o curbă în

aer, atingînd totuşi, în punctul superior al traiectoriei sale, tavanul camerei.

— Adică, vrei să spui că ucigaşul e de statură foarte mică ?

— Cam aşa s-ar părea, am încuviinţat eu. Expertul afirmă că lovitura a fost deosebit de puternică ?

— Şi încă cum... Un om de statură mică lasă şi urme de picioare mari. Adică, de obicei, ăştia mărunţi au piciorul mic, e lucru ştiut. Dar noi n-am dat de nici o urmă de mici dimensiuni.

— Se-nţelege, dar realitatea pare alta : un om de statură normală, cu toporul ăsta ar fi putut lovi doar dintr-o parte, iar paznicul a fost lovit de sus, aşa-i ?

— Aşa-i.

— Un om normal ar fi trebuit să stea pe vine ca să lovească aşa... E ceva inexplicabil...

— Mda, e inexplicabil... Trebuie să notăm asta în procesul verbal, o să ne gîndim pe urmă.

— Ascultă Gleb, mi-am adus aminte de ceva... Undeva în Polonia, în timpul războiului, ne-am oprit odată într-un sătuc, mi se pare că-i spunea Teplice. Gazda la care stăteam, un polonez, era cocoşat, mic de statură, dar avea o forţă nemaipomenită... Odată, făcuse prinsoare cu cineva, s-a băgat sub burta unui cal — aveam nişte animale zdravene care tractau tunurile de 75 mm — şi închipuieşte-ţi că l-a ridicat uşor. Pe cinstea mea că nu mint !

— Asta-i o idee bună, Şarapov. Tare bună ! Bravo cercetaşule, m-ai pus pe gînduri : la cocoşaţi mărimea piciorului nu depinde de statură şi poate fi chiar foarte mare. Bravo ţie ! Dacă ai dreptate, treaba asta ne poate ajuta foarte mult : e mai uşor să cauţi un cocoşat... O să ţinem seama de asta...

Grupul nostru operativ s-a împărţit : Taraskin, cu un întreg pluton de miliţieni îmbrăcaţi civil, a pornit-o prin pieţe, la vînzătorii de alimente şi de produse industriale cu ridicata, fiindcă era evident că banda lăsase în cabina transformatorului doar ceea ce nu putuse transporta şi că de celelalte lucruri avea să încerce să se debaraseze rapid, deoarece în timpurile de-acum nimic nu rămîne nevîndut. Pasiuk, cu trei dintre băieţi, s-a dus la adresele unor indi-

vizi despre care se știa că se ocupă cu revînzarea lucrurilor furate. Iar Jeglov, după ce a dat dispoziții să se facă inventarul și revizia contabilă în magazin, ca să aibă o idee exactă ce anume și cît se furase, s-a întors cu mine la Direcție, ca să examinăm datele cercetării și să raporteze conducerii evenimentele petrecute.

În timp ce Jeglov discuta cu Svirski, eu am făcut o schemă amănunțită a atacului banditesc asupra magazinului, apoi am început să citesc un dosar gros privitor la isprăvile „Pisicii negre", pe care încă nu le știam. Pe la ora două Taraskin se întoarse din raidul său. Văzîndu-i figura plouată, nici nu l-am mai întrebat ce făcuse. Pe la trei apăru Pasiuk, dezumflat și el, iar Taraskin îi spuse lui Jeglov :

— Discută cu șefii, vezi, poate ne dau drumul acasă. Nici n-am apucat să ne odihnim de la culesul cartofilor, de azi-noapte sînt în picioare...

Jeglov ne măsură cu privirea și probabil că nu-i plăcurăm, fiindcă își drese glasul, lăsîndu-și în jos buza inferioară groasă, și zise :

— Uf, slăbănogilor ! Dacă mi-ar da cineva de mîncare acum, multe aș mai putea să fac... Dar se învoi să se ducă la conducere : Vă tîrîți pe aici ca muștele, nu sînteți buni de nimic.

Totuși nu reuși să ajungă la conducere, fiindcă ușa se deschise și intră colonelul Kitain, locțiitorul șefului Direcției Miliției Judiciare, care ne salută și ne întrebă :

— Ce mai faceți, șoimilor ?

Dar nu așteptă să-i răspundem, știa tot ce facem și nu ne socotea șoimi, fiindcă-i zise lui Jeglov :

— Îmbătrînești, frățioare, îmbătrînești... Ți-a slăbit dîrzenia mult lăudată, nu văd rezultate, doar palavre și o traistă de plevușcă. Așteptăm altceva de la tine...

Spusese asta cu bonomie, zîmbind ușor, dar pe Jeglov parcă l-ar fi pălmuit cineva ; un val de sînge întunecat îi coloră fața oacheșă. Privi în jos, dar nu de rușine, ci din cauza furiei reținute, fiindcă știa bine ce înseamnă disciplina, iar smerenia asta era mai rea decît mîndria, deoarece Kitain îl săpunise de față cu subalternii.

— Mulțumesc pentru încredere, rosti el. Mulțumesc că mai așteptați ceva de la mine...

Kitain nu dădu însă atenţie ambiţiei lui şi nici nu reacţionă la tonul ironic, ci ne ordonă să ne pregătim de plecare.

— Brigada noastră va urma prima cursul de autoapărare *sambo*...

— Asta ce-o mai fi şi cu ce se mănîncă ? întrebă Pasiuk.

— Un nou sistem de luptă corp la corp, zîmbi Kitain.

— Bună treabă ! se bucură Pasiuk. Eu, dacă nu mă lupt, e ca şi cum n-aş avea pîine : stăm zile întregi pe loc, dormim mult, toate oasele ni s-au înmuiat. Bine că ne mai dezmorţim şi noi un pic, altfel n-am mai avea nici poftă de mîncare...

...Grupa noastră se alinie în sala Dinamo, unde ne adusese — şi-i mulţumim din suflet Kopîrin. În sală era frig, întuneric, mirosea a transpiraţie şi a saltele vechi. Instructorul, un tînăr plăpînd cu o mutră acră, mă puse în coada şirului, în ordinea înălţimii, după Taraskin, şi-i zise scurt lui Grişa care se învîrtea în jurul nostru cu aparatul de fotografiat :

— Vă rog să nu ne deranjaţi ! Apoi se întoarse spre noi şi privind pe deasupra capetelor noastre, începu să vorbească, indiferent, cu o voce ternă, încît îţi făcea impresia că-l dor dinţii : Mă numesc Filimonov. Cursurile cu grupa dumneavoastră vor avea loc de două ori pe săptămînă. Astăzi, fiindcă n-aţi fost anunţaţi şi e frig, o să lucraţi aşa cum sînteţi îmbrăcaţi. Pe viitor veţi veni la lecţii echipaţi cu chiloţi şi pantofi de sport.

— De şase ani port numai izmene soldăţeşti, spuse Pasiuk, sperînd că va fi dat afară de la cursuri, şi adăugă, ca să fie mai convingător : Violete...

Instructorul nici nu întoarse capul :

— Lăsaţi vorba !

Pasiuk se uita la umerii înguşti ai instructorului, la faţa lui prelungă şi cenuşie. Îl compătimea în mod vădit. Şi-i venea să rîdă că slăbănogul ăsta avea să ne înveţe să luptăm.

Jeglov stătea în faţa instructorului cu capul uşor aplecat într-o parte şi cu ochii mijiţi. Instructorul nu-i inspira nici lui prea multă încredere.

Filimonov însă, continuînd să privească peste capetele noastre, rosti încet, cu vocea lui incoloră :

— Vă voi preda un nou sistem de luptă, elaborat la noi în țară de către profesorii de cultură fizică Spiridonov și Volkov. Își încreți fruntea îngustă sub o șuviță de păr, ca și cum nu-și putea aminti numele inventatorilor noului sistem de luptă. Sistemul acesta se numește *sambo*, ceea ce înseamnă „autoapărare fără armă".

Filimonov îl luă de mînă pe Pasiuk, și îl scoase înainte. Amîndoi stăteau acum față-n față pe saltea. Continuîndu-și explicațiile, îl ținea de mînă, și amîndoi arătau atît de comic, încît ne trecuse oboseala.

— Sambo este un sistem constînd din diferite procedee de luptă cu ieșire din starea de echilibru. Cuprinde aruncări, smucituri, lovituri folosite în lupta corp la corp și cu pumnii, și se bazează pe cunoașterea anatomiei corpului omenesc...

— Dacă ai forță în mîini, spuse Pasiuk, se poate și fără anatomie. Filimonov se întoarse spre el.

— Ai sarcina să mă dobori.

— Asta se poate, spuse blînd Pasiuk și păși spre instructor cu brațele întinse înainte, ca să-l apuce mai ușor. Chiar reuși s-o facă, dar apoi se întîmplă ceva de neînchipuit : instructorul se repezi înainte ca un arc, îl trase ușor pe Pasiuk spre sine, îi seceră cu o lovitură picioarele, iar acesta căzu pe saltea cu o bufnitură înfundată. Apoi se dădu înapoi cu un pas și rămase nemișcat. Pasiuk se ridică răsuflînd din greu :

— Ei, al dracului ! N-am reușit...

— Așa-i, spuse Filimonov. Sarcina dumitale e să înveți să execuți mișcările astfel încît adversarul să nu reușească să contraatace. Asta se numește „secerare spre înainte"

— Hai încă o dată ! propuse Pasiuk.

— Treci pe saltea, acceptă Filimonov.

De data asta, Pasiuk fu mai atent și reuși să rămînă în picioare preț de vreo patru secunde : o împingere înapoi, o apucare peste umăr și se pomeni din nou pe jos.

Pe Taraskin instructorul îl impresionase atît de puternic, încît Kolea căzu pe saltea înainte ca acesta să-l atingă. Dar Filimonov îl ridică și-l puse din nou să lupte, explicîndu-i sistemul de apucare :

— Secerare spre înainte... smulgere spre mine... dublu nelson... lovitură cu muchea palmei...

Lui Jeglov, instructorul îi comandă să-l atace cu un cuţit de carton, pe care de fiecare dată reuşea să i-l abată sau să i-l smulgă din mînă, aşa că Gleb nu izbuti nici măcar o dată să-l atingă cu vîrful. Acesta se supără şi, pe neaşteptate, făcînd un pas înapoi, azvîrli îndemînatic cuţitul drept în pieptul instructorului.

— Nu-i reglementar, spuse Filimonov.

— Păi ce, parcă noi ne-am înţeles cu criminalii să ne batem doar reglementar ? întrebă Jeglov dîndu-se la o parte, satisfăcut. Se vedea că-i plăcuse lupta.

— Dumneata de ce stai la o parte ? mă întrebă Filimonov.

— Mă pregătesc sufleteşte...

— Poftim pe saltea !

Cînd păşii pe saltea, el se repezi înainte să mă prindă sub genunchi. Dar noi, cei de la cercetaşi, cunoaştem figura şi fără sistemul ăsta nou. Mă aplecai înainte, şi de îndată ce mă apucă, îi blocai mîna dreaptă. El mă ţinea de genunchi, dar eu îi răsuceam mîna, şi cu cît i-o răsuceam mai mult, cu atît trebuie că-l durea mai tare. Aici săvîrşii însă o greşeală ; ar fi trebuit să mă rostogolesc spre stînga, peste el, continuînd să-i sucesc mîna. Dar eu voiam să-l dobor din picioare. El nu greşi, mă împinse de jos şi mă rostogoli pe spate cu el peste mine şi degeaba mă opintii, fie că obosisem după noaptea nedormită, fie că era mai greu să lupţi pe nemîncate, în orice caz, se lăsă peste mine şi cu un picior îmi strînse mîna, iar cu celălalt — cu încheietura coapsei şi a gambei — începu să mă sugrume de simţeam că-mi iese sufletul.

Poate că aş fi cedat în faţa lui Filimonov — nu eram în concurs, nu mă atacase vreun bandit, şi nici feldwebelul roşcat, în uniformă neagră de tanchist, care-mi sărise în cîrcă dintr-un camion avariat la marginea drumului, la intrarea în orăşelul Lübenau... Dar în timp ce simţeam că mă sufocam în strînsoarea lui de fier, vedeam cu coada ochiului că băieţii se îngrămădiseră în jurul nostru, — Taraskin pur şi simplu se aruncase pe jos ca să vadă mai bine — şi auzeam vocea de bariton a lui Jeglov, strigînd undeva deasupra mea :

— Volodea ! Volodea ! Volo-o-dea !

Și pe Pasiuk tunînd :

— Zdrobește-l, Șarapov pe dușman, să știe și el ce ne poate pielea !

În mîini aveam mai multă forță decît el, așa că i-am desprins piciorul, amenințînd să-i zdrobesc genunchiul, iar Filimonov slăbind strînsoarea, sări în picioare și fără să-mi dea timp să-mi vin în fire, mă cuprinse pe la spate. Dar eu îl apucasem de mijloc, așa că ne-am rostogolit amîndoi pe jos, iar el mai încercă destul de mult timp să mă doboare, pînă cînd totuși mă prinse într-o morișcă, răsucindu-mă împrejurul lui, și mă trînti brusc pe spate...

Ne ridicarăm suflînd din greu, obosiți, dar mulțumiți amîndoi. El își apărase prestigiul, iar eu nu mă supărasem că mă învinsese ; totuși era profesionist, instructor. Filimonov mă bătu pe umeri și, în glasul lui, nu se mai simțea nici urmă de plictiseală.

— La cercetași ai învățat ?

— M-am ocupat și de-alde-astea, zîmbii eu.

— Trebuie să te ocupi mai serios, la primăvară o să aibă loc campionatul Asociației Dinamo...

Asta-mi mai lipsea ! Băieții însă se bucurau din inimă. Filimonov ne privi și, devenind brusc serios, ne spuse :

— Vă rog, tovarăși, să luați foarte în serios cursurile noastre. Ceea ce învățați aici, vă poate salva viața, într-o bună zi...

Cu aceasta ne-am despărțit.

De la telefonul din hol, Jeglov a chemat ofițerul de gardă și l-a întrebat dacă nu era nimic nou de la „ambuscada" din Mariina Roșcea, pentru că trecuseră trei zile.

— Acolo e liniște, deocamdată. Să mergem să ne odihnim un pic...

— Cine-i acum la „pîndă" ? l-am întrebat.

Jeglov a început să rîdă :

— Milionarul nostru — Soloviov. Și Toporkov de la secție. Cum se schimbă Soloviov trebuie să-l punem să dea o masă pe cinste...

Taraskin a susținut cu înflăcărare ideea. Pasiuk și-a exprimat îndoiala că vom reuși să scoatem o copeică de la Soloviov, Grișa ne-a povestit că savanții susțin cum că

jumătate din cantitatea de bancnote sînt contaminate de microbi periculoşi, iar eu am spus că puţin îmi pasă de toate astea, pentru că mi-e somn, foarte somn...

XIII

În curînd, grupul criminalilor de război, complici ai lui Hitler, va apărea în faţa judecăţii popoarelor — Tribunalul Militar Internaţional. Pe banca acuzaţilor vor sta cei mai apropiaţi colaboratori ai lui Hitler, conducătorii aparatului de stat şi ai partidului nazist : Hermann Goering, Rudolf Hess, von Ribbentrop, Alfred Rosenberg şi alţii.

Procesul de la Nürnberg al criminalilor de război va fi un eveniment fără precedent în istoria omenirii.

„Pravda"

...Iadul pe pămînt, mă gîndisem eu atunci. Nu ştiu de ce, îmi închipuiam iadul, nu ca un loc fierbinte, cumplit de zgomotos, ci ca un spaţiu tăcut, îngheţat, inundat de o lumină înfricoşătoare lipsită de viaţă. În norii zdrenţuiţi de ploaie, rachetele luminoase explodau cu pocnet surd şi ardeau insuportabil de încet — cinci secunde — apoi se fărîmiţau în steluţe luminoase, iar întunericul se lăsa pînă la următorul pocnet şuierător, cînd pe sufrafaţa unsuroasă a rîului izbucnea o lumină alb-albăstruie ireală.

— Ştii precis asta, pan Tadeusz ? întrebă şeful unităţii de cercetaşi a diviziei, maiorul Savicev. Nu-i cumva vreo greşeală la mijloc ?

— Nu, dădu din cap polonezul, iar mustăţile lui drepte şi supărate se agitară energic ca nişte ştergătoare pe parbrizul unei maşini. Chiar mai înainte ca lumea noastră

să se fi prăbuşit şi toţi să fie ucişi, înainte de marele război, toţi localnicii luau nisip de acolo. E o groapă mare, băieţii prindeau acolo somni...

Omul întinse o mînă lungă şi dreaptă spre malul ocupat de nemţi, dincolo de insulă — o bucată de pămînt al nimănui, ars, sfîrtecat de-a lungul şi de-a latul în mijlocul Vistulei — după un cot lin al rîului, unde gardul de sîrmă ghimpată, aşezat direct în apă, se întrerupea pe o distanţă de treizeci de metri.

Nemţii făcuseră aici un gard din trei rînduri de sîrmă ghimpată, iar pe mal era o spirală „Bruno". Dar în locul acela, nu ştiu de ce, gardul se întrerupea. Apoi urma un cuib de mitralieră.

— Nu mai da din mîini, moşule, îi zisei lui Tadeusz. Sai liniştit...

Oricum, de aici nu se putea vedea întreruperea din gardul de sîrmă, care era mai jos pe rîu, cam la un kilometru şi jumătate. Dar numai de aici puteam ajunge acolo. Fedotov socotea că succesul cercetaşului este asigurat de trei îngeri-păzitori : îndrăzneala, şiretenia şi surpriza. Dar eu credeam în răbdare, capacitatea uriaşă, nespus de chinuitoare, de a aştepta. Trecuseră opt zile de cînd cadavrul umflat al lui Fedotov plutea pe apa cenuşie, densă, a rîului. Sîrma ghimpată i se agăţase de tunică, apele, în creştere după ultimile ploi, îl presau de un par de stejar, iar nemţii, ca să se distreze, trăgeau în el ca într-o ţintă. Proşin şi Buriga avuseseră norocul să fie ucişi la mijlocul rîului, astfel că trupurile lor nu ajunseseră să fie batjocorite de bestii.

— Volodea, avem nevoie stringentă de o „limbă" ! zise răguşit Savicev, făcînd un gest semnificativ cu palma lui lată la gît... Avea un gît zbîrcit, bătut de vînt, iar ochii roşii, de culoarea cărnii crude, îi străluceau înfricoşător. Şi după cum îmi spusese „Volodea", nu „tovarăşe locotenent-major", înţelesesem că mă şi vedea plutind pe apa tulbure, lîngă sîrma ghimpată din faţa malului nemţesc...

Fusese o aşteptare nespus de lungă. Ore întregi am stat culcat în prima linie a poziţiei noastre, deplasîndu-mă de la un punct de observaţie la altul, de-a lungul acelei porţiuni de un kilometru şi jumătate a malului, unde credeam, speram, ştiam că trebuie să existe o tre-

cere în adîncimea apărării germane. Mă tîrîsem pe la marginea apei și împingeam încetișor în rîu bușteni, căști nemțești și cutii de conserve goale, urmărind ore în șir cum le duce curentul încet, pînă cînd găsisem locul unde stăteam acum cu Savicev și cu bătrînul polonez. O barcă pe jumătate scufundată pe care cu o zi înainte, în asfințit, o împinsesem în apă, se oprise la mal, pe la mijlocul insulei. Insula era mult mai aproape de nemți decît de noi și ei vedeau bine că barca-i goală. Iar atunci cînd țîșneau rachetele luminoase, orbitor de albe, de pe insulă se întindea spre ei o umbră lungă, neagră. Și pe toată distanța pînă la malul nostru stăruia o lumină imobilă, de iad.

Savicev îmi vorbea cu o grabă înfrigurată :

— Nu uita, Volodea, îndată ce terminați, trageți o rachetă verde contra curentului. Noi vă acoperim cu foc, tot divizionul 143 artilerie e concentrat aici, poziția din față a nemților e sub tirul ei...

Polonezul ne privea trist, iar mustățile îi atîrnau melancolic.

— Volodea, ești sigur că vă descurcați în trei ? întrebă Savicev, privindu-mă drept în față cu ochii lui roșii. Să nu vă dăm ceva întărituri ?

Levcenko însă, care stătea în spatele meu, spuse :

— Dacă sîntem mai mulți, ne observă mai repede...

Iar Korobkov dădu din cap aprobator.

Ne-am dezbrăcat de tot ce aveam pe noi, păstrînd doar cîte un cuțit legat de mînă cu un șnur, ne-am scufundat în apă fără zgomot : mai întîi Levcenko, apoi Korobkov, iar la urmă, eu. Frigul ne-a pătruns în suflet nespus de dureros, biciuindu-ne fiecare mușchi cu plumb topit, a năvălit în gîtlej și a amuțit deîndată ca un strigăt de chin și groază, ne-a paralizat fiecare fibră, fiecare articulație, supunînd totul dorinței neînfrînate de a ne năpusti îndărăt spre mal, la duhoarea familiară a cojocului de oaie, la zăpușeala mîngîietoare a bordeiului zdravăn încălzit, la ai noștri !

Dar bezna salvatoare dintre două explozii de rachete se lumină la pocnetul surd care răsună în cerul jos și murdar, inundînd totul în jur într-o lumină albă, lăptoasă, care ne amenința cu moartea, amintindu-ne de cadavrul

umflat și încurcat în sîrmă ghimpată al lui Fedotov, din care rafalele de automat smulg de fiecare dată bucăți, dar nu-l pot desprinde nicicum de stîlpul de brad în care se agățase. Înțepeniți toți trei de frigul monstruos și arzător, inspiram adînc și ni se părea că plămînii ne sînt plini de durere și de gheață, apoi ne scufundam toți deodată, împingînd din toate puterile, cu mîinile și cu picioarele masa vîscoasă, compactă a apei. Apoi rachetele se sting și putem ieși la suprafață pentru cîteva secunde, să luăm aer și apoi iarăși, fără să ne oprim nici o clipă, să sfredelim din nou apa, fiindcă numai așa poți rezista dacă-ți ajunge căldura produsă de propriii tăi mușchi.

Am ieșit din apă pe un banc de nisip, la umbra unei movilițe de pe insulă, iar barca am găsit-o repede. Pe fundul ei, sub niște pietre erau trei camere de „Dodge" lipite. Cu mîinile amorțite de frig le-am scos la mal, le-am tăiat cu cuțitele și am scos din ele un bidon cu spirt, arme automate, încărcătoare de rezervă, grenade, îmbrăcăminte.

Am băut spirt direct din bidon, ne-am înfășurat în scurtele vătuite și, treptat, am simțit că ne încălzim iarăși. Am scos din barcă apa cu căștile, iar Levcenko ne-a șoptit printre buzele umflate :

— Mișcați-vă într-una, mișcați-vă și o să vă încălziți...

Am dezlegat lopețile de sub bănci — furcheții lor erau bine unși — eu am trecut la proră, Sașa Korobkov la vîsle, iar Levcenko a împins barca în apă, sărind apoi sprinten, fără zgomot, pe banca din spate. Pînă la capătul de nord al insulei am mers liniștiți — nemții nu ne puteau vedea. Aici trebuia să așteptăm pînă la ora trei dimineața cînd se schimbau patrulele și servanții la punctele de foc și timp de cîteva minute nu se mai lansau rachete luminoase.

Bezna a durat douăzeci de secunde și atunci am comandat :

— Haideți !

Sașa Korobkov a fluturat îndemînatic vîslele care au sfîșiat în tăcere luciul negru al apei, iar barca s-a smucit ușor înainte. O ridicare a vîslelor — o smucitură, altă ridicare, altă smucitură, iar apa a început să clipocească de-a lungul bordului, nevăzut în beznă.

În copilărie mă temeam de întuneric. Doamne, ce frică mi-e acum de lumină! Lumina e dușman, lumina înseamnă moarte.

Sub prora bărcii a zbîrnîit sîrma ghimpată a gardului, care s-a arcuit împingîndu-ne înapoi. M-am prins strîns de ea și, trăgînd-o spre mine, am condus barca de-a lungul ei.

Poc! S-a înălțat spre cer un balon luminos. Părea că, înălțîndu-se, obosise încet-încet și din cauza asta se umflă treptat cu o lumină licăritoare de magneziu, apoi moare nemișcat, stînd parcă pe gînduri ce să facă mai departe în înălțimea pustie și fără viață, iar pe urmă, cu un zgomot în care se deslușea tristețea, pleznea risipindu-se în mici scîntei roșii.

Dar acum nu ne mai temeam de lumină, barca intrase în umbra malului...

I-am făcut semn lui Korobkov să se oprească din vîslit și am continuat să trag barca de-a lungul sîrmei, iar cînd nu eram atent în palmă mi se înfigea cîte un ghimpe ascuțit și ruginit. Dar nu simțeam nici o durere, fiindcă frigul și tensiunea nervoasă continua să mă chinuie. Barca s-a lovit de ceva și s-a oprit. Am întins mîna peste bord și am dat de un sac umed, greu care ieșea din apă; în prima clipă nu mi-am dat seama că pipăi scurta vătuită de pe cadavrul lui Fedotov. M-am aplecat atît de tare peste bord, încît o scîndură mi s-a înfipt în burtă ca un cuțit. M-am proptit cu picioarele de bancă și am tras din toate puterile de scurta vătuită în sus și spre mine. Cadavrul umflat al lui Valka Fedotov, ciuruit de rafalele de automat, s-a desprins din sîrma ghimpată de pe parul de brad; l-am împins din nou în apă, lin, fără zgomot, cît mai departe de mal și în lumina oblică, lăptoasă a unei rachete deasupra insulei, timp de cîteva secunde l-am mai văzut plutind ca o movilă cenușie, dus de curent spre pozițiile noastre.

Korobkov și Levcenko se uitau după el, cum dispare în negura spălăcită, iar eu m-am prins din nou de sîrma ghimpată și am început să trag barca, străduindu-mă s-o mențin cît mai departe de gard și să nu mă gîndesc la faptul că peste cîteva minute s-ar putea să plutim și noi așa, în jos, pe Vistula biciuită de ploaie.

Nouă rachete s-au aprins pînă să ajungem la porţiunea pe care gardul se întrerupea, pe locul carierei de nisip inundată de viiturile de toamnă, unde nemţii, din pricina adîncimii apei, nu reuşiseră să înfigă pari. Am acostat la malul înalt. Korobkov a rămas în barcă, iar eu cu Levcenko ne-am tîrît în sus pe povîrniş : pe aici pe undeva, la vreo treizeci de metri, trebuia să fie un cuib de mitralieră şi, ca să ajungem la el, trebuia să ne apropiem prin spate.

Levcenko se tîra înaintea mea, fără zgomot, ca un şarpe, alunecînd aşa trei-patru metri, apoi rămînînd nemişcat ; ascultam, şi în liniştea asta specifică frontului, întreruptă doar de un ţăcănit, destul de apropiat, de gloanţe şi de pocnetul rachetelor luminoase, nu desluşeam nici o voce omenească. Mă gîndeam ce frică trebuia să-i fie lui Korobkov care rămăsese la mal, pentru că în război frica este de zece ori mai mare cînd omul e singur. Noi aveam ceva de făcut, dar el trebuia pur şi simplu să aştepte, ştiind că dacă răsună împuşcături înseamnă că am murit. Iar el încă mai trăieşte.

Am auzit voci, din dreapta, de deasupra rîpei. Deodată am dat peste un şanţ de comunicaţie, ne-am tîrît mai aproape, de-a lungul parapetului posterior al poziţiei şi ne-am oprit din nou să ascultăm. Era o voce foarte tînără, rea, repezită, care graseia, iar cealaltă — o voce domoală, răguşită, surdă, de om răcit şi obosit. Şi mi s-a părut că tînărul îl certa pentru ceva pe cel răcit, îi vorbea supărat şi cu fraze lungi, iar celălalt cînd se dezvinovăţea, cînd îi explica nu ştiu ce, repetînd într-una *Jawohl*. Ne-am apropiat tîrîş, înaintînd, fără să mă fi înţeles în prealabil cu Levcenko, doar atunci cînd vorbea tînărul, pînă în clipa cînd am simţit de după parapet, fum de ţigară. L-am înghiontit uşor pe Levcenko, am mai zăbovit o clipă, întinşi pe burtă, în lutul moale, scos din tranşee, apoi, amîndoi deodată, am sărit fără zgomot peste parapet.

Totul a durat două-trei secunde, dar mi s-a întipărit în minte şi cel mai neînsemnat amănunt : unul dintre fascişti stătea pe o ladă, lîngă mitralieră, înfăşurat într-o pătură, iar celălalt în faţa lui, gesticulînd supărat şi, spre ghinionul lui, cu spatele spre noi, aşa că Levcenko a putut să-i înfigă în mers cuţitul în gît, iar neamţul a căzut fără să

scoată o vorbă. Eu am sărit peste el, spre mitraliorul răguşit care dădea să se ridice, l-am lovit cu patul revolverului în cap, i-am pus pătura pe cap şi i l-am dat, ca pe un sac, lui Levcenko care izbutise să sară din tranşee.

L-am dus în fugă, pînă la malul abrupt. În întuneric, lîngă barcă, se zărea silueta lui Saşa Korobkov, cînd deodată chiar lîngă povîrniş, am dat peste patru nemţi cu căldări — cînd se întuneca, friţii mergeau după apă. Nu ne-au recunoscut din prima clipă, iar unul dintre ei, ridicînd pistolul, strigă nehotărît :

— *Halt ! Wer ist da ?*

Levcenka îmi aruncă prizonierul şi în timp ce eu scoteam siguranţa grenadei apăsîndu-l pe neamţ, cu genunchiul de pămînt, el azvîrli grenada. Încă nu se stinsese bubuitul exploziei, iar eu mai vedeam încă stele verzi, cînd Korobkov aruncă şi el o grenadă, slobozind în acelaşi timp o rachetă verde pe firul apei în sus, cerînd astfel foc de acoperire.

L-am cărat pe neamţ în barcă împingînd-o spre larg. Am vîslit de cîteva ori. Era încă linişte cînd deodată, tot malul nostru păru că explodează de tunete şi fulgere. Aruncătoarele de mine au început să urle înfricoşător, iar încărcătura lor zbura şuierînd chiar peste capetele noastre şi exploda ca un trăsnet deasupra rîpei, pe poziţiile înaintate ale nemţilor, în timp ce, tunurile de o sută de milimetri trăgeau cu înverşunare ; întreg divizionul 143 artilerie ne acoperea retragerea de pe fîşia asta de pămînt...

Apoi nemţii s-au dezmeticit ; rachetele luminoase nu se mai stingeau nici o clipă, rafale lungi de mitralieră sfredelea apa împrejurul nostru. La mijlocul rîului au început să explodeze mine şi cînd ţîşneau deasupra noastră, cu un ţipăt prelung ce-ţi îngheţa sufletul închideam ochii şi tăiam şi mai tare apa cu vîslele. Deodată corpul bărcii a scîrţîit prelung şi am văzut cum rafala unei arme de calibru mare rupe o tăblie întreagă, iar apa groasă şi neagră năvăleşte înăuntru.

— Mai repede ! Vîsliţi mai repede ! am urlat eu şi am văzut cum Levcenko, fără grabă, parcă gîndindu-se la ceva, cade peste bord. Am sărit de pe bancă, iar barca a început să se aplece într-o parte scufundîndu-se.

— Saşka, ţine-l pe neamţ ! am mai reuşit să-i spun lui Korobkov şi am plonjat înhăţîndu-l pe Levcenko de guler.

Nu-mi mai amintesc nici în ruptul capului cum ne-au scos la mal pe toţi patru...

Fusese un vis sau o amintire care continua să se depene, întocmai ca o recunoaştere de noapte, cam un ceas şi jumătate, sau poate că tot ce mi se întîmplase în urmă cu un an, mi se înfăţişa acum din nou în clipa cînd deschideam ochii, trezit de sunetul prelung, strident al telefonului care sfredelea liniştea nocturnă a coridorului.

Desculţ, zgribulit de frig, am dat fuga la aparat, am smuls receptorul din furcă şi l-am auzit pe ofiţerul de gardă spunînd :

— Jeglov, tu eşti ?

— Nu, Şarapov la aparat.

— Daţi-i drumul repede ! I-au lichidat pe băieţii cu ambuscada din Mariina Roşcea...

Buimac de somn, Jeglov nu nimerea să-şi vîre piciorul în cizmă, i se tot răsucea obiala, şi înjura încetişor cu glas răguşit. Eu mi-am tras pe mine bluza, care devenise deodată parcă strîmtă şi incomodă, mi-am încheiat din mers cureaua, şi mi-am luat chipiul, în timp ce sub fereastră se şi auzea huruitul „Ferdinand"-ului.

Kopîrin închise în urma noastră uşa cu pîrghia lui, de parcă ne-ar fi cules de pe stradă cu fărăşul, apoi, zdrăngănind sgomotos, maşina porni în goană pe Sretenka.

— Ce s-a întîmplat ? oftă din răunchi Jeglov.

— Toporkov e grav rănit, Soloviov, slavă Domnului, e teafăr, mai mult nu ştiu nici eu...

Cu sirena urlînd, „Ferdinand"-ul vură pe sens interzis spre Piaţa Kolhoznaia, întrerupse circulaţia mijloacelor de transport şi se năpusti pe Sadovaia spre Samoteka şi Mariina Roşcea. Kopîrin sufla din greu, Jeglov tăcea posomorît şi abia cînd ajunserăm la casa Verei Croitoreasa întrebă :

— Lui Svirski i s-a raportat ?

— Probabil, răspunse Kopîrin ridicînd din umeri. Pe mine m-au trimis la voi direct de la camera de gardă, mi-au spus că a telefonat Soloviov....

Salvarea îl luase pe Toporkov și, în afară de o dîră subțire de sînge încegrit lîngă ușă, nimic nu trăda ce se întîmplase aici acum o oră. Vera Croitoreasa stătea într-un colț pe un scaun, înlemnită de spaimă și se tot înfășura într-un șal spălăcit, de parcă ar fi fost foarte frig. În cameră însă era înăbușitor de cald, pe fața lui Soloviov se scurgeau picături de sudoare, mari, limpezi ca mărgelele de sticlă de pe lustra Verei. Picăturile i se scurgeau pe o julitură mare roșie-vînătă de sub falcă, iar Soloviov se strîmba de durere.

— Raportează, spuse Jeglov și după felul în care privea în jos tot timpul, ca și cum ar fi vrut să se convingă că cizmele-i strălucesc ca întotdeauna, și după glasul care i se înăsprise ca șmirghelul, am înțeles că-i foarte nemulțumit de Soloviov.

— Păi, toată ziua a fost liniște, începu Soloviov și vocea lui încă speriată suna plîngăreț. La douăzeci și două și cincizeci s-a auzit deodată o bătaie în ușă și i-am spus Verei să meargă să deschidă...

Soloviov se opri să-și tragă sufletul, scoase din buzunar un pachet de „Kazbek" și cu mîinile tremurînde își aprinse o țigară. Fără să vreau, mă gîndii că nouă nu ni se dau țigări pe cartelă „Kazbek", care se vînd la liber cu patruzeci și două de ruble pachetul.

— Oh, doar îmi aduc aminte și mă apucă groaza ! continuă el trăgînd cu înfrigurare din țigară și frecîndu-și ușor cu degetele vînătaia de pe obraz, dar Jeglov îl întrerupse :

— Ce tot cotcodăcești ca muierea cînd stă să nască ? Spune ce s-a întîmplat !

— Gleb, dragule, păi asta și fac ! Toporkov stătea uite aici, înapoia ușii, iar eu stăteam mai departe la masă...

— Tu conduceai, va să zică ? întreabă liniștit Jeglov.

— Ei, de ce spui asta, Gleb ? Ce, e vina mea că l-a nimerit pe Toporkov și nu pe mine ?

— Bine, bine, spune mai departe...

— Deci, Vera deschide ușa, îl lasă să intre în cameră și pînă să i se obișnuiască ochii cu lumina din cameră, îi spun : „Prezentați actele" ! Toporkov se apropie pe la spate, el observă și, bestia dracului, mai și rîde : „Poftiți, dragi tovarăși, controlați, actele mele sînt în regulă" și băgă

mîna în buzunarul interior al paltonului. Toporkov dă să-l apuce de mînă, mă apropii de ei, cînd deodată, tipul trage prin buzunar direct în Toporkov ! Așa de repede s-a întîmplat totul, iar împușcătura prin buzunarul paltonului a fost atît de silențioasă, încît nici n-am avut timp să-mi dau seama ce se petrece. Pe urmă scoate pistolul din buzunar și mă pocnește în față ! Mi-am pierdut cunoștința, am căzut în nesimțire, iar el a fugit...

Voiam să-l întreb cum arată criminalul, dar, deodată, dintr-un colț se auzi o voce înceată, hîrîită :

— Minte, n-a căzut în nesimțire....

Vorbise Vera.

Soloviov, dădu să se repeadă spre ea, dar Jeglov urlă :

— Gura ! O să vorbești cînd o să te-ntreb ! Și se întoarse spre Vera : Cum a fost ?

Femeia începu să vorbească privind drept înainte, fără să clipească, cu fața imobilă, parcă înghețată :

— A căzut în patru labe cînd l-a pocnit, pe urmă Fox i-a pus pistolul în ceafă și i-a spus : „Stai culcat zece minute, dacă ți-e dragă viața". Iar mie mi-a spus : Dacă aflu că tu, cățea ce ești, mi-ai adus sticleții pe cap, îți scot mațele și pe urmă te spînzur... Și a plecat...

— Și el ? întrebă Jeglov arătînd spre Soloviov.

— Ce să fie cu el ? A mai stat puțin culcat pe jos și pe urmă a dat fuga să telefoneze. Eu am dat fuga la rănitul vostru, îl podidise sîngele pe gură, primise un glonț în piept...

Jeglov tăcu îndelung, privind podeaua și, pentru prima oară i-am deslușit pe chip o moliciune surprinzătoare, o oboseală îngrozitoare, inumană, care-l copleșise.

— Gleb ! strigă Soloviov. Ce-i cu tine ? Nu cumva o crezi pe hoața asta, pe mijlocitoarea asta ticăloasă, în loc să-mi dai mie crezare, mie tovarășului tău...

— Tu nu-mi ești tovarăș, rosti încet Jeglov. Ești un laș ticălos. Un trădător. O tîrîtură...

— N-ai dreptul ! țipă Soloviov. Am fost rănit, o să dai socoteală pentru vorbele astea !

— Mai bine te împușca pe tine, spuse trist Jeglov. Cu morții nu te mai poți răfui, dar o rușine ca asta nu se mai spală. Ne-ai vîndut pe toți, și pe vii și pe cei care au murit fără să se înspăimînte de gloanțele bandiților ! Din

cauza ta, iepure ticălos ce ești, bandiții o să creadă că-i pot speria pe cei de la miliția judiciară...

— Nu-i adevărat ! Nu m-am speriat, mi-am pierdut cunoștința ! țipă isteric Soloviov. Se vedea că acum îl cuprinsese frica poate chiar mai tare decît atunci cînd îl lovise Fox cu revolverul.

— Nu ți-ai pierdut cunoștința, ci conștiința, spuse la fel de încet Jeglov și în vocea lui am deslușit nu furie, ci disperare.

Ușa se deschise și intrară cu zgomot Pasiuk, Taraskin, Mamîkin și alți cîțîva băieți din secția a doua. Svirski însă tot nu apăruse. În cameră plutea o încordare mută, cumplită, atîta ură și deznădejde, încît toți amuțiră brusc.

— Cînd te-a amenințat cu pistolul, zise Jeglov, nu te-ai gîndit la conștiință, la datorie, la tovarășii tăi uciși, ci la cele cincizeci de mii de ruble ale tale, la căsuța de la Javoronki, cu văcuță și purcel...

— Da, da, da ! își agită furios pumnii Soloviov. Și la copii m-am gîndit. Dacă mă omoară, cine o să le dea de mîncare, tu ? Tu o să faci oameni din ei ? Am băgat eu de seamă că de cînd am cîștigat la loterie, ai început să mă urăști. Toți ați început să mă priviți chiorîș, de parcă nu statul mi-ar fi dat banii, ci i-aș fi furat ! Aș fi putut să nu scot o vorbă despre cîștig, dar m-am gîndit, ca un prost ce sînt, că voi, tovarășii mei, o să vă bucurați de norocul meu. Cînd colo, ați început să mă priviți ca lupii, că n-am băut cu voi jumătate din sumă, că nu mi-am risipit prostește paralele cîștigate cu trudă. Am văzut eu, că doar n-am orbul găinilor !

Cei din cameră se dădură un pas înapoi, și se lăsă o liniște atît de adîncă, de parcă am fi murit cu toții auzind cuvintele acestea. Soloviov își dădu seama, tăcu privindu-ne pe rînd cu ochii speriați și pesemne că citi pe fețele noastre ceva atît de cumplit, încît se luă deodată cu mîinile de cap și începu să plîngă isteric.

Jeglov se ridică și-i spuse șoptind șuierat :

— Blestemat să fii, canalie !

Liniștea din cameră mai dură o clipă, apoi, deodată, de undeva dinapoia noastră răsună vocea lui Svirski :

— Am ascultat discuția pe care ai avut-o cu tovarășii dumitale, Soloviov. Foarte interesantă...

Băieții se dădură la o parte. Lev Alexeevici intră în cameră, privi de jur-împrejur, se așeză pe un scaun, apoi se uită, mijindu-și ochii, la Soloviov care înlemnise :

— Dumneata, Soloviov, predai arma. De-acum încolo nu mai ai ce face cu ea. O să fii judecat. Și pleacă de aici, că nu mai ești de-al nostru...

Mișcîndu-se ca-n vis, Soloviov se căută prin buzunare, parcă uitase unde-și pusese revolverul, apoi îl găsi în haină și-l puse pe masă, iar arma scoase un sunet surd, ca de piatră. Siguranța era pusă, nici măcar nu i-o ridicase, probabil uitase pur și simplu că are armă, atît de tare îl speriase Fox. Cu pas nesigur de lunatic, merse la cuier, își îmbrăcă, împiedicîndu-se în mîneci, paltonul, croit dintr-o manta militară revopsită, se îndreptă spre ușă, iar băieții se dădură în lături, cît mai departe de el, de parcă i-ar fi murdărit atingerea lui.

Pusese mîna pe clanță, cînd Svirski îi spuse :

— Întoarce-te, Soloviov...

Soloviov se întoarse brusc și pe față i se citi că așteaptă să fie iertat, speranța că Svirski va socoti totul ca o neînțelegere și-i va spune : Hai să uităm ce-a fost și să rămînem prieteni...

Dar Svirski bătu ușor cu palma în masă :

— Predă legitimația...

Soloviov puse pe masă carnetul roșu, luă pachetul de „Kazbek" de patruzeci și două de ruble, îl puse în buzunarul în care ținuse revolverul, și ieși, uitîndu-și căciula în cuier.

Nimeni nu scotea o vorbă și ne sileam să nu ne privim unul pe altul, de parcă am fi pățit ceva chinuitor de rușinos. Deodată începu să vorbească Vera care ne urmărea din colțul ei :

— I-a spus lui Fox că îl așteptați aici...

— Ce-ai spus ? Ce-ai spus ? se răsuci spre ea Svirski cu tot corpul.

— Nimic, decît ce-ai auzit. Fox l-a amenințat cu pistolul și i-a zis : „Ia spune, porumbelule, pe cine așteptați aici, că de nu îngeraș te fac..." Ei, și omul vostru a răspuns că nici el nu știe prea bine, că-l așteaptă pe un oarecare Fox. Tipu' a început să rîdă și s-a cărat...

Toporkov a murit peste o oră. De la spitalul Sklifosovski Kopîrin ne-a dus, pe mine şi pe Gleb, acasă. Pe drum Jeglov, care pesemne n-avea chef să discute cu noi, se aşeză în spate, pe ultima bancă. Stătea acolo gîrbovit, cu faţa-n palme, şi din cînd în cînd gemea încetişor, cu răutate, ca o sălbăticiune rănită. Eu stăteam în faţă, înapoia lui Kopîrin, care sufla din greu, cu ciudă, plescăia din limbă şi vorbea încetişor cu sine însuşi :

— De ce s-or fi prefăcut oamenii în fiare ? Viaţa omului nu mai face doi bani. Cîte scîrnăvii dintr-astea am prins pînă acum şi tot n-avem linişte ! O să ucidă din nou şi nu ştii cînd o să se termine cu toate nelegiuirile astea... Ce le-o mai fi lipsind ? Că după război, viaţa parcă a început să se mai aranjeze...

— Nu mai bombăni degeaba, bătrîne, spuse Jeglov cu voce surdă. Străbătu, legănîndu-se, autobuzul care se hurduca, şi se aşeză lîngă Kopîrin. Îl cuprinse pe după umeri şi-l rugă stăruitor, privindu-l în ochi : Bine-ar fi să bem ceva, Ivan Alexeici...

— Sigur că ar fi bine, rosti evaziv Kopîrin, frecîndu-şi cu pumnul peria tare a mustăţilor. Dar ştii şi tu, Gleb Gheorghevici...

— Acasă ai, spuse ferm Jeglov. Măcar azi să nu-ţi fie frică de nevastă. Spune-i că-i pentru mine, la leafa viitoare i-o dau înapoi...

— Nu-i vorba de asta, spuse Kopîrin clătinînd din cap. După mîne băutura ducă-se pe apa sîmbetei. Dar mă tem de muiere...

Totuşi o coti pe strada Skladocinaia, spre locuinţa lui de pe Suşcevka.

— Uf, ce-o să-mi păţească pielea, mormăi el cu frică. Frînă lîngă casă şi fără să oprească motorul, ieşi, de parcă s-ar fi pregătit s-o şteargă cît mai repede în caz de nereuşită.

— Aşteptaţi, ne spuse el cu tonul unui condamnat şi dispăru pe uşa principală. Jeglov fuma în tăcere, iar eu nu-l întrebai nimic. Tăcurăm aşa vreo cinci minute şi doar ţigările ni se vedeau sclipind în întuneric. Apoi Kopîrin ieşi din casă, ţinînd în mîini două sticle de vodcă. Se instală cît mai comod pe scaun, îi dădu sticlele lui Jeglov şi răsuflă uşurat :

— Mi-a zis să nu mă mai întorc acasă...

— Asta-i bine, îl liniști Jeglov. O să stai cu noi, la Șarapov.

— Ba nu, clătină din cap Kopîrin. E bine cu voi, dar tot acasă-i mai bine. Băbuța mea nu-i rea. E doar aprigă, țipă puțin și-i trece. Altfel, gătește tare bine, e curată și harnică.

— Atunci rămîi acasă, încuviință Jeglov.

Kopîrin nu se învoi să vină la noi nici ca musafir.

— Ce musafiri mai sînt și ăia în toiul nopții ? O să mă împac cu nevasta, și o să ne facă niște colțunași și atunci mai bine veniți voi la mine. Găsești întotdeauna despre ce să pălăvrăgești.

Zdrăngănind și scrîșnind „Ferdinand"-ul o luă în jos, pe bulevardul Rojdestvenski.

Mai zăbovirăm puțin în stradă, respirînd aerul curat al nopții.

— Bun băiat Kopîrin ăsta, remarcai eu.

— Da, răspunse Jeglov îndreptîndu-se spre intrare.

În bucătărie îl găsirăm pe Mihal Mihalîci citind ziarul. Bătrînul întoarse spre noi capul rotund de broască țestoasă.

— Mult mai munciți, băieți... zise el.

— Și dumneata ești treaz, zîmbi strîmb Jeglov.

— M-am gîndit că, probabil, o să vă-ntoarceți flămînzi și v-am fiert niște barabule.

— Minunat, dădu din cap Jeglov, iar mie, nu știu de ce, îmi veni să rîd că Mihal Mihalîci, zice „barabule" în loc de cartofi.

— Mulțumesc, Mihal Mihalîci, i-am spus eu. Poate beți cu noi un păhărel ?

— Vă mulțumesc, se înclină el. Demult nu-mi mai îngădui așa ceva.

— De la un păhărel n-o să vi se-ntîmple nimic, îl încredință Jeglov.

— Fără îndoială că n-o să pățesc nimic, dar voi o să rămîneți fără vecin. Dacă n-aveți nimic împotrivă o să stau puțin cu voi.

Ne-am dus în camera noastră, iar Mihal Mihalîci a adus oala înfășurată în două ștergare ca să nu se răcească; pesemne fiersese mai devreme cartofii.

Am presărat sare grunjoasă închisă la culoare pe pîinea neagră, am tăiat în două o ceapă și am turnat în pahare. Jeglov l-a ridicat pe al lui spunînd :

— Pentru odihna sufletului locotenentului Toporkov. Fie-i țărîna ușoară. Veșnica lui pomenire...

Și din trei sorbituri lacome a dat paharul pe gît. Mi l-am băut și eu pe al meu. Mihal Mihalîci ne-a privit gînditor, înmuindu-și buzele în pahar.

Am rămas tăcuți un răstimp.

— V-a murit un coleg ? întrebă Mihal Mihalîci.

Jeglov ridică spre el privirea grea a ochilor cu pleoape înroșite și rosti rar :

— Doi. Pe unul l-a împușcat un bandit, iar celălalt e mort pentru noi toți, ticălosul...

Zbîrciturile de pe fața lui Mihal Mihalîci începură să se miște :

— N-am înțeles...

— Ah, făcu Jeglov un semn răutăcios cu mîna și se întoarse spre mine : Noi doi nici măcar nu știm cum îl mai chema pe Toporkov... Ridică paharul și continuă : Dacă dracul există pe pămînt, să știi că nu-i un încornorat crăcănat, ci un balaur cu trei capete, și căpățînile astea ale lui sînt lașitatea, lăcomia și trădarea. Și dacă una dintre ele îl mușcă pe om, celelalte îl înghit cu totul. Șarapov, hai să jurăm că vom tăia capetele astea blestemate, cît timp n-o să ni se tocească săbiile, iar cînd o să ne lase puterile, să ne arunce pe amîndoi dracului, la pensie, și cu asta basta !

Îmi plăcu tare mult cum vorbise Jeglov și ciocnii cu el din tot sufletul, iar Mihal Mihalîci dădu din cap aprobator, în timp ce prin cameră începu să plutească un abur ușor și călduț. În clipa aceea, Jeglov mi-era nespus de drag. Împreună cu el mă simțeam în stare să retez chiar mai multe capete de bandiți.

Jeglov bău și cel de al doilea pahar fără să mănînce nimic. Bău puțină apă rece, direct din carafă, și pe pomeți

îi apărură pete roşietice, iar ochii îi luceau fioros în timp ce-l trăgea de mînă pe Mihal Mihalîci :

— Poate că mîine o să mă omoare şi pe mine ca pe Toporkov, dar nu-i ţin pe ei curelele să-l sperie pe Jeglov ! Pe tîrîturile astea mîrşave o să le strivesc mereu cîtă vreme o să am suflare în mine ! Şi o să trăiesc mai mult ca ele, pînă o s-o văd şi pe ultima întinsă în mormîntul ei spurcat ! Vasea Vekşin a lăsat în urma sa o mamă şi trei surori mici, iar ucigaşul lui trăieşte, bestia, şi se distrează..

În jurul meu totul se învîrtea lin şi lent. Mă ridicai, luai carafa de pe masă şi, în drum spre bucătărie după apă, simţii că mă leagăn uşor, ca pe o corabie, şi că nu-mi mai simt greutatea, totul fiind atît de uşor, de parcă cineva m-ar fi umflat cu aer.

— Fermitatea, deşteptăciunea şi curajul vostru nu sînt deajuns, spunea Mihal Mihalîci cînd revenii în cameră, unde împleticindu-mă uşor, căzui pe un scaun.

— Şi ce mai trebuie ? se interesă Jeglov.

— Mai trebuie timp şi schimbări sociale...

— Ce fel de schimbări sociale vreţi ? întrebă Jeglov bănuitor.

— Am trăit cel mai cumplit război din istoria omenirii şi e nevoie de ani, poate de zeci de ani, pentru vindecarea rănilor, pentru lichidarea consecinţelor lui materiale şi morale...

— De pildă ? întrebă Jeglov, care se ridicase şi acum stătea în faţa lui Mihal Mihalîci.

— Oraşe întregi trebuie construite, agricultura redresată, una la mînă. Uzinele au produs pentru război. Acum oamenii trebuie îmbracaţi şi încălţaţi — două la mînă. E nevoie de locuinţe, de cămine şi doar atunci cînd o să le avem o să putem curma vagabondajul în rîndurile copiilor. Să i se dea fiecăruia o muncă interesantă, care să-i placă — trei şi patru la mînă. Doar pe calea asta firească va fi lichidată criminalitatea. N-o să mai aibă teren...

— Şi nouă ce ne rămîne ?

— Vouă o să vă rămînă infractorii, dar nu de ordinul miilor, ci al unităţilor. Recidiviştii, ca să spun aşa.

— După părerea dumneavoastră, cînd o să se întîmple toate astea ? Peste douăzeci de ani ? Peste treizeci ? întrebă Jeglov tăind supărat aerul cu palma.

— Poate... zise Mihal Mihalîci desfăcîndu-şi lăbuţele lui de broască ţestoasă.

— Aiurea ! strigă Jeglov, schiţînd o tiflă ireverenţioasă cu ambele mîini. N-avem timp să aşteptăm, bandiţii nu-i lasă pe oamenii cinstiţi să trăiască !

— Nici nu propun să aşteptăm, răspunse Mihal Mihalîci ridicînd umerii lui rotunzi. Am vrut doar să spun că sînt profund convins că în ţara noastră victoria finală asupra criminalităţii va fi dobîndită nu cu ajutorul organelor de represiune, ci prin mersul firesc al vieţii noastre, prin evoluţia ei economică. Şi mai ales, prin morala societăţii noastre, prin caritatea şi umanismul oamenilor noştri...

— „Caritate" e un cuvînt popesc, observă încăpăţînat Jeglov.

Mă legănam pe scaun dintr-o parte în alta, mi se închideau ochii pur şi simplu şi voiam să spun că, în lupta împotriva banditismului, cuvîntul hotărîtor ne revine nouă, adică organelor de represiune, dar limba nu mă asculta, şi întorceam tot timpul capul de la dreapta la stînga, ascultîndu-l mai întîi pe unul, apoi pe celălalt.

— Greşeşti, dragă tinere, spuse Mihal Mihalîci, caritatea nu-i un instrument popesc, ci acea formă a relaţiilor dintre oameni, către care tindem cu toţii...

— Exact ! îl ironiză Jeglov. „Pisica neagră" ne tot arată ce-i aia caritate... Dar şi noi ei, dacă ne pică-n mînă...

M-am mutat pe divan şi, prin somnul care mă cotropise, auzeam strigătele puternice ale lui Jeglov şi glasul domol, murmurat al lui Mihal Mihalîci :

— Un trib african numără anii după un sistem diferit de al nostru. Calendarul lor arată că acum trăim în Era Caritătii. Cine ştie, poate că ei sînt cei care au dreptate şi, acum în aceste vremuri de sărăcie, vărsare de sînge şi violenţă se întrevăd zorii luminoşi ai unei epoci măreţe a omenirii — Era Caritătii, la apogeul căreia ne vom putea simţi cu toţii, în mod sincer, prieteni, tovarăşi şi fraţi..

XIV

PREGĂTIRI PENTRU ÎNTOARCEREA OSTAȘILOR

În raioanele capitalei se fac pregătiri intense pentru primirea ostașilor demobilizați în etapa a II-a din Armata Roșie. Deputații sovietelor raionale, împreună cu activul, fac evidența locuințelor acestora. Acolo unde este necesar, se vor face reparații.

Întreprinderile pregătesc daruri pentru ostașii lăsați la vatră și familiile lor. Fabrica de încălțăminte nr. 3 confecționează 400 perechi de încălțăminte, iar Postăvăria — 300 perechi de pîslari pentru copiii de școală ai celor ce vin de pe front. Fabrica de prelucrare a blănurilor a confecționat 200 șepci.

„Vecerniaia Moskva"

Pe coridor, mă întîlnii cu Taraskin ; care mă preveni sever :

— Astăzi la ora cinci avem adunare de comsomol. Dare de seamă și alegeri. Ți-ai făcut mutația ?

— Nu, nu mi s-a trimis încă fișa de la comitetul raional. Taraskin părea important și foarte preocupat :

— Telefonează la comitetul raional, spune-le să urgenteze. Trebuie să participi mai activ la viața de organizație. Mă privi critic și adăugă apăsat : îți spun asta ca membru al biroului. Să vii neapărat la adunare...

— Bine. Dar lui Jeglov i-ai cerut voie ?

— Cum adică să-i cer voie ? se indignă Kolea. I-am adus la cunoștință și basta ! Adunarea e o activitate politică importantă și însuși Jeglov e obligat să participe...

— Cum, Jeglov e comsomolist ? mă mirai eu...

— Bineînțeles ! E drept că are douăzeci și șase de ani. În curînd o să-l propunem să fie primit candidat de partid...

Nici nu-mi închipuiam că Jeglov e doar cu trei ani mai în vîrstă ca mine, nu știu cum, dar părea în toate mult mai experimentat, mai deștept și mai matur...

Adunarea avea loc în sala de festivități, sală doar cu numele, fiindcă era foarte mică. Oamenii se îngrămădiseră ca sardelele în butoi. Am vrut să mă așez pe un pervaz, lîngă intrare, dar am văzut-o pe Varea că-mi face semn cu mîna, și am început să mă strecor printre oameni, mai aproape de ea ; pe unii i-am călcat pe picioare, pe alții i-am înghiontit, iar ei mă suduiau în fel și chip, mă îmbrînceau și mă loveau. În cele din urmă am ajuns la Varea și m-am așezat lîngă ea : două prietene de-ale ei mi-au făcut loc, privindu-mă pieziș și zîmbind ironic.

Președintele agită un clopoțel și spuse :

— Tovarăși ! Ultima noastră ședință de dare de seamă și alegeri a avut loc în timpul Marelui Război de Apărare a Patriei, la 20 septembrie 1944. Prin multe a trecut țara noastră — și noi odată cu ea — în anul care s-a scurs. Despre toate acestea ni se va vorbi mai pe larg în darea de seamă. Acum, să păstrăm un moment de reculegere, în memoria celor care au murit de la ultima adunare generală.

Toți cei din sală se ridicară în picioare, se făcu liniște, doar în spatele meu cineva răsufla din greu, în timp ce se auzea glasul președintelui :

— Anikin, Bagautdinov, Vekșin, Grinberg, Sedova, Toporkov, Uvalov, Iakovlev... Fie veșnică amintirea comsomoliștilor noștri care au căzut cu arma în mînă pentru fericirea Patriei noastre !

Pentru citirea dării de seamă, i se dădu cuvîntul secretarului, Stiopa Zaharov, un băiat cu părul blond, și creț. Zgomotul din sală începu să se potolească. Stăteam alături de Varea, simțindu-i umărul cald și moale, și o priveam tot timpul pe furiș. Ea mă înghionti ușor cu cotul : mai bine ascultă și nu te mai suci atîta !

Stiopa vorbea bine, uitîndu-se rareori într-un blocnotes, cînd trebuia să citeze unele cifre. Avea o voce puternică, sonoră, vorbea expresiv, fără să se bîlbîie, iar cînd i se părea că n-a explicat ceva destul de clar și n-a convins

făcea cu mîna gesturi categorice, hotărîte, de parcă tăia problema cu sabia.

— Donatorii de la miliția capitalei au dat peste cincisprezece mii kilograme de sînge pentru ostașii Armatei Roșii, tună el de la tribună. Aplauda și pe fața lui se vedea atîta mulțumire de parcă pe el îl salvaseră cu sîngele donatorilor. Cele mai calde mulțumiri, continuă el, le adresăm fetelor noastre, dragi, comsomolistelor, printre care aș dori să le menționez pe Seredina, Akimova, Leontieva Ramzina, Popriaduhina, Kikot și multe altele, care au donat sînge de cîte douăzeci, treizeci de ori !

Sala răsuna de aplauze, iar eu mă aplecai spre Varea, întrebînd-o în șoaptă :

— Și tu ai dat sînge, Varea ?

— De șapte ori, zîmbi ea cu sfială, parcă stingherită că nu donase și ea de treizeci de ori ca Ramzina.

I-am strîns încetișor degetele și i-am șoptit :

— Variușa, nu cumva îmi curge în vine și sîngele tău ?

— ...Campania de recoltare pentru îmbunătățirea aprovizionării lucrătorilor din miliție a avut o importanță deosebită, continuă Stiopa Zaharov, gesticulînd cu ambele mîini. Fără îndoială, trebuie să recunoaștem că tovarășii din secția 78 miliție s-au achitat cel mai bine de această sarcină de răspundere : au recoltat de pe terenul lor de la Izmailov, cîte șaisprezece-șaptesprezece saci de cartofi pe fiecare parcelă, în timp ce lucrătorii din raionul Kalinin au compromis aceste lucrări, deoarece n-au recoltat decît cîte doi-trei saci...

Stiopa îi critică și pe cei de la transporturi, care nu au asigurat repararea la timp a mașinilor, apoi făcu o pauză și rosti încet :

— Din păcate, n-am putut evita situațiile excepționale...

Sala amuți ca la comandă, iar Stiopa continuă : Unul de-ai noștri s-a dovedit laș. În sală încordarea ajunsese la maximum. În timp ce îndeplinea o misiune de luptă, locotenentul Șoloviov s-a dovedit laș, și-a trădat tovarășii...

Sala izbucni în strigăte de revoltă :

— Rușine ! Ce ticălos !

O fetișcană cu epoleți de sergent, care stătea în fața noastră, se aplecă spre prietena ei și-i șopti tare :

— Organizaseră o ambuscadă și el l-a lăsat pe asasin să fugă, s-a speria-at...

Iar sala strigă :

— Afară din comsomol !

Zaharov bătu cu creionul în carafă și spuse :

— Liniște, tovarăși ! Situația personală a comsomolistului Soloviov va fi discutată separat. Acum să revenim la ordinea de zi...

Continuă să vorbească despre sarcinile ce ne reveneau, despre ridicarea calificării profesionale și întărirea disciplinei, iar cînd încheie, președintele, în mod cu totul neașteptat pentru mine, spuse :

— Trecem la discuții. Are cuvîntul președinta comisiei de asistență socială a biroului de comsomol, sergentul Sinicikina...

Varea se ridică, își aranjă fusta și începu :

— Tovarăși, eu am voce puternică, așa că o să vorbesc de la locul meu, dealtfel e și greu să ajung la tribună. Vorbea într-adevăr, tare, deslușit, și mi-am zis că doar eu pot fi atît de nătărău încît să nu pot lega nici două vorbe în fața oamenilor.

— Să vină pe scenă ! îl auzii strigînd pe Jeglov, și, căutîndu-l cu privirea îl descoperii în prezidiu : era al doilea din stînga președintelui.

— Să vorbească din sală ! strigă lumea. Se pierde timpul cu drumul pînă acolo și înapoi !

Strigai și eu :

— Din sală ! E mai bine așa !

Jeglov mă văzu, zîmbi și dădu din mîini :

— Voința maselor e lege pentru prezidiu !

— Tovarăși ! În intervalul de timp la care se referă darea de seamă, comisia de asistență socială a depus o activitate destul de intensă, deși au mai rămas încă foarte multe probleme nerezolvate. Am acordat o atenție deosebită în primul rînd copiilor și familiilor tovarășilor noștri care au căzut pe front sau aici, în timpul îndeplinirii sarcinilor de serviciu. La clubul Direcției am organizat o mare serbare unde copiii s-au putut întîlni cu marii noștri artiști Kăcealov, Moskvin și Hmeliov. Tuturor copiilor le-am pregătit daruri : pîine cu magium, nuci și bomboane din soia, foarte gustoase. În cinstea apropiatei

aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie ne-am străduit să pregătim daruri și pentru copiii colegilor noștri care și-au pierdut viața. Am distribuit o sută cincizeci de bucăți de săpun, patruzeci și trei de bonuri pentru produse industriale — mai ales pentru încălțăminte și paltoane — și fiecărei familii i s-au adus cîte o sută cincizeci de kg. de cartofi, cincizeci de kg. de varză și cîte doi metri cubi de lemne...

Fața Varei se îmbujorase, ochii ei mari cenușii-verzui străluceau. Fata vorbea repede, voioasă și, cînd o priveam, arboram fără voie un zîmbet de fericire neghioabă.

— Admirabil s-a comportat sergentul comsomolist Ivanov, care în viața civilă e cizmar. Fiindcă iarna se apropie, el a reparat repede și bine încălțămintea tuturor copiilor lucrătorilor Direcției și a altor tovarăși de-ai noștri a căror încălțăminte s-a rupt înainte de expirarea termenului de folosire...

Pesemne era același Ivanov din plutonul comandantului la care Taraskin îmi promisese că mă duce, dar nu ne învrednicisem încă să mergem.

— Konovalov, care răspunde de darurile pentru răniții din spitalele Moscovei, a manifestat delăsare în îndeplinirea îndatoririlor care-i revin. Fără inițiativa fetelor de la Circulație, problema ar fi rămas nerezolvată, ceea ce ar fi fost o rușine nemaipomenită. Konovalov trebuie înlăturat de la o sarcină atît de importantă...

Varea se așeză, iar eu îi spusei :

— Ai vorbit minunat...

Apoi Jeglov ieși de la masa prezidiului pe scenă, dar nu vorbi de la tribună, ci plimbîndu-se pe fîșia liberă din fața mesei :

— Acum un an, cînd partidul și guvernul ne-au făcut marea cinste de a ne decora cu ordinul „Steagul Roșu", Comsomolul ne-a trasat sarcina ca fiecare lucrător al miliției să fie absolvent al școlii de șapte ani ! Merităm oare această încredere ? Îndeplinim noi oare sarcina privitoare la absolvirea școlii elementare ? Trebuie să recunoaștem cinstit că deocamdată stăm prost cu această problemă. Șeful de brigadă Mamîkin nu izbutește nicicum să termine șapte clase, lucrătorul operativ Flegonov a fost exmatriculat din școală, Pasiuk e de trei ani în clasa a VI-a...

— Pomenește-l și pe bunicu-meu ! se auziră strigătele din sală. Pasiuk a trecut de treizeci de ani !

— Și ce dacă Pasiuk nu mai e tînăr ? Din pricina asta să rămînă în bezna neștiinței ? Sarcina lucrătorilor mai bine pregătiți este de a-i ridica la nivelul lor pe tovarășii cu mai puțină știință de carte. Milițianul este reprezentantul puterii sovietice, iar puterea poate fi discreditată nu numai printr-o comportare josnică, ci și prin incultură...

— Că tu ești grozav de luminat ! strigă aceeași voce din colțul sălii. Pasiuk lucrează în brigada ta, ridică-l la nivelul tău !

— O să-l ridic ! Dar dacă vrei să vorbești, treci la tribună nu-l mai întrerupe pe orator...

— Orato-orul ! începură să rîdă cîțiva oameni.

Dar pe Jeglov nu-l încurci cu una, cu două.

— Rîzi tu, rîzi, Sapeghin, dar la învățămîntul politic ai spus că-ți amintești de Antarctida, pentru că statul ăsta n-are capitală ! În sectorul tău există un planetarium, vine lumea cale de cinci mii de kilometri să-l vadă, iar tu treci de șapte ori pe zi pe lîngă el și probabil că nu l-ai vizitat niciodată, nu-i așa ?

Toți hohotiră fără răutate. Încurcat, Sapeghin spuse dînd din cap :

— Ei și ce, n-am fost, dar o să mă duc. Doar nu mă plimb în jurul planetariului la braț cu vreo fată...

— Trebuie să ne ridicăm cu toții nivelul cultural și calea cea mai sigură în acest scop este învățătura, lectura, participarea la manifestările artistice de amatori. În septembrie s-a organizat o expoziție pe întreaga garnizoană, iar șefii secțiilor a zecea și a patruzeci și doua n-au permis colaboratorilor lor să participe la ea. Cum să înțelegem această atitudine ?

Fetele începură să turuie între ele cu însuflețire. Jeglov ridică mîna să potolească rumoarea și încheie :

— Vladimir Ilici Lenin a spus că mașina administrației sovietice trebuie să funcționeze precis, cinstit și rapid. Iar dacă la cinstea noastră vom adăuga și cultura necesară, vom lucra toți cu succes : precis și repede !

Apoi se ridică Mamîkin :

— Tovarăşi, mulţi dintre dumneavoastră, sau, poate, numai cîţiva, o să considere că spun banalităţi, dar eu cred că sînt lucruri foarte importante. Se opri o clipă şi bău apă din pahar. Sînt la noi mulţi tovarăşi tineri, printre ei şi comsomolişti, gata oricînd să cheltuie zeci de ruble pe îngheţată, ţigări şi bomboane. Aceşti mînă-spartă uită că salariul de 478 de ruble nu-i un sac fără fund, şi pe urmă dau fuga să se-mprumute pentru masă de la colegi. Un lucrător de miliţie nu se cuvine să facă aşa ceva ! încheie el în hohote de rîs şi în aplauzele asistenţei.

După Mamîkin, mai vorbiră încă vreo oră şi jumătate. În mica sală nu se mai putea respira, geamurile se aburiseră şi pe ele se scurgeau firişoare subţiri de apă.

În continuare, colonelul Karasev îi înmînă sergentului Maşa Kolesnikova un dar de preţ din partea şefului Direcţiei Miliţiei — un cupon de „boston" — ca recompensă pentru că arestase singură doi tîlhari înarmaţi.

Apoi începu votarea. Oamenii urlau pînă răguşeau, propunîndu-i pe unii şi respingînd candidaturile altora, alţii se recuzau cu voci plîngăreţe, lista creştea şi numai eu nu participasem la toată harababura asta ; ei se cunoşteau bine unii pe alţii, iar eu acum îi vedeam pentru prima oară pe toţi împreună.

Înainte de numărarea voturilor se anunţă o pauză.

— Varea, te conduc ? o întrebai eu.

Ea dădu din cap, dar în clipa aceea se apropie de noi Jeglov, care declară zîmbind :

— Varvara, n-am ce face, trebuie să vă despart...

— Şi de ce mă rog ? mă împotrivii eu.

Jeglov îmi făcu cu ochiul :

— Noi doi avem de rezolvat împreună o treburşoară, urgent...

— Îţi telefonez ?

— Da. La revedere, zise Varea şi intră în sală.

Îl însoţii pe Jeglov în birou. Gleb se tot uita la ceas, de parcă se temea să nu întîrzie undeva. Apoi formă un număr de telefon şi vorbi într-un fel ciudat :

— Tu eşti ? Aha, salut... Bine... Cum ne-am înţeles... Gata, o să fiu acolo...

Mă privi și rîse :

— Ce-i, leule, oftezi ? Ești cam supărat pe mine, nu-i așa ?

Am dat din umeri.

— Ascultă, Șarapov, cum discuți tu cu Varvara ? Ție trebuie să-ți scoată omul vorbele cu cleștele din gură !

— Nu-i nimic, mă descurc eu cumva și fără limbuția ta...

— Ei, hai, nu te supăra ! E drept că te-am smuls de lîngă ea, dar știi cîntecul : „Mai întîi avioanele...".

XV

La 10 octombrie 1945 va avea loc la Casa Unională cea de-a 34-a tragere a împrumutului de stat al celui de-al doilea plan cincinal, ediția anului al patrulea.

Anunț

Am plecat din Petrovka pe la nouă seara. Noaptea, presărată cu lumini palide pe bulevarde, se strecura, densă, pe străduțele dimprejur. Ploua mărunt, vîntul rupea cu zgomot cartonul asfaltat și tabla de pe acoperișuri, iar noi ne zgribuleam în trenciurile noastre subțiri. Din Karetnaia am ieșit în Kolobovskaia, am coborît spre circ, am sărit gardul în curtea unei clădiri uriașe, neterminate, care ne privea posomorîtă prin găurile întunecate ale ferestrelor. Trebuia să adăpostească un teatru, sau un circ nou, dar din cauza războiului, șantierul fusese părăsit înainte de construirea acoperișului, iar timpul se purtase cu ea ca un bombardament zdravăn. Mie clădirea asta îmi amintea de clădirea dărîmată a catedralei Sf. Nicolae din

Berlin, în care nemții amplasaseră o baterie antitanc, și de unde i-am mătrășit cumplit de greu ciuruind biserica prin tir direct.

Șantierul acesta părăsit părea că fusese luat cu asalt : peste tot zăceau aruncate vraiște mormane de cărămizi sparte, tamburi vechi de cablu, traverse de beton crăpate. Ne-am așezat pe o ladă răsturnată.

— Pe cine așteptăm aici ?

— Pe niște informatori, răspunse, Jeglov scurt, și, în întuneric, mi se păru că zîmbește ironic.

— În bezna asta n-o să ne vadă informatorii tăi...

— O să-i văd eu, mi-o reteză el.

— Bine, dar... începui eu, gata să mă iau la harță, însă Jeglov îmi puse mîna pe umăr și-mi șopti :

— Hai să tăcem... E mai bine așa...

Și am tăcut. Destul de mult. Pînă cînd am auzit deodată un trosnet : cineva sfărîma moloz sub tălpi. L-am înghiontit ușor pe Jeglov : vin ! Ochii mi se obișnuiseră cu întunericul și l-am văzut pe Gleb întinzînd capul și ascultînd cu atenție ; am avut slaba consolare că auzul mi-e mai ascuțit decît al lui. În întuneric am deslușit silueta unui om. Jeglov fluieră ușor, de două ori. Celălalt îi răspunse la fel. Gleb îmi spuse :

— Așteaptă-mă aici...

Alunecă fără zgomot în întuneric, spre informator. Eram și eu curios să-l văd, dar pesemene că Jeglov avea în privința asta alte planuri.

Era liniște. Din direcția caselor se vedeau licărind felinarele, iar de pe stradă se auzea zgomot de roți pe pavajul spart. Și în licărirea slabă a luminii am văzut figura distinct conturată a lui Jeglov și a informatorului, decupate parcă în hîrtie neagră, ca acelea pe care le făcea cu multă îndemînare un invalid, amatorilor, în holul cinematografului „Uranus", la prețul de o rublă. Dar figurile acestea păreau doar decupate, nu și lipite pe carton, căci în timp ce discutau tot dădeau din mîini, se aplecau una spre cealaltă și mie mi se părea că fac box chinezesc, cum se legănau așa, cu degetele rășchirate, apoi se despărțeau și se aruncau iarăși într-un atac fără vlagă.

Apoi omul acela dispăru repede și pe, neobservate, iar Jeglov fluieră și-mi făcu semn cu mîna. Mă îndreptai spre

el și, deși doream tare mult să știu ce spusese informatorul, nu-l întrebai nimic : Jeglov nu voise să ascult conversația lor, de parcă aș fi fost străin, sau vreun palavragiu care ar fi putut trăncăni cuiva despre asta.

Am ieșit pe bulvardul Țvetnoi și m-am gîndit că ne tot învîrtim întruna împrejurul locului unde fusese ucis Vasea Vekșin ; orice se întîmpla tot aici ajungeam într-un fel sau altul și nu-mi dădeam seama dacă-i pură întîmplare, sau dacă nu cumva există vreun tîlc ascuns în faptul că nimerim din nou aici.

Am traversat liniile de tramvai și am intrat pe strada Suharev. Jeglov mă privi pieziș și mă întrebă :

— De ce te-ai supărat ca văcarul pe sat ?

— Eu ? Nu m-am supărat deloc ! Ți se pare...

— Ei, asta-i, mi se pare ! Parcă nu văd...

— Dacă vezi, de ce mă mai întrebi ?

— Of, Șarapov, tare mă mai necăjești ! Cît o să mai trebuiască să te învăț ? Cu timpul, vei înțelege că munca operativă necesită încredere între parteneri, calm în discuție și că orice terță persoană e mult mai de prisos decît în dragoste !

— De ce m-ai luat cu tine ? Ca să nu te plictisești mergînd de colo-colo ?

Jeglov începu să rîdă vesel :

— Cum de ce ? Și dacă interlocutorul meu ar fi avut de gînd să mă mîngîie un pic cu șișul ? Ăștia-s oameni cumplit de grosolani și de nervoși...

Tot n-am înțeles dacă Gleb vorbește serios sau glumește pentru că, deodată, sub un portic mă părăsi șoptindu-mi :

— Stai o clipă... Și bătu de două ori într-o fereastră de la parter, apoi de trei ori la rînd. Lumina de la fereastră se stinse, cineva își lipi fața de geam, pe urmă dispăru. Jeglov intră în curte, spunîndu-mi :

— Pînă una alta, stai aici pe bancă...

O bătrînă cu părul vîlvoi trecu de la ușă spre șopronul în umbra căruia stătea Jeglov și amîndoi șușotiră acolo mult timp între ei, și vocea ei vuia ca un motor de mare turație, iar Jeglov o tot potolea :

— Am înțeles, am înțeles... mai încet bunicuțo... Nu mai țipa așa !

Apoi o apucarăm spre strada Suharev, traversarăm Sretenka, apoi aleea Daev, ocolirăm prin tot felul de curți și ieșirăm pe străduța Ananievski. Nemaiputînd rezista întrebai :

— Ei, cum e ?

— Nicicum ! răspunsese Jeglov nepăsător. Habar n-au nici ei...

Gleb vorbi și aici cu cineva la intrarea unei case, dar nici omului acestuia nu-i zării chipul. Ne urcarăm într-un troleibuz și trecurăm pe Meșceanka, coborînd apoi la aleea Kapelski, de unde începurăm din nou periplul nostru amețitor prin curți, fundături, barăci, căsuțe zăcînd într-o rînă și numai deprinderea de a mă orienta, căpătată în militărie, mă făcu să-mi dau seama că ne îndreptăm spre Kalanciovka, spre cele trei gări.

Era pe la miezul nopții cînd Jeglov coborî fluierînd vesel din podul unei case cu cinci etaje, situată lîngă linia ferată a gării Leningrad. Împingea înaintea lui un băiețandru îngrozitor de murdar, spunîndu-i :

— Hai, Rublișoară, fără fițe, du-te și spune că-i din partea mea, cei de-acolo or să te primească, iar eu mîine dau negreșit telefon și totul o să fie în ordine. Ai priceput ?

— Am priceput, spuse răgușit băiatul. Nu minți, cetățene Jeglov ?

— Al dracului șnapan ce ești ! Ai auzit cumva vreodată că Jeglov minte ? Întinde-o pînă nu mă răzgîndesc ! Cară-te !

Și băiatul o luă la sănătoasa în direcția gărilor, iar Jeglov, dîndu-mi o palmă pe spate zise :

— Gata, putem merge la culcare. Fetea Mînușiță merge mîine la Teatrul Mare...

Eram într-adevăr foarte uimit și, fără să-mi ascund admirația, întrebai :

— Ești nemaipomenit ! De unde ai aflat ?

— De niciunde ! Îmi răspunse el prompt și-mă trase spre stația de tramvai.

XVI

ÎN ATENȚIA CETĂȚENILOR ORAȘULUI MOSCOVA :

Începînd de la 16 octombrie 1945 se vor elibera bonuri pentru gaz lampant. Tuturor locuitorilor li se vor distribui cîte 2 l de persoană. Eliberarea bonurilor se va efectua la punctele de distribuire a cartelelor pentru principalele produse alimentare, prin responsabilii birourilor de resort ale întreprinderilor.

Vînzarea gazului lampant la benzinării începe de la 17 octombrie a.c. Bonurile sînt valabile pînă la 1 noiembrie 1945.

Șeful secției comerciale a orașului Moscova, Filipov.

Anunțul Secției comerciale orășenești.

Am semnat cadristei biletul de ieșire și m-am uitat la ceas : era douăsprezece și jumătate. Ziua trecuse în activități istovitoare, dar fără nici un folos. Conform listei pe care o întocmisem împreună cu Pankov, începusem să-i chem la interogatoriu pe colegii de serviciu ai lui Gruzdev și ai Larisei. Toate astea erau destul de plictisitoare, fie și pentru că nu prea știam ce să-i întreb. „Ce-mi puteți spune despre el ca om ?“ „Cum muncește ?“ „Știți ceva despre relațiile dintre ei ?“ Niște prostii ! Gruzdev, după cum reieșea, nu era un Barbă-Albastră... Oricum ai fi pus întrebările, el omorîse pentru prima oară și era puțin probabil să se fi sfătuit cu colegii sau să-și fi împărtășit cuiva sentimentele. Cît despre Larisa, nici n-aveau ce zice...

Ieri primisem răspunsul la cererea noastră de relații cu privire la antecedentele penale ale lui Gruzdev : nu fusese judecat sau anchetat pentru crimă și nici reținut pentru cercetări. Colegii lui confirmau la unison că-i om cinstit, rezervat, muncitor, fusese premiat și așa mai departe.

Nu ascunsese faptul că plecase de la soție, spusese doar că ea își găsise pe altcineva. Lucruri dintr-astea se mai întîmplă în viață. Dar să fi auzit amenințările la adresa ei, sau ceva în genul ăsta, ferit-a sfîntul ! Colegii Larisei susțineau și ei că n-o auziseră vreodată să se plîngă de Gruzdev, dimpotrivă, chiar atunci cînd plecase, ea spusese că-i greu de găsit în ziua de azi un om atît de cumsecade ca el...

Directorul teatrului ne spuse că Larisei i se încredințaseră de cîteva ori, roluri ocazionale. Secundare, desigur, dar aveau de gînd să o treacă pe statul personalului artistic. Aici, e drept, exista o nepotrivire. Cadrista care tocmai plecase de la mine, îmi arătase decizia de desfacere, la cerere, a contractului de muncă al Larisei. Îmi spusese că Larisa, nici una nici două, venise la cadre cu cererea sîmbătă și o rugase să-i facă lichidarea pe data de douăzeci. Iar cînd o întrebase ce se întîmplase, n-a vrut să-i răspundă, ci i-a spus doar că din motive personale. Ciudat, pentru că visa să ajungă actriță și tocmai cînd era gata să-și realizeze visul, își dă demisia. Soră-sa, Nadia, nu știa nimic despre asta și oricît ne-am căznit împreună să înțelegem cauza, n-am găsit nimic plauzibil...

Pe la ora unu am chemat poștărița. Așa am descoperit ceva ciudat. Începusem să studiez hîrtiile Larisei, nu ajunsesem încă la scrisori, cînd am dat de o telegramă interesantă ; pe ea era menționată data sosirii : 20 octombrie la ora 18,05 minute. În legătură cu textul : „Plecarea Musei amînată decembrie. Sărutări. Tanti Liza", Nadea mă lămuri că o mătușă din Semipalatinsk trebuia să vină aici cu treburi, și ceva o împiedicase. Dar în ceea ce privește ora primirii telegramei, voiam să știu absolut exact : după informațiile noastre, dacă poștărița o adusese la ora indicată de ea, l-ar fi putut găsi pe Gruzdev în apartament...

Discuția noastră a fost scurtă, dar am descoperit unele lucruri uimitoare.

— Cunosc bine apartamentul ei, spuse poștărița, o femeie în vîrstă, ridicîndu-și pe năsucul ascuțit ochelarii mari, probabil bărbătești, și deschise registrul de evidență. Slavă Domnului, doar n-aduc de ieri, de azi corespon-

denţă în sectorul ăsta. Ia priviţi aici, o telegramă din Semipalatinsk pentru Gruzdeva Larisa, înmînată la ora 19,20, pe data de 20 octombrie şi semnătura ei personală.

În primul moment nu mi-am dat seama cum vine asta. Aşa ceva nu-i cu putinţă : vecinul Lipatnikov îl văzuse pe Gruzdev ieşind din casă după meci, adică la ora 19, plus sau minus cîteva minute. Se presupune că aceasta e ora la care s-a întîmplat crima. Dar după alte douăzeci de minute, Larisa primeşte personal telegrama şi semnează în registru. Nu se leagă deloc, nu-i cu putinţă :

— Sînteţi sigură că aţi adus telegrama la ora aceea ?

Poştăriţa se simţi jignită :

— De cînd mă ştiu, n-am fost reclamată vreodată. Pe deasupra, locuiesc în casa de alături, aşa că aduc totul fără nici o întîrziere !

— Dar poate că altcineva a primit telegrama şi nu Larisa ?

— Ba nu, ea personal a primit-o, vă spun eu. O cunoşteam bine, nici vorbă nu poate fi de vreo greşeală ! Mă invita întotdeauna să beau un ceai cu ea, era o femeie foarte plăcută, politicoasă, amabilă...

Mă gîndeam ce-aş mai putea afla de la poştăriţă.

— Nu cumva aţi observat dacă era într-o dispoziţie normală, sau poate era supărată, enervată ?

— Ce tot spuneţi ? Dimpotrivă, era foarte veselă, tot fredona o melodie, m-a dus la bucătărie — coridorul e foarte mic... Acolo a citit telegrama în faţa mea şi a semnat, doar că nu mi-a mai oferit ceai. De aceea am şi observat, pentru că de obicei îmi oferea...

— Dar în apartament nu era nimeni ?

Poştăriţa se gîndi o clipă, încruntîndu-se, îşi rememora probabil planul casei, apoi spuse cu convingere :

— Nu era nimeni, cu siguranţă : uşa camerei era larg deschisă şi înăuntru nu era nimeni.

Da, m-a cam pus pe gînduri povestea asta cu telegrama. Dacă vecinul Lipatnikov nu greşeşte, atunci Gruzdev ieşise din casă cînd Larisa mai trăia şi era singură în apartament. Dar dacă Gruzdev ieşise din casă lăsînd-o pe Larisa în viaţă, de ce minte afirmînd că nu se întîlnise

cu ea ? De ce neagă declarațiile vecinului ? Trebuie neapărat să mă sfătuiesc cu Gleb. Probabil că și pe el povestea asta avea să-l pună pe gînduri, fiindcă presupunea că-i simplă ca bună ziua și uite că...

Gleb susține că Gruzdev a ucis-o pe Larisa din cauza apartamentului și că atunci a luat și lucrurile. Dar în cazul ăsta ce amestec are Fox ? Să-l fi tocmit Gruzdev dîndu-i drept răsplată lucrurile ? Pe de altă parte, multă lume fusese interogată și nimeni nu văzuse vreodată în preajma lui Gruzdev pe cineva cu semnalmentele lui Fox. Desigur, astfel de cîrdășii sînt tainice, dar trebuie să ținem seama și de faptul că ei nici n-aveau cum să se înțeleagă, fiindcă Fox e un criminal, un bandit, iar Gruzdev, un intelectual, doctor în științe, astfel că n-ar trebui să existe nimic comun între ei. Ar fi mai bine, desigur, să-l întrebăm pe însuși Gruzdev, dar nu știu încă ce-o să spună Jeglov despre asta.

Mda, e de neînțeles, cu totul de neînțeles. Oricum, cel mai important e acum să aflăm dacă Gruzdev a fost acolo sau nu. Ar fi putut veni ca să înceapă discuția, doar nu degeaba spune Nadia că și vinul și ciocolata de pe masă erau cele pe care le prefera Gruzdev. Apoi, după ce pregătise astfel terenul lui Fox, să plece : poftiți, vă rog, pregătirea de artilerie a fost făcută, tancurile la atac ! În treacăt fie spus, Pankov îmi dăduse ordin să predau ciocolata experților, iar eu uitasem cu totul...

Trebuie să mulțumesc unui sergent major de la comandament, care venise cu o mașină la depozitul de materiale, altfel n-aș fi putut niciodată să transport cantitatea uriașă de bunuri cu care m-au înzestrat severii intendenți de acolo, în deplină concordanță cu lista de dotare pe doi ani. Cîte lucruri erau în cele trei baloturi uriașe pe care le-am împachetat timp de o oră încheiată pe o tejghea lungă, negeluită ! O manta, o tunică, bluze, pantaloni bufanți, lenjerie, cizme, pîslari, un chipiu, o cască, obiele, pingele, „hamuri" noi, scîrțîitoare și strălucitoare : centiron cu diagonală chiar și epoleți lucitori cu margini roșii — patru perechi — și pe fiecare cîte trei steluțe :

tovarăşe locotenent-major Şarapov, fă-ţi datoria în uniformă completă, cum se cuvine !

Cînd am intrat pentru prima oară în armată, am primit, desigur, haine şi încălţăminte, dar pe atunci vremurile erau foarte grele. Îmi amintesc că mi-au dat nişte cizme de toval, o manta ponosită, o tunică, o pereche de pantaloni de bumbac purtaţi şi o bonetă. Atît. Abia mai tîrziu, treptat, m-am echipat omeneşte şi am căpătat aspect milităresc, nu mai rău decît al altora, iar la Prenzlau, lîngă Berlin, am făcut rost chiar de un costum civil, din covercot pur, cu căptuşeală de mătase, un model sport, cu umeri largi, vătuiţi, buzunare aplicate şi gaică... Miliţia îşi are însă uniforma ei, iar eu nu-mi pusesem încă petunica verde de paradă epoleţii, astfel că mă simţeam cumva străin printre colegi, un fel de musafir. Acum, însă, eram într-o dispoziţie excelentă şi, să nu vă fie cu supărare, dragii mei tovarăşi noi de luptă, o să vedeţi voi cum ştiu să poarte uniforma la festivităţi ostaşii din gardă !

Sergentul major a fost atît de amabil, încît m-a dus pînă acasă, pe Sretenka, şi mi-a ajutat să-mi duc lucrurile în cameră, apoi ne-am întors împreună în Petrovka.

Era ora 18,30 şi Jeglov mă aştepta dichisit, proaspăt bărbierit, mirosind frumos a colonie „Carmen", iar cizmele îi luceau mai abitir decît unele noi. Mă măsură critic din cap pînă-n picioare şi-mi făcu impresia că i-am plăcut mai puţin decît el mie. Mişcă din buze ca şi cum ar fi vrut să-mi spună ceva, dar nu rosti nici un cuvînt, doar dădu din cap, iar eu mă gîndii că mîine n-o să mai aibă de ce să dea din cap cînd o să mă vadă strălucind ca o medalie nouă la o inspecţie de front.

I-am explicat :

— Am fost la depozitul de echipament, am primit totul, conform listei de dotare. Sînt gata îndată, doar să dau un telefon... Şi formai numărul experţilor balişti.

— Cu „Bayard"-ul ăsta s-a tras, îmi comunică numai-decît expertul. Nu încape nici o îndoială ! Şi fiindcă glonţul n-a fost standard, ci o idee mai mare decît cel original, toate caracteristicile individuale au fost deose-

bit de puternic evidențiate, astfel încît le-am putea publica fotografiile într-un manual de criminalistică. Vă trimitem și raportul, cum ne-am înțeles. Salut...

XVII

Astăzi, sub președinția comandantului francez, generalul de Bauchin, a avut loc cea de-a 14-a ședință a comandamentului aliat al orașului Berlin. Cu această ocazie s-a hotărît să se dea dispoziție președintelui poliției în legătură cu :

a) organizarea securității — Stuzpolizei *și a poliției judiciare* — Kriminalpolizei.

b) împuternicirile de ordin general, acordate președintelui poliției berlineze.

Berlin, 11. TASS

— Dacă vrei, putem merge pe jos, îmi propuse Jeglov.

Era o seară senină, caldă. Pornirăm fără grabă pe strada Petrovska spre centru. Lîngă „Ermitaj" era mare aglomerație : se dădea un spectacol cu participarea lui Lev Mirov și Evsei Darski. Niște băiețandri sprinteni treceau prin mulțime strigînd : „Grăbiți-vă să luați bilete! Momente vesele Mirov-Darski, cîntă orchestra de jazz a lui Eddi Rozner !" Mi-am zis că ar fi bine să merg la un spectacol ca acesta împreună cu Varea, dar înainte de salariu nu era cu putință, biletele costau de la treizeci de ruble în sus.

— Ehei, dacă l-am prinde astăzi pe Mînușiță... spuse gînditor Jeglov.

— E cam greu...

— Ce-i aia „greu" ? Munca noastră, ca și îndeletnicirea lui, depinde de noroc. Toată speranța mea e în faptul că nu ne cunoaște la față.

— Dar tu îl ştii pe el ?

— L-am văzut o dată. Şi apoi, complicea lui o să ne ajute să-l găsim, zîmbi ironic Gleb.

— Cum adică ?

— Păi, cînd o să descoperi cea mai frumoasă femeie din sală, poţi fi sigur că-i şi el pe undeva pe aproape.

— De ce ?

— Asta-i metoda lui, merge la furat numai cu femei bine. Vin amîndoi la teatru sau la restaurant şi încep să urmărească o pereche îmbrăcată în blănuri scumpe. Cu prima ocazie îi subtilizează bărbatului numărul de la garderobă, iar cosînzeana scoate haina de blană. Apoi dispar. Asta-i toată scamatoria...

— Ai crede că unei femei care nu-i frumoasă n-o să-i dea blana, constatai eu cu îndoială în glas.

— De dat i-o dau, dar şmecheria constă în aceea că o femeie frumoasă atrage atenţia asupra ei, pentru ea eşti întotdeauna gata să faci un gest amabil. Şi prada-i mai plăcut probabil s-o împarţi cu ea decît cu o urîtă.

— Fără îndoială că ăsta-i tot secretul, rostii eu posomorît. Nu ştiu de ce, îmi părea rău că un ticălos de borfaş face rost de femei frumoase care-i servesc drept unelte pentru hoţiile lui, în timp ce ele ar putea face fericit pe vreun om cumsecade.

— Ascultă, Gleb, de unde i se trage porecla de „Mînuşiţă" ?

— Ei, asta-i nostim ! La început, ne-am gîndit că de la prima lui îndeletnicire, cea de hoţ de stilouri*.

— Cum aşa ?

— Păi, uite cum : se apropia de cîte un gentlemen, străin de preferinţă, şi începe să-l bată bucuros pe umeri, pe piept, rîzînd şi strigînd : „Salut Borea !" Sau Kolea sau Vasea, cum i se năzare. Şmecheria e că, vezi Doamne, s-a înşelat luîndu-l pe respectivul drept un vechi prieten. Apoi totul se lămureşte şi... de ruşine îi dau şi lacrimile. Se scuză şi pleacă...

— Şi ?

---

* Porecla „Mînuşiţă" (în limba rusă Rucecinik) provine de la substantivul *rucika* (mînuţă) care în limba rusă înseamnă şi „stilou", prezentînd totodată similitudini cu numele de familie Rucinikov (n. t.).

— Păi, vezi că în timp ce-l bate pe om prietenește, pe spate, îi fură din buzunar stiloul, iar dacă are noroc, și portvizitul. Dealtfel, un „Parker" bun, cu peniță de aur, costă cam o mie de ruble...

— E dat naibii haimanaua !

Jeglov dădu din cap :

— Așa e. Iar cînd l-am descoperit și l-am arestat, s-a dovedit că și numele i se potrivește : Rucinikov.

Intrarăm în teatru pe scara de serviciu. Jeglov începu să se ciondănească cu administratorul teatrului, un bărbat gras, asudat, cu ochelarii împinși spre ceafă. Îl potoli foarte repede, îl luă de un nasture și trăgîndu-l spre sine cu atîta forță încît omului începu să-i pîrîie costumul la încheieturi, îi spuse :

— N-o să-mi dai nici contramărci și nici chiar bilete, ci un bilețel către plasator, cu ordin să-mi dea un loc acolo unde o să-i spun eu. Și repede că n-am timp de pierdut cu dumneata...

— Oamenii ăștia sînt nebuni ! exclamă administratorul dînd din mîini. Dumneata crezi că eu scot din burtă locurile astea ?

— Nu cred nimic ! îl întrerupse Jeglov. Asta nu mă interesează ! Puțin îmi pasă mie de dansurile și de ariile voastre, n-aș fi venit aici nici în ruptul capului, dacă n-aș fi avut o problemă de importanță națională...

Administratorul rămase năucit de acest sacrilegiu, comis chiar în templul artei. Îl privi pe Jeglov în tăcere, deschizînd gura fără să poată rosti o vorbă, de parcă Gleb i-ar fi luat brusc tot aerul.

— Dumneata știi să citești rusește ? Poftim, citește ce scrie aici ! îi spuse Jeglov, întinzîndu-i legitimația pe care scria că e șeful brigăzii de combatere a banditismului din cadrul Miliției Judiciare a Moscovei. Și hai să mergem, n-am venit să ne distrăm, avem treabă...

Cu vreo patruzeci de minute înainte de începerea baletului „Lacul lebedelor", ne-am instalat la garderobă, după un dulap mare cu ustensile contra incendiilor ; de acolo puteam observa, aproape în toată lungimea lui, culoarul de trecere, pînă la barierele înapoia cărora umblau de colo-colo niște bătrînei și bătrînele îmbrăcați curat în uniforme vișinii cu înscrisuri galbene pe buzunare :

„TMAS“ (Teatrul Mare Academic de Stat). Cumpărarăm un program și Jeglov mă uimi cu mărinimia lui, închiriind cu zece ruble două binocluri mici, placate cu sidef.

La început, Gleb privea capătul îndepărtat al culoarului, răsucind într-una inelul de reglaj, apoi, la fel ca mine, puse binoclul în buzunar.

— Asta nu-i tehnică, ci prostie patentă !

— Dacă m-ai fi prevenit, aș fi luat binoclul meu militar care mărește de opt ori...

— Aici nu ești în prima linie ! se răsti el. Tu ai fi fost în stare să aduci și o lunetă binoculară...

— Și de ce nu ? începui eu să rîd. Am fi pus aparatul pe dulap, și noi am fi stat aici liniștiți, la căldurică...

Tăifăsuiam așa cu Jeglov, privindu-i cu atenție pe spectatorii care treceau. Devenisem nervos. Zicîndu-mi ca Mînușiță avea să întîrzie sau să nu vină deloc, că din cauza lui n-o să pot privi nici măcar cu coada ochiului „Lacul lebedelor“, și-mi părea nespus de rău, pentru că pînă atunci nu fusesem niciodată la Teatrul Mare. Măcar de-aș putea privi sala...

Îmi pierdusem cu totul speranța de a-mi ridica nivelul cultural, așa cum mă îndemna Jeglov la adunările de comsomol, cînd deodată îmi zise cu voce răgușită :

— Uite că a venit și făt-frumosul nostru...

Priveam cu înverșunare șuvoiul de oameni care se îndreptau spre garderobă : ofițeri care-și etalau toate ordinele și decorațiile, funcționari în costume de șeviot călcate, femei cu coafuri la modă, îmbrăcate în rochii de catifea, unele chiar cu blănuri de vulpe argintie pe umeri, străini, în aparență îmbrăcați modest, totuși deosebindu-se cumva de ai noștri...

— Nu te uiți unde trebuie, îmi șopti Jeglov. Uite-l lîngă banca aia, e într-un costum gri...

Îl priveam pe Mînușiță și nu-mi venea să cred. Începusem să mă obișnuiesc cu mascarada asta cruntă în care eu și Jeglov ne învîrteam tot timpul, dînd jos măștile de pe fețele oamenilor ca să-i scoatem pe lupi din blana de oaie, dar de fiecare dată mă minunam cîtă energie cheltuiesc unii ca să pară altceva decît sînt în realitate...

Mînuşiţă părea străin : era îmbrăcat într-un costum gri splendid, cu o cămaşă albă, bine călcată, cu o cravată în dungi, pe care scînteia un ac de cravată ; purta ghete „chimmy" cu talpă joasă şi se sprijinea într-un baston frumos.

— Dar ce, e şchiop ?

— Ei, asta-i ! Ia încearcă să te-ntreci cu el la fugă ! Poartă bastonul ca un fel de deghizare. Şi ca să pară mai serios.

Mînuşiţă arăta ca un străin autentic. Doar că femeia care-l însoţea nu semăna deloc cu soţiile uscăţive şi cu ochelari ale diplomaţilor. Era albă, molatică, neînchipuit de frumoasă şi purta pe cap o coroană de cozi şaten. Mînuşiţă îi oferi ceremonios braţul şi amîndoi se îndreptară spre foaier, făloşi ca nişte oaspeţi de vază. Se opriră doar cîteva clipe în mulţime, lîngă garderobă, acolo unde se dezbrăcau spectatorii din lojile benoarului şi unde atîrna o tăbliţă pe care scria „Benoar".

Jeglov mă trase de mînă :

— Hai, repede !

Ne-am luat după el la vreo zece metri distanţă şi ne-am plimbat aşa pînă cînd s-a auzit soneria de începere. Spunîndu-mi să nu-i scap cumva din ochi, Gleb dispăru pentru cîteva minute, apoi îl zării scuturîndu-l de rever pe administrator. Nu ştiu ce i-o fi spus, dar în orice caz, cînd ne apropiarăm de loja nr. 4, plasatorul ne lăsă, fără nici o vorbă, să ne aşezăm pe două locuri libere din spate. De aici nu puteam să văd prea bine toată scena, pentru că era foarte mare, înaltă pesemne de vreo cinci etaje, în schimb, din penumbra aceasta de amurg, îl vedeam bine pe Mînuşiţă şi pe însoţitoarea lui, care stăteau în loja situată în partea opusă a sălii.

Voiam să mă apropii de balustradă să văd mai bine sala pe care, pînă acum, o văzusem doar la cinematograf, dar Jeglov mă trase înapoi, spunîndu-mi supărat :

— Nu te apleca înainte ! Stai aici !

— E interesant, cine ştie cînd o să mai ajungem aici !

— Ia te uită, s-a mai găsit un amator de teatru ! rîse el încetişor. Treaba ta e simplă ca bună ziua : să nu-l scapi din ochi pe client...

— Dar de ce să mă uit la el acum ? Unde poate să se ducă pînă la pauză ?

— Ciudat mai ești, Șarapov : De ce crezi că s-a învîrtit pe lîngă englezi, la garderobă ?

Sincer să fiu, nu văzusem nici un fel de englezi la garderobă și cu atît mai puțin îl observasem pe Mînușiță învîrtindu-se prin preajma lor. După ce se dezbrăcase, intrase în foaier, oprindu-se pentru o clipă în învălmășeala mulțimii lîngă ieșirea de la garderobă.

Gleb spuse gînditor :

— Nu-s foarte sigur, dar mi se pare că i-a și șterpelit tipului numărul de garderobă...

Pe locurile din față ale lojii noastre se așezară trei femei. Jeglov le lăsă, foarte galant, să treacă, le potrivi scaunele, glumi cu ele, le promise că în pauză o să le aducă limonadă și în acel moment, lumina se stinse, în sfîrșit.

Pe podiumul luminat din fața orchestrei păși un bătrîn cărunt, gras, într-un costum negru cu revere frumoase, lucitoare care salută sala și ridică bagheta.

Se auzi o muzică minunată, apoi cortina uriașă, brodată cu spice de un auriu închis, se ridică, dezvăluind o priveliște încîntătoare. Cîte nu erau acolo : un vechi castel, munți înzăpeziți, un lac și toate păreau reale ! Nu știu cît timp a trecut, dar spectacolul mi-a plăcut atît de mult încît mi s-a părut că totul durase doar o clipă, ca imaginile pe care le vezi pe fereastra unui tren în goană, și îmi părea rău că Varea nu-i cu mine. Deodată, Jeglov mă înghionti puternic, iar eu tresării dînd din cap ca trezit din somn și privii spre loja de vizavi : Mînușiță și Cosînzeana lui nu mai erau acolo.

Gleb ieși pe coridor, eu mă furișai după el și cred că vecinele noastre nici n-au observat că dispăruserăm. Mergea repede spunîndu-mi :

— Eu îl înhaț pe Mînușiță, e pe undeva pe aproape, iar tu las-o pe femeie să îmbrace blana. Prinde-o la ieșire și cheamă degrabă garderobierii...

Femeia venea spre mine, înaltă, elegantă, îmbrăcată cu blana maronie, lucioasă căreia îi fluturau poalele, mergea mîndră cu capul dat pe spate, legănîndu-și neglijent poșeta de cureluță, arborînd un aer de parcă mai văzuse de zeci de ori asemenea spectacole și nu-i plăcuseră, așa că

n-avea chef să mai stea aici, să se plictisească ! La gîndul că va trebui s-o arestez pe femeia asta atît de superbă, m-am cam intimidat. Nu numai că nu cunoscusem vreodată femei ca ea, dar nici măcar nu avusesem ocazia să discut cu astfel de regine. Totuşi am rostit destul de ferm :

— O clipă, vă rog, tovarăşă, trebuie să vă spun ceva !

Fără să se oprească, ridicînd şi mai semeţ capul, îmi aruncă din mers :

— Nu discut cu bărbaţi necunoscuţi !

Nu ştiu de ce, cuvintele astea mi-au alungat timiditatea şi sentimentul că fac o prostie, că-i o neînţelegere la mijloc. O apucai strîns de braţ spunînd :

— Sînt un bărbat necunoscut de la DMJ, aşa că va trebui să discutaţi ! Şi cu un gest al mîinii, îl chemai pe garderobier, un bătrîn mititel şi cărunt.

Deodată femeia făcu o mişcare unduitoare, dînd să alunece ca un ţipar din blana netedă şi aproape că reuşise s-o arunce, dar eu o ţineam strîns de cot, aşa că scămatoria nu-i reuşi ; blana atîrna acum pe mîna ei dreaptă.

— Vă rog foarte mult fără figuri, că mi-ar fi ruşine să recurg la forţă, îi comunicai eu şi mă întorsei spre garderobier : Femeia asta a luat o blană străină, vă rog să veniţi cu mine la administrator...

Am regretat imediat cele spuse, fiindcă bietul bătrîn păru gata-gata să-l lovească damblaua. Omul se roşi la faţă, apoi păli, se învineţi, se roşi iarăşi şi începu să se tînguie cu voce subţirică :

— Criminalilor ! Ticăloşilor ! Nurca asta n-am fi putut-o plăti nici în zece ani ! Nemernico ce eşti ! Uitaţi-vă la ea ce prezentabilă e !

Ţipa ca un bebeluş şi nu ştiam ce să fac : s-o tîrăsc după mine pe cosînzeană, sau să-l iau în braţe pe bătrîn ? Dar în clipa aceea apăru Jeglov de după colţ şi-mi dădui seama că toate problemele lui sînt rezolvate : răsucindu-i lui Mînuşiţă încheietura mîinii drepte la spate printr-un procedeu dureros, îl împingea foarte repede înainte pe coridor, fără să dea atenţie ţipetelor şi ameninţărilor acestuia, cum că avea să-l cheme aici pe procurorul şef al oraşului care o să ne dea afară ca pe nişte cîini şi-o să ne trimită la mama dracului... În mîna stîngă continua să legene bas-

tonul elegant pe care nu se îndura să-l arunce ca să întrerupă mascarada. Din cauza asta scena părea complet stupidă.

Administratorul, care mai înainte nu voise să-i dea lui Jeglov locurile cerute, era acum pătruns de importanța misiunii noastre. Se fîțîia de colo-colo prin birou, ridicînd mîinile spre cer, amenințîndu-l pe Mînușiță și pe prietena lui cu pedepse cumplite, îi oferea lui Gleb ajutorul său și repeta fără încetare :

— Ce rușine ! Ce rușine ! Să ne compromită în felul acesta fată de străini !

Ne stingherea foarte tare, iar Jeglov după ce privi în preajmă, ordonă :

— Rog pe toate persoanele străine să părăsească biroul pentru cîtva timp. O să-i chem pe cei de care o să avem nevoie !

Probabil că administratorul nu era obișnuit să fie dat afară fără fasoane din propriul său birou și nu se simțea străin, dar Gleb reușise să-i insufle sentimentul inutilității oricărei discuții sau împotriviri. Așa că, oftînd din greu, ieși.

— Garderobierii să aștepte, să nu le dați drumul să plece ! strigă Jeglov în urma lui, apoi telefonă la Direcție și ordonă să fie trimis „Ferdinand"-ul. Pasiuk și Taraskin să vină și ei încoace, că le-am găsit o trebușoară...

Cu o mînă ținea receptorul, iar cu cealaltă răsturnă geanta hoației și scutură din ea pe masă tot ce era înăuntru.

Eu îi priveam pe cei doi complici ; păreau a fi străini unul altuia — ca și cum n-ar fi mers acum o jumătate de oră brat la brat, strîns lipiți unul de celălalt — ca niște necunoscuți care încearcă un sentiment de ostilitate reciprocă, fiindcă i-a adus aici împreună o împrejurare neprevăzută, ostilă.

Gleb examină un permis sau o legitimație care căzuse din geantă, apoi formă din nou un număr.

— Tot Jeglov la aparat. Frățioare, cere te rog la „adrese" informații despre Volokușina Svetlana Petrovna, născută în 1921, sau poate în 1922, nu știu precis, că n-am botezat-o eu, iar ea încă n-a apucat să discute mai sincer cu mine. Bine, salut ! Trimite-mi informația prin Taraskin, dar ceva mai repede...

Puse receptorul în furcă și se instală în fotoliul administratorului, un fotoliu uriaș, curbat, tapițat cu mătase cafenie reiată, și după cum se tolăni molatic, ca o fiară, mi-am dat seama că fotoliul îi place. La drept vorbind, Gleb arăta bine la masa aceea uriașă, în scaunul vechi și scump. Se întinse, făcînd să-i joace mușchii pe umeri, de parcă se încălzea după încăierarea pe care-o avusese cu Mînușiță, zîmbi vesel și spuse :

— Ei, dragi infractori, ce ziceți, trecem la jocul nostru ?

Mînușiță și Volokușina nici măcar nu-l priviră, dar lui puțin îi păsa, se vedea că nu-l supără cîtuși de puțin disprețul pe care i-l arătau hoții, și, începînd să bată darabana cu degetele pe masa lustruită întrebă :

— Îmi permiteți să vă împărtășesc un mic secret de serviciu ?

Mînușiță și frumoasa lui nici nu clipiră, dar probabil că lui Jeglov îi convenea atitudinea lor, deoarece continuă prietenos, aproape colegial :

— Tăcerea înseamnă aprobare. Cred că așa se spune, nu ? Deci, vă sînt foarte recunoscător că ați acceptat să mă ascultați. E vorba, în primul rînd, de dumneata, cetățeană Volokușina, sau cum te-o fi chemînd în realitate... Îmi pare rău că nu sînt pictor, pentru că ți-aș fi făcut un portret...

Volokușina zîmbi răutăcios din colțul gurii, dar n-am remarcat să se fi speriat prea tare. Iar Gleb continuă să ciripească aidoma unei privighetori :

— Cel de sus nu mi-a dat talent de pictor, dar mi-a hărăzit darul de a ghici felurite mici secrete omenești. O să-ți împărtășesc un asemenea secret din trecutul dumitale nu prea îndepărtat...

Amîndoi ridicară deodată privirea spre Jeglov, că doar aveau din belșug secrete în trecutul lor nu prea îndepărtat.

— Cînd remarcabilul tînăr Piotr Rucinikov a încercat să te convingă să comiți împreună cu el primul furt, dumneata, Volokușina, ca orice femeie, ai fost desigur speriată, ai plîns, spunînd că așa ceva n-ai mai făcut niciodată. Iar el ți-a răspuns că n-are importanță, trebuie doar să încerci și o să te convingi cît e de simplu și de ușor, fiindcă n-ai nimic de făcut : principalul constă în dibăcia lui de a

şterpeli fraierului jetonul de la garderobă. Îţi aminteşti de asta, Volokuşina ?

Jeglov o privi în ochi cu bunătate şi grijuliu, asemeni duhovnicului care-şi priveşte oaia rătăcită, dar ea îi ocoli cu îndărătnicie privirea, iar loburile urechilor i se înroşiră puternic.

— Deci, îţi aminteşti, oftă Gleb satisfăcut. Totuşi nu-i dădeai crezare întru totul, iar el ţi-a arătat chiar şi Codul penal, explicîndu-ţi limpede că pentru furt din avutul personal se dau trei ani în cel mai rău caz şi că date fiind dibăcia lui şi frumuseţea dumitale, aşa ceva nici vorbă să se poată întîmpla. Şi, odată, a reuşit să te convingă...

— Tu, copoiule, eşti bun nu să pictezi tablouri, ci să scrii cărţi, spuse pe neaşteptate Mînuşiţă din colţul lui, mişcîndu-şi cu greu falca de jos.

Dar Jeglov parcă uitase de el. Vocea lui de bariton îi susura Volokuşinei la ureche, iar ea îl asculta tot mai atentă.

— Din acel moment a luat naştere o asociaţie infracţională. denumită de lege „bandă", care a început, cu mult succes dealtfel, să-i jumulească pe fraieri. Am dat dispoziţie să mi se aducă materialele privind furturile de la Galeriile Tretiakov, de la Teatrul de iarnă „Ermitaj", de la Filarmonica din Leningrad şi toate poveştile de acest gen ; de astea însă, o să ne ocupăm mai tîrziu. Acum aţi dat-o în bară crunt şi nici măcar nu-i atît de grav faptul că v-am prins astăzi...

— Dar ce-i astăzi, zi de post cumva ? întrebă Mînuşiţă.

— Oh, nu, e zi de dulce. Numai că jetonul pe care l-ai şterpelit nu-i cel care ar fi trebuit...

— Cum aşa ? îl privi Mînuşiţă mijindu-şi ironic ochii.

— Aţi furat un lucru care aparţine soţiei unui diplomat englez. Şi, conform convenţiilor în vigoare, valoarea unei blăni de nurcă, adică vreo o sută de mii de ruble una peste alta, ar fi trebuit să o plătească Teatrul Mare, adică o instituţie de stat. Înţelegi ce vreau să spun ?

— Vrei să mă înfunzi cu decretul „şapte-opt", răspunse Mînuşiţă fără să stea pe gînduri.

— Eu să te înfund ? Dar ce amestec am eu aici ? Dacă te-ai putea vedea, ţi-ai da seama că decretul din

7 august, căruia tu îi spui „șapte-opt", ți-e scris pe frunte ! Făcu o pauză și adăugă trist : iar cu prietena ta Volocușina e și mai rău ! Capătă zece ani bătuți pe muche ! Zece !

Fața Volokușinei nu mai era imobilă asemeni chipului de marmură al zeiței din colțul biroului, aflată pe un piedestal înalt de lemn. Femeia își plimbă speriată privirea de la Jeglov la Mînușiță, apoi privi din nou fața liniștită și binevoitoare a lui Gleb. Acesta plescăi din limbă compătimitor, clătină trist din cap și întreaga lui înfățișare părea că spune : Vai, ce necaz a dat peste dumneata, dragă tovarășă Volokușina ! Ea privi din nou în ochii cenușii ai lui Mînușiță, sperînd că acesta va începe să rîdă, și că, scoțînd din buzunar Codul penal îi va explica lui Jeglov, tot atît de repede și de simplu ca în discuțiile cu ea, că n-are habar de legi, că acolo scrie cu totul altceva și că dacă s-a întîmplat o asemenea neînțelegere — fie, o să facă el trei ani de pușcărie, fiindcă ei nu i se poate imputa mare lucru, n-a fost decît o complice care s-a ocupat de mărunțișuri...

Dar Mînușiță nu se uita deloc la ea, ci îl privea fix pe căpitanul Jeglov, care se arăta copleșit de necazul care-i lovise și păru să socotească ceva în grabă. Tăcerea dură mult, pînă cînd, în sfîrșit, Rucinikov întrebă rostind cuvintele încet, tărăgănat :

— De ce ne porți atîta grijă ? Ce vrei de la noi ?

— Ajutor. Sfaturi. Indicații, răspunse Gleb scurt și liniștit.

— Nu pricep, mormăi răgușit Mînușiță.

— Ce nu pricepi ? Am fost sincer cu voi. Acum vreau să fii și tu sincer cu mine în legătură cu prietenul tău Fox... Jeglov rostea cuvintele ușor, inexpresiv, chiar voios și ele sunau ca și cum nici n-avea alte treburi mai simple de rezolvat pe ziua de azi.

— Fac ceva pe sinceritatea ta ! rosti la fel de ușor Mînușiță.

Lui Jeglov îi luciră dinții orbitor de albi :

— Tare prost crescut mai ești, Rucinikov ! Te rog să fii politicos, în prezența femeilor, dacă nu, o să-ți pară rău ! O să-ți fac niște necazuri de n-o să le poți duce !

— Mi-ai făcut şi aşa destule, bombăni Mînuşiţă. Dar ia spune-mi, ce motiv aş avea să fiu sincer cu tine ?

— Un motiv foarte întemeiat. Dacă-mi şoptești ceva interesant, pun blana la loc. Ce zici, batem palma ?

Rucinikov stătea pe scaun cu mîinile între genunchi, şi medita adînc. Ridică apoi capul :

— Nu-ţi spun nimic. Nu mă cumperi tu cu şmecherii dintr-astea. Citesc în ochii tăi de lup că-i o înşelăciune la mijloc. Aşa că o să tac, că-i mai sănătos...

— Pentru tine nu-i mai sănătos, îl încredinţă Jeglov. Fiindcă o să te dezbraci de costumaşul ăsta străin, o să pui pe tine o pufoaică şi o să mergi la defrişat păduri în însoritul Nord !

— Se poate, ridică Mînuşiţă din umeri. Numai că-i mai bine încliftat cu haine vărgate în lagăr, la defrişat păduri, decît pus la şpiţ şi cu şişul lui Fox în burtă.

Jeglov se ridică, îşi încrucişă braţele pe piept şi începu să se ridice de pe călcîie pe vîrfuri, privindu-l atent pe Mînuşiţă, destul de mult timp, pînă cînd hoţul nu mai putu răbda şi strigă cu o voce subţirică, ascuţită :

— Ce te uiţi aşa la mine ? Sînt hoţ adevărat, nu mi-am trădat niciodată prietenii şi nu mi-e frică de tine !

Jeglov tăcu, apoi spuse gînditor :

— Tocmai mă gîndeam că de lege ţi-e frică mai puţin decît de prietenii tăi bandiţi. Poate că ar fi mai corect să-ţi dau drumul.

Cuvintele acestea au fost atît de surprinzătoare, încît era cît pe-aci să scot o exclamaţie de uimire, iar Mînuşiţă rosti tărăgănat :

— Cum... adică ?

— Cum, cum ! Normal ! În libertate. Dear nimeni n-a văzut cum ai furat jetonul de garderobă al englezului, iar cu blana a fost reţinută Volukuşina, tu nici măcar n-ai fost prin apropiere. Aşa că pe ea o s-o judecăm, iar tu poţi să pleci. Du-te liniştit.

— Şi eu ? începu să strige Volukuşina.

— Dumneata, draga mea, o să răspunzi după toate rigorile legii, rosti Jeglov dînd din mîini. Iar prietenului dumitale, Svetlana Petrovna, îi dăm drumul. Eşti liber, Mînuşiţă. Şterge-o de aici !

— Dar eu n-am vrut ! Nu-s vinovată ! Am crezut... începu ea să țipe.

— Du-te, Mînușiță, nu ne mai plictisi ! Ne încurci, spuse tăios Jeglov, iar hoțul se îndreptă spre ușă cu pași nesiguri, parcă împiedicați, nevenindu-i să creadă că i s-a dat drumul să plece.

— Șarapov, condu-l pînă în stradă, rosti Jeglov făcîndu-mi un semn cu capul și adaugă abia auzit, din vîrful buzelor : La autobuz...

L-am împins pe Mînușiță pe coridor ; mergea ca-n vis, împleticindu-se. Nu străbătusem nici jumătate din distanță, cînd se întoarse spre mine :

— Mulțumesc, cunosc bine drumul...

— Nu se poate, începui eu să rîd. Cu mine e mai sigur.

După alți cîțiva pași, i-am spus confidențial :

— Azi-mîine, punem mîna și pe Fox și o să se bucure cînd o auzi că te-am prins cu mîța-n sac, că am discutat puțin și despre el și că ție ți-am dat drumul, iar pe complicea ta am închis-o...

— Dar nu v-am spus nimic, copoi afurisiți ! începu el să urle.

— Dacă n-ai spus, o să spui, i-am promis eu și zărindu-i pe Pasiuk și pe Taraskin care îmi veneau în întîmpinare, le-am zis : V-am adus o pasăre rară.

— Cine-i tipul ? se interesă Taraskin.

— Un infractor înrăit. Nu vrea să-l trădeze pe Fox, îi e frică de șișul lui, dar pe femeia pe care a ademenit-o să-i fie complice a lăsat-o să dea socoteală și pentru el.

— Descurcăreț băiat, știe să-și croiască drum în viață, zîmbi ironic Taraskin. Ce facem cu el ?

— Du-l la „Ferdinand" și așteaptă-ne acolo, venim și noi îndată. Mergem să le facem o percheziție...

— Dar mi s-a dat drumul, începu Mînușiță să se vaiete. N-ai dreptul să mă reții, ți-a dat ordin șeful !

— Hai, lasă pălăvrăgeala, spuse Taraskin. Locul tău e la bufet.

Mă întorsei în biroul administratorului. În acel moment, în penumbra culoarelor se aprinseră luminile, lumea începu să forfotească și să foiască în jurul meu : actul I se terminase, era pauză. Ei, poftim ! Mi se părea că tre-

cuseră ore întregi — atîtea lucruri ni se întîmplaseră — în timp ce în sală nu se desfășurase decît un act.

Jeglov se instalase pe un braț al fotoliului în care stătea Volokușina și vorbea ca și cum ar fi discutat pe o bancă în parc despre viață și despre sentimentele lor alese.

— Svetlana Petrovna, îmi ești extrem de simpatică, iată de ce discut cu dumneata lucrurile astea neplăcute. Te rog să înțelegi că pentru mine ar fi cel mai simplu lucru să te trimit chiar acum la închisoare și peste vreo douăzeci de zile dosarul dumitale să ajungă la tribunal. Nu ești minoră și înțelegi că din momentul în care Mînușiță te-a trădat, nu mai avem nevoie să dovedim nimic ; cinci martori te-au reținut îmbrăcată cu blana, urmează să asculți din boxă formula : „Ridicați-vă, intră curtea !" Mai departe lucrurile se vor petrece ca în cîntecul : „Și iată iar celula mă așteaptă..."

— Ce vreți de la mine ? întrebă ea desfigurată de șiroaiele lacrimilor. Totuși era grozav de frumoasă și poate că așa cum arăta acum, nenorocită și plînsă, părea și mai frumoasă.

— Vrem să te ajuți singură la tribunal, iar pentru asta n-ai decît o singură cale. Mărturisirile sincere, recunoașterea tuturor faptelor legate de un trecut rușinos o să-ți netezească drumul spre o viață nouă...

În general, Jeglov explica lucrurile corect, dar mă miram de predica asta frumoasă, cu accente atît de patetice, nu-mi puteam da seama dacă are vreun gînd ascuns sau pur și simplu nu se poate stăpîni să se împăuneze puțin în fața unei femei foarte atrăgătoare, fie ea și hoață.

— O să vă povestesc despre toate... toate... Se vedea că nu se hotăra să rostească termenul „furturi" și căuta un termen potrivit în locul cuvîntului atît de îngrozitor. Despre toate cazurile cînd am luat lucruri... străine.

— Te cred ! Sări Jeglov de pe brațul fotoliului. Cred că ai înțeles multe și o să poți străbate această perioadă a vieții dumitale ca pe un vis urît. Pentru început, am o întrebare, vreau să-ți verific sinceritatea.

— Poftim, întrebați-mă !

— Probabil că, împreună cu Mînușiță l-ai întîlnit de mai multe ori pe Fox. Cînd l-ai văzut ultima oară ?

— Cred că acum vreo trei zile. Sau patru.

— Unde ?
— La restaurantul „Savoy".
— Fox era singur.
— Nu, cu Ania...
— Cine a fixat întîlnirea la Savoy ? Rucinikov sau Fox ?
— Fox. Știu precis. Rucinikov a vorbit cu el la telefon.
— Cine a fost cel care l-a chemat pe celălalt ?
— Fox a sunat la mine acasă și am auzit că Rucinikov îl întreabă : „Unde ne întîlnim ?"
— De cîte ori l-ai văzut pe Fox ?
Ea ridică din umeri :
— Nu-mi amintesc exact, dar cred că de vreo cinci ori... Într-un fel e prieten cu Piotr.
Gleb se aplecă foarte mult spre ea și o întrebă cu bunătate :
— Svetlana Petrovna, poate că și lucrează împreună ?
— Nu, nu, sînt sigură că Rucinikov nu lucrează cu nimeni. Întotdeauna mi-a spus că are o specialitate de bijutier și că nu-i trebuie tovărășia altcuiva...
— Dar Ania vine întotdeauna împreună cu Fox ?
L-am privit pe Jeglov, conducea bine interogatoriul, în întrebările lui nu era nici urmă de duritate colțuroasă, protocolară, o strîngea în chingi ușurel, dar ferm părea un vecin flecar și curios, amator de bîrfă la un pahar de ceai, iar întrebările se succedau fără întrerupere, în aparență nesistematic, dar în așa fel ca femeia să nu se poată concentra.
— Ania ? repetă Volokușina întrebarea. Se pare că întotdeauna. Îi e nevastă sau amantă, nu știu precis.
— Și unde locuiesc ?
Volokușina își apăsă pieptul cu mîinile :
— Pe cuvînt că nu știu !
— E hoață ? întrebă repede și dur Gleb.
— Nu, pare să fie femeie onorabilă... se miră Volokușina.
Jeglov zîmbea ironic în colțul gurii : din tonul ei, era vădit că și pe sine se consideră femeie onorabilă.
— În prezența dumitale discutau cumva despre afacerile lor ? se interesă Gleb.

— Așa, în treacăt, printre altele. În general, vorbeau puțin despre treburile lor. Dar nu păreau să se ascundă de noi...

— Înțeleg... rosti tărăgănat Jeglov. Înțeleg... Dar cu ce se ocupă Ania ?

— După părerea mea lucrează la căile ferate.

— La căile ferate ? o atacă Gleb ca un buldog. Ca ce ? Ca acar ? Conductor cumva ? Sau fochist ?

— Nu, ce spuneți ! Spunea odată ceva despre un vagon restaurant, dar n-am dat atenție faptului. Poate că lucrează ca ospătăriță sau la bucătărie ?

— La bucătărie, la bucătărie... repetă Jeglov repede, apoi ridică privirea spre mine, pe deasupra capului Volokușinei și mă întrebă : Îți dai seama, Volodea ?

— Alimentele de la depozit și magazin, aprobai eu.

— Este un Eldorado, un Klondyke, o mină de aur. Să plaseze prin vagonul restaurant atîtea produse alimentare, dădu Gleb din cap, apoi ridică spre Volokușina o privire grea spunîndu-i foarte apăsat :

— Acum, Svetlana Petrovna, adu-ți aminte, străduiește-te din toate puterile, poate că de asta depinde soarta dumitale... Cum comunicau Rucinikov și Fox ?

Volokușina avea o privire de animal încolțit, speriat de moarte. Jeglov, cu mișcările lui line, molatice, cu vocea lui însinuantă o fascina ca un șarpe boa, și cred că dacă Zmeul zmeilor ar fi apărut brusc din podea, n-ar fi îngrozit-o mai tare.

— Rucinikov a telefonat de vreo două ori Aniei, rosti ea cu o voce întretăiată. Dar de, obicei, suna chiar Fox la mine acasă...

— Așa, bine, dădu din cap Gleb. Hai, amintește-ți, ce anume vorbea Rucinikov cu Ania la telefon ?

— Nu sînt sigură, dar mi se pare că nu vorbea cu ea...

— Cum așa ?

— Spunea, odată am auzit precis asta : „Transmiteți-i Aniei că a sunat Rucinikov". Jeglov o făcuse să fie cu totul sinceră, probabil că acum femeia spunea adevărul.

— Și pe urmă Ania te suna pe dumneata ? Gleb stătea lîngă ea, și eu așteptam să văd cînd își pune cizma de piele lucioasă pe stinghia scaunului ei, dar se stăpîni ;

poate că acum era de prisos, fiindcă reușisé să stabilească o punte de legătură cu Volokușina.

— Nu, după asta suna Fox. Mi se pare că Ania nu ne-a telefonat niciodată...

— Minunat, minunat, foarte bine, mormăi Gleb, apoi întrebă repede : Cum arată Fox ? Ce înfățișare are, cum se îmbracă ?

Volokușina, încercînd să-și amintească înfățișarea lui Fox căzu pe gînduri, iar Jeglov se apropie de mine și-mi șopti :

— Du-l pe Mînușiță în Petrovka și smulge-i cum știi numărul de telefon al Aniei... Obține-l cu orice preț ! Sucește-l cum vrei, chiar de-ar fi să-i scoți sufletul ! Pe urmă trimite degrabă autobuzul după noi.

Mă oprii o clipă în ușă, auzind ce spune Volokușina :

— Umblă întotdeauna în uniformă militară, fără epoleți, dar în uniformă scumpă, cum au ofițerii superiori. Pe rever poartă ordinul Marelui Război pentru Apărarea Patriei. Iar pe mineca — două trese pentru răni grave.

Lucrul acesta mă înfurie și chiar mă jigni : o bestie ca asta să poarte un ordin furat ! Nici nu-mi trecea prin cap că ar fi putut fi decorat. Era un bandit, o pramatie care stătuse în spatele frontului, un șobolan...

Și toată răutatea asta îndreptată asupra lui Fox mi-o vărsai pe Mînușiță. Hoțul stătea cu un aer mîndru și jignit pe banca din spate a autobuzului fluierînd printre dinți o melodie tristă. Kopîrin făcu un gest cu capul spre el :

— Își risipește talentul, și-ar putea cîștiga existența în felul ăsta în loc să fure...

Iar Taraskin, care nu era pe fază, își aminti de o frază care-i plăcuse din „Vinovați fără vină" :

— Pe ăștia care și-au părăsit copiii îi dădeam cot...

Mă apropiai de Mînușiță și-i spusei cu voce joasă :

— Ridică-te !

Hoțul mă privi supărat și surprins, pe față îi apărură pete roșii de necaz și de furie și începu să țipe :

— Să nu-mi comanzi tu mie ! Găsesc eu dreptate împotriva voastră, ciini blestemați ce sînteți !

— Nu cumva o să te plîngi lui Fox de mine ? îl întrebai eu serios, apucîndu-l de reverele impermeabilului cenușiu, elegant. Ți-am spus să te ridici !

Probabil că și-a dat seama că mîna mea nu-i mai ușoară decît a prietenului său Fox, așa că sări repede în picioare mormăind cu răutate ceva în barbă.

— Mergem la Petrovka, mă adresai eu lui Kopîrin și începui să-l percheziționez repede pe Mînușiță. Îi găsii în buzunare o batistă mare de mătase și-i ordonai lui Taraskin să facă din ea o legătură. Adunai în ea toate lucrurile din buzunarele hoțului. Îmi oprii doar agenda lui legată în piele roșie, cu un închizător mic și cu un creionaș de aur. Era o agendă neobișnuită : la fiecare literă a alfabetului — doar numere de telefon fără nici un nume. Erau vreo sută de numere, iar unele dintre ele erau însoțite de niște semne : triunghiuri, cruciulițe, semne de exclamație. Ca să le verificăm pe toate ne-ar fi trebuit cel puțin o lună. De fapt, nici n-aveam nevoie să le verificăm pe toate acum, asta puteam s-o facem și mai tîrziu, pe îndelete. Mă interesau două pagini : cele de la literele A și F. Socoteam că dacă telefonul Aniei nu este trecut la numele ei, figurează la cel al lui Fox. Așa că trebuie să fie sau la A sau la F.

Autobuzul se opri în Aleea Karetnaia. Îl luai pe Mînușiță de braț, spunîndu-i, ca și cum ne-am fi înțeles dinainte în toate privințele :

— Haide, Mînușiță, acum o să sunăm la Ania și lăsăm vorbă să ne telefoneze.

El se zbătu să-și smulgă mîna, dar îl țineam strîns și-l tîrîi repede după mine spre intrare.

— Sună-o tu singur și înțelege-te cu ea... mormăi hoțul.

La litera A erau trei telefoane, iar la F — unul singur. În timp ce mergeam pe scări și coridoare, chibzuiam repede ce număr trebuie să-i indic exact lui Mînușiță, ca să-l dobor cu o singură lovitură.

Cel mai plauzibil era ca telefonul de care aveam nevoie să fie la litera F, deoarece Ania nu-l interesa pe Mînușiță cîtuși de puțin, ea fiind doar un canal de legătură cu Fox, prin intermediul căruia putea ajunge la acesta, fără să aibă ceva de discutat cu ea.

În ușa biroului îi zisei lui Taraskin :

— Kolea, nu vrei să dai un tefelon unei femei foarte drăguțe ? Dacă te place, te duce la vagonul restaurant și te ghiftuiește...

— Sînt gata oricînd, se învoi Kolea. Dă-mi numărul s-o sun !

Mă uitai în agendă la litera F și cu inima strînsă de emoție rostii :

— Numărul este K 4-89-18. Închisei agenda și-l întrebai pe Mînușiță : Ei, ce să-i transmit din partea ta Aniei ? Un salut ? Sau complimente lui Fox ?

Mînușiță scrîșni din dinți și-mi dădui seama că nimerisem la fix.

— Dacă n-aș fi avut nevoie de femei în munca mea nici n-aș fi discutat vreodată cu ele, javrele naibii ! Au o limbă cît un măturoi, ticăloasele !

Și slobozi o salvă de înjurături. Eram sigur că acum n-o să mai scoatem nimic de la el și-l trimisei în celulă. Nu după mult timp sosi și Jeglov. Se așeză la biroul lui și formă un număr :

— Tu ești, Pasiuk ? Da. Spectacolul încă nu s-a terminat ? Aha ! Deci, cînd apare englezul, condu-l politicos la administrator, întocmește o declarație, un proces verbal de recunoaștere a blănii și ia neapărat o chitanță cum că au primit haina în perfectă stare. Ce discuții să mai fie ? Atunci le spui că și la ei în Anglia se fură la fel. Da, da. Și că ordinea legală este condiționată nu de prezența hoților, ci de priceperea de a-i combate ! Așa și nu altfel ! Salut...

Puse receptorul în furcă, închise pentru o clipă ochii și întrebă cu voce surdă :

— Ai avut succes ? Haide, umflă-te în pene !

— Avem telefonul Aniei. Trebuie să aflăm de la Centrală unde e instalat și să mergem acolo să-l vedem la fața locului.

Jeglov dădu negativ din cap.

— Ce, nu-i nevoie ? mă mirai eu.

— Adresa telefonului trebuie s-o știm. Dar e prea devreme să mergem acolo. Trebuie mai întîi să creăm condiții operative...

Nu prea înțelegeam : pînă acum goneam ca nebunii, iar acum Gleb, nu știu de ce, începuse deodată să frîneze acțiunea. Mă privi, zîmbi ironic și în zîmbetul lui se deslușea oboseală și amărăciune.

— Nu înțelegi ? mă întrebă el liniștit, parcă gîndurile îmi erau scrise pe frunte.

— Nu înțeleg !

— Nu-i nici o Anie acolo. Și probabil că nici nu dă vreodată pe la adresa aia. Tăcu, de parcă n-ar fi spus nimic interesant.

— Atunci cine e ?

— Nu știu, răspunse Gleb ridicînd din umerii săi puternici. E un telefon de legătură, am mai întîlnit chestii de-astea.

— Atunci explică-mi și mie ! Mă supărasem, părîndu-mi-se că vorbește dinadins așa, ca să distrugă cu totul rezultatul neînsemnatei mele victorii.

— Nu te supăra, spuse Jeglov. Pur și simplu am cam obosit în ultimele zile. Iar în ceea ce privește telefonul, cred că la aparat e cineva, o persoană cu totul neînsemnată, un om de paie, care întreabă cine a sunat ; pe urmă Ania sau Fox îi telefonează și află cine s-a interesat de ei : Ai înțeles ?

— Am înțeles, rostii eu rar, dezamăgit, dar fără să mă împac cu înfrîngerea. Totuși trebuie să-ncercăm și varianta asta ! Dacă nu-i așa cum spui ?

— O încercăm neapărat, mă liniști Jeglov. Mai ales că acum trebuie s-o găsim pe această Ania cu orice preț. Dacă punem mîna pe ea, îl prindem și pe Fox. Ca din oală îl luăm ! Aici nu-i vorba de vreo Ingrid oarecare, e ceva serios pentru el, dragoste cu interes. Cred că tot aici își are și cuibul...

— Și de ce crezi că-i mai ușor să-l prindem în cuib ?

Gleb mă privi mijindu-și ochii și începu să rîdă :

— Sînt în al cincilea an de cînd mă lupt cu lepădăturile astea, așa că am observat unele lucruri...

— Împărtășește-mi-le și mie.

— Criminalul e ca o fiară, trăiește prin instincte. El nu cunoaște noțiunile noastre : conștiința, datoria, camaraderia. La el totul e simplu, simte durerea sau plăcerea, e sătul sau flămînd, îi e cald sau frig...

— Și ce-i cu asta ?

— Păi, să vezi : înainte de război am fost la circ și acolo m-a uluit un număr cu niște șoareci care călătoreau cu trenul. Ai văzut așa ceva ?

— Am văzut. Jes șoarecii din gară, se urcă în vagoane și se plimbă în cerc. E nostim !

— E nostim, se învoi Jeglov. Dar spune-mi, cum a reușit dresorul să-i facă pe șoarecii ăia proști să urce toți pînă la ultimul în vagoane ? Poți să-mi explici ?

— De unde să știu ? Doar nu-s dresor !

— Nici eu nu-s dresor. Dar problema asta m-a preocupat atît de mult, încît în cele din urmă am înțeles despre ce e vorba. Șoarecii trăiesc chiar în vagoanele astea. Puțin timp înainte de spectacol sînt scoși din ele, și trenul intră gol în gară. Se deschid ușile și șoarecii, bucuroși, dau fuga la casa lor, la culcuș...

— Și tu vrei să pui mîna pe Fox cînd se întoarce la culcuș ?

— Cam așa ceva. Și principalul lui culcuș este chiar la această Ania ! Jeglov se ridică de la birou, se întinse cît era de lung și căscă. Oh, ce păcat, mi-e atît de somn...

— Atunci du-te acasă și dormi...

— Nu pot. Mai am de alergat după niște trebușoare. Tu află adresa telefonului în cauză, fă procesul verbal de arestare a lui Mînușiță și a Volokușinei, notează depoziția ei, termină cît mai repede partea birocratică a zilei de azi. De gîndit o să ne gîndim mîine...

Jeglov își scoase haina destul de ponosită, o examină cu un ochi critic și mă întrebă :

— Șarapov, n-ai nimic împotrivă dacă îmbrac azi tunica ta cea nouă ?

— Îmbrac-o, mă învoii eu uitîndu-mă la ceas. Era zece și jumătate. Dar nu-l întrebai pe Gleb unde se pregătea să meargă în miez de noapte, iar el nu-mi spuse nimic.

— Gata, am gata o, îmi zise el făcîndu-mi un semn cu mîna. Viu tîrziu...

Nu știu la ce oră s-o fi întors, dar cînd am ajuns acasă, la două și jumătate, l-am găsit dormind. Pe scaunul de lîngă divanul lui se afla tunica mea cea nouă de paradă, pe care Jeglov își cususe ordinul Steaua Roșie, insigna de fruntaș al miliției, cea de parașutist și nu mai știu ce alt fleac. Era cît pe-aci să urlu de furie, pentru că, cinstit vorbind, mă gîndeam că tunica asta o pot transforma într-o haină civilă foarte prezentabilă de care aveam mare

nevoie, fiindcă nu puteam merge peste tot îmbrăcat militar.

Mi-am ieșit din fire din cauza blestematei de tunici. Îmi părea rău de costumul netransformat, mă enervase și Jeglov cu neobrăzarea lui, dar cel mai mult mă supărasem pe mine însumi pentru zgîrcenia pe care nu mi-o puteam birui cu nici un chip. Și la urma urmelor mare brînză ? Un costum transformat poți să-l arunci ! Totuși mult timp n-am putut ațipi : ba mă dojeneam pentru zgîrcenie, ba îl ocăram în fel și chip pe Jeglov, dar mai ales regretam că mult timp de acum înainte n-aveam să mai pot purta un costum civil nou, bleumarin. Poate că lui Mînușiță, cu țoalele lui străine, elegante, costumul meu i-ar fi părut o vechitură, dar puțin îmi păsa mie de gustul lui de hoț, eu știam sigur că mi-ar fi venit ca turnate hainele civile bleumarin în care aș fi mers cu Varea undeva, la cinema, la teatru și așa mai departe. Dar acum ar fi fost o prostie să transform o tunică găurită în patru locuri și va trebui să port eu însumi uniforma de gală.

XVIII

La uzina de aparate de radio, unde pînă în prezent se produceau difuzoarele „Record", a început fabricarea radioreceptoarelor cu lămpi, de tip „Saliut".

„Moskovski bolșevic"

Pe Taraskin îl chemaseră de dimineață la secția a doua, unde era mare nevoie de oameni. Pe strada Stopani, ziua-n amiaza mare, fusese jefuit un copil, iar cazul i-l încredințaseră lui Kolea.

Am scos din seif dosarul lui Gruzdev, am luat din el pachetul cu documentele Larisei și am început să cerce-

tez amănunțit scrisorile primite de la sfătuitoarea ei Ira. Erau patru : două din Moscova și alte două din Ruza. N-am găsit nimic interesant în hîrtiuțele astea, scrise mărunt și în grabă ; doar fleacuri și flecăreli femeiești obișnuite. Un singur amănunt mi-a atras atenția : în prima scrisoare din Ruza, Ira scria : „Din cînd în cînd mă vizitează «Aventura mea», dar toate astea n-au absolut nici o perspectivă... Diferența de vîrstă se face simțită și-n fiecare clipă îi surprind privirile ațintite spre picioruș'ele artistelor tinere care trec pe lîngă el..."

În cea de-a doua scrisoare, datată cu două luni mai tîrziu, Ira îi comunica prietenei sale pe un ton straniu : „Slavă Domnului, sînt din nou liberă ca vîntul ! «Aventura mea» s-a sfîrșit cu bine, adică el mi-a comunicat despărțirea noastră definitivă. Îi știi obiceiul de a folosi formule stereotipe : «Un lucru o dată spart nu-l poți lipi la loc», «Ne despărțim aidoma corăbiilor pe mare»... Și a plecat. Pe cuvînt că simt un fel de ușurare, cînd eram cu el mă apăsa mereu ceva, eram deprimată... Dacă îți apare cumva la orizont, fii mai prudentă cu el, draga mea."

Ultima frază mi-a atras atenția ; am pus ambele scrisori de-o parte, apoi am parcurs rapid scrisorile mamei — toate erau vechi — și am trecut la facturi și telegrame. Nici în ele nu părea să fie ceva interesant.

Nu, totuși scrisorica asta e curioasă. „Dacă îți apare cumva la orizont, fii mai prudentă cu el, draga mea". Nu poți trece cu vederea o asemenea frază, deși pare cel mai verosimil lucru ca prietena să aibă în vedere ceva de dragoste. Dar astfel de lucruri cum sînt asasinatele conferă chiar și expresiilor obișnuite o nuanță destul de lugubră. Interesant, cine o fi acest „Aventura mea" ? Probabil că doar o actriță poate numi astfel un cunoscut de-al ei ! Și fiindcă veni vorba, va trebui să avem o explicație și cu această Ira : judecînd după scrisori, fusese destul de apropiată de Larisa... M-am uitat pe spatele plicului la adresa Irei : „Moscova, Bojedomka nr. 7, apart. 4" și o semnătură indescifrabilă. Numele ei de familie o să-l aflu de la Nadea, nu-i nici o problemă... Și în aceeași clipă m-a străfulgerat o amintire : Bojedomka 7 ! Boje-

domka 7 ! Păi acolo stă femeia aceea care a fost amanta lui Fox ! Ingrid Karlovna Sobolevskaia !

De emoţie m-am ridicat de pe scaun. Halal detectiv, lua-te-ar naiba ! „Aventura mea..." Poftim, asta-i aventura ! Şi eu care mă prefăceam ca prostul cum că vezi, Doamne, căutăm un individ care se sustrage de la plata pensiei alimentare, de parcă ea n-ar fi ştiut ce fel de răuplătnic căutăm. Nu degeaba o prevenise pe Larisa să fie prudentă ! Uite cum se potriveşte totul ! Şi eu, ca un nătărău ţin scrisoarea asta o săptămînă în seif ! Cum de nu mi-a trecut prin cap că semnătura Ira este o prescurtare de la Ingrid ? Cînd o să afle Gleb, o să intru în pămînt de ruşine !

Dar de surprize am avut parte din belşug în ziua aceea şi dacă Jeglov o să vrea să-mi taie capul, o să aibă dreptate sută la sută. Uşa apartamentului 4 din imobilul de pe Bojedomka 7 mi-o deschise aceeaşi femeie tînără şi frumoasă, care-mi spuse calmă :

— Ştiam că o să vă întoarceţi...

Furios, voiam să-i răspund că, dacă ştia, n-avea rost să-şi bată joc de oamenii ocupaţi şi că ar fi trebuit să-mi spună totul cum se petrecuse, dar mă stăpînii. În astfel de situaţii, sergentul major Formaniuk spunea : „Locotenente, dacă te superi înseamnă că n-ai dreptate". Cine ştie ce motive o fi avut să tacă ? Totuşi o întrebai direct, fără prea multă diplomaţie :

— De ce nu mi-aţi spus că minunata dumneavoastră „Aventură", Fox, e implicat în asasinarea Larisei Gruzdeva ?

Şi aşa era palidă, dar acum păli cu totul. îşi frînse mîinile şi rosti într-o şoaptă ce parea mai mult un strigăt :

— Nu ! Nu ! Abia atunci cînd aţi venit la mine m-am gîndit la asta !.

— Nu-i adevărat ! O preveniseraţi hăt-demult pe Larisa, într-o scrisoare, că o paşte o primejdie.

Ea dădu din cap cu ciudă.

— Nu-i adevărat... Mă gîndeam la cu totul altceva...

— La ce anume ?

Ea se ridică, își luă o țigară și o aprinse. Apoi se întoarse spre fereastră, tăcu îndelung și după răsuflarea ei întretăiată, ghicii că plînge. Dar n-aveam timp să aștept așa că o grăbii :

— Deci, la ce v-ați gîndit cînd ați scris : „Fii mai prudentă cu el, draga mea" ?

Îmi răspunse fără să se întoarcă spre mine :

— Sînt unele lucruri despre care unei femei îi e foarte greu să vorbească... Și nu v-aș fi spus niciodată ceea ce vă spun acum, dacă n-ar fi la mijloc moartea Larocikăi... În fața ei restul pălește, își pierde orice sens... Totul devine atît de mărunt și de lamentabil. Pe scurt, Fox m-a părăsit ca să se ocupe de Larisa... Ea era cu zece ani mai tînără ca mine... Totul e atît de trist și n-aș putea îndura dacă... Ah ! Credeți-mă, nu m-am supărat pe Lara, o compătimeam. Și am prevenit-o că povestea asta o să se termine rău. Dar, vă rog să mă credeți, n-am putut să prevăd o asemenea grozăvie...

— Dar acum ?

Acum știu ceea ce știu toți : Ilia Sergheevici a fost arestat pentru uciderea Larisei... Iar eu mai știu că-l căutați pe Fox. Dar cum s-au încrucișat căile acestor oameni, habar n-am. Înainte nu s-au întîlnit.

— Și pe urmă ?

— Nu mai știu ! Dar sînt convinsă că Fox trebuie să fi făcut ceva îngrozitor, pentru ca Ilia Sergheevici, cît era el de reținut, să se hotărască...

Mi-am dat seama ce variantă îmi prezenta Ingrid și o întrebai :

— Ilia Sergheevici e gelos ?

— E greu de spus. Deși are un suflet nobil, sînt posibile unele situații în care caracterul se exteriorizează...

Nu mai avea rost să păstrez secretul și spusei deschis :

— Mă tem că n-aveți o imagine foarte corectă asupra crimei. Credeți că Gruzdev a ucis-o pe Larisa din gelozie, nu-i așa ?

Ingrid scutură cu putere din cap. Părul cenușiu, bogat, adunat într-un coc înalt, i se despleti pe umeri, iar ea îl aruncă pe spate cu ciudă :

— La dumneavoastră toate capătă o formă simplificată. Nu uitați că s-au despărțit pașnic și că Ilia Serghee-

vici trăia cu altă femeie. Aici totul e mult mai complicat. Cred că Fox a născocit vreo poveste de necrezut, jignitoare, el e meşter în treburi de-astea...

— Dar dacă presupunem altceva ?

— De pildă ? întrebă Ingrid.

— Să zicem că a găsit un limbaj comun cu Gruzdev... împotriva Larisei.

Ea îşi ridică palmele, parcă ar fi vrut să se ferească fie şi de posibilitatea unui astfel de gînd :

— Ce spuneţi ! E... e pur şi simplu stupid ! Şi repet : ei nu se cunoşteau ; în orice caz, Lara n-a ştiut nimic de asta pînă în ultima clipă.

— Atunci, cum explicaţi că la Fox s-au descoperit unele lucruri ale Larisei ?

— Deci, totuşi l-aţi găsit ?

— Nu, din păcate, deocamdată doar lucrurile...

Ea stătu pe gînduri o clipă, apoi spuse :

— Să ştiţi, că în ciuda celor întîmplate între noi, Lara a fost sinceră cu mine. Cu puţin înainte de a muri mi-a spus în treacăt că Fox îi făcuse o propunere. Încerca să o convingă să părăsească oraşul ăsta cenuşiu şi murdar şi să se mute în Crimeea, locul lui de baştină, unde ochise el o vilă nu prea scumpă, dar foarte bună. Directorul teatrului local era un prieten de-al lui care-i era foarte obligat, deci cariera ei avea să fie asigurată...

Ehe, păi asta se lega cumva cu faptul că ea demisionase şi îşi lichidase contul la casa de economii.

— N-am contrazis-o prea mult, continuă Ingrid. Vă daţi seama că s-ar fi putut gîndi că fac asta din gelozie şi aşa mai departe. Dealtfel, mă tem că aşa şi credea, pentru că deşi mă lăsa să-i dau sfaturi, evita în mod vădit să le urmeze.

Ingrid tăcu îndelung şi era limpede că acum, după ce îşi deschise sufletul, prezenţa mea îi devenise insuportabilă. Totuşi, i-am spus :

— Înţelegeţi, Ingrid Karlovna, există o legătură între Fox şi Gruzdev în povestea asta. Dar deocamdată nu ne dăm seama prea bine cum. Şi de explicat, un singur om ne-o poate explica : Fox...

— Dar Gruzdev ? mă întrerupse Ingrid.

M-am gîndit că nu trebuie să dau pe față astfel de cărți cu o femeie care-l iubise pe Fox, că doar se poate întîmpla ca un foc stins să înceapă să fumege din nou și pe urmă să se prefacă în pălălaie...

— Știți, cu el intreprindem o operație complicată. O să vă povestesc cîndva, după ce totul se va fi luminat, dar acum avem nevoie de Fox. Unde-l putem găsi ?

— Prin restaurante, răspunse ea, fără să se gîndească, aproape mașinal, privind pe fereastră. Și pesemne că-i păru rău imediat de cele spuse, pentru că își mușcă buza.

— Prin care ? mă interesai eu politicos.

— Păi nu prea știu, spuse ea cu ciudă. La muzee nu merge și la biblioteci nu-i înscris. Unde să meargă ?

— Dar dumneavoastră la ce restaurant ați fost cu el ?

— La fel de fel... Și doar de două ori...

— Totuși la care ?

— La „Astoria" și... și la „Grand Hotel", murmură ea privind într-o parte și mi-am dat seama că minte. Dar de ce ? De ce ?

— Știți ce, o să vă rugăm să veniți cu noi la un restaurant și să-l recunoașteți, am spus eu cu hotărîre.

— Eu ? Cu dumneavoastră ? Să-l recunosc la restaurant ? repetă ea uluită. Ați înnebunit ! Drept cine mă luați ?

— Cum drept cine ? Drept o cunoștință a unui om pe care-l bănuim de complicitate la un asasinat. Și adăugai cu maximum de perfidie : A cărei victimă, dealtfel, este prietena dumneavoastră...

Ingrid mormăi, strîmbîndu-și disprețuitor buza de jos :

— N-aveți decît să bănuiți pe cine vreți !... Dar n-aveți pentru asta nici cel mai mic temei, nu-i destul că-l aveți pe nenorocitul de Gruzdev ? Doar nu degeaba l-ați băgat la zdup...

— Sigur că nu degeaba, mă înfuriai eu. Dar asta nu înseamnă că toți ceilalți rămîn de-o parte... Complicitatea e... e o treabă complicată...

Poate din cauză că-i explicasem cam confuz cum devine cazul cu complicitatea, al cărei sens nu-l învățasem nici eu după manual, ea îmi zise :

— N-o să particip la prinderea unui om care-mi este apropiat, oricît de potlogar s-ar fi dovedit el după aceea. Nu mă cunoaşteţi...

— Putem să vă silim s-o faceţi !

Ea începu să rîdă :

— Nu. Nu fac decît ce vreau *eu*. Şi dacă nu vreau, puteţi să mă împuşcaţi...

Am înţeles că n-o vom putea sili să-l recunoască pe Fox. Cu caracterul ei era chiar primejdios, fiindcă ne-ar fi putut trăda în momentul cel mai critic. M-am ridicat, am schiţat, destul de nepoliticos, un semn cu mîna în loc de „la revedere" şi am ieşit.

La Direcţie nu era nimeni dintre ai noştri. M-am aşezat la masă, am început să-mi notez în agendă principalele elemente rezultate din discuţia cu Ingrid şi am hotărît să-i mai citesc o dată scrisorile. Dar n-am găsit nici dosarul lui Gruzdev, nici scrisorile pe care, în grabă, le lăsasem pe birou ; probabil că Jeglov le strînsese şi le pusese în seif. Cu cheia pe care cu cîteva zile în urmă Jeglov mi-o înmînase solemn de parcă ar fi fost o decoraţie, am descuiat lacătul şi am deschis uşa grea de oţel. În acest timp, pe coridor se auziră paşi şi în birou intră Taraskin, urmat de două persoane : o fetiţă de vreo şase-şapte ani, cu o faţă speriată, zăpăcită, ţinînd într-o mînă o păpuşă murdară de cîrpă, şi o femeie îmbrăcată sărăcăcios, încă tînără, cu ochi speriaţi, rotunzi ca două vişine, semănînd cu cei ai fetiţei.

Taraskin începu chiar din prag să urle revoltat :

— Închipuie-ţi, Şarapov, pînă unde au ajuns ticăloşii ăştia : fură de la copii !

— Ce s-a întîmplat ? întrebai eu.

— Închipuie-ţi că se plimbă fetiţa asta prin curte, în timp ce maică-sa — tovarăşa asta — era la lucru. Totul e în ordine. Deodată se apropie de ea un bărbat şi-o întreabă : „Cum te numeşti ?"

— Nu, nenea m-a întrebat : „Cum te cheamă ?" îl corectă fetiţa. Eu am spus : „Lidocika". „Şi care ţi-e numele de familie ?" Şi eu am răspuns : „Vorobiova..."

Feţişoara isteaţă se strîmbă, fetiţei începură să-i tremure buzele şi se porni pe un plîns amarnic, iar maică-sa

se repezi s-o potolească. Taraskin, coborînd glasul, termină în locul ei.

— Înțelegi, taică-său a pierit pe front și fetei, bineînțeles, nu i-au spus, de ce să știe și copilul ? Și uite că vine la ea un ticălos oarecare în uniformă militară : „Aha, va să zică Lidocika Vorobiova ? Foarte bine ! Unde-i tăticul tău ? „Pe front". „Nu-i adevărat, e rănit, l-au adus de pe front la spital. Acum s-a făcut bine și se pregătește să vină acasă. Iar eu am venit înainte. E totul pregătit ca să-l primiți pe eroul rănit ?"

Ascultam înmărmurit — pînă acum nu avusesem de-a face cu figuri dintr-astea.

— Și-i dă înainte cu liru-liru, continuă Taraskin. „Hai să mergem acasă să ne pregătim ca să-l primim pe tăticu', să facem ordine", zice ticălosul. Și se duc sus în apartament, fac ordine și pe urmă el îi spune fetiței : „Eu pun masa, tu dă fuga și ia-ți o înghețată". Și-i dă treizeci de copeici. Sigur că fetița s-a bucurat și a șters-o. Cînd s-a întors, ia-l de unde nu-i. În apartament totul era cu fundu-n sus, ticălosul luase tot ce avea o valoare cît de mică... A fost o scenă de isterie, nici nu-ți poți închipui, Șarapov. Mama și fata plîngeau nu atît după lucruri, cît după tată, a fost o jale pur și simplu de nedescris...

Taraskin se așeză la birou și începu să întocmească procesul-verbal al celor întîmplate, iar eu mă întorsei la seif. Ca un făcut, dosarul lui Gruzdev nu era nicăieri. Răscolii un teanc mare de hîrtii de pe raftul de sus, apoi de pe cel din mijloc și în sfîrșit de pe cel de jos. Nimic. Unde-o fi putut să dispară ? Începui să pun la loc, fără grabă, toate dosarele și hîrtiile în seiful încăpător ca să mă conving pînă la urmă că nu-i acolo. Începusem să fiu îngrijorat.

— Kolea, nu cumva ai văzut din întîmplare un dosar aici, pe birou ? îl întrebai pe Taraskin, dar îmi amintii că el ieșise din cameră înaintea mea, deci n-avea cum să-l vadă. Taraskin ridică pentru o clipă capul din hîrtiile lui și-mi spuse distrat :

— Cum să-l văd ? Doar n-am fost aici...

Pornii să mă uit prin birourile vecine, în speranța de a-l găsi pe Pasiuk sau măcar pe Grișa, dar nici ei nu erau nicăieri. Mă gîndeam să mă uit și la Svirski, dar mă răz-

gîndii repede : asta-mi mai lipsea, să caut actele la șeful secției ! La capătul coridorului apăru Jeglov și răsuflai ușurat : probabil că el știa ce-i cu dosarul, l-o fi dus vreunuia dintre șefi, sau poate că venise Pankov în timp ce eu discutam cu Sobolevskaia. Jeglov se apropie de mine și mă bătu pe umeri :

— Ei, viteazule, ce mai e nou pe lumea asta și prin împrejurimi ?

Fără să răspund la întrebarea asta inutilă, spusei cît mai nepăsător cu putință :

— Eu am de lucru cu dosarul și tu l-ai luat și ai plecat fără adresă...

— Cum, cum ? rosti el fără să priceapă. Ce adresă ?

— Ei, dosarul lui Gruzdev, cu crima... am mormăit încercînd să par cît de cît nepăsător. Era la mine pe birou...

— Al lui Gruzdev ? Era pe birou ? repetă el pe un ton lugubru întrebarea, fixîndu-mă cu privirea lui pătrunzătoare. Și ce-i cu el ? Unde-i acum ?

Am dat din mîini :

— Nu-i nicăieri... Am crezut că l-ai luat tu...

— Ce-spui, Șarapov ? Îți dai seama ce spui ? Ia hai... și se îndreptă în fugă spre biroul nostru. Unde spui că era, pe masa ta ? Cînd ? Și văzîndu-i expresia feței, am început să mă simt cuprins de o spaimă teribilă.

— Păi... cînd am citit scrisorile de la Sobolevskaia... prietena... pe urmă am plecat degrabă la ea... și dosarul a rămas pe birou...

Ochii lui Jeglov păreau două crăpături înguste, iar fața împietrise. Spuse încet :

— Taraskin ia-ți oamenii de aici și du-te în biroul vecin... să nu te deranjăm...

În timp ce Taraskin își adună filele procesului verbal și le conduse dincolo pe femeie și pe fiică-sa, Jeglov păstră o tăcere grea, care mă apăsa copleșitor, însuportabil. Simțeam că se întîmplase ceva îngrozitor. După ce Kolea ieși, Jeglov mai tăcu un timp, lăsîndu-se greu pe scaun, se gîndi concentrat la ceva și în fine, mă întrebă :

— În seif te-ai uitat ? Nu-i acolo ?

Am clătinat din cap negativ.

— Era cineva în cameră cînd ai plecat ?

— Nu. Și am încuiat-o.

— Dă fuga la mătușa Niușa, femeia de serviciu. Doar ea mai are o cheie...

M-am dus la magazie, unde mătușa Niușa își bea tacticos ceiul. Dar ea nu intrase în birou și prin urmare habar n-avea de dosar. M-am întors. Jeglov stătea ca și pînă acum la masa lui și pufnea crunt.

— Unde-o fi, Gleb ? întrebai eu îngrozit. Nu-mi închipuiam că la DMJ poate să dispară un lucru dintr-o cameră închisă !

— Unde-o fi ? șuieră el. Ia spune, ai citit afișul de la intrarea în cantină ?

Văzusem afișul, îmi atrăsese atenția din prima zi : pe el era desenat un toc cafeniu de revolver, cu un șnur roșu ; din toc ieșea mînerul unui revolver, iar alături se vedea chircită o mînă osoasă, păroasă și o înscripție de doi metri : „Tovarășe, ai grijă de armă ! Dușmanul întinde mîna spre ea !"

— L-am văzut, am răspuns amărît.

— Un dosar e mai important ca un pistol, nu-i așa ? Ai văzut vreodată acte pe masa mea ? Sau vreun dosar, fără ca eu să fiu aici ?

Mă străduii să-mi amintesc : într-adevăr nu văzusem.

— Tu nici n-ai luat vreodată tot dosarul în mînă, spusei eu posomorît. Lucrăm cu el cînd eu, cînd Pasiuk, cînd Taraskin...

— Așa-i, confirmă Jeglov. Dar cu unele acte separate lucrez ?

— Lucrezi. Și ce i cu asta ?

— Uite, tu de pildă, ai citit cumva pe masa mea măcar un singur document cu care lucrez eu ?

Îmi veni în minte un obicei al lui Gleb care mă mirase mai demult : dacă cineva se apropia de masa lui, întorcea cu fața-n jos pe nesimțite hîrtia pe care o citea, sau o acoperea cu o altă foaie de ziar sau cu vreo mapă goală. Mă jenasem să-l întreb și știam încă din copilărie că nu-i politicos să citești scrisori străine. Poate că, acoperindu-și documentele, împiedica tocmai o astfel de necuviință...

— Nu, n-am citit, le întorci întotdeauna cu fața-n jos, mormăii eu, neînțelegînd unde vrea să ajungă.

— Uite de ce. Nu te-ai gîndit niciodată la asta ? Îți explic eu : pentru o anumită hîrtiuță de pe masa mea sau a ta — asta n-are importanță — un hoț e gata uneori să-și dea jumătate din viață, ai înțeles ? Față de voi n-am secrete, nici nu pot avea, îți dai seama. Dar obiceiul ăsta e o disciplină de fier și mi-am creat-o în decursul anilor, înțelegi ? Niciodată, nici un fel de document nu trebuie să ajungă sub ochii vreunui străin ! Jeglov se ridică și începu să se plimbe prin birou, apoi spuse obosit : „Acum a dispărut un dosar întreg... Doamne, ce-o să se-ntîmple ?

Am simțit că amețesc. M-am și văzut tîrît la Svirski, apoi la însuși șeful Direcției, cumplitul general-locotenent Mahankov, mi-am amintit figura speriată, zăpăcită a lui Soloviov în casa Verei Croitoreasa și m-am închipuit alături de el pe o bancă lungă, nevopsită... Parcă ghicindu-mi gîndurile, Gleb spuse :

— Povestea asta e de natură penală... Explică-le șefilor, dacă poți, cine citește acum dosarul... Ei, ce zici ?

La întrebarea asta, dinții începură literalmente să-mi clănțăne în gură ; nu pentru că mă temeam de șefi, așa ceva nu-mi stă mie în fire, dar îmi era rușine, ca și cînd mi s-ar fi încredințat paza unui prizonier, aș fi adormit, iar el ar fi șters-o și Dumnezeu știe ce-ar putea să facă acum...

— Ce-i de făcut, Gleb ? întrebai eu, întorcîndu-mă spre Pasiuk și Taraskin, de parcă așteptam sprijin din partea lor ; ei mă priviră, ca și înainte, cu emoție și compătimire.

— Nu știu ce-i de făcut, zise Jeglov. Gîndește-te... Și ieși trîntind cu putere ușa după el.

Pasiuk întrebă :

— Nu cumva l-ai luat cu tine cînd te-ai dus la dama aia ?

Agitat, deschisei absolut prostește porthartul în care dosarul oricum nu putea să încapă, totuși mă uitai înăuntru, apoi începui pentru a douăzecea oară, să răscolesc seiful, bineînțeles degeaba. Stăteam așa privind năucit rafturile seifului, cînd ușa se deschise și cizmele lui Jeglov începură să scîrțîie prin cameră — învățasem să recunosc

orbește zgomotul ăsta — și se auzi o plesnitură sonoră pe masă. Mă întorsei înghețat de emoție : dosarul verde, bine cunoscut, al lui Gruzdev era acolo, iar lîngă masă stătea Gleb dînd din cap dezaprobator. Mă repezii, înhățai dosarul și cu mîinile tremurînd de emoție, îl deschisei : toate erau la locul lor.

— Unde l-ai găsit, Gleb ?

Jeglov se strîmbă disprețuitor îngînîndu-mă :

— L-am găsit... Da' ce sînt birou de obiecte pierdute ? L-am dat la registratură să-l înregistreze. Și totodată, am vrut să-ți dau o lecție, să te-nveți minte să-ți mai lași dosarele aruncate vraiște pe birou...

Cu totul năucit de cele întîmplate, stăteam în mijlocul camerei și mă uitam neajutorat cînd la Jeglov, cînd la Pasiuk, cînd la Taraskin. Pe fața lui Taraskin se citea o imensă ușurare. Pasiuk se strîmba și ochii îi luceau răutăcios, iar Jeglov, ca de obicei, arbora un zîmbet larg și binevoitor. În locul bucuriei spontane de a fi găsit dosarul, m-am simțit deodată copleșit de sentimentul unei uriașe umilințe, neîncercată încă vreodată în viață, de parcă m-ar fi pălmuit cineva în public și n-aș fi avut voie să plîng. Am simțit că mă sufoc de furie și m-am îndreptat spre Jeglov :

— Dobitocule ! Cum ai putut născoci așa ceva ? Eu mă dau de ceasul morții, să-mi pun funia de gît nu alta, iar ție îți arde de bancuri !

Gleb se dădu un pas înapoi, ridică bărbia și zise :

— Haide, fără scene ! Spre binele tău am făcut-o, o să-ți fie învățătură de minte...

Dar mă pornisem și nu mă mai puteam opri :

— Cine ți-a dat voie să mă înveți cu figuri dintr-astea ? Ce crezi că sînt copil sau cine știe ce golan ? Că nu înțeleg de vorba bună ? Sînt ofițer combatant, cercetaș ! În timp ce tu învățai să faci pe copoiul aici în spatele frontului, eu am pătruns în liniile inamice de patruzeci și două de ori ! Și-mi faci porcării de genul ăsta ? Nici nu vreau să te mai cunosc... Gata ! Îi aruncai dosarul pe masă și mă îndreptai spre ieșire, dar în ușă, amintindu-mi de ceva, mă întorsei spre el și-i zisei : Să nu te mai prind în casa mea ! Chiar de azi, auzi ? Chiar de azi ! Du-te dracului !

XIX

...În raionul Tagansk există trei băi publice și e greu de pătruns în oricare dintre ele. Oamenii pierd multe ore la coadă.
— Facem reparații, se dezvinovățesc directorii băilor. După ce le terminăm o să fie mai ușor...
Totuși, reparațiile se desfășoară într-un ritm foarte lent. Organizațiile raionale nu acordă atenția necesară acestor întreprinderi comunale de servire a populației.

„Izvestia"

Am coborît scara și tot mai tremuram de încordare, de furie și cumplită obidă. Mă simțeam rușinat și îndurerat, dar mai ales îmi era ciudă că abia începusem să dibui o urmă palpabilă în cazul acesta încurcat al lui Gruzdev, abia mi se conturaseră în minte unele bănuieli, în căutarea unei căi care să ne ducă pe toți, la adevăr și cînd colo — poftim ce poznă s-a întîmplat ! Firește că acum Jeglov avea să-mi ia cazul, că doar n-o să-mi ierte comportarea pe care o avusesem în prezența întregii grupe. Ei și, să-l ia dracu ! Bineînțeles în fond, n-am avut dreptate, dar nici el n-avea dreptul să-mi facă o figură scîrboasă ca asta. Ce farsor ! Ce farsor răutăcios !

— Volodea ! Volodea !

M-am întors și am zărit-o pe Varea. Era îmbrăcată într-un pardesiu de culoare deschisă, purta pantofi eleganți, iar în mînă ținea o umbrelă. Tocmai umbrela asta îmi șopti că nu mai era sergentul Sinicikina, ci pur și simplu Varea. Umbrela este un obiect exclusiv civil.

— Volodea, vin de la Direcția cadrelor...

— Demobilizarea ?

— Exact ! Începînd cu 20 noiembrie.

— Te felicit, Varea ! Și acum ce faci ?

— Mîine mă duc la institut să iau programul.

— O să ne uiţi pentru totdeauna ?

— În primul rînd, mai am o săptămînă de lucru. Iar în al doilea rînd, mîine e o serată la Direcţie. Vii şi tu ?

— Dacă nu cumva Jeglov o să-mi găsească vreo treabă, am spus şi amintindu-mi de scandalul pe care-l avusesem am adăugat : Dar foarte probabil că o să vin...

— Ai neplăceri ? mă întrebă Varea, iar eu mă gîndii că un om cu profesia mea, ar trebui să ştie să-şi mascheze mai bine starea de spirit.

— Cum să-ţi spun... N-am cu ce să mă laud în mod deosebit...

— Nu-ţi place munca asta ? mă întrebă ea. Mă luă de braţ şi mă conduse spre ieşire cu un gest atît de simplu şi de firesc — poate că şi umbreluţa o ajuta — încît acum nu mai era deloc sergent, ci o femeie tînără şi frumoasă. Simţii deodată o dorinţă nestăpînită să mă plîng ei de necazurile, de greutăţile pe care le aveam şi doar teama de a nu-i părea cumva plîngăreţ şi nătîng mă opri.

— Ce-i cu tine, Volodea ? Spune-mi şi mie, poate că găsim împreună o soluţie, insistă ea.

Ieşirăm în stradă, în amurgul ploios, încetoşat şi, simţind în inimă un fior rece de îndrăzneală, o strînsei de mînă, trăgînd-o spre mine :

— Varea, poate că n-ar trebui să-ţi povestesc vreodată lucrurile astea. Femeilor le plac bărbaţii tari şi puternici... Dar în afară de tine n-am cui să-i spun !

Ea nu încercă să se depărteze şi spuse pe un ton mîngîietor :

— Tare bine ştii tu cum sînt bărbaţii care le plac femeilor ! Şi nici n-o să înveţi vreodată să te prefaci...

Din cauza burniţei, lumina felinarelor părea violetă ; picăturile de ploaie răsunau iar cablul troleibuzului cînta prelung deasupra capetelor noastre.

— Varea, nu mă pot obişnui cu asta — cu orele, minutele, limbile de ceasornic, cadranele ; timpul parcă fuge cu diligenţa, în jurul meu unii prind pe careva, mint, înşfacă, plîng, oftează, tîrfele rîd... Împuşcături, borfaşi, ambuscade... Nu ştiu niciodată dacă am dreptate sau nu...

— Volodea, dragul meu, dar la război ţi-a fost uşor ?

— Varea, nu despre asta-i vorba ! La război totul era simplu... Duşmanul era acolo, după linia frontului ! Dar

aici, în munca asta blestemată, încep să nu mai cred în nimeni...

Nu era nimeni pe strada albastră biciuită de ploaie în înserarea care se lăsase. Pe neașteptate, Varea îmi luă obrajii cu amîndouă mîinile și mă sărută, iar eu am simțit un fel de leșin dulce ; buzele ei aveau gust de mere și ploaie.

Îmi strînse la piept capul și începu să vorbească repede, în șoaptă :

— Ești încă un băiețandru, ai obosit rău și nu mai ai încredere în tine, fiindcă abia acum înveți meseria și încă nu poți să arăți ce ești în stare... Crede-mă — femeile simt astă mai bine — tu ești mai necesar la locul tău decît Jeglov. Tu ești ca pîinea neagră — tare și cinstit. O să lupți întotdeauna pentru dreptate. Dacă n-ar exista dreptate, oamenilor li se face lehamite și de bunăstare, nu-i așa ?

Avea ochi imenși, strălucitori, unul cenușiu, iar celălalt verde închis. Îmi spuneam că n-o s-o pot înșela niciodată, iar tandrețea pîlpîia în mine ca o flacără. Simțind că-mi pierd mințile de fericire, îi sărutam, sub ploaia torențială, ochii, și mi se strînse inima amintindu-mi că, în curînd, drumul nostru se termină — ajungem la casa ei și va trebui să plec.

Varea deschise umbrela. Mergeam pentru prima oară sub umbrelă, întotdeauna lucrul ăsta mi se păruse îngrozitor de rușinos — mai rușinos era doar obiceiul de a purta galoși — dar acum eram gata să merg toată viața sub umbrelă, alături de Varea.

— Volodenka, o să treacă foarte mulți ani — douăzeci, treizeci, — noi o să îmbătrînim de-a binelea și prin nouă sute șaptezeci și cinci, pe aici o să treacă iarăși îndrăgostiții, iar dragostea lor va fi la fel de neașteptată și înfricoșătoare ca un strigăt în noapte, dar ei se vor teme doar de sentimentele lor, pentru că atunci n-o să mai fie hoți, bandiți și tîrfe, iar oamenii o să plîngă doar de fericire, nu de frică. Nimeni n-o să mai prindă și n-o să mai înșface pe nimeni și pentru asta îndrăgostiții de atunci o să-ți fie recunoscători ție, soldățelul meu...

Fața ei era rece și luminoasă, iar noaptea în jurul nostru lucea umed pe trotuarele negre ca cizmele lui Jeglov, și deși eram fericit, simțeam în inimă zborul mut al timpului ca un sloi de gheață.

La ușa casei îi spusei :

— Nu pot trăi fără tine...

— Ne vedem mîine. Doar ai zis că vii la reuniune...

— Nu despre asta-i vorba. Vreau mereu, tot timpul... În fiecare clipă...

Ea mă sărută și mă mîngîie ușor pe față cu degetele ei prelungi și reci parcă s-ar fi spălat :

— Nu te grăbi...

Și plecă.

Mă întorceam încet spre casă și senzația de fericire dispărea încet-încet, în timp ce o tainică nelinişte începea să mă cuprindă. Simțeam gustul acru al supărării și nu înțelegeam ce mă chinuie, cînd, deodată, simții o străfulgerare sumbră : Jeglov ! Îl dădusem afară ! Îi spusesem să-și ia tălpășița chiar de azi. Dar asta-i o porcărie din partea mea... Firește, n-am cuvinte să calific măgăria pe care mi-o făcuse. Să admitem că m-am supărat pe el, dacă aș fi om, aș pleca eu. Ce, n-am unde înnopta ? Dar așa chem un om fără locuință să stea la mine, și pe urmă mă supăr și-l dau afară din casă pe nepusă masă !

Dacă mi s-ar fi întîmplat așa ceva cu Taraskin sau Pasiuk, era mai simplu : mi-aș cere scuze și l-aș chema înapoi. Dar ce mi se întîmplase cu Jeglov era groaznic ; ar fi putut crede că mă speriasem și acum îl lingușeam.

Ah, ce rușine ! Ce să mai născocesc acum ? Pe unde să scot cămașa ? Mai ales că Gleb, pesemne, nici nu mai figurează acum în evidența căminului. S-o fi dus să înnopteze la Taraskin sau Kopîrin. Dracu' să mă ia, cu blestemata mea de limbă cu tot ! Tare hrăpăreț m-am făcut, auzi : „Pleacă din casa mea !“ Ptiu !...

Ocărîndu-mă singur urcai la etaj, descuiai ușa, străbătui fără zgomot coridorul, deschisei ușa camerei mele și aprinsei lumina. Acoperit pînă peste cap cu pătura, Jeglov sforăia liniștit pe divan, iar pe masă se aflau cîteva cutii de conserve și patru tablete de ciocolată. În mijlocul camerei — cizmele lui bine lustruite. Dînd la o parte colțul

păturii, Gleb își ridică de pe pernă fața somnoroasă și mormăi supărat :

— Stinge lumina ! N-are omul liniște nici ziua nici noaptea din cauza ta !...

Apoi se întoarse și adormi numaidecît. Senzația de fericire mă cuprinse din nou. Și m-am cufundat în somn cu credința fermă că lumea e nemaipomenit de frumoasă.

XX

HIPODROMUL.

Șoseaua Leningrad, 25. La 24 octombrie vor avea loc

Alergări de trap

Începutul la ora 3.

Bufet. Orchestră.

Anunț

M-a trezit un țipat cumplit, disperat, care trecuse prin ușă ca un fierăstrău circular. Năuc de somn, încercam să-mi dau seama ce se întîmplase, crezînd că murise cineva în apartamentul nostru. În timp ce-mi căutam cizmele, Jeglov sărise de pe divan și, trăgîndu-și din mers pantalonii, ieși desculț pe coridor.

Aici, țipînd ca din gură de șarpe, se tăvălea pe jos Șurka Baranova. Pe gîtul ei slab, acoperit de zbîrcituri, vinele se umflaseră ca niște funii albastre, fața istovită i se acoperise de pete roșii asemeni unor cicatrici și pe ea se citea o suferință atît de inumană, atîta groază și disperare, încît am înțeles că se întîmplase ceva cumplit.

Jeglov, îngenuncheat în fața ei, o ținea pe după umerii slabi, osoși.

— Adu repede apă ! mi-a strigat el.

Eram atît de buimăcit de strigătul ei, atît de speriat, încît am dat fuga, nu știu de ce, nu la bucătărie, ci în cameră și nu găseam ceașca, apoi am înhățat o carafă, iar Jeglov, luînd o gură de apă, a stropit fața femeii. Vecinii, speriați se pitiseră prin colțuri, Ghenka, băiatul cel mare al Șurkăi, plîngea cu glas subțirel, iar soțul ei, Semion invalidul, rămăsese înlemnit cu un zîmbet nătîng pe față.

— Cartelele ! Carte-le-le ! striga Șurka cu o voce sfîșietoare, din rărunchi, și în țipătul ei se deslușea o spaimă de moarte, o suferință animalică. Toate ! Toate ! Cartelele de alimente ! Mi le-au fu-ra-aat ! Cartelele pe... toată... luna ! Ce-o să le dau... să mănînce ? A-a-ah !

Era patru noiembrie, pînă la noile cartele mai aveam de așteptat douăzeci și șase de zile, iar o pîine la liber costa cincizeci de ruble.

Srîmbîndu-se din pricina țipetelor femeii, de parcă îi sfredelea cineva un dinte, Jeglov o scutură cu putere pe Șurka și începu să strige :

— Termină cu vaietele ! Ce crezi că hoțului o să i se facă milă de tine dacă țipi ? Ia uite, ai băgat spaima în copii ! Taci din gură ! Ți-l prind eu pe hoț și-ți găsesc și cartelele !

Șurka tăcu într-adevăr și-l privi pe Jeglov cu teamă și speranță. Era tînăr, puternic, autoritar, atît de sigur de sine în clipa aceea de disperare, încît îi păru a fi singura ei nădejde.

— Glebușka, Glebușka, dragule, începu ea din nou să hohotească. Unde o să-l găsești pe banditul ăsta, pe canalia asta blestemată, ucigașul copilașilor mei ? Ce-o să le dau de mîncare o lună întreagă ? Și așa sînt străvezii, că-i țin cu coji de cartofi, o să flămînzim toată luna ?

— Încetează odată ! rosti Gleb încrezător și calm. Slavă Domnului, nu mai sîntem în război ! N-o să murim, scăpăm noi cumva și de beleaua asta...

Se întoarse spre mine și-mi spuse :

— Volodea, du-te și adu cartelele noastre. Și fără să mai aștepte să mă întorc, sări sprinten în picioare, dădu fuga în camera noastră și pînă cînd să-și vină în fire vecinii înmărmuriți, el îi puse Șurei în mînă cartelele

noastre ofițerești. Ține ! Cu astea hrănim jumătate din guri, născocim noi ceva și pentru celelalte...

Șura clătină din cap, dînd în lături mîinile lui Gleb, refuzînd hîrtiuțele roz cu pătrățele și rosti abia mișcîndu-și buzele învinețite :

— Nu, nu le iau... Voi ce-o să faceți ? Nu pot...

— Ia-le cînd îți spun ! se răsti Jeglov. Mai faci și mofturi...

Intră iarăși în cameră și aduse o cutie de conserve, un cornet cu zahăr, un pachet cu untură, cea economisită pentru sărbători.

— Să le mîncați sănătoși, spuse el mărinimos și în momentul acela îmi dădui seama că se admiră singur și că tuturor vecinilor le e extrem de simpatic ; dealtfel, sincer să fiu, Gleb îmi plăcuse și mie foarte mult, iar el știa asta și, deși desculț, nu părea la fel de impunător ca atunci cînd era încălțat cu cizmele lui strălucitoare, totuși arăta bine cînd îi spuse Șurkăi cu asprime : Dă-le de mîncare copiilor, o să mai avem nevoie de soldați ! Era caritații n-o să vină chiar atît de repede...

O lacrimă bătrînească, cenușie se prelinse pe obrazul zbîrcit al lui Mihal Mihalîci, care dădu repede din cap, întinzîndu-i Șurkăi o plasă cu cartofi și ceapă ; mai mult nici el n-avea.

Șurka plîngea istovită, fără zgomot.

— Fraților, dragii mei, biigui ea, o să mă rog pentru voi cîte zile-oi mai trăi, mi-ați scăpat copiii de la moarte, blestemat să fie ticălosul ăla de hoț, o să vă muncesc, vă spăl rufele, vă fac curat, fac ce vreți voi...

— Alexandra ! răcni Jeglov. Să nu cumva să mai aud asemenea vorbe ! E o rușine ca oamenii sovietici, și mai ales comsomoliștii, să folosească simbriași ! Se întoarse spre mine și-mi spuse supărat : Ce stai ? Du-te și pune ceainicul la fiert, și așa am întîrziat...

Mergînd la serviciu alături de Jeglov mă gîndeam cum o să ne descurcăm cu mîncarea luna asta. În douăzeci și șase de zile, burta avea să ni se lipească pe șira spinării, fără doar și poate ! Dacă nu predăm cartelele la cantină, poimîine automat ne scot de la trei mese pe zi. E adevărat că ne mai rămîneau cîte 60 de taloane pentru felul doi cald. În afară de asta ni se cuvine probabil cel puțin un

sac de cartofi din grădina colectivă. Ne mai rămăseseră și cîteva cutii de conserve. Poate că o să facem rost de nişte varză acră, iar Pasiuk se lăudase că primise o halcă minunată de slănină, așa că probabil o să ne dea și nouă o bucată. Iar pîinea, chiar dacă urma s-o cumpărăm la liber, cu 50 de ruble bucata, banii o să ne ajungă. În cel mai rău caz vindem ceva din echipament sau ceasul... Pînă la urmă ne descurcăm noi...

Tot chibzuind așa, mi se făcu rușine de mine însumi. Probabil că n-o să ajung niciodată să fiu ca Jeglov, care dăduse fără să stea pe gînduri tot tainul nostru pe o lună Surei Baranova, iar acum mergea fluierînd, fără să se mai gîndească la asta, în timp ce eu, ca un nenorocit de zgîriebrînză, tot socoteam, tot calculam... Ptiu, mi-e și scîrbă de mine ! Pesemne că dacă te-ai născut așa, nu te mai poți schimba. Nici chiar gîndul că Jeglov dăduse nu numai cartelele lui, ci și pe ale mele nu mă consola de conștiința propriei mele zgîrcenii.

Pe strada Trubnaia ne urcarăm într-un tramvai. Gleb îi spuse taxatoarei :

— Permis de serviciu, litera „B"... Ne făcurăm loc pe platforma din spate și cînd eram aproape de Petrovka, mă bătu pe umăr : Totuși, Volodea, ia vezi, născocește ceva, că vrei-nu vrei, o lună de zile de acum încolo tot trebuie să mîncăm...

Prima jumătate a zilei trecuse pe nesimțite cu treburi curente. După masă își făcu apariția Taraskin, asudat și obosit, dar mulțumit de sine. Reușise să-l prindă pe hoțul care jefuise femeia de pe strada Stopani, nevasta militarului căzut pe front. Infractorul nici nu avusese timp să vîndă lucrușoarele bietei femei, că-l și prinsese cu mîța-n sac — corpurile delicte erau la el acasă. Încă decuseară, Taraskin îi raportase lui Jeglov succesul său, iar Gleb îl și înhămase la altă treabă : să afle cine sînt proprietarii telefonului K 4-81-18. Dificultatea consta în faptul că totul trebuia făcut discret, încît nimeni să nu poată bănui că cineva se interesează de deținătorii telefonului, mai ales cineva de la DMJ, iar pentru asta trebuia găsit un pretext oarecare. Kolea Taraskin reușise să-l găsească și să cu-

leagă informații destul de complete. Mi se păreau însă cu totul inutile.

— Telefonul e personal, raportă Kolea, instalîndu-se comod la masa pe care o împărțea cu mine. Deținătoarea lui este Zadohina Ekaterina Petrovna, în vîrstă de 70 de ani. Locuiește pe Bulevardul Cistoprudnîi nr. 13, apartamentul 5...

Pe fața lui Jeglov se vedea că nu vrea să-i răpească lui Kolea plăcerea triumfului ; la drept vorbind, Taraskin nu era dintre cei mai norocoși în ceea ce privește cercetările individuale ; dar Gleb nici n-avea răbdare să asculte toată povestea de-a fir a păr, așa că-l întrerupse cu întrebări scurte și precise :

— Apartamentul e separat sau comun ?

La care Kolea răspunse amănunțit :

— Apartamentul e comun, în afară de Zadohina mai locuiesc vreo patru familii : Ivolghin, Sergheev...

— Vecinii se folosesc de telefon ?

— Într-un singur sens...

— Adică ?

— Bătrîna le dă voie să telefoneze. Dar le interzice categoric să dea numărul cuiva care să-i sune...

— Aha, e clar. Mai departe.

— Bătrîna a locuit aici toată viața, înainte de Revoluție a fost cameristă la Hotelul Rashodovski, pe Sretenka. În ultimul timp, lucra pe la diferite cantine, mai întîi ca ospătăriță, apoi la spălatul vaselor...

— Va să zică în locuri mai călduțe, remarcă Jeglov.

— Îhî. În alimentația publică, răspunse Taraskin fără să obiecteze, deși era vădit că nu gustă ironia șefului, deoarece fie că Gleb uitase, fie că n-avea chef de politețuri, Vera, soția lui Kolea, era și ea ospătăriță, și colegul nostru era în permanență la curent cu problemele alimentației publice și întotdeauna pofta lui de mîncare era mai mică decît a noastră. Jeglov continuă :

— Ceva rude sau cunoștințe are ?

— Conform cărții de imobil, din 1939 bătrîna nu mai are nici un fel de rude.

— Dar după alte surse ?

— Uneori vine la ea o nepoată. După spusele vecinilor, locuiește undeva prin zona Brianskului, într-un sat Noviie sau Nijnie Liadî. O cheamă Niușa...

— Niușa ? se interesă Jeglov. Niușa. Niura. Ana. Ce zici ?

— O fi vreo Ană, dar cred că nu-i a noastră, spuse cu bun simț Taraskin. În primul rînd, are între 35 și 40 de ani, deci e cam bătrîioară ; în al doilea rînd, nu i se poate reproșa decît că face negoț cu rachiu, altceva nimic serios. E o femeie de treabă.

— Am înțeles. Dar în legătură cu bătrîna asta, Zadohina, se știe ceva ?

— Nimic compromițător. Duce o viață liniștită, merge la biserică, n-a fost judecată sau condamnată. Mănîncă și se îmbracă în limitele pensiei...

— Deci, așa... murmură Jeglov. Nu-i suspectă cu nimic. Bine, stai jos și scrie raportul. Dar ce fel de oameni vin în vizită la ea ?

Taraskin, scoțînd din sertar o hîrtie, spuse plictisit :

— Păi ce fel de oameni să vină la căzătura asta bătrînă ? De nici un fel. Și nimeni n-a văzut vreodată pe-acolo o cosînzeană în genul prietenei lui Fox, numită codificat „Ania" și pe care n-o cunoaștem.

Și scoțînd, ca un elev sîrguincios, vîrful limbii, Taraskin începu să-și aștearnă pe hîrtie raportul, în timp ce Jeglov, gînditor și încruntat, se plimba de la un capăt la altul al biroului.

— Mare șmecher, Fox ăsta ! zisei eu. Nu cred că punem mîna pe el acolo. Și-a luat toate măsurile de precauție. Aveam în detașamentul disciplinar un infractor Siniaev Fiodor, care pînă la război fura din apartamente. Pe urmă, l-am cam luat eu în tărbacă și am scos lenea din el...

— Atenție, un caz din practica militară a comandantului de companie Șarapov ! spuse Jeglov zîmbind viclean după cum îi era obiceiul.

Bineînțeles, nu m-am supărat pe el ; ce să-i faci, așa-i e felul. Am continuat :

— În general, era om de treabă, econom, după ce a fost rănit l-am trimis în spatele frontului... Da-a... Îi plăcea să fure din apartamentele de unde stăpînii lipseau mai multă vreme. Îmi povestea că dimineața și seara se plimba pe sub ferestrele locuinței pe care o ochise... Vedea că ziua sînt perdelele trase, și că nu-i lumină cîteva seri la rînd. Asta însemna că totu-i gata. Pătrundea în casă și opera liniștit : mai întîi sorta și pregătea totul, fără să facă zgomot...

— Sînt și șacali dintr-ăștia, spuse Jeglov, de data asta serios. Zi mai departe...

— Dacă nu termina de prima dată, punea niște ziare între fereastră și perdea. Dacă stăpînii se întorceau, mișcau perdelele și ziarele cădeau. Și el, cînd venea din nou, observa. Așa opera...

— Vrei să spui că și Fox lucrează așa cu bătrîna Zadohina care-i pune ziare-n geam ?

— Exact. Și cred că în felul ăsta se mai asigură o dată. Pentru că dacă Mînușiță îl trădează, el trebuie oricum să se aștepte la un telefon de la Fox. Deci are timp să se gîndească și să se pregătească. Eu așa zic...

— Judeci corect. Ei, totuși ce facem ?

Taraskin se opri din scris și spuse hotărît :

— S-o chemăm aici pe băbuță : Ia spune, mătușă Katia, ce bandiți periculoși țin legătura prin tine cu complicii lor ? Mărturisește cinstit, că de nu...

Jeglov îi întrerupse discursul :

— Băbuța o să se-nchine, uite colo la portretul din colțul roșu, și o să spună : „Mult iubite cetățene șef Taraskin Nikolai, poți să mă omori că nu știu nimic. E adevărat că e o fetișcană, Ania, care se îngrijește de bătrînețele mele și vine uneori să-mi cumpere cîte ceva pe cartelă, are suflet bun. N-are telefon și știi cum e cu tinerii, azi cavalerii obișnuiesc să telefoneze. Așa că eu îi transmit. Da' cine-o sună, de unde să am eu habar, bătrînă proastă ce sînt ? Pe urmă, peste o jumătate de oră Ania e la curent cu toată povestea, și odată cu ea și prietenul ei, preaînțeleptul Fox. Ce părere ai ?

Taraskin dădu din mîini :

— Tu ştii mai bine, Gleb Gheorghievici. Tu eşti şeful nostru, tu hotărăşti... Şi se întoarse la raportul pe care, judecînd după ritmul de scris, avea să-l termine pe la anul nou.

— Tu ce părere ai, Şarapov ? mă întrebă Jeglov.

— Am, ca să spun aşa, doar păreri negative.

— Nu-i nimic, răspunse el dînd din cap. Putem proceda şi prin eliminare. Ia spune !

— Păi ce să spun... Dacă telefonăm din partea lui Mînuşiţă, Fox o să-l sune. Dar cum să discutăm cu el ? Ne dăm de gol imediat... Să-ncercăm să ne înţelegem cu Volokuşina, dar ea n-a vorbit niciodată cu ei şi, speriindu-se, ne-ar putea trăda...

— Mai rămîne o singură cale, spuse Jeglov. Să ne folosim de Mînuşiţă.

— Să-l chemăm ? mă ridicai eu.

Gleb clătină din cap :

— Nu. E prea devreme. Lasă-l să mai stea, poate se coace. Îi dau drumul dacă ni-l dă pe Fox.

Îl privii mirat : nu mă puteam obişnui nicicum cu manevrele lui neaşteptate.

— Fox e un bandit, îmi explică el. Trebuie să-l prindem cu orice preţ. Iar Mînuşiţă e plevuşcă, unde să se ascundă de noi ?

Era ceva ce nu-mi plăcea în raţionamentul ăsta, dar nici nu mă ţineau băierile să discut în contradictoriu cu Jeglov. În afară de asta, mă gîndii că tendinţa mea de a mă lua la harţă cu el în orice problemă devine obicei. Aşa că tăcui, iar Gleb spuse gînditor :

— Pentru noi, oricum ai suci-o, nenorocita asta de legătură telefonică cu Ania e principalul punct de sprijin. Nu mai e vorba de o raită prin bodegi, aici se învîrt ei într-adevăr, aşa că trebuie să ne ocupăm şi noi mai serios de varianta asta...

— Dar cum ?

Jeglov zîmbi :

— Să nu născocească oare nimic bravii noştri detectivi ? Cu neputinţă ! Aşa că pe la ora două o să te duci la

camera 308 la tovarășul Rabin Nikolai Lvovici, m-am înțeles cu el, și începeți împreună verificarea, în toate evidențele operative, a celor care au fost condamnați sau reținuți pentru cercetări, a intermediarilor și a altor tipi simpatici de genul ăsta. Alegeți toate femeile cu numele de Ania, care se potrivesc cît de cît cu cea care ne interesează. Totodată, caută și în cartoteca de porecle...

— Bine, dar Ana... e... bîiguii eu nedumerit.

Jeglov mă bătu pe umăr :

— Se poate întîmpla ca numele ăsta să nu fie nume, ci poreclă. Cînd o să am timp, o să-ți dau cîte exemple vrei. Dealtfel, o să te convingi singur ! Deci, notează-le pe toate cele care crezi că se potrivesc cît de cît și fă o fișă ca să le avem în fața ochilor...

— Am înțeles !

— E multă muncă, o să ai de lucru cîteva zile, dar ce să facem... Îmi venise o idee și rostii nehotărît :

— Gleb, ce ar fi dacă am căuta și prin gări ?

— Adică ?

— Păi, am presupus că poate lucra undeva, într-un vagon-restaurant. Acolo-i ușor de plasat prada, nu-i așa ?

Lui Jeglov nu trebuia niciodată să-i explici prea mult.

— Just, spuse el. Să-i cerem lui Svirski să ne dea oameni, să meargă la fiecare gară și să caute la vagoanele restaurant, pe urmă să comparăm lista lor cu fișele tale de evidență. Acum uite ce-i : pe bătrîna asta, Zadohina, trebuie s-o punem sub urmărire, să vedem cine vine la ea în vizită. Asta o s-o și fac chiar acum...

Ideea cu bătrîna era, desigur, bună, dar eu continuam să cred că nu făcusem ce trebuia în privința telefonului ei. Așa că întrebai :

— Ascultă, Gleb, mi-a spus Pasiuk cîndva, că dacă cineva sună la noi, de pildă, spune ceva și pe urmă pune receptorul în furcă, poți afla de unde a telefonat. Așa-i ?

— Se poate, spuse Jeglov. Trebuie doar să nu pui jos receptorul, și să telefonezi de la alt aparat la centrala telefonică. Acolo află ei cumva... Dar de ce întrebi ?

— Stai puţin, mai am o întrebare. Faptul că l-am băgat la zdup pe Mînuşiţă nu-i un secret pentru infractori, nu-i aşa ?

Jeglov mă privi mirat.

— Bineînţeles că nu-i un secret, e o treabă obişnuită. Şi ce-i cu asta ?

— Este, că ne putem înţelege din timp cu cei de la centrala telefonică şi s-o rugăm pe Volokuşina să-i telefoneze Zadohinei pentru Ania. Ania sau Fox o să o sune la rîndul lor, iar Volokuşina o să le spună, făcînd o scenă de isterie, cum că pe Mînuşiţă l-au băgat la zdup şi că ea nu ştie cum o să se mai descurce de acum încolo...

Lui Gleb îi luciră ochii, era vădit că ideea îi plăcea.

— Aha, da... rosti el chibzuind repede. Atunci Fox o să intre în contact cu ea, ceea ce este puţin probabil... sau o să-i spună să uite numărul de telefon al Aniei şi să n-o mai sune... aşa... iar nouă centrala telefonică o să ne dea în orice caz numărul de la care a sunat... Bravo, Şarapov !

Simţeam că pe faţă îmi apare, fără să vreau, un zîmbet de satisfacţie, ceea ce mă făcu să mă simt stînjenit : uite că Jeglov mă mîngîie şi eu de mulţumire încep să torc ca un motan. Diavolul ăsta are totuşi ceva ce-mi place !

Dar el mă privi mijindu-şi ochii, şi-mi zise :

— Independent de asta, mîine începem o razie generală prin restaurante, o să ni se repartizeze oameni, m-am înţeles cu conducerea. Ţinta principală e restaurantul „Savoy", unde, după informaţiile noastre, individul vine adesea. Nu poţi şti, poate că-l şi prindem acolo ! Tu, pînă una alta, fă-ţi ordine în scripte. Eu am plecat... Şi fără alte explicaţii, o sterse.

M-am aşezat la masa lui şi m-am apucat de scripte — aşa se cheamă la noi hîrţogăria : treci denumirea actelor într-un opis, apoi le coşi în dosar cu un ac gros, „ţigănesc", numerotezi paginile şi aşa mai departe. Kolea Taraskin care se înviorase deîndată ce plecase Jeglov, începu să-mi povestească subiectul unei comedii muzicale auzit de la nevastă-sa. Eu continuam să-mi văd de lucru şi trebuie să spun că nu există nimic mai bun ca să-ţi treacă timpul, atunci cînd urmează să te duci la o reuniune...

XXI

FABRICA DE ŞAMPANIE DIN MOSCOVA

La fabrica de vinuri şampanizate, construită în anii războiului, a intrat în producţie, cum spun specialiştii, o şarjă masivă de şampanie. Vinurile noi, păstrate aici timp de doi ani, se îmbuteliază pentru fermentare şi prelucrare ulterioară. În acest an, fabrica de vinuri şampanizate din Moscova va pune în vînzare şampanie sovietică, preparată din vinuri „Abraudurso" şi „Tbilisi".

„Vecerniaia Moskva"

Jeglov se ivi din nou, pe neaşteptate, cum dispăruse şi acum mă privea gînditor, iar eu vedeam că-l chinuie dorinţa de a-mi da o sarcină urgentă. Ca să-l împiedic, spusei tare :

— Gata, plec...

— Îmi permiteţi să vă întreb unde ? se oţărî el.

— Acasă, să mă schimb. Astăzi e serată...

— Aha, uitasem. Se gîndi o clipă, apoi făcu un gest cu mîna : Ascultă, asta-i o idee bună, ce ar fi să ne distrăm şi noi puţin astăzi ? Ni se cuvine şi nouă un pic de odihnă, aşa cum se cuvine cailor, ca să nu facem tignafes...

— Da, probabil, răspunsei eu prudent, fiindcă eram stăpînit de gîndu-l tainic de a-mi petrece timpul cu Varea, fără Jeglov ; mi se părea că sînt şters de faţă cu el.

— Deci, aşa facem, comandă el, fără să dea atenţie tonului meu. Te duci acasă, iei două cutii de conserve de carne şi o tabletă de ciocolată, iar eu fac rost de ceva aghiasmă...

— Dar tu nu te schimbi ?

— De ce să mă schimb ? rîse Jegloy, sticlindu-și dinții. Eu sînt ca Diogene, port cu mine tot ce am...

Avem la dispoziție o oră ca să mă pregătesc, și în tot răgazul ăsta am muncit conștiincios. Probabil că niciodată în viață nu mă pregătisem atît de mult. Cu fierul încins la maximum, pus peste o cîrpă udă, mi-am călcat pantalonii bleumarin și tunica de gală. Apoi am pus uniforma pe scaun, am luat cizmele noi și le-am lustruit pînă cînd au căpătat un luciu fumuriu. M-am dus la baie, m-am ras cu grijă și m-am pieptănat cu cărare într-o parte. Mi-am cusut un guler nou. Apoi m-am așezat pe scaun în fața tuturor bogățiilor ăstora și am căzut pe gînduri. În partea dreaptă a tunicii se vedeau cele trei găuri făcute de Jeglov. Am încercat să mă conving pe mine însumi că nu pot da înapoi și că trebuie — pur și simplu n-aveam altă ieșire — să-mi pun decorațiile, deși mă jurasem să nu apar cu ele la DMJ, pînă cînd nu rezolv singur vreun caz mai serios și, cum spun sportivii, îmi confirm calificarea. Dar nu puteam merge la serată cu tunica găurită la piept, e pur și simplu interzis de regulament, iar pînă cînd o să rezolv singur vreun caz, o să mai treacă destul timp și Varea trebuia să vină la serată astăzi !

Uite așa am dus cu mine însumi o scurtă luptă care părea de la bun început aranjată, ca și cum aș fi jucat șah de unul singur și aș fi hotărît să cîștig cu albele. M-am ridicat decis și am făcut cu sula încă o gaură în partea dreaptă a tunicii și încă două la stînga. Am căutat în valiză și am scos din ea un pachețel destul de greu învelit într-o flanelă, l-am desfăcut și mi-am întins pe masă decorațiile. Am adus din bucătărie o cană cu apă și praful de dinți și le-am frecat puțin, doar atît cît să le curăț, fără să le fac să lucească asemeni unor bănuți noi de aramă. Apoi, pe îndelete — făceam ăsta cu satisfacție, fiindcă știam că ele dovedesc că nu m-am ascuns timp de patru ani în spatele frontului, ci am fost la război — mi-am prins în partea dreaptă cele două ordine ale Marelui Război pentru Apărarea Patriei, steluțele, distincția regimentului de gardă, iar la stînga, ordinul „Drapelul Roșu", toate șapte medaliile, crucea poloneză „Virtuti Militari" și medalia de bronz „Pentru vitejie". Am îmbrăcat tunica, mi-am încheiat nasturii pînă la guler, am trecut diagonala

pe sub epoleți, m-am privit în oglindă și am rămas grozav de încîntat de înfățișarea mea.

La garderoba clubului, Taraskin și cu Grișa stăteau de vorbă cu băieții din brigada lui Mamîkin. Văzîndu-mă, Grișa începu să strige :

— Uite că a venit Șarapov, îl trimitem degrabă acolo ! Vino-ncoace, Volodea !

— Îndată. Îmi lăsai mantaua și chipiul la garderobă, mă apropiai de ei, salutîndu-i în glumă : M-am prezentat la ordinele dumneavoastră !

Taraskin mă privea și părea că înlemnise de mirare, apoi rosti încet :

— Ești grozav, Șarapov...

— Arată ca un iconostas, spuse Grișa încîntat.

— Nu roși ! adaugă și Mamîkin, bătîndu-mă pe umăr. Doar ale tale sînt, nu ale altuia...

— Păi, de mulțumire roșesc, îngăimai eu emoționat.

— Secretos mai ești, clătină dezolat din cap Taraskin. Măcar o vorbă să ne fi spus...

— Da' ce să-ți fi spus ? întrebai fîstîcit.

— Șarapov, o să dau o notă despre tine la ziarul nostru, îmi promise Grișa.

— Lăsați chestiile astea, se poate așa ceva ?

Și chiar atunci apăru Jeglov. Cred că în prima clipă nu mă recunoscuse și se pregătea să treacă repede mai departe, dar cînd ajunse lîngă mine, făcu o întoarcere scurtă, mă privi atent și măsurîndu-mă din ochi îi spuse lui Mamîkin :

— Învață și tu ce fel de viteji trebuie să educi ! Nu-s ca slăbănogii tăi !

Chiar și „slăbănogii" lui Mamîkin, care erau lîngă noi, începură să rîdă, dar mie nu-mi prea părea bine că devenisem obiectul atenției și discuției generale. Jeglov mă bătu aprobator pe spate.

— Cînd o să primești și la DMJ tot atîtea decorații, zise el, o să poți spune că n-ai trăit degeaba. Și n-o să te chinuie rușinea că ai făcut umbră pămîntului în zadar.

Băieții intrară în sală, iar eu începui să mă plimb prin hol. Soseau într-una lucrători de miliție, cunoscuți și necunoscuți, mulți dintre ei cu soțiile, toți arborînd un aer sărbătoresc, solemni și emoționați. Trecu pe lîngă mine șe-

ful secției, Svirski, într-un costum civil, negru. Se opri o clipă lîngă mine, mă măsură din cap pînă-n picioare și zise aprobator :

— Bravo, Șarapov, se vede cît de colo ținuta militară. Nu ca la șleampații noștri de băieți, cărora poți să le bagi doi pumni pe sub centiron. Își aprinse o țigară „Belomor", slobozi un nor prelung de fum dens și mă întrebă : Ei, cum merge serviciul, prietene ?

— Bine, tovarășe locotenent-colonel, îmi dau toată osteneala. Deși pînă acum nu prea am fost de folos...

— Deocamdată nu prea, dar mai tîrziu o să ne fii de mare folos. Jeglov te laudă... Și fără să termine fraza, plecă.

Sus, în foaier, cînta o fanfară, la garderobă se stinseră luminile, iar Varea tot nu venea. Coborîi în fugă scara spre ușa de la intrare, ieșii în stradă, așteptînd-o pe Varea în ploaie.

Și deodată Varea apăru în ușa troleibuzului. În timp ce venea spre mine, îmi amintii cum o petreceam din ochi lîngă ușa maternității unde-l ducea pe băiețelul găsit în dimineața aceea, și mi se părea că totul se întîmplase cu foarte mult timp în urmă — deși nu trecuse nici o lună — și mă străfulgeră gîndul că băiețelul acela găsit îmi adusese fericirea și că ar fi bine dacă Varea ar fi de acord să-l căutăm la Casa copilului și să-l înfiem ; ce bine, ce drept ar fi să-l răsplătim cu fericirea pe care el, mititelul neștiutor și bun, mi-a dăruit-o mie, o fericire imensă, care sînt sigur că ne-ar fi ajuns din plin la toți trei, pentru toată viața !

Varea, subțirică, înaltă, nespus de frumoasă, tot venea spre mine, iar eu stăteam în ploaia care mi se prelingea pe față în șuvițe răcoroase și de emoție lingeam picăturile reci și fără gust. Pulberea stropilor i se așezase scînteietoare pe părul ieșit de sub basma, și eu eram gata să strig, să audă toată strada, că o iubesc și vreau din tot sufletul să merg mîine cu ea la Ofițerul stării civile, să înfiem băiețelul părăsit, apoi să avem și noi cinci copii ai noștri, să trăim împreună mulți ani — treizeci de pildă — și să apucăm timpurile acelea de basm cînd oamenii n-o să mai aibă nevoie de munca mea de azi, fiindcă n-o să se mai teamă de nimic, în afară de propriile lor sentimente ; și mai voiam

să-i spun că, fără ca n-o să dobîndesc nimic din toate astea...

Dar n-am rostit nici o vorbă, doar zîmbeam zăpăcit și fericit, în timp ce Varea deschidea umbrela deasupra mea și mă strîngea mai aproape de ea, ca să nu mă ud cu totul. Aș fi vrut să-i vorbesc de Era Carității care începea acum, astăzi, și în care trebuia să trăiască fericit și băiețelul găsit și ceilalți cinci copii ai noștri, dar Varea încă nu știa că înfiasem copilul și că urma să avem alți cinci copii ai noștri, nu auzise, ca într-un somn adînc după o oboseală de moarte, povestea despre vremurile minunate care se numeau Era Carității...

Fata mă zgîlțîia veselă și mirată, mă dezmierda pe față și-mi spunea :

— Volodenka, dar ești un adevărat erou ! Și ce frumos ești azi ! O să mă grozăvesc cu tine față de fete ! Volodenka...

Intrarăm în sală după ce se stinseseră luminile. Șeful Direcției vorbea de la tribună cu glas potolit, cu fraze ritmate. Fiecare frază era punctată cu un gest al mîinii, scurt și energic, parcă îndemnîndu-ne s-o reținem în mod deosebit. De pe epoleții aurii de general țîșneau săgeți luminoase spre lozinca lungă, desfășurată deasupra întregii scene : „Trăiască cea de-a 28-a aniversare a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie !“ Mi-a plăcut că nu ne trîntise un raport, ci ni se adresa tuturor fără grabă, cumpănit, silindu-se ca fiecare dintre noi să-l înțeleagă.

— Niciodată, tovarăși lucrători de la Interne, n-am avut de rezolvat o sarcină mai serioasă și de mai mare răspundere. A trecut un an de la hotărîrea Comitetului orășenesc de partid și de la ordinul Comisariatului Poporului privind „Intensificarea luptei împotriva criminalității“. Pînă acum am reușit să facem multe, dar situația operativă în oraș este încă foarte încordată. Fiecare cetățean are dreptul să ne întrebe : cum se face, dragi tovarăși, că i-am frînt gîtul lui Hitler, am nimicit fascismul în lume, am purtat pe umeri povara unui război cumplit, dar e un risc să te plimbi seara prin parcul Ostankino și-i periculos să treci noaptea pe podul Krestovski ?

Generalul ridică mîinile, parcă întrebîndu-ne pe noi și rugîndu-ne să-i explicăm cum se făcea că ajunsesem în această situație.

— Și totuși, lumea își aduce aminte că înainte de război la Moscova domnea liniștea ! Cu mari eforturi reușisem să închidem majoritatea hoților periculoși, să depistăm și să lichidăm toate „bombele", să arestăm pe misiții și tăinuitorii înrăiți, care nu se hotărau să renunțe la meseria aceasta rentabilă. Anunțasem oficial și cu deplină îndreptățire eradicarea criminalității organizate.

Generalul ne comunică faptul, schițînd un gest scurt cu palma întinsă.

— Dar în '41, cînd au plecat pe front majoritatea lucrătorilor noștri — putem spune, pe drept cuvînt, fondul de aur al miliției moscovite — cînd toată atenția, toate forțele, toate resursele materiale și umane ale țării noastre au fost concentrate în vederea stăvilirii ocupanților fasciști, infractorii au început să apară din nou. Vladimir Ilici Lenin arăta că infractorii și speculanții sînt primii complici ai contrarevoluției. În timp ce poporul nostru își apăra, cu prețul sîngelui, Patria, marile cuceriri socialiste, aici hoții rămași în libertate au început să scoată iarăși capul, să prospere, să se organizeze în bande, au reapărut „bombele", speculanții au prins din nou să înflorească pe seama sărăciei poporului, să se înbuibe ca păianjenii din nenorocirea comună, bucurîndu-se că din cauza foametei și a sărăciei orice lucru, orice bucată se prefăcea într-o marfă rentabilă pentru ei...

Generalul făcu un gest cu mîna înainte, parcă ar fi vrut să taie capetele tuturor acestor păianjeni, iar vocea îi căpătă inflexiuni amenințătoare :

— Și acum, cînd cel mai cumplit război din memoria omenirii s-a sfîrșit, lepădăturile astea continuă să se agite. Infractorii profită de faptul că încă n-avem cadre suficiente pentru a-i stîrpi definitiv. Mulți lucrători experimentați de miliție au pierit pe front, încă n-avem destui specialiști și de aceea ne punem speranțe în completarea rîndurilor noastre cu militari de pe frontul de ieri. Ne bizuim pe bravura lor, pe abnegația lor, pe înalta disciplină militară, pe spiritul lor de observație ostășesc...

Varea îmi dădu un ghiont :

— De tine vorbește...

— Tovarăși sosiți de pe front ! Împrejurările nu ne permit să vă predăm temeinic și pe îndelete un curs de științe juridice, să vă învățăm cum se face o anchetă judiciară. Trebuie să învățați din mers, implicîndu-vă activ în muncă, luînd exemplu de la lucrătorii noștri, cum sînt maiorul Liubușkin, căpitanul Jeglov, maiorul Fedoseev, căpitanul Mamîkin, maiorul Murașko, căpitanul Sapeghin. Cunoașteți mai bine ca oricine principiul ostășesc „Fă ca mine !" Dar dacă veți putea face și mai bine, veți merita mulțumirea și recunoștința milioanelor de oameni ai muncii din Moscova, care sînt îndreptățiți să ne pretindă completa eradicare a acestor scursori infracționale din minunatul nostru oraș socialist !

Șeful Direcției fu aplaudat din toată inima. Apoi se comunicară ordinele de acordare a unor premii și recompense și solemnitatea luă sfîrșit. Se aprinseră luminile și ieșirăm în hol. Fanfara cînta asurzitor și perechi de dansatori începură să se învîrtă printre noi. Jeglov se apropie zîmbind bucuros :

— Ai auzit, Șarapov, înalta apreciere a conducerii ? Ia exemplu...

Varea zîmbi și rosti privindu-l inocent :

— Mie mi s-a părut că generalul i-a acordat mai multă atenție lui Șarapov în ceea ce privește aprecierea meritelor față de Patrie.

— Termină cu răutățile ! Jeglov o privi îngăduitor și începu să rîdă : Am citit undeva că „Varvara" în latină sau greacă, nu-mi amintesc exact, înseamnă „răutăcioasă". Așa e. Să nu te însori cu ea, Șarapov, că o să te sfîșie. Tu ești un om liniștit, iar ea, vai de capul meu !

— Exact ! confirmă Varea. Știi, Jeglov, cînd stau de vorbă cu tine, simt că-mi cresc încă trei rînduri de dinți. Și toți contra ta !

Mă uitam la ei satisfăcut, fiindcă, deși se ciorovăiau aprig, o făceau voioși, fără patimă. În cele din urmă, Jeglov dădu din mînă :

— Pe tine, Varvara, nu te întrece nimeni la vorbă ! Haideți cu mine, vă invit la o cină tovărășească. Sper, Șarapov, că în timp ce-ți puneai decorațiile n-ai uitat de mîncare ?

— Nu, n-am uitat. E la mine în manta, în buzunar...

— Du-te s-o aduci şi pînă cînd te-ntorci o păzesc eu pe Varvara ta. Nu te teme, că n-o mănînc...

Taraskin şi Pasiuk se apropiară de noi, iar Kolea, privindu-l pe Jeglov în ochi, spuse rugător :

— Tare mi s-a făcut sete, n-ar fi cazul să trimitem după băutură ?

— Al naibii băiat, rîse Pasiuk. Numai la rachiu îi e gîndul !

— Păi, sigur, tu îl foloseşti doar la comprese, se oţărî Kolea. Eu mă gîndesc la veselia generală...

Apăru Kopîrin, păşind solemn la braţ cu nevastă-sa, o femeie slabă, încă tînără, îmbrăcată foarte ţipător, care întorcea mereu capul în toate părţile. Kopîrin îi spuse plin de importanţă :

— Katerina, fă cunoştinţă cu colegii mei. Acesta e şeful nostru, Gleb Egorîci Jeglov, un om eminent...

Sucindu-şi vioaie căpşorul slab, soţia lui Kopîrin ne salută pe toţi, punîndu-ne în palmă o mînuţă rece, subţirică, asemeni unui căuş. „Eminentul" Gleb Egorîci nu-i produse nici o impresie, femeia privea cu atenţie mai ales decoraţiile mele, presupunînd probabil că bărbatu-său, aiurit ca de obicei, încurcase lucrurile şi nu mai ştia care-i şeful, fiindcă nu putea fi Jeglov cu tunica lui cîrpită, alături de mine în uniformă de gală şi cu toate decoraţiile ! Şi toţi, inclusiv Varea, i-am acordat atenţie şi respect, ca să-l facem să se simtă la largul său pe Kopîrin care se topea de plăcere văzînd succesul indiscutabil al nevesti-si la tovarăşii lui.

La bufet, se dădea gratuit un ceai, cu două sandviciuri cu caşcaval şi salam italian, plus cîte trei bomboane de soia. Dar mulţi adusesră de acasă merinde, vin şi se aranjau grupuri-grupuri pe la mese.

— N-are rost să ne îngrămădim toţi aici, spuse Jeglov. Taraskin şi Pasiuk să ocupe o masă, şi noi să mergem să dansăm...

Eram convins că în patru ani de război uitasem cu totul să dansez, fiindcă nici înainte nu fusesem un dansator prea grozav.

Dar Varea mă trase după ea şi-mi ziceam că au şi picioarele o memorie a lor, sau poate fiindcă Varea mă con-

ducea cu atîta siguranță, ori zburam pe aripile bucuriei, dansam ușor și, pentru că o țineam în brațe și-i vedeam ochii strălucind, m-am cufundat cu totul în vîrtejul fericirii care mă copleșise.

Fanfara pe care Kolea Taraskin o denumise, fără pic de respect, „pneumatică" se străduia să fie la curent cu moda și cînta „ultimul strigăt", *blues*-uri și *swing*-uri, dar mie mi-era tot una : în afara tangoului și fox-trott-ului pe care le învățasem la școala tehnică, nu știam să dansez nimic altceva. Iar Taraskin îmi spuse că el știe să dansez și „linda", dar că dansul ăsta e considerat aproape necuviincios, așa că, pentru orice eventualitate, o să se abțină.

Apoi orchestra făcu o pauză și pe estradă apăru locotenentul Boris Șilov din plutonul comandamentului. Cînta foarte bine la un acordeon „Höhner" și cînd începu un dans rusesc, întră în cerc Jeglov. Ah, ce bine dansa ! Musculos, încordat ca o strună, Gleb pășea alene în cerc, fără grabă și cînd accelerà treptat pasul lăsînd brațele cu un gest larg în jos, ușor și vesel, toate fetele oftară deodată ; știau că le poate îmbrățișa pe toate cu putere și tandrețe. Iar el, supunîndu-se ritmului dansului, bătea tactul tot mai rapid cu cizmele lui sclipitoare, care răsunau ca o tobă militară cînd se cîntă „deșteptarea". Se lăsa pe vine aruncînd cîte un picior înainte și lovind în același timp parchetul cu palmele, apoi sărea în sus de parcă podeaua l-ar fi împins ca o plasă de protecție de la circ.

— A-a-ah, striga el și dinții îi străluceau pe fața oacheșă, în timp ce străbătea ca o vijelie cercul și toți în jurul lui băteau din palme în tact.

Două fetișcane îi ieșiseră în întîmpinare și dînd din umerii rotunzi acoperiți cu basmale colorate veniră spre el deodată, iar cînd Jeglov zvîcni spre ele cu pași mici, măsurați, amîndouă, prefăcîndu-se că să sperie, se dădură înapoi, dar era vădit că nu se tem de el, ci îl ademenesc. El însă nu se lăsă ademenit, ci mîndru le chemă la el, iar ele, ca două rățuște, înotară fără zgomot după el și totul se repetă pînă cînd le apucă pe amîndouă deodată de braț și începură să se învîrtească toți trei în strigătele, fluierăturile și aplauzele privitorilor.

Apoi Jeglov alergă spre noi gîfîind ușor, roșu la față, cu ochi scînteietori :

— Ei, ați văzut cum trebuie să lucrezi cu picioarele ?

— Nimic de zis, ai fost grozav ! începu Varea să rîdă.

— Da, da ! strigă victorios Jeglov și ne trase după sine la bufet.

Gospodarul Pasiuk acoperise cu hîrtie două măsuțe așezate una lîngă alta, iar pe ele pusese merindele noastre, două sticle de vodcă, sandviciurile și ceaiul. Pe o latură a mesei, alături de el se așezaseră Taraskin și Grișa, iar în fața lor Kopîrin cu nevastă-sa, Varea și cu mine ; doar Jeglov rămăsese în picioare în capul mesei, privindu-ne pe fiecare ca de obicei cînd stătea pe scara „Ferdinand"-ului gata să pornească. Satisfăcut, probabil, de cele constatate, făcu un gest cu mîna și pocni din degete :

— Taraskin, sacoșa !

Kolea se aplecă sub masă și scoase dintr-o sacoșă în carouri o sticlă de șampanie. Șampanie ! nu mai văzusem cam de multișor așa ceva. Sticla verde, groasă, cu gîtul învelit în staniol și cu dop legat cu sîrmă, zbură peste masă și poposi în palma lui Jeglov. Acesta meșteri o clipă la dop, care zbură în sus cu un pocnet înfundat de pistol. Vinul auriu țîșni, clocotind, în paharele de sticlă șlefuită și în toate se dezlănțui furtuna bășicuțelor așa cum se dezlănțuise furtuna bucuriei.

— Să bem pentru sărbătoare ! În sănătatea noastră și a celor care nu sînt acum cu noi ! ridică Gleb paharul.

Abia am atins paharul cu buzele și l-am împins mai aproape de Varea ; în pahanul ei nu era mai nimic și voiam ca ea să bea ceva mai mult, fiindcă eu puteam bea și vodcă. Mă obseda gîndul că poate există un adevăr în credința că dacă bei din paharul altuia îi ghicești gîndurile, iar eu nădăjduiam ca Varea, bînd din paharul meu, să-mi afle toate gîndurile și să nu mai fie nevoie să-i vorbesc despre fericitul băiețel găsit și despre cei cinci copii ai noștri.

Mamîkin se apropie de masa noastră și zise rîzînd :

— Masa noastră salută masa voastră ! Și-i întinse Varei un porumb fiert uriaș, de un galben intens, pătruns de razele soarelui, un știulete fierbinte, presărat grijuliu

cu cristale mari de sare cenușie. Să-l mănînci sănătoasă, Varîuha...

Varea mușcă din porumb. Era foarte nostimă : parcă ar fi cîntat la un flaut galben. Apoi mi-l întinse mie, dar eu n-am reușit să gust din el, că Jeglov mi-l smulse din mîini și cînd mușcă o dată cu dinții lui lucioși, pe știulete mai rămaseră jumătate din boabe.

Veni Borea Șilov s-o invite pe Varea la dans, dar Gleb i-o luă înainte și-i spuse sever :

— Ce, Șilov, ți-ai pierdut busola ? Hai, du-te de-aici...

Și o conduse el însuși pe Varea să danseze un vals. Mă uitam la ei și mă chinuia nu atît gelozia, cît faptul că Varea rîdea veselă în brațele lui, iar el îi tot spunea ceva la ureche... Știam eu cum se pricepea el să vorbească... Ar fi fost mai bine ca Varea să fie acum cu mine, pentru că nu reușisem să-i spun nimic despre toate planurile care mă copleșiseră în seara asta...

Timpul trecuse fulgerător, fără să ne dăm seama. Orchestra tăcu, luminile se stinseră, lumea începu să plece și, la garderobă, Jeglov îmi puse în mînă un pachet :

— Ia-l, poate că o să ai nevoie. Eu nu vin acasă... și dispăru ca o vijelie fără să-și ia rămas bun de la Varea. Am rupt un colț al pachetului și am văzut înăuntru o sticlă de șampanie.

Ploaia se oprise, doar vîntul mai purta prin văzduh o pulbere de apă și mirosul amărui al copacilor uzi. Becurile galbene ale felinarelor luminau stratul cenușiu, zdrențuit al norilor joși și în lumina tremurătoare fața Varei era palidă și străvezie. Mașinile rare despicau șuierînd băltoacele și șuieratul acesta zgomotos sublinia și mai tare liniștea vătuită, de nepătruns, ca mutenia, care-mi împietrise buzele. Aerul încremenise ca rășina cenușiu-gălbuie care se scurge din trunchiul bradului.

Am ajuns în strada Lesnaia, la stația de tramvai și trebuia să spun ceva, să fac ceva, fiindcă dacă Varea avea să traverseze strada, însemna că merge la ea acasă, iar dacă avea să se oprească aici, venea la mine. Dar parcă împietrisem și nu puteam deschide gura, eram încordat la maximum, teribil de emoționat, pentru că voiam să-i spun că fără ea nu mai pot trăi ! Dar nu reușeam să rostesc nici un cuvînt...

Dinspre gara Savelevskaia apăru huruind un tramvai roșu. Am luat-o pe Varea de mînă și m-am lipit de ea, iar ea fără să mă privească îmi spuse încet :

— Nu-i nevoie să spui nimic, Volodea. Știu totul...

În tramvai erau multe locuri libere, dar noi stăteam în picioare pe platforma din spate și la toate intersecțiile și cotiturile eram aruncați fără milă dintr-o parte în alta ; eu mă țineam cu o mînă de bară, iar cu cealaltă o strîngeam la piept pe Varea. Un tub lung și albastru de neon pîlpîia cu o lumină moartă, stranie iar Varea îmi șopti abia auzit :

— Cînd eram mică, în ajunul zilelor de sărbătoare, mă străduiam să mă culc mai devreme, ca să mă trezesc deîndată ce sărbătoarea începe. Volodea, dragule, acum mă simt mereu ca înaintea unei sărbători, a unui zbor, a unui succes. Volodea, iubitule, vreau să închid ochii și să mă trezesc fericită ! Doamne, ce bucurie, să trăiești în ajunul fericirii...

Și fiindcă părul ei îmi atingea fața, iar lîngă mine desluşeam penumbra lucitoare a ochilor ei cenușii care acum îmi păreau albaștri-verzui, pentru că auzeam cum îi bate inima sub mîna mea, platforma tramvaiului îmi părea un leagăn uriaș care mă ridicase sus de tot, unde era înfricoșător și dulce, și am închis ochii oftînd încetișor, iar fericirea mă sfredelea ca o durere.

N-am aprins lumina în cameră, n-am vrut ca Varea să vadă mizeria locuinței noastre de burlaci. M-au ajutat mașinile care treceau pe stradă ; luminile albe ca laptele și fumegînde ale farurilor lor pătrundeau în cameră și se plimbau de pe pereți pe tavan, se opreau într-un colț, ca niște pete albăstrui, diluate care sfîșiau întunericul în bucăți.

Pe scaunul de lîngă pat, susura încet în pahare șampania pe care mi-o dăruise prietenul meu Jeglov. Tot atît de încet respira Varea pe brațul meu, iar eu mă temeam să mă mișc, ca să n-o trezesc, și-i priveam tot timpul fața fină cu obrajii supți și cu cearcăne adînci sub ochi, iar inima mi se frîngea de tandrețe, de recunoștință și de speranța că o să trăim împreună o sută de ani, să-l înfiem pe băiețelul găsit și o să-i creștem pe cei cinci copii care, cîndva, aveau să iasă pe străzile uriașului meu oraș, ce nu mai cunoaște

frica, iar ocupația tatălui lor avea să li se pară ceva surprinzător și de neînțeles. Ei nu vor ști care fusese prețul plătit pentru ca pe străzile acestea unde se plimbă cu prietenele lor, cuprinși de duioșie și de presentimentul fericirii de mîine, nimeni să nu mai hăituiască și să nu mai ucidă pe nimeni. Li se va părea că Era Carității venise singură printre oameni, în mod firesc și necesar, așa cum vine primăvara pe străzi, și probabil că n-aveau să știe că ea se născuse în sînge, prin biruirea firii omului...

Stăteam nemișcat, ascultînd răsuflarea liniștită a Varei și prin fața ochilor mi se perindau chipuri : sergentul Liubocikin, sfîrtecat de o explozie pe un cîmp albastru, minat, mutra feroce a răufăcătorului țigan Levcenko, cu care trecusem Vistula ca să prindem un informator, și fețișoara rotundă, copilăroasă a lui Vasea Vekșin, înjunghiat de un bandit pe o bancă de pe bulevardul Țvetnoi, și toți oamenii nenumărați pe care îi pierdusem pentru totdeauna în cei douăzeci și doi de ani ai mei. Un gînd mă frămînta și mă înspăimînta : de ce, dintre toți, numai mie îmi fusese hărăzită toată fericirea, iar lor nimic ?

În noapte auzeam goana mută a timpului, și în fericirea mea se strecură fiorul unei presimțiri amare, un dram de teamă : trebuie să mi se întîmple ceva, căci omul nu poate fi atît de fericit, atît de mult timp.

Fără să deschidă ochii, Varea întrebă :

— Nu dormi, dragul meu ?

O sărutai pe umăr minunîndu-mă din nou de pielea catifelată și răcoroasă, îi mîngîiai părul buclat, mîinile fine și suple. Simțeam că ard tot ; era liniștitor de proaspătă, de subțirică și mirosea a soare și a frunze de plop, pieptul ei cu sîni mici în formă de lună mă lumina în penumbra violetă a răsăritului, iar picioarele ei erau prelungi și răcoroase ca niște piriuri...

Ascunzîndu-mi fața în părul ei, șoptii :

— Varea, hai să ne căsătorim azi...

Ea tăcu o clipă, apoi cu ochii tot închiși, îmi răspunse :

— Hai să ne căsătorim, dragul meu. Mă simt atît de bine cu tine...

Rîdeam fericit, ca despovărat de-o grijă.

— Variușa, ce cadou de nuntă să-ți fac ? La nuntă trebuie să-i dăruiești miresei ceva foarte frumos...

Ea mă cuprinse pe după gît și zîmbi.

— Mi te-ai dăruit pe tine...

— Ei, ce cadou mai e și ăsta !

— Tu nu înțelegi încă nimic, spuse ea astupîndu-mi gura cu palma. Cîndva o să înțelegi de ce te-am iubit.

Îmi puse capul pe piept, mă sărută pe bărbie și adăugă :

— Nici noi înșine nu prea știm prețul darurilor noastre. Acum vreo o sută de ani, la Paris, trăia un student la conservator care iubea tare mult o fată. Dar fata asta, nu se știe de ce, s-a măritat cu un prieten de-al lui, și studentul le-a făcut cadou de nuntă un marș pe care-l compusese înainte de cununie, în biserica Honoré Saint-Pres ; oricum, tot n-avea bani pentru altceva...

— Și ce-i cu asta ?

— În felul ăsta, le-a oferit un dar mireselor din toată lumea.

— Și cum îl chema pe student ?

— Îl chema Felix Mendelsohn-Bartholdi...

La Oficiul de stare civilă am ajuns chiar cînd se deschidea. În camera cenușie era deranj, frig, geamul de la o fereastră se spărsese și fusese înlocuit cu o bucată de placaj. Un ficus prăfuit se ofilea neudat. O mătușică în vîrstă, cu degetele deformate de reumatism, ne întrebă sever :

— Cununie sau deces ?

Varea începu să rîdă, iar eu scuipai superstițios peste umăr.

— Nu-i nimic de rîs ! zise moralizator bătrîna. Oricui i se poate întîmpla...

— Pentru cununie, spuse Varea și ochii ei mari sclipeau veseli, iar fața-i îmbujorată de frig era proaspătă și odihnită : nici urmă de cearcăne sub ochi, doar cîțiva pistrui mici i se vedeau la rădăcina nasului.

— Atunci veniți după sărbători. Inspectorul e bolnav, iar eu înregistrez doar decesele...

— Dar de ce v-ați împărțit atît de ciudat sarcinile ? întrebă Varea.

— Pentru că în cazurile de deces nu se poate aștepta, rudele au nevoie, urgent, de act, fie pentru înmormîntare, fie pentru moștenire, fie pentru altceva. Dar cununia poate

să aştepte pînă cînd se face bine inspectorul. El o să vă înregistreze după toate regulile, ca popa la biserică...

M-am despărţit de Varea în colţul străzii Kolhoznaia ; întîrziasem la DMJ. Ea mă trase spre sine, mă sărută repede şi-mi spuse :

— Ai grijă de tine...

— Desigur ! Te sun deseară...

— Deseară sînt de serviciu. Sună-mă mîine. Dimineaţă. Te aştept, dragul meu...

XXII

ECHIPAMENT PENTRU ELEVII ŞCOLILOR PROFESIONALE.

Noii elevi ai şcolilor profesionale de căi ferate primesc echipament complet : mantale, costume, rufărie, încălţăminte. Fabrica de confecţii „Clara Zetkin" a confecţionat 1200 mantale pentru şcolile din Moscova.

„Trud"

În toate aceste zile l-am pisat cu înverşunare pe expertul criminalist, fiindcă mă interesau rezultatele expertizei stomatologice. Şi iată că azi, înainte de prînz, expertul Rodionov mă sună pe telefonul interior, rugîndu-mă să urc pînă la el, la laborator. Interesul meu faţă de această expertiză şi temerile care mă încercau în ultimul timp erau justificate.

— N-am nimic prea încurajator pentru dumneata, îmi spuse Rodionov dînd din mîini. La cererea mea, doi tehnicieni dentari cu multă experienţă au făcut mulaje din plastic după mostră...

Lui Rodionov îi plăcea să se exprime ştiinţific şi numea mostră tableta de ciocolată muşcată, pe care o găsisem la

locul crimei. Scoase din dulap şi-mi arătă două mulaje galbene, pe care se distingeau clar urmele dinţilor.

— Am executat în acelaşi fel mulajele dinţilor bănuitului şi ai victimei, continuă Rodionov arătîndu-mi încă patru plăci galbene din plastic, fapt care mă făcu să nu mă simt în apele mele. Şi le-am comparat atît după caracteristicile lor comune, cît şi după cele individuale.

— Mai pe scurt, Rodionov, îl grăbii eu.

Nici măcar nu mă învrednici cu o privire.

— Analiza tuturor acestor indicii ne-a dus la concluzia că urmele de pe mostră n-au fost lăsate nici de dinţii persoanei bănuite, nici de cei ai victimei...

Am încremenit : multe lucruri din imaginea pe care ne-o făurisem se bazau pe faptul că Gruzdev, vrînd să creeze impresia unei discuţii liniştite, adusese vinul şi ciocolata preferată de Larisa, pentru a-i adormi eventualele bănuieli...

— Convinge-te singur dacă vrei... continuă Rodionov. La persoana care a lăsat urma pe mostră, incisivii centrali de jos sînt destul de distanţaţi faţă de ceilalţi dinţi. Totodată, sînt şi puţin rotiţi în jurul axei lor. Este limpede că aceste caracteristici nu sînt prezente la mulajele de comparaţie...

Aici Rodionov avea dreptate ; învingîndu-mi dezgustul, comparai singur mulajele, care într-adevăr, n-aveau nimic comun între ele.

— Poftim încurcătură ! exclamai cu ciudă. Ce-i de făcut acum ?

— Să căutaţi o a treia persoană, cea care a lăsat urma asta, răspunse imperturbabil Rodionov, ca şi cum n-aş fi avut decît să bag mîna în buzunar şi de acolo, dintre mărunţişuri, ţigări „Nord" şi legături de chei, să scot această „a treia persoană".

Coborînd fără grabă spre biroul nostru, mă gîndeam că toate se încurcaseră definitiv. De la bun început presupusesem că Gruzdev, vrînd să scape de Larisa ca să reintre în posesia apartamentului, folosind înşelăciunea şi ameninţările — „Oare n-ai timp ? Hotărăşte-te, altfel rezolv singur totul !" — aranjase o discuţie paşnică cu fosta lui soţie. Apoi, profitînd de neatenţia ei, o ucisese, înscenase jaful şi plecase, întîlnindu-se pe scară în mod cu totul inoportun

cu vecinul Lipatnikov. Acasă, pe Losinka, ascunsese pistolul „Bayard“ şi o convinsese pe concubina lui să-i confirme alibiul, sperînd că nimănui n-avea să-i treacă prin minte să-l învinuiască de crimă. Apoi apăruse figura enigmatică a lui Fox la care fuseseră găsite lucrurile Larisei. Prima versiune începuse să se clatine, fiindcă apăruse un complice al lui Gruzdev, sau poate însuşi făptaşul. Fără îndoială, un criminal capabil de orice şi asta chiar după părerea femeii care-l iubea...

Am ajuns la noi în birou, m-am aşezat la masă, am luat o foaie de hîrtie şi am început să desenez tot felul de figuri fără nici o noimă. Acum era cazul să mă sfătuiesc cu cineva, cu un cunoscător, un om experimentat, inteligent. Dar Jeglov n-o să se încurce cu sentimentalisme dintr-astea şi o să-mi spună : „Iarăşi faci pe deşteptul, Şarapov, trebuie să munceşti...“ Iar Pankov, parcă dinadins plecase la Kaluga cu o treabă importantă...

Dar poate că băuseră în trei ceaiul la Larisa, înainte de crimă. Puţin probabil, masa fusese pusă, vădit lucru, pentru două persoane. Asta, fireşte, nu-i o dovadă, totuşi... Cel mai plauzibil era faptul că acolo fuseseră totuşi doi... Şi ce-i cu asta ? Păi, e important de ştiut cine a fost acolo : Gruzdev sau Fox? Dacă a fost Gruzdev, atunci nu sînt probleme. Doar îl văzuse Lipatnikov, vecinul. Dar dacă fusese Fox ? Pe el nu-l văzuse nimeni, dar... lucrurile fuseseră găsite la el şi era greu de presupus că Gruzdev le luase şi le adusese la Fox... Ptiu, ce încureătură !

S-o luăm încă o dată de la capăt : care sînt probele vinovăţiei lui Gruzdev ? Intenţia lui de a-şi recăpăta locuinţa şi de a obţine divorţul. Dealtfel, aici trebuia să ne mai stoarcem creierii — sînt puţini oare cei care vor să obţinuă o locuinţă sau să divorţeze ? Cîţi vrei ! Dar ei n-ajung pînă la crimă pentru asta. Mai departe, Gruzdev neagă că ar fi fost în seara aceea la Larisa. Cum aş judeca eu în locul lui ! Foarte simplu : dacă am fost acolo înseamnă că am ucis-o... Rezultă că e mai bine să negi... Mda, încurcată treabă... Şi mai departe ? Pistolul „Bayard“ găsit la locuinţa din Losinka. Aici nu mai ai cum s-o întorci. Pe asta ne bazăm acum. Ce ar fi să nu fi comis el însuşi crima şi să-i fi cerut lui Fox să-i aducă imediat pistolul ?

Pur şi simplu îmi crapă capul, nu pot aduna cu nici un

chip toate lucrurile astea într-un mănunchi. Gruzdev, Larisa, Fox, Sobolevskaia, valiza de la Vera, brățara de la Manea, revolverul din strada Losinka... Gruzdev și Fox, Gruzdev și Fox... Ia stai un pic, amice, de ce îi punem mereu împreună pe Gruzdev și Fox de parcă ar fi frați siamezi ? Ce-ar fi dacă i-am despărți ? Doar Sobolevskaia spusese clar că între Fox și Larisa era ceva „serios". Doar nu degeaba demisionase Larisa și își ridicase așa deodată, banii de la CEC. Atunci ce caută aici Gruzdev ? Aha, povestea cu pistolul, găsit totuși la el, fapt de netăgăduit... Dar dacă n-au legătură unul cu celălalt ?

Aici șirul gîndurilor îmi fu întrerupt fiindcă își făcu apariția Jeglov, care începu să manevreze cu o forță teribilă telefonul. Numai el știa să sune într-o sută de locuri în zece minute și să discute cu toți interlocutorii atît de cuprinzător : „Alo, Jeglov la telefon. Ei cum merge treaba ? Aha, dă-i înainte..." Sau „Alo, Jeglov... Deci așa : astăzi nu merită, mîine mai vedem noi..." Sau în fine : „Petiunea, salut din partea lui Gordeici, dă fuga la el, o să-ți spună..." Voiam să-i împărtășesc îndoielile mele, dar în clipa aceea începu să sune telefonul de pe masa mea : ni se telefona de la laboratorul dactiloscopic. Laboranta ne anunța pe un ton oficial :

— Transmiteți-i căpitanului Jeglov că amprenta de pe sticla de „Kiurdamir" n-a fost lăsată nici de Gruzdev, nici de Gruzdeva, ci de o a treia persoană. Puteți primi actul la secretariatul secției... Și închise receptorul.

Din nou blestemata asta de „a treia persoană" ! Of, ar cam fi timpul să facem cunoștința cu ea ! Am vrut să-i comunic știrea asta drăgălașă lui Jeglov, dar telefonul ne-a întrerupt din nou :

— Secția de combatere a banditismului ? Sînt ofițerul de gardă de la arestul preventiv, locotenentul major Furin. Arestatul dumneavoastră Gruzdev cere să fie dus la interogatoriu...

Sărind, după obiceiul său, cîte două trepte deodată, Jeglov îmi strigă :

— Clientul nostru nu mai rezistă, gata, acum mărturisește !

Dădui din cap fără să-i răspund, deși nu eram prea

convins. Dar nu era nevoie să ghicim, peste o clipă, oricum, aveam să aflăm.

Gruzdev fu adus în camera de anchetă. Ne salută posomorît, fără să ne privească în ochi și se așeză pe taburetul fixat în podea. Eu n-aveam scaun și, deși puteam să-mi aduc unul din biroul învecinat, rămăsei în picioare, privind pe fereastra pe care se putea vedea interiorul „curții cîinilor", locul de plimbare al cîinilor polițiști.

Jeglov se așeză la masă, dar arboră o expresie atentă și binevoitoare. Înțelegeam că vrea, prefăcîndu-se, că-i cîntă în strună lui Gruzdev, să intre, chipurile, în situația acestuia, să nu-l enerveze cu figura lui triumfătoare. Dar Gruzdev nu-i acorda nici o atenție, stătea pur și simplu pe taburet și tăcea trist, părînd că nu se gîndește la nimic, cu ochii ațintiți spre ochiul de sus al ferestrei, prin care se vedea o bucățică de cer și un nor lung, asemănător unei garnituri nesfîrșite de tren. Jeglov înțelese că tot el trebuie să înceapă, că doar n-o să stăm aici pînă deseară.

— Ne jucăm de-a „pisica moartă, la popa la poartă" ? întrebă el cu glas politicos.

Gruzdev ridică din umeri, strîmbîndu-și buzele-i subțiri.

— Ofițerul de gardă mi-a raportat că vreți să vorbiți cu mine, continuă Gleb răbdător. Așa-i ?

— Cu dumneavoastră și cu încă cineva mi-e tot una... își deslipi, în sfîrșit, buzele Gruzdev. Cu dumneavoastră mai puțin decît cu oricare altul...

— De ce, Ilia Sergheevici ? se miră sincer Gleb. Cu ce v-am supărat eu personal ? Păi și tovarășul Șarapov, de pildă, sau anchetatorul procuraturii, toți ne ocupăm de același caz !

— Ia mai lasați baliverniile astea ! țipă Gruzdev și-l imită : Vă ocupați de același caz ! Tocmai că nu vă ocupați de caz, ci țineți la închisoare un om nevinovat !

— Va să zică așa... rosti cu glas tărăgănat Jeglov, care se ridică și se apropie mult de Gruzdev. Credeam că omul începe să aibă mustrări de conștiință și vrea să-și spele păcatele... Cînd colo, tu începi iarăși vechiul cîntec !

— Să nu mă tutuiți ! începu să țipe Gruzdev furios. Sînt aproape de două ori mai bătrîn ca dumneavoastră și sînt cetățean sovietic... o să vă reclam !

— Dealtfel, n-are nici o importanță cum mă adresez cu „tu“ sau cu „dumneavoastră“, fondul problemei nu se schimbă, spuse Jeglov întorcîndu-se spre masă și proptindu-se cu cizma de scaun. Ce diferență e între una și alta pentru un viitor defunct ?

Chiar și pe mine mă trecu un fior auzind glasul calm și parcă mîngîietor al lui Gleb, iar Gruzdev din palid deveni vînăt și falca îi căzu în jos. Totuși se ținu bine.

— Care dintre noi o să fie defunct mai întîi, rămîne de văzut, spuse el. Și cu asta nici nu mai vreau să discut cu dumneavoastră.

— Dar vreau eu, zîmbi Jeglov. Vreau să aud o poveste despre un oarecare Fox, complice la crimă. Vreau să institui un concurs care spune despre celălalt mai multe și mai repede. La tribunal, de asta depinde care dintre voi merge cu locomotiva și care la remorcă. M-am exprimat clar ?

Gruzdev îl privi pătrunzător ; se vedea că e frămîntat de ceva, dar tăcu. Apoi privi spre mine și rosti cu greu :

— Cunosc demult, din cărți desigur, metoda folosirii unui anchetator brutal și rău, alături de un altul care-i exact la polul opus. Conform unor principii psihologice, anchetatul înclină către „cel bun“, căruia îi mărturisește ceea ce avea de gînd să ascundă... Deși știu asta, pe dumneavoastră vă rog foarte mult, să plecați, o să vorbesc cu el — și arătă spre mine.

Jeglov începu să rîdă cu hohote :

— Perfect ! Șarapov e anchetator tînăr, dar tenace. N-am nimic împotrivă să mai facă ceva practică...

Nu-mi plăcu deloc complimentul lui Gleb : la vîrsta mea e timpul să fii maestru, nu un școlar cu caș la gură... Dar, bineînțeles, nu scosei o vorbă, iar Jeglov care ajunsese la ușă rosti :

— Omul își poate salva pielea doar prin mărturisiri sincere și regretîndu-și faptele. Se zice ochi pentru ochi, dinte pentru dinte... Trebuie să ni se spună totul despre Fox, cît nu e prea tîrziu... Apoi trînti după el ușa grea și încă mult timp i-am mai auzit rîsul însoțit de scîrțîitul cizmelor și nu știu de ce m-am gîndit că deși Gleb nu-l tutuise pe Gruzdev, găsise totuși o cale să nu i se adreseze cu „dumneavoastră“.

— Ilia Sergheevici, într-adevăr sînt în miliție de puțin timp, n-am nici un fel de experiență și nici în jurisprudență nu-s prea... dar... vedeți cum stau lucrurile. Cînd comandam o companie de cercetași, îmi plăcea să trimit lîngă observator un om nou — cel dintîi raporta ceea ce văzuse, iar celălalt verifica situația cu un ochi proaspăt și, închipuiți-vă că uneori aveam succes, fiindcă observatorul, tot privind cu încordare, se întîmpla să nu mai poată discerne exact : fie că vedea și lucruri inexistente, fie că, uneori, nu le vedea pe cele existente. Înțelegeți ?

Mi se păru că Gruzdev mă ascultă cu interes, și mă aprobă. Continuai.

— Aici cum stau lucrurile ? Poate că ochiul lui Jeglov nu mai poate discerne cu precizie. Pe de altă parte, nici nu vă potriviți la fire, sînteți precum cîinele cu pisica, fir-ar să fie ! Vă rog să mă credeți măcar pe mine : nu vreau să vă scot țap ispășitor. Dacă sînteți vinovat, o să răspundeți. Dacă nu, vă lăsăm în pace. Dar vreau să mă lămuresc cumva în toată povestea asta ! Înțelegeți ? *Să mă lămuresc.*

— Dar dumneavoastră nu credeți nici o iotă din ce spun, rosti nehotărît Gruzdev.

— Nici nu-i nevoie ! Ce nevoie avem să vă credem sau să nu vă credem ? Trebuie să *știm.* Și dumneavoastră puteți să nu mă credeți, dar o să ne luăm numai după fapte. Și, în plus, după... bun simț.

— Bine. Dacă-i vorba de bun simț, hai să facem o încercare se învoi Gruzdev. O să vă pun o întrebare, chiar de bun simț. De fapt, pentru asta v-am și chemat.

— Vă ascult.

— Mi s-a prezentat concluzia expertizei. Rezultă că din pistolul meu s-a tras cu un glonț care nu-i de tip standard, așa-i ?

Am confirmat nebănuind unde vrea să ajungă. El continuă :

— La percheziție, chiar în prezența dumneavoastră, s-a găsit în dulap pachetul cu cartușe „Bayard", originale, dacă vă amintiți, chiar eu v-am arătat unde sînt. Atunci, spuneți-mi, vă rog, doar sînteți militar, de ce, avînd gloan-

ţele, am încărcat pistolul cu un cartuş de alt tip, riscînd ca în momentul cheie să deformez arma, sau s-o fac să se gripeze şi aşa mai departe ? Nu ştiţi ? O să vă răspund eu : adevăratul ucigaş nu ştia unde sînt gloanţele originale şi a încărcat pistolul cu primul cartuş pe care l-a avut la îndemînă, mai mult, sau mai puţin potrivit ca dimensiune. E clar ?

— Să zicem. Dar cum explicaţi faptul că pistolul a fost descoperit la noua dumneavoastră locuinţă ?

— Asta-i ! Asta-i întrebarea întrebărilor, spuse Gruzdev gînditor. Cu asta m-aţi omorît pe loc. Dar dacă există dorinţa de a i se da răspunsul, se poate răspunde şi la ea. Eu am răspuns : nu ştiu. În ceea ce vă priveşte pe dumneavoastră, trebuie să căutaţi serios...

Şmecher mai era, dat naibii, observasem asta demult !

— Asta şi facem. Şi ceva-ceva am şi găsit. De aceea tovarăşul Jeglov v-a întrebat de Fox, am răspus eu.

— Nu cunosc nici un Fox ! exclamă violent Gruzdev. V-aş fi spus din capul locului... Dar cred că ghicesc că aţi găsit la el brăţara Larisei, cea în formă de şopîrlă. E adevărat sau nu ?

Totuşi nu-i el omul cu care să poţi discuta absolut deschis. Aşa că răspunsei :

— N-aţi nimerit chiar la ţintă, dar cum se spune pe front acţionaţi în direcţia bună.

— Bine, dădu el din cap, nu vreţi să spuneţi nu spuneţi. Dar dumneavoastră aţi propus să ne conducem după bunul simţ...

— Şi mai ales după fapte, adăugai eu.

— Şi după fapte. Dar să începem cu bunul simţ. Voi porniţi din capul locului de la ideea că ucigaşul sînt eu. Şi toate faptele le priviţi din unghiul ăsta de vedere. Poate că nu ştiţi, dar în ştiinţă există procedeul de a dovedi un fapt pornind de la contrariul său. Admiteţi pentru zece minute că nu sînt amestecat în cazul ăsta...

— Dar cum pot admite aşa ceva ? mă înfuriai eu.

— O clipă, o clipă ! Am spus pentru zece minute. Ce vă costă ?

— Bine, să admitem...

— Dacă admitem asta, tot sistemul vostru de probe începe să se năruie ca un castel de cărți de joc, spuse Gruzdev.

Îmi amintii cum încercasem chiar azi să fac o legătură între fapte ca să justific învinuirea adusă lui Gruzdev și cum toate argumentele îmi lunecau printre degete, se clătinau, nu voiau să stea locului. Să-l las pe el să încerce să dovedească trăinicia lor.

— Ar fi interesant de văzut cum o s-o faceți.

— O să vedeți îndată, îmi promise el și începu : Chiar de la primul interogatoriu ați pornit de la premisa că, urînd-o pe Larisa, am hotărît să scap de ea. Într-adevăr, am iubit-o cîndva, dar... Ar dura prea mult să vă povestesc ce și cum s-a întîmplat, dar dragostea s-a stins cu totul. Voi considerați că antipodul dragostei e ura. Credeți-mă, nu-i deloc așa ! Adevăratul antipod al dragostei e indiferența. Și, în ultimul timp, Larisa nu-mi stîrnea nimic altceva decît indiferență. Apartamentul... Apartamentul, după cum știți, e al meu și problema schimbului de locuință nu era decît o problemă de timp. În afară de asta, știți că ea voia să se întoarcă la maică-sa și că eu hotărîsem să-i cedez o parte a apartamentului ? Dacă nu știți, întrebați-le pe Nadenka și pe maică-sa, ele o să vă confirme. Oare par eu un om atît de nerăbdător și de crud, încît mi-e mai ușor să ucid decît să aștept o lună-două ?

Gruzdev mă privi cu atenție sperînd să vadă ce impresie îmi făcuseră cuvintele lui, dar deși consideram că părerile noastre coincid în multe privințe, că el reușise să le rotunjească și să le ducă pînă la capăt, n-am lăsat să se vadă nimic, stăteam și ascultam : hai, zi mai departe, dacă așa ne-am învoit...

Îi oferii lui Gruzdev o țigară, el îmi mulțumi dînd din cap, îndoi cartonul așa cum obișnuia, o aprinse și continuă :

— Voi considerați că o dovadă importantă împotriva mea este declarația bețivului de Lipatnikov, cum că m-a văzut pe scară. Vă spun încă o dată : am fost acolo nu la ora 7 ci la 4 ! Și n-am găsit-o pe Larisa acasă, de aceea i-am scris bilețelul... Nu știu cum să dovedesc asta, dar ajutați-mă ! La urma urmei, de ce să fie afirmațiile lui Lipat-

nikov mai credibile decît ale mele ? Dar pe el îl credeţi fără să staţi pe gînduri, iar pe mine nici gînd...

— Vecinul dumneavoastră nu are nici un interes în cazul de faţă, am spus eu.

— Ei bine, să zicem. Dar şi el tot om e, *erare humanum est,* omul poate greşi... Mai întrebaţi-i o dată pe vecini, aşa cum se procedează, controlaţi-i ceasul, poate că nu merge bine, mai faceţi ceva ! Dar faceţi, nu staţi cu mîinile-n sîn, mulţumindu-vă cu o singură versiune. Mai întrebaţi-o încă o dată pe soţia mea, pe gazdă, confruntaţi-le declaraţiile ; aici o informaţie de un miligram poate juca un rol fericit sau fatal...

— Bine, l-am întrerupt eu. Vă promit să mai verific o dată toate astea amănunţit. Dar v-aţi abătut de la subiect...

— Da, într-adevăr... Gruzdev scutură din cap, parcă vrînd să se elibereze de izbucnirea pe care şi-o îngăduise. Principala probă împotriva mea, într-adevăr zdrobitoare, este nenorocitul ăsta de pistol...

— Şi poliţa de asigurare, îi amintii eu.

— Şi poliţa asta stupidă, de existenţa căreia habar n-aveam ! Dacă admitem că n-am nici o legătură...

— Atunci rezultă, aşa cum i-aţi spus şi lui Jeglov, că noi vi le-am adus în casă. Dar v-aţi gîndit ce interes am avea să facem aşa ceva ? Băieţii noştri îşi riscă viaţa zilnic...

— M-am gîndit, spuse Gruzdev ferm. Probabil că n-am dreptate. Fără să reflectez bine asupra calităţilor voastre morale mi-am spus că pentru a-mi ascunde mie lucrurile astea în casă, ar fi trebuit să le aveţi voi înşivă... Dar asta e puţin probabil. Deci mi le-a pus ucigaşul şi de aici rezultă că el mă cunoştea. În direcţia asta trebuie să şi căutaţi...

Am zîmbit fără voie : intrînd în rol, Gruzdev începuse să-mi dea indicaţii, de parcă el mi-ar fi fost şef şi nu Gleb Gheorghievici Jeglov. Probabil că e ceva în firea mea care-i face pe toţi cei din preajmă ca, deîndată ce mă cunosc, să încerce să-mi comande. Dar mie, ca să fiu sincer, nu prea îmi plac astfel de şefi, iviţi, cu de la sine putere, îmi ajung cei numiţi după regulament.

— Nu mă învăţaţi dumneavoastră în ce direcţie să căutăm, ne descurcăm noi şi singuri.

Înțelese, pesemne, că făcuse o gafă, fiindcă adăugă îndată, parcă scuzîndu-se :

— Nici nu mi-a trecut prin minte... Se găsesc și fără mine destui profesori. Voiam doar să spun că aveți sarcina cea mai ingrată — aceea de a dovedi că sînt vinovat. Întrucît nu sînt vinovat, cred cu sfințenie că, mai curînd sau mai tîrziu lucrul ăsta se va dovedi, altfel nici n-ar merita să mai trăiesc... Răsuflă din greu, spasmodic și adăugă : Cîndva, un înțelept chinez, Confucius, a spus : „E foarte greu să prinzi o pisică într-o cameră întunecoasă. Mai ales cînd pisica nu-i acolo..."

Să prinzi o pisică într-o cameră întunecoasă, asta înseamnă să dovedești că el a ucis-o pe Larisa. Dar pisica nici nu-i în cameră... Mda, aici a-ntors-o frumos, trebuie să-i spun și lui Gleb, lui îi plac astfel de expresii. Auzind cuvîntul care mi-a amintit de „Pisica neagră", nu știu de ce m-am simțit nesigur de mine și asta m-a întristat. Tăceam, tăcea și Gruzdev, în cameră era liniște și doar la parter se auzeau rîsete și zgomot de zaruri aruncate pe masă : băieții care nu erau de serviciu jucau „țap". Gruzdev totuși îmi strecurase o îndoială în suflet, va trebui să verific pînă în cele mai mici amănunte tot ce-mi spusese. Dar eu nu reușisem să-l influențez în nici un chip ? Deci e mai tare decît mine ? Îmi era ciudă să recunosc.

— Ilia Sergheevici, oricum am întoarce-o, toate lucrurile astea despre care am vorbit sînt pură închipuire. Asta fiindcă am presupus că nu sînteți vinovat. Dar faptele rămîn, și pentru tribunal, după părerea mea, ele sînt absolut suficiente, ca să fiți condamnat. Și știți și dumneavoastră la ce sentință vă puteți aștepta, aveți un *cod penal* în celulă. Așa că, n-ar fi mai bine să mărturisiți — poate că ați avut unele motive, desigur nu de natură să justifice fapta, dar ăăă... astea... circumstanțe atenuante, cum le spune. Tribunalul va ține seama de ele și poate scăpați cu viață...

Gruzdev sări în sus, fața și gîtul i se acoperiră de pete roșii și începu să strige :

— Nu, niciodată ! Să recunosc ceva ce n-am săvîrșit și încă o crimă ? Niciodată ! Cum să mai trăiesc după asta, cu pecetea de criminal ? Nuuu... Dacă mi-o fi sortit să urc Golgota asta, o s-o urc... o s-o urc... Nu, prietene, spuse

el cu voce surdă, dar ferm, dacă m-am născut om, tot om trebuie să și mor...

Liniștea grea care se lăsă parcă umplu camera. Fiecare se gîndea la ale sale, iar jos, ca mai înainte, băieții jucau „țap" cu pocnituri și zgomote, făcînd larmă și rîzînd. Pe pervazul ferestrei se așeză filfîind din aripile-i mari un porumbel cenușiu, care se uită prin cameră, își roti caraghios căpșorul, parcă invitîndu-ne să ieșim din încăperea plină de fum, să respirăm aer curat. Gruzdev îl privi îndelung și cînd porumbelul, bătînd din aripi, își luă zborul spre cer, îl conduse cu privirea și deodată fața lui aspră, uscată, cu riduri severe în jurul gurii, se înmuie, trăsăturile i se descompuseră și buzele începură să-i tremure. Gruzdev plîngea ! Încercai neîndemînatic să-l potolesc, nu puteam suporta să văd un bărbat plîngînd, așa că mă întorsei spre fereastră, prefăcîndu-mă că nu-i văd lacrimile, iar el, vădit lucru, se străduia din răsputeri să se stăpînească, și-l auzeam icnind din greu și plîngînd cu sughițuri înăbușite.

Liniștindu-se, în sfîrșit, spuse :

— Nu văd nici o ieșire ! Sînt prins cu totul în dovezi, de parcă cineva m-a încurcat dinadins... Toată viața am fost un om practic, dar... Nu pot lupta împotriva unei umbre invizibile și mai ales de aici din închisoare... Nu pot căuta pisica într-o cameră întunecoasă... Și nu pot scăpa de aici... Oftă convulsiv ca un copil, își șterse cu palma fața udă de lacrimi și ridică ochii spre mine : Ascultă-mă, Șarapov ! Văd că ești băiat bun, nealterat... Înțelege-mă, eu pot scăpa doar dacă e prins adevăratul ucigaș. Te rog, te conjur pe tot ce ai mai sfînt, caută-l ! Și găsește-l ! Tu poți să-l prinzi, sînt convins ! Prinde-l, că dacă nu-l prindeți deveniți voi înșiva ucigași ai unui om nevinovat !

Apăsai pe buton, chemînd supraveghetorul de serviciu apoi mă ridicai, iar Gruzdev îmi strigă din prag, cu mîinile la spate :

— Chiar dacă o să mă condamne, caută-l, Șarapov ! Salvează-mi dacă nu viața, măcar onoarea !

Mergeam cu inima grea spre Comitetul Radio. Nu pot spune că Gruzdev m-ar fi convins de nevinovăția lui, dar îmi zdruncinase destul de serios certitudinea că-i vinovat. Firește ar fi meritat să analizez toate acestea împreună

cu Jeglov, dar, mai mult ca sigur, el m-ar fi făcut muiere sentimentală și m-ar fi luat peste picior, așa că am fost chiar mulțumit că după interogatoriul lui Gruzdev nu-l găsisem în birou : plecase undeva, în oraș. Atunci mă hotărîsem să aflu de la Radio cînd și ce meci anume se transmisese la 20 octombrie, ora exactă la care se terminase, cu ce scor și așa mai departe, fiindcă nu mai voiam să mă bazez pe calculele aproximative ale lui Jeglov.

O fată foarte tînără — dacă o vedeam pe stradă nu-i dădeam în nici un caz mai mult de 16 ani — era redactoarea emisiunilor sportive și fusese de serviciu în ziua aceea. După calculele mele, discuția pe care urma să o am cu ea trebuia să fie scurtă, dar în loc să-mi răspundă ca lumea, redactoarea mă întrebă, la rîndu-i, după ce caută în niște dosare :

— Ce meci vă interesează ?

Am fost surprins, abia îi spusesem că mă interesează meciul de pe 20 octombrie. La asta fata obiectă cu calm :

— La 20 s-au transmis două meciuri — s-a încheiat sezonul și a fost o etapă foarte încărcată...

XXIII

În Moscova sînt 700 de grădinițe, frecventate zilnic de 70 000 de copii. Numărul grădinițelor e în continuă creștere. La Lefortovo, într-o clădire frumoasă s-a deschis o grădiniță pentru 250 de copii. Nu de mult s-a deschis o grădiniță de 100 de locuri în raionul Sverdlovsk.

„Vecerniaia Moskva"

...Cum spunea sergentul major Formaniuk, parcă m-a lovit cineva cu leuca în cap : în orice caz, fata mă întrebă nedumerită :

— S-a întîmplat ceva foarte grav ?

— Da, drăguţo, am răspuns grăbit. Spune-mi mai repede ce meciuri au fost, unde, la ce oră şi aşa mai departe...

Fetişcana ridică din umerii ei slăbuţi :

— Poftim. La 20 octombrie, ora 14. Transmisiune de pe stadionul Dinamo. Arbitru : Vadim Siniavski — 22 000 spectatori. Cupa U.R.S.S. Au jucat Zenit Leningrad cu Spartak Moscova. Scor 4—3. Transmisiunea s-a terminat la ora 15.55. Tot aici meciul de etapă dintre Ţ.D.K.A. şi Dinamo, la ora 17...

— Stop, fetiţo, destul ! am strigat şi am zbughit-o pe uşă, lăsîndu-i probabil tinerei o impresie nu prea bună despre detectivii moscoviţi.

Cînd m-am întors din Losinka încărcat cu noutăţile cele mai extraordinare pe care mi le-aş fi putut închipui, Jeglov era la biroul lui şi lucra concentrat la nişte acte. Ridică spre mine capul, mă privi destul de mohorît şi mormăi :

— Pe unde te tot fîţii, Şarapov ? E aproape şapte şi tu nicăieri...

— Raportez numidecît, îi promisei, scoţindu-mi impermeabilul, apoi mă pieptenai şi luai poziţie de drepţi. Gleb citea un bilet, îl întoarse cu faţa în jos şi zîmbi :

— Dă-i drumul, viteazule, raportează ! Văd pe faţa ta că o să începi să te lauzi.

— Exact. Dar nu să mă laud, ci să-ţi comunic rezultatele cercetărilor mele. N-aş fi modest dacă m-aş lăuda...

— Hai, hai, modestule... Te ascult.

Făcui o pauză, pregătindu-mi efectul, ca la teatru.

— Gruzdev nu-i vinovat. Trebuie să-i dăm drumul !

Numai că nu fu o lovitură de teatru, ci dimpotrivă, parcă aş fi tras cu o puşcă neîncărcată. Jeglov se încruntă şi spuse calm :

— Eşti cam glumeţ, precum văd. Bine, glumeşte mai departe.

— Nu glumesc, am răspuns. În cărticica pe care mi-ai dat-o scrie că forţa probelor constă nu în numărul, ci în greutatea lor. Şi sînt de acord cu asta...

— Atunci e-n regulă, nu se putu stăpîni Jeglov.

Nu voiam să mă iau la harţă cu el şi dădui din cap :

— Exact. Am vorbit deschis cu Gruzdev şi am înţeles că, în ceea ce priveşte comportarea noastră faţă de el, ceva nu-i în regulă. Nu-i genul de om care, pentru un apartament, să ajungă la crimă...

Jeglov mă întrerupse din nou :

— Eu, desigur, nu sînt Lev Tolstoi, spuse el. Totuşi sînt într-o oarecare măsură psiholog. Şi vreau să mă clarific întrucîtva în legătură cu Gruzdev. Aproape toţi colegii l-au caracterizat drept o fire închisă. Şi noi ne-am convins de asta. Iar firea închisă denotă în mod obligatoriu prefăcătorie, deci minciună... Doar atîta şi-i destul, pentru că un prefăcut, un mincinos, este un criminal potenţial...

— Şi dacă omul are o fire închisă fiindcă-i timid, de pildă ? îl întrerupsei eu dîndu-mi însă îndată seama că nu-i cazul lui Gruzdev şi mă corectai : sau modest ? E tot criminal potenţial ?

— E modest, aşa-i, ca o liceancă nevinovată şi pur ca lacrima ! Şi, mulţumit de sine, rîse scurt, apoi devenind brusc serios, ca şi cum cineva i-ar fi şters cu buretele rîsul de pe faţă adăugă : Treci la subiect, zi ce brînză ai făcut ?

— Asta şi voiam să fac cînd ai intervenit tu cu psihologia ta, continuai eu cu ciudă. Poţi să mă asculţi o clipă fără să mă întrerupi ?

— Spune...

— După raţionamentul nostru, vecinul Larisei l-a văzut pe Gruzdev pe la ora şapte, cînd s-a terminat meciul Ţ.D.K.A. — Dinamo...

— Şi ?

— Ţii minte că vecinul ăsta, Lipatnikov, nu mai ştia la ce oră îl văzuse, şi că noi ne-am orientat doar după meciul de fotbal ?

— Aşa-i.

— Şi ţii minte că nu ştia cine jucase ? Chiar ne spusese că nu-i microbist ?

— Ce-i tot dai întruna cu „ţii minte“ „ţii minte“ ? N-o mai lungi atîta, după cum ţi-e obiceiul !

— N-o lungesc, vreau doar să-ți amintești totul în amănunt, asta-i foarte important. Uite ce-i, la Radio mi s-a spus că în ziua respectivă a mai fost un meci, Zenit-Spartak, și că transmisia s-a terminat la patru. Înțelegi, la patru ! Îți dai seama ce înseamnă asta ? l-am întrebat întinzîndu-i hîrtia de la Radio.

O luă, o citi atent, mă privi nedumerit, o învîrti între degete ca și cum ar fi vrut să mai scoată ceva din ea, dar acolo nu mai scria nimic, și spuse :

— Mda... Asta compromite întrucîtva declarațiile vecinului. Dar pe ele ne bazam cel mai puțin...

— Să avem iertare, am replicat cu vehemență. După părerea mea, asta compromite nu declarațiile vecinului, ci calculele noastre. Ce contează vecinul ? El confirmă că l-a văzut pe Gruzdev după meci, dar nu știe cînd s-a întîmplat asta. Doar Gruzdev ne-a spus de la bun început că l-a întîlnit pe Lipatnikov la ora patru. Cum să înțelegem asta ? Doar nu putea să prevadă declarațiile vecinului !

— Dracu' să le ia de declarații ! spuse Jeglov supărat. Ne-am putea lipsi de ele.

— Pînă acum nu ne-am lipsit de ele. Tu însuți mi-ai vorbit de firea ascunsă a lui Gruzdev și mi-ai ținut o întreagă teorie pe tema asta : dacă ne ascunde că a fost acolo la ora șapte, înseamnă că... și așa și pe dincolo...

Jeglov se înfurie de-a binelea :

— Ascultă, șoimule, mai bine te făceai avocat decît detectiv ! În loc să-l demaști pe ucigaș, tu încerci să-l scapi de pedeapsa legală cuvenită.

Și fiindcă el se înfuriase, eu, dimpotrivă, eram calm. Îi vorbii respectuos :

— Gleb Gheorghievici, de ce o iei așa ? Doar facem amîndoi aceeași muncă, iar eu vreau pur și simplu ca pedeapsa să fie într-adevăr legală și să se dea pe drept. Tu, personal, n-ai nimic împotriva lui Gruzdev, nu-i așa ? Dar ești încredințat că el e criminalul și acum nu vrei să mai dai înapoi...

— Și de ce mă rog trebuie să dau înapoi ? se supără Jeglov.

— Pentru că există fapte. Ascultă-mă liniștit și fără să te superi. După discuția cu Gruzdev m-am gîndit mult... Și, pe deasupra, la toate afacerile blestematului ăstuia de

Fox. Doar îţi dai seama că între ei nu poate fi nimic comun, nu-mi pot închipui că oameni atît de diferiţi s-ar putea învoi cumva între ei...

— Multe lucruri nu-ţi poţi închipui încă, mă întrerupse Jeglov.

— Gleb, nu căuta motiv de ceartă. Mai bine ascultă-mă. Sobolevskaia a reuşit să-mi deschidă puţin ochii. Noi doi am presupus tot timpul că Gruzdev, la rigoare, ar fi putut să-l conducă pe Fox la Larisa, nu-i aşa ? Dar s-a dovedit că Fox o cunoscuse pe Larisa fără ajutorul lui Gruzdev şi că între ei au existat relaţii. Serioase din partea Larisei, pe cît se pare...

Gleb îşi aprinse o ţigară, trase adînc fumul în piept şi-mi spuse :

— Hai, continuă, psihologule...

N-am dat atenţie vorbelor lui, pentru mine era important să-i explic totul astfel încît să înţeleagă, ca şi mine, cum stăteau lucrurile.

— Cînd am aflat de cel de al doilea meci, mintea mi s-a luminat. Uită-te şi tu cum se potrivesc toate : glonţul care nu e standard, amprenta de pe sticlă, care nu-i a lui, urma de muşcătură din tableta de ciocolată care-i şi ea a altcuiva ! Şi e foarte posibil să fi fost acolo la ora patru şi nu la şapte. Şi dacă a fost la patru şi nu la şapte, rămîne o singură dovadă : pistolul...

Gleb trase iarăşi din ţigară şi zise printre dinţi :

— Proba asta face singură cît o sută de mii de alte probe...

— Da. Şi eu am înţeles că exact aşa s-a gîndit şi Fox. De aceea, am fost în Losinka şi le-am rugat pe cele două femei să-mi spună ce s-a întîmplat în zilele de 20 şi 21 octombrie, amănunţit, pe minute...

Gleb se ridică de pe scaun :

— Şi ?

— În dimineaţa zilei de 21, pe la ora 11 a venit un instalator să facă verificarea caloriferului înainte de sosirea iernii. S-a învîrtit prin casă vreo douăzeci de minute. Înalt, brunet, chipeş, purtînd pe sub impermeabil uniformă militară. La intreprinderea locală de gospodărie locativă nu există nici un instalator cu astfel de semnal-

mente... L-am privit triumfător pe Gleb : Aveţi întrebări, tovarăşe şef ?

Jeglov nici măcar nu privi spre mine. Scîrţîind insuportabil din cizmele lui lustruite, începu să se plimbe prin birou dintr-un colţ în altul, îndelung, apoi se opri la fereastră, privind afară, la ceva ce-l interesa doar pe el. Fără să se întoarcă spre mine, rosti :

— Nevasta lui Gruzdev, ca să-l scape, ar putea jura că tu ai ascuns acolo pistolul, sau să povestească ce a discutat părintele Varlaam cu Grişka uzurpatorul * în cîrciuma de la graniţa lituaniană. Iar gazda poate fi şi ea cointeresată. Sau speriată. Ăştia nu-s martori.

Toată munca mea se dusese iarăşi dracului. Toată alergătura şi emoţiile mele nu făceau doi bani. Mă sufocam de supărare şi, totuşi, întrebai fără să ridic glasul :

— Dar care-s martorii !

Continuînd să privească pe geam Jeglov îmi aruncă :

— Fox. El e singurul martor de excepţie. Cum se spune, pentru toate timpurile şi popoarele. Să-l prindem deci...

Aproape plîngînd de indignare, strigai :

— Dar tu însuţi ştii că Gruzdev nu-i vinovat ! De ce să sufere din cauza banditului ăstuia ? Poate că fiecare zi de închisoare îl costă zece ani de viaţă !

Jeglov se întoarse, în sfîrşit, dar privi undeva în lături.

— Fără smiorcăieli inutile, Şarapov ! În glas i se desluşea o nuanţă de răceală şi vanitate. Aici sîntem la DMJ, ai înţeles ? La DMJ şi nu la vreun pension de domnişoare de viţă nobilă ! A fost ucisă o femeie, un om sovietic, de-al nostru, şi ucigaşul nu poate să zburde în libertate, trebuie să stea la închisoare...

— Păi, Gruzdev...

— Îţi spun eu că o să stea ! Şi dacă se dovedeşte că Fox e vinovatul, îi dăm drumul şi gata ! Şi să nu mai discutăm despre asta, locotenent-major Şarapov ! Răspund personal de cazul ăsta şi te rog să respecţi gradul !

Tăcu şi se părea că nu-mi mai rămăsese nimic de spus, deşi îmi stătea pe limbă să-i amintesc că el nu reprezintă Direcţia Miliţiei Judiciare, că în toată povestea asta nu-i

* Personaje din *Boris Godunov* de A. S. Puşkin.

nici o logică, dar izbucnirea lui parcă mă făcuse să încremenesc : cum-necum eram şi eu ostaş şi mă dezvăţasem foarte de tînăr să mă iau la harţă cu şefii... La difuzor se auzea vocea unui interpret de muzică uşoară, care cînta sîrguincios, cu înflorituri : „Nimic, nimic nu-ţi reproşez, cu te iubesc ca şi-nainte-e-e..." Doar el se auzea în liniştea neplăcută care se lăsase între noi, doi bărbaţi destul de încăpăţînaţi, totuşi, pot spune, prieteni...

În scrumieră fumegau ţigările noastre, şi o rază firavă de soare intrată din întîmplare pe fereastră se întretăia cu cele două firicele de fum — unul albastru deschis şi dens, celălalt luminos, aproape străveziu. Mi-am zis : ce ciudat că două ţigări identice produc un fum atît de diferit ! Cel albăstrui şerpuia în jos, iar cel alb se îndrepta în sus. L-am privit pe Jeglov. Se întorsese din nou spre fereastră, acoperind-o în întregime cu spatele lui lat. M-am gîndit la glumele lui, la dibăcia şi cutezanţa lui, la caracterul lui ferm, puternic. „Jeglov al nostru e de fier", spusese odată Kolea Taraskin despre el, şi era, fireşte, adevărat...

La nouă dimineaţa, Mînuşiţă a fost adus sub escortă la noi în birou. Celula nu-i prieşte nimănui, aşa că în zilele din urmă hoţul se schimbase mult : faţa i se îngălbenise, părul rar şi aspru îl făcea să pară cu douăzeci de ani mai bătrîn, maxilarul masiv, puternic, care-i dădea un aer bărbătesc, i se alungise, părînd acum pur şi simplu îmbătrînit, ochii i se înfundaseră şi sclipeau răutăcios în orbitele adînci. L-am aşezat pe un scaun în colţul camerei, iar el a început să-şi privească fix ghetele elegante, care, nemaiavînd şireturi, căpătaseră un aspect jalnic, mizer. Jeglov se plimba de colo-colo prin birou, mormăind în barbă melodia „Mai întîi avioanele", eu stăteam la masa mea privindu-l pe Mînuşiţă şi pauza asta se prelungi, destul de mult, ca la teatru, pînă cînd hoţul, tuşind răguşit, spuse :

— De ce m-aţi chemat, şefilor ? Nu poate omul nici măcar să doarmă după pofta inimii...

La care Jeglov îi răspunse repede :

— Nu minţi, Piotr Rucinikov, nu-ţi arde ţie de somn, dimpotrivă, ai insomnii...

Mînuşiţă nu-l contrazise, privea abătut peretele din spatele lui Jeglov cu o expresie tristă şi concentrată. Apoi, fără vreun motiv aparent, se înveseli, îi ceru lui Jeglov un chiştoc, iar Gleb rupse cu dinţii cartonul unei ţigări şi o întinse hoţului :

— Na, profită de bunătatea mea... Şi după ce aşteptă ca Mînuşiţă să tragă lacom cîteva fumuri se interesă : Nu te-ai plictisit să arzi gazul în instituţia noastră ?

— Of, tare m-am plictisit, şefule ! spuse cu sinceritate Mînuşiţă. La voi poţi să mori de plictiseală ! E cu mine un tip, un fel de ţăran, nu poţi schimba o vorbă cu el...

— Şi ce bine e afară... îl întărîtă Jeglov. La ora asta ai fi dat gata o sticlă de vin, te-ai fi dus la curse să pariezi...

La auzul acestor posibilităţi minunate, — dar vai ! — inaccesibile, Mînuşiţă suspină amărît.

— Ce să mai vorbim, viaţa în libertate e oriunde mai frumoasă decît în celula numărul 7, da' ce să fac ? Se întinse de-i trosniră oasele şi căscă îndelung : tare mă plictisesc, şefilor, mai bine i-aţi da drumul băiatului...

— Îţi dăm drumul, consimţi Gleb serios. Tu mi-l dai pe Fox şi eu te las în pace. Cuvîntul meu e sfînt, întreabă pe oricare hoţ vrei !

— Aşa-i. Îmi dai tu drumul, dar ce mă fac cu Fox ? Mînuşiţă lăsă capul în jos şi adăugă serios şi el : Păi ăsta mă omoară. Fox e un ticălos. La prima turnătorie, amicii lui, dacă nu chiar el, îmi pun pielea-n băţ, şi ce mă fac ?

Hoţul îşi ridică privirea şi îl măsură pe Jeglov din ochi. Expresia prefăcută pe care o avusese cu puţin timp înainte îi dispăruse de pe faţă. Se puteau citi doar spaima şi dorul de libertate ce-i era atît de aproape şi de imposibilă.

— Nu-i dracul chiar atît de negru pe cît se zice, replică Jeglov schiţînd un zîmbet. Oricum o să-l prindem...

— Dar nu cu ajutorul meu, mormăi Mînuşiţă. Pentru mine e important să n-am nimic pe conştiinţă, în rest vă spun orice...

Gleb îşi muşcă buzele, iar faţa îi deveni dură.

— Ţi-e frică de Fox... rosti el fără grabă. Degeaba. Pînă una alta ar trebui să-ţi fie frică de mine, eu te omor mai repede dacă te porţi aşa...

— Ehe, la închisoare sînt ca acasă ! dădu hoţul din mîini disperat. O să-mi fac sorocul la ţapină şi o să ies cu

conştiinţa curată ! Să nu credeţi că-s al dracului. Faţa i se crispase şi părea că stă să plîngă. Că nu vreau să vă ajut. Aş vrea, asta mi-i crucea ! Dar nu pot ! Hai să vă spun o povestioară, fără să pomenesc vreun nume, desigur, doar aşa ca să vă dau un exemplu. Vreţi ?

— Dă-i drumul, îşi dezlipi Gleb buzele anevoie.

— Există undeva un locşor căruia îi spune Labîtnanga, la o mulţime de grade latitudine nordică... Şi e acolo un lagăr cu regim foarte sever pentru ăia fără speranţe în viitorul apropiat. Natura e ca-n Extremul Nord : taiga şi aşa mai departe. Şi evadează odată de acolo nişte băieţi — trei tipi curajoşi. Şapte sute de verste prin tundră şi taiga şi nici o cîrciumă prin preajmă, iar de localnici nici vorbă să te-apropii ; tipii de-acolo se poartă al dracului de rău cu ai noştri. Şi închipuiţi-vă, şefilor, că băieţii au ajuns la calea ferată. Doar doi, bineînţeles.

— Şi cel de-al treilea ? întrebai eu. N-a mai ajuns ?

— Nu. Pe fraier îl luaseră pe post de „carne de vacă".

— Cum aşa ?

— Cum ai auzit. Mai sînt pe la noi şi obiceiuri dintr-astea. Viaţa nu face doi bani. Mai ales pentru Fox...

N-avea rost să mai discutăm cu Mînuşiţă, era clar că prefera să stea închis decît să se întîlnească cu Fox. Mai rămînea Volokuşina. Jeglov dădu fuga să discute cu ea şi femeia se învoi, fără să se împotrivească prea mult, să o sune pe Ania. Ne-am înţeles, în prealabil, cu cei de la centrala telefonică şi, după nici o oră, ne aflam în camera mică şi intimă a Volokuşinei, de pe strada Krivokolenii nr. 21. Chiar după percheziţie, era curat şi plăcut aici : bufetul masiv lucea cu geamurile spălate, cuvertura cu dantelă de pe pat şi şerveţelul de sub telefon erau ţepene de scrobeală, iar micii elefanţi de marmură de pe bufet — şapte, aşezaţi după mărime — prevesteau fericirea pe care Volokuşina o dorise atît de mult, dar fără să o dobîndească...

După ce Volokuşina îi telefonă bătrînei Zadohina, nu mai aveam nimic deosebit de discutat — instrucţiunile fuseseră date amănunţit pe drum — stăteam tăcuţi, fiecare cu gîndurile lui şi doar sergentul-major Safiullin de la secţia de telecomunicaţii, care venise cu noi să asigure

funcționarea normală a aparaturii, verifica din cînd în cînd dacă se aud paraziți în căștile pe care le conectase în prealabil la telefon pentru Jeglov și pentru mine. Desigur că puteam aștepta naiba știe cît — o zi, două — dar am avut noroc : peste vreo 40 de minute telefonul începu să sune, iar Volokușina pălind brusc ridică receptorul. Ne-am pus și noi căștile la urechi. Am auzit o voce joasă de bărbat care parcă vorbea dintr-un apartament vecin...

— Sveta ?

— Eu sînt... Volokușina ne arătă din ochi și cu expresia întregii fețe că la telefon era Fox.

— Unde-i Petea ? întrebă acesta aspru.

Așa cum ne înțelesesem, Volokușina izbucni în plîns îngăimînd vorbe fără sens.

— Ce urli, proasto ? exclamă Fox cu răutate. Vorbește clar !

— Pe Petea l-au prins ! începu ea să țipe. Fox, dragule, ajută-mă, ce mă fac eu acu-u-um ?

— Da, tu cum ai scăpat ? întrebă el bănuitor.

— L-au prins cu numărul de la garderobă în buzu-unar...

— Am înțeles, spuse Fox preocupat. Ascultă-mă cu atenție : o să-l ajut cum pot — una la mînă... Nu mai telefona Aniei, o să te sun eu mai tîrziu — două la mînă. Dacă te umflă miliția, taci ca peștele ! Și atunci te ajut. Dacă vorbești, îți tai limba. Asta-i tot...

Semnalul de întrerupere ne anunță sfîrșitul convorbirii, iar aproape în aceeași secundă sună telefonul de cîmp al lui Safiullin. De la centrala telefonică ne comunicau că Fox sunase de la un telefon public dintr-o franzelărie de lîngă Sretenskie Vorota. Pasiuk luă o mașină și se repezi cu un grup de milițieni să cerceteze zona.

Dar Fox, parcă intrase în pămînt, deși Pasiuk lucrase foarte conștiincios. Asta am aflat-o ceva mai tîrziu, cînd ne-am întors la Direcție și i-am ascultat raportul.

— Nu-i nimic, îl consolă Jeglov pe Pasiuk, care era cam amărît. Bestia asta n-o să-mi scape. Pe cuvînt de onoare !

Şi de furie, Gleb, parcă scotea scîntei, ca o baterie de tanc încărcată.

— Toată lumea acasă, comandă el. Ne odihnim cît putem, şi la nouăsprezece cincizeci ne întîlnim la intrarea restaurantului „Savoy". Executarea !

XXIV

EXPONATE DIN BERLIN

Expoziţia de arme capturate de la germani în anii 1941—1945 continuă să se completeze cu exponate noi. La Moscova au sosit multe mostre de tehnică de luptă, cucerite de la duşmani la Berlin, Budapesta şi în alte zone ale luptelor recente.

„Izvestia"

Fireşte poate să pară o prostie din parte-mi, dar eram tare emoţionat înainte de plecarea la „Savoy". Orice s-ar spune, mă pregăteam să merg, pentru prima oară în viaţă, la un restaurant. Înainte de a fi demobilizat, fusesem de vreo două ori la nişte „gestätte" nemţeşti, dar ce restaurante mai erau şi astea ? Nişte bufete-expres, atîta tot ! Si-mi părea rău că merg la restaurant să-l caut pe Fox, în loc să mă duc cu Varea, să mănînc o friptură, să beau un vin, să dansez şi toată lumea să-şi dea seama că nu-s chiar de lepădat, din moment ce mă însoţeşte cea mai frumoasă fată.

Dar la aşa ceva nici nu mă puteam gîndi, fiindcă dădusem cartelele Şurkăi Baranova şi împreună cu Gleb trebuia să ne stoarcem creierii cum s-o ducem pînă la sfîrşitul lunii mîncînd măcar pîine cu cartofi. Taloanele

pentru felul al doilea cald erau valabile doar la cantina Direcției. Nu, hotărît lucru, restaurantele „la liber" nu erau încă de buzunarele noastre !

Tocmai asta ne spusese și Jeglov în autobuz, cînd ne-am oprit nu departe de intrarea la „Savoy", la opt fără zece. Ne dădu cîte o hîrtie albastră, mototolită, de o sută de ruble, spunîndu-ne :

— Sînt banii statului, să nu cumva să vă trăznească prin cap să faceți pe grozavii ! Mai ales că nu se știe deloc dacă Fox o să vină sau nu aici...

Toți începură să rîdă : să faci pe grozavul cu o sută de ruble într-un restaurant „la liber" ! Grișa întrebă :

— Ce putem lua cu o sută de ruble ?

Jeglov îl privi chiorîș, dezaprobator :

— Două cești de cafea, un păhărel de vin sec și o sticlă de limonadă. Dar asta nu te privește pe tine, fiindcă tu o să ne aștepți aici, împreună cu Kopîrin...

— Ce-ai mai născocit, poate că eu...

— Lasă vorba ! N-ați venit aici să vă distrați, ci să ne asigurați spatele. Nu se știe cum se pot complica lucrurile acolo, așa că tu și Kopîrin trebuie să fiți tot timpul gata să interveniți. Deci, atenție mărită, nu cumva să vă apucați de citit ziare sau să pălăvrăgiți. Trebuie să supravegheați în permanență zona din fața intrării restaurantului. Dacă se brodește să vină Fox și voi îl recunoașteți, lăsați-l să intre liniștit, tu, Kopîrin, rămîi pe loc, iar Grișa vine la mine. E clară misiunea ?

— Ce să nu fie clar ? spuse imperturbabil Kopîrin.

— E clar, dar aș fi vrut... începu Grișa, însă Jeglov făcu un gest hotărît cu mîna .

— Cu tine am terminat ! Acum sarcina lui Taraskin și Pasiuk. Restaurantul are două săli în forma de „L". Amîndouă au o intrare din stradă și alta din hotel. Voi treceți și ocupați locuri chiar la capătul celei de a doua săli, blocînd intrarea și ieșirea din hotel. Eu intru primul în restaurant și ocup un loc chiar la mijloc, lîngă fîntînă ca să pot fi văzut din ambele săli. Șarapov vine ultimul. Lîngă intrarea în prima sală e un bar cu scaune înalte.

Tu, Şarapov, care ai aerul unui străin, ocupi un loc la bar. Trebuie să stai cu spatele la intrare, pe jumătate întors spre tejghea, aşa o să-i poţi vedea pe toţi, iar pe tine n-o să te vadă aproape nimeni la faţă. Dispoziţiile sînt clare ?

— Clare.

— Îndată după plecarea noastră, Kopîrin parchează autobuzul în strada Puşecinaia, colţ cu Rojdestvenka ; de aici se pot supraveghea ambele întrări, şi a restaurantului şi cea a hotelului.

— Ce facem dacă-l recunoaştem pe Fox ? întrebai eu.

— Ne bem liniştit cafeaua de toţi banii pe care ni i-a dat „financiarul". Nu ne holbăm la el, nu ne sucim pe scaun, nu ne vînzolim. Stăm cu toţii pe locurile noastre şi aşteptăm ca Fox să termine cheful şi să se pregătească să plece acasă. Doar la garderobă îl putem înhăţa, e înarmat şi în sală ar putea omorî pe cineva. Începem la comanda mea.

— O ultimă întrebare, Gleb. Nu crezi că s-ar putea să-l confundăm ? Să urmărim pe altcineva ? La faţă nu-l cunoaştem, doar din spusele altora...

— Îl cunoaştem, spuse ferm Jeglov. Am un om care-l cunoaşte... Gata, şedinţa operativă s-a terminat. Taraskin şi Pasiuk, plecaţi !

După un minut ieşi Jeglov, apoi Kopîrin îmi deschise şi mie uşa cu pîrghia lui :

— Hai, şefule, succes ! îmi spuse şi mă lovi uşor pe spate.

Am predat impermeabilul unui garderobier, mi-am pipăit cu cotul pistolul în buzunarul lateral, m-am pieptănat în faţa oglinzii şi am urcat cele patru trepte spre sală. Nu era prea multă lume. Ştiam că restaurantul e deschis pînă la trei dimineaţa, iar lumea vine pe la nouă seara. M-am uitat repede împrejur şi am văzut că sînt chiar lîngă barul cu taburete înalte de care-mi vorbise Jeglov. Taburetele moi, îmbrăcate în piele, se învîrteau pe o articulaţie cu arc, ca scaunele din turela tancului. Era

tare plăcut să priveşti de sus şi în jur. Iar în oglinzile barului se vedea cît se poate de bine uşa de la intrare. Fata de la bar se apropie de mine şi-mi spuse politicos :

— Bună seara, bine aţi venit...

Eram mirat, de ce s-o fi bucurat atît de mult de venirea mea ? I-am răspuns şi eu amabil :

— Bună, n-am mai fost cam de multişor pe la voi...

Fata avea sprîncene albicioase, pensate şi încondeiate, iar părul coafat permanent era aranjat cu grijă într-un fileu cu „muşculiţe".

— Ce doriţi să beţi ? Coniac, vodcă, lichior, cocteil, punch ?

Vorbea cu voce joasă, confidenţial, parcă aveam să ne spunem vreun secret, şi, prin tonul ei, mi-ar fi dat de înţeles că n-o să spună nimănui ce beau eu la bar.

— Deocamdată, făceţi-mi o cafea şi daţi-mi meniul, i-am spus, tot în secret.

— În sală avem meniu, aici doar o listă, spuse ea, nu prea încîntată.

— Bine, daţi-mi lista, mă învoii eu îngăduitor. Fata plecă să-mi fiarbă cafeaua, iar eu începui să mă uit atent la fiecare masă în parte. Drept în faţa mea, în stînga intrării, lîngă geam, erau patru mese şi în jurul lor nişte canapeluţe cu spătare înalte. Cei care stăteau acolo erau ca într-un compartiment de tren : nu-i vedea nimeni şi nici ei nu puteau privi pe nimeni. De partea cealaltă a tejghelei barului era intrarea la bucătărie, apoi sala propriu-zisă se termina şi se transforma într-o platformă în mijlocul căreia se afla o fîntînă arteziană adevărată ! Un mic bazin cu pereţi de bronz, şi în mijloc o fîntînă ! În plafon erau fixate oglinzi şi în ele se vedea fundul bazinului. Era nemaipomenit : pe tavan pluteau peştişori aurii cu cozi fastuoase ! Cine o fi născocit aşa ceva ? În faţa fîntînii, pe un mic podium, se afla orchestra, iar de jur-împrejurul ei erau măsuţe de două locuri.

La una dintre ele se aşezase Jeglov. Cu el mai era cineva, un bărbat întors din semi-profil spre mine, care

mi se părea, nu știu de ce, cunoscut. Jeglov își atîrnase de cel de-al doilea nasture al bluzei, un șervet scrobit, imaculat și dădea impresia că se pregătește pentru o masă copioasă. De pe taburetul meu îi desluşeam foarte bine figura arogant-ironică, sclipirea răutăcioasă a ochilor. Din cînd în cînd îi spunea ceva printre dinți interlocutorului său, agitînd, profesoral, degetul pe sub nasul acestuia. Era grozav !

— Cafeaua dumneavoastră. Și lista. Mă intorsei spre fata de la bar care-mi intindea o ceașcă aburindă și lista de prețuri. Studiai lista cu coada ochiului ca să nu pierd din vedere sala. „Cruşon fantezie", „mocco glintwein", „șampanie Kobler", „abricotin", „porto-ronco", „maiak". Toate denumirile sunau foarte frumos și misterios, dar băuturile nu erau de buzunarul meu. Comandai cel mai ieftin punch, cu lămîie, care costa cincizeci și șase de ruble porția. Bărmănița mă privi cu ochii ei albicioși și făcu o mutră lungă, acră, de parcă era o rață sătulă.

— Asta-i tot ? mă întrebă.

— Deocamdată tot, îi aruncai eu neglijent, iar ea începu să manevreze tot felul de ceșcuțe și sticle. Aruncă într-un pahar două vișine și o bucată de ghiață. Porția era destul de mare : un pahar înalt de cristal. Și pe deasupra, rața îmi mai puse în pahar și un pai lung, asta gratis. Îmi mai rămîneau bani pentru o ceașcă de cafea și, echipat de luptă în felul ăsta, puteam rămîne mult timp la postul meu de tragere. Un singur lucru mă stînjenea : din bucătărie, chelnerii treceau tot timpul cu mîncarea pe lîngă mine. Iar mirosurile astea mă enervau foarte tare și-mi distrăgeau atenția. Încercam să nu mă uit la farfurii ! Dar orice aș fi făcut, toate defilau prin fața mea. Cel mai ispititor era antricotul de oaie — o bucată de carne roșie, bine friptă, fierbinte, cu cartofi aurii, rumeniți, în jurul ei, un castravecior murat, tăiat în formă de inimioară, iar de osul fripturii era legată o fundă mare de hîrtie cu briz-brizuri. Ce splendoare !

Lucrul cel mai supărător era că în buzunarul impermeabilului aveam o bucată mare de pîine, învelită în

hîrtie de ziar. Ah, dacă aş fi putut s-o iau acum, s-o mănînc cu punch şi cu cafea dulce ! Ar fi altă viaţă ! Dar, din păcate, nu se putea : era de presupus că mîncasem pe săturate în alt restaurant şi venisem aici doar aşa, în treacăt, să mă răsfăţ, bînd un punch, ascultînd muzică şi dansînd la o adică...

Pe scurt, mi-au trecut prin minte toate aceste fleacuri, dar rezemîndu-mă cu coatele de tejghea supravegheam atent fiecare masă, fiecare om. Erau ofiţeri veniţi cu soţiile, civili bine îmbrăcaţi şi, ceea ce mă supăra foarte tare, o grămadă de tipi care aduceau a speculanţi. Afişau un aer impertinent şi totodată laş, iar femeile care-i insoţeau erau gălăgioase şi fardate strident. Orchestra cînta din răsputeri şi deoarece clienţii se ridicau tot timpul de la masă ca să danseze, îi puteam examina şi categorisi cu uşurinţă. Toţi cei ce intrau în restaurant defilau în mod obligatoriu pe lîngă mine şi, ca la comandă, cînd ajungeau în dreptul meu, îşi încetineau mersul şi priveau împrejur, căutînd o masă liberă. Eram sigur că Fox nu se afla printre cei care ocupaseră locuri la masă şi cei care veniseră după mine.

Nu puteam vedea ce mîncau Jeglov şi comeseanul lui, dar de fiecare dată cînd intra un nou client, Gleb parcă îşi înghiontea tovarăşul, iar acesta, întorcîndu-se un pic, privea în sală, acoperindu-şi faţa cu mîna.

Saxofonistul de pe podium rosti cu voce sonoră :

— Boris Borisovici, oaspetele nostru drag, îl salută cu un cîntec pe stimatul Avrandil Namaladze. Şi orchestra începu să cînte *Suliko*.

În acel moment, trecu pe lîngă mine un militar înalt. Probabil că Jeglov îşi înghionti iarăşi comeseanul, fiindcă acesta se întoarse, iar eu era cît pe aci să cad de pe taburetul meu elegant : la masa lui Gleb stătea Soloviov în persoană ! Ofiţerul de gardă Soloviov ! Fireşte, el era cel care-l văzuse la faţă pe Fox. Acum pricepeam la ce se gîndise Jeglov cînd spusese că n-o să arestăm din greşală pe altcineva.

Gleb surprinse privirea mea uimită, zîmbi ironic și-mi făcu discret cu ochiul : s-o lăsăm pe canalia asta să ne ajute la treabă.

În ultimul timp nu-l mai văzusem pe Soloviov și trebuie să spun că nu arăta prea înfloritor. Parcă se decolorase și se uscase, în curba spinării parcă apăruse ceva de om speriat, iar pe față, așa cum i-o vedeam dintr-o parte, i se așternea un zîmbet slugarnic la fiecare cuvînt al lui Jeglov și nu pricepeam ce lucruri amuzante și ce vorbe bune îi poate spune Gleb.

În timp ce-i priveam, bărmăniță-rățușcă apăru deodată de undeva, de sub brațul meu, întrebîndu-mă cu vocea ei plictisită, parcă unsă cu untdelemn :

— Mai dorești ceva, tinere ? Și asta suna ca și cum voia să-mi spună că n-am de ce să mai stau degeaba acolo și să-i tocesc taburetul acela înalt, de piele.

— Doresc, i-am răspuns vesel și, privind-o drept în ochi, îndelung și atent, am adăugat fără grabă. Mai fă-mi o cafea. Îmi place aici la voi. O să stau mult. Foarte mult...

Încet-încet, lumea începuse să se cam amețească, zgomotul crescuse, orchestra urla tot mai tare, chelnerii alergau mai repede cu farfuriile și carafele, manevrînd tăvile, agitînd șervetele, iar saxofonistul striga tot mai răgușit :

— Tamara Podșibiakina îl felicită pe fratele ei Vasili, sosit din îndepărtata Vorkuta ! Și orchestra se dezlănțui : „Vin îndată, vin la ea, vin în zbor la draga mea", iar fratele Vasili care după mutra gălbejită și cicatricea oblică de pe obraz, nu părea că fusese la Vorkuta ca geolog, începu să danseze împrejurul fîntînii, lăsîndu-se pe vine și aruncînd cîte un picior înainte...

Jeglov stătea sprijinindu-și bărbia puternică în pumni și-i privea binevoitor pe oamenii care se agitau în jurul lui, iar eu eram sigur că arde de dorința de a le controla tuturor actele. Dar nu pentru așa ceva venise azi aici, așa că stătea absolut nemișcat, ascultîndu-l pe Soloviov care-i susura, cu voce plîngătoare, ceva la ureche.

O femeie frumoasă, zveltă, brunetă, impozantă, nu foarte tînără, de vreo trei zeci și ceva de ani, cu o bonetă albă pe cap, trecea prin sală împingînd o măsuță de sticlă pe rotile. Pe poliţele măsuţei se aflau cutii de ciocolată, pişcoturi „Krasnaia Moskva", bomboane „Mişka", sticle de coniac de calitate superioară, ţigări „Herţogovina Flor", „Severnaia Palmira", „Duchesse". Bufetiera își etala bogăţia pe la mese propunînd bărbaţilor să facă daruri doamnelor. Unii își întorceau faţa, alţii spuneau cu o voce anormal de dezinvoltă : „Avem și noi destule", iar alţii luau cîte ceva de pe căruciorul de sticlă. Fratele Vasili din Vorkuta luă o vază cu fructe, ţigări și aruncă pe măsuţă un teanc de bani. Nu știu de ce m-am gîndit că probabil și Fox cumpăra de la ea. Ce ciudat că pentru prostii și fleacuri de genul ăsta era gata oricînd să ucidă un om ! Probabil că un criminal este totuși puţin nebun...

Bufetiera ambulantă lunecă spre mine, îmi zîmbi dulceag și mă întrebă :

— Nu doriţi să luaţi ceva ? Ţigări ? Ciocolată ?

Privii încă o dată căruciorul ei de sticlă socotind că tot ce era acolo costa mai mult decît salariul meu pe un an.

— Nu, nu vreau nimic...

În spatele meu se trînti ușa ; mă uitai înapoi și zării trecînd pe lîngă mine un bărbat înalt în uniformă militară, fără epoleţi, care se opri în mijlocul sălii, privind de jur-împrejur fără grabă, ca un stăpîn, căutînd loc. Poate că doar se uita, nu știu, nu-i puteam vedea faţa. Îi vedeam doar pe Jeglov și pe Soloviov.

— Atunci luaţi un muscat, la bar nu există... continuă ea să mă piseze.

— Nici muscat nu vreau, rostii eu cu voce nu prea tare, dar fermă, privind spre Jeglov.

Gleb însă se uita undeva în lături, de parcă cel mai mult pe lumea asta l-ar fi interesat peștișorii aurii din fîntînă. Orchestra urla sălbatic „Departe de Tiperary", iar faţa lui Soloviov era îndreptată spre mine : albă, descompusă, copleșită de spaimă și ură, era aţintită spre

cel care intrase, ca un țipăt mut de groază și răutate, și-mi dădui seama că Fox e la zece pași de mine.

Fără îndoială că și Jeglov îl vedea pe Fox, pentru că, privind în lături, îi șoptea ceva repede idiotului și lașului de Soloviov. Pesemne că-i ordona să nu se mai uite într-acolo, dar acesta parcă paralizase. Nimic, nici teama de pedeapsă, nici rușinea, nici disprețul tovarășilor n-aveau vreo putere asupra lui, ci doar frica animalică, de fiară încolțită în fața lui Fox care-l speriase probabil pentru tot restul vieții, îl stăpînea complet.

Mă lăsai să alunec jos de pe taburet. Bufetiera îi dădea zor înainte :

— Poate că prietenei dumneavoastră o să-i placă pișcoturile „Petit four".

— Mai lasă-mă-n pace, mătușică ! slobozii eu printre dinți. De cîte ori să-ți spun...

Fox îl văzuse pe Soloviov. Își roti capul uscățiv pe gîtul musculos și privirea i se opri o clipă asupra lui Jeglov, care continuă să privească indiferent peștișorii. Era evident că bătălia se va da în sală și nu așa cum plănuisem noi. Era la zece pași de mine și aș fi putut să mă arunc asupra lui din spate, dar Jeglov ordonase : „Începeți la comanda mea..."

— Vai, ce grosolan vorbești ! începu să cîrîie lîngă mine bufetiera. Și ești tînăr, probabil ofițer...

— Dă-te la o parte ! izbutii eu să mai spun. În acel moment, Fox se întoarse rapid și parcurse cu privirea sala. Eram sigur că mă dibuise. Ei, dracu să-l ia, oricum a intrat în cursă — în față e Jeglov, iar în spate sînt eu. Și de mine, fiți siguri, că n-o să poată trece !

Fox mai stătu cîteva clipe, parcă gîndindu-se dacă să rămînă aici sau să meargă mai departe, apoi se întoarse spre bufetieră și-i spuse scurt, autoritar :

— Mariana, vino-ncoace !

Acum stătea cu fața spre mine. Pe tunică îi luceau razele aurii ale Ordinului Marelui Război pentru Apărarea Patriei. Așteaptă tu, canalie ! O să dai socoteală că porți decorațiile altora !

Bufetiera țîșni spre el, uitînd de mine și de tot restul lumii :

— Bună seara ! Ce mai face oaspetele nostru drag ? Ce-i dorește inima ?

Fox se aplecă peste cărucior, de parcă într-adevăr l-ar fi interesat alimentara ei. Luă în mînă sticlele, își alese niște cutii, privind de sub sprîncene cînd spre Jeglov, cînd spre mine. Credeam că vrea să apuce două sticle pentru a lupta corp la corp. Făcui doi pași spre ușă, rîzînd în sinea mea : deci Fox se temea să scoată aici pistolul, dar de nenorocitele lui de sticle nu mi-era frică.

— *Damen vals !* Doamnele invită cavalerii ! strigă saxofonistul.

Toți se ridicară de pe locuri și pentru o clipă Jeglov dispăru din vedere. Atunci se petrecu ceva de neînțeles : Fox îi propuse cu voce tare bufetierei :

— Hai, Mariana, să dansăm și noi, ce naiba !

— N-am voie... începu ea să spună, dar Fox o și cuprinsese în brațe și-i zării pe amîndoi lîngă masa liberă din fața ferestrei. Mai departe totul se desfășură cu o viteză nemaipomenită, nebunia și groaza celor ce se petreceau copleșindu-mă cu totul.

Dintr-o singură opintire Fox o ridică în aer pe Mariana, care nu se împotrivea, doar un zîmbet speriat îi apăruse pe fața frumoasă oacheșă. Ea atinse cu piciorul măsuța de sticlă și toate alimentara i se prăvăli pe dușumea cu trosnete și pocnituri. O femeie țipă speriată, iar Mariana începu să urle sălbatic. Eu mă repezii spre cei doi, văzînd că Jeglov încearcă să-și facă drum prin mulțime, dar Fox ne-o luase înainte. Dînd la o parte cu piciorul scaunele din drum, el fugea de-a-ndărătelea, ca racul, cu spatele spre fereastră, greoi dar agil. Iar noi nu puteam trage în el, fiindcă era protejat de corpul femeii care urla și se zbătea în brațele lui.

Ne mai despărțeau doar cîțiva pași cînd Fox, proptindu-se cu capul în burta Marianei și folosind-o drept scut, sparse cu un zgomot infernal vitrina uriașă și amîndoi căzură afară în stradă. În geam apăru o spărtură mare, cu cioburi ascuțite ca niște cuțite. Sărind prin spărtură, văzui că Fox se și ridicase în picioare și o luase la fugă pe

stradă ; în același timp, cioburile de sticlă căzură peste mine și simții cum durerea îmi cuprinde, ca o arsură, fața, mîinile, mi se înfige în umeri, fluturîndu-mă ca un fior pe șira spinării. În prima clipă mă gîndii cu teamă să nu fi pățit ceva la ochi, apoi îmi dădui seama că nu, fiindcă vedeam perfect cum fugea Fox în jos, pe strada Pușecinaia.

— Degeaba, canalie, tot nu scapi, mormăiam eu, ochindu-l cu pistolul, dar sîngele mi se scurgea pe pleoape și nu reușeam să-l prind în cătare. Trăsei o dată, apoi încă o dată, dar fără să-l nimeresc !

Sări și Jeglov prin fereastra spartă și, aproape în același timp cu el Taraskin și Pasiuk. Alături, pe trotuar, zăcea în nesimțire Mariana.

— Stai, Șarapov, nu trage ! începu să urle Jeglov. N-are unde să fugă, oricum îl prindem !

Lîngă noi huruia motorul autobuzului, iar eu priveam cum Fox fugea în zigzag. Strada era dreaptă, puteai vedea deslușit pînă la celălalt capăt și nu pricepeam de ce nu încearcă Fox să scape printr-o curte de trecere.

— Iute, în autobuz ! Grișa, rămîi aici ! strigă Jeglov, ajutîndu-mă să urc. Vedeam rău, sîngele începuse să-mi curgă șiroaie, iar Gleb o luă la fugă în jos pe Pușecinaia după Fox, urmat de Pasiuk și Taraskin.

Kopîrin porni autobuzul, dar nu făcusem nici cinci metri, cînd Fox sări pe scara unui camion *Studebaker* care rula încet înaintea noastră. La început, pe întuneric, nu observasem camionul. Fox fugea pe stradă, riscînd să fie ucis de glonțe, tocmai fiindcă *Studebaker*-ul îl aștepta aici !

Vehicolul coti pe Neglinka și acceleră fără să aprindă farurile.

Kopîrin îi ajunse pe băieți din urmă, iar ei urcară repede în autobuz.

— Kopîrin, să nu-l scapi din ochi ! strigă Jeglov.

— Cum să nu-l scap, bombăni Kopîrin. *Studer*-ul e de trei ori mai puternic...

XXV

În anii celui de-al patrulea cincinal stalinist, fabricile moscovite vor produce trei noi mărci de autoturisme : „Moskviţ", ZIS-110 şi ZIS-150.
„Moskvici"-ul este un autoturism de mic litraj, cu patru locuri şi de culoare cenuşie...

„Na boevom postu"

— Mai repede, mai repede, mai repede ! urla Jeglov. Apasă pe pedala aia !

Erau vreo trei sute de metri pînă la camionul care continua să prindă viteză. Hîrbul nostru trepida şi el de parcă întinerise. Pe strada Trubnaia, *Studebaker*-ul o luă la dreapta şi începu să urce, huruind, panta, iar noi urlarăm de ciudă : pe povîrniş se vede ce poate un motor puternic ! Dar Kopîrin o coti brusc pe strada Rojdestvenskaia.

— Încotro ? Încotro, te întreb ? urlă Jeglov în spatele lui Kopîrin.

Acesta se întoarse supărat :

— Să comanzi în biroul dumitale, Gleb Egorîci ! Aici eu comand !

— Ne scapă ! Ne scapă !

— Nu ne scapă deloc, răspunse calm Kopîrin. Pe Sretenka circulaţia e întreruptă. N-are cum să scape...

Kopîrin coti la stînga pe Varsonofievski, ieşi în Dzerjinskaia şi *Studebaker*-ul trecu huruind zgomotos, cu luminile stinse, chiar pe sub nasul nostru. Kopîrin trecu în viteza a doua şi acceleră după camion în direcţia podului Kuznetki. Distanţa scăzuse la vreo două sute de metri.

Pasiuk îmi ştergea cu o cîrpă sîngele de pe faţă, eu îi tot dădeam mîna la o parte, iar durerea îmi ardea insuportabil trupul plin de tăieturi.

Dinspre Manej, tîrîndu-se agale spre noi, apăru un troleibuz, luminat de becuri albastre şi galbene.

— Taraskin, lîngă „Metropol“ e un post al celor de la circulaţie, sări din mers şi anunţă-i să dea alarma în tot oraşul ! ordonă Jeglov, dar în acel moment *Studer*-ul coti la stînga pe sens interzis scrîşnind strident din cauciucuri şi intră direct în botul troleibuzului, iar cutia asta de pasageri mare, luminată, paşnică, stîngace se ridică pur şi simplu pe roţile din spate în vuietul şi scrîşnetul frînelor, troleul sări de pe cablu, lumina se stinse şi se auzi zgomotul surd al barei de protecţie rupte. Sforăind din greu, *Studer*-ul intră pe banda îngustă şi dispăru sub arcul podului...

Şocul ne zvîrli jos de pe bănci. Kopîrin, ca să nu se ciocnească cu troleibuzul oprit, făcu brusc un viraj scurt, trecu peste bordura trotuarului, apoi redresă autobuzul şi porni în goană după camion pe sub arcul podului, pe lîngă monumentul ridicat în cinstea primului tipograf Fiodorov. La cotitură reuşi să-şi scoată pîrghia, deschise uşa larg şi Kolea sări prin deschizătura întunecoasă în stradă, se dădu peste cap, dar cînd mă uitai pe geamul din spate se ridicase şi fugea, cocîrjat, şchiopătînd, spre „Metropol“...

Studer-ul se distanţase iarăşi de noi cu cîteva zeci de metri gonind spre Piaţa Roşie. Aici nu putea şi n-avea voie să ne scape, în faţă se aflau posturi de miliţie, care trebuiau să-i închidă calea... La cotitură mă lovisem cu capul de perete şi sîngele începuse iarăşi să mi se prelingă pe faţă, mă ştergeam cu mîneca şi nu ştiu de ce îmi veni în minte impermeabilul lăsat la „Savoy“ : în buzunarul lui aveam o batistă şi o bucată destul de mare de pîine, învelită în ziar...

Kopîrin frînă brusc, răsuci volanul la stînga, apoi dădu drumul la frînă ; autobuzul se întoarse pentru o clipă cu spatele înainte, aşezîndu-se aproape perpendicular pe drum şi pătrunse în deschizătura neagră, adîncă a unei curţi de trecere. Mă gîndeam că ăsta trebuie să fie un şiretlic de-al bătrînului nostru şofer. La dreapta, drept înainte, la stînga, o grădiniţă, la stînga, apoi un şopron... Distruse cu un pocnet de glonţ un gard înalt... altă izbitură... la dreapta... o groapă... la stînga, iarăşi la stînga, alte curţi şi, în sfîrşit, ieşirăm ca vîntul în Aleea Vetoşnaia. La stînga... la dreapta...

— Uite-l ! Uite-l, canalia ! începu să strige Pasiuk, arătînd spre o umbră care se îndepărta rapid de noi în întuneric : *Studer*-ul fusese aproape lîngă noi și gonea spre strada Kuibîșev.

— Gleb Egorîci, încă puțin și mă lasă cauciucurile, spuse Kopîrin. Te-am rugat de atîtea ori...

— Hai, tătucule, mai repede ! N-avem acum timp de asta...

— Ticălosul vrea să intre pe Zareadie ! Acolo are unde să se ascundă...

— Taie-i drumul ! Ia-o la stînga...

La intrarea în strada Razin, aproape că ajunsesem *Studer*-ul, l-am prins chiar de coadă. Dar tocmai în clipa aceea apăru blestematul acela de „Moskvici", dracu' știe de unde, din ce curte răsărise, dar parcă ieșise din pămînt între capota noastră și bara posterioară de protecție a camionului ! Pasiuk bombăni ceva supărat, Jeglov scrîșni din dinți și înjură trăgînd de maneta sirenei care se înțepenise chiar în momentul cel mai critic, iar Kopîrin aprinse toate luminile și apăsă fără încetare pe claxon care răsună jalnic și mînios peste orașul adormit. În lumina farurilor zării pe bancheta din spate a „Moskviciului" un colonel care, întors spre noi, ne amenința cu pumnul și-i striga ceva șoferului, iar acesta încerca să ne închidă drumul ca să ne oprească...

— Ah, idioții ! Ah, tîmpiții ! urlă răgușit de furie Jeglov, în timp ce *Studer*-ul gonea pe strada Razin și cotea la stînga spre Zareadie.

Ieșind pe jumătate pe fereastră, Gleb strigă sălbatec :

— La o parte ! Eliberați drumul ! Miliția !

Dar cei din „Moskvici" nu-l auziseră și se pregăteau foarte serios să-i rețină pe „huligani". În mîna colonelului luci un pistol.

Jeglov îi spuse calm lui Kopîrin :

— Hai, tătucule, învață-i minte...

— Of, Gleb Egorîci, bombăni nehotărît Kopîrin. O să dăm socoteală pentru asta...

— O să dăm, Kopîrin, tot timpul dăm socoteală pentru ceva. Dă-i drumul !

Kopîrin oftă, ambală motorul, suci un pic volanul, urcă pe trotuar cu o roată, se mai smuci o dată ajungînd lîngă „Moskvici", se opinti la stînga și-l împinse din drum. Se

auzi un zgomot de tăblărie ruptă — bara smulsese o bucată — „Moskviciul" fu împins îndărăt, iar Kopîrin dădu colțul, de-a curmezișul străzii Razin spre aleea Șcepotin, unde se zărea licărind caroseria camionului. Nu izbutirăm să-l prindem pe turnantele străzii Zariadie, și camionul intră pe podul Moskvoreți. Kopîrin apăsă pe accelerator cu toată puterea, menținîndu-se pe banda marginală din stînga, ca să nu-i permită să coteasă spre Piața Bolotnaia.

La ieșirea de pe podul Moskvoreți semaforul era pe roșu. Un milițian ieși din „borean" și alergă spre camion, fluierînd și agitîndu-și bastonul dungat. Ajunse în fugă pînă la mijlocul părții carosabile a străzii, camionul coti din nou spre banda de întîlnire, îl acoperi pentru o clipă, și în primul moment nu pricepui ce-i obiectul acela mare, închis la culoare, ca un sac, care sări de sub botul *Studebaker*-ului și abia atunci cînd farurile autobuzului trecură peste corpul fără viață întins pe pavaj, cu capul dat pe spate, imagine ce dispăru numaidecît în noapte, Kopîrin spuse cu voce surdă :

— L-au omorît bandiții...

Studer-ul trecu în goană pe pavaj și acceleră spre Balciug, pe cheiul Iauzei.

— Gleb Egorîci, acum ne scapă ! Motorul lui are resurse...

Dar Jeglov ieșise în afară, culcat pe burtă în cadrul ferestrei, iar „Parabellum"-ul lui cu țeavă lungă sălta în tactul salturilor mașinii.

— Trage, Gleb Egorîci, ne scapă blestemații ! spuse Kopîrin cu voce plîngătoare.

Jeglov nu răspunse, aștepta probabil ceva, iar împușcătura răsună cu totul pe neașteptate. Înainte [illegible], camionul șovăi, dar continuă să prindă viteză.

Și din nou țeava neagră a pistolului se balansă încet și din ea țîșni o picătură de foc, apoi alta și alta.

Motorul vuia surd, cauciucurile vechi se frecau de pavaj, gemînd, de undeva se auzi clopotul unui tramvai și fluierul strident al unui milițian.

Apoi, acoperind toate zgomotele, răsunară în noapte alte cîteva împușcături : Jeglov trăgea în serie și uitîndu-mă la *Studebaker*-ul care cotea lin la dreapta, spre parapetul de fontă al cheiului, nu înțelegeam încotro vrea s-o

ia, pînă cînd se lovi de balustradă cu un urlet strident, străpungînd-o ca un cuţit ; roţile din spate se mai învîrtiră cîtva timp în aer, iar în lumina farurilor noastre se vedeau chiar şi gazele din ţeava de eşapament. În sfîrşit, cu o plescăitură puternică, oftînd din greu de oboseală şi de uşurare, camionul se prăbuşi în apă...

...Kopîrin lumină rîul cu farurile şi opri autobuzul cu botul spre trotuar, în locul unde camionul rupsese balustrada. În dreptul lui, apa nu era prea adîncă şi *Studer*-ul intrase pînă la nivelul cabinei.

— Nu cumva i-am omorît pe amîndoi ? întrebă zăpăcit Gleb.

Lîngă noi începură să frîneze alte maşini, sosiră în goană un militar pe motocicletă şi maşina operativă din Petrovka cu sirena în funcţiune, apărură şi cîţiva trecători întîrziaţi. Jeglov îi ordonă unuia dintre miliţieni să-i îndepărteze pe străini.

— Haide, Pasiuk, trebuie să intrăm în apă, spuse el, şi Pasiuk începu să-şi scoată cizmele în tăcere.

— Intru şi eu, am spus.

— Stai aici, mi-o reteză Gleb şi-i strigă miliţianului de la circulaţie : Chemaţi Salvarea şi pansaţi-l pe tovarăşul nostru !

În acel moment uşa maşinii, înfundată pe jumătate în apă zăngăni şi Fox apăru pe scară. Faţa îi era tumefiată, sîngele îi curgea pe mîini, era negru, ud, înfricoşător, şi doar Ordinul Marelui Război pentru Apărarea Patriei îi strălucea în lumină. Zîmbea cu gura rănită, dar zîmbetul îi era jalnic, nefiresc şi straniu, ca de nebun.

— ...Aţi cîştigat... Aţi avut... noroc... spuse el abia articulînd cuvintele.

Jeglov se aplecă spre el peste balustradă :

— Norocosului îi ouă şi cocoşul. Şi o pasăre blestemată ca tine tot la mine o să ouă ! Vino-ncoace, nemernicule, pînă n-apuc să-mi ud picioarele...

Fox se uită îndărăt, parcă socotind cît e pînă la malul celălalt, dar malul era departe, iar Jeglov chiar deasupra capului lui.

— Tot nu te-ai potolit ? îl întrebă Gleb. Doar ţi-am arătat cum ştiu să trag. Ieşi, cînd îţi spun !

Fox sări de pe scara maşinii în apă şi pesemne că nici nu mai simţea frigul. Se apropie încet de balustradă, ridică mîinile şi, deşi le întindea ca să fie tras sus, părea că se predă.

Între timp, Jeglov dădea ordine :

— Organizaţi paza locului, scoateţi cadavrul celuilalt, luaţi-i amprentele şi trimiteţi-l la morgă, cereţi să vină o macara să scoată camionul, anunţaţi-i pe experţii de la circulaţie...

Apoi se apropie de Fox şi îi dădu un picior în spate, nu tare, dar extrem de dispreţuitor — nu există ceva mai umilitor pentru un criminal — spunîndu-i :

— Urcă în autobuz, canalie...

— Aşteaptă ! strigai eu şi amîndoi se întoarseră. Şi i-am smuls lui Fox de pe piept bareta Ordinului Marelui Război pentru Apărarea Patriei.

Apoi am pornit cu toţii spre DMJ.

XXVI

Zeci de întreprinderi din ţară execută numeroase comenzi pentru şantierul conductei de gaze Saratov—Moscova. Utilajele cele mai complexe sînt produse de întreprinderile din Moscova.

TASS

Ne adunaserăm cu toţii în birou, iar acum stăteam pur şi simplu privindu-l cu atenţie pe Fox, care se instalase degajat pe un scaun, lîngă uşă, picior peste picior, privindu-ne la rîndu-i cu interes, zîmbind uşor ironic, fără nici o răutate. Tăceam cu toţii. Fox scoase din buzunar o batistă frumoasă şi o apăsă peste o zgîrietură adîncă de pe obrazul drept, dînd din cap dojenitor. Apoi îşi privi mîinile însîngerate de tăieturile cioburilor, degetele mînjite de

cerneală tipografică, de la examenul dactiloscopic, și rosti ușor, calm fără să se adreseze cuiva anume :

— Nu se găsește cumva pe-aici niscaiva colonie, tovarăși milițieni ? Nu-s obișnuit să stau cu mîinile murdare. Sau, în cel mai rău caz, benzină ?

Pasiuk scoase în tăcere o sticluță cu terebentină din sertar și i-o întinse lui Fox. Acesta își șterse degetele și i-o restitui, mulțumindu-i cu o înclinare a capului, apoi alegîndu-l fără greș pe Jeglov dintre noi, zise :

— Mult o să mai țină circul ăsta ? Vreau și am dreptul să știu despre ce e vorba.

Jeglov îl privi îndelung și cu atenție. În căutătura lui nu se citea nimic deosebit, decît poate, preț de o clipă, o sclipire vicleană de parcă s-ar fi interesat la piață de prețul unui lucru care-i plăcuse și nu voia să se dea de gol față de vînzător. Apoi scoase un pachet de țigări „Nord". Fox se ridică de pe scaun, îi întinse lui Gleb, politicos, dar fără slugărnicie o cutie de „Kazbek", udă și boțită. Jeglov, continuînd să-l privească fix cu ochii săi căprui, de șoim, îi împinse ușor în lături mîna cu țigările.

— Circ, spui ? Mda... rosti el printre dinți, cercetînd actele lui Fox de pe masă, apoi le lovi cu degetul : Sînt ale tale ?

— Ale mele... răspunse politicos Fox și fără să ridice vocea făgădui : Va trebui să mi le aduceți acasă... în dinți... și să vă cereți scuze... Zîmbi larg, arătîndu-și dantura strălucitoare, cu strungăreață.

— Chiar așa ! pufni Gleb, afișînd și el un zîmbet blînd, binevoitor. În dinți, zici ? Aici, frățioare, ai cam întrecut măsura. Da... Se întoarse spre mine și continuă schițînd un gest cu capul spre Fox : E cam obraznic tipul, nu-i așa, Șarapov ? Probabil că pînă acum n-ai mai avut ocazia să întîlnești astfel de indivizi...

Dădui din cap că așa era, iar Jeglov începu să vorbească încet, foarte încet, dar în glasul lui se deslușea o promisiune atît de cumplită, încît și eu eram impresionat, iar Fox, presupun, cu atît mai mult :

— Uite cum stau lucrurile, Șarapov. Individul ăsta e prada ta. A ta, nici nu încape vorbă. Așa că ți-l predau să-i freci ridichea. Poți să faci din el orice, și arșici dacă

vrei, îţi dau voie. Chinuie-l, umileşte-l, amărăşte-l cît cuprinde, fiindcă-i un criminal care n-are nici conştiinţă, nici inimă, nici milă. Zob să-l faci, Şarapov, paştele, grijania şi dumnezeii lui... Să nu mai rămînă nimic din el... Hai să mergem, băieţi !

Se ridică şi băieţii îl urmară, dar în uşă, cînd ajunse lîngă Fox, Gleb se opri adăugînd :

— Ţi-a mai rămas o singură speranţă : să-ţi ia apărarea Şarapov. Dar pentru asta trebuie să-ţi dai multă osteneală. Ai înţeles, banditule ? Şi, fără să aştepte răspuns, ieşi.

Fox privi în urma lui, clătină din cap, şi întrebă :

— Ce-i cu el, e cumva nebun ?

— Nu, răspunsei eu scurt. Îi priveam mîinile aşezate cuminţi pe genunchi, puternice, frumoase, cu degete lungi şi unghii îngrijite, gîndindu-mă la ceea ce reuşise să facă în viaţă cu ele. Parcă ghicindu-mi gîndurile Fox îmi spuse confidenţial :

— Îmi priviţi mîinile ? Sînt mîini de artist ! Din păcate, viaţa mea a avut alt curs...

Manşeta mînecii drepte a cămăşii era ruptă şi pe mînă se zărea începutul unui tatuaj. Fără să mă jenez, mă apropiai, îi ridicai mîneca şi citii : „Cine n-a fost o să fie, cine-a fost nu uită pe vecie".

Fox zîmbi şi-mi explică :

— Păcatele tinereţii ! S-a întîmplat să trec şi eu pe acolo şi n-o să uit cît oi trăi. Ca să nu se repete...

— Lucrezi undeva ? întrebai posomorît.

— Bineînţeles, răspunse el vioi. Cum se spune, cine nu munceşte, nu bea... Sînt agent la o bază de aprovizionare...

— Şi în timpul liber ce faci ?

— O să fiu sincer cu dumneavoastră : joc biliard, cărţi, *chemin de fer*, orice numai să joc. Uneori asta mă costă scump, dar patima mă macină... Atîta grijă am să nu intru în conflict cu *Codul penal*, fiindcă sînt un om cinstit, chiar dacă nu prin educaţie, ci prin naştere ! Şi acum, colac peste pupăză, arestarea asta neaşteptată ! Ce-o mai fi şi cu povestea asta ?

— Dar de ce ai spart geamul la „Savoy" ? De ce ai fugit de noi ? întrebai eu cît mai calm.

Se strîmbă de parcă ar fi înghițit un hap amar :

— Din exces de sensibilitate, dracu' știe de ce ! Mi s-a părut că prietenul sau șeful dumneavoastră, dumnezeu știe ce-o fi, seamănă foarte bine cu un bandit la care, din păcate, am pierdut la cărți. Ăsta mi-a promis să dacă nu-i dau datoria, mă înjunghie, vă dați seama ! Fox își aprinse o țigară, slobozi spre tavan un norișor învălătucit de fum și continuă : Cînd v-am văzut trupa, m-am speriat cumplit, să leșin nu alta, și m-am hotărît să scap cu orice preț... Bineînțeles, sînt gata să plătesc vitrina și să mă scuz față de Mariana, dar șeful dumneavoastră a spus ceva, iertați-mă, de neînțeles, cum că aș fi criminal, că o să mă faceți zob și așa mai departe. Aici e Miliția Judiciară, adică o instituție și nu orice bombă. Aș vrea să știu ce a vrut să spună cu asta...

Telefonul începu să sune. Expertul Sapojnikov de la secția tehnico-științifică confruntase repede amprentele pe care tocmai i le luasem lui Fox cu materialele de control, iar acum se grăbea să-mi comunice o grămadă de noutăți : amprenta de pe sticla de „Kiurdamir" corespundea cu cea a inelarului mîinii stîngi a lui Fox ; amprentele de pe arma crimei găsită în magazinul jefuit erau tot ale lui, dar de la mîna dreaptă. Fox îmi spunea ceva, dar aproape că nici nu-l ascultam, socotind în gînd ce mai trebuie să verific, așa, de formă, fiindcă în fond, aveam o imagine clară.

Sosi expertul Rodionov care aducea într-un vas de faianță o substanță trandafirie vîscoasă. Scoțînd cu niște baghete de sticlă o bucată cam cît un cartof, mă privi întrebător :

— Ce trebuie făcut ? îl întrebai.

Privindu-l cu teamă pe Fox, Rodionov spuse :

— Să muște jumătate din bucata asta...

Fox ridică din umeri mîndru :

— Ce mai e și asta ?

Expertul îl asigură :

— Nu vă temeți, nu-i nimic dăunător...

— N-o fi pentru alții, dar pentru mine poate fi dăunător... spuse Fox iritat.

— Lasă fasoanele, Fox, i-am spus. Dacă ești cinstit cum spui o să te supui de bună voie verificării, nu-i așa ?

Probabil că Fox nu înțelesese pe deplin însemnătatea experienței pe care o făceam, dar nu voia nici să renunțe la rolul pe care-l juca, de aceea luă nepăsător „cartoful" și mușcă din el cu o strîmbătură de dezgust, scoțînd apoi bucata din gură, și punînd-o pe masă. Rodionov meșteri un pic la ea și după două-trei minute mă chemă ; pe masă, alături de mostra de control, era amprenta în ghips a mușcăturii în ciocolată găsită acasă la Larisa Gruzdeva.

— E aceeași, priviți... îmi spuse Rodionov, dar eu văzusem și fără el, că urmele dinților sînt la fel : strungăreața dintre incisivii din față, poziția lor față de ceilalți dinți, mărimea.

L-am bătut pe umăr pe Rodionov, ne-am zîmbit și el a plecat, iar eu am început să privesc libretul de economii al lui Fox. Erau pe el două sute șaptezeci și șapte mii de ruble !

— Mai bine de un sfert de milion de ruble, rostii eu. Mda... L-ai cîștigat la baza de aprovizionare sau la biliard ?

Fox se foi un pic, sau poate s-o fi prefăcut că se foiește, zîmbi larg, după obiceiul lui :

— Tovarășe Șarapov, răspunse el, aveți o figură de un om bun, amabil, care mă predispune la sinceritate...

Știu prea bine ce fel de figură am și la ce fel de sinceritate predispune. Mai ales nasul cîrn sau ochii mici. Nu-i nimic, cîntă păsărică... Am zîmbit larg și l-am privit întrebător pe Fox.

— Așa că o să fiu absolut sincer cu dumneavoastră, continuă el. La vîrsta mea, asta-i o strengărie, o treabă rușinoasă, bineînțeles... Dar sînt holtei și-mi place să mă întîlnesc cu femei, iar femeile, oricît de idealiste s-ar spune că sînt, îi iubesc pe cei bogați... Iar eu sînt un cerșetor. Da, da, nu vă mirați, sînt un slujbaș sărac și doar un cîștig la masa verde îmi mai permite din cînd în cînd să duc o femeie la restaurant...

— Dar sfertul de milion ? îi amintii eu.

— O clipă, vă explic îndată. Femeia preferă, oricît de trist ar fi lucrul ăsta, pe un bogat zgîrcit unui cerșetor larg la mînă. Da, da ! Așa că oricare dintre ele va primi cu brațele deschise un bărbat cu un sfert de milion la casa de economii. Nu contează că-i zgîrcit ca mine, ea

socotește că, prin farmecele ei, îl va face să-și dezlege baierele pungii...

Simții că mă cuprinde un val de mînie rece, amintindu-mi de Șurka Baranova tăvălindu-se pe jos în bucătărie, apoi de Varea, de ochii ei mari, duioși. Ticălosul ăsta le întina cu vorbele lui, le jignea fără măcar să le bănuiască existența. Și în mod cu totul neașteptat pentru mine însumi, strigai :

— Ascultă, ia-o mai ușurel cu afirmațiile astea în legătură cu femeile ! Te-ai obișnuit cu tîrfele...

— Ce spuneți, tovarășe Șarapov, mă întrerupse el, departe de mine intenția de a face generalizări. Se înțelege că vorbesc doar despre cunoștințele mele...

— Să ne întoarcem mai bine la oile noastre. Ce-i cu milioanele dumitale ?

— Nimic, răspunse liniștitor Fox. Nu există nici un fel de milioane, sînt pură ficțiune. La depunerea precedentă de o sută de ruble, am adăugat un rînd de cifre. Verificați și o să aflați că, spre marele meu regret, am la CEC doar o sută de ruble... Și făcu un gest larg cu mîinile, parcă scuzîndu-se pentru superficialitate.

L-am crezut. L-am crezut deîndată, nici nu i-am mai verificat spusele, fiindcă mi-era clar că toate faptele lui sînt mîrșave și, deodată, mi se păru neinteresant și scîrbos, parcă strivisem din neatenție un șoarece. Dar pe un arestat nu-l părăsești ca pe un tovarăș de drum de care te-ai plictisit, așa că i-am spus abia stăpînindu-mă să nu casc, fiindcă mi se făcuse deodată foarte somn :

— Nu ești doar agent de aprovizionare și cartofor, Fox. Ești bandit și ucigaș. Ai ucis-o pe Larisa Gruzdeva, pe paznicul magazinului de pe Trifonovskaia și mai ești acuzat de multe alte lucruri. Pentru toate astea o să dai socoteală. Ai puțină răbdare, îndată vine anchetatorul procuraturii, tovarășul Pankov, el conduce ancheta în cazul ăsta și o să fii mai mort decît toți morții tăi, ai înțeles ? Scoate el totul la iveală, fii liniștit...

Fox se schimbă un pic la față, dar foarte puțin, privi țintă pe fereastră și spuse fără nici o urmă de emoție :

— Va să zică, despre asta-i vorba ! Tare bine vă pricepeți voi să ponegriți, că sînteți în stare și iepurelui să-i puneți coadă de lup, darmite omului un proces în circă...

Mă înfuriai din nou :

— Să nu-i împroşti cu noroi pe tovarăşii mei, care din cauza unor lepădături ca tine îşi pun viaţa în pericol ! Şi degeaba te uiţi pe fereastră, că nu dă în stradă, ci direct în crescătoria de cîini. Eşti dispus să rişti ?

El clătină din cap şi spuse dojenitor :

— N-am crezut că la Miliţia Judiciară se poartă aşa cu oamenii. Tot ce spuneţi trebuie însă dovedit...

— Dovedim, n-ai grijă, o să dovedim totul. Şi în legătură cu Larisa şi cu faimoasa voastră „Pisică neagră"...

— Nu cunosc nici o Larisa, ce tot spuneţi ? rosti el provocator şi-mi dădui seama că-i teribil de interesat să afle ce ştim. Bine, ticălosule, îţi dau eu ţie motiv de meditaţie !

— De fapt, uite ce ştim. De pildă... că ai cunoscut-o pe Larisa Gruzdeva prin Ira Sobolevskaia — ea o să te recunoască, n-ai grijă — i-ai sucit capul, că la de-astea te pricepi. Ai îmbrobodit-o cu declaraţii de dragoste pe viaţă şi alte minciuni. Ai convins-o să se mute în Crimeea, unde urma să cumpăraţi şi o casă şi aşa mai departe, cu atît mai mult cu cît aveai deja două sute şaizeci de mii pe libret, iar banii ăştia ajungeau pentru toate : şi pentru amenajarea casei şi pentru limuzina „Horch". Plus prietenul de la teatrul dramatic. Ai pus-o să demisioneze, să-şi facă valiza şi să-şi scoată de pe libret banii economisiţi din munca ei...

Telefonul începu să sune. Pasiuk o adusese pe Galina Jeltovskaia, noua soţie a lui Gruzdev.

— Las-o să mai aştepte un pic, adu doi „oameni de paie" şi martori, o să facem recunoaşterea...

Fox se interesă :

— Acea i Sokolevskaia de care vorbeşti ?

De parcă nu ştia că-i Sobolevskaia şi nu Sokolevskaia.

— ...Şi pe urmă ai organizat o cină de adio cu vin „Kiurdamir" şi cu ciocolată... continuai eu fără să-l contrazic.

Fox mă întrerupse din nou :

— O clipă ! Vreau să fac o mică mărturisire. Într-adevăr, am avut legături cu Gruzdeva. Dar, în primul rînd, nu se cuvine ca un bărbat să afişeze fără să fie nevoie

o legătură cu o femeie, iar în al doilea rînd, n-am vrut să mă bag într-o poveste de crimă...

Aha, va să zică își închipuia că dacă o adusesem pe Sobolevskaia, ea vrea să-l recunoască și se grăbise să facă o „mică mărturisire".

— Și ce-i cu asta ? îl întrebai.

— N-am organizat nici o cină de adio, toate astea le-ați născocit voi.

— Pe sticlă au rămas amprentele degetelor dumitale, asta-i de-acum limpede.

Se gîndi puțin, apoi, ridicînd din umeri, spuse :

— Nici asta nu dovedește nimic. Într-adevăr, am băut vin cu Larisa, îmi amintesc, era chiar „Kiurdamir", dar asta cu o săptămînă înainte de nenorocire. De atunci trebuie să fi rămas și amprentele...

Mă apropiai de seif, îl deschisei și scosei o sticlă de „Kiurdamir". O apucai cu grijă, ținîndu-i gîtul și fundul între palme, și-l chemai pe Fox :

— Uită-te în lumină. Iată amprenta inelarului mîinii tale stîngi. Mai sînt și alte amprente, dar nu sînt clare...

— Da, văd, confirmă de bună-voie Fox.

— Deci confirmi că ai lăsat amprentele astea cu o săptămînă înainte de crimă ?

— Exact, pe 11—12 octombrie...

— Atunci privește cu atenție pe spatele etichetei.

Aprinsei lampa de birou și apropiai sticla de ea. În lumină, prin sticla verde se deslușea limpede o ștampilă : „18 oct. 1945". Fără să mai aștept să văd ce mai născocește rostii :

— Sigur că acum poți să-ți „amintești" că ai băut „Kiurdamir" nu cu o săptămînă, ci cu o zi înainte de omor, dar a sosit timpul să pricepi că toate minciunile astea sînt inutile...

— Chiar mi-am și amintit... începu Fox cu un zîmbet obraznic, dar ușa se deschise și intră Pasiuk urmat de doi tineri înalți.

— Uite, băieții ăștia o să fie de umplutură, explică el. Martorii sînt pe culoar.

— Atunci, invită-i aici...

Martorii intrară : două bătrînele cărunte, semănînd izbitor între ele și care după cum s-a lămurit, erau surori

autentice. Bătrînele aşteptau pe culoar să fie chemate la o anchetă, ca parte vătămată într-un caz, şi acolo le descoperise Pasiuk. Explicai celor de faţă scopul şi ordinea recunoaşterii, apoi îi propusei lui Fox să ia loc între oamenii de umplutură — trebuia să fie recunoscut unul din trei.

Uşa se deschise şi intră Jeltovskaia, o figură drăguţă, speriată şi cu gropiţe în obraji. Probabil nu înţelegea ce se petrece şi din cauza asta se emoţionase şi mai tare, buzele îi tremurau, ochii i se umpluseră de lacrimi.

— Cetăţeană Jeltovskaia, nu vă speriaţi, liniştiţi-vă. Priviţi-i pe aceşti trei tineri. Nu vă grăbiţi, fiţi atentă. Dacă recunoaşteţi pe vreunul dintre ei, spuneţi-ne. Vă atrag atenţia asupra răspunderii în caz de mărturie mincinoasă. Ăştia sînt. Priviţi-i !

Cei trei stăteau aliniaţi lîngă perete. Jeltovskaia se opri în mijlocul biroului, îi privi în tăcere, iar eu simţeam că mă cuprinde îngrijorarea : nu cumva n-o să-l recunoască ? Apoi înţelesei că pur şi simplu nu-i vede : ochii îi erau scăldaţi în lacrimi şi privirea absentă.

— Jeltovskaia, vă rog încă o dată să vă liniştiţi, spusei eu cît putui de blînd. Priviţi-i pe oamenii ăştia.

Ea începu să plîngă cu sughiţuri, copilăreşte, muşcîndu-şi buzele, că să se stăpînească. Apoi îşi şterse lacrimile cu batista şi spuse :

— Ăsta este... şi arătă cu capul spre Fox.

— Cum îl cheamă, îl cunoaşteţi demult, în ce împrejurări v-aţi cunoscut ?

— Nu ştiu cum îl cheamă, spuse ea aproape în şoaptă. Nu ne cunoaştem. Flăcăul ăsta este instalator la întreprinderea de gospodărie locativă de pe Losinka.

— Îl vedeţi adesea ? insistai eu.

— Da de unde, o singură dată l-am văzut în ziua aia nenorocită, cînd pe Ilia... şi începu din nou să plîngă.

— Dar ce s-a întîmplat în ziua aceea ?

— A venit la noi să verifice caloriferul...

— Şi v-aţi adus aminte de el aşa, dintr-odată ? întrebai cu arătîndu-mă neîncrezător.

Ea dădu din mîini şi spuse simplu :

— Da.

— Şi ce făceaţi în timp ce el se ocupa de calorifer ?

— Eram pe verandă, terminam un referat... Apoi el a ieşit din bucătărie, a spus că totu-i în ordine şi a plecat. Asta-i, de fapt, totul...

Pasiuk îi scoase pe toţi din birou, doar Fox rămase cu mine, dar nu mai aveam deloc chef să continui discuţia cu el. Nici el nu manifesta vreo iniţiativă, aştepta să vadă ce spun sau ce fac eu.

— Mai bine, povesteşte-ne sincer totul, Fox, aşa cum s-a petrecut. Din cauza ta un om nevinovat stă la răcoare. N-ai chiar nici un dram de conştiinţă ?

— Nu din cauza mea stă la răcoare. Voi l-aţi băgat acolo, nu eu... răspunse el obraznic.

Nu era să mă iau la harţă cu el, dar mi se păru că se rupsese ceva în mine. Totuşi nu mă puteam opri la jumătatea drumului.

— N-o să ne certăm acum pe chestia asta. Ştim totul despre tine, eşti membru activ al bandei. Ai pe conştiinţă uciderea Gruzdevei...

În birou intrară Jeglov şi Pankov. Şi mă bucurai foarte mult că pot întrerupe acest interogatoriu chinuitor pentru mine.

— Serghei Ipatievici, ăsta-i faimosul Fox. Începeţi chiar acum ?

Pankov dădu din cap afirmativ.

Fără să-l privească pe Fox, îşi scoase pe îndelete galoşii uriaşi, îşi agăţă umbrela în cuier, îşi şterse cu mişcări măsurate, ochelarii de modă veche, îşi suflă zgomotos nasul într-o batistă în carouri, şi nimic din persoana lui slabă, cocîrjată, sau de pe figura lui cenuşie, zbîrcită, nu trăda vreo urmă de emoţie sau de interes, ci părea să spună : „Fox al vostru e bandit şi asasin şi pentru asta o să răspundă cu stricteţe conform legii, merită să te agiţi pentru orice lepădătură“ ?

Iar Jeglov, fără să-i acorde vreo atenţie lui Fox, îmi spuse :

— Bun şofer şi-a mai ales...

— De ce ?

— I-au făcut examenul dactiloscopic. Ţii minte cuţitul cu care a fost înjunghiat Vasea Vekşin ?

— Da...

— Amprentele de pe el sînt identice cu cele ale şoferului pe care l-am împuşcat, spuse Jeglov şi se întoarse spre Fox. Nici pe şoferul Esin care te-a dus cu camionul, nu-l cunoşti nu-i aşa ?

— L-am văzut lîngă restaurant pentru prima oară, spuse Fox cu mîna pe inimă.

— Dracu' să te ia ! dădu Jeglov din cap. Hai să mergem, Şarapov.

— Dînsul e anchetatorul Procuraturii, tovarăşul Pankov, care după cum ţi-am spus, întocmeşte dosarul, şi îl prezintă tribunalului îi comunicai eu lui Fox.

Fox dădu politicos din cap. Iar eu, eliberîndu-i lui Pankov locul la masă, îl luai pe Gleb pe după umeri şi ieşirăm pe culoar. Sosise, în sfîrşit, timpul să ne ocupăm de Gruzdev.

Intrarăm în biroul învecinat, trecînd pe lîngă Jeltovskaia, care se zgribulise pe bancă. Ceasul străvechi de lemn, cu cifre romane, aşezat pe perete, începu deodată să tuşească şi bătu de patru ori. Jeglov se întinse obosit şi spuse visător :

— Oh, ce bună ar fi acum o supă ! Grozav mi-e poftă de ceva cald ! Ce spui, Şarapov, n-ai refuza o ciorbă de castraveciori muraţi, ce zici ? Cu măruntaie de gîscă ?

— Aş mînca mai bine o ciorbă de varză. Cu un cotlet de berbec. Dar pînă la „Savoy" e cale lungă, iar cantina se deschide abia dimineaţă, aşa că problema asta trebuie amînată. Hai s-o rezolvăm cu Gruzdev.

— Ce să rezolvăm cu el ? spuse nerăbdător Gleb. Mîine dis-de-dimineaţă îl chemi şi-i dai drumul. Scrii o decizie în numele meu, eu o semnez şi gata treaba. Pe mine acum mă preocupă mai mult Fox...

— Iar pe mine Gruzdev, replicai clătinînd din cap. Deşi cu Fox e greu s-o scoţi la capăt, n-are unde să se ascundă de noi. După ce o să dormim pe săturate ne ocupăm serios de el. Toate dovezile sînt clar împotriva lui. Ce, cu tot materialul ăsta n-o să-l faci să mărturisească ?

Jeglov mă uimi de data asta.

— N-ai experienţă, Şarapov, spuse el melancolic. Altfel ai şti că tipi de genul lui Fox nu mărturisesc. Pentru ei legea hoţilor nu face doi bani ; pornesc de la materialele

dosarului şi cu cît sînt mai multe dovezi împotriva lor, cu atît mai greu îi faci să mărturisească.

— Unde-i logica aici ?

— Ei înţeleg că tribunalul n-o să creadă în regretele pe care le aştern pe hîrtie şi că oricum o să-i condamne cu vîrf şi îndesat. Şi îşi rezervă o şansă de a da vina pe vreunul din cine ştie ce lagăr, care să accepte să ia asupra lui o faptă de-a lor, sînt şi cazuri de-astea. Aşa că trebuie să dovedim totul, pînă la cele mai mărunte fapte, la cele mai neînsemnate cuvinte, minut cu minut...

— Foarte bine... Nu ştiu ce crezi tu, dar eu sînt gata să-mi dau toată osteneala pentru el ! Nemernici dintr-ăştia nu numai că n-am văzut de cînd sînt, dar nici în cărţi n-am întîlnit...

— E-n regulă... dădu Gleb din cap. Hai să ne pregătim de plecare, nu crezi că-i timpul ? Sîntem în picioare, de douăzeci de ore...

— Şi Gruzdev ?

— Păi ţi-am mai spus : afară-i noapte, ce, vrei să-l sculăm din pat ?

— Cred că dintr-un pat ca ăsta sari de bună voie şi-n miez de noapte. Şi nevastă-sa e aici...

— Catîr mai eşti, Volodea ! Nici n-au cu ce să ajungă acasă !

— Nu-i nimic, cred că, la o adică, o să meargă pe jos. Hai să terminăm cu povestea asta, Gleb, şi pe urmă plecăm acasă.

— Da' nu pricepi, nătărăule, că asta o să dureze încă o oră...

Mă săturasem să mă cicorovăiesc cu el, ceea ce, luai telefonul sunai la arestul preventiv şi-i ordonai miliţianului de serviciu să-l aducă pe Gruzdev la noi.

Jeglov murmură alene :

— Nepriceputule, măcar să-i fi spus să vină cu lucrurile. Acum va trebui să se întoarcă după ele...

Într-adevăr, nu mă gîndisem la asta. Îl sunai din nou pe miliţianul de serviciu care nu mă înţelesese, crezînd că-l chemăm pe Gruzdev la interogatoriu.

— În cazul ăsta trebuie o decizie, spuse el.

Îl încredinţai că i-o aduc îndată, iar Jeglov binevoi să-mi dicteze un text succint. Decizia se încheia cu cuvintele : „Măsura de urmărire se înlocuieşte cu interdicţia de a părăsi oraşul Moscova". Aici începurăm din nou să ne ciorovăim mie părîndu-mi-se corect să scriu : „se eliberează fiind scos de sub acuzare", dar Jeglov zise :

— Ce dracu' mă tot plictiseşti ? Dacă scriem aşa o să înceapă să ne pună fel de fel de întrebări. N-o să mai putem lucra de răul lor şi avem treabă pînă peste cap ! Dacă schimbăm măsura de urmărire, asta nu priveşte pe nimeni. Ancheta însăşi va hotărî dacă acuzatul trebuie reţinut în stare de arest sau sub interdicţia de a părăsi oraşul, ai înţeles ? Să terminăm mai întîi cu Fox, pe urmă îi schimbăm şi interdicţia asta...

Într-adevăr, mă descurcam cam slab în toate subtilităţile astea şi nu pricepeam cum poate trăi omul cu o astfel de interdicţie : însemna că-i anchetat în continuare. Doream însă un singur lucru — să-l eliberez cît mai repede pe Gruzdev. De aceea, acceptai formula propusă, aşteptai ca Jeglov să-şi aştearnă ilustra semnătură cu floricele şi dădui fuga la arestul preventiv. Între timp, Gleb trecu pe la Pankov, care reuşise să obţină de la Fox afirmaţia fermă că nu făptuise niciodată nici un fel de crime, că toate dovezile noastre erau pure invenţii şi că ancheta, în nici un caz, nu trebuia să conteze pe altă poziţie din partea lui în problema aceasta, de o importanţă, după cum spunea, vitală pentru el.

— Deci, Şarapov, îmi spuse Jeglov, tu descurcă-te cu Gruzdev, că eu mă duc să mai stau puţin cu Pankov, aşa-i politicos...

— Nu crezi că ar trebui să-i spui „la revedere" lui Gruzdev ?

— De ce să-i spun la revedere ? îmi replică el rece. Nu mi-e nici frate, nici cumătru...

— Cred că trebuie să-i cerem scuze, spusei eu, nehotărît.

Gleb începu să rîdă în hohote.

— Prost mai eşti ! Păi şi aşa o să-ţi pupe mîinile de fericire !

Mie treaba asta nu mi se păru atît de comică. Gruzdev n-avea de ce să ne pupe mîinile.

— Am închis un om nevinovat, Gleb. L-am pedepsit fără să aibă vreo vină...

— Asta nu pricepi tu, răspunse el. Pedeapsă fără vină nu există. Ar fi trebuit să se gîndească mai bine cu cine are de-a face. Și să fie mai prevăzător cu muierile lui. Iar pistolul să nu și-l arunce la întîmplare... Pedeapsă fără vină nu există repetă el plin de importanță și sentențios.

Nu-mi plăcea raționamentul lui, simțeam că găsise o cale să întoarcă faptele cu fundul în sus.

— Nu-mi arunca praf în ochi ! Încerc pur și simplu să privesc lucrurile omenește. Am făcut un om să sufere ? Am făcut. Nu-i vinovat ? Cere-ți iertare : Nu v-am închis fiindcă așa ni s-a năzărit, ci pentru că așa au fost împrejurările. Să fiți sănătos și nu ne purtați pică. După părerea mea, așa ar fi omenește.

Jeglov începu din nou să rîdă :

— Da' înțelege o dată, caraghiosule, că scuzele noastre îi folosesc tot atît cît mortului tămîia. Nu vorbele contează, ci faptele. Uite, acum îi dai drumul, pentru el asta-i principalul. În timp ce vorbele sînt un fleac ! Îți aduci aminte că începusem cîndva să-ți enumăr poruncile mele ?

— Ei și ce-i cu ele ?

— Ne-a întrerupt ceva, atunci, dar le termin acum Iată încă două porunci ale lui Gleb Jeglov, ține-le bine minte și n-o să te consideri niciodată prost ! Prima : chiar și „bună-ziua" poți spune cuiva, astfel încît să-l jignești de moarte. Și a doua : chiar și „nemernic" îi poți spune omului, astfel încît să se simtă fericit. Ai înțeles ? Deci fă așa ! Mă bătu vesel pe umăr și se îndreptă spre ușă.

Din nou mă întrecuse, din nou mă prostise și nu știu de ce m-a cuprins o asemenea furie, încît strigai în urma lui :

— Am mai auzit o poruncă : poți să-i faci omului orice mîrșăvie și să-i oferi un scaun. Dar moale ! Pune-o lîngă celelalte că se potrivește, auzi Jeglov ?

Dar el nici măcar nu se întoarse. Auzeam doar scîrțîitul cizmelor lui și melodia pe care o fredona : „Mai întîi avioanele..."

Am mai stat puțin fără să fac nimic, pur și simplu ca să mă liniștesc. Ceasul arăta ora cinci. Simțeam ca un fel

de ceaţă pe creier, totuşi nu-mi mai era somn, fiindcă mă dureau tăieturile pe care mi le făcusem, sărind prin vitrina spartă, la „Savoy", mai ales cele de pe frunte. Mi-am amintit că trebuie să-l aducă pe Gruzdev, iar Jeltovskaia stă pe culoar. Am deschis repede uşa biroului şi am chemat-o înăuntru ; nu voiam să vadă cum îl aduceau pe bărbatu-său sub escortă, cu mîinile la spate.

Ea intră, ameţită de cele întîmplate, de noaptea nedormită, neştiind ce o aşteaptă : pînă acum îl considera pe Fox instalator în cartier şi desigur nu înţelegea ce legătură are el cu toată povestea asta. Îi dădui un scaun şi-i oferii apă din carafă ; ea bău ascultătoare, cîteva înghiţituri, apoi mă privi cu ochii înroşiţi de nesomn aşteptînd întrebările. Dar eu tăceam şi atunci, luîndu-şi inima în dinţi, mă întrebă :

— Pentru numele lui Dumnezeu, spuneţi-mi ce se petrece... Ilia Sergheevici doar n-are nici o vină...

— Ştiu... am început eu, dar pe coridor se auziră paşii cadenţaţi ai soldaţilor din escortă şi pasul tîrşîit, necadenţat, al arestatului.

Tăcui privind spre uşă şi în acel moment paşii se opriră. Cineva bătu la uşă :

— Permiteţi ? şi şeful escortei privi în birou.

Dădui din cap afirmativ, iar el îl introduse pe Gruzdev, ciufulit, îmbrăcat în haina boţită cu care dormea pe patul de scînduri. Cu toate că avea o barbă de o săptămînă, îţi puteai da seama că faţa i se buhăise, căpătase paloarea pămîntie caracteristică deţinuţilor, pleoapele i se umflaseră şi căzuseră aproape cu totul peste ochii roşii, istoviţi. Gruzdev mă privi şi numaidecît privirea i se îndreptă spre femeie ; în ochi i se citea întrebarea care-l interesa cel mai mult pe un arestat : cine a fost adus la interogatoriu şi la ce se poate aştepta din partea martorului ?

În aceeaşi clipă o recunoscu pe Jeltovskaia şi se aruncă spre ea. Ea se ridică, dar el se opri la jumătatea drumului şi mă privi rugător ; deprinsese obiceiul de a nu acţiona conform propriei voinţe. Îi făcui semn că se poate, iar şefului escortei îi arătai că e liber, şi el ieşi. Gruzdev o îmbrăţişă strîns pe Jeltovskaia şi amîndoi încremeniră pentru o clipă, apoi se auziră hohote de plîns şi glasul lui :

— Lasă, Galocica, haide... lasă...

Nu mă uitam la ei, și simțeam că-mi arde fața de rușinea de nedescris de a fi adus atîta suferință pe capul lor. Mă întorsesem spre fereastră și probabil pentru prima oară în viață, mă gîndeam că puterea asupra oamenilor e lucrul dracului și poate că atunci mi-am jurat să țin minte cît oi trăi ce preț trebuie să plătești tu sau alții pentru clipele minunate în care o stăpînești...

Gruzdev tuși iar eu mă întorsei spre ei. Se îndepărtaseră unul de celălalt și mă priveau cu nesfîrșită răbdare și speranță. Schițînd un gest spre pachetul de lucruri aruncat lîngă ușă, Gruzdev mă întrebă cu glas domol :

— Mă trimiteți... la Butîrka sau... Glasul i se stinse de frică, începu să tușească, apoi tăcu și numai ochii lui mă țintuiau cu întrebarea chinuitoare.

Îmi venea să mă scol, să-i comunic solemn decizia de eliberare, dar mă rușinai de dorința asta : doar nu-l răsplăteam cu libertatea, ea era dreptul lui, proprietatea lui pe care i-o răpisem prin forța împrejurărilor și grație puterii de care dispuneam, așa că n-aveam nici un motiv să facem pe grozavii. Continuînd să stau jos rostii :

— Dragă Ilia Sergheevici, mă bucur foarte mult pentru dumneavoastră : l-am prins pe Fox, adevăratul ucigaș... Sînteți liber...

Gruzdev rămase o clipă nemișcat, parcă nevenindu-i să creadă cele auzite, chiar începu să se clatine cu ochii închiși, și mă speriai să nu cadă cumva, dar el, cu un fel de țipăt de triumf de neînțeles, se aruncă spre mine și începu să mă îmbrățișeze, să mă strîngă la piept și, poate fiindcă eram un detectiv total lipsit de experiență, l-am îmbrățișat și eu din tot sufletul, pînă cînd ne-am simțit amîndoi jenați de elanul nostru, iar el se desprinse de mine spunînd :

— Dumneata ai făcut toate astea, Șarapov, dragule, scumpule... Am avut încredere în dumneata din prima clipă... Am crezut tot timpul în dumneata... Îți mulțumesc din suflet, n-o să te uit cît oi trăi...

Continuă să mormăie printre lacrimi ceva asemănător dar aproape că nu-l mai ascultam, mă gîndeam că Gleb Jeglov avusese iarăși dreptate cînd spusese că Gruzdev avea să ne pupe mîinile că-i dăm drumul, dar pe mine nu mă încînta deloc această cunoaștere a naturii umane, a

cului omenesc, fiindcă omul cîteodată e la fel de puţin stăpîn pe simţurile şi faptele lui şi la o bucurie neaşteptată şi la necaz. Dar acum era vorba nu numai de Gruzdev, ci şi de omul numit Jeglov şi de cel numit Şarapov şi de toţi cei care au dreptul să bage lumea la închisoare, şi de ceilalţi cărora le e sortit necazul de a nimeri la instituţia noastră şi de relaţiile şi sentimentele pe care toate acestea le determină între unii şi ceilalţi. Fireşte, nu i-am spus nimic lui Gruzdev, aveam o datorie faţă de el şi eram obligat să mă achit de ea.

— Ilia Sergheevici, lucrurile s-au complicat în aşa fel, încît n-a existat nici un dubiu în privinţa vinovăţiei dumneavoastră... şi de aceea v-am arestat...

— Vă înţeleg perfect ! mă întrerupse cu înflăcărare Gruzdev, nici nu merită să mai vorbim...

— Avem despre ce vorbi, rostii ferm. Trebuie să vă cer scuze şi pentru mine şi pentru colegii mei. Am fost nedrepţi bănuindu-vă. Scuzaţi-ne şi... sînteţi liber. Vă conduc la ieşire...

Jeltovskaia îl cuprinse strîns pe Gruzdev, parcă temîndu-se să nu mă răzgîndesc, iar el, mîngîind-o pe cap îmi întinse mîna :

— La revedere, Şarapov, Eşti un om bun. Începi bine. De-ar fi mai mulţi ca tine... Să fii fericit...

Cînd să iasă, şovăi o clipă şi-mi spuse :

— În viaţă e foarte important să apreciezi corect oamenii. Mai ales cînd îţi sînt prieteni...

Îl privii uimit ; ce voia să spună ? Iar Gruzdev, parcă hotărîndu-se, termină :

— Eu sînt om deschis. Iartă-mă, dar o să-ţi spun că Jeglov ăsta al tău e un om tare rău... Să nu crezi că spun asta fiindcă m-am luat la harţă cu el... Dar pentru el ceilalţi oameni nu conteaza... E în stare s-o vîndă şi pe mai că-sa şi, dacă o fi nevoie, te vinde şi pe tine...

Începuseră să mijească zorile cenuşii, a ploaie. Pe stradă portarii ieşiseră cu măturile, iar eu simţeam o oboseală nestăpînită cuprinzîndu-mi tot corpul, dar continuam să stau pe trotuar lîngă primul post, gîndindu-mă toropit cum ne grăbim uneori să învinuim şi să judecăm oamenii. Iată că şi Gruzdev rostise acum vorbe grele despre Gleb şi plecase cu amărăciune şi ură în suflet, fără să bănuiască

măcar că, pentru ca el să poată pleca acum acasă în penumbra zorilor de toamnă, Jeglov, abia cu cîteva ore mai înainte, se luptase cu Fox fără să şovăie, şi cine ştie cum s-ar fi putut încheia lupta asta...

XXVII

PRIMUL ÎNGHEŢ

Azi dimineaţă, acoperişurile Moscovei s-au acoperit cu brumă. Această primă dimineaţă albă a venit cu o lună mai tîrziu decît de obicei. Cîmpurile şi poienile din pădure s-au acoperit şi ele cu brumă. Deocamdată, îngheţul n-a pătruns în pădurile de brad şi de foioase.

Notele unui fenolog.

În birou era fum de tutun mai mult ca oricînd. Svirski fuma pipă slobozind pe ţeava afumată, din trei în trei secunde nori compacţi. Noi, cu cele patru ţigări ale noastre, nu izbuteam să-l întrecem. După cele petrecute ieri, astăzi ne adunasem mai tîrziu, apucasem să dormim pe săturate. De peste o oră şi jumătate tot discutam cum să prindem banda. Încărcîndu-şi din nou „tunul" şi trăgînd încă o salvă de nori groşi şi parfumaţi, Svirski trecu la concluzii.

— Fără îndoială, e bine că l-aţi prins pe Fox. Pe cît se pare, e unul dintre membrii cei mai activi ai bandei...

— Dacă n-o fi cumva chiar şeful, se auzi vocea lui Jeglov.

— Da. Dar în acelaşi timp, avem extrem de puţine căi de a-i prinde pe ceilalţi. Presupunerea că îşi au sediul în raionul Sretenka, Mariina Roşcea, nişte urme de picioare, informaţii fragmentare asupra înfăţişării altuia dintre

bandiți... Toate astea nu sînt concludente și încă nu e limpede cum o să se concretizeze. Desigur, putem aștepta să vedem dacă nu cumva Fox ne spune ceva...

— N-o să spună, îl liniști Jeglov. Nu trebuie să contăm pe limbuția lui.

— O să încerce să iasă din belea prin orice mijloace, îl susținui eu. Nu recunoaște nici faptele evidente, neagă totul. Cu binele nu scoatem nimic de la el...

— Trebuie să-l păcălim pe feciorul ăsta de cățea, propuse pe neașteptate Pasiuk.

— Da ? Dar cum ? îl întrebă Svirski, privindu-l plin de speranță.

— Asta nu mai știu, Lev Olexeevici, răspunse Pasiuk, răschirîndu-și degetele palmelor uriașe. La noi Gleb Egorovici e mare meșter la de-al de astea...

Izbucnirăm cu toții în rîs, dar eu mă gîndii că totuși e ceva adevărat în vorbele lui Pasiuk ; pe front se întîmpla destul de des să obținem prin viclenie ceea ce nu puteam dobîndi prin luptă.

— Deocamdată ne rămîne un singur canal pe care putem căuta personal pe cineva : e vorba de prietena lui Fox, Ania, zise Jeglov.

— Da, m-am gîndit și eu la asta, spuse Svirski. Cine se ocupă de ea ?

— Șarapov, răspunse Jeglov. O caută prin gări, face verificarea după porecle și la registrul de evidență operativă.

— Bine, încuviință Svirski dînd din cap. Atunci ajunge cu ședințele, îndreptați-vă toate eforturile în direcția asta. Pentru verificările prin gări vă repartizez încă șase oameni, tocmai s-a eliberat grupa lui Konogonov la secția a III-a. Deseara să-mi dați raportul...

Timpul trecea repede fără să găsim totuși vreo urmă mai de doamne-ajută a Aniei. Gîndul că — naiba știe de ce — ținem în rezervă telefonul bătrînei Zadohina nu-mi dădea pace nici o clipă, așa că, puțin înainte de masă, îi spusei lui Jeglov :

— Ascultă, Gleb, de ce nu încercăm s-o găsim pe Ania telefonînd bătrînei ?

— Îi speriem, zise Gleb automat, apoi își lăsă la o parte hîrtiile și mă privi atent, parcă terminînd gîndul pe care nu-l rostisem. Apoi zîmbi : E ridicol, Volodea. Uneori consideri un lucru oarecare drept axiomă. Lemnul e tare, laptele e lichid. Dar untul poate fi nu numai tare, ci și lichid, așa-i ? La fel e și cu telefonul Zadohinei, e conspirativ și basta ! Dar cum naiba mai poate fi conspirativ, acum cînd l-am prins pe Fox ? Ce, speriem banda ? N-o mai putem speria. Mai ales că pungașii sînt dați dracului și n-avem nici o speranță că o să se potolească.

— Așa cred și eu. Hai să ne gîndim cum s-o facem să iasă la iveală.

— Nu la asta trebuie să ne gîndim, clătină el din cap. O facem noi cumva să iasă la iveală. La altceva trebuie să ne gîndim : ce facem cu ea ? Dacă nu știe sau nu vrea să ne dea indicații în legătură cu banda ?

— Și ce pierdem ? O interogăm și vedem noi...

— Nu-u, n-ai dreptate, rosti Gleb tărăgănat. Trebuie să avem un plan bine pus la punct. Nici tu, cînd erai cercetaș nu mergeai undeva fără să știi precis unde și după ce. Trebuie să stabilim cu precizie ce anume vrem să obținem de la Ania și cum. Cînd stabilim asta, mai stăm de vorbă...

Mă gîndii îndelung la toate astea, și tot timpul mă necăjea gîndul că mai înainte de-a o interoga pe Ania, trebuia s-o găsim, degeaba ocolește Gleb misiunea asta, de parcă am fi putut-o scoate din buzunar. Pasiuk avea desigur dreptate, trebuia s-o păcălim cumva. Dacă o atacăm frontal, pe nepusă masă, nu-i venim de hac. Făceam fel de fel de combinații, chiar le desenam pe hîrtie și de fiecare dată rezulta că de felul în care o mimim la întîlnire depinde tot restul. În plus, era clar că acum nu putem distruge banda decît din interiorul ei...

Deci, încă o dată, de la început. O scoatem pe Ania. Dar cum ? Cu ajutorul Volokușinei ? Nu merge. Fox i-a interzis chiar să și telefoneze la numărul ăsta, iar Ania mai mult ca sigur că nici n-ar veni la întîlnire cu ea... Așa că am da greș... Cu cine ar vrea Ania să se întîlnească ? S-ar putea să vrea doar cu cineva care are vești de la Fox... Așa, acum parcă începe să se întrezărească ceva... Cine-i poate aduce astfel de vești ? Și asta-i limpede : doar

un om care a stat cu Fox în aceeași celulă. Așa... Și omul ăsta a fost pus în libertate... De ce ? De ce a fost pus în libertate ? Bine, găsim noi ceva... Să zicem că omul ăsta are o scrisoare pentru Ania, sau un mesaj verbal... S-ar putea ca ea să ceară ca scrisoarea să-i fie trimisă prin poștă... Ba nu, ar trebui să-și dea adresa ! Deci așa... Să zicem că se întîlnesc... Ar fi stupid s-o aducem la noi... N-avem motiv s-o închidem pînă cînd nu dovedim că face parte din bandă...

Am o idee ! Am găsit ! Și am dat fuga la biblioteca Direcției.

Șeful escortei pocni din cîlcîie, îi scoase cătușele lui Fox și acesta, scuturîndu-și ușurat palmele amorțite, îmi zîmbi amabil :

— Bună ziua, Vladimir Ivanîci...

Pe nu știu ce căi de neînțeles știa numele și patronimicul fiecăruia, iar la interogatoriu făcea mai ales pe prostul, răspunzînd în glumă și încercînd să pară un băiat de viață, cam nătărău pe care pasiunea nefericită pentru joc și femei îl bagă de fiecare dată în cîte o dandana. I-am întins bilețelul lui Gruzdev, spunîndu-i :

— Am găsit o scrisoare a dumitale cu amenințări la adresa Larisei Gruzdeva. Asta o să fie o dovadă foarte serioasă la dosar.

Zîmbind nepăsător, el luă biletul, îl citi și plescăi din limbă :

— Altă eroare, Vladimir Ivanîci. Ăsta nu-i scrisul meu.

— Cum nu-i al dumitale, al cui e ?

— Nu știu ! Fox dădu din mîini. N-am scris eu asta.

De data asta, zîmbii eu viclean :

— Am prevăzut eu că o să negi. Cred și eu, o probă ca asta ! Dar expertiza grafologică o să dovedească...

— Poftim, zîmbi el ironic. Dovediți...

Luai de pe masă o foaie de hîrtie subțire de ambalaj, un creion și i le dădui :

— Scrie : Mostră de scris liber al cetățeanului Fox Evgheni...

Fox scrise fără să obiecteze și ridică apoi capul spre mine așteptînd urmarea.

— Pentru expertiză se cer trei documente : o mostră de scris liber, o mostră de dictare și în sfîrșit o mostră de scris fără legătură cu cazul, îi explicai eu.

Fox zîmbi iarăși ironic :

— Atunci va trebui să-mi căutați compunerile școlare. Mă tem însă că în timpul războiului au fost puse pe foc, dată fiind valoarea lor artistică scăzută...

— Nu-i nimic, ne mulțumim și cu comenzile dumitale de aprovizionare.

Fox ridică din umeri și întrebă :

— Ce facem mai departe ?

— Mai departe scrii liber ce vrei. Las la latitudinea dumitale.

Luă creionul, îi umezi vîrful pe limbă — pe suprafața lucioasă a hîrtiei de ambalaj, creionul chimic scria abia vizibil — și începu să scrie cu o grijă exagerată și privindu-mă viclean.

Scrisese cîteva rînduri acoperind hîrtia cu litere strîmbe, ascuțite, și mi-o arătă :

— E destul ?

Pe hîrtie scria : „Fox, un băiat bun și cumsecade, se chinuie aici în pușcărie, fără vină, nu-i dreptate pe lume, nu există fericire în viață. Călăii nu-mi dau de mîncare, mi-au luat carțela de funcționar și n-am nici cu cine să joc cărți."

— Glumești într-una, Fox, mormăii eu sever, foarte mulțumit în adîncul sufletului că intrase în jocul meu. Mă neliniștea doar faptul că nu cumva să-mi sară din undiță în ultima clipă. Acum textul de dictare. Uite încă o hîrtie, scrie-ți sus numele : Fox Evgheni Petrovici.

El luă hîrtia și se iscăli. Iar eu îi spusei arătîndu-i cartea luată de la bibliotecă sub cuvînt de onoare, pentru două ore :

— O să-ți dictez din manualul ăsta diferite propoziții, iar dumneata scrii pe cît posibil fără greșeli.

— Rămîne de văzut și asta, care din noi scrie cu greșeli, spuse el impertinent și se pregăti de scris.

— „Lev Kassil". De la capăt. „Ce înseamnă asta : n-are biografie ? Asta sînt idei de intelectuali de modă veche. Nu biografia îl face pe om, ci omul face biografia. Cu biografie se nasc doar prinții moștenitori." Gata ? Mai

departe, de la capăt... „A. S. Puşkin". De la capăt. „Am văzut atunci trei împărați : primul a ordonat să mi se scoată chipiul și a dojenit-o pe doică din cauza mea ; al doilea nu mă vedea cu ochi buni ; pe al treilea, deși m-a sortit să fiu paj la bătrîneţe, n-aș vrea să-l schimb cu al patrulea : cînd ți-e bine, nu cauți binele..."

Fox scîrțîia conștiincios cu creionul, umezindu-i din cînd în cînd vîrful, iar eu mă gîndii că atîta timp cît manifestă interes față de distracția pe care i-o oferisem, trebuie să mă folosesc de acest prilej.

— Gata ? Așa, bine. Încă una. De la capăt. „Borski". Așa. De la capăt. „Îți dau de știre de pe marea albastră. Pe aici bîntuie o furtună grozavă și mă tem să nu ne înecăm. Boțmanul nostru a demisionat, din motive de boală, îți trimit cu el, Aniuta, un salut prin viu grai, mîngîie-l și, pentru vorba bună pe care o să ți-o spună, dă-i haine, încălțări și de mîncare : prietenul tău pentru totdeauna". Așa, acum pune data și semnează.

Luai amîndouă hîrtiile și mă întorsei la masă, iar Fox începu să-și șteargă mîinile cu batista lui minunată, cu monograme la colțuri. Terminînd cu ștersul, își ridică ochii și pesemne că figura mea era atît de satisfăcută, că întrebă deodată bănuitor :

— Ce scriitor mai e și ăsta, Borski ? N-am auzit în viața mea de el...

I-am spus plin de importanță :

— Există un asemenea scriitor, scrie chiar romane foarte frumoase.

— E contemporan ? continuă el să se îndoiască.

— Nici că se poate mai contemporan... începui eu să rîd. Nici pînă azi nu știu ce dracu' m-a pus, sau poate că n-am mai vrut să mă prefac față de o canalie ca el, dar, netezind cea de-a doua hîrtie, o îndoii cu grijă în locul în care se terminau frazele din Pușkin și se vedea numele lui Borski, apăsai cu unghia îndoitura și, sub ochii lui Fox rupsei toată partea de jos. Acum aveam în față o scrisoare de pe „marea albastră", adresată Aniei ; semnată personal de Fox, și purtînd chiar data de azi !

Era deștept ticălosul, nu încape vorbă ! A înțeles absolut totul într-o clipă și nici n-am avut timp să clipesc că a și zburat ca o pasăre prin birou, dînd să mă apuce de gît

și totodată, să-mi smulgă scrisoarea aceea nenorocită. Și, fiindcă a avut chef de bătaie, l-am croit pe tip cu o directă în maxilar. Pe cuvînt că l-am altoit la mutră din tot sufletul. Ia te uită, ce năbădăios mai e !

Se lungi cuminte pe dușumea și, pînă să se ridice de jos, intră în goană, atras de zgomot, șeful escortei, care în doi timpi și trei mișcări, îi puse cătușele, conform instrucțiunilor. Atunci, pe buzele lui Fox, reapăru zîmbetul acela ticălos și hoțul îmi zise :

— Ce îți spun acum nu-i pentru procesul-verbal, ci pentru sufletul tău, Șarapov. Sigur că sînteți tare șmecheri, copoilor, cu invențiile astea ale voastre. Da' să știi că avem șișuri pentru voi toți, pe săturate, cum s-a întîmplat mai deunăzi pe Bulevardul Țvetnoi. Să fii sănătos, Șarapov ! Ajunsese pe coridor cînd îmi strigă, fără să se mai prefacă : Și transmite din partea mea un salut cățelului vostru Senka Asul !...

Pașii se stinseră pe culoar. Recitii scrisoarea lui Fox și de satisfacție o mai netezii o dată. Bravo, Șarapov ! Acum aveam motiv să-i telefonăm Aniei ! Aveam ce discuta cu ea ! Și-i explicai lui Jeglov care tocmai sosise :

— Îi telefonăm prin intermediul Zadohinei și-i fixăm o întîlnire, pe motiv că, vezi doamne, e o problemă de viață și de moarte pentru Fox ! E cu neputință să nu muște dintr-o astfel de momeală !

— Nu se știe, îmi replică Jeglov clătinînd din cap. Poate că pentru situații dintr-astea au prevăzut altă legătură !

— Lasă chestiile astea, Gleb, ce-s ei, spioni sau ce naiba ? Sînt bandiți obișnuiți, criminali... E ciudat că și-au asigurat telefonul ăsta. Probabil că din întîmplare...

— Crezi ? întrebă neîncrezător Jeglov clătinînd din cap. Dar nu te abate de la subiect.

— Deci, mă prezint drept infractor, eliberat dintr-un motiv oarecare, și care în celulă s-a imprietenit cu Fox. Ca dovadă, îi dau scrisoarea, îi explic că el mi-a spus să prezint bandei verbal ceea ce e mai important, pentru ca nu cumva să fiu prins cu scrisoarea. Așa-i ?

— Așa-i.

— Ea mă duce la bandă — cred că, din fericire, nici unul dintre bandiți nu mă cunoaște la chip — iar eu, la

„indicația“ lui Fox, aranjez o lovitură. Detaliile le stabilim ulterior, important e să hotărîm în principiu. Și cu ocazia loviturii, punem mînă pe ei, lua-i-ar dracul !

Jeglov se plimba prin birou, mușcîndu-și buzele și mormăia ceva. Asta era la el un semn că meditează profund. Oprindu-se brusc în mijlocul camerei, mă întrebă :

— Dar ce-a pățit Vasea Vekșin ții minte ? Și după fața lui care devenise cenușie, după felul în care strîngea din buze, mi-am dat seama că nu mă întreabă de formă și că într-adevăr se gîndește la mine. Aș merge eu, spuse aproape gemînd, dar pe mine m-ar recunoaște imediat, toți cîinii ăștia mă știu cum arăt...

— De ține nici vorbă nu poate fi. Asta doar nu-i joc de copii. Haide, Gleb, hotărăște odată, timpul costă bani ! Dacă pierdem acum ocazia, alta nu mai prindem.

— Ce să hotărăsc, spuse Gleb cu voce surdă. Înțeleg că trebuie să te duci. Dar nu pot, pur și simplu n-am dreptul să iau asupră-mi răspunderea asta. Habar n-ai ce s-a întîmplat după moartea lui Vasea Vekșin ! Se mai gîndi o clipă, se uită la ceas și dădu din mînă : mă duc la la Lev Alexeevici, așteaptă-mă !

Și plecă. Am rămas singur în birou, gîndindu-mă la întîlnirea cu Ania, la discuțiile noastre, la bandiți, la cum aveam să-i prindem. Toate astea se topeau într-o imagine destul de confuză, dar acum nici n-aveam nevoie de o claritate deplină ; nici cînd mergi în recunoaștere nu știi cum o să se contureze acolo lucrurile în amănunt. Principalul e să interpretezi misiunea, că de îndeplinit trebuie s-o îndeplinești în funcție de împrejurări, de aia ai cap, nu numai ca să porți cascheta pe el !

Jeglov se întoarse destul de repede și după aerul lui preocupat ghicii că șefii fusesera de acord.

— Svirski ți-a dat voie, spuse el. Bineînțeles că o să discute cu tine, o să-ți dea unele indicații, dar principalul s-a comis. Între timp, m-am mai gîndit la un amănunt : să dăm dispoziție celor de la arestul preventiv să-i ia lui Fox batista aia grozavă o să țină loc de parolă, ce zici ? Și zîmbi larg.

— Gata, atunci la ce bun s-o mai lungim ? spusei eu preocupat. Timpul trece, hai să vedem ce mai e de făcut...

XXVIII

— Cupa U.R.S.S. la fotbal. Zenit a ajuns în semi-finală.

— Un milion de spectatori au vizionat noul film artistic „Vinovați fără vină"; scenariul și regia sînt semnate de Vladimir Petrov, laureat al premului Stalin.

— Teatrul de Satiră din Moscova achiziționează podoabe vechi, bijuterii cu pietre artificiale, inele, brățări, cercei, dantele, evantaie.

Radio Moscova. Anunțuri și informații.

— Ce spuneți ? Cred că nu mai avem de ce să așteptăm, spuse Svirski. Telefonează, Șarapov. Să vedem ce ne spun...

Svirski stătea la masă călare pe scaun, Taraskin, Pasiuk și Grișa se foiau prin colțurile camerei, iar Jeglov, cu spatele rezemat de ușă, parcă voia să ne arate că n-avem să ieșim de aici pînă cînd nu rezolvăm problema. Îi privii și simții că mi se strînge inima. Ridicai receptorul care mi se păru cumplit de greu, de parcă n-ar fi fost un fleac de ebonită, ci patul puștii, iar în gît mi se ridică un nod, ca înainte de comanda „Companie-e !", cînd pui oamenii din tranșee să se ridice pentru primul salt în atac.

— Fi, hai, nu-i nimic, totul o să fie în regulă, spuse Svirski și zîmbi. Mă simții ceva mai sigur și discul telefonului se urni din loc.

Pe fir se auzeau apeluri și pîrîituri îndepărtate, apoi răsună o pocnitură și-mi răspunse vocea nedeslușită a unei bătrîne :

— Alo ! Ascu-ult !

— Bună ziua, bunicuțo ! rostii eu repede și cordial. Cheamă-mi-o pe Ania la telefon...

— Da' de unde să ți-o iau ? Acum nu-i aici. Dacă vrei ceva, spune-mi și-o să-i comunic, cînd vine, bine-înțeles...

— Ascultă-mă cu atenție, bunicuțo. Scoate-o de unde știi și spune-i că i-a adus cineva o veste de la Fox. N-o să-ți mai telefonez, așa că spune-i că azi la ora patru o să fiu lîngă monumentul lui Timiriazev, la capătul Bulevardului Tverski. Sînt de înălțime potrivită, port un palton negru, o șapcă cenușie și o să am și un ziar în mînă. Dealtfel, dacă vrea, mă recunoaște ea. Am pentru ea o scrisoare de la Fox. Așa să-i spui : dacă nu vine, n-o mai caut, n-am timp, sînt în trecere pe aici. Ai înțeles tot ce ți-am spus ?

Am auzit-o respirînd greu, apoi îmi răspunse tărăgănat :

— De înțeles, am înțeles, dar nu înțeleg o iotă din treburile voastre. Dacă vine, îi spun tot.

— Bravo, bunicuțo ! Salut !

Lăsînd receptorul în furcă simțeam că tot spatele mi-e ud de transpirație de parcă aș fi cărat saci de făină. Svirski se sculă și mă bătu pe umăr :

— Ai vorbit bine, calm. Dă-i înainte tot așa. Cînd ajunse la ușă, se întoarse și mă întrebă : Nu ți-e frică ?

— Cum să vă spun ? În război treceam adesea linia frontului. Atunci mă temeam întotdeauna. Dar de criminalii ăștia mi-e parcă rușine să mă tem...

— Aici n-ai dreptate, zise Svirski clătinînd din cap. Banditul e mai periculos decît fascistul, fiindcă poartă masca altuia, uite-te de pildă la drăgălașul vostru Fox... Așa că de temut, poate nu trebuie să te temi de ei, dar să fii prevăzător, asta neapărat. E și folositor.

Jeglov ieși împreună cu Svirski, iar băieții îmi aduseseră toate fișele noi de evidență ale femeilor cu numele de Ania. Le-am citit fără grabă, unele chiar de două ori, privind îndelung fotografiile și străduindu-mă să memorez semnele particulare. Pe birou, teancul devenise uriaș :

Ana Șumkova, 23 ani, hoață...

Ana Mahova, rachieriță, 37 ani, lobul urechii stîngi tăiat...

Ana Rojdestvenskaia, fără ocupație, 26 ani, poate fi întîlnită adeseori prin restaurante, însoțită de diverși bărbați, roșcată, își vopsește părul...

Anastasia Svareva, alias Nadejda Simonova, alias Natalia Kostriuk, alias Ana Novikova, 24 ani, frumoasă, are o mică cicatrice oblică pe gît, escroacă...

Ana Lariceva, alias Ana Pimus, alias Maia Fedorenko, alias Hana Kazenelenbogen, alias Ana Mereino, 30 ani, proxenetă, pe încheietura mîinii drepte are tatuat un porumbel, o inimă și numele „Ania", condamnată de 4 ori...

Ania Aldabergenova, 32 ani, traficantă de narcotice...

Băieții plecaseră la treburile lor și în birou era o liniște neobișnuită. Trăsei telefonul spre mine și formai numărul Varei.

— Alo, alo, răsună pe fir vocea ei.

— Bună, Varea, eu sînt...

— Bună, dragul meu...

— Tare mult aș vrea să te văd...

— Și eu...

— Variușa, azi avem o treabă, dacă nu ne reușește mă eliberez devreme și toată seara o să fim împreună. Tu ești de serviciu de la miezul nopții ?

— Da. Dar dacă reușește ?

— Atunci nu știu. Dacă reușește o să lipsesc vreo trei zile...

— Și ce vrei mai mult, să reușească sau nu ?

— Nu știu, Variușa... Aș vrea și una și alta...

— Dar asta nu se poate...

— Nu se poate. Așteaptă-mă, Variușa, zisei eu și glasul mi se frînse pe neașteptate.

Ea tăcu o clipă, ceva fîșîia încet în receptor, de parcă șoarecii rodeau cablurile în pămînt, apoi întrebă :

— Ești mîhnit ? Sau tulburat cumva ?

— Nu, nu-s nici mîhnit nici tulburat. Mă gîndesc tot timpul la tine. Și n-am reușit să-ți spun atunci ceva foarte important.

— Și acum nu poți ?

— Nu, la telefon nu se poate spune așa ceva. Vreau să-ți văd ochii...

— O să-mi spui astăzi dacă nu vă reușește ce v-ați propus. Sau peste cîteva zile.

— Da, dar aș fi vrut mai repede...

— Și eu aș fi vrut mai repede. Nu ți-am povestit de Vetlughina ?

— Nu...

— Am fost colege de școală. Era o lungană urîțică și cu ochelari. Iarna ieșea din oraș și culegea crenguțe desfrunzite, înghețate pe care le aducea acasă și le punea în sticle și borcane, iar cînd afară era zăpadă și ger, le răsăreau frunzulițe verzi. În februarie, în camera ei mirosea a sevă de plop. Și mai avea Vetlughina un cîine de casă, Punka, pe care l-a ucis o schijă cînd făceam de gardă pe acoperișurile caselor, în timpul bombardamentelor aeriene. Punka zăcea pe genunchii ei, iar Vetlughina plîngea amarnic. Atunci am crezut că nu-i în toate mințile : în jurul nostru era atîta nefericire și ea plîngea din cauza unui cîine...

— Și ?

— Acum o înțeleg, știu de ce plîngea. Abia acum încep s-o înțeleg...

— V-ați certat ?

— A fost ucisă lîngă Szekesfehervar... O visez adesea, parcă vrea să-mi explice ceva ce nu înțelegeam atunci... Te iubesc, Volodenka...

Și iarăși maldăre de fișe ale femeilor care lucrează la căile ferate, în alimentația publică, și pe care le cheamă Ania sau într-un fel asemănător.

Ana Kondîriova, ospătară, 24 ani... Ana Erofeeva, bucătar-șef, 28 ani... Ana Bux, femeie de serviciu, 19 ani... Ana Kliueva, 25 ani, spălătoare de vase... Ana Merenkova, 25 de ani, agent de aprovizionare, Ana Pașkevici, 20 ani, merceolog... Ana Solomina, 24 ani, bufetieră... Ana Zubova, 26 de ani, calculatoare... Ana Dziuba, 22 de ani, vînzătoare ambulantă... Ana Diacikova, 24 de ani, șef de producție... Ana Krasilnikova, 16 ani, curățitoare de zarzavat... Ana Osokina, 22 de ani, magazioneră...

Nu știu dacă printre ele era și acea Ania care ne interesa pe noi, dar pe cele care erau acolo le-am memorat.

Pe la ora trei, Jeglov veni după mine. Făcuse rost, nu știu cum, de niște bonuri speciale de masă și ne duserăm la cantină, unde ni se servi o masă de-a dreptul împărătească : vinegretă cu chilcă, borș marinăresc cu slănină și gulaș cu cașă de mei. Iar ca desert, jeleu de fructe. Dar, în prealabil, Gleb îi făcu o curte asiduă Valkăi Bahmutova,

fata care tăia pîinea, îi zîmbi și așa mai departe, iar ea îi mai dădu o jumătate de franzelă. Așa că ne ospătarăm pe cinste. Gleb mă privi cum înfulec, plescăi din limbă și dădu din cap :

— Ai niște nervi de oțel, te poate invidia omul ! Mie nici nu-mi lunecă îmbucătura pe gît, iar ție puțin îți pasă...

— Văd eu cum nu-ți lunecă îmbucătura pe gît. Farfuria ta nici nu mai trebuie spălată...

Am continuat să glumesc și să rîd cu el, dar mă chinuia întruna dorința de a-i spune că dacă, ferească Dumnezeu, mi se întîmplă ceva, să aibă grijă de Varea. Nu trebuia să se întîmple nimic, eu nu sînt Vasea Vekșin, și lecția lui îmi folosise, dar eram puțin îngrijorat pentru Varea și aș fi vrut să fac ceva, cît de cît, pentru ea. Și totuși nu i-am spus nimic lui Jeglov, fiindcă ar fi putut crede că tremur de frică. Și nu voiam să creadă așa ceva...

Ne scularăm de la masă.

— Bine că am mai zăbovit și noi un pic, așa cum se cuvine înainte de drum... zise el.

— Tare bine.

— Deci, cînd te desparți de ea nu veni spre Petrovka, ar putea să te urmărească și tu încă nu știi să simți cînd ai o coadă după tine.

— Bine. Merg la cinema. La „Povtornîi". Te sun de acolo de la un telefon public...

— Ne-am înțeles. Să nu obiectezi în legătură cu locul celei de a doua întîlniri, lasă-i pe ei să hotărască, asta o să le dea mai multă încredere, iar noi o să reușim să instalăm posturi de observație...

Voiam să mă duc să-mi iau rămas bun de la băieți dar Jeglov îmi spuse :

— Nu-i nevoie de ceremonii. Astfel de lucruri se fac pe tăcute. Să mergem, Kopîrin ne așteaptă.

Coborîrăm în curte, unde Kopîrin, stînd pe vine, se uita sub „Ferdinand", clătinînd din cap nemulțumit.

— Să mergem, tătucule, n-avem timp acum să ne plîngem de cauciucuri...

Am străbătut în tăcere drumul pînă la Teatrul de Cameră. Kopîrin întoarse mașina pe o alee liniștită și

frînă. Mi-am scos din buzunare legitimația de miliție, carnetul de comsomolist, buletinul, chitanțele de plată a chiriei, agenda, stiloul german și credinciosul meu pistol „TT", atît de folosit, încît oțelul căpătase un luciu alburiu. Altceva nu mai aveam la mine. Am întins toate lucrurile astea lui Jeglov care le-a băgat prin buzunare, dîndu-mi apoi batista lui Fox în care era înfășurat biletul scris de acesta și adeverința de eliberare din închisoare, în care se spunea că măsura de reținere sub stare de arest a fost înlocuită cu interdicția de a părăsi localitatea.

— Gata, e tîrziu, du-te ! Și nu te teme, nu te scăpăm din ochi. Baftă !

— Șarapov ! mă chemă Kopîrin.

Mă întorsei spre el. Habar n-avea unde și de ce plec, dar învîrtea volanul pe aici de atîția ani !

— Dacă o să-ți fie greu, ia puțin de-aici și o să te simți ușurat. Și îmi întinse punga lui cu tutun ieftin. Ai și un ziar înăuntru...

— Mulțumesc, Kopîrin. Poate că ți-l dau înapoi chiar deseară.

— Să dea Dumnezeu... Și pocni din pîrghia lui cu mîner, iar eu am sărit în stradă.

Mergeam pe Bulevardul Țvetnoi, pustiu acum și inundat de ploaia cenușie de toamnă. Amurgul se prelingea dintr-un nor alb-murdar, care atîrna pe crengile răsfrînte ale pomilor desfrunziți. Mă străduiam din toate puterile să nu mă gîndesc la Varea și nici la urîțica de Vetlughina, care zăcea la mii de kilometri de aici, sub o mică piramidă de lemn cu o steluță roșie. Oare ce-oi fi fost tu pe front, suflet bun care ai plîns la moartea cîinelui Punka ? Telefonistă ? Instructor sanitar ? Observatoare ? Tehniciană ? Servant la antiaeriană ? Dactilografa de Stat Major ? Ah, sărmanele de voi, cîte poveri nemăsurate vi s-au pus pe umeri ! Aș fi vrut să-mi închipui cum arăta Vetlughina, dar prin fața ochilor mi se perindau, parcă derulate cu încetinitorul, doar chipurile nenumărate ale femeilor cu numele de Ania pe care le memorasem cu atîta grijă astăzi, tinere și ofilite, frumoase și respingătoare, iar fața Vetlughinei nu mi-o puteam închipui. Și, nu știu de ce, din pricina asta mă temeam să nu uit cumva și chipul Varei,

dar el îmi stătea tot timpul dinaintea ochilor, acoperind numele tuturor hoaţelor, speculantelor, misitelor, codoaşelor şi tîrfelor. Mă plimbai puţin pe lîngă monumentul lui Timiriazev pe care izbutiseră să-l pună la loc, după ce fusese răsturnat de suflul exploziei unei bombe de o jumătate de tonă. Doar soclul mai rămăsese murdar de ciment. Mă străduiam să nu mă uit în lături şi priveam doar monumentul, ca şi cum nu era nimic mai interesant pentru mine. Şi totuşi tresării cînd cineva mă bătu pe umăr, pe la spate, iar un glăscior uşor răguşit mă întrebă :

— Alo, tu m-ai căutat ?

XXIX

Teatrul Mossoviet angajază :
— şofer pentru maşină nouă ZIS—5,
— actori bărbaţi,
— cîntăreţi : başi, tenori pentru ansamblul vocal al teatrului.

Anunţ.

— Alo, tu m-ai căutat ?

Mă întorsei fără grabă. În faţa mea stătea o fetişcană frumuşică de vreo 22 de ani, cu faţa prelungă, palidă, nemachiată, cu fruntea îngustă, nasul lat şi cîrn de formă triunghiulară, cu buze pline, bărbie ascuţită, urechile puţin clăpăuge, de statură mijlocie, cu părul de culoare deschisă, vopsit, fără semne particulare şi chiar înainte de a începe să vorbească ştiam că nu figura în cartoteca pe care o văzusem.

— Nu ştiu, poate că da, dacă tu eşti Ania...

— Eu sînt Ania, da' tu cine dracu' eşti ?

Avea ochi căprui cu nuanţe gălbui, veseli, impertinenţi şi tîmpi. Mă îndreptai spre bancă, mă aşezai picior peste

picior, mi-aprinsei o ţigară „Nord", aşa că şi ea, vrînd-nevrînd, trebui să se aşeze pe banca udă şi rece.

— Bătrîna Zadohina ţi-a transmis de ce am telefonat ?

— Să zicem că da. Şi ce-i cu asta ?

Mă străduiam să n-o privesc în faţă, ca să mă liniştesc cu totul şi să-mi reintru în rol. În afară de asta, ceva mă neliniştea în atitudinea ei : nu era artistă şi pentru nimic în lume nu s-ar fi putut preface mimînd o indiferenţă atît de plină de veselie. Dar lucrul ăsta îmi dădea planul peste cap. Să admitem că m-am înşelat în calcule şi că Ania nu-şi face griji prea mari pentru drăgălaşul de Fox. Dar în cazul acesta n-ar veni cu nici un preţ la o întîlnire cu mine...

— Uite care-i treaba, Fox al tău a încurcat-o de-a-binelea...

— Şi pe tine, împuţitule, te-au rugat să-mi transmiţi mie asta ? mă întrebă ea zîmbind şi în gură îi luciră mat doi dinţi de viplă. Strălucirea lor cenuşie mă făcu şi ea să fiu cu ochii în patru.

— Mă doare undeva de ce bălmăjeşti tu acolo sau de ce crezi ; eu am stat cu Fox trei zile pe aceleaşi scînduri şi m-a rugat să-l ajut. Şi de asta stau şi-mi fac nervi aici cu tine, proasto, mama ta...

— Lasă înjurăturile, dacă ai sunat spune despre ce e vorba. Nici eu n-am interes să stau să îngheţ aici cu tine, spuse ea zgribulindu-se. Era încălţată cu nişte şoşoni de cauciuc scurţi şi vechi, şi şoşonii ăştia vechi pe care-i purta faimoasa prietenă a lui Fox nu-mi plăceau deloc.

— Fox mi-a dat şi un bilet. Îi întinsei hîrtiuţa răsucită sul, de grosimea unui băţ de chibrit, şi batista lui Fox. Ea mi-o smulsese din mînă nerăbdătoare şi începu s-o desfăca, iar batista mi-o înapoie cu un gest mecanic. Deci nu cunoştea batista ţipătoare de mătase, cu monograme la colţuri.

Rîdeam în sinea mea, deşi nu ştiam dacă trebuie să mă bucur sau să mă întristez de primul meu succes. Îi păcălisem. Nu era întîmplător faptul că nu recunoscusem în fetişcana asta pe nici una dintre femeile cu numele de Ania pe care le memorasem toată ziua, după fotografii. Lîngă mine, pe banca udă de pe bulevard nu stătea Ania. Adică, poate că o chema Ania, dar nu era cea pe care o

căutam. Cu siguranță că nu era ea, ci o falsă Ania. Vreo prietenă a unui hoț, probabil, care habar n-avea ce învîrteau ei și pe care o trimiseseră la mine să mă verifice. Și pesemne că eram spionat din spate de mai multe perechi de ochi care așteptau cu nerăbdare să vadă dacă nu cumva, convins că am reușit să pun mîna pe adevărata *Ania*, aveam s-o înșfac și s-o bag la închisoare pe fata asta venită să mă momească.

Se părea că lucrurile stau bine.

— Aici scrie că trimite un salut prin viu grai, deci o să ne spui ceva verbal ? întrebă Ania neîncrezătoare.

— O să vă spun, mă învoii eu.

— Atunci vorbește, n-o lungi atîta.

— Da' ce, nu știi să citești ? Ai citit tot ?

— Tot !

— Nu s-ar spune... acolo scrie : dă-i haine, încălțări, de mîncare și mîngîie-l. Înțelegi, mîngîie-l !

— Nu-i timp acum de mîngîieri. Mai tîrziu, deseară, o să te mîngîi...

O privii ironic, scuipai printre dinți la vreo doi metri distanță și începui să rîd :

— Mă doare-n cot de mîngîierile tale ! Fox mi-a spus că dacă-ți aduc biletul și, mai ales, dacă vă explic verbal cum o duce el cu sticleții acolo la răcoare, primesc pentru asta cinci mii. Asta-i mîngîierea care-mi trebuie ! Cu cinci bătrîne în buzunar mă mîngîie oricine...

Ochii ei deveniră parcă mai vicleni și mai tîmpi.

— Bine, bine, o să-ți primești cele cinci bătrîne. Spune ce și cum și deseară le capeți...

— Deșteaptă mai ești ! Poate că mi le trimiteți prin telefonul babei ? Mari javre mai sînteți voi, muierile ! Cățelele dracului ! Bărbatu-tău se perpelește acolo și tu te zgîrcești la cinci bătrîne, ești gata să-i lași pe ăia să-i pună grădinița pe piept...

— Mai du-te dracului ! Ia te uită ce popă mi-am găsit să-mi facă morală ! Păi da' n-am bani la mine. Mă duc acasă și ți-i aduc să te îndopi cu ei !

— Așa, așa ! Du-te acasă, adu banii și vino înapoi. Și ține minte că Fox mi-a spus că doar o zi-două mai are șanse să scape, că pe urmă îl mută și adio ! Dar acum îi mai rămîne o posibilitate s-o șteargă. Ține batista asta,

nu ştiu de ce mi-a spus să ţi-o dau neapărat. Aşa că du-te după bani şi eu mă întorc peste două ore !

Pe fruntea ei îngustă apăru un rid ; femeia se gîndea că trebuie să ia o hotărîre sau poate că încerca să-şi amintească de varianta de rezervă pe care bandiţii trebuie că i-o dăduseră.

— Am mult de mers, spuse ea în cele din urmă. Hai să ne înţelegem aşa : ne întîlnim pe Pervaia Meşceanskaia, colţ cu Bankovski. E acolo o brutărie. În faţa brutăriei, la şapte şi jumătate. S-a făcut ?

— Şi eu am mult de mers... de aici. Bine, dracu' să te ia ! Dar vezi, fără şmecherii, să ştii că număr banii înainte, să nu crezi că-s fraier...

Ea dădu din cap şi zîmbi ironic, iar mie mi se păru că în zîmbetul ei forţat, cu luciri de viplă, deslușesc o bucurie răutăcioasă.

— Atunci, pe deseară ! Făcu un gest cu mîna şi plecă spre Nikitskaia. Prin apropiere nu se vedea nici unul dintre ai noştri. Totuşi, pe undeva pe aproape erau Jeglov, Pasiuk şi Kolea Taraskin, dar nu-i văzusem pe niciunul. Iar eu m-am dus la cinema „Povtornîi." La patru şi jumătate rula acolo filmul „Drum luminos". Am luat bilet şi am intrat în hol. Şi încă de la casă am observat că pe lîngă mine se învîrteşte un tînăr încălţat în cizme cu carîmbul încreţit, purtînd pantaloni cu dungă, o şepcuţă cu un nasture la mijloc şi cu cozoroc îngust, de sub care ieşea oblic un moţ de păr.

Am privit conştiincios fotografiile tuturor artiştilor expuse în hol şi, trecînd de la un perete la altul, am văzut cu coada ochiului că şepcuţa e lîngă mine. Apoi am coborît la parter. La toaletă am văzut iarăşi, foarte aproape de mine, în mulţimea de figuri şi de siluete moţul oblic ţţit deasupra ochilor vioi de şoarece. Şi lîngă telefonul public mă împunse privirea asta atentă care se lipea de mine, mă pipăia, mă ţintuia. Oare de ce se temea omul : să nu mă piardă cumva, sau să nu se dea în vileag ? M-am mai învîrtit fără rost vreo cîteva minute, trebuia să-i las timp lui Jeglov să ajungă la birou. Şi telefonul, parcă dinadins nu era în cabină ci fixat de perete. M-am căutat în buzunar şi am găsit o monedă de

cincisprezece copeici, care a alunecat fără zgomot în aparat. Acoperind pentru orice eventualitate discul cu palma, am format numărul nostru. Tînărul cu șepcuța se tot învîrtea în spatele meu, aproape că-i auzeam respirația. O singură dată am auzit făcîndu-se apelul la celălat capăt al firului și am auzit în receptor vocea baritonală, grăbită a lui Jeglov :

— Ascult !

— Manea ? Tu ești Manea ? am început eu fără grabă. Manea eu sînt Volodea...

— Șarapov, te ascult, vorbește...

— Păi, cum să vin, cînd mi-au luat drepturile civile ?

— Ce-i, sînt lîngă tine ? Șarapov, știi precis că ai o „codiță" ?

— Chiar asta îți și spuneam. Acum nu pot deloc fără drepturi. Dar cred că pe nouăsprezece sau douăzeci vin pe la voi...

— Volodea, ți-au fixat întîlnire între șapte și opt seara ? Am înțeles bine ?

— Sigur că asta nu depinde de mine. Da' îmi dau toată osteneala. Pe undeva pe la mijloc...

— La 19,30 ? Așa-i, Volodea ? Am înțeles corect ?

— Sigur, tu ești doar femeie deșteaptă. Pentru asta te și prețuiesc...

— Haide, n-o mai lungi atîta ! Orientează-ne în privința locului.

— Cum se ajunge acolo ? Păi de la casa mea e drum drept, o iau înainte după soare și basta !

— Pe Sretenka ? întrebă repede Jeglov.

— Nu-u... De la colhozul nostru încolo, drumul e asfaltat...

— De la Piața Colhoznaia ? Pe Meșceanka ? Îl simțeam pe Jeglov tremurînd pur și simplu la celălalt capăt al firului.

Soneria sună pentru prima oară, ușile sălii se deschiseră, trebuia să terminăm.

— Îhî, sigur că da. Cum ieși pe strada principală, acolo te mai poți rătăci. Dacă nu mă înșală memoria, al cincilea colț...

— La colț cu aleea ?

— Îhî. Poate dă Dumnezeu și vin pe la voi, Manea.

— Astrahanki ? Kapelski ?

— Nu, Manca, nu pot, mai tîrziu...

— Bankovski ?

— Exact ! Acolo o să ne fie mai ușor să ne descurcăm și cu copiii, cu pîinea...

— Vorbești despre brutăria din colț ? se zbuciuma Jeglov la telefon.

— Desigur, Manea. Cum ? Da, m-am hotărît să merg la cinema, acum am timp berechet. Ei, rămîi cu bine, sărută-i pe copii. O să mă străduiesc să vin pe la voi...

Am pus receptorul în furcă și m-am întors : șepcuța dispăruse în mulțime. Auzise toată discuția.

În sală, ticălosul ăsta a stat tot timpul cu două rînduri în spatele meu, iar prezența lui mă enerva fără să vreau. Nu știu de ce, îl vedeam într-una în fața ochilor pe Vasea Vekșin, pironit cu pumnalul de bancă. Pe ecran, Liubov Orlova cînta, dansa și cocheta, pe drumul ei minunat de la fata simplă ce era pînă la renumita stahanovistă ce avea să devină, dar, sincer să fiu, n-am putut reține nimic din film, fiindcă nu-mi ardea de el. În sală aerul era înăbușitor, plutea un miros acru de postav ud, de transpirație și cremă de ghete, oamenii rîdeau cu hohote în jurul meu și tropăiau, iar eu stăteam și mă gîndeam că pe cît se părea, acțiunea nu dăduse greș și că azi, bineînțeles că n-aveam să mă văd cu Varea, că la douăsprezece noaptea intră la serviciu — pînă la demobilizare mai avea de făcut trei gărzi — și că dacă acum totul merge bine, poate chiar săptămîna asta, toată povestea se termină și merg cu ea la Oficiul Stării Civile și pe urmă facem nuntă și-l invităm pe Jeglov și pe toți băieții noștri, pe prietenele Varei, și o să fie o petrecere minunată. Numai să terminăm o dată cu tîrîturile astea blestemate !

Spre sfîrșitul filmului, cînd toate treburile Orlovei se terminaseră cu bine, iar iubitul ei inginer înțelesese ce fată minunată e ea, simțeam că nu mai pot îndura tensiunea, așteptarea, necunoscutul. Parcă era înainte de atac : mai bine să auzi comanda și să sari din tranșee înainte, decît să stai în așteptarea asta insuportabilă, chinuitoare, cînd știi că peste o oră totul se va fi rezolvat, dar nu știi cum.

Sărbătoare, bucurie, nuntă, decorații, sfîrșitul filmului ! Lumina se aprinse, iar lumea începu să se reverse printre scaune spre ieșire. Nici nu mă mai uitam, știam precis că șepcuța e undeva în spatele meu.

Un întuneric ud acoperise cu totul orașul, iar felinarele nu împrăștiau bezna, ci luminau ca niște pete tulburi, lăptoase cercurile înguste din jurul stîlpilor. Totul era hașurat de dungile oblice ale ploii triste de noiembrie. Troleibuzul era tixit, ușile nu se închideau, iar oamenii stăteau ciorchine pe scări, în timp ce taxatorii țipau întruna cerîndu-le să urce în vehicul. Am fi vrut noi să urcăm dacă ar fi fost loc ; pe parcursul unei singure stații ploaia mă udase pînă la piele. „Codița“ mea nu se mai jena, se agățase chiar lîngă mine, ținîndu-se de spinarea cuiva și recunosc că m-am simțit ispitit să-i dau un ghiont, să se ducă de-a dura taman pînă la stația următoare...

În Piața Kolhoznaia am schimbat troleibuzul ; aici nu era așa aglomerație ca pe bulevardul de centură, și cînd lumea mă înghiontea prea tare, mă gîndeam cu ironie că probabil mi-ar creea condiții mai bune de călătorie, dacă ar ști de ce mă înghesui aici la ora asta de vîrf...

M-am oprit lîngă vitrina luminată a brutăriei. Aici era o copertină sub care, de obicei, se descărca pîinea. M-am adăpostit de șuvoaiele reci care-mi pătrundeau pe sub guler pe spate, ca o perie de gheață. M-am uitat în jur : Ania nu venise încă. Lîngă trotuar era o mașină de pîine, din care doi bărbați descărcau lăzi goale. „Codița“ mea dispăruse, deși văzusem cînd sărise de pe scara troleibuzului după mine. Se mistuise nu știu unde. M-am uitat la ceas, era ora nouăsprezece și treizeci și două de minute. Cîteva minute încă și avea să se lămurească dacă plănuisem bine lucrurile sau el se dovedește mai prevăzător decît noi. Și în clipa aceea am văzut o femeie venind spre mine.

Era înaltă, zveltă și purta un palton frumos, de culoare deschisă. În picioare avea pantofi străini cu talpă de cauciuc zimțat. Ținea în mînă o umbreluță. Îmi întinse mîna ca unui vechi cunoscut :

— Bună ziua. Vii din partea lui Evgheni Petrovici ?

— Bună ziua. Și am început s-o privesc bănuitor. N-am ascuns interesul cu care o măsuram. Și i-am reținut mîna o clipă mai mult, pipăindu-i pe deget inelul care avea o

piatră în formă de trandafir. Chiar i-am ridicat-o la lumină privind inelul fără jenă. Ea își retrase mîna și mă întrebă :

— Ce-i cu dumneata ?

— Nimic. Evgheni Petrovici mi-a spus să-ți transmit, mai întîi, să dosești inelul ăsta cît poți mai bine. La anchetă poate fi periculos...

Era inelul Larisei Gruzdeva, nu mă puteam înșela. Citisem de zeci de ori descrierea lui în dosar.

— Și pentru asta te-a trimis ? mă întrebă ea ironic.

— Nu. M-a trimis să-ți explic cum poate fi scos de la zdup. Și dumneata mă crezi tîmpit, joci teatru și te ții de feste ! Îmi trimiteți o proastă oarecare ! Ce, crezi că Fox nu mi-a spus cum arăți, cînd m-a trimis să mă întîlnesc cu dumneata ?

— Dar de ce te-a trimis la babă și nu la mine ?

— Ce spui ? Păi nu ne-am despărțit unul de altul în Parcul Gorki, pe o bancă ! Avea și el rețineri față de mine ; dacă sticleții mă fac să spun tot ? Sau dacă am chef să te torn ? În felul ăsta ți-i aduc direct la pat. Cred că așa s-a gîndit. Dar de fapt, Dumnezeu știe la ce s-a gîndit, îl știi, nu-i un om simplu...

— Și ce ți-a spus ? Ce trebuia să-mi transmiți ?

— Niște instrucțiuni. Chiar așa mi-a spus : instrucțiuni. Asta zice el, o să fie singura ocazie în viața ta, cînd o să cîștigi atît de mult : ține-le minte cuvînt cu cuvînt, transmite-le întocmai și primești cinci bătrîne.

— E cam mult pentru o treabă ca asta...

— Lui, acolo la mititica, nu i se pare prea mult. Mai ales că-i vorba de pielea lui. Îl paște condamnarea la moarte.

— Bine, te ascult...

— Banii înainte. Frate-frate, cum se spune, da prinza-i pe bani...

Ea deschise poșeta și-mi întinse un pachet învelit în ziar. Am început să-l deschid, dar ea șuieră printre dinți, supărată :

— Termină ! Sînt exact cinci bătrîne. Dă-i drumul...

Șovăind puțin, dădui din mînă :

— Știi ce, mă bazez pe conștiința dumitale. Și eu risc și n-am chef să am de-a face cu Judiciara...

— Încearcă numai să mă minți...

— De ce să mint ? M-am uitat în jur, pe stăduță nu se vedea nimeni, doar încărcătorii aceia își făccau de lucru cu lăzile de pîine pe lîngă mașină. Mă gîndii că sînt băieții noștri care mă acoperă. E drept că treaba asta nu mi-a plăcut, prea bătea la ochi, erau chiar lîngă noi și dacă bandiții o supravegheau pe Ania, aveau să-i descopere cu siguranță și pe ei.

— Fox a spus așa : pe el la DMJ îl anchetează în legătură cu jefuirea alimentarei și uciderea paznicului. Treburiile stau cam nasol, fiindcă pe armă au rămas amprentele lui... Deocamdată îl mai țin în Petrovka, dar săptămîna viitoare îl mută la pușcărie, la Matrosskaia Tișina, și atunci adio, că din pușcărie nu scapi...

— Dar ce, de pe Petrovka scapi ? întrebă ea privindu-mă fix cu ochii ei negri, ușor oblici. Și nările îi fremătau tot timpul, încetișor. Mi-o și amintisem după fișă, băieții scoseseră cu precizie datele, dar nu puteam ghici care Ania e cea care ne interesează de pe listă. Era Ana Petrovna Diacikova, 24 de ani, șefă de producție la punctul alimentar de la gara Kazanskaia, necăsătorită, fără antecedente penale, bine apreciată la serviciu...

— Nici de pe Petrovka nu scapi. Dar dacă la reconstituire îl scot din pușcărie, escorta e alta, au cîini polițiști și automate. Nici vorbă nu poate fi de evadare. De pe Petrovka îl scot milițienii, care se pricep să prindă omul, dar în ce privește paza sînt mai fraieri. Pot fi lichidați toți acolo, am spus eu coborînd glasul și plecîndu-mă spre ea.

— Cum așa ?

— Cum așa, cum așa ! Ce ești copil ? Pac-pac și valea !

— Dar ce fel de reconstituire se face ? întrebă ea neîncrezătoare.

— Păi a mărturisit : L-am omorît pe paznic și vreau să arăt la fața locului cum s-a întîmplat. Și fiindcă tace mîlc, sticleții s-au bucurat, vor să aibă cît mai repede confirmarea mărturisirii. Așa că o să-l ducă neapărat acolo... Au discutat la telefon, chiar el i-a auzit.

— Și ce a mai spus Evgheni Petrovici ?

— Păi, amănunte de tot felul. Și mi-a mai spus să-i transmit cocoșatului că dacă nu-l scoate din rahat, n-o să-și ia singur toată beleaua pe cap, și-l toarnă și pe el și pe oamenii lui...

— E clar, e clar, rosti ea tărăgănat, apoi adăugă brusc cu voce tare : Vii cu mine să povestești toate amănuntele astea, ce trebuie să facem...

— Nu, am răspuns clătinînd din cap. Nu așa ne-a fost vorba, și i-am și spus lui Fox : o să-ncerc s-o găsesc pe muierea ta și o să-i spun tot, dar cu voi nu merg și în treburile voastre nu mă bag...

— Da' nimeni nu te-ntreabă, lepădătură ! răsună o voce calmă în spatele meu și simții că cineva îmi înfige în coaste țeava unui pistol. Urcă în mașină...

M-am întors un pic și i-am văzut pe încărcătorii mașinii de pîine : unul mă amenința cu revolverul, iar celălalt stătea cu un pas în urma lui, ținînd o mînă în buzunar.

Mi s-a tăiat respirația. Ce prostie ! Va să zică de asta dispăruse cel cu șepcuță — mă predase schimbului ! Poate că Jeglov ar fi ghicit asta, dar eu se vede că n-aveam încă destulă experiență. I-am privit prostit, încercînd să-mi dau seama ce trebuia să fac, dar nu-mi trecea prin minte nimic mai de doamne-ajută. Erau totuși doi, înarmați, și chiar dacă aș fi opus rezistență, iar băieții noștri, pe care nu-i vedeam, mi-ar fi sosit în ajutor, bandiții oricum m-ar fi lichidat și asta n-ar fi servit la nimic, fiindcă tot nu realizam ce ne propusesem. Și chiar dacă ai noștri i-ar fi împușcat sau i-ar fi prins, nu făceau nici o scofală, probabil că erau niște pungași mărunți, plevușcă.

Am început să bîigui pe un ton plîngăreț :

— Tovarăși, dragi tovarăși, ce-i asta ? Eu v-am vrut binele...

— Taci, javră ! scrîșni banditul ; avea o față ca de fontă, cenușie, poroasă, cu ochi albicioși, opaci, pur și simplu n-avea nici o trăsătură omenească, de parcă Dumnezeu atunci cînd îl crease, aruncase claie peste grămadă toate murdăriile, apoi, văzînd că dăduse greș îl aruncase în gunoi, iar el, bestia, supraviețuise și rătăcea acum ca o stafie printre oamenii vii. Mă înghionti mai tare cu pistolul și spuse :

— Urcă repede în mașină și tacă-ți fleanca !

Ehei, cîte nu văzusem eu pe front, cîte mai îndurasem, de cîte ori nu simțisem că mă cuprinde spaima, dar niciodată nu avusesem sentimentul ăsta, că moartea e

chiar lîngă mine! Banditul ăsta mi se părea că-i însăşi moartea şi mirosea tare urît.

Intrai pe uşa deschisă a furgonului de pîine. Celălalt bandit trecu la volan. Ania se instală în cabină, alături de el, iar ticălosul cu mutra de fontă urcă după mine şi închise uşile din spate.

Nici nu reuşisem să mă aşez pe o ladă, că furgonul şi porni. La început încercai să număr cotiturile, ca să mă orientez. Mi se păru că maşina se îndreaptă spre Kalanciovka, apoi începu să întoarcă, să coteasca, să vireze, să accelereze, să frîneze, undeva la mijlocul unei străzi întoarse, ne zdruncină tare la nişte hopuri şi la stopuri, asfaltul începu din nou să fîşîie sub roţi, apoi simţi că trecem un pasaj de nivel peste nişte şine care, după zgomotul roţilor maşinii, erau de tren, nu de tramvai, iar undeva foarte aproape de noi, se auzi sirena unui tren electric. Apoi ne oprirăm pentru mai mult timp, o locomotivă trecu pe lîngă noi cu zgomot de biele, răsuflînd din greu, şi din nou începură hîrtoapele şi scuturăturile de drum desfundat, iar după ele iarăşi fîşîitul cauciucurilor pe asfalt. Îmi trecu prin minte că bandiţii se învîrtesc aşa dinadins ca să vadă dacă nu cumva sînt urmăriţi. Cînd furgonul frînă, uşile din faţă se deschiseră, apoi cele din spate, dar nu reuşeam să-mi dau seama nici măcar aproximativ unde ne aflăm.

Şoferul întrebă :

— Să-l legăm la ochi ?

Dar Bot-de-Fontă începu să rîdă :

— De ce ? N-o să ciripească nimănui nimic...

Ne aflam în curtea unei case cu etaj, înclinată într-o rînă, împrejmuită de un gard de lemn înalt, de formă [illegible] Îmi [illegible] acoperişul furgonului nu se vede din stradă. Nu-i nimic, va trebui să ies cumva din belea. Nu-mi venea să cred şi încercam din răsputeri să alung gîndul că băieţii care trebuiau să-mi asigure protecţia putuseră să piardă cu totul urma furgonului. Sau să nu-i ia măcar numărul...

Deşi Bot-de-Fontă îmi explicase ce mă aşteaptă, speram să mă descurc. Dacă bandiţii ar fi ghicit cine sînt, sau nu m-ar fi crezut deloc, n-aveau de ce să mă plimbe prin tot oraşul. M-ar fi împuşcat pe loc, sau m-ar fi înjunghiat

și cu asta basta ! Dar dacă mă aduseseră aici, însemna că deocamdată, planul meu nu era compromis definitiv, așa că jocul continuă, domnilor criminali !

Probabil că m-aș fi simțit mult mai rău dacă aș fi știut că lîngă trecerea de nivel de la Rostokinski, mașina noastră de urmărire pierduse definitiv urma furgonului de pîine și că Gleb Jeglov se frămînta în Petrovka, străduindu-se să întîrzie operația de verificare a fiecărei case în zona Ostankino, Rostokino, încercînd totodată să dibuie unde s-ar putea afla furgonul de pîine cu numărul MG 38—03...

— Hai, Catîrule, du-l înăuntru, spuse Bot-de-Fontă șoferului. Mă duc să văd dacă nu dau cumva tîrcoale copoii prin preajmă...

Catîrul mă înghionti în spate nu prea tare, dar suficient ca să simt.

— Nu mă împinge, ticălosule ! îi zisei eu.

Ania mergea înainte. Străbătu cu pas sigur un antreu întunecos și un coridor lung întortocheat. Se vedea că nu-i pentru prima oară aici. Trase de clanța unei uși, căptușită cu pînză de sac și după întunericul de pe culoar, mă orbi lumina care se revărsa de sub un abajur gălbui.

Stăteam în prag mijindu-mi ochii și mă frămînta gîndul că dacă în vizuina lor pătrunsese fie și un singur milițian, asta însemna că le sunase ceasul. Chiar dacă n-aveam să mai ies de aici decît cu picioarele înainte, una peste alta bilanțul nu ne era defavorabil, fiindcă pe șoferul Esin îl împușcase Jeglov, Fox era în mîna noastră, iar aici se înghesuiau vreo cinci. Mă îmbărbătam cu gîndurile acestea, ca să-mi recapăt cît de cît încrederea în mine însumi, și repetam tot timpul, în gînd, o vorbă a cercetașilor — „Nu mori de șapte ori" —, privindu-i pe îndelete, pe rînd, fără să mă jenez, fiindcă și ei mă studiau cu interes fățiș.

Uite-l și pe pitic. De fapt, nu-i pitic, ci cocoșat, un omuleț uzat, ponosit, cu o față parcă din aluat, plată. Purta o bluză de catifea și pîslari. Pe genunchii lui se instalase un iepure de casă, alb ca zăpada, cu ochii roșii și nasul ca un punct roz.

Tot aici e şi vechiul meu cunoscut, cel cu şepcuţă. Şi-o scosese şi stătea la masă foarte mîndru, mulţumit de sine, arătîndu-şi dinţii ascuţiţi de şoarece.

— Ce te zgîieşti ca un tîmpit ? îi spusei eu. Nătărăule ! Dacă în locul meu era un sticleta, lepădătură, demult zăceai la zdup ! Încă de la cinema te-am depistat cum te-nvîrteai pe lîngă mine...

El sări de la masă, începu să urle, scuipă neîndemînatic şi mă înjură, gesticulînd furios.

— Ce faci atîta gălăgie, aud foarte bine ! Şi păstrează-ţi scuipatul, că fără prosop n-am cum să mă şterg...

Cocoşatul îşi dezlipi, în sfîrşit, buzele subţiri :

— Stai jos, Sugativă ! Nu mai face gălăgie... Borfaşul se execută pe loc.

Catîrul se îndreptă direct spre masă şi fără să ţină seamă de ceilalţi începu numaidecît să înşface mîncare şi să înfulece lacom, înecîndu-se. Mesteca de zor, îşi turnă din sticlă un pahar de vodcă, îl goli dintr-o înghiţitură, apoi se apucă din nou să mănînce ca un cîine şi doar fălcile îi trosneau şi se mişcau.

În cameră intră Bot-de-Fontă, nu ştiu cum îl chema, dar mie îmi plăcea mai mult sub numele ăsta. Se aşeză călare pe scaun şi începu şi el să mă măsoare din ochi. Eu stăteam tot lîngă prag şi mă gîndeam cum m-aş descurca acum cu ei, dacă aş avea automatul meu PPŞ şi vreo două grenade. Sînt mari şi tari cînd au în faţă un om neînarmat sau dacă sînt de şapte ori mai numeroşi. Ah, ce grozav ar fi să arunc o grenadă pe masă, să mă arunc jos, în spatele bufetului şi să-i secer cu o salvă lungă de jos în sus şi lateral de la un perete la celălalt !

Nici de preafrumoasa lor Ania nu mi-ar fi fost milă — era tot o ticăloasă şi o criminală ca şi ceilalţi. Prin intermediul ei desfăceau la punctul comercial alimente furate ! Furase zeci de mii de ruble împreună cu ei, iar pe deget purta inelul unei femei ucise. Stătea într-un colţ lîngă bufet şi îşi cuprinsese umerii cu palmele, atît de tare tremura. Mă uitai la ea şi băgai de seamă că nu mai are inelul pe deget

și cît pe ce să încep să urlu : deci mă crezuse, o păcălisem pe nemernica asta !

La stînga cocoșatului ședea un flăcău înalt și frumos, care ținea în mîini o ghitară. Avea un ochi complet imobil și, privindu-i strălucirea uniformă și fixă, ghiceai că-i un ochi de sticlă. În minte începură să mi se învîrtă fel de fel de rotițe și șuruburi, amintindu-mi fără voie de un rînd citit în informațiile operative : „Este urmărit un criminal recidivist, deosebit de priculos — Tiagunov Alexei Diomidovici... Semne particulare — un ochi de sticlă de un albastru intens..."

Cu spatele spre mine, pe partea laterală a mesei, mai ședea un bandit spătos, cu ceafa roșie, tunsă. Mă privise în treacăt cînd intrasem și se întorsese, așa că eu, intrînd în cameră din întuneric, nu-l putusem vedea bine. Probabil că nu-l interesam prea mult, fuma o țigară răsucită din hîrtie de ziar și din cînd în cînd dădea din umerii lui lați de un metru.

Cocoșatul mă privi îndelung, apoi începu să rîdă încetișor, de parcă și-ar fi deschis gura cu un fermoar.

— Ei, bună ziua, om bun ! Vino să mănînci cu noi, o să ne fii oaspete... Și scărpină după urechi iepurașul care de satisfacție, strîngea din ochi și susura ca un samovar.

— Oaspeții vin de bună voie, nu cu forța, cu pistolul în spate, zisei eu nemulțumit. N-aveam de ce să mă gudur pe lîngă el, fiindcă infractorul se străduiește să scoată șapte piei de pe vițelul care se gudură.

— Asta așa-i, rînji cocoșatul. E adevărat că dacă invit pe cineva la mine, vine omul în patru labe. Dar stai la masă, o să bem, o să mîncăm și o să pălăvrăgim despre necazurile noastre...

M-am așezat la masă. Aveai ce mînca acolo ! Nu erau ca la „Savoy", flori de hîrtie cu care să ornezi cotletele, dar pe o farfurie zăcea o halcă de carne de vreo patru kilograme. Și varză murată, ciuperci marinate, cartofi copți, scrumbii, și cîte și mai cîte ! Hrana bandiților era mai bună ca a noastră...

XXX

SFATURI PENTRU GOSPODINE

Un magiun gustos se poate obţine din dovleac, sfeclă de zahăr şi morcovi, cu condiţia să fie în cantităţi egale. Magiunul e dulce şi nu-i nevoie să-i adăugaţi zahăr, nici chiar atunci cînd îl folosiţi la plăcintă.

Olga Zorina
„Vecerniaia Moskva"

— Bei ? mă întrebă cocoşatul.

— Dacă-mi torni, beau.

— Klaşa ! chemă cocoşatul fără să ridice glasul şi din camera învecinată apăru o zdrahoană bătrînă, botoasă. Ea puse pe masă încă trei sticle de vodcă, se trase puţin la o parte, rezemîndu-se cu spatele de perete şi începu şi ea să mă fixeze cu o privire scîrboasă, grea, de cotoroanţă bătrînă, fără să clipească. Nimic de zis, simpatică societate se adunase aici ! Dar nu se cădea să mă plîng, doar mă aruncasem singur în gura lupului...

— Pentru ce să bem ? întrebă cocoşatul.

— Pentru ce vrei, mie mi-e destul să am paharul plin...

— În sănătatea ta ar fi o prostie să bem, tu oricum n-o să mai ai nevoie de sănătate bună...

— Cum aşa ?

— Fiindcă avem noi aşa un fel de bănuiala ca tu, om bun, eşti turnător ! spuse el cu voce blîndă şi clipi de două ori din ochii roşii. Nătărău nenorocit, pe cine ai vrut să tragi pe sfoară ? Noi ne-am dat seama din prima clipă că trebuie să fii o jigodie...

Ridicai din umeri şi-i răspunsei cu toată sinceritatea :

— Atunci să bem în sănătatea ta ! Se vede că ţi-ai făcut socoteala să trăieşti două secole...

Cocoşatul începu să rîdă fără zgomot. Aşa rîdea tot timpul, încetişor, parcă în şoaptă, pentru ca ceilalţi să

nu-i audă rîsul, şi cînd rîdea îşi dezvelea gingiile albicioase, bolnave, şi dinţii inegali, acoperiţi de piatră, poroşi şi maronii ca un fund de ceainic.

— Nu cumva mă ameninţi, javră ? întrebă el calm.

— Cum pot să te ameninţ, cînd eşti cu gaşca lîngă tine ? Cu puşcoace şi cu şişuri pe deasupra ? M-ar face arşici într-o clipă...

— Dar unde-s prietenii tăi de la DMJ ? De ce nu-ţi vin în ajutor ?

După o clipă de tăcere, privind în podea, rosti lent :

— Ascultă, tăicuţule, exact ieri pe vremea asta, amicul tău Fox mi-a spus ceva minunat. Fireşte că nu ştiu la ce se gîndea, nu mi-a explicat, dar iată ce-a spus : Cel mai scump lucru pe pămînt e prostia. Fiindcă pentru ea trebuie întotdeauna să plăteşti mai scump...

— Ce vrei să spui cu asta ? întrebă la fel de blînd şi de calm cocoşatul.

— Vreau să spun că prostia mea se plăteşte cel mai scump. Da-a, prostia şi lăcomia. Am vrut grozav de mult să cîştig uşor nişte bani şi uite că voi o să-mi daţi acum de cheltuială să mă satur...

Luai paharul şi-l băui pînă la fund. Gustai din varza acră şi-l privii pe cocoşat care începu din nou să rîdă încetişor cu rîsul lui mort.

— Ai dreptate, nu te jelui şi nu te teme, că o să te tăiem fără să te doară. Hîrş, şi gata eşti îngeraş !

— Şi pentru asta merită să mă cărăţi prin tot oraşul ?

— Da' ce, te grăbeşti cumva ?

— Din partea mea, mai pot să aştept vreo cincizeci de ani.

— Da' noi nu putem, aşa că de-aia te-am adus aici. Şi daca nu vrei să mori de moarte cruntă, în cazne, o să ne spui ce aveţi de gînd să faceţi cu Fox...

Dinţii maronii îi ieşiseră în afară, gingiile i se albiseră şi mai tare, iar ochii decoloraţi, de călău, îi scînteiau de ură. Dracul să-i ia, atîta timp cît ameninţă nu mă omoară. O să mă omoare, hoţeşte, pe neaşteptate.

I-am privit pe toţi, unul după altul : stăteau uitîndu-se fix la mine, ca lupii la un animal rănit, şi pentru prima oară am simţit în suflet deznădejdea ca un bulgăre de gheaţă. Nu m-au dibuit, dar nici să rişte n-or să vrea...

— O să vă las o adresă... trimiteţi-i maică-mi un bileţel... pe urmă... Aşa şi pe dincolo, fiu-tău a murit... nu-l mai aştepta... Înduraţi-vă şi faceţi asta... oricum nu v-am făcut nici un rău... Poate că mai tîrziu o să înţelegeţi...

— Da' stai la Moscova ? mă întrebă cocoşatul.

— Nu, regiunea Iaroslav, raionul Kojinov, satul Bugrî, colhozul „Znamenski".

— Da' ce, eşti de la ţară ? se minună cocoşatul, iar ceilalţi toţi tăceau ca muţii.

— Da' de unde ! Am interdicţie de şedere, nu-mi dau viză pentru Moscova, aşa că n-am încotro, lucrez acolo ca şofer la colhoz...

— Dar acte ai ?

— Toate actele mele sînt acum hîrtia asta. Scosei din buzunarul bluzei adeverinţa de eliberare şi de modificare a măsurii de urmărire judiciară.

Cocoşatul o apropie de ochi şi citi cu voce tare :

— „...Sidorenko Vladimir Ivanovici... măsura de urmărire judiciară se înlocuieşte cu interdicţia de a părăsi localitatea de domiciliu." La voi, în Petrovka e un birou special care fabrică hîrtii dintr-astea pentru tine, rînji el.

— Dau şi ei ce au. Oricum, altceva n-am, zisei eu dînd din mîini.

— Da' la Fox cum ai nimerit ? întrebă el paşnic, şi în suflet îmi licări din nou o rază slabă de speranţă.

— Acum trei zile, l-au adus în celula mea...

— Şi tu ce căutai acolo ?

— Mă ţineau acolo de o săptămînă, pentru o nimica toată. Adusesem cartofi la Uzina „Boreţ", la serviciul de aprovizionare — au contract cu colhozul nostru — am descărcat şi mă pregăteam să plec înapoi cînd, pe Şuşcevski Val, un ZIS-101 trece pe roşu şi intră în mine din plin ! Pe mine m-au rănit nişte cioburi, da' de ăia din maşină prafu' s-a ales. Pasageru' de pe locu' morţului era un fel de ştăbişor. Ei, şi au venit băieţii de la Circulaţie, tot felul de şefi, un colonel de miliţie cu un „Willis", ce mai, şucăr mare ! Şi toţi grămadă pe mine ! Îi rog eu pe martori să dea în scris că tipul intrase pe roşu, da' ei care mai de care să ducă targa cu pasagerul. Era clar că-s din aceeaşi gaşcă ! Noroc că s-au găsit nişte oameni cumsecade care şi-au dat adresele şi telefoanele. Pe mine m-au dus

la Meşceanka, acolo-i Direcţia circulaţiei orăşeneşti, m-au cercetat, m-au controlat să vadă dacă nu-s beat. Da' eu nu pusesem nimic în gură de dimineaţă...

Mă oprii pentru o clipă Mă ascultau cu interes şi-l lăudai din nou în gînd pe Jeglov, care refuzase categoric propunerea să introduc vreo infracţiune în povestea mea. Iar cocoşatul stătea nemişcat cu picioarele sub scaun şi mă privea ţintă. Doar iepurele gîfîia şi se tot foia pe genunchii lui.

— Ei, şi fac ei procesul verbal, termină ancheta şi ajung pînă acolo încît află că am fost condamnat şi că n-am voie să mă apropii de Moscova şi s-au înfuriat : vezi-doamne, trebuie să lămurească dacă n-a fost cumva ceva premeditat, un act terorist !

Bine ar fi dacă bandiţii mi-ar controla spusele şi s-ar duce pe Meşceanka ! Acolo se află, la vedere, un camion cu număr din Iaroslav, cu cabina distrusă, păzit de un miliţian vorbăreţ, care povesteşte cui vrea despre accidentul de la Suşcevski Val...

— Aşa că m-au băgat în celulă, la „preventiv". Stau eu acolo o săptămînă şi fierb, iar anchetatorul îmi scoate sufletul, cu toate că de la un interogatoriu la altul o lasă tot mai moale pînă cînd, alaltăieri, îmi spune că expertiza a stabilit că şoferul autoturismului ZIS-101 fusese în stare de ebrietate avansată. De parcă nu putuse stabili chestia asta de la bun început, ci abia după o săptămînă. E drept că Evgheni Petrovici îmi spusese încă din a treia zi : cazul tău e „curat", o să-ţi dea drumul repede, n-au dovezi că altfel te-ar fi chinuit demult cu martorii oculari...

— Bun sfătuitor ai avut, dădu cocoşatul din cap şi întrebă repede : Da' cum se face că a avut atîta încredere în tine ?

— Probabil că i-am plăcut. Dar mai curînd, cred că n-avea altă cale. În zilele astea cît am stat cu el, mi-a părut a fi un om căruia îi place să rişte. Eu, zice el, sînt prin firea mea un jucător. Pentru mine viaţa fără risc e ca mîncarea fără sare...

— Şi a riscat pînă cînd a dat-o-n bară, ticălosul ! Şi doar îl prevenisem că femeile şi cîrciumile o să-i mănînce capul, scrîşni cocoşatul.

— Nu vorbiţi aşa... încercă Ania să intervină în favoarea lui, dar cocoşatul o fulgeră cu privirea şi-i azvîrli :

— Şşt ! Zi mai departe, Volodea...

Aha, va să zică acum sînt Volodea pentru el ! De-aş putea să-mi consolidez poziţia pe bucăţica asta de teren, să mă camuflez cît de cît pe ea...

— Ia spune-ne tu, Volodea, de ce ţi-a dat interdicţie de şedere la Moscova neruşinata asta de stăpînire şi de ce te-au judecat ?

— În '43, pe Nipru, după ce am fost rănit de două ori, m-au trecut prin comisia de reformare. Şi că să-i conving, mi-am descheiat bluza şi le-am arătat cicatricile vineţiuroşcate de pe spate şi piept. Invaliditate de gradul doi. M-am mai întremat ceva şi m-am angajat să lucrez ca şofer de camion, aici, la Moscova. La autobaza navigaţiei fluviale. Şi într-o zi, lîngă Gara Beloruskaia, mă opreşte un locotenent : nu vrei, zice, să cîştigi ceva parale ? Cum de nu ! Pentru două ore de lucru — cinci sute de ruble. Mă duc eu cu el la Fabrica de bere „Badaev", el îmi zice să arăt la poartă foaia de parcurs — chipurile, totul era aranjat. Încărcătorii scot două butoaie de bere şi le bagă la mine în camion. Le duc la triaj, la Krasnopresnenskaia, şi-i ajut să le descarce. Peste o săptămînă, într-o noapte, vin sticleţii după mine şi mă bagă la mititica. Iar în Petrovka mă iau la întrebări : Unde ai dus berea, cu complicele tău ? Cu care complice ? întreb eu. Ăla care a scos două butoaie de bere cu o factură falsă, zic ei. Că bîr, că mîr, mă jur pe toţi dumnezeii, le spun de locotenent, îl descriu — un tip înalt cu mustăcioară şi cu nişte arsuri pe faţă. Mă dau în judecată şi capăt patru ani cu confiscarea averii.

— Deci eşti cu totul nevinovat ? mă întrebă cocoşatul.

— Exact ! Şi cînd i-am povestit lui Fox în celulă chestia asta, a rîs cu hohote o jumătate de zi, de se ţinea cu mîinile de burtă. Îl cunoştea pe locotenentul ăsta, poreclit Pîrlitul, care nu-i locotenent, ci escroc...

Cocoşatul aruncă o privire rapidă spre Tiagunov, care dădu din cap abia vizibil. În clipa aceea încercai o senzaţie de triumf : escrocul Korovin, poreclit Pîrlitul, era în prezent într-un lagăr la Potma şi nu putea să dezmintă povestea inventată de Jeglov. Iar cazul, Gleb îl alesese real, era posibil ca ei să-l cunoască.

Cocoşatul îmi turnă vodcă în pahar, iar lui, dintr-o carafă mică, o infuzie tulbure. Dădu din cap condescendent spre ceilalţi şi toată banda se năpusti spre pahare. Îşi turnau, ridicau paharele şi ciocneau fără să toasteze. Şi deodată văd că banditul care stătea la capătul mesei vine spre mine cu paharul întins ; dar venea cumva cu spatele spre mine, aranjîndu-se astfel, încît capul să-i rămînă în umbră. Cînd ajunse lîngă mine, se aplecă peste masă, întinse paharul spre mine şi rosti tărăgănat :

— Ce zici, să bem pentru fericire ?

Faţa lui era la un metru de mine, iar eu nu mai vedeam nimic în preajmă, simţeam doar că inima mi se desprinde din piept şi cade ca o piatră grea, undeva mai jos de stomac şi bate acolo surd, rar, dureros şi că fiecare bătaie îmi scoate sufletul, răsună înăbuşit în creierul care-mi amorţise, speriat de moarte. În gîtlej mi se stinse un ţipăt de groază şi eram sigur de un lucru : că totul e iremediabil pierdut, iar moartea mea în vizuina asta infectă a hoţilor n-avea să servească la nimic, totul era pierdut. Îmi sunase ceasul...

Am ciocnit şi nu mai aveam putere să privesc în altă direcţie, aşa că mă uitam la el, fiindcă nimic nu-i mai cumplit decît să te pomeneşti faţă în faţă cu omul care urmează să te ucidă.

Ridicai paharul cu o mînă grea ca de plumb şi-l băui pînă la fund. Înaintea mea se afla Levcenko. Fostul deţinut Levcenko. Din compania mea...

Levcenko din compania mea. Trebuia să fi fost reabilitat post-mortem, fiindcă murise în trenul sanitar bombardat lîngă Brest. Înainte de asta, fusese grav rănit în raidul organizat peste Vistula, la care luasem parte împreună cu Saşa Korobkov şi cu el. El fusese rănit în spate de o schijă de mină şi căzuse din barcă, chiar lîngă mal... Va să zică nu

murise. Revenise la vechile-i îndeletniciri. Şi stă de o oră şi mă ascultă cum îndrug verzi şi uscate...

— Hai, de ce taci ? Zi mai departe... mă îndemnă cocoşatul. Şi iarăşi îmi zisei că trebuie să fie un tip puternic dacă reuşise să instaureze o asemenea disciplină printre criminalii ăştia că nici unul nu deschidea gura fără permisiunea lui.

— Tăicuţule, nu s-ar putea să înfulec şi eu ceva ? întrebai nepăsător. După mîncarea de cazan, mi se face rău cînd văd belşugul ăsta al tău...

— Mănîncă, mănîncă, se învoi el. Noaptea-i lungă...

Începui să mestec carne, cartofi, bucăţi mari de pîine de grîu, fără să simt vreun gust, apăsat în permanenţă de privirea grea a lui Levcenko. Doamne, aş putea oare uita cum înotasem în apa îngheţată sub lumina aducătoare de moarte a rachetelor, cum stătusem culcaţi unul lîngă altul pe lutul umed, înaintea parapetului tranşeei, ascultînd discuţia nemţilor ? Dacă te gîndeşti mai bine, poate că şi nemţii ăştia pe care-i doborîsem simultan cu pumnalul şi cu tocul pistolului fuseseră oameni cumsecade pentru colegii lor, pentru familiile lor. Dar pentru noi erau duşmani şi bineînţeles că i-am lovit din tot sufletul, fără să stăm pe gînduri nici o clipă. Eu mă tîrîsem acum pînă la tranşeea lor, a bandiţilor, şi sărisem chiar peste parapet, dar aici mă aştepta Levcenko, iar faptul că amîndoi eram ruşi, n-avea nici o importanţă, fiindcă întocmai ca atunci, cu un an în urmă, mă tîrîsem pînă aici ca să-l prind pe el şi pe prietenii lui, să-i iau ca „informatori", prizonieri, iar pedepsele lor aveau să fie cumplite, el ştia asta, cunoştea legile războiului aşa că n-avea să mă lase să trec înapoi linia frontului. E ridicol, dar văzîndu-l tocmai pe Levcenko simţeam pentru prima oară cu adevărat că între mine, Jeglov, Pasiuk, Kolea şi toţi băieţii noştri, pe de o parte, şi ei toţi, banda asta spurcată, prietenii, complicii, tăinuitorii lor, toţi cei pe care-i numim elemente infracţionale, pe de altă parte, se desfăşoară cel mai autentic război, cu legile lui cumplite şi neiertătoare, cu morţi, cu răniţi şi prizonieri.

Cînd comandam batalionul disciplinar, firește nu-mi făceam iluzii că toţi oamenii mei — cei care urmau să

supraviețuiască pînă la victorie — aveau să devină cetățeni model. Totuși nu-mi venea să cred că scăpînd viu dintr-un război atît de groaznic și primind parcă o nouă viață, omul vrea să o piardă din nou în noroi și rușine. Ei bine, soldatul Levcenko văzuse cum luptă comandantul lui de companie, banditul Levcenko avea să vadă cum moare Șarapov, locotenent major de miliție...

Căutam să mă conving pe mine însumi cu un fel de blestem copilăresc că Levcenko n-avea să-mi supraviețuiască mult timp, că există o dreptate, un adevăr, o soartă, că sîngele meu o să cadă ca un blestem pe capul lui și că el însuși avea să fie tîrît pe asfalt, ca Esin, șoferul camionului.

Am ridicat privirea spre el ca să-i spun vreo două și să mă mai uit pentru ultima dată în ochii lui de trădător. Dar Levcenko nici nu mă privea, stătea cu fața rezemată în palmă și privea indiferent într-un colț, de parcă nici nu-l privea prezența mea aici. Și tăcea într-una. Tăcea ! De ce ? De ce tace de o oră încheiată, deși mă recunoscuse din prima clipă — nu trecuse decît un an de cînd nu ne mai văzusem !

N-o să tacă așa tot timpul. Înțelegea doar că venirea mea aici însemna sfîrșitul lor ! Spre deosebire de ceilalți, Levcenko știe că în patruzeci și trei n-am fost reformat pentru invaliditate și că abia în septembrie patruzeci și patru, lîngă Kovel, preluasem comanda companiei lor disciplinare.

Ce mai aștepta ? Să-mi debitez povestea pînă la capăt ? Pentru că atunci să se ridice și să le spună celorlalți ce se întîmplă în jurul lor pe pămînt ?

Acum ce să fac ? În prezența lui n-avea rost să mai fac pe prostul. Ce să fac ?

— Conduci bine mașina ? mă întrebă cocoșatul.

— Destul de bine, nu s-a plîns nimeni de mine...

— Pe front unde ai fost ? Ai fost șofer ?

— Doi ani am stat la volan, rostii eu cu sforțare, simulînd că limba mi s-a îngreunat și nu mai ascultă de parcă

mă îmbătasem. Dar nu mă cherchelisem nicicum, atmosfera mă ţinea treaz. Ce să fac ? Ce să fac ?

Ce-ar fi făcut Jeglov în locul meu ? Sau ce-aş fi făcut eu pe front într-o astfel de situaţie ? Dacă nemţii ar fi descoperit, să zicem, grupul nostru de cercetare n-aş fi stat cu mîinile în sîn. M-aş fi ascuns ? Sau aş fi acceptat lupta deschisă ?

Dracul să-te ia, Levcenko ! Nu pot da înapoi !

— În batalionul motorizat al unei brigăzi de artilerie grea. Am primit două medalii, dar cînd am fost condamnat mi le-au luat, continuai eu ferm.

Ardeam de furie şi îmi ziceam : Las' să le spună, ticălosul, că n-am fost şofer în batalionul motorizat, că am traversat împreună Vistula, după informatori, să le spună că am trecut de patruzeci şi două de ori linia frontului şi că am primit nu două medalii, ci şapte : pentru Moscova, pentru Stalingrad, „Pentru bravură", „Pentru merite în luptă", pentru Varşovia, pentru Berlin, pentru „Victorie" ! Spune-le, banditule, despre cele două steluţe pe care le primisem, despre „Ordinul Marelui Război pentru Apărarea Patriei", despre „Drapelul roşu", povesteşte-le, cîine ce eşti, despre cele cinci răni ale mele şi despre semnătura mea pe Reichstag ! Şi despre tovarăşii mei care n-au ajuns pînă la Reichstag, şi despre prietenii mei vii, pe care nu i-ai văzut, dar care o să vină aici după mine şi o să distrugă din temelie vizuina voastră de şobolani...

Dar Levcenko nu se uita la mine. Şi tăcea.

— Dar Fox n-a spus nimic despre prietenul lui ? întrebă calm cocoşatul.

— L-au omorît sticletii. am răspuns. L-au împuşcat...

— Unde s-a întîmplat asta ?

— Nu ştiu, n-am fost acolo şi Fox n-a spus nimic. Mi-a zis doar că din prostie au dat peste sticleţi şi că pe amicul lui l-au lichidat cu un glonte-n ceafă. A murit repede, fără să se chinuiască. A mai spus că poate-i mai bine aşa, fiindcă un om rănit e slab, poţi să-l faci mai uşor să vorbească...

I-am privit pe rînd, interesat să ştiu cum o să reacţioneze la ştirea despre moartea lui Esin, care totuşi era de-al

lor. Dar n-au reacționat nicicum, fie că le impusese cocoșatul o disciplină de fier, fie că puțin le păsa de Esin. Îl împușcaseră și gata, dracu' să-l ia !

Catîrul înfuleca întruna, nu se putea opri. Ucigașul Tiagunov, fără să ne acorde nici o atenție, făcea fel de fel de scamatorii cu cărțile de joc. Bot-de-Fontă se așezase la masă și își curăța arma : avea un pistol bun „Lefaucheț", cunoșteam marca asta, era ingenios concepută, pe lîngă țeavă, avea și cuțit, iar mînerul putea fi folosit drept *casse-tête*. Ania stătea gîrbovită, parcă îmbătrînise deodată, iar nările și degetele ei tremurau și mi-am zis că probabil se droghează cu cocaină. Cotoroanța stătea rezemată de perete, nemișcată, privindu-mă întruna, iar Sugativă lua dintr-un vas bucăți de zahăr, le punea în palmă, apoi cu un bobîrnac ușor le arunca în gură, iar cînd le prindea cu buzele întinse, semăna tare mult cu un câine dresat. Cocoșatul își mîngîia iepurele și mă privea cu ochii lui roșii, mijiți. Doar Levcenko părea absent.

— Și ce ți-a spus Fox să ne transmiți ? interveni, în sfîrșit, cocoșatul.

— Vouă nu mi-a spus să vă transmit nimic. Mi-a promis niște bani dacă o găsesc pe femeia lui și-i spun ce să facă. Și ea a găsit cu cale să mă tîrască aici...

— Și ce trebuie făcut ? Ce ți-a spus Fox ?

— Vrea să-l scăpați.

— Cum să-l scap ? Să merg să iau cu asalt Petrovka ?

— Asta nu știu. Pot doar să vă spun ce a născocit el.

— Hai, spune...

— Ascara i-a spus anchetatorului că vrea să facă mărturisiri în legătură cu jefuirea magazinului unde a fost omorît paznicul...

— De ce ?

— Conform legii — așa zice Fox — trebuie să-l ducă la locul faptei, ca să arate acolo cum s-a petrecut totul. Și fiindcă el nu recunoaște nimic altceva, ei s-au agățat de mărturisirea asta — chipurile, trebuie să întocmească hîrțoage pentru toate astea, să-l fotografieze, pentru ca

nu cumva, pe urmă să încerce să tăgăduiască... Şi, de faţă cu el, au stabilit asta la telefon, pentru mîine.

— Asta am înţeles, şi mai departe ?

— Mai departe s-a gîndit aşa : cît timp e în Petrovka, o să fie escortat nu de gardieni de închisoare, ci de o grupă operativă, cu anchetatorul. Trebuie să fie vreo trei-patru oameni, cel mult cinci. Pentru treaba asta magazinul o să fie neapărat închis. Ăsta o să fie semnalul pentru voi : atunci cînd magazinul se închide în plină zi, înseamnă că în curînd urmează să-l aducă pe el acolo. Mi-a spus că s-a gîndit bine, a întors pe toate feţele fiecare detaliu...

— Ticălosul, mai bine s-ar fi gîndit înainte cum să nu nimerească în mîinile cîinilor de sticleţi, mormăi supărat cocoşatul.

— Asta nu mai ştiu, spun doar ce mi-a zis să transmit. Planul lui e ăsta : îl aduc la magazin şi închid uşa pe dinăuntru, iar voi faceţi şmecheria de data trecută şi intraţi prin beci în sala anexă. Maşina trebuie să aştepte pe terenul viran din spatele magazinului. Cînd sticleţii intră în sala auxiliară, îi tăiaţi pe toţi şi ieşiţi frumuşel cu el, pe scara de serviciu. Ăsta-i tot planul. A mai spus că sînteţi destui, fiindcă principalul în treaba asta e surpriza...

Se lăsă o tăcere de moarte, iar eu uitasem pentru o clipă de Levcenko, şi doar îl invitam şi pe el să intre, împreună cu toţi ceilalţi, în cursă, la moarte. Aşa că pesemne că n-avea să fie de acord cu planul meu. Dar asta nu mai depindea de mine, eu făcusem tot ce putusem.

Toţi taceau şi se uitau la cocoşat, iar clipele păreau că nu se mai termină.

— Bine gîndit, spuse în cele din urmă ucigaşul Tiagunov. Probabil că nu i se părea prea complicat să omoare trei-patru miliţieni.

— Bine gîndit ! Bine gîndit ! urlă cocoşatul maimuţărindu-l, şi gingiile albicioase i se dezveliră într-un rînjet, hidos. Au şi ei pistoale ! Pot să ne lichideze acolo pe jumătate dintre noi...

— Riscul e o treabă nobilă, spuse calm Tiagunov. Oricum, undeva tot o să ne lichideze, neapărat...

— Puşchea pe limbă, cîine chior ! ţipă cocoşatul. O să ne lichideze din cauza prostiei voastre ! Dacă m-aţi fi ascultat, tîmpiţilor, aţi fi trăit ca-n sînul lui Avram !

Apoi se întoarse spre mine şi mă întrebă enervat :

— Fox nu ţi-a mai spus nimic altceva ?

— Nimic. Doar să-i transmit Aniei să vă spună că nu vrea să tragă doar el ponoasele de pe urma voastră a tuturor şi că s-ar plictisi să fie spînzurat singur. Dacă n-o să vreţi să-l salvaţi, vă toarnă pe toţi...

— Mda... mda, grozavă treabă, medită cocoşatul bătînd darabana în masă cu degetele lui osoase şi zgomotul ăsta părea să fie alarma. Apoi se întoarse spre bandă : Ei, ce părere aveţi, domnilor ?

Ania spuse deodată :

— Sînteţi obligaţi să-l salvaţi...

— Să taci ! Nu eşti tu aia în care o să tragă sticleţii !

— Asta nu-i treabă de femeie ! Şi treaba mea mi-am făcut-o mai bine decît voi, toţi bănuţii prin intermediul meu i-aţi încasat ! Ţipa isteric, nările îi fremătau, iar faţa îi căpătase o nuanţă albăstrie. Şi am drept de vot ca toţi ceilalţi !

— Aici nu sîntem la secţia de votare ! spuse cocoşatul bătînd în masă şi nici la şedinţă. Eu rezolv problemele nu prin vot ; vreau să-mi spuneţi fiecare părerea, poate că are cineva o idee bună...

Bot-de-Fontă arăta cu mîna spre mine :

— Trebuie să-l scoatem de aici, n-am încredere în el...

Cocoşatul îmi aruncă o privire şi dădu din cap :

— Lasă-l să stea, asta n-are nici o importanţă. Cu toate că mie îmi pare rău pentru el, şi-a băgat nasul unde nu-i fierbe oala. I-a mai rămas doar o şansă...

I-am spus cu răutate :

— Şi scroafei proaste i-a părut rău după ce şi-a mîncat purcelul.

— Şşt ! se răsti el. Şezi acolo şi taci...

Ucigașul Tiagunov luă de pe divan ghitara, atinse strunele pe rînd și începu să cînte în surdină :

Hoața spălătoreasă n-o să fie,
Iar hoțul n-o da buzna în cuțit.
Nu te mînji cu orice murdărie,
O scoatem noi la capăt negreșit...

Toți așteptau să audă ce spune. El își turnă o jumătate de pahar de vodcă, îl dădu pe gît, se strîmbă, și fără să guste ceva, mormăi repede :

— Mi-e totuna ! Dacă vreți, mergem să-i tăiem pe sticleți, sau ne împrăștiem și ne dăm la fund...

— Ție ți-e tot una, dispari și ești bun dispărut ! Dar eu ce fac ? Unde ascund tot ce am agonisit ?

Bătrîna vrăjitoare dădu din cap aprobator, și pe figura ei dușmănoasă puteai citi, că, dacă bandiții ar lua-o cu ei, ar merge cu plăcere să-i taie pe ai noștri.

Catîrul încetă să mai mănînce și își ridică spre noi capul murdar, cu părul vîlvoi.

— Ar fi păcat să piară Fox. Ne-ar mai putea aduce foloase. Dar și dacă ciripește, n-o să ne fie moale...

— Faci pe curajosul, te gîndești că o să rămîi în mașină să ne aștepți în timp ce noi ne batem cu sticleții, spuse cocoșatul. Nu conta pe asta, dacă ne hotărîm să mergem, vii cu noi...

— Da' nu te temi că rămîi fără șofer ? întrebă Catîrul. Esin nu mai e, l-au ciuruit sticleții...

— Nu mă tem, rînji veninos cocoșatul. Dacă e la o adică, îl pun pe el la volan. Și arătă spre mine cu mîna lui lungă, noduroasă.

— Da, spuse Bot-de-Fontă. Și el te duce direct în Petrovka...

— Terminați bîlciul ! exclamă deodată Levcenko, iar mie începu să-mi bată inima nebunește. Deci începuse !

Levcenko tăcu o clipă, apoi zise :

— Trebuie să mergem să-l scoatem pe Fox din pușcărie. Dacă nu-l eliberăm, s-a terminat cu noi toți !

Și se trase din nou în penumbră.

Nu înțelegeam la ce se gîndise, iar cocoșatul nu-mi lăsă timp, fiindcă spuse :

— Iată ce hotărăsc : te luăm cu noi...

— De ce ? întrebai, ridicîndu-mă de pe scaun.

— Așa. Să presupunem că ești sticlete, dacă te tăiem, n-avem nici un folos de pe urma ta. Dar dacă te luăm cu noi, avem. Dacă ne bagi în vreo cursă, pe tine te facem bucăți mai întîi. Dar voi ce plan ați avut, firește, dacă ești cumva sticlete ? Ne îndrugi aici verzi și uscate și noi îți dăm drumul ca să raportezi șefilor cum ne-ai tras pe sfoară...

— Da' de ce să vă trag pe sfoară ? Puțin îmi pasă mie de afacerile voastre...

— Știm, știm, lasă balivernele. Nu te ții baierele să mă tragi tu pe mine pe sfoară. Te iau cu mine la magazin, și cum zărim primul copoi, începem să te tăiem, bucăți te facem, javră...

Asta era într-adevăr o întorsătură neprevăzută pentru mine. Și mă ducea într-un impas de unde sigur că n-aveam ieșire.

— Atunci fă-mă bucăți chiar acum ! Nu merg nicăieri cu voi ! N-am ce căuta acolo...

— A-a-a ! rosti cocoșatul tărăgănat. Asta-i mai interesant...

— Interesant sau nu, puțin îmi pasă ! Gîndește-te și tu, de ce să mă bag eu acolo ? Voi aveți treburile voastre, vă scăpați prietenul, ați jucat împreună, tot împreună trebuie să vă și descurcați. Dar eu ce să caut acolo ? Voi v-ați umplut buzunarele din jafuri și mîine vă puneți pielea la bătaie și dacă treaba vă reușește sînteți și liberi și cu bani în buzunar. Dar eu de ce să înfrunt gloanțele milițienilor ? Pentru nenorocitele alea de cinci mii de ruble ale voastre ?

— De ce ai acceptat dacă sînt atît de nenorocite ?

— Dar ce am acceptat ? Să transmit un bilețel și să spun ce e cu Fox, nu m-am învoit să înfrunt gloanțele sau pedeapsa cu moartea. Mai bine omorîți-mă, poate că maică-mi o să-i dea o pensie de pe urma mea, decît să merg pe gratis împotriva autorităților...

— Şi dacă nu mergi pe gratis ? mă întrebă cocoşatul zîmbind ironic.

— Discuţia asta nu-i serioasă. Dacă vorbeşti serios, spune-mi preţul, condiţiile, ce trebuie să fac ; doar nu-s ţap să mă tragi de funie după tine, rostii eu după un răgaz de tăcere.

— Acum n-ai altceva de făcut decît să ieşi viu de aici. Şi pentru asta o să-ţi dai toată osteneala...

— Nici vorbă, răspunsei calm şi-mi descheiai cămaşa la piept. Poftim, taie-mă dacă vrei, dar n-am fost niciodată slugă nimănui şi n-am să joc nici cum îmi cînţi tu. Ce mă tot ameninţaţi ? Ce-mi tot scoateţi sufletul ? „Te tăiem, te strîngem de gît, te omorîm !" Nu mă credeţi, n-aveţi decît ; Dar nici nu m-aţi prins cu ocaua mică şi văd că n-aveţi conştiinţă şi nici cuvînt ! Ce-mi spunea mie Fox ? Măcar pentru prietenul vostru puneţi-vă obrazul !

— Cînd o să te prindem cu ocaua mică o să fie prea tîrziu, spuse cocoşatul dînd trist din cap şi mi se păru că începe să şovăie.

— Dar gîndiţi-vă şi voi, că doar nu vă pricopsiţi numai prin îndrăzneală, ci pesemne şi prin viclenie...

— La ce să ne gîndim ? spuse Bot-de-Fontă privindu-mă cu ură.

— Dacă aş fi fost un cîine de turnător, vîndut sticleţilor şi ei mi-ar fi ordonat să-i telefonez babei s-o caute pe Ania, m-ar fi lăsat să ajung aici la voi ? I-ar fi înhăţat în strada Bankovski şi pe ea şi pe neghiobii ăştia doi, şi ar fi dus-o în Petrovka unde, fiindcă-i femeie slabă, ar fi scos de la ea numele, portretele şi adresele voastre. Ce nevoie ar fi avut să vă ademenească prin mine ? Ar fi venit aici două plutoane cu automate, v-ar fi făcut arşici şi praful s-ar fi ales din toate afacerile voastre...

— Bine-i mai dai cu gura, dar uiţi un lucru : dacă Ania n-ar fi ciripit nimic la miliţie ? Ce-ar fi făcut băieţii de la Judiciară ?

— Dar crezi că-i puţin lucru să pună mîna pe patru dintre voi ? Şi pe Fox ? Şi cu şoferul lichidat cinci ? Fă o

socoteală și vezi că în seara asta jumătate dintre ai voștri ar fi lipsit la apel. Asta-i una la mînă. În al doilea rînd, spui că Ania n-ar fi ciripit ? Poate că nu. Dar am stat la zdup cu alții mai dihai ca ea, și la Judiciară i-au făcut să ciripească...

— Porc afurisit ! exclamă Ania cu patimă, iar nările albăstrui îi tremurau de frică, de mînie și din cauza drogului. Văzusem cu coada ochiului cum își apropiase de nas praful albicios, ochii îi deveniră unsuroși, închiși la culoare, umezi și parcă se desprindea cu totul de noi. Apoi mai bolborosi o dată : „Porc afurisit !".

Bine, fie. Nu știu dacă o să apuc să trăiesc pînă atunci, dar un lucru știu sigur : Jeglov n-o să-ți dea droguri. La el o să joci fără porcăria asta...

— Vreau să te-ntreb ceva, se întoarse cocoșatul spre mine, aruncînd iepurele de pe genunchi. De ce ai nevoie de banii pe care ți i-a promis Fox ?

— Cum de ce ? Cine n-are nevoie de bani ?

— Dar ce-ai vrut să faci cu ei ? Să-i bei, să faci chefuri, cu femei, să joci cărți sau poate să-ți faci un costum ?

— Voi faceți rost ușor și repede de bani, așa că puteți să-i cheltuiți cu femei și să-i jucați la cărți, mie îmi trebuie pentru lucruri serioase...

— Pentru ce anume ?

— Păi ia gîndește-te și tu : la Bugrî stau într-o casă străină, și am așteptat toate amnistiile ca să capăt iarăși voie să vin la Moscova, dar cînd colo, mi-au dat cu tifla. Va să zică trebuie să mă aranjez acolo cu casa. La țară sînt puțini bărbați, iar eu, în plus lucrez și pe mașină și pe tractor, sînt îndemînatic, așa că o să-mi repartizeze vreo cocioabă. Dar o să trebuiască să-i repar acoperișul, să pun grinzi noi, geamuri, să-mi zidesc o sobă nouă, un grăjduleț, toate astea înseamnă materiale și trebuie să plătești pentru ele ! M-aș însura, aș cumpăra o vacă, aș pune vreo doi purcei la îngrășat. Cîte nu poți face cînd ai bani în buzunare !

— Va să zică îți place banul ? mă întrebă cocoșatul mijindu-și ochii.

— Îmi place, răspunsei provocator. Arată-mi-l și mie pe ăla căruia să nu-i placă... Îi place oricui...

— Atunci mîine vii cu noi după Fox și dacă se dovedește că nu ești sticlete, ci băiat de comitet, o să-ți dau bani, spuse ferm cocoșatul.

— Ți-ai găsit prostul ! Viața mea nici acum nu face doi bani, dar mîine, dacă totul se termină cu bine, o să fie în mîinile tale și n-o să mai facă nici atît...

— Cum așa ?

— Păi uite, chiar acum ca să-mi iei banii cîștigați de mine, cinci bătrîne muncite din greu, zici că-s sticlete și ești gata, sub pretextul ăsta să-mi tai foarte liniștit gîtul. Rezultă, așadar, că dacă mîine o scoateți la capăt, cu atît mai mult o să mă lichidați pentru banii ăștia, iar dacă sticleții se dovedesc ei mai iuți de mînă, mă curăță cu voi împreună în beci...

— Ascultă, nu te obrăznici ! se oțărî cocoșatul. Cînd un hoț fură de la unul de-al lui, e judecat după legea hoților. Dar noi discutăm de bani, fiindcă tu nu ești hoț și deocamdată nu te credem...

— Tăicuțule drag, ce să fac ca să mă crezi ? Să mă înjunghii singur ? Sau să aduc adeverință de la miliție, cum că nu lucrez la ei ?

Ticăloșii începură să se foiască și să mormăie nemulțumiți. Cînd deodată Levcenko izbucni într-un hohot de rîs zgomotos, încît tresări — mă obișnuisem întrucîtva să stau pe grenada asta cu siguranța scoasă, și brusc grenada se mișcase.

— Nostim flăcău ! zise Levcenko și se întoarse spre cocoșat. Tu, Karp, ai chibzuit bine, băiatul o să ne fie de folos, e iute și priceput. Și ager la minte. Nu-i asculta pe proștii noștri, ai hotărît bine...

— Nu vinde castraveți la grădinar ! N-am hotărît încă nimic, îi replică malițios cocoșatul și se întoarse spre mine. Ție, țărănușule, n-o să-ți mai repet : vii cu noi, așa că stai cuminte...

— Cîți bani îmi dai, dacă mîine Fox stă cu tine la masa asta ?

Cocoșatul se gîndi puțin apoi răspunse mișcîndu-și buzele subțiri :

— Zece bătrîne...

Mă ridicai de la masă, mă apropiai de el și făcui o plecăciune pînă la pămînt :

— Îți mulțumesc, tăicuțule, pentru bunătate și dărnicie. Va să zică, dacă sînt turnător mă tăiați, iar dacă vă scap gașca de la pieire sigură, mă îndopi cu zece bătrîne. O să pot cumpăra douăzeci de sticle de vodcă. Mulțumesc, tăicuțule, pentru bunătatea ta nemaipomenită...

Nu reușisem să mă îndrept, încă mai stăteam aplecat, cînd pîslarul îi fulgeră uluitor de repede prin aer. Simții că-mi sar scîntei din ochi și mă prăvălii pe jos, încercînd să-mi opresc sîngele care mă podidise pe nas. Mă ridicai, clătinîndu-mă, și simțeam că plutesc prin aer de emoție, din cauza vodcii băute și a durerii care-mi cuprinsese fața.

— Încă o dată, tăicuțule, îți mulțumesc pentru dreptate și pentru mîngîierea pe care mi-a promis-o Fox...

Cocoșatul rîse fără zgomot, căscîndu-și în tăcere botul cumplit, alb, cu dinți respingători, și-mi dădui seama că mai are încă destulă forță. Ceilalți rînjeau satisfăcuți, iar Levcenko mă privea posomorît și trist.

— Ar trebui să-i mai dai vreo două, să se învețe minte, îl sfătui Ania, și în ochii ei negri se deslușea o sclipire demențială.

Iepurele traversă camera și, ca o pisică, ceru voie să se urce pe genunchii cocoșatului, se cuibări acolo și, mișcînd din urechile-i lungi, mă privea curios ; și iepurele ăsta alb care se gudura în mîinile unui călău și ucigaș, umbra tăcută a lui Levcenko, apărut aici din senin, nările fine fremătînde ale Aniei, pupilele ei mari, fața cenușie a lui Bot-de-Fontă, privirea fixă de vampir a bătrînei Klașa și rîsul sinistru, tăcut, al cocoșatului — toate acestea făcură să mi se pară, preț de o clipă, că nimic nu se întîmplă în realitate, că totul este continuarea unui coșmar, a unei sminteli cumplite, halucinație, plăsmuire, că trebuie doar să scutur ceva mai tare din cap ca să-mi vin în fire, să mă smulg din strînsoarea de fier a acestui vis urît, ca toți

bandiţii, cu vizuina lor scîrboasă, să dispară fără urmă, pentru totdeauna...

Dar n-am scuturat din cap — nu erau plăsmuiri, iar sîngele care-mi curgea pe faţă era cît se poate de real. Mamă, mă auzi, mamă ? Mamă ! Măicuţă, sînt tare obosit...

N-o să-ţi dea pensie de pe urma mea... Nici n-ai nevoie de ea... Doar ai murit de patru ani... Şi nici măcar nu ştiu unde ţi-e mormîntul.

Mamă, apără-mă, nu mai am puteri !

Mamă ! Nu cumva şi ăştia au avut cîndva o mamă ?...

— Ai primit chitanţa ? mă întrebă împăciuitor cocoşatul.

— Am primit-o, mulţumesc mult...

— Acum mă crezi pe cuvînt ?

— Nu, nu te cred...

Nu observai cînd îi făcu semn din ochi lui Bot-de-Fontă şi acesta, pe la spate, mă lovi în ceafă cu pumnii împreunaţi ; din lovitură căzui iarăşi pe jos şi, scuipînd pe scîndurile albe chiaguri de sînge negru-roşcat, rostii :

— Tăicuţule drag, nu cred, n-ai decît să mă rupi în bucăţi...

Privindu-şi gînditor iepurele alb, cocoşatul spuse :

— Îmi plac iepurii, sînt făpturile Domnului, bune, nobile, tandre. Şi gata să moară cu evlavie, în timp ce voi, oamenii, vă tot agitaţi, rîvniţi la ceva, fugiţi după bani...

— Te agiţi, n-ai încotro. Şi mă străduiam să mă ridic cît mai repede, ca nu cumva să mă calce în picioare înainte de a mă ucide, să nu mă batjocorească pentru ultima oară. Mă obseda gîndul că trebuie să mor aşa cum am trăit, în picioare !

— Zadarnic, zadarnic ! Mai bine te-ai gîndi la suflet, spuse cocoşatul, cuprinzînd capul iepurelui cu palma şi, încă scărpinîndu-l după ureche cu degetul mare, luă de pe masă o furculiţă, apoi cu o mişcare fulgerătoare, o înfipse în bumbul roz, fremătător al nasului animalului ; Doar o picătură mică de sînge apăru şi ghemul acesta de viaţă,

pufos, cald, se zbătu convulsiv, tresări, gemu abia auzit și muri.

Cocoșatul îl ridică de urechi de pe genunchi, și micul animal se întinse în mîna lui ca un sac gol, alb.

— E bun, spuse el. Are vreo cinci kilograme...

Îl aruncă bătrînei vrăjitoare, poruncindu-i calm :

— Să-l gătești cu ciuperci. Apoi se întoarse brusc spre mine și mă privi cu ochii injectați : Ai priceput cîte parale faci pe pămîntul ăsta păcătos ?

— Am priceput, rostii eu dînd din cap. Așa că mîine trimite pe cineva dintre ai tăi la casa de economii să depună banii pe numele meu. Patruzeci de mii. Iar dragostea și încrederea dintre noi vor fi depline. Și te servesc pe cinste...

— Ce măgar încăpățînat ești ! începu el să rîdă arătîndu-și gingiile albicioase. Dar de ce ai nevoie de libret ?

— În el e toată speranța mea că n-o să mă omorîți pe urmă ca pe o javră de prisos. Banii ăștia nu-i puteți scoate de pe libretul meu. Așa-i ? Și cînd o să-l eliberăm pe Fox o să am nevoie de ei. Poate că-mi dă și el ceva acolo. Nu, fără libret nu merg cu voi nicicum.

— Dracu' să te ia de chiabur ! spuse el cu oarecare ușurare. Zgîrciob afurisit ce ești, îi e și silă omului cînd vede atîta lăcomie țărănească !

— Ție, cu toate bunătățile astea, ți-o fi poate silă, dar îmi place și mie pîinea albă cu carne...

— Taci, neghiobule ! Sugativă, mîine pe la opt te duci la casa de economii și pui pe numele lui douăzeci și cinci de mii, să-i stea în gît zgîrciobului. Libretul mi-l aduci mie...

— Mie, am spus eu. Libretul mi-l dai mie. O să mă încălzească la inimă cînd o să merg în beci. Cu el, pistoalele milițienilor n-o să mă mai sperie chiar atît de mult, știu și eu de ce risc.

— Mai tacă-ți gura ! îmi spuse obosit cocoșatul. E tîrziu, pînă dimineața trebuie să ne și odihnim. Mîine avem nevoie de forțe. Ne sculăm la șase. Cine-l păzește pe tip ?

Tuturor le era somn și, în răstimpul de tăcere care urmă, se auzi vocea lui Levcenko :

— Eu. Tăcu o clipă apoi adăugă : Să doarmă cu mine sus, în camera mică. Nu-l las eu să scape. Hai, mișcă-ți copitele. Sus !...

Am urcat la etaj pe scara care scîrțîia și simțeam sub picioare treptele arcuindu-se la fiecare pas greu al lui.

Am intrat într-o cameră întunecoasă și, în reflexul umed-albăstriu al ferestrei, am zărit un pat de lemn. M-am așezat pe el și mă simțeam ca un om care-și revine din leșin. Undeva, chiar lîngă mine arcurile au gemut sub greutatea corpului lui Levcenko. S-a așternut din nou liniște. De jos se auzeau frînturi de fraze, vesela zîngănea, iar Bot-de-Fontă rostea o frază lungă, sonoră pe o singură notă. Dar aici se auzea doar răsuflarea uniformă a lui Levcenko, iar tăcerea lui era grea ca o placă de piatră și mă apăsa insuportabil.

Și deodată rosti abia auzit, nu în șoaptă, ci doar foarte încet :

— Noroc, comandante !

— Noroc, Levcenko !

Tăcu o clipă. apoi vorbi la fel de încet, dar foarte deslușit :

— Peste o oră se potolesc. Te scot de aici...

Și în liniștea care se lăsă din nou nu se mai simțea ura dinainte. tăcerea lui nu mai era atît de cumplită.

— Nu, Levcenko. Nu plec de aici, rostii eu în șoaptă.

Nu se grăbi să răspundă, dar cînd începu să vorbească, în cuvintele lui se simțea o siguranță tristă :

— O-să te ucidă, Șarapov, n-aș vrea asta.

— Ce te privește asta pe tine ?

— Nu vreau și gata...

— Nu, Levcenko, nu-i nevoie. Dacă aș fi vrut să plec nu veneam aici...

— E clar, spuse el, tăcu puțin și liniștea deveni din nou densă, încordată. Atunci, Șarapov, trebuie să te dau pe

mîna prietenilor mei. Tu ai venit aici pentru viața lor. Și pentru a mea. N-o să te învoiești la mai puțin de atît...

— Dă-mă, Levcenko, dă-mă... Sîngele meu o să cadă ca blestemul pe capul tău, pămîntul n-o să te primească și o să te arunce afară ca pe o murdărie, ca pe o piatră...

— Și ce să fac ?

— Pleacă tu de aici. Încă nu-i tîrziu, și mîine poți să nu vii cu noi, dacă pleci azi...

— Și ce-o să se întîmple ?

— O să fac ceea ce am venit să fac. Și viața ta n-o iau...

— Atunci sigur că o să ți-o ia ei pe a ta...

— Da, probabil. Dar atunci n-o să mai aibă nici o importanță...

— Cum așa ceva n-are importanță ?

— N-are, Levcenko. Cînd traversam Vistula, acum un an, treaba asta n-avea prea mare importanță pentru noi doi. Nici pentru Saška Korobkov. Dar acum tu ești în transșeea cealaltă. Iar eu traversez iarăși rîul dinspre partea noastră. Așa că pleacă, șterge-o. O să fie mai ușor pentru amîndoi.

Apoi ne cufundarăm din nou într-o tăcere apăsătoare și înecăcioasă ca aburul dintr-o spălătorie. Jos se auzeau zgomote și voci, Ania plîngea și țipa, iar o voce bătrînească — probabil a bătrînei vrăjitoare Klașa — hîrîia ca un fierăstrău. Minutele se scurgeau încet și, în cele din urmă Levcenko rosti :

— Hai să ne culcăm, mîine ne sculăm devreme...

— Ce-ai hotărît ?

Merg cu voi...

— O să te ucidă acolo. Ai noștri te omoară dacă te împotrivești. Iar dacă te predai, te așteaptă pușcăria. Pe termen lung...

Levcenko tuși, se întinse oftînd pe saltea, iar arcurile gemură sub greutatea lui.

— Dacă mă omoară, înseamnă că așa mi-a fost scris. Omul nu moare decît o dată. Dar la pușcărie, nu-u, nu mai intru. Nu mai intru cît oi trăi...

Ochii mi se obișnuiseră puțin cu întunericul și vedeam corpul uriaș al lui Levcenko formînd o pată întunecată lîngă perete. Respira sonor și ritmic, încît mi se părea că aud o bombă cu mecanism, și nu puteai ghici nicicum la care tic-tac avea să explodeze și să nimicească totul în jurul ei.

Jos, ucigașul Tiagunov se îmbătase probabil și cînta ; se auzea limpede vocea lui înaltă de bețiv fără griji. Răcnea :

Stau bănuții-n buzunar străin,
E un fleac să-i șterpelești pe toți.
Azi ai tăi sînt, mîine sînt ai mei,
Pentru hoți găsești destui netoți.

Cocoșatul țipă la el să tacă, iar Ania începu să plîngă și mai tare, mai isteric. Respirația lui Levcenko se ghicea abia auzită, iar restul era liniște, întuneric și tristețe cumplită.

— Te invidiez, Șarapov, spuse Levcenko.

— Mîine n-o să mai ai pe cine să invidiezi. În rest, totul e bine zîmbii eu ironic.

— De asta te și invidiez, replică el. Viața ta a avut un sens...

Și fără să vreau am observat că vorbește despre mine ca despre un mort.

— Știi ce, Levcenko, mîine o să dau de belea. Dar nu-mi pare rău. Merg fiindcă-i vorba de o treabă foarte importantă. Dar tu ? Te duci pentru criminalul ăsta cocoșat ? Ții minte cînd stăteam împreună în adăpostul blindat distrus de lîngă Kovel și visam la ce avem să facem după război ?

— Păcat că n-a visat împreună cu noi și cîinele ăla afurisit din cauza căruia viața mea a luat-o razna...

— Despre cine-i vorba ?

— Cînd nemții au bombardat lîngă Brest trenul sanitar toate actele au ars. M-am întremat înainte de termen și am ieșit din spital — voiam să vă ajung din urmă. Începusem să visez la toate bunătățile de pe lume și în regimentul

de rezervă am povestit totul despre mine : cum că am fost condamnat de trei ori, am stat în compania disciplinară, că sînt propus pentru reabilitare — așa cum spuseseși chiar tu la batalionul sanitar. Și ce să vezi, în comisie era un cîine împuțit, un șobolan bine hrănit, din ăia care se aranjează să rămînă în spatele frontului, o față rumenă de puteai să-ți aprinzi țigara de la ea. Și-mi zice tipul : În legătură cu asta, soldat Levcenko, n-avem nici o informație la dosar, așa că, pînă cînd lămurim lucrurile, treci înapoi la compania disciplinară. M-am supărat : cum așa, să nu mai fie deloc dreptate pe pămînt ! I-am spus vreo două, el a-nceput să urle, ce mai, l-am croit, și m-au trimis la tribunalul militar, unde m-au condamnat din nou. Și salut ! În iunie am evadat și uite că acum mă bălăcesc cu ticăloșii ăștia. Acum unde să mă mai duc ? O singură cale mi-a mai rămas...

— Ascultă, Levcenko, acum nu-ți mai sînt comandant, așa că nu-ți pot ordona, dar te rog ca pe un om : pleacă de-aici chiar acum. Dacă lucrurile se vor aranja ca mîine să scap teafăr, merg cu tine la toate instanțele și povestesc cum ai luptat...

— Și povestești și isprăvile mele de după război ? întrebă el trist. Nu, Șarapov, cu mine s-a sfîrșit. Și pe tine nu te-am trădat, fiindcă ni s-a întîmplat să dormim sub aceeași manta și nu te-ai îndopat singur, pe ascuns, cu rația de ofițer, și nu te-ai ferit de gloanțe în spatele nostru. Și fiindcă pe Vistula, cînd am avut schija aia în spinare, m-ai cărat pînă la punctul sanitar. Așa că mîine mergem împreună și cum o da Dumnezeu.

— Levcenko, am insitat eu...

— Gata, Șarapov, ajunge ! Hai să dormim, n-avem de ce să mai discutăm.

Și începu să respire zgomotos și egal. M-am întins pe patul de scînduri și abia acum simțeam că mai sînt încă stăpînit de fiorul tensiunii în scădere și al fricii. Să plec cu Levcenko nu se putea : Dacă bandiții ne descopereau

lipsa, spălau putina imediat... Sigur că nu așa ne închipuisem noi că aveau să se petreacă lucrurile, Jeglov nu prevăzuse asta și nici nu avusesem de gînd să devin momeală. Noi ne gîndisem doar să-i ademenim pînă la magazin, dar nu ne pregătisem pentru situația de a fi luat ostatec. Dar așa se nimerise : să fie mai bine pentru acțiunea pe care o întreprindeam și mai rău pentru mine. Și calculînd șansele de a scăpa cu viață din povestea asta, mă convingeam cu tristețe că ele sînt inexistente. Șansele reale desigur. Chiar dacă șefii mei anulează operația și decid să nu atragă banda în cursă, ci s-o atace direct lîngă magazin, oricum bandiților le rămîne destul timp, oricît de scurt ar fi el, să mă împuște sau să mă înjunghie. Și nu mă puteau ajuta nici chiar lecțiile de sambo ale instructorului Filimonov : în preajma mea aveau să fie prea multe persoane, probabil foarte supărate. Va să zică, Șarapov, ăsta să fie sfîrșitul ? Sau poate că reușesc să mă descurc cumva ? Nu de alta, dar Jeglov e afară și nu stă cu mîinile în sîn, sigur că acolo toți se gîndesc cum să mă scoată din belea. Dar nu pot face legătura cu ei, chiar dacă născocesc ei ceva, n-au cum să-mi comunice. Dar cu siguranță că născocesc ! Trebuie să născocească ! Nu mă pot părăsi aici...

Gîndul ăsta mi-a dat din nou oarecare speranță și am început să mă gîndesc cu înfrigurare la ceea ce ar putea face băieții noștri. Numai că nu trebuie să mă grăbesc, ci să mă gîndesc încet, serios, temeinic, așa cum fac și ei acum. Sigur că și ei se gîndesc, poate că au și găsit ceva. Dar n-au cum să-mi comunice. Bine, să presupunem că aș fi cu Jeglov afară și în locul meu s-ar perpeli Pasiuk. Iar noi am născocit un plan ca să-l salvăm, dar nu i l-am putea comunica și din pricina asta s-ar putea să nu reușească — fiind gîndit pentru două sau mai multe roluri — iar dacă Pasiuk nu știe ce să facă spectacolul nu are loc. Ce am hotărî noi atunci ? Să folosim un plan sau niște împrejurări sau condiții pe care le-am cunoscut înainte de operațiunea respectivă și în legătură cu care nu mai trebuie comunicat nimic în plus...

Din cauza gîndurilor agitate îmi vuia capul și nu-mi venea somnul. Ar fi grozav să găsesc o cale, tare n-am chef să mor !

Ce știam dinainte eu și Jeglov ?
Componența bandei ? Nu !
Firea bandiților ? Nu !
Modificarea planului ? Nu !
Locul operației ? Da !

XXXI

La spital, unde este director tov. Lifșiț, a avut loc o întîlnire a răniților cu V. Smislov, campionul Moscovei. Marele maestru le-a vorbit ostașilor despre meciul de șah U.R.S.S.—S.U.A., iar apoi a susținut un simultan.

„Moscovski bolșevic"

...Locul operației ! Da ! Da ! Da !

Nu puteau schimba locul operației ! Fox va fi adus acolo unde considerasem noi că-i mai ușor să-i prindem. Și eu, și Jeglov cunoșteam bine locul — beciul magazinului. Un tunel lung, îngust, sala de recepție a mărfurilor, magaziile... Mai erau acolo o magazie de la ușa căreia cocoșatul îi lovise pe paznic cu toporul în cap. O camăruță de 1,5 × 1,5 m, cu o ușă foarte groasă, căptușită. Mă învîrtisem mult pe acolo cu Jeglov : paznicul ucis zăcea lîngă pragul ei. Ușa se deschidea în interior.

Locul era foarte luminos : pentru cercetare și fotografii, Grișa pusese special un bec de 100 de wați. La ușa cămării era un zăvor greu. Dar dacă acolo avea să fie întuneric ? Complet întuneric și în tunel și în sala de recepție a mărfu-

rilor ? Dacă Jeglov avea să fie atît de perspicace încît să lase întredeschisă ușa asta... Aș putea intra acolo, pe întuneric. Firește, bandiții ar putea sparge ușa... Dar pentru asta le-ar fi trebuit timp, cel puțin vreo două minute... Multe se pot întîmpla în două minute... Cămara este pătrată și are o tejghea de-a lungul pereților... Lîngă ușă este o treaptă și o nișă mică în peretele de cărămidă. Nișa este minusculă. Dar stînd într-o parte, te poți adăposti în ea dacă bandiții încep să tragă prin ușă. Pot cîștiga un minut-două și de ele depinde viața mea... Ah, dacă lui Jeglov i-ar da prin minte ! Trebuie, e pur și simplu obligat să-i treacă prin minte ! Asta-i unica mea șansă... Gleb, vreau tare mult să mai trăiesc ! Gleb, mă așteaptă Varea ! Trebuia să ne întîlnim deseară, dacă acțiunea nu reușește. Dar a reușit și am făcut tot ce am putut...

Varea, iubita mea, știu că nici tu nu dormi acum, ești de serviciu de la miezul nopții pînă la opt dimineața... Varea, iubito, nici eu n-am știut că o să se întîmple așa... N-am vrut să te mint, am știut întotdeauna că pe tine nu trebuie să te mint... Varea, soția mea, fericirea mea scurtă și luminoasă, nici la Oficiul Stării Civile n-am ajuns... Varea, dar ce-or face cei cinci copii ai noștri, care încă nu s-au născut ? Varea, noi doi avem un fiu — băiețelul găsit care trebuie să-mi aducă fericirea ! Varea, lumina vieții mele, dragostea mea, am știut că m-am îndrăgostit de tine pentru toată viața, în clipa în care subțirică, înaltă, grațioasă, ținîndu-l în brațe pe fiul nostru cel găsit, ai intrat pe ușa maternității, casa aceea veche de lîngă Piața Sobacia, unde m-am născut și eu în timpuri imemoriale... Varea, nu-i vina mea dacă dragostea noastră a fost atît de scurtă, am fost împreună doar o singură noapte violacee, fulgerătoare ca o scînteie electrică... Varea, spuneai că peste douăzeci de ani, pe străzile noastre vor trece oameni care nu vor cunoaște frica. Iar eu plătesc pentru asta cu toată frica mea cumplită, cu toată tristețea și durerea mea... Varea, iubita mea, nu cumva porți în inimă o scînteie minusculă, o prelungire a ființei mele ? Varea mîine mi-ar fi mult mai ușor să mor dacă aș ști că nu dispar cu totul, că în Orașul Care nu Cunoaște Frica rămîne o parte din mine, fiul meu, copilul tău, iubita mea... Nu mă uita, Varea, ești încă foarte tînără și foarte frumoasă, o să te mai iubească și alții, și

tare mult aş vrea să fii fericită, numai să nu mă uiţi cu totul, păstrează măcar o fărîmă de amintire despre mine, Varea...

Ce bine că ai venit acum la mine, Varea... Dar n-ar fi trebuit să fii de serviciu pînă dimineaţă ? Şi de unde ai cules atîtea flori ? Acum e toamnă... Pentru mine sînt florile astea ? Nu plînge, Varea, eşti atît de frumoasă cînd rîzi. Îţi mulţumesc pentru flori, Varea, n-am văzut niciodată margarete în noiembrie... Tu poţi orice, Varea... Caută-l pe băieţelul nostru... cum nu-ţi aminteşti ? L-ai predat la maternitatea de lîngă piaţa Arbat. Acolo sînt şi actele lui. Jeglov o să te ajute, Varea... Nu te teme, iubita mea, n-o să-ţi ia florile, doar sînt pentru mine... În beci, el o să mă salveze şi noi o să-i dăm margarete... O să mă salveze... Unde pleci, Varea ? Nu pleca... Nu pleca... Mi-e frică singur... Varea ! Varea ! Aaah !

Am deschis ochii, am văzut deasupra mea faţa neagră a lui Levcenko şi am strîns pleoapele, cu speranţa că visul avea să mai dureze şi că trebuie să mai aştept o clipă, apoi să-i deschid iarăşi pentru ca halucinaţia să dispară.

— Scoală-te, Şarapov, e timpul să mergem, spuse surd Levcenko, cu vocea lui tărăgănată.

Camera era inundată de penumbra cenuşie a revărsatului zorilor şi în dimineaţa asta aveam presentimentul unei schimbări încă necunoscute. M-am sculat, m-am apropiat de fereastră şi am văzut că peste noapte, totul fusese acoperit de zăpadă. Pe pămîntul murdar, chinuit de ploaia de toamnă, căzuse zăpada groasă, grea ca o îngheţată.

— Ce zici, Şarapov, îl stropim azi cu roşu ? întrebă, în spatele meu, Levcenko.

— Să vedem, cum ne-o fi norocul...

La toaletă m-a condus Bot-de-Fontă care, din clipa aceea nu s-a mai dezlipit de mine nici cît negrul sub unghie. În camera cea mare, cocoşatul stătea la locul lui, iar faţa-i parcă de făină, se umflase şi se buhăise peste noapte. Dar glumea, se răstea la bandiţi şi mă întrebă cu rîsul lui alb, cumplit :

— Ei, nu te-ai răzgîndit peste noapte ? Că te aranjăm cît ai zice peşte, chiar acum...

— Eu mă gîndesc întodeauna mai înainte de a promite. Dacă primesc libretul, merg cu voi, fac tot ce-mi spui...

La micul dejun am mîncat carne fiartă, o omletă din două duzini de ouă cu untură de porc și am băut ceai. Mi-a trecut prin minte un gînd stupid : măcar pentru ultima oară să mănînc după pofta inimii. Pe Ania n-am văzut-o, fie că mai dormea, fie că plecase în timpul nopții. Dar ea mă interesa foarte puțin, n-avea unde să se ascundă. Iar în afară de Sugativă, toți erau prezenți. Cocoșatul le dădu voie tuturor să se dreagă doar cu un singur pahar de vodcă.

— Dacă dă Dumnezeu și ne întoarcem cu bine, atunci o facem lată, spuse el. Dar cînd mergi la treabă, mintea trebuie să-ți fie limpede și brațul sigur...

La opt și jumătate apăru Sugativă care întinse cocoșatului o cărțulie cenușie, nouă, cu scoarțe tari și cu o emblemă pe copertă.

— Ai făcut depunere obișnuită sau cu termen ? întrebai eu.

— Obișnuită, răspunse cocoșatul frunzărind libretul.

— Păcat, la depunerea cu termen dobînda crește cu un procent pe an...

— Mai întîi să trăiești anul ăsta, mi-o întoarse el și îmi aruncă peste masă libretul care alunecă pe tăblie și căzu pe podea. Mi-am dat seama că o făcuse dinadins, ca să mă facă să mă mai înclin o dată în fața lui. Nu-i nimic ! O să mă mai înclin. L-am ridicat de jos, l-am răsfoit, totul era în ordine : „Sidorenko Vladimir Ivanovici... două zeci și cinci de mii.

— Mulțumesc frumos, tăicuțule. Am pus libretul în buzunar și m-am așezat să-mi termin ceaiul. Iar în timpul mesei și al forfotei fără rost de dimineață, în așteptarea evenimentelor necunoscute, începu să plutească încetișor prin preajmă mirosul dulceag, grețos al morții...

La ora zece, cocoșatul se dădu jos de pe scăunelul lui înalt și dădu ordin să ne pregătim. Catîrul îi întinse cojocelul, iar el își înfășură pe îndelete gîtul cu un fular lung de lînă, își trase pe cap o căciulă de vulpe roșcată. Catîrul așteptă răbdător în spatele lui ca un lacheu. Lingăi ! Slugoi scîrboși !

Sugativă își puse șepcuța și paltonul, Tiagunov un raglan, Bot-de-Fontă o pufoaică, iar Levcenko își strînse mantaua cu centura. Bătrîna Klașa stătea nemișcată lîngă perete și mă sfredelea cu privirea. Dar tăcea.

— Ei, dragii mei, cu Dumnezeu înainte ? întrebă cocoşatul. Să ne aşezăm o clipă înainte de drum, că pornim să izbîndim... Şi zăpada ne e de folos — dacă au venit sticleţii acolo, au lăsat neapărat urme pe terenul viran...

Se aşezară cu toţii, iar cocoşatul spuse :

— Sînt sigur că vom reuşi, mergem pentru o cauză sfîntă, să ne scăpăm prietenul din necaz.

Mi-am zis că mai curînd şi-ar fi lichidat prietenul, aşa cum făcuse aseară cu iepurele, dacă nu s-ar fi temut că Fox o să-i denunţe a doua zi pînă la ultimul.

Cocoşatul se ridică, se apropie de bătrîna Klaşa, o îmbrăţişă şi se sărutară de trei ori.

— Aşteaptă-ne, măicuţă, ne întoarcem cu izbîndă...

Ah, libărci ticăloase ! Strigoi blestemaţi ! V-aţi ghiftuit cu sîngele altora, v-aţi clădit vizuina pe nenorocirea oamenilor, din lacrimile lor...

Şi tu, babă Klaşa, nu te mai uita la mine, ci la minunatul tău cocoşat ! Pentru ultima oară vă mai vedeţi ticăloşilor ! I-a sunat ceasul familiei voastre de păianjeni !

— Fereşte-te de el Karpuşa, rosti bătrîna vrăjitoare arătînd cu degetul spre mine.

Mă înclinai în faţa ei spunînd :

— Bunicuţă Klaşa, pregăteşte mîncare şi băutură, că vin să chefuim...

— Piei, afurisitule ! şuieră ea zgomotos, cu ură şi întoarse capul.

Cocoşatul mă înghionti uşor în spate :

— Gata cu trăncăneala ! Să mergem...

Afară mirosea dulce a zăpadă, domnea albeaţa şi tăcerea. În curte, înapoia gardului de doi metri, furgonul de pîine aştepta cu motorul gata încălzit, cocoşatul şi Catîrul se instalară în cabină, iar noi sărirăm în compartimentul metalic din spate. Motorul începu să huruie, ţeava de eşapament să trepideze sub picioarele noastre, furgonul se urni încet, trecu peste o ridicătură de lîngă poartă şi ieşi în stradă.

Eu, Tiagunov şi Levcenko ne aşezarăm pe lăzile goale. Bot-de-Fontă şi Sugativă scoaseră din peretele furgonului o tăblie lungă sub care se deschiseră nişte fante longitudinale, ca ambrazurile. În vehicul se mai lumină, şi prin fantele acelea vedeam casele succedîndu-se rapid, tram-

vaiele, un foişor de foc care a apărut şi a dispărut deîndată. Mergeam din raionul Cerkizov spre Stromînka...

Simţeam o poftă teribilă să fumez. În buzunar pipăii săculeţul pe care mi-l dăduse ieri Kopîrin spunîndu-mi : Dacă o să-ţi fie greu, ia puţin de-aici şi o să te simţi uşurat." La hopurile pavajului îngheţat, furgonul ne scutura zdravăn sau poate că-mi tremurau mie mîinile, dar nu reuşeam să-mi răsucesc o ţigară, tutunul se tot împrăştia. Levcenko mă privi îndelung, apoi îmi luă din mîini săculeţul şi răsuci îndemînatic, repede, o ţigară, lăsînd marginea s-o lipesc eu, şi mi-o întinse. Aprinsei ţigara cu chibritul, trăsei în piept fumul amărui care mă ameţi uşor, apoi mă rezemai cu spatele de peretele rece şi închisei ochii.

Iată că mă îndrept spre capătul drumului. Adio, Varea... Singura speranţă că să ne mai putem întîlni este ca lui Jeglov să-i vină ideea cu uşa de la magazie... Ar fi interesant de ştiut la ce se gîndea Vasea Vekşin cînd banditul Esin s-a aşezat lîngă el pe bancă...Pe tine, Vasea, te-am răzbunat... Şi pentru mine o să se socotească băieţii cu toţi ăştia... Numai că tare mult aş fi vrut să mai trăiesc... Pînă în Era Caritătii, promisă de Mihal Mihalîci... Adio, Mihal Mihalîci... Ai spus cîndva că oamenii or să afle de existenţa dumitale doar din anunţul mortuar din ziar... Dar iată că totul se petrece pe dos. De mine or să afle...

Furgonul începu să frîneze.

Nu-i nimic ! Doar sînt cercetaş ! Sînt miliţian ! Mă puteţi ucide, dar de speriat, nici vorbă ! Chiar şi neînarmat o să reuşesc să lichidez pe vreunul dintre voi... Probabil că pe tine, Bot-de-Fontă, care nu te dezlipeşti de mine, deci ăsta ţi-e destinul !

Maşina opri complet, se făcu linişte, iar eu mă ridicai de pe ladă ca să mă uit prin fantă.

— Stai jos, jigodie ! scrîşni Bot-de-Fontă.

Da, nu degeaba te răţoieşti la mine, doar sînt destinul tău. Şi o să mă răfuiesc cu tine fără milă.

— Ce te-a apucat, nătărăule ? spuse Levcenko lui Bot-de-Fontă. El coboară acum cu noi şi tu nu-l laşi să se uite. Stai jos şi ţine-ţi pliscul...

Mă uitai prin fantă și din cauza albeții orbitoare de afară, închisei ochii fără voie. Furgonul se oprise pe o străduță, nu departe de magazin, de unde se vedea intrarea acestuia și un colț al terenului viran, în apropiere de intrarea de serviciu și de anexe. Zăpada împrejur era imaculată, se vedea doar un singur șir de urme de pași de la anexă la poartă. Cocoșatul ieși din cabină și ne spuse prin deschizătură :

— Sugativă să se ducă spre magazin să vadă ce-i pe-acolo...

Banditul merse cu pași șovăielnici pînă la magazin și, după cum arăta spinarea lui firavă, îți puteai da seama că-i e tare frică. Zăbovi un pic lîngă intrare și se întoarse spunînd că magazinul e deschis și că a văzut înăuntru două femei în halate albe — pe cît se pare vînzătoare. Mie începu să-mi bată inima cu furie — deci gata, operațiunea începuse. Femeile din magazin îmbrăcate în halat nu sînt vînzătoare, ci desigur fetele din plutonul comandamentului...

— Fiți atenți tot timpul, nu căscați gura ! spuse cocoșatul și urcă în cabină.

Minutele, secundele treceau, gata, totul s-a sfîrșit. Nu știu cît a durat asta, mă străduiam să-mi amintesc cu aproximație cîți pași sînt de la ușă la tunel, apoi îmi reaminteam lungimea tunelului și distanța de la el pînă la cotitură după care urmează deîndată ușa magaziei. Ah, ce prostie, ușa asta afurisită e singura ușă din viața mea...

— Uite-i ! Uite-i strigă Sugativă gîtuit.

Ne repezirăm cu toții deodată să ne uităm prin deschizături și văzurăm că „Ferdinand"-ul nostru frînase lîngă ușa magazinului. Prin parbriz îl zării pe Kopîrin care trase mașina lîngă trotuarul din stînga, apoi dădu înapoi și opri astfel încît ușa să fie drept în fața intrării în magazin. Ușile cabinei se deschiseră și-l văzurăm pe Jeglov sărind afară. Gleb bătu în geam și arătă ceva celor din magazin. Aceștia deschiseră ușa și din autobuz ieși Pasiuk ținîndu-l de mînă pe Fox, supravegheat din spate și de Taraskin. Într-o clipă intrară cu Fox în magazin, iar afară rămaseră doar Grișa și Kopîrin. Asta era tot. În magazin,

fără îndoială că mai sînt de-ai noștri, iar aici în stradă furgonul de pîine e în bătaia armelor. Catîrul porni motorul și mașina rulă încet, în viteza întîi, dădu colțul spre terenul viran pînă la intrarea de serviciu pe care o acoperi exact la fel cum făcuse Kopîrin la intrarea principală din stradă.

Cocoșatul ieși repede din cabină și bătu în peretele mașinii, iar noi sărirăm repede din furgon în zăpadă. La ușă nu era nici un lacăt. Bot-de-Fontă trase de ea ușor și ușa se deschise. Pe culoarul înclinat primul păși Tiagunov, iar după el cocoșatul. Bot-de-Fontă mă apucă de mînă, dar Levcenko îl înghionti :

— Mergi înainte și fii atent să n-o zbughească pe lîngă tine la sticleți. Eu îl păzesc din spate...

Bot-de-Fontă dispăru pe ușă, Levcenko privi înapoi, dar acolo erau Sugativă și Catîrul care aveau pistoale. Levcenko făcu un gest cu mîna și pornii și cu pe culoarul betonat care ducea spre beci.

După lumina puternică din stradă, în prima clipă toți parcă orbiserăm în penumbra cețoasă a beciului. Auzeam doar zgomotul slab al pașilor lui Levcenko, ai lui Sugativă și ai Catîrului în urma mea. Apoi ochii mi se obișnuiră cu întunericul. Cocoșatul străbătu cu pas sigur sala de recepție a mărfurilor, intră în tunel și la cotitură îl deslușii vag în lumina slabă a becului de cincisprezece wați, ținînd pistolul „Walter" în mîna-i lungă de maimuță. Tiagunov păși în tunel și pașii abia i se auzeau pe ciment. Bot-de-Fontă călca greu, eu intrai încovoindu-mă, iar în spatele meu venea Levcenko...

Undeva, înainte, se auzea zgomot puternic de voci, iar cocoșatul ne ducea direct într-acolo. Cinci pași, șase, șapte, opt, nouă ; acum se termină tunelul... marginea bolții joase, trebuie să găsesc o bîtă, ceva, să-l dobor pe Bot-de-Fontă, dintr-o singură lovitură... Oh, probabil că Jeglov nu și-a pus problema unde mă pot ascunde de ăștia pe lumină... Eu, nădăjduisem că avea să-i dea prin cap să stingă lumina în beci... Capătul tunelului... Aici, la vreo patru pași distanță trebuie să urmeze o cotitură la dreapta, apoi alți doi pași și magazia... Trei, patru, cotitură... unu... doi...

S-a stins lumina ! S-a stins ! Un întuneric de smoală m-a cuprins. Și tăcerea — toți s-au oprit. Asta o să mai dureze vreo cîteva secunde...

Un pas lateral și mă lipesc de perete. Un pas înainte. Încet, încet, pășiți mai ușor, pecioarelor ! Inimă, nu bate așa de tare ! Să nu respir atît de zgomos ! Aud o înjurătură scurtă a cocoșatului, zgomotul unei cutii de chibrituri în mîna cuiva... Tabla ușii, contactul rece cu tabla înghețată în beci. Mîinile îmi tremură înfrigurate. Doamne, de n-ar scîrțîi ușa, balamalele ! De s-ar deschide fără zgomot ! Ușa cedă lin sub degetele mele, alunecă înăuntru pe balamalele unse, magazia mă cuprinse ca un rîu, ca o îmbrățișare maternă, ca o salvare, ca viața...

Nu mă gîndeam la nimic, doar instinctele dezlănțuite se zbăteau în mine. S-a gîndit bine Jeglov cînd a fixat ieri aici o bară zdravănă la zăvor și a uns-o din belșug cu solidol, astfel încît și ea lunecă lin, fără zgomot în lăcașul ei.

Stăteam lipit de perete ; răcoarea lui îmi mîngîia fața care-mi dogorea și deodată am simțit că mă sufoc, că nu-mi ajunge aerul și nu îndrăzneam să cred că mă putusem înțelege în toate privințele cu Jeglov și că de la douăzeci de kilometri, îi putusem transmite strigătul inimii mele...

De partea cealaltă a ușii răsună vocea cocoșatului, tremurînd un pic de încordare, dar fără să vădească frică :

— Volodea ! Unde ești Volodea ? Răspunde ! Ce, te joci de-a v-ați ascunselea cu noi, sticlețelule ?

Am intrat într-o parte în nișa de cărămidă, am pipăit cu mîna peretele și pe tejghea am dat cu mîna de ceva greu și rece — pistolul meu „TT" ! Jeglov prevăzuse și asta, că dacă-i ghiceam planul o să am și revolverul la îndemînă !

— Volodea ! șcheună încetișor cocoșatul. Cu dinții te sfîșii, jigodie !

Am continuat să tac, lipit de perete.

— Trebuie să ieșim de aici ! spuse Levcenko.

— E o ușă aici, pe undeva la dreapta, se auzi glasul lui Bot-de-Fontă. Poate că pe-acolo a șters-o...

Și începu deîndată să împingă în ușă cu putere.

— Karp, lasă-l, trebuie să plecăm ! spuse iarăși Levcenko, cu voce surdă.

— Trebuie să-l omorîm pe cîinele ăsta, și pe urmă plecăm ! scrîșni din dinți cocoșatul. Probabil că împingeau doi în ușă, fiindcă balamale începură să scîrțîie prelung.

Și deodată printre icituri înjurături și drăcuieli, răsună cu putere, pătrunzător glasul de bariton al lui Jeglov :

— Atenție, bandiților !

Presiunea asupra ușii încetă, bandiții împietriră de uimire, și nici eu nu mi-am dat seama de faptul că Jeglov le vorbește prin gura de ventilație, iar în strîmtoarea bolții, în bezna deplină, vocea lui răsuna ca trîmbițele Ierihonului. Sînt aproape sigur că Gleb prevăzuse efectul acesta.

— Banda voastră e blocată cu totul. Amîndouă ieșirile sînt închise. Totodată, furgonul vostru a fost mutat de la ușă. Vă propun să vă predați altfel nu mai ieșiți de aici...

— Dar cine latră acolo ? strigă cocoșatul.

— Nu latră, ci îți vorbește căpitanul Jeglov, porcule ! Probabil că ai auzit de mine, nu ?... Așa că vă propun să vă predați cu bînele...

— Și dacă refuzăm ? întrebă cocoșatul.

— Atunci se schimbă treaba. Dat fiind că sînteți o bandă extrem de periculoasă, am indicații din partea conducerii noastre să vă lichidez dacă nu acceptați condițiile mele. Cum te aranjează varianta asta ?

— Dar pe sticletele tău ni-l dai să-l mîncăm ? Că-l belim de viu !

— Bine ! Lăsați-l să se roage pentru voi și mai vedem noi...

Bravo ție, Gleb, mi-ai mai dat o șansă pentru orice eventualitate.

Timp de cîteva clipe a domnit o încordare tăcută, rea, apoi Jeglov începu să rîdă tare și hohotul lui răsună în beci ca un tunet :

— Cu praful de pe tobă o să te alegi, nu cu omul nostru. A șters-o de mult, e hăt departe acum, și ți-s mîinile prea scurte ca să-l mai ajungi !

Se sfătuiau chiar lîngă uşa mea, şi auzeam cum furia, înflăcărarea şi spaima de la început sînt înlocuite treptat de convingerea fermă că n-au cum să scape şi că sînt prinşi în cursă.

— Vă mai dau două minute... răsună asurzitor vocea lui Jeglov.

Îmi vîjîia capul, picioarele îmi amorţiseră, glasurile bandiţilor cînd se auzeau, cînd amuţeau şi la un moment dat — trecuseră probabil o mie de ani — cocoşatul strigă :

— Bucuraţi-vă, sticleţilor, lua-v-ar dracul ! Ne predăm !

— Ieşiţi din beci. Cîte unul. În faţa uşii vă opriţi şi aruncaţi pistoalele şi cuţitele. Vă previn că uşa e în bătaia armelor noastre, să nu încercaţi vreo şmecherie, că tragem fără somaţie...

Se auzi zgomotul paşilor care se îndepărtau, se făcu linişte şi de departe, deformat de rezonanţa bolţilor, de cotiturile coridoarelor şi de uşile prin care trecea, se auzi glasul lui Jeglov, de data asta nu atît de înspăimîntător, ci glasul lui obişnuit, baritonal repezit :

— Deci aşa : primul să arunce arma şi să iasă...

Trecură cîteva clipe şi i-am auzit din nou vocea :

— Poate să iasă al doilea...

— Al treilea...

— Acum să iasă cocoşatul... Am spus cocoşatul !

— Al cincilea...

— Să iasă următorul...

Se mai auziră voci nedeslușite şi, în cele din urmă, Jeglov urlă triumfător :

— Gata, Şarapov ! Ieşi ! Sînt toţi aici !

Începui să trag zăvorul, dar mîinile nu mă ascultau. Mersei împleticindu-ma pina la ieşire, am făcut încet ultimii paşi şi ieşii în stradă, ţinînd încă pistolul în mînă.

Priveam zăpăcit împrejur, se adunaseră o mulţime de oameni, Taraskin şi Grişa mă îmbrăţişară, iar Jeglov mă bătu cu putere pe umeri :

— Bravo, Şarapov, ne-a fost tare frică pentru tine...

Pasiuk adună gospodăreşte din zăpadă armele bandiţilor, care percheziţionaţi şi legaţi, fuseseră urcaţi în dubă,

iar milițienii cu puști, participanți la acțiunea de încercuire mă priveau curioși. Lîngă ușa dubei stătea Levcenko.

— Mîinile ! îi comandă milițianul. Levcenko ridică spre mine privirea în care se citea tristețe și durere. Întinse mîinile spre milițian.

Am mers spre el ca să-i spun : Mi-ai salvat viața, chiar astăzi o să...

Dar Levcenko îl împrînci cu mîinile întinse pe milițian și acesta căzu. Apoi sări peste el și o luă la fugă pe terenul viran. Alerga drept, fără să facă zig-zaguri, de parcă nici nu i-ar fi trecut prin minte că pot trage în el. Fugea în salturi egale mari, repede și ușor spre gardul înapoia căruia se afla o porțiune izolată a liniei ferate spre Rjevsk.

Toată toropeala care pusese stăpînire pe mine dispăru și am luat-o la fugă după el strigînd :

— Levcenko, stai ! Serioja stai, cînd îți spun ! Nu fugi Serioja !

Fugeam după el, dar fiindcă strigam nu reușeam să țin pasul. L-am văzut cu coada ochiului pe Jeglov, care era plasat lateral, luînd o pușcă de la un milițian din escortă și ochind.

Mă oprii la mijlocul terenului viran, desfăcui brațele și începui să-i strig lui Gleb :

— Stai ! Stai ! Nu trage !

Țeava puștii pocni scoțînd un norișor scurt de fum, iar eu urlai sălbatic :

— Nu trage !

M-am întors și am văzut că Levcenko se apleacă deodată înainte, ca și cum capul i-a devenit mai greu decît tot corpul, sau parcă ar fi văzut în zăpadă ceva extrem de interesant, cel mai interesant lucru din toată viața lui și vrînd să-l vadă din fugă, căzuse cu fața în zăpadă...

Am alergat la el, l-am întors cu fața în sus, dar ochii îi erau deja sticloși. Și zăpada se roși de sînge, doar pentru o clipă ca să devină de îndată neagră. Am ridicat capul — lîngă mine stătea Jeglov.

— Ai omorît un om, am spus obosit.

— Am omorît un bandit, zîmbi el ironic.

— Ai omorît omul care mi-a salvat viața.

— Tot bandit rămîne, răspunse el blînd.

— A venit aici cu mine ca să predea banda, am continuat calm.

— Atunci nu trebuia să fugă, doar le-am spus că trag fără somație...

— L-ai ucis, am repetat cu încăpățînare.

— Da, l-am ucis și nu-mi pare rău. E un bandit îmi ripostă el cu convingere.

L-am privit în ochi și m-am speriat deslușind în ei o bucurie strengărească.

— Mi se pare că îți cam place să tragi în oameni, i-am spus, ridicîndu-mă din genunchi.

— Ce-i cu tine, ai căpiat ?

— Nu. Dar să piei din ochii mei.

El ridică din umeri :

— Cum vrei...

M-am îndreptat spre magazin unde se îngrămădise lumea și simțeam zbătîndu-mi-se în gît înjurături și hohote de plîns. L-am luat de mînă pe Kopîrin.

— Tăicuțule, du-mă la Direcție...

— Bine, spuse el fără să mă privească și urcă în autobuz. Mi-am îndreptat privirea spre Pasiuk, Taraskin, apoi spre Grișa și mi s-a părut că toți întorc capul dezaprobator. Nimeni nu mă privea în ochi și nu înțelegeam de ce. Aveau un aer ciudat de vinovăție sau nemulțumire. Și nu se vedea nici bucuria că totul se terminase cu bine.

Kopîrin conducea repede și bombănea ceva, dar nu despre cauciucuri, ci despre tineri, despre nedreptate și soartă. Dar nu-l ascultam prea atent, fiindcă mă gîndeam la raportul pe care aveam să-l prezint. N-o să mai lucrez cu Jeglov.

La ușa Direcției am spus :

— Mulțumesc, Kopîrin. Pentru totul, și pentru săculeț... A rămas la băiatul care a fost ucis...

XXXII

Abajurul este un lucru necesar, el ne înfrumusețează viața, creează o ambianță plăcută. Atelierul de servire a populației a avut o inițiativă bună organizînd producția de abajururi. Fiecare lucrător al Comisariatului Poporului pentru Afaceri Interne își poate comanda, cu material propriu, un abajur frumos al cărui model nu există decît la atelierul nostru.

„Na boevom postu"

— Merg cu tine, zise Kopîrin coborînd de la locul lui.

— De ce ? mă mirai eu. Dar dacă vrei, hai să mergem...

În hol, ca totdeauna, era multă lume, lucrătorii Direcției treceau, preocupați, doar eu n-aveam azi nici o treabă. Mă îndreptai spre scară și, pe o măsuță de lîngă perete, zării portretul Varei. O fotografie mare, parcă cea din legitimație, mărită.

Varea ?

De ce ? Ce caută aici fotografia ei ?

Am simțit că picioarele îmi paralizează și se opresc. Iar inima mi se sfîșie.

ASTĂZI, ÎN TIMP CE-ȘI ÎNDEPLINEA
SARCINILE DE SERVICIU, A MURIT
SERGENTUL MAJOR DE MILIȚIE
VARVARA ALEXANDROVNA SINICIKINA...

— Volodea, Volodea, ce-i cu tine ? N-o poți învia, îmi strigă în ureche Kopîrin.

Varea ! Varea ! Nu se poate ! E stupid ! Absurd ! Nu-i adevărat ! Varea !

Varea, eu trebuia să mor astăzi, dar m-am întors ! Și tu îmi promiseseși că mă aștepți, Varea !

AZI NOAPTE, ÎN TIMP CE SE OPERA ARESTAREA UNOR CRIMINALI ÎNARMAȚI, A CĂZUT TOVARĂȘA NOASTRĂ, VAREA SINICIKINA, O FATĂ SOVIETICĂ MINUNATĂ. NU EXISTĂ OM ÎN DIRECȚIE, CĂRUIA ACEASTĂ VESTE SĂ NU-I FI STÎRNIT O PROFUNDĂ MÎHNIRE...

Placa de marmură a început să se clatine sub mine, totul a început să-mi joace în fața ochilor. Portretul, florile, Varea ! Așa ceva nu-i cu putință... Și țipătul cumplit al celor cinci copii ai noștri nenăscuți s-a prăvălit peste mine, băiatul găsit care trebuia să-mi aducă fericire plîngea jalnic, Varea valsa cu mine și ochii ei ardeau și mi-am amintit cu sufletul de fiecare părticică a ei și de buzele ei bune și moi care mă mîngîiau, și auzeam șoapta ei : „Ai grijă de tine", și brațele îmi erau pline de florile pe care mi le adusese în noiembrie, în noaptea cea mai cumplită a vieții mele. Murise în zori, atunci cînd se despărțea de mine în vis și inima mi se sfîșia de durere și o rugam să-mi lase o fărîmă de amintire... Varea !

Kopîrin îmi spunea ceva ținîndu-mă pe după umeri ; l-am privit : lacrimile i se scurgeau pe mustățile lungi, roșcate. Ei știuseră toți și de aceea se temeau să mă privească în față.

O ceață cenușie m-a cuprins, nu mai înțelegeam nimic și ori cît de tare trăgea de mine Kopîrin, nu mă mișcam din fața fotografiei Varei.

Părul ei era strîns sub beretă iar ochii îi luceau vesel.

AMINTIREA VAREI SINICIKINA, FLACĂ GLORIOASĂ A COMSOMOLULUI LENINIST, VA RĂMÎNE VEȘNIC ÎN INIMILE NOASTRE...

L-am dat la o parte pe Kopîrin și am fugit în stradă. Începuse iarăși să ningă cu fulgi mari care mi se topeau pe față, prefăcîndu-se în picături reci care mă gîdilau. Undeva mi-am pierdut chipiul, dar nu simțeam deloc frigul, nu simțeam nimic, mă prefăcusem tot într-o durere ascuțită, hohotitoare, într-o rană arăzătoare. Varea...

Nu știu pe unde am rătăcit toată ziua, ce mi s-a întîmplat, cu cine am stat de vorbă, ce am făcut. Un fel de leșin înghițise totul.

Cînd mi-am revenit, am văzut că sînt în biroul nostru. Nu știu dacă era încă ziua sau se înnoptase, dar băieții erau în jurul meu — Grișa, Pasiuk, Taraskin și Kopîrin.

— Volodea, hai să dormi la mine, a spus Taraskin.

— Să mergem, m-am învoit eu ; mi-era totuna. S-a deschis ușa, iar un maior cu obrajii rumeni s-a uitat de jur-împrejur și a întrebat :

— Dar unde-i Jeglov ?

— S-a dus la conducere să raporteze, a răspuns Pasiuk și a dat din mînă.

Toți au început să se pregătească de plecare. Eu stăteam la măsuța îngustă pe care o împărțeam cu Taraskin de atîta vreme, și nu-mi dădea pace gîndul că atunci cînd îmi pierdusem cunoștința, în minte îmi străuia un fapt foarte important, ceva ce nu se putea uita, de care depindea întreaga mea viață și pe care acum îl uitasem. Și în timp ce toți se îmbrăcau, iar în farfuria difuzorului se zbuciuma răgușit un cîntăreț : „Fericirea mi-am găsit-o în prietenia noastră“, mă tot străduiam să-mi amintesc lucrul ăsta foarte important care nu-mi dădea pace, mă împiedica să mă concentrez, anume că totul se petrecuse exact la fel ca atunci cînd ieșisem cu Vasea Vekșin să ne întîlnim cu bandiții. Doar Jeglov lipsea acum.

— Să mergem, Volodea, a spus Taraskin.

Și chiar lîngă ușă mi-am amintit. Mi-am amintit. M-am întors zicînd :

— Duceți-vă, băieți, vreau să rămîn singur.

Cînd pașii s-au stins pe coridor am ridicat receptorul. Am încălzit în palme îndelung corpul lui negru de ebonită și tonul se auzea întrebător și sonor. Am învîrtit lent, pînă

la refuz, discul — la început zero, apoi nouă — am auzit un declic scurt, și un glas sonor de fată a răspuns :

— Serviciul de informații...

Am mai tăcut o clipă și în fața ochilor mi-a apărut din nou chipul Varei, apoi, închizînd ochii, fiindcă durerea din inimă devenise insuportabilă, am spus :

— Draga mea, dă-mi te rog, numărul de telefon al maternității Grauerman...

Mai 1975, Moscova.

Lector : NICOLAE ILIESCU
Tehnoredactor : NICOLAE ŞERBĂNESCU

Bun de tipar : 10.04.1983. Coli tipar 26.

Comanda nr. 20 583
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii",
Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti,
Republica Socialistă România

IN COLECŢIA ENIGMA

AU APĂRUT :

Roger Borniche – POVESTEA UNUI POLIŢIST

Jerzy Edigey – VALIZA CU MILIOANE

Raymond Drandler – FEREASTRA DE SUS

VOR APĂREA :

Agatha Christie – CORTINA

Iuri Klarov – TRIUNGHIUL NEGRU

editura Univers

Lei 22